DAVID AND SYLVIA STEINER YIZKOR BOOK COLLECTION

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 14070

Budapest Memorial Book

Az ujpesti zsidóság története

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY – NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
YIZKOR BOOK PROJECT

NEW YORK, NEW YORK AND AMHERST, MASSACHUSETTS

•

MAJOR FUNDING FOR THE
YIZKOR BOOK PROJECT WAS PROVIDED BY:

Harry and Lillian Freedman Fund
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
David and Barbara Margulies
The Nash Family Foundation
Harris Rosen
David and Sylvia Steiner
Ruth Taubman

•

Original publication data

AUTHOR	Szilágyi-Windt, László.
TITLE	Az ujpesti zsidóság története / irta Szilágyi-Windt László.
IMPRINT	Tel Aviv : [s.n.], 1975 (Tel Aviv : "Lahav")
DESCRIPT	325, 27 p. : ill., ports. ; 24 cm.
SUBJECT	Jews -- Hungary -- Budapest -- History. Kerulet (Budapest, Hungary) -- Ethnic relations. Holocaust, Jewish (1939-1945) -- Hungary -- Budapest.
ADD'L TITLE	Sefer zikhronot shel k.k. Uipesht

THIS BOOK MEETS A.N.S.I. STANDARDS FOR
PAPER PERMANENCE AND LIBRARY BINDING.

PRINTED IN THE U.S.A.

*PXT
89-7534

RCS

AZ UJPESTI ZSIDÓSÁG TÖRTÉNETE

Irta: Dr. SZILÁGYI-WINDT LÁSZLÓ

AZ UJPESTI ZSIDÓSÁG TÖRTÉNETE

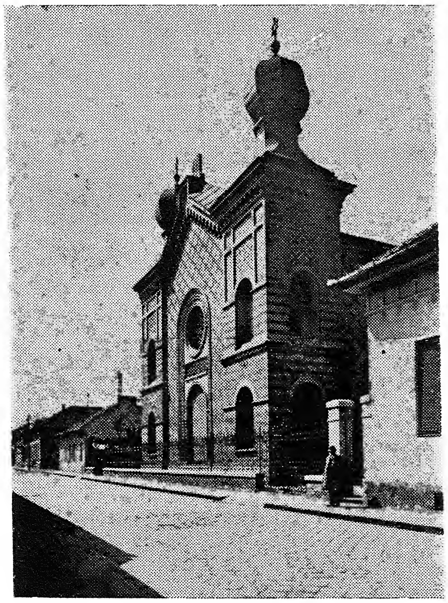
Irta:

Dr. SZILÁGYI-WINDT LÁSZLÓ

Tel Aviv. 1975.

75. Deganya Avenue. West Kiryath Chayim. P.O.B. 187. Israel.

Készült: „LAHAV" nyomda Tel Aviv, Hamasger u. 60
Telefon: 36564

Az ujpesti Nagytemplom

(Épült 1886. évben)

TARTALOMJEGYZÉK

ב"ה

ELŐSZÓ

A magyar zsidóság történetének kutatói hálával köszöntik Szilágyi-Windt Lászlót, hogy nagykállói monográfiája után, elkészítette az újpesti hitközség rövid történetét is. Annak ellenére, hogy a város és a hitközség levéltári anyaga nincs még felkutatva, sikerült összefüggő képet nyujtania a most 140 éves zsidó településről.

Lőwy Izsák nemcsak a hitközséget alapította, hanem magát a várost is, 1835. évben. Venetianer Lajos működése és tudományos tevékenysége révén a gyülekezet európai hírűvé vált. Hadd jegyezzük meg, hogy Venetianer előtt, Hevesi Simon is tartott itt próbaszónoklatot (Izráel bizalma. Bp. 1895), Venetianer halála után viszont Büchler Sándor szeretett volna ide kerülni: „Venetianer nálam méltóbb utódot nem kaphat hivatalába" — írta Blau Laposnak 1924-ben. (Magyar Zsidó Oklevéltár X. kötet 37.) A tudomány nagy kárára nem jutott fel Keszthelyről.

A felszabadulás óta látogattam a hitközséget, előadásokat tartottam. Beszéltem mártírünnepélyén, iktattam Dr. Murányi Miklóst, egykori tanítványomat. Amikor felszámolták az újpesti temetőt és exhumálták Venetianer és Lichtmann rabbik hamvait, Rákoskereszturon én idéztem emléküket.

Igaz örömömre szolgál, hogy e bevezető sorokkal indul útjára ez a komoly és hasznos kiadvány.

SCHEIBER SÁNDOR Dr.

a budapesti Országos Rabbiképző Intézet Rektora, Professzora

BEVEZETŐ

„בנו בתים ושבו ונטעו גנות ואכלו את פרין".

„Építsetek házakat, ültessetek kerteket és élvezzetek gyümölcsükből..." Talán Jeremiás próféta felhívása a galuti zsidókhoz lebegett Lőwy Izsák és testvérei szeme előtt, mikor 1835. évben, a káposztás megyeri homokpusztán megalapították Ujpest városát. Arról bizonyára nem álmodtak a Pest melletti magyar város zsidó alapítói, hogy egykor majd az ősi Szentföldön, a megújhodott Zsidó Államban fognak megemlékezni a városalapításról azok, kik túlélték a hitleri tömegmészárlást...

E könyv szerzője, Dr. Szilágyi-Windt László volt újpesti ügyvéd, kifejezője annak a hihetetlen zsidó életerőnek, mely a nagy pusztulás után emléket állít, mindannak a zsidó szellemi- és emberi értéknek, amit népünk, az őt körülvevő gyűlölet tengerében alkotott. Ezek az értékek nem pusztultak el az alkotók fizikai megsemmisítésével.

„הגוילין נשרפין והאותיות פורחות".

„A pergamentet elégethetik, de a betű tovaszáll". Az elpusztultak szellemi és erkölcsi öröksége, része annak a csodálatos újjászületésnek, amit népünk az ősi földhöz való visszatéréssel valósít meg.

Éppen ezért minden elismerésünk — és majdan a zsidó történelemírás elismerése — e könyv szerzőjének és hangyaszorgalmának szól, ki évek óta, fáradtságot és áldozatot nem kímélve, írta meg az egykor húszezer lelket számláló Ujpesti Zsidó Hitközség ezen Emlékkönyvét. A szerző —, időközben — többször járt Budapesten, ahol levéltárakban, könyvtárakban folytatott kutatásokat az újpesti zsidóság múltjával kapcsolatban és e kutatásai kapcsán összegyűjtött történelmi adatai felhasználásával dolgozta fel az újpesti zsidóság históriáját, amiáltal nemcsak nekünk újpestieknek kegyeletét fejezte ki, egy csaknem teljesen, elpusztított, dicsőmultú nagy hitközség felé, hanem felbecsülhetetlen *szolgálatot tett az egyetemes és a magyar zsidó* történetírásnak *egyaránt.*

„וכל מי שעוסקין בצרכי צבור באמונה הקב"ה ישלם שכרם".

Isten áldása jutalmazza áldozatos munkáját.

Dr. MURÁNYI MIKLÓS
v. újpesti főrabbi

BEVEZETÉS

Az Izráelben élő újpestiek felkérésére vállalkoztam arra a nehéz feladatra, — távol a várostól és a történeti forrásoktól —, hogy krónikása legyek a zsidóalapítású magyar iparváros: Ujpest zsidó közössége történelmi múltjának és hogy beszámoljak a vészkorszakbeli veszteségeinkről, illetve hogy mártírhalált halt újpesti zsidó testvéreink szent emlékét, az utókor számára megörökítsem.

Bár az újpesti zsidóság múltjára vonatkozó levéltári források még nincsenek teljesen feltárva, mégis úgy vélem, hogy a rendelkezésemre álló anyag elegendő alapot nyújt, az újpesti zsidóság főbb történelmi eseményeinek feldolgozásához. A publikált országos, megyei s városi levéltári anyagon kivül, igyekeztem az irodalomban, a sajtóban megjelent, Ujpestre vonatkozó munkákban, tanulmányokban, cikkekben, elszórtan előforduló, zsidóvonatkozású történelmi adatokat összegyűjteni s azokat, kritikai szemlélet alapján, e munkámban figyelembe venni.

Meg kell jegyeznem, hogy a hitközség levéltári anyaga, — amely igen becses adattárat nyújthatna számunkra, — a fasiszta-nyilas rémuralom idején, nagyrészében megsemmisült, míg kisebbik részében, — befalazva, — megmaradt ugyan, de az, — ezidőszerint —, megrongálódottsága folytán még felhasználhatatlan állapotban van, — ennélfogva, a teljesség igénye nélkül bocsátom közre e szerény munkámat, mint az újpesti zsidóság történelmi emlékkönyvét.

Amidőn az újpesti zsidóság történetének megírásához kezdek, meg kell állapítanom, hogy e zsidó közösség története —, a magyar zsidó közösségek történelmének rendjében —, egészen egyedülálló jelenség, ugyanis, míg a többi magyar város, illetve község zsidóságának története — rendszerint, akkor veszi kezdetét, amidőn a városok és községek már kialakultak, vagy kialakulóban voltak, — ezzel szemben Ujpest se község, se város nem volt még, amikor egy kicsiny, előrelátó zsidó közösség, az úgynevezett „zsidó gyarmat” *iparos- és kereskedő gárdája,* — Lőwy Izsák *nagysurányi tímármesterrel az élen —, Ujpest keletkezési helyén,* új települést, új helységet létesített, *amelyből a nagy gyárváros: Ujpest keletkezett és kifejlődött.*

Nézzük meg közelebbről, hol is feküdt ez a telep, a „zsidó gyarmat” *és hogyan keletkezett és fejlődött ki abból Ujpest?*

A „zsidó gyarmat", *Károlyi István gróf fóti uradalmához tartozó Káposztásmegyer elnevezésű terméketlen homoksivatag ama részén létesült, — a Duna mentén —, amelyet nyugatról a Duna, északról a Rákospalotára vezető út (a mai Árpád-út), délről pedig Pest északi határa fogott közre, illetve határolt, míg a keleti határa, a régi Lőwy-uccáig (a mai Aradi-uccáig) húzódott le. Ezen a területen volt a* „zsidó gyarmat", *itt keletkezett a mai Ujpest és innen indult ki a fejlődés útjára. Itt, e terméketlen homokbuckákon, telepedett le — 1835-ben — Lőwy Izsák, Bernát és Joachim testvéreivel, családostól és itt létesítették bőrgyárukat és itt építtették fel családi házukat is. Lőwy Izsák, mindjárt nevet is adott a telepnek: „Uj Pest"-nek nevezte el és e helységnevet — letelepedésétől fogva, — postai címében is használta.*

Lőwy Izsák tímármester letelepedését követő esztendőben, — 1836. évben —, újabb zsidó család telepedett le a „zsidó gyarmat"-*on és pedig* Neuschloss Izsák *és Bernát testvérek, — Vágvecséről —, akik a mai Árpád-út és a Váci-út sarkán állították fel falerakatukat, ácstelepüket, fakereskedelmi vállalatukat és e telepükkel szemben a Duna parton, illetve a Váci-uton építették fel — 13 szobából, konyhából álló családi házukat, amelyhez 3 kamrából, műhelyekből, raktárakból és istállókból álló helyiségek is tartoztak. E két ipari, illetve kereskedelmi vállalkozáshoz csakhamar újabb zsidó iparosok és kereskedők csatlakoztak, amiáltal a „zsidó gyarmat" hamarosan benépesült és gazdasági virágzásnak indult. E telep iparosai és kereskedői vetették meg Ujpest gazdasági alapját, amelyből a nagy ipari centrum kifejlődött.*

Ez, röviden Ujpest keletkezésének és fejlődése alapjának története.

Ebből kiindulva, rá kell mutatnunk arra a körülményre, hogy a város monografusa: dr. Ugró Gyula volt újpesti polgármester: „Ujpest 1831—1930" *című munkájában, idevágóan, több téves és helytelen megállapítást eszközölt, amelyekre vonatkozó észrevételeimet, az alábbiakban teszem meg. Ugró Gyula fentemlített munkájában (9., 17., 159. old.) azt állítja, hogy Ujpestet, Károlyi István gróf, a fóti uradalom földesura alapította. Ugró ezen megállapítása, minden történelmi ténybeli alapot nélkülöz, — mert, ha voltak is érdemei a grófnak, a város kialakulása tekintetében, — mégsem ő volt Ujpest alapítója. A grófnak, mint földesúrnak, nem is volt szándékában, tervében az, hogy új községet, helységet alapítson, az ő szándéka és célja csupán az volt, hogy az uradalmához tartozó terméketlen sivatagot, bérbeadás vagy eladás útján hasznosítsa illetve értékesítse. Már az 1834-es esztendőben is tett kisérletet a gróf arra nézve, hogy a birtokához tartozó, terméketlen homoksivatagot képező földterületet, zsidók számára bérbeadjon és azt, így hasznosítsa, azonban ez a terve sikertelen maradt, minthogy azt, Rákospalotá-*

hoz tartozó birtokrészén akarta megvalósítani, amely hely, azonban, „Izráel népének nem tetszett".

A következő évben — 1835-ben — jelentkeztek a Lőwy-testvérek: Lőwy Izsák és Bernát a grófi uradalom jószágigazgatójánál, Burg Károlynál, aki őket, sőt szüleiket is, még nagysurányi uradalmi tisztviselői működése idejéből előnyösen és jól ismerte —, és előadták letelepedési szándékukat, majd az ezirányu tárgyalások során, végül is, abbeli kivánságuknak adtak kifejezést, hogy nem a rákospalotai részen, hanem a Duna mentén, a főváros északi határánál. a Váci-úttól keletre eső részen óhajtanak letelepedni és ott akarják felépíteni bőripari üzemüket, minthogy — véleményük szerint — ez a hely, földrajzi fekvésénél fogva, igen alkalmas új település létesítésére. Valóban, a Lőwy-testvérek által kiválasztott hely, fekvésénél fogva alkalmas volt községalapításra, mert a Duna mentén feküdt, ami olcsó vízi közlekedési lehetőséget jelentett és itt volt a Pest-Váci országut, amely a Fővárost, a Felvidékkel kötötte össze, azonkivül ezen országútból ágazott ki a Rákospalota felé vezető út, a mai Árpád-út. Ezek az előnyös közlekedési adottságok, — amelyeknek értékét növelte a főváros szomszédsága és az ottani piac közelsége —, nyujtottak ésszerű alapot, a Lőwy-testvérek települési tervéhez. A földesúr el is fogadta a Lőwy-testvérek települési tervét és megkötötte velük az errevonatkozó szerződést, s így telepedett le Lőwy Izsák tímármester, testvéreivel, a fentebb körülhatárolt területen, amely a szerződésben „zsidó gyarmat" *néven szerepelt.*

A földesúr, a terméketlen pusztaság bérbeadása révén, megtalálta a maga gazdasági számítását, míg a „zsidó gyarmat" *lakói háboríthatatlanul folytatták gazdasági tevékenységüket.*

Igy valósult meg a Lőwy-testvérek ama terve és elgondolása, hogy e helyen, új települést, új községet alapítsanak. Az bizonyos, hogy a földesúr, a Lőwy-testvérek nagyszabásu, előrelátó tervének sikeres megvalósításához hozzájárult azáltal, hogy az általuk kiszemelt területet, — letelepedés és ipartelep létesítése céljára —, nekik bérbeadta, azonban Ujpest alapítója nem a gróf, hanem Lőwy Izsák tímármester volt.

Rá kell mutatnom arra is, hogy Ugró Gyula, a község keletkezésének ideje és helye tekintetében is tévedett. Ugyanis, idézett mnnkájában (9. oldalon) azt írja, hogy Ujpest akkor keletkezett, amidőn a földesúr, 1830. évben, az úgynevezett Istvánhegyen (korábbi nevén: Szőlőhegyen) szőlőparcellákat létesített és azokat az igénylőknek bérbeadta. Ugró ezen megállapítása is téves, és ellentétben áll a történelmi tényekkel, mert Ujpest, nem az Istvánhegyen keletkezett és nem szőlőültetvényekből jött létre, hanem abból az ipari centrumból keletkezett, amelyet a „zsidó gyarmat" létesítője: Lőwy Izsák tímármester, — 1835. évben —, a fentebb körülírt ipartelepen létesített.

Egyébként az Istvánhegy nem is tartozott közigazgatásilag a „régi Ujpest"-hez, hanem Rákospalotához és csak 1864. évben csatolták Ujpesthez. De mindezektől eltekintve, az említett szőlőültetvények, Ujpest keletkezésére, ipari centrummá való kifejlődésére, gazdaságilag, semmi hatást nem gyakoroltak. *

Nyilvánvaló, hogy Ugró is tudatában volt eme ténykörülményeknek, de minthogy — nyilvánvaló elfogultságból — el akarta vitatni a zsidóktól Ujpest város alapításának tényét és érdemét, igyekezett a város, illetve község keletkezésének idejét és helyét illetően, a történelmi tényekkel ellentétes képet adni, idézett munkájában. E törekvése körébe esett ama beállítása is, hogy Mildenberger Mihály, volt budafoki serfőző, istvánhegyi szőlőütetvényes volt, a tulajdonképpeni Ujpest első lakosa, háztulajdonosa. Azt írja Ugró, idézett munkájában (9.,11.old.), hogy Mildenberger 1931-ben építette fel házát a határkorcsma mellett. Nézzük meg közelebbről, hogy miben állott ez a „házépítés" és milyen célt szolgált az valójában? A való igazság az, hogy Mildenberger egy „deszkabódét", *állított fel a határkorcsma mellett, serfőzde, korcsma részére és a deszkabódéban volt egy lakószoba is, de ez a lakószoba nem a Mildenberger család részére szolgált, hanem a serfőzde és korcsma dolgozói részére, mert Mildenberger ezidőtájban, sőt még későbben is, Pesten lakott, tehát nem volt ujpesti lakos és csak jóval későbben jött ki lakni Ujpestre. Ez a deszkabódé nem is szolgálhatott volna lakásul a Mildenberger család részére, még akkor sem, ha kizárólag lakás céljára állították volna fel, tehát annál kevésbé fogadható el Ugró állítása amikor a „deszkabódéban" serfőzde és korcsma is volt elhelyezve. A deszkabódé ősszel és télen semmiesetre sem volna alkalmas lakás céljául szolgálni, a jómódu és népes Mildenberger család részére. De ha még el is fogadnánk, Ugró eme téves állítását, helyesnek akkor is azt kellene megállapítani, hogy a Mildenberger-féle korcsma, serfőzde semmiféle hatást nem gyakorolt gazdaságilag Ujpest keletkezésére, ipari centrummá való kifejlődésére.*

E kérdések szükségszerű tisztázása után, visszatérünk a „zsidó gyarmat" *fejlődésének fázisaira. A gyarmati lakosság száma az idők folyamán egyre növekedett, a régebbi iparosokhoz és kereskedőkhöz, újabbak csatlakoztak és a telep területe is állandóan nagyobbodott. Már öt éve állott fenn a* „zsidó gyarmat", *amikor úgy a földesúr, mint a gyarmati lakosság, elérkezettnek látta az időt arra, hogy az egymásközti jogi kapcsolataikat — szerződés utján — szabályozzák. Ez meg is történt, az 1840-ben kelt és* „Alapító oklevél"*-nek*

---

* Ugyanigy vélekedik Kubinyi András történész is, az „Adatok Ujpest 1848 előtti történetéhez" című művében (2. oldalon), valamint Bokor László történész is, az „Ujpest története" c. művében (18. old). (A szerző).

nevezett szerződésben, amelynek rendelkezései értelmében, a „zsidó gyarmat”*-ot községnek nyilvánították és azt „Uj Megyer”-nek nevezték el. A szerződés lényeges pontjait munkám későbbi szakában ismertetem.*

Az új település, az új község alapítóinak tehetsége, tudása, szakértelme, lelkessége, áldozatkészsége, valamint az ő és telepestársaik szorgos gazdasági munkája révén, dinamikus fejlődésnek indult, amelynek eredményeképpen a kicsiny ipartelepből, néhány évtized leforgása alatt, erős, jólmegalapozott iparváros fejlődött ki.

E gazdasági munkából — kezdettől fogva — oroszlánrészét vette ki a helybeli zsidóság, amely gazdasági munkáján kivül, a kultúra ápolása, terjesztése terén, a közjótékonyság gyakorlásában — minden időben — előljárt, mindaddig, amig el nem jött egy ördögien gonosz korszak, — a fasiszta-nyilas gyilkosok világa —, amelynek erkölcse gyűlöleten, tömegmészárláson, rabláson épült fel és a városalapítók utódait és azok hittestvéreit, kegyetlen halálba hajszolták.

Ujpest zsidósága, e dicsőmultú közösség —, történelmi múltjánál, gazdasági munkásságánál és az emberi kultúra, valamint a közjó érdekében kifejtett áldozatos tevékenységénél fogva —, méltó arra, hogy történelmét megörökítsük és hogy a fasiszta-nyilas téboly áldozatainak, drága mártirjainknak örökös emléket állítsunk.

Harminc éven át éltem, dolgoztam e város falai között, mint a közélet, a jogkereső közönség szerény napszámosa, a jog, az igazság eszméinek harcos szolgálója, a dolgozók, a nincstelenek, a kisemberek szószólója, védelmezője. Ismertem e város lakosságát, benne éltem a közélet mindennapi eseményeiben és magam is végigszenvedtem a letűnt fasiszta-nyilas barbár korszak minden lealázó, megszégyenítő, jogtipró, embertelen kegyetlenkedéseit.

Az elszenvedett lelki-testi gyötrelmek, az átélt borzalmak nyomasztó hatása alatt —, az egykoron virágzó közösséghez fűződő szoros lelki kapcsolatom jegyében — e szerény munkámban, hűséggel és a szeretet kegyeletes érzésével örökítem meg az ujpesti zsidóság szívettépő tragédiába torkolló múltját és drága mártírjaink soha el nem múló szent emlékét.

Dr. SZILÁGYI WINDT LÁSZLÓ
v. ujpesti ügyvéd

Lőwy Izsák, Ujpest alapítója
(1793—1847) z.c.l.

I. FEJEZET

A ZSIDÓ KÖZÖSSÉG ÉLETE, A TELEPÜLÉS KELETKEZÉSÉTŐL — A MÁSODIK TEMPLOM FELAVATÁSÁIG
(1835—1886.)

A bevezetésemben előadtam, hogy Ujpest, 1835. évben keletkezett, az úgynevezett **„zsidó gyarmat"**-on, azáltal, hogy ott, a nagysurányi **Lőwy Izsák** tímármester és testvérei letelepedtek, bőrgyárat létesítettek és felépítették családi házukat. Ugyanakkor, több, más nagysurányi zsidó család is letelepedett a zsidó gyarmat területén. A következő évben, a vágvecsei Neuschloss-család telepedett le a zsidó gyarmaton, ahol fakereskedelmi vállalatot létesítettek és felépítették családi házukat. Már abban az időben lehetőség volt arra, hogy a „zsidó gyarmat" lakói, naponta, rendszeres istentiszteletet tarthassanak. A telep létesítője, Lőwy Izsák meg is szervezte a mindennapi istentiszteletet, saját házában rendezett be nyilvános imaházat, ahol előimádkozó vezetése mellett folyt le a mindennapi istentisztelet. Stern Márkus rabbihelyetes volt az imaház lelki vezetője, aki eme hivatása mellett, a „zsidó gyarmat" lakosainak, iskolaköteles korban levő gyermekeit, egyházi- és világi oktatásban részesítette, mindaddig, amíg a zsidó közösség nyilvános iskoláját fel nem állította.

MEGALAKUL AZ UJPESTI HITKÖZSÉG

Az ujpesti hitközség — 1838. évben —, tehát még a „zsidó gyarmat" községgé válása előtt alakult meg. Első elnökévé, egyhangulag **Lőwy Izsák**-ot választották.

Itt örökítjük meg — az alábbiakban — a hitközséget megalapító családfők neveit:

Lőwy Izsák	**Neuschloss Bernát**
Lőwy Bernát	**Neuschloss Salamon**
Lőwy Joachim	**Neuschloss Simon**
Lőwy Salamon	**Neuschloss József**
Neuschloss Izsák	**Schwartz Móricz**

Frommer Mózes	**Strelizky Dávid**
Frommer Dávid	**Zóbel Ignácz**
Brükszik Jakab	**Perlgrund Ignácz**
Kunitzer Sámuel	**Kirchknopf Ignácz**
Milich Simon	**Sternberg Joachim**
Stern Márkus	(z. c. l.)

A HITKÖZSÉGI KÖNYVEK VEZETÉSE, AZ ELSŐ TEMPLOM ÉPITÉSE, A TEMETŐ FELSZENTELÉSE — A HITKÖZSÉG ELSŐ RABBIJÁNAK MEGVÁLASZTÁSA — A ZSIDÓ ISKOLA LÉTESITÉSE

A hitközség kezdettől fogva, mindvégig, hivatalos könyveket vezetett. 1848. évig héber betükkel, de németül írták, majd 1848. évtől már, nagyrészben magyarul, míg az 1870-es évektől kezdve, minden könyvet, jegyzőkönyvet, feljegyzést, csak magyarul vezettek.

A zsidó gyarmaton letelepedett zsidóvallásuak lélekszáma, néhány esztendő alatt, annyira felszaporodott, hogy a Lőwy Izsák házában berendezett imaház, kisméreténél fogva, többé nem volt alkalmas az istentisztelet céljára, így a hitközség — 1839. évben templomot építtetett a Bocskay-utcában, azon a telken, melyet a földesúr, e célra, a hitközségnek adományozott. Ugyanezen évben szentelik fel a hitközség temetőjét is, amelynek telkét, szintén a földesúr adományozta e célra, a hitközségnek.

1840.-ben, a hitközség már rabbit választ, **Stern Márkus rabbihelyettes** személyében. **Ő volt Ujpest első rabbija**, aki — mint korábban említettük —, már 1836. év óta, a zsidó közösség szolgálatában állott, előimádkozói, tanítói, illetve rabbi-helyettesi minőségben. 1840. évben alakítja meg a hitközség első iskoláját, amelynek tanítóivá **Stern Márkus** és **Kőnig N.** tanítót választották meg, majd Kőnig tanító eltávozása után, **Löffler Zsigmondot** és **Fornheim Dávidot** választották meg az iskola tanítóivá.

A „ZSIDÓ GYARMAT" KÖZSÉGGÉ VÁLIK

A zsidó gyarmat lakosságának száma, azóta, hogy a telep létesítője: **LŐWY IZSÁK,** testvéreivel és telepestársaival ott letelepedett, tetemesen emelkedett, így időszerűvé vált, hogy a földesúr és a gyarmat lakossága közti jogviszony, szerződésileg szabályoztassék. A telepesek közül, többen már korábban is, szerződéses jogviszonyban állottak a földesúrral, azonban e magánjellegű szerződések csupán a két érdekelt fél egymásközti- meg-

állapodásait tárgyazták, míg az a szerződés, amelyet a földesúr — Károly István gróf —, 1840. évi április hó 6. napján kötött a „zsidó gyarmat" lakosaival, már a telepet, községi jelleggel ruházta fel, ennélfogva az 1835. évben, **LŐWY IZSÁK** és testvérei, valamint telepestársai által létesített „zsidó gyarmat", közjogi, közigazgatási statust nyert. A telep neve, e naptól kezdve, **„Uj Megyer"** lett. Ez a szerződés, amely „Alapító oklevél" cimet viseli, nagyjelentőségű rendelkezéseket tartalmaz, — amelyekben a földesúr — Károlyi István gróf — liberális szelleme is megnyilvánul —, s amelyek a községgé vált zsidó gyarmat jövőbeni fejlődésére nézve, döntő kihatással voltak. A szerződés leglényegesebb pontjai a következők voltak :

A község minden lakosa számára — felekezetre való tekintet nélkül — teljes **jogegyenlőséget**, teljes **vallásszabadságot** és teljes **ipari- és kereskedelmi szabadságot** biztosít, tehát a szerződés alapvető **emberi szabadságjogokkal** ruházza fel a községgé vált zsidó gyarmat lakosságát, olyan történelmi korban, amikor a zsidóság az Alkotmány sáncain kivül állott és csaknem a teljes jognélküliség állapotában tengette életét. Ezek a bölcs, emberséges, haladószellemű és UJPEST gazdasági és kultúrális fejlődése szempontjából, döntő jelentőségű rendelkezések, mindenkoron, Károlyi István gróf emberséges gondolkodását lesznek hivatva megőrizni.

A gyarmati lakosság, az új község f ő b í r á j á v á, a telep alapítóját: **LŐWY IZSÁK**-ot választotta, aki tehetségénél, rátermettségénél, építő munkájánál — és a köz érdekében kifejtett önzetlen tevékenységénél fogva, méltó volt a közbizalomra, nevezetesen arra, hogy **UJPEST első hivatali vezetője legyen.** Ugyanezen alkalommal, a község pénztárnokává és tanácsnokává választották a telep, illetve most már község másik érdemes tagját: NEUSCHLOSS BERNHARDOT.

Igy indult meg **UJPEST** községi élete.

A következő évben — 1841-ben — ismét LŐWY IZSÁKOT választották a község főbírájává, mig NEUSCHLOSS BERNÁTOT községi tanácsnokká.

Ebben az esztendőben telepedett le a községben a **WOLFNER-család,** amelynek tagjai Ujpest közéletében mindenkor kiemelkedő szerepet vittek, és Ujpest iparvárossá való fejlesztése körül, elévülhetetlen érdemeket szereztek. A közjó érdekében, valamint a gazdasági, társadalmi és a kulturális élet területén kifejtett tevékenységükről, a későbbiek során még megemlékezni fogok.

UJ MEGYERBŐL UJPEST LESZ

1844-ben, a község neve megváltozott, hivatalosan is **UJPEST** lett, amely elnevezés mellett, a település, illetve a község létesítője: **LŐWY IZSÁK** — letelepedésétől kezdve — kardoskodott, s amint már a bevezetésemben említettem, e községnevet használta a kereskedelmi — és ipari életben és postai címében is, — ami egymagában véve is igazolja, ama céltudatos törekvését, hogy az általa létesített telepen, új várost, új Pestet kívánt létesíteni.

MEGALAKUL A CHEVRA KADISA

1844.-évben alakult meg a hitközség kebelében, a **Szent Egylet**, amelynek első elnökévé **LŐWY BERNÁTOT** választották, aki Ujpest alapításában és a községi közélet irányító munkájában is tevékenyen résztvett. A Szentegylet, nemcsak az elhunytak kegyeletét ápolta, hanem széleskörű közjótékonyságot is gyakorolt a rászorultak körében és pedig felekezetre való tekintet nélkül, a felebaráti szeretet ősi bibliai szellemében.

A KÖZSÉGALAPITÓ KORAI HALÁLA

1847.-évben, április hó 8. napján, Pészách ünnepének hatodik napján, életének 54.-ik évében, rövid ideig tartó betegeskedés után, elhalálozott **LŐWY IZSÁK, UJPEST ALAPITÓJA,** miután utolsó atyai áldásban részesítette tizenkét gyermekét. UJPEST hálás közönsége utcát nevezett el róla, először a mai Aradi-utcát, majd később az Árpád-utat a Bocskay-utcával összekötő utcát. Ezen utcanevet, amint azt a későbbiek során látni fogjuk, a tömeggyilkos pestmegyei alispán, Endre László becstelen intézkedésére — 1941. évben elkobozták.

Itt, e szerény sorokban örökítjük meg **LŐWY IZSÁK,** Ujpest alapítójának, a magyar ipari élet egyik kiváló megalapozójának emlékét, aki tehetségével, rátermettségével, szorgalmával községének bölcs vezetője, fejlesztője, istápolója, hitfelekezetének pedig dísze volt. **Legyen áldott az emlékzete** (z. c. l.)

A KÖZSÉG ELSŐ ORVOSA

1846.-évben már orvosa is volt a községnek. Ez évben telepedett le a községben, az első orvos: **Dr. Seligmann Mór** hittestvérünk személyében,

akit később a község hatósági orvossá választott és aki e minőségében, — évtizedeken át — alapos tudományos felkészültséggel és a lagnagyobb lelkiismeretességgel töltötte be hivatását, **Ujpest** közegészségügyének hűséges szolgálatában.

AZ UJPESTI ZSIDÓSÁG RÉSZVÉTELE AZ 1848—49-ES SZABADSÁGHARCBAN

Az 1848-as szabadságharc idején, az újpesti zsidóság, éppen úgy, mint az egész országban, — számarányát többszörösen felülmúló mértékben, vette ki részét a szülőföld, a haza szabadságának, függetlenségének védelmében. A felsőbb közigazgatási hatóság által, Ujpest községtől kivánt tíz főnyi katonai létszámból, hat zsidóvallásu honvéd került **Kossuth** Lajos zászlaja alá. A történeti hűség kedvéért, az ujpesti zsidó honvédek neveit, az alábbiakban örökítjük meg:

Ehrenwald Salamon	**Lőwy Adolf**
Ehrenwald Simon	**Lőwy Emánuel**
Frommer János	**Wolfner Lajos,**

akikhez, a szabadságharc folyamán csatlakoztak **Berkovits Ferenc** és **Neumann Sámuel,** ugyancsak ujpesti zsidó honvédek.

UJPESTI ZSIDÓK ADOMÁNYAI A HONVÉDSÉG FELSZERELÉSÉRE

Az újpesti zsidóság nemcsak ifjúságának véráldozatával, hanem, a hadbavonuló honvédsereg felszerelésének biztosítására szolgáló, adományával is résztvett a 48-as szabadságharcban.

Erről tanuskodik az alábbi hivatalos jegyzék, amelynek eredetijét, Ujpest város levéltára tartotta őrizetben:

„AZ UJPESTI LAKOSOK ÁLTAL TÖRTÉNT ADAKOZÁSOK JEGYZÉKE, A TÁBORBAN LÉVŐ MAGYAR KATONASÁG SZÁMÁRA, 1849.-ÉVBEN"

E jegyzékben, az alábbi újpesti zsidók nevei vannak felsorolva, adományaik megjelölésével:

Adakozók neve:	forint	krajcár
Spitzer Salamon	**3 forint**	**45 krajcár**
Lőwy Bernát	**12 forint**	**30 krajcár**
Wolfner Lajos	**10 forint**	— —
Neumann Izsák	**12 forint**	**30 krajcár**
Lőwy Emánuel	**10 forint**	— —
Strelizky Náthán	**2 forint**	**30 krajcár**
Lederer Adolf	**1 forint**	**15 krajcár**
Blum Ignácz	**2 forint**	**30 krajcár**
Hoffmann Ignácz	**2 forint**	**30 krajcár**
Frommer Dávid	**1 forint**	**15 krajcár**
Schwartz Izsákné	— —	**25 krajcár**
Gráb Dávid	— —	**37 krajcár**
Steiner Jakab	**2 forint**	**30 krajcár**
Landeszmann József	— —	**30 krajcár**
Frommer Mózesné	— —	**50 krajcár**
Hoffmann Ferenc	— —	**25 krajcár**

A ZSIDÓ KÖZÖSSÉG ÉLETE A SZABADSÁGHARC UTÁNI KORSZÁKBAN

A szabadságharc leverését követő BACH-korszak elnyomó rendszere nehéz feladat elé állította Ujpest lakosságát is, azonban a község fejlődését, az ipar- és a kereskedelem továbbfejlődését, tartósan megakadályozni nem tudta. A község lakosságának száma is emelkedett, a hitközség lélekszáma is növekedett. A község elöljáróságában továbbra is működtek hitfeleink, így **Lőwy Bernát, Blum Ignácz, Lőwy Dávid, Wolfner Lajos és Neuschloss Simon.**

1852-ben, **dr. Seligman Mór** orvost, hatósági orvosnak nevezték ki. 1854-ben, a község törvénybírói tisztségébe, **Wolfner Lajos** került, aki e tisztet, 1873. évig látta el. **Wolfner Lajos,** valamint testvérbátyja: **Wolfner Gyula,** UJPEST gazdasági fejlődésében, korszakalkotó iparfejlesztő munkásságot fejtettek ki és emellett Ujpest közéletében is jelentős szerepet játszottak. Egyébként a gazdasági életben, a technikai fejlődés nyomán, mélyreható változások történtek, ugyanis gépekkel termelő gyárak létesültek, majd kezdetét vette az üzemi termékek exportálása, aminek következtében, a kereskedelem is erőteljes mértékben fellendült. A gazdasági fejlődés vonzó hatása következtében, a község lakossága állandóan növekedetett, a hitközség keretei is egyre bővültek. A hitközségben, még mindig az ősi gyarmati korszak érdemes lelkipásztora. **STERN MÁR-**

KUS rabbihelyettes működött, aki azonban, előrehaladott koránál fogva, már nem tudta a rája háramló szent feladatot ellátni. Rövidesen nyugalomba is vonult. Igy a hitközségnek új problémája keletkezett, új rabbiról kellett gondoskodnia. A hitközségi tagok, olyan rabbit kivántak választani, aki papi hivatását, a rohamosan fejlődő közösség igényeinek megfelelően ellátni képes.

Igy esett a választás, az akkor már elismert tudós hírében álló **DESSAUER Gyula Jehuda hálévi** főrabbira.

DESSAUER GYULA UJPEST ELSŐ FŐRABBIJA
(1860—1867)

Dessauer Gyulát, 1860.-évben választotta meg az újpesti hitközség főrabbijává. Mindössze hét esztendeig töltötte be a rabbiszéket, ugyanis, 1867.-ben, önként lemondott állásáról és életének további folyamán, kizárólag teológiai irodalmi tevékenységet fejtett ki. A tudományos felkészültségű főrabbi, aki nagy talmudtudás és elismert hitszónok volt, tekintélyes rabbicsaládból származott. Atyja: **Dessauer Gábor - Gávriel** (1805—1878). Balatonfőkajár- és Enying főrabbija volt, nagyatyja pedig **Dessauer Nátán** sopronkereszturi (célemi), majd nyitrai rabbi (dáján) volt. Dessauer Gyula 1832.-évben született Nyitrán, meghalt 1883.-ban, Budapesten. Teologiai tanulmányait édesatyjánál kezdte, majd több, magyarországi jesiván végezte.

Irodalmi munkásságából az alábbi művek jelentek meg nyomtatásban:

1.) Begrüssungs- und Antrittsrede, gehalten im Cultustempel zu Neu-Pest. (Pest, 1860).

2.) Die Fünf Büches Moses. Nebst dem Raschi-Commentar. Punktirt, leichtfasslich übersetzt und mit Anmerkungen versehen. (Pest, 1863.)

3.) Sulchan Aruch u. Orach Chajim. Deutsch bearbeitet. (Pest, 1868.)

4.) Studien zur Genezis. (Pest, 1965.)

5.) Spruch-Lexikon des Talmud und Midrasch. (Pest, 1876.)

6.) Schlüssel zum gebetbuch. (Pest, 1878.)

7.) Perlenschatz. Philisophische Sentenzen in alphabetischer Reihenfolge. (Pest, 1880.)

8.) Der jüdische Humorist. (Pest, 1899.)

AZ ANYAHITKÖZSÉG UJ FŐRABBIT VÁLASZT

STERN-SZTERÉNYI ALBERT ÁRON FŐRABBI MÜKÖDÉSE ÉS IRODALMI MUNKÁSSÁGA (1867—1884)

A hitközség, Dessauer Gyula főrabbi lemondása folytán megüresedett papi tisztséget, az 1867.-évben megválasztott **Stern Albert Áron** lengyeltóti rabbival töltette be.

Stern Albert Áron 1826.-évben született Nagykanizsán. Ő is, mint újpesti elődje, rabbicsaládból származott. Atyja: Stern Jákob Léb, előbb Nagykanizsa, majd Sárvár rabbija (dájánja) volt. Apósa: Fassel Beer-Cvi-Hirsch, Nagykanizsa főrabbija volt. Tanítómestere, a világhírű pozsonyi főrabbi, a „KTÁV SZÓFER" (Schreiber-Szófer Ábrahám Sámuel-Benjámin Wolf) volt, akivel később halachikus levelezésben állott. A tudományos hírnek örvendő pozsonyi Rabbiképző Főiskola elvégzése után, a hírneves óbudai Jesiván tanult. Tanulmányai befejezése után, 1851.-évben a lengyeltói hitközség választotta rabbijává, itt 1867. évig működött. Stern Albert Áron főrabbi kitünően képzett, nagytudásu rabbi volt, aki papi hivatását, úgy Lengyeltótiban, mint Ujpesten — utóbbi helyen való működésének első szakaszában — híveinek megelégedésére töltötte be, azonban működésének későbbi periódusában, szélsőséges vallásújító törekvéseivel botránkoztatta meg híveit, akik, eme magatartása miatt, annyira megharagudtak rá, hogy 1884. évben lemondásra kényszerítették. Családi nevét, már 1881.-ben S z t e r é n y i-re változtatta. Lemondása után eltávozott Ujpestről, a fővárosba ment lakni, ahol, mint magánember élt, de papi működést többé nem fejtett ki. Még egyizben hallatott magáról, amidőn 1885. év december havában, mint pesti lakos „**Izraelita Reformált Egyház**" alapitására kért hatósági engedélyt, azonban ezirányu kérelmével, az akkori Vallás- és Közoktatásügyi miniszter: Trefort Ágoston, — a budapesti Rabbiképző Intézet tanári karának véleményes jelentése alapján —, elutasította. Ezt követőleg, súlyos- és gyógyíthatatlan betegségbe esett, aminek következtében, zárt intézeti ápolás alá került és ott fejezte be elhibázott életét 1888. év június hó 16. napján. Stern-Szterényi Albert Áron ujpesti működésének jelentős mozzanata az volt, hogy az ő kezdeményezésére alakult meg 1871 évben az **Ujpesti Izraelita Nőegylet**, amelynek áldásos működéséről a későbbiek során fogunk megemlékezni. Fiai közül — báró Szterényi József, a későbbi kereskedelemügyi miniszter, ifjú korában, atyja ujpesti működése idején, jelentős szerepet játszott Ujpest kulturális és sportéletében.

Stern-Szterényi Albert Áron, rabbi korában, széleskörű irodalmi tevékenységet fejtett ki. Az 1878—1881-es esztendőkben szerkesztette a

„Hamechaker Zeitschrift für jüd. Theologie und Gesichte in Populär — wissenschaftlicher Form" című tudományos folyóiratot, amelyből három kötet jelent meg nyomtatásban. E folyóiratban zsidó vallási- és irodalomtörténeti tanulmányokat közölt, többek között a hullahamvasztásról és a zsidó nevek eredetéről. E folyóirat, fennállásának utolsó évében, 1881. évben, „Die Zeit" címen jelent meg.

Önállóan megjelent művei: 1. Jesaeas aller Zeiten Volkslehrer. (Antrittsrede) Nagykanizsa, 1851. 2. Der methodische Rechner für Lehrer und Schüler. (Nagykanizsa, 1852). 3. Emlékirat a tettes N. Somogy vármegyei zsidóság irányában. Szerkeszté hazafiúi és vallásos buzgalomból. (Nagykanizsa, 1861). 4. Divré Habrisz. A frigy kötelmei. Halachikus értekezés. (Nagykanizsa, 1863). 5. A népünnep, vagyis Ferencz József születésnapja. Ünnepi beszéd. (Pest, 1867). 6. Das Lösegeld für Judenthum u. Vaterland. Kanzelrede. (Nagykanizsa, 1867). 7. „Sém tov". A zsidó nevek eredetéről. (Pest, 1864). 8. A hullahamvasztásról. Jogi- és történelmi szempontból. (Pest, 1874).

AZ ANYAHITKÖZSÉG RÉSZVÉTELE AZ 1868—69. ÉVI ORSZÁGOS ZSIDÓ KONGRESSZUSON

A XIX. század első felében, Magyarországon, — a németországi reformzsidóság mintájára, vallásújító törekvések kaptak lábra, amelyek a magyarországi zsidóság körében hitéleti viszályt keltettek. A magyarországi reformerek, az emancipáció elnyerése érdekében, merész vallásújító tervekkel léptek fel, amelyekkel szemben, a hagyományhű magyar zsidóság, a legerélyesebben vette fel a harcot. A két egymással szemben álló tábor heves összecsapásai következtében a magyarországi zsidóság két részre szakadt. A hitközségekben dúlt a testvérharc, az állandó viszálykodás. Az 1867-es esztendő meghozta ugyan a törvényes emancipációt a zsidóság számára, de a felekezeten belüli béke nem jött létre. A kormány a hitfelekezet belső ügyeinek rendezésére — az emancipációt követő esztendőben — országos zsidó kongresszust hivott egybe az ország fővárosába, Pestre. Ezen a kongresszuson, az ujpesti anyahitközség is képviseltette magát, majd a kongresszusi határozatokat elfogadta, s nevéhez a kongresszusi jelzőt felvette, azonban a hitközség, mindvégig a konzervatív irányt követte' az ősi megszentelt hagyományaink szellemében.

UJPEST NAGYKÖZÉGGÉ ALAKUL

1868-ban, Ujpest nagyközség lett. A közgyűlés amely a határozatot kimondotta, az ezen alkalomból megejtett tisztujításon, az alábbi hittest-

véreinket választotta a nagyközség vezetőségének sorába: Törvénybíróvá **Wolfner Lajost**, községi pénztárnokká **Dr. Boskovitz Alajos**, községi orvost, közgyámmá **Fornheim Dávidot**, esküdtekké pedig **Lőwy Ármint**, **Neuschloss Bernátot**, **Kőnig Adolfot**, **Deutsch Zsigmondot**, **Leiner Simont** és **Schwartz Izsákot**. Az 1871. évben, **Dr. Hadl Somát** választották meg községi orvossá. Dr. Hadl Soma, 1868. évtől, mint községi halottkém működött Ujpesten, majd mint tisztiorvos látta el a város közegészségügyi szolgálatát — a város lakosságának teljes megelégedésére — egészen az 1921-es évben történt nyugalomba vonulásáig. A közegészségügyi szolgálatának elismeréséül, 1908. február 14-én királyi oklevéllel hévízgyörki előnévvel, családi nevének „**Hédervary**"-ra való változtatásával, magyar nemességet kapott.

ANTISZEMITA MEGNYILVÁNULÁSOK UJPESTEN A TISZAESZLÁRI VÉRVÁD IDEJÉN

A hírhedt Istóczy-Ónodi-féle antiszemita áramlat szennyes hullámai, a tiszaeszlári vérvád idején, Ujpestre is eljutottak, ahol is a mesterségesen előidézett tömeghangulat, zsidóellenes kitörésekben nyilvánult meg. A község utcáin, antiszemita plakátokat helyeztek el, majd megkisérelték Stern Ignácz szeszgyárát felgyujtani. A község vezetősége, a gyalázkodó falragaszokat, nyomban leszedette, összegyűjtötte és felterjesztette a megyéhez. A belügyminisztérium 1882. október 5-i rendeletével, a 4. számú huszárezred hatos számú lovasszázadát irányította Ujpestre, a személyi- és vagyonbiztonság biztosítása végett. A katonaság beszállásolása után, még egy-két atrocitás felmerült ugyan a községben, azonban végül is a józan ész felülkerekedett. a félrevezetett nép körében és megszűntek a zsidóellenes kilengések.

MEGALAKUL AZ ORTODOX HITKÖZSÉG

1886-ban néhány család kivált az anyahitközség kebeléből, és Reich Ignác elnöklete alatt megalapította az ujpesti autonom ortodox hitközséget. Megalakulását követőleg a hitközségnek már volt állandó imaháza és előimádkozója. A kicsiny létszámú hitközség hosszabb időn át rabbi nélkül működött és csak 1894-ben választott rabbit, illetve rabbihelyettest **Friedmann Ármin** — Mose Cvi személyében, aki ezen minőségében, az 1933-ban bekövetkezett haláláig (z.c.l.) működött a hitközségben. Friedmann Ármin rabbi tekintélyes rabbi-családból származott. Édesatyja: Friedmann Jicchák-Eizik (z.c.l..) balkányi, biharnagybajomi, nyiregyházi

főrabbi volt. Friedmann Ármin rabbi, nagy mesterek kedvelt tanítványa volt. Nagy talmudtudós, kiváló hitszónok, elismert pedagógus volt, aki hitközségében nagy népszerűségnek örvendett.

AZ ORTODOX HITKÖZSÉG ELSŐ FŐRABBIJA GOLDMANN JÓZSEF (1910—1938.)

1910-ben választotta meg első főrabbiját a hitközség, **Goldmann József** személyében. Goldmann József főrabbi 28 éven át töltötte be nemes hivatását az ujpesti ortodox hitközség élén. Kiválóan képzett talmudtudós, nagy dársán volt, aki mindenkor nagy hozzáértéssel, jóságos szeretettel és a megszentelt ősi hagyományainkhoz való törhetetlen ragaszkodás szellemében vezette hitközségét. Tanulmányait kiváló magyar rabbik jesivájában végezte, nevezetesen Prossnitz Menáchem (z.c.l.) németkereszturi (célemi), Pollák Mose (z.c.l.) bonyhádi és Tannenbaum Sraga-Cvi (z.c.l.) mezőcsáti főrabbi jesiváján. Tőlük is nyerte el rabbi diplomáját. E nagy gáon, 1938. szeptember hó 1. napján adta vissza nemes lelkét Teremtőjének (z.c.l.). Goldmann József főrabbi működésének korszakalkotó jelentősége volt az ujpesti ortodox hitközség életében, ami a hitélet megszilárdításában, vallási és társadalmi intézmények létesítésében is megnyilvánult.

Goldmann József főrabbi
az ujpesti aut. orthodox hitközség
első főrabbija (z.c.l.)

WACHSMANN-LEICHTAG ÁBRAHÁM RABBI MŰKÖDÉSE UJPESTEN

Még Goldmann József (z.c.l.) főrabbi működése idején — 1930. évben — választották meg az ortodox hitközség dájánjává Wachsmann-Leichtag Ábrahám ben Pinchasz rabbit, akit Vilma királynő, Hollandia uralkodója, a Hollandiában kifejtett papi működése során szerzett érdemei elismeréseül, magas érdemrenddel tüntetett ki. Wachsmann-Leichtag Ábrahám Bánffyhunyadon (Kolozs vármegye) született 1890 évben. Talmudi tanulmányait, édesatyjánál (z.c.l.) kezdte el, majd több magyarországi híres jesiván folytatta és rabbi diplomájának megszerzése után, a hollandiai Scheveningen város hitközsége választotta főrabbijává, ott működött 1924-töl 1930. évig, amikor is az ujpesti ortodox hitközség választotta meg rabbijává, dájáni minőségben. Itt működött az 1944. évi deportálásáig. Wachsmann-Leichtag Ábrahám dáján kiválóan képzett talmudtudós, kitűnő hitszónok, nagy pedagógus, a judaisztikus tudományok elmélyedt tudósa, nagyműveltségű, fenköltlelkű rabbi és ember volt, akit nemcsak ujpesti hivei szerettek, tiszteltek és magasztaltak, hanem neve ismertté vált az egész zsidó tudományos világban. Tudományos irodalmi tevékenységet fejtett ki. Nyomtatásban megjelent művei közül, az egyiket, a "גיא חזיון" című kétkötetes művét még Scheveningen-i papi működése idején írta, míg a másikat a "הנותן בים דרך" című talmudikus művét, az ujpesti rabbi működése idején írta. Mindkét művével nagy elismerést és megbecsülést szerzett magának a talmudtudomány művelőinek széles körében. A Budapesten megjelent „Zsidó Ujság", a magyarországi ortodoxia hivatalos közlönye — 1932. évi június hó 9-i számában —, Wachsmann-Leichtag Ábrahám dáján tudományos munkásságával kapcsolatban, az alábbi cikkben emlékezik meg:

AZ UJPESTI DÁJÁN TALMUDI KONKORDENCIÁT SZERKESZTETT

Több mint 24.000 mondás és tétel rendszeres összeállítása

Alkalmunk volt Wachsmann-Leichtag Ábrahám ujpesti ortodox rabbival beszélni arról az óriási munkájáról, melyet hosszú évek fáradozása gyanánt szeretne kiadni. Mindenki aki egy kissé jártas a Talmudban, tudja, hogy sokszor akkor hagyja cserben emlékezeti tehetsége, amikor fel szeretne keresni a talmudi irodalom rengetegében egy-egy mondást, amelyre nagyjában emlékszik, de nem tudja hol is található. Wachsmann-Leichtag Ábrahám rabbi tehát vállalta a talmud és a midrás egész anyagának elrendezését alef-bét sorrendben, olymódon, hogy az ember

megtalálhat minden tételt, ha csak egy-egy jellemző szóra emlékszik. A bevezetés pontosan tájékoztat a használat módozatairól. A mű 22 kötetből áll, az alef-bét betűi szerint. Az első kötet 2716 tételt tartalmaz, például az apáról és anyáról 1586 tétel szól, és az egész műben 24.000 mondás van feldolgozva. A tudós szerzőnek nincs azonban pénze az óriási mű kiadására. Épen ezért, a talmudtudomány nagy nyeresége volna, ha anyagi támogatással lehetővé tétetnék a kinyomatás. A nagytudományu szerző ezt úgy véli elérhetni, ha előfizetnének a mű első kötetére s a megjelent kötet árából adná ki azután a következő kötetet. Igazán a legnemesebb dolog volna, ha mindenki, akinek érzéke van az ilynemű munkához, előfizetné Wachsmann-Leichtag Ábrahám rabbi talmudi konkordenciáját.

Wachsmann-Leichtag Ábrahám dáján, rabbinikus teendői és tudományos irodalmi működése mellett, a hitközség Talmud-Tóra iskoláját is vezette. Ezen iskolát nemcsak az ifjúság látogatta, hanem annak vallástudományi tanulmányaiban résztvett a felnőtt generáció sok lelkes és tanulnivágyó tagja is. Wachsmann-Leichtag Ábrahám dáján, akit baráti közelségből volt szerencsém ismerni, szerény lelkületű, jóságos szívű, békés természetű, igaz ember volt, aki tudományának gazdag tárházában felhalmozott kincseit, bőkezűen, örömmel és lelkesedéssel osztotta szét hívei és tudásra szomjúhozó tanítványai körében.

A magyar zsidóság eme nagy papja, életének válságos szakában, a békásmegyeri, illetve budakalászi téglagyárban, az iszonyat, a borzalom sötét napjaiban és óráiban, hősi kiállással —, imára gyűlt hiveivel s szívfájdító könyörgő imájában, a Mindenható könyörületét kéri, népe kegyetlen sorsának enyhítéséért. És amikor a germán fenevadak által végbevitt tömeggyilkosságok színhelyére, az európai zsidóság nagy temetőjére, Auschwitzba érkeztek, az Örökkévaló nevének megszentelésével, szent imával az ajkán, indult hiveivel együtt a kegyetlen halálba. A Mindenható adjon drága vértanuinknak örök nyugodalmat. (z.c.l.)

E helyen említjük meg, hogy Wachsmann-Leichtag dájánnak fia: Chájim-Cvi —, hála a Mindenhatónak — túlélte a hitleri borzalmakat s ő is a rabbi pályán működik, az Egyesült Államokban, ahol, magasztos hivatása mellett, tudományos irodalmi tevékenységet is fejt ki, éppen azon a területen, ahol Édesatyja (z.c.l.) is működött, a talmudi tudomány rendszerbe való foglalásán. Nemrégen hagyta el műve a nyomdát és vált a talmudtudósok közkincsévé. Művének címe: „קונקורדנציה תנכית"

(Közölte velem Wachsmann-Lichtag Ábrahám dáján (z.c.l.) Bné-

Brákban élő leánya: Rechnitzerné sz. Wachsmann-Leichtag Brande.) (A szerző.)

Wachsmann-Leichtag Ábrahám (z.c.l.)
dáján (1890—1944)

GOLDMANN LIPÓT CHANANJA — JOM-TOV LIPPE FŐRABBI MŰKÖDÉSE

Goldmann Joszef főrabbi (z.c.l.) halála után a hitközség, fiát: Goldmann Lipót Chananja Jom-Tov Lippét választotta meg a rabbiszékbe, 1938. december hó 1. napján. Az új főrabbi b.e. édesatyja (z.c.l.) nyomdokain haladva, híveinek megelégedésére töltötte be a rabbi tisztet egészen 1944. év tavaszáig, amikor is, sikerült neki Ujpestet elhagynia, s bejutott Pestre és az ottani gettóban vészelte át a fasiszta-nyilas terror vérengző uralmát. Népes családja azonban — sajnos — mártirhalált halt, a tömeggyilkosságok színhelyén, Auschwitzban. (z.c.l.) Goldmann főrabbi, a felszabadulás után, az Egyesült Államokba került, ahol a mai napig is, mint rabbi fejt ki működést. שליט"א.

AZ ORTODOX HITKÖZSÉG RITUÁLIS FÜRDŐT ÉPIT

Az ortodox hitközség 1929-ben felhívást bocsájtott ki a felépítendő mikve létesítésének költségeihez való hozzájárulás érdekében. A felhívást **Wollner Samu** hitközségi elnök és **Sussmann Lipót** hitközségi alelnök, a Fürdő-bizottság elnöke írta alá. A felhívásnak meg is lett az anyagi sikere és a hitközség felépítette a fürdőt, a templom-épület pincéjében.

Ez a mikve arról volt híres, hogy annak építése közben forrásvízre bukkantak s a forrás vízét használták fel a fürdéshez.

MEGALAKUL AZ ORTHODOX SZOMBATTARTÓK SZÖVETSÉGÉNEK UJPESTI CSOPORTJA

E jelentős hitfelekezeti eseményről, a „Zsidó Ujság" 1929. március 15-i száma az alábbiakban számol be:

Az Orthodox Szombattartók Országos Szövetsége zászlóbontása Ujpesten

Az Orthodox Szombattartók Országos Szövetsége helyi fiókjainak sorozatos megalakítása, vasárnap, folyó hó 10. napján (1929. március 10.) Ujpesten folytatódott. Balassagyarmat, Pápa, Sátoraljaújhely, Debrecen után Ujpest következett, mint helyi csoport. Az ülést az ujpesti fűszerkereskedők dísztermében tartották meg, amely zsufolásig megtelt a szombatért lelkesedő hittestvérekkel. A budapesti központi vezetőség részéről megjelentek **Korein Dezső** országos elnök vezetése mellett **Sussmann Viktor rabbi, dr. Stern Simon, dr. Deutsch Adolf és Weisz Mór** társelnökök, **dr. Groszmann Frigyes** ügyvezető igazgató, valamint a budapesti kiküldöttek **Schlesinger Ármin, Klein Ignác, Spiegel Andor** és **Blechner Jenő**. Képviselve volt a váci, rákospalotai és a nagybörzsönyi orthodox hitközség is. Az ülést **Wollner Samu** ujpesti hitközségi elnök nyitotta meg és lendületes szavakkal üdvözölte a megjelenteket, főleg a budapesti központi vezetőség illusztris tagjait. Elsőnek Sussmann Viktor rabbi szólalt fel, aki gyönyörű bibliai és talmudi citátumokkal átszőtt egyórás beszédben ismertette a szombattartás megkönnyítésének vallás-erkölcsi fontosságát. Utána Korein Dezső, az OSZOSZ elnöke emelkedett szólásra és részletesen foglalkozott a szombattartással kapcsolatos gazdasági és szociálpolitikai kérdésekkel. Felsorakoztatta a vasárnapi munkaszünet, a szombati vásárok és a hetibér kifizetésekkel kapcsolatos gazdasági hátrányokat, valamint az égető problémát: a szombattartó munkakeresők elhelyezkedésének kérdését. Az országos elnök beszédét lelkes ovációval honorálta a nagygyűlés. Dr. Deutsch Adolf az orthodox társadalom szervezkedésének szükségességéről beszélt nagy hatással. **Löwy Dávid** váci hitközségi elnök, **Duschinszky Mihály rákospalotai főrabbi, Friedmann Ármin ujpesti** agg tudós **rabbihelyettes** és **Klein Mór** (Ujpest) felszólalása után dr. Groszmann Frigyes az Alapszabályokat ismertette. A lelkes beszédek után Wollner Samu hitközségi elnök, az ujpesti csoport megalakulásának kimondását ajánlotta, amit a gyűlés frenetikus tapssal, egyhangulag fogadott el. Az ujpesti csoport vezetőségéül egyhangulag megválasztották **Goldmann Joszef főrabbit diszelnökül, Woll-**

ner Samut elnökül, **Sussmann Lipótot**, **Weisz Vilmost** és **Fischer Ernőt** társelnökül, **Rosenzweig Simont** pénztárnokká, **Klein Józsefet** ellenőrré, **Klein Ignácot** titkárrá, **Hercog Gyulát**, **Klein Mórt**, **Knöpfler Jakabot**, **Weingarten Zsigmondot**, **Sternfeld Samut**, **Löffler Zsigmondot**, **dr. Sternfeld Lajost**, **Weisz Edét** választmányi tagokul. Ezzel az impozáns lefolyásu alakuló nagygyűlés véget ért.

Meg kell említenünk, hogy az ujpesti orthodox hitközség kebelében működő „Tiferet Bachurim" ifjúsági egyesület, a fenti nagygyűlést követőleg, a mincha és máariv imák befejezése után, 100 teritékű bankettet rendezett a budapesti vezetőség tiszteletére, amelyen szebbnél-szebb divré Tóra és felköszöntők hangzottak el. **Dr. Stern Simon**, **Weisz Mór**, **dr. Sternfeld Lajos**, **Sussmann Viktor rabbi**, **Herzog Jakab** (Nagybörzsöny), **Korein Dezső**, **dr. Groszmann Frigyes**, **Duschinszky Mihály rákospalotai főrabbi**, valamint **Weisz Ede** felszólalásai emelték az est fényét. Az ujpesti orthodoxia egy igen értékes vallási, társadalmi és gazdasági jellegű intézménnyel lett gazdagabb.

AZ ORTHODOX HITKÖZSÉG UTOLSÓ TISZTIKARA A DEPORTÁLÁS ELŐTTI IDŐBEN

Itt örökítjük meg a hitközség utolsó tisztikarát, amely a deportálás előtt a hitközséget vezette:

Elnök: Wollner Samu. Alelnök: Weingarten Zsigmond. Templomgondnok: Fischer Ernő. Pénztárnok: Grosz Jechezkel.

Választmányi tagok: Berger Benő, Berger Sámuel, Weisz Vilmos, Löffler Ede, Weisz Ede, dr. Sternfeld Lajos, Herzog Gyula, Klein Ignác, Klein Mór, Neulender Dezső.

A HITKÖZSÉG INTÉZMÉNYEI ÉS LÉTESITMÉNYEI

1. Talmud-Tóra Iskola, amelynek vezetője a tudós Wachsmann-Leichtag Ábrahám dáján volt.

2. Machziké Hadász Egyesület, melynek elnöke Sussmann Lipót, a hitközség alelnöke volt.

3. „Tiferet Bachurim", az orthodox ifjak kulturális egyesülete. Ennek az ifjúsági egyesületnek jelentős szerepe volt a hitközség életében. Itt örökítjük meg ezen egyesület utolsó tisztikarát: **Weingarten Dávid**, **Friedlender Butyka**, **Neulender Dezső**, **Löffler Ede**, **Eichbaum Gyula** személyében.

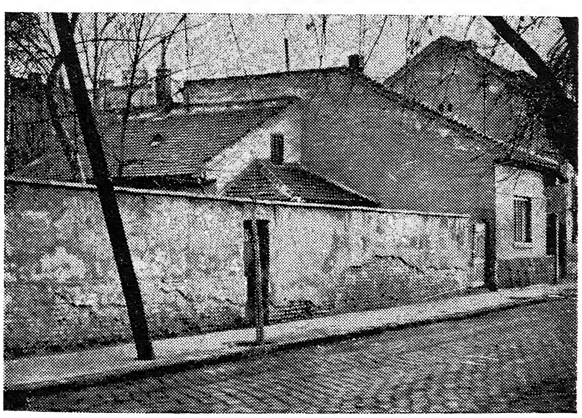
4. A Nőegylet hosszú évtizedes múltra tekinthetett vissza. Áldásos működésével a szegényszorsuak jóléti színvonalának emelésére törekedett.

5. A Leányegylet, amely a Nőegylet fiókegyesületeként fejtett ki kulturális tevékenységet, a hithű leány-ifjúság körében.

A HITKÖZSÉG ÉLETE ÉS MŰKÖDÉSE A FELSZABADULÁS UTÁNI KORSZAKBAN

A felszabadulés után alig 80 lélek tért vissza a deportálásból, illetve a munkaszolgálatból, az orthodox hitközség tagjai közül. A visszatértek megpróbáltak új életet kezdeni a romokon, helyreállították az imaházat, megteremtették a mindennapi istentiszteletet, de sokan nem birták elviselni keserű sorsukat, család nélkül, otthontalanul s nem birtak tovább ott élni, ahonnan drága szüleiket, hitvesüket, ártatlan kicsiny gyermekeiket, testvéreiket a kegyetlen halálba hurcolták s vándorbotot vettek a kezükbe, elhagyták szülőföldjüket, városukat és tengerentúl kerestek letelepedési helyet. Ma már egyetlen orthodox család él Ujpesten. Igy szűnt meg a nagymúltú ujpesti orthodox hitközség, amely hat évtizeden át őrizte, ápolta, terjesztette a megszentelt ősi hagyományokat és hűségesen megtartotta a szombat szentségének parancsolatát. És most amidőn a megujhodott őshaza szent földjén emlékezünk rájuk és emléküket megörökítjük, testvéri szeretettel, szent fogadalommal teszünk bizonyságot arról, hogy emléküket megőrizzük, soha nem feledjük, reájuk emlékezni és emlékeztetni soha meg nem szününk, szívünk utolsó rezdüléséig.

Befejezésül itt örökítjük meg az orthodox hitközség felszabadulás utáni vezetőségének tagjait: **Klein Farkas-Zeév** elnök, és **Neulender Dezső-Dávid** ügyvezető személyében akik Izráelbe alijáztak s Jeruzsálem szent városában telepedtek le.

Itt a virág u. 45. a. volt az orthodox hitközség temploma, amelyet 1956. után, városi ovodává alakították át.

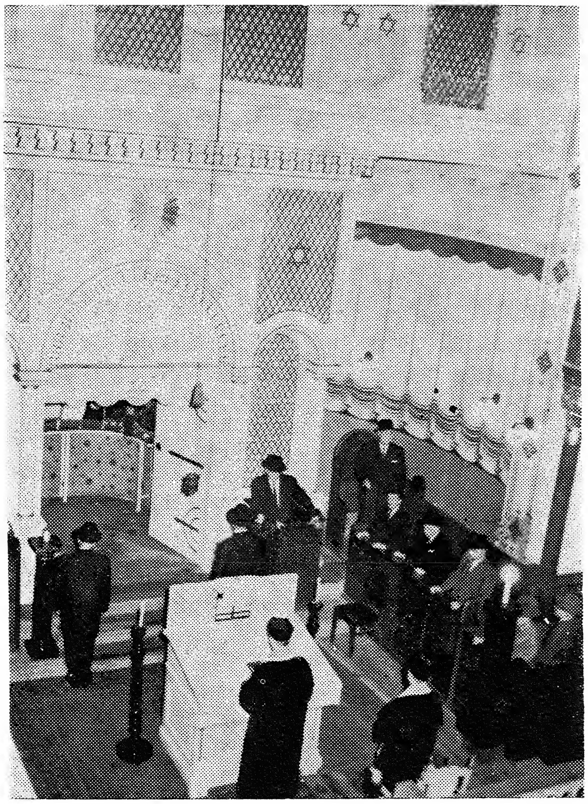
AZ ANYAHITKÖZSÉG UJ TEMPLOMOT ÉPIT

Az 1880-as években, a hitközség tagjainak száma, tetemesen felszaporodott, miért is a kisméretű Bocskay-utcai öreg templom, — amelyet még a Lőwy és a Neuschloss-családok építtettek, 1839. esztendőben, — már nem tudta befogadni a hivőket, így a hitközségnek új, alkalmasabb templom felépítéséről kellett gondoskodnia. 1886. évben épült fel, a hivők áldozatkészségéből, az új, ezer személyt befogadó kapacítású, díszes nagytemplom, a Beniczky-utcában, amelyet még ugyanazon évben szenteltek fel és adtak át rendeltetésének. Az „Egyenlőség" című zsidó hetilap, 1886. évi szeptember hó 26-i számában, a templom felavatásáról, az alábbi tudósításában számolt be:

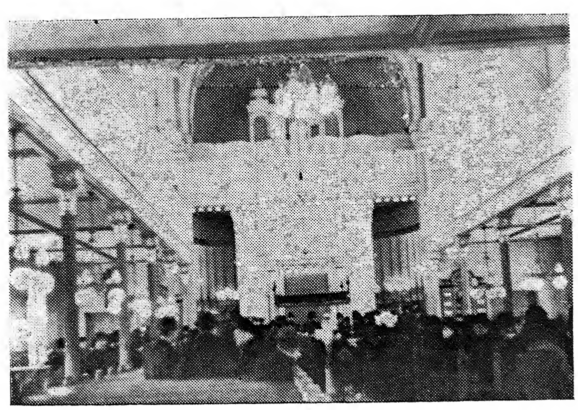
„TEMPLOM-AVATÁS UJPESTEN"

Templom-felavatás volt kedden (1886. szeptember hó 23-án) délelőtt Ujpesten. Az ünnepélyen sokan voltak jelen a budapesti izraeliták közül és többen ujpesti keresztények is, dicséretes jelét adva a vallási türelmességnek. Készséggel engedtek a felhívásnak a veteránok is, kik zenekarral vettek részt a menetben és díszőrséget formáltak. Az ünnepély a régi Bocskay-utcai templomban kezdődött, hol **Dr. Rosenberg Sándor** aradi főrabbi hatásos búcsúbeszédet mondott, aztán díszmenetben, menyyezet alatt vitték át a Tóratekercseket a csinosan épített új templomba. Fehérruhás leánykák haladtak a menet élén s egyikök hímes párnán vitte az új templom aranyozott kulcsát. A leánykákat, a Dohány-utcai templom énekkara követte, **Friedmann Mór főkántor** vezetése alatt, utánuk az aradi főrabbi s a hitközség tisztikara lépdelt a Tóratekercsekkel, s végül a hivők soktagú csapata zárta be a menetet. A felavatandó templomhoz érve, a hitközség elnöke: Weisz Mór, Bloch Mózest, a budapesti rabbiképző intézet igazgató-tanárát kérte fel, hogy vegye át a kulcsot s nyissa fel az új templomot. Bloch Mózes emelkedett szellemű beszéd kiséretében teljesítette a kérést, mire bevonultak a fényesen világított templomba. Ott elhelyezték a Tórákat, aztán ismét dr. Rosenberg aradi főrabbi emelt szót s hazafias megnyitó beszédet s imát mondva, meggyujtá az „örök tűz"-et. A szertartásos ünnepély alatt a Dohány-utcai templom énekkara zsidó templomi zsolozsmákkal emelte az áhitatot s az ünnepély fényét."

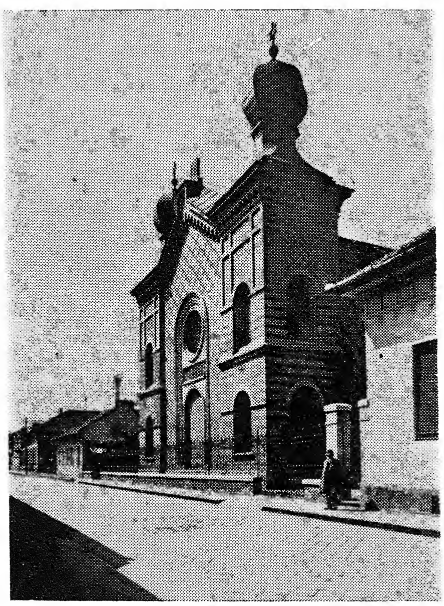
A TEMPLOM
KÉPEI:

Az ujpesti
Nagytemplom belseje

Az ujpesti
Nagytemplom belseje

Az ujpesti Nagytemplom
(Épült 1886. évben)

II. FEJEZET

A ZSIDÓ KÖZÖSSÉG TÖRTÉNETE A BENICZKY-UTCAI TEMPLOM FELAVATÁSÁTÓL — Dr. VENETIANER LAJOS FŐRABBI HALÁLÁIG (1886—1922.)

Stern-Szterényi Albert eltávozása után, a főrabbi-i tisztség 12 évig betöltetlen maradt. Ezen idő alatt rabbihelyettesek végezték a hitközségbeli papi funkciókat s pedig **Scheiber Salamon** és **Schwartz Izsák-Hirsch-Jicchák-Cvi.** A hitközségnek 1886. óta már két temploma is volt, de nem volt főrabbija, aki a népes gyülekezet vallási, lelki ügyeit irányítsa, vezesse. A hitközség közgyűlésein állandóan napirenden szerepelt a főrabbiválasztás kérdése, azonban nem találtak alkalmas rabbit, akivel az üresedésben levő főrabbi-széket betölthették volna. A hitközségi tagok zöme, világi műveltséggel is rendelkező, képzett talmudtudós rabbit óhajtott választani, aki a kor igényeinek megfelelően ugyan, de konzervatív szellemben, a megszentelt ősi, szent hagyományok tiszteletben tartásával töltené be papi hivatását. Végülis, a hitközség elöljárósága pályázatot hírdetett a főrabbi állásra. A pályázó rabbik közül kitűnt tudományos felkészültségével, az akkori lugosi főrabbi: **Dr. Venetianer Lajos Jicchák-Jehuda**, akit a hitközség, 1896. évben, óriási szótöbbséggel, főrabbijává választott. A most megválasztott főrabbi beiktatásáról, székfoglalójáról, a korabeli hírlapi tudósítás, az alábbiakban számol be:

Dr. VENETIANER LAJOS UJPESTI FŐRABBI SZÉKFOGLALÓJA

Fénnyel és pompával, melyből az öröm tükröződött vissza, fogadta f. hó 21-én (1896. július hó) Ujpest izraelita hitközsége újonnan megválasztott főrabbiját, főtisztelendő Venetianer Lajos urat, ki azt a széket fogja betölteni, melyből a népek istenfélelemre taníttatnak, amely székből a hit-, hazaszeretet- és emberszeretet tanai fognak hírdettetni, amint ezt az ünnepelt székfoglaló beszédében körvonalozta. A kora délutáni órákban már nagy néptömeg tartotta megszállva a rákospalotai pályaudvar környékét, hol 3 rendező tartotta fenn a rendet. A fogadásra megjelent közönség sorában ott láttuk: Kemény Gusztáv főszolgabirót, Lindt János községi birót, Zsoldos János községi főjegyzőt és Kolozsváry Gyula kerületi kapitányt. Harsogó éljenzés zúgott fel, midőn a vonat megérke-

zett, mely még lelkesebbé lett, midőn az ünnepelt, a vasúti kocsi ajtajában megjelent. Kemény Gusztáv főszolgabiró volt az első, aki az érkezőt lendületes beszéddel, a járás nevében üdvözölte, majd utána Lindt János biró és Zsoldos János főjegyző, a község nevében üdvözölték, kiknek az ünnepelt, külön-külön mondott köszönetet a lelkes fogadtatásért. Az ujpesti izraelita hitközség elöljárósága nevében Dr. Boskovitz Alajos, az ujpesti izraelita Nőegylet küldöttsége élén pedig Dr. Elsner Simonné úrnő üdvözölte a főrabbit, mialatt az ifjúság nevében egy díszes virágcsokrot nyujtottak át a főrabbi szeretett Nejének. Harsány éljenzés fogadta ezután a pályaudvarból kijövő rabbit és Nejét, mindaddig, míg a menet el nem vonult. Az impozáns menet, melyet egy rendező nyitott meg, a Fő-uton (Árpád-út) és a Beniczky-utcán át vonult a templomhoz, ahol díszruhás rendőrök tartották fenn a rendet. A templom bejáratánál felállított díszkapunál, melyen belül iskolásfiúk képeztek sorfalat, két fehérruhás leányka, úgy az ünnepeltnek, mint pedig Nejének egy-egy virágcsokrot nyujtott át, rövid beszéd kiséretében. Félkörben állva várta az érkezőt a délszaki növényekkel díszített előcsarnokban, a hitközség képviselőtestülete, élén Weisz Mór elnökkel, ki szép beszéddel fogadta az érkezőt, melynek elhangzása után a templomi énekkarnak ily alkalommal szokásos éneke zendült fel s tartott mindaddig, míg a megválasztott rabbi, az elnök kiséretében, a fehérruhás lányok által képezett sorfalon végighaladva, helyére ért. A rendes délutáni ima befejeztével az új főrabbi szószékre lépve, hatásos beszédben jelezte azon irányt, melyet a hitnek-, ember- és hazaszeretetnek tanításában követni fog és beszédének végén buzgó imával kérte Isten áldását a hazára, a községre, a zsidó közösségre s annak minden tagjára. Ezután a főrabbi a templom mellett levő lakásába vonult, hol a küldöttségek tisztelgését, a következő sorrendben fogadta: Hitközségi képviselőtestület, Budai Izraelita Hitközség, Óbudai Izraelita Hitközség, Ujpesti Izraelita Szentegylet, Ujpesti Bikur Cholim Betegsegélyző Egylet, Ujpesti Izraelita Nőegylet, az Ujpesti Evangélikus Egyháztanács, az Ujpesti Római Katolikus Egyháztanács, az Ujpesti Közművelődési Kör és végül az Ujpesti Hitoktatók Karát. Este a Közművelődési Kör helyiségeiben sikerült bankett volt, melyen vagy kétszázan vettek részt. Az első pohárköszöntőt Weisz Mór hitközségi elnök mondotta, utána dr. Hédervány Soma, Mády Lajos református lelkész, Dezső Lajos a római katolikus egyháztanács alelnöke, Kolozsváry rendőrkapitány, Klein Ármin, Diamantstein, dr. Boskovitz és dr. Altwehr köszöntötték fel a főrabbit. (Közérdek, 1896, július 26.)

Dr. VENETIANER LAJOS MŰKÖDÉSE

Venetianer főrabbi személyében kiváló lelkipásztor, nagy tudós, kitűnő pedagógus, nemesszívű ember került az ujpesti rabbiszékbe, ahonnan 25 éven át hírdette vallásunk szent tanait, nevelte, tanította az ifjúságot és hűségesen őrködött ősi hagyományaink maradéktalan betartása felett. Az ő működése, hitközségünk történetében, korszakalkotó volt. Papi működése idején számos új, vallási, társadalmi, kulturális és karitativ intézmény létesült, a régi intézmények pedig megerősödtek, a hitélet megszilárdult, a kulturális élet virágzásnak indult, a zsidó szellem új erőre kapott, a zsidóság múltja iránti érdeklődés, különösen az ifjúság körében, széleskörűvé vált. Papi, tanítói hivatását nemcsak a templom szószékén teljesítette, hanem — úgyszólván — minden szabad idejét, hivei körében és szolgálatában töltötte. Az ifjúság számára kulturális otthont létesített, ahol lelkes szívvel, kitűnő pedagógiai érzékével irányított, buzdított, tanított. Megismertette az ifjúsággal a zsidószellem örökbecsű értékeit, megmutatta az utat, miképpen lehet a megszentelt ősi hagyományok megtartása mellett, az általános emberi művelődés eszméjével egybeforrni.

Igazlekű, őszinte, önzetlen, szerény, konzervativ szellemű ember volt s ilyen volt, mint községének papja, valamint az ifjú nemzedék lelkes barátja. Valósággal atyja volt közösségének, minden igaz és emberi ügyben, szívvel-lélekkel és készséggel állott mindenkor hiveinek, embertársainak szolgálatára. Áldásos volt hosszú papi működése, közmondásos volt emberi jósága, cselekedeteiben — mindenkor — a jóttevés, a segítőszándék, a tiszta humánum elvei, eszméi domináltak.

E nagy nap életrajzát, az alábbiakban körvonalazhatom:

1867. V. 19-én született Kecskeméten, ahol atyja — Venetianer Albert-Aviézer — rabbiként (dájánként) működött. A gimnázium négy alsó osztályát, a kecskeméti Piaristáknál végezte, egyidejűleg, atyjánál és Fischmann Simon-Cvi-Hirsch kecskeméti főrabbinál talmudi tanulmányokat folytatott. Majd 1881-ben belép a budapesti Rabbiképző Intézetbe, ahol gimnáziumi tanulmányait végzi jeles eredménnyel. 1885-ben, mint IV. osztályú tanuló, beküldi az Egyenlőség című lapnak, első dolgozatát: „Tanulmányok" cím alatt, amelyet az Egyenlőség le is közölt. (A zsidó, mint tipus a magyar irodalomban.)

Az 1888—89-es években, a breslaui Rabbiszemináriumot és az ottani Tudományegyetemet látogatta. 1890. évben nyeri el filozófiai doktorátusát. Doktori disszertációja: „Schemtob ibn Falaguera középkori vallásbölcsész' „A fokozatok könyve', című művének ismertetése". 1892-ben rabbivá avatták, a budapesti Rabbiképző Intézetben. Rabbivá avatása után egy

félesztendeig Szegeden, dr. Löw Immánuel főrabbi mellett működik. Ezután 1893. évben a somogymegyei csurgói hitközség rabbijává választották meg. Itt két évig működött. Papi működése mellett a helybeli református gimnáziumban magyar és német nyelvet és irodalmat tanított, majd e tárgyakból tanári oklevelet szerzett a kolozsvári Tudományegyetemen. 1896. évben a lugosi (Krassó-Szörény megye) hitközség választja főrabbijává, itt nem egészen egy évig működött, mert 1896. évben az ujpesti hitközség választotta főrabbijává. Itt működött haláláig, amely 1922. november hó 25-én következett be. (z.c.l.)

Venetianer főrabbi papi működése, a hitközség vallási és kulturális életében nagy fellendülést eredményezett, ami főképpen a hitélet megerősödésében, az istentisztelet ünnepélyességében nyilvánult meg. Az ősi iskolát ujjászervezte, a Nőegylet működésében új életet ébresztett. Megalapította az Iparos- és Kereskedő Ifjak Egyletét, ahol maga is, rendszeresen tartott előadást, a zsidó múlt megismertetése, a zsidó szellem megerősítése érdekében. Ebből az egyletből fejlődött ki, a későbbiek folyamán, az Izraelita Közművelődési Egyesület, amely a zsidó kultúra értékeinek ápolását és a Nőegylet karitatív munkájában való széleskörű részvételt tűzte ki programjául és e nemes célok megvalósítása érdekében fejtett ki tevékenységet, a nagy pap irányító szellemében.

VENETIANER MUNKÁSSÁGA

Venetianer sokirányu munkássága kiterjedt a budapesti zsidó társadalmi szervek területére is. Résztvett az I.M.I.T. (Izraelita Magyar Irodalmi Társulat), az O.M.I.K.E. (Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület), a Szünidei Gyermektelep, az Izraelita Nőegyletek Országos Szövetségének, valamint az Országos Rabbiegyesület vezetésében.

A gyakorlati lelkészkedés és szerteágazó társadalmi munkája mellett, a budapesti Rabbiképző Intézet növendékeinek oktatásában is résztvett. Tíz évig docense volt e Főiskolának, ahol az alsó tanfolyamon rendszeres zsidó vallástant, bibliát, zsidó történelmet, a felső tanfolyamon az izraelita hitfelekezet magyar jogviszonyait és a hitoktatás módszertanát és rövid ideig vallásbölcsészetet, irodalmat adott elő. Az irodalom terén is kiemelkedő munkásságot fejtett ki. Alapos, tudományos felkészültséggel rendelkezett az erkölcstan, a vallásbölcsészet, a filozófia, az asszyriológia és történelemkutatás terén, miről e tárgykörökbe vágó munkái és különböző folyóiratokban megjelent tanulmányai tesznek tanuságot. A zsidó tudomány szorgalmas és termékeny munkása volt és történetirói munkásságával is jelentős érdemeket szerzett. Tizenkilenc önálló, tizenkét prédi-

kációs füzete, 143 tudományos cikke, tanulmánya jelent meg 34 hazai és külföldi folyóiratban, enciklopediákban, gyüjteményes munkában, négy önálló műve kéziratban maradt. Főbb munkái: A magyar zsidóság története a honfoglalástól napjainkig. A fokozatok könyve, A felebaráti szeretet a zsidó ethikában, A munkás kérdésről, A magyar zsidóság szervezetéről, A zsidóság eszméi és tanai, A zsidóság szervezete az európai államokban, A héber magyar összehasonlító nyelvészet.

Dr. Venetianer Lajos (z.c.l.)
főrabbi (1867—1922)

A HITKÖZSÉG ÉLETE AZ ELSŐ VILÁGHÁBORU IDEJÉN

Az 1914-ben kitört világháború, egy fejlődésben gazdag korszakot zárt le az ujpesti zsidóság életében is. A fegyverképes férfiak hadbavonultak. Az asszonyokra hárult a családfenntartás nehéz gondja. Az egyre csökkenő és dráguló élelmiszerrel való ellátás súlyosan érintette a kiskeresetű családokat. Az egyre súlyosbodó hadigazdálkodás és a velejáró élelemhiány igen sok szenvedést okozott az amugyis nehezen élő családoknak, akiknél nemcsak az anyagi nyomorúság fészkelte be magát, hanem egyre gyakrabban kopogtatott be a lesújtó gyászhír is a szeretett hozzátartozó elestéről. Igy volt ez a zsidó családoknál is. A zsidó családok nőtagjai nemcsak a család egyre szűkösebbé váló ellátásáról gondoskodtak, hanem fontos társadalmi és humanitárius munkát végeztek, leginkább mint a honi Vöröskereszt önkéntes ápolónői. A hitközségre, a háborús körülmények, kettőzött kötelezettséget róttak. Gondoskodnia kellett, a hitközség hadbavonult dolgozóinak hozzátartozóiról, valamint a közösség nyomorba jutott tagjairól. Különösen a Nőegylet tagjai buzgólkodtak a nyomorenyhítő akciók szervezése és a nincstelenek, a nélkülözők felsegí-

tése terén. A Nőegylet Népkonyháján, a háború ideje alatt, ingyen ebédet osztottak ki a rászorultaknak, felekezeti különbség nélkül, azonkivül a Chevra Kadisa és a Maszkil El Dal jótékonysági egyesület is kivette részét a tömegnyomor enyhítésének emberbaráti munkájából. A háború kitörésekor, dr. Lichtmann Henrik elnök vezette a hitközséget, majd az ő halála után dr. Führer Simon lett a hitközség elnöke. A Nőegylet kiváló elnöknője, dr. Kálmán Ödönné, a háború kitörésétől, a háború végéig, fáradhatatlanul, önfeláldozóan dolgozott a rászorultak megsegítése érdekében, ezenkivül, mint a honi Vöröskereszt helyi fiókegyletének ügyvezető elnöke, önkéntes ápolónői tanfolyamot szervezett s mindenütt ott volt, ahol segíteni kellett, a Nőegylet tagjaival együtt, akik áldásos munkájukkal sok bánatot enyhítettek és sok keserves könnyet töröltek le a nincstelenek, a nyomorgók, a magukra maradottak, a gyászolók arcáról. Kivette részét a nyomorenyhítés nemes munkájából minden olyan zsidó család, amelynek erre módja és lehetősége volt. De kivette a részét a nyomorenyhítés nemes munkájából a legtehetősebb ujpesti zsidó család, a **Wolfner-család** is, állndó és tetemes pénzadományaikkal és azzal, hogy Népkonyhát állítottak fel, ahol naponta ezer ebédet osztottak ki ingyen, a rászorult lakosság körében. De minden áldozat hiábavalónak bizonyult, a céltalan háborúból, vesztesként került ki az ország. Az általános gazdasági helyzet teljesen leromlott, az ipar és a kereskedelem megbénult, munkanélküliség, kenyértelenség, lerongyolodás, inséges helyzet következett. Igy fejeződött be az első világháború, amely annyi hiábavaló áldozatot követelt.

A történelmi hűség kedvéért, az alábbiakban örökítem meg azon ujpesti zsidó honvédek neveit, akik az első világháborúban, hősi halált haltak:

PRO PATRIA

Bálint Oszkár
Bauer Béla
Berger Ferenc
Berkovits Gyula
Berkovits Salamon
Berliczer Sámuel
Blatt H. Ármin
Blau Miksa
Blum Sándor
Braun Nándor
Budai László
Budai Sándor
Cserhát Ábrahám
Csillag Lajos
Czinker Ignác
Dávid Izsák Mihály
Deucht Jenő
Edelstein Izrael
Fleischauer Tóbiás
Friedman Lajos

Groszmann József
Goldstein Miksa
Greiner Richard
Greiner Viktor
Grünfeld Sándor
Grün Lajos
Grünfeld Dezső
Grünfeld Mór
Grünfeld Sándor
Haas Jenő
Haas Pál
Hauszmann Leó
Hercz Károly
Herlinger Oszkár
Herskovits Ábrahám
Hirschler Béla
Hochberger Lajos
Holczer Manó
Karsai Ernő
Keleti Lajos
Klein Rudolf
Kohn Henrik
Kohn Sándor
Krausz Dezső
Krén Emil
Krén Ferenc
Krén Károly
Krén Leó
Krén Krausz Vilmos
Ladányi Dezső
László Zsigmond
Lefkovits Lajos
Lévai Elemér
Leichtner József
Löbl Zoltán
Löwy Izidor
Lux Sándor
Malcz Ármin
Manderer József
Marmorstein Ernő
Mauthner Sándor
Mélesz Miksa
Messinger Zsigmond
Nasser Elemér
Neumann Alfréd
Ortner Ferenc
Perl Jenő
Pollák József
Pollák Pál
Pollák Sándor
Porzsolt Imre
Radócz László
Reisz Dezső
Róth Gyula
Schägerin Arnold
Schönwald Andor
Schweiger Vilmos
Seidler Salamon
Silberstein Jenő
Speizer Salamon
Steiner Henrik
Steiner Jakab
Stern Jenő
Strausz Sándor
Wellisch Adolf
Weintraub Jakab
Weisz Izsó
Weisz Miksa
Weisz Sándor
Weiszbrunn Jenő
Wilhelm Márk
(z.c.l.)

III. FEJEZET

AZ ANYAHITKÖZSÉG TÖRTÉNETE Dr. VENETIANER LAJOS FŐRABBI HALÁLÁTÓL A DEPORTÁLÁSIG

(1922—1944)

Az 1922-es esztendő mély gyászba borította az ujpesti zsidóságot. Ez év november hó 25-én, szent szombat napján meghalt a hitközség rajongva szeretett, kiváló főpapja: Dr. Venetianer Lajos. Az ujpesti zsidóság gyászában osztozott az ország és a külföld zsidósága is. Végtisztességén — a helyi hatóságok képviselőin és a keresztény egyházak papjain kivül, — az országos zsidó szervezetek, gyülekezetek, intézmények is képviseltették magukat, a helybeli zsidóság sokezres tömegeinek gyászoló gyülekezetében. Az elhúnyt nagy pap koporsójánál **dr. Fischer Gyula**, **dr. Hevesi Simon** és **dr. Borsodi József** főrabbik tartottak a kiváló főpaphoz méltó gyászbeszédet. A városi képviselőtestületben, **dr. Semsey Aladár** polgármester méltatta az elhunyt főrabbi érdemeit, aki papi működésével, közéleti tevékenységével, közszeretetnek és nagyrabecsülésnek örvendett, elsősorban papi működésének színhelyén: Ujpesten. Indítványozta a polgármester, hogy utcát — amely az izraelita árvaháznál kezdődik —, nevezzenek el a megboldogult főrabbiról. A városi képviselőtestület, a polgármester ezirányu indítványát egyhangulag elfogadta, így, az elhunyt főrabbi emlékét utcanévben is megörökítették. Ez az utcanév, 1941. év január haváig fennállott, amikor is a hírhedt fasiszta tömeggyilkos alispán parancsára, a másik két zsidó utcanévvel együtt (Lőwy és Wolfner utcák) megszűnt.

A hitközség, a dr. Venetianer Lajos főrabbi halálával megüresedett főrabbi széket évekig nem töltette be. A főrabbi halála után **dr. Lichtmann Mór rabbi** végezte a papi funkciókat. A hitközség vezetősége, a nehéz politikai és gazdasági helyzet ellenére, teljes igyekezettel látta el a rája háramló nehéz feladatát. A Chevra Kadisa is erőteljes karitatív tevékenységet fejtett ki **Arányi Adolf** elnök vezetésével. Arányi Adolf 1924-ben **Aggok házát** létesített, ahol húsz idős és eltartásra szoruló hittestvérünket sikerült nyomban elhelyezni.

Az országos politikai helyzetben némi — átmeneti — javulás mutatkozott, az u.n. Bethlen-féle konszolidáció nyomán, s a gazdasági élet

vérkeringésében is előnyös változás volt észlelhető, amely körülmény úgy az ipari-, mint pedig a kereskedelmi életben, nemkülönben a hitközségi életben is visszatükröződött. A hitközség elérkezettnek látta az időt arra, hogy elhalt nagynevű papjának elárvult rabbi-székét betöltesse. Evégből a hitközség pályázatot hírdetett, amelynek következtében a jelöltek egész hosszú sora jelentkezett pályázati kérelmével. Az igényes, kulturált ujpesti zsidóság elhunyt nagy papjának, mindenben méltó utódját kereste és szerencsére azt meg is találta a pályázó rabbik sorában, dr. Friedman Dénes Dávid-Cvi ifjú rabbi személyében.

Dr. FRIEDMAN DÉNES FŐRABBI MÜKÖDÉSE ÉS MUNKÁSSÁGA. (1927—1944.)

Már papi működésének kezdetén felismerték hivei az ő elhivatottságát, tudományos felkészültségét, zseniális tehetségét, amelyek lehetővé tették számára, hogy papi hivatását oly kitűnően elláthassa és hogy a zsidó tudományok fejlesztése terén oly gazdag és örökbecsű alkotásokat hozzon létre.

E nagy pap életrajzát az alábbiakban ismertetem:

Budapesten született, 1903. május 25. napján. Elemi- és középiskolai tanulmányainak elvégzése után, 1921. évben lépett be a budapesti Országos Rabbiképző Intézetbe, 1926. évben, a budapesti Tudományegyetemen bölcsészettudományi doktorátust szerzett. 1927. év február 23-án, a pesti Rabbiképző Intézetben avatják rabbivá. Még rabbivá avatása előtt, 1926. év november havától Ujpesten rabbiteendőket végez. 1927. III. 6-án iktatták be az ujpesti főrabbi állásába. Maga, a budapesti Rabbiképző Intézet rektora: Dr. Blau Lajos professzor iktatta be, kedvelt tanítványát a papi stallumba, majd áldást mondva az új főrabbira, sikert, szerencsét kivánt most kezdődő papi munkájához. Feszült érdeklődés közepette lépett a szószékre az új főrabbi, hogy székfoglaló beszédét megtartsa. Azzal kezdte szónoklatát, hogy mély meghatottság vesz rajta erőt, amikor szeretett mesterének, aki oktatta s akit, elődjéhez évtizedes barátság fűzött, ennek a mesterének áldásával lépi át hivatása küszöbét, majd rámutatott arra, hogy mindenkor részt kiván venni hiveinek örömében, bánatában egyaránt, velük, mellettük akar maradni a vígság, a boldogság óráiban s mintha az ősi nagy prófétáink előrelátó szelleme szállta volna meg lelkét, megjósolta hivei és a sajátmaga eljövendő sorsát, — mondván —, „és ha a megpróbáltatás órái eljönnek, ha a pusztítás angyala száll le, akkor is köztetek akarok lenni, hogy amint ott voltam veletek az öröm napjaiban, veletek leszek a megpróbáltatás nehéz idejében is”.

(Sajnos, e próféciája, valóban beteljesedett: A náci haláltáborokba hajszolt hiveivel együtt, szent mártiromságot szenvedett! (z.c.l.) Dr. Friedman Dénes —, akinek lelkes és meggyőző beszédét eddig is feszült figyelemmel és gyönyörűséggel hallgatta a hívek serege, most a zsidó tudomány megbecsüléséről szólott, amelynek örökidőkre szóló büszkesége egy Bloch, Bacher, Kaufmann és Goldzieher, akiknek emléke egymagában is elegendő —, mondotta — hogy diákmódjára visszaüljek a nyitvamaradt könyvhöz. És hogy a szeminárium egyik legkitűnőbb tanárának utódjává választattam, még szentebb kötelességül rója rám a tanulást, amely nálam amugyis hagyományos örökség, hiszen vérbeli őseim mind, a zsidó tudománynak szinte imádatos szeretetét hagyták rám örökségül, azt a parancsolatot, hogy őrt álljak a Tóra-tudományának ajtajánál. A zsidó tudás a mi legszentebb kincsünk, hiszen szenvedéses utunkon nem az autodafék voltak a legfájdalmasabbak, hanem azok a lángok, amelyek a Talmud fóliánsait nyaldosták, de hiába, mert a szellemet nem tudták kiirtani, nem tudták a zsidó tudásszomjúságát megfojtani. De részt kérünk az egész magyarság munkájából, hiszen magyar szón, magyar költőn nevelődtünk zsenge ifjú korunkban, a magyar szabadságharc jelentette a mi ideálunkat is, ebben a hazában, mindent odaadunk a hazának, de jól tudjuk, hogy a magyar nemzet halhatatlan nagyjai sohasem tanították azt, hogy megszentelt hitünk feláldozásával legyünk magyarok. Ebben az ünnepélyes órában — fejezte be székfoglaló beszédét az ifjú pap — fohászkodunk az Istenhez, vegye oltalmába ezt az agyonsanyargatott hazát, adjon munkánknak sikert, vezessen bennünket diadalra. Hallom a jövő dalát, amely egyszer fölcsendült a zsoltáros király ajakán: „Hallom, mit mond a Mindenható Isten, ha békét hírdet az ő népének és a jámboroknak”. Ez az Ur szava, akinek szent neve áldassék és magsztaltassék mostantól kezdve mindörökké. Ámen.

Ez a nagy pap, mindenben méltó utódjának bizonyult nagynevű elődjének, akihez hasonlóan, elsősorban a hitélet széleskörű megerősítését, felvirágoztatását tűzte ki legfőbb papi feladatául. Erre annál is inkább nagy szükség mutatkozott, mert a b.e. Venetianer főrabbi halála után, Ujpesten kissé lehanyatlott a hitélet és ez a hanyatlás egyre ijesztőbb méreteket öltött, mert a rabbiszék sokáig betöltetlenül maradt. Dr. Friedman Dénes főrabbi lendületes papi munkájával ujra virágzásnak indította a hitéletet. Megszervezte és vonzóvá tette a mindennapi istentiszteletet. Résztvett az ifjúság nevelésében, oktatásában, a Venetianer Közművelődési Kör kulturális munkájának irányításában és rendszeresen tartott előadásaiban, a zsidóság múltját, kultúráját, szellemét ismertette meg az ifjúsággal. Irányította és vezette a helybeli Talmud-Tóra Egyesület mun-

káját is, ahol számos előadás keretében ismertette hitünk, vallásunk alapjául szolgáló szent forrásainkban foglalt tanításokat. Sokoldalú tevékenysége mellett, különös szeretettel foglalkozott a zsidó iskola dolgaival, s mindenkor súlyt helyezett arra, hogy a tanuló ifjúság, a világi tantárgyakon kivül, alapos vallási oktatásban részesüljenek. Ez a nagy pap nemcsak községének volt szellemi vezetője, hanem résztvett az Országos Rabbiképző Intézet tanáraként, a rabbiképzés nehéz, komoly, felelősségteljes munkájában. 1935. évtől kezdve az Intézet teológiai és liturgiai professzora volt, majd 1943. évben az Intézet vezérlő bizottságának tagjává választották. Ebben az évben ünnepelték dr. Friedman Dénes születésének 40-ik évfordulóját, amely alkalommal állította össze széleskörű tudományos munkásságának bibliográfiáját, az ujpesti rabbinátus tagja, az ugyancsak mártirhalált halt dr. Wassermann Jenő, gondos munkával. E bibliográfia kivonatát, mint dr. Friedman Dénes főrabbi szellemi hagyatékát, ideiktatom:

Önálló kötetek: Blau Lajos irodalmi munkássága, Bibliographie der Schriften Ludwig Blau-s, Alphabetum Siracidis, Székfoglaló beszéd, A rabbiképző intézetben felavatott rabbik életrajzi adatai és irodalmi működése, Imák, A rabbiképző félszázados jubileuma, A zsidó irodalom főirányai, Venetianer Lajos emlékezete, Pótlás Blau Lajos, Bacher Vilmos irodalmi munkássága című munkájához, Nachtrag zu Ludwig Blau-s Bibliographie der Schriften Wilhelm Bacher-s, A Rabbiképző Intézetben pályadijat nyert dolgozatok jegyzéke, Bar-micve agenda, Ujpesti báró Wolfner Tivadar, A kazár probléma végső eredményei, A gyakorlati lelkészkedéshez, A zsidóság történetének áttekintése, A zsidó történetírás irányelvei, Az ujpesti Venetianer Lajos Izr. Közművelődési Egyesület története, A zsidó történetírás új útjai, A zsidó történelem és irodalom kis tükre. Nyomtatásban megjelent dolgozatainak száma: 1419. Magyarnyelvű gyűjteményes munkáinak száma: 21. Kéziratban levő dolgozatainak száma: 34. Glosszáinak, vegyes munkáinak száma: 138. Tudományos értekezései és előadásainak száma: 78. Egyéb munkáinak száma: 146.

Dr. FRIEDMAN DÉNES FŐRABBI MÁRTIRHALÁLA

Ez a fenkölt szellemű, szilárd jellemű, jámborlelkű nagy pap, — aki anyai ágon — a világhírű pozsonyi főrabbinak, a „Chatam Szófér"-nak *

* **Schreiber-Szófer Mózes-Mose** (1762—1839) pozsonyi főrabbi (z.c.l.), akit — régi zsidó szokás alapján —, főműve: **„Chatam Szófer"** neve után, a tudományos világban és általában a zsidóság körében, Chatam Szófernek neveznek. Dr. Friedman Dénes főrabbi édesanyja (z.c.l.) Ehrenfeld Saul (1839—1905) szikszói főrabbinak (z.c.l.), — a Chatam Szófer unokájának, — leánya volt. (A szerző.)

egyeneságú leszármazottja volt —, hozzáértéssel, tudományos felkészültséggel, tórahű szellemben vezette hitközségét 18 éven át. Egész — sajnos rövidreszabott — életét, a szent tanok ápolásának, terjesztésének, valamint a zsidó tudományok fejlesztésének és gazdagításának szentelte. Papi, nevelői munkásságával hasznos, értékes, magasszínvonalú tudományos alkotásaival, maradandó szellemi hagyatékával, nevét a nagy, magyar rabbik történelmének aranykönyvében örökítette meg. Emberi mivoltában a gerinces, jellemes, önfeláldozó zsidó közösségvezető példaképe, akinek a borzalmak óráiban módjában állott a menekülés útját választania —, hősi elszántsággal, papi stallumába való beiktatása alkalmával tett fogadalmához híven, népével, közösségével maradt, vállalván a velük való sorsközösség minden áldozatát, s velük együtt, — Isten szent nevének megszentelésével, a vértanuk kínhalálát választotta. (z.c.l.)

Az ujpesti gettósítás idején járta, a hivei számára kijelölt házakat, s vigaszt nyújtott a sorsüldözött hiveinek, erőt, lelket igyekezett önteni a csüggedőkbe, az elesettség, a megpróbáltatás idején. Es amikor, hiveivel együtt elhagyni kényszerült a várost, amelyet zsidók alapítottak és tettek naggyá, ahol ő papi működését végezte, papi ornátusban, emelt fővelt haladt, halálra itélt hiveinek menete élén, prófétai sudár termetével, magasan kiemelkedve a gyilkos csendőrpribékek közül. Elhurcolták őket az európai zsidóság nagy temetőjébe — Auschwitzba —, ahol szétszakították a családokat egymástól. Itt szakították el főrabbinkat szeretett hitvesétől, aki szintén mártiromságra jutott (z.c.l.) és itt szakították el az édesanyától zsengekorú gyermekét, egyetlen kis fiát. Az apának sikerült — az első szelekció után — fiával együtt maradni és néhány hónapig sikeresen rejtegette is őt, a gyilkosok elől, de eljött a végzetes nap, amikor az S.S.-ek felfedezik rejtekhelyén a kisfiút. Erev Jom Kippur napja volt ez a nap. Ekkor törtek rá a gyilkos fenevadak a már csontig fogyott gyermekre és „mint farkasok a gödölyére", gyenge vállát megragadták s a síró-könyörgő kisfiút, a halálba vonszolták. Az apa könyörög a gyilkosoknak fiáért, őt öljék meg fia helyett, de nincs kegyelem, az apa tovább könyörög, őt is vigyék fiával, osztozni akar fia sorsában. Minden hiába! A gyilkosokban nincs irgalom, nem kegyelmeznek, se fiúnak, se apának...

Kol nidré este van... legszentebb ünnepünk előestélye. Felhangzik az ünnepi ima, az egyetlen gyermekétől kegyetlenül megfosztott apa, vérző szívvel, szívettépő, forró imájában könyörög Istenhez, kegyetlenül elrabolt gyermekének sorsáért...

Október 6-ika van, elviszik papunkat, egy másik transzportban, a kauferingi lágerba, itt, mintha erőt venne kissé fájdalmán, vigasztalja híveit,

kitartásra buzdítja őket, bár érzi, hogy az ő napjai meg vannak számlálva. Valóban igy is volt, 1945. januárjában, főrabbink követte fiát a halálba. A testileg-lelkileg erős férfiút, csak 13 éves, rajongva szeretett Emil fiának kegyetlen elrablása, meggyilkolása tudta megtörni. Igy szenvedett — férfi korának teljében — mártirhalált Ujpest nagy papja, akinek sírját nem ismerjük, csontjai jeltelen tömegsírba kerültek, de az ő szent emléke — vértanuhalált szenvedett szeretteink emlékével együtt — szívünkben él örökké és feledhetetlenül. Lgyen áldott mártir papunk és mártirjaink szent emléke! (z.c.l.). Ámen.

Dr. Friedman Dénes (z.c.l.)
főrabbi (1903—1945)

AZ UJPESTI ZSIDÓSÁG A VÉSZKORSZAKBAN

A magyarországi zsidóságra vonatkozó vészkorszak gyökerei visszanyulnak a múltba, egészen Horthy uralmának kezdetéig, az u.n. fehérterror megindulásáig. Ekkor kezdődött a szervezett, tervszerű, felülről irányított zsidóüldözés, amely oly sok ártatlan testvérünk meggyilkolását, kirablását, tönkretételét eredményezte. A zsidógyűlöletben fogamzott zavaros szegedi gondolat véreskezű megvalósítói, a fehér terror főhóhérai: — Héjjas, Prónay, Ostenburg és a többi gyilkos különítmények — gyilkos vezetői indították el — Horthy tudtával és részvételével — azokat a kegyetlen vérengzéseket, amelyeknek főbb állomásai: Siófok, Orgovány, Izsák és az ország egyéb helyei voltak. A vesztes háború okozta gazdasági válság megoldása helyett, bűnbakot kerestek s azt a zsidóságban igyekeztek megtalálni. Megteremtették az országban a gyűlölet légkörét s minden baj előidéző okát, ódiumát, a zsidóságra kenték rá. Napirenden

voltak — országszerte — a gyilkosságok, rablások, fosztogatások és más atrocitások — a zsidó lakosság ellen. A jobboldali sajtó féktelen uszításba kezdett, zsidóellenes szervezetek, egyletek létesültek, mind-mind a zsidóság elnyomása, tönkretétele céljából. Ez az antiszemita, gyilkos, szennyes, rablóbanda, gyászvitézekből, hazaárulókból álló, állami pénzen élősködő parazita horda volt a magvetője, szálláscsinálója a magyarországi fasizmusnak, még az őrült Hitlert is megelőző korszakban. Ők hozták az első fasiszta törvényt Európában, az u.n. „numerus clausus"-t, amelyet — a későbbiek folyamán — egymásután követtek a többi, becstelen, embertelen, gyalázatos, zsidóellenes „törvények" és „rendeletek", a magyar törvényhozás örök szégyenére.

MEGGYALÁZTÁK AZ UJPESTI ZSIDÓ TEMETŐT
(1940. május hó)

Betörők, huligánok, emberbőrbe bújt vadállatok meggyalázták az ujpesti zsidó temetőt. Kifosztották a jótékony célokat szolgáló perselyeket, megrongálták a sírköveket, köztük az első világháború hősi halottainak emlékművét is. A hitközség főrabbija, dr. Friedman Dénes, május 26-án délelőtt a hitközség tagjainak jelenlétében ujra avatta a temetőt, s másnapra bőjtöt hírdetett és bőjti istentiszteletet tartott a hitközség templomában. (A Magyar Zsidóság Lapja, 1940. június 2. sz.)

AZ ELSŐ MAGYARORSZÁGI DEPORTÁLÁS

A Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hivatal (K.E.O.K.H.) vezetője, a bitófára került sváb tömeggyilkos: Pásztóy Ámon intézkedésére — 1941. évben — negyvenötezer magyar zsidót deportáltak az országból, akik — pillanatnyilag — nem tudták felmutatni állampolgársági bizonyítványukat. Sokan voltak közülük olyanok, kiknek már a nagyapjuk is Magyarországon születtek, mégis halálba hurcolták őket. Az elhurcolt és a határon túlra áttett szerencsétlen testvéreink legnagyobb része Kamenec-Podolskba, Majdanekbe került, ahol 1941. év augusztus havának végén — német S.S. katonák, bécsi náci rendőrök és nyilasérzelmű magyar honvédekből álló osztagok, valamint az ukrán milicia gépfegyverekkel lemészárolta őket. Előbb meztelenre vetkőztették őket, majd megásatták velük sírjukat és utána gépfegyvertűzet nyitottak rájuk. Az elföldelés után a betemetett gödrök még hullámzottak, mozgott a föld a sok élve eltemetett szerencsétlen testvéreink felett. Ez volt az első magyarországi deportálás a hitleri vészkorszakban, amelynek áldozatai sorában Ujpestről elhurcolt családok tagjai is voltak. (z.c.l.)

AZ UJPESTI ZSIDÓSÁG A NÉMET MEGSZÁLLÁS ALATT

Horthy és klikkjének 25 éves fasiszta uralma, esztelen politikai vonalvezetése meghozta a maga tragikus eredményét, amikor a velük szövetséges fasiszta Németország hadseregével megszállta Magyarországot 1944. év március 19-én. A német invázió a magyar zsidóság tragédiáját jelentette. A magyar zsidók sorsa ezzel megpecsételődött. A tragikus események gyors egymásutánban követték egymást. Nyomban a megszállás után — országszerte — véres zsidóüldözés vette kezdetét. A német titkos rendőrség, a hírhedt Gestapo és az annak zsoldjában álló, hazaáruló, magyar hatósági funkcionáriusok, valamint a hozzájuk csatlakozó nyilas hordák véres munkába kezdtek — a teljesen kiszolgáltatott, már eddig is agyonhajszolt — zsidóság kirablására, megsemmisítésére. Órák, napok alatt, sok tízezres zsidó tömeget fogdostak össze az országban. Sokakat a munkahelyükről, lakásukról hurcoltak el. Leráncigálták őket a vonatokról, a villamosokról és internáló táborokba, börtönökbe, toloncházba, kínzókamrákba hurcolták őket. Óráról-órára gyártották a szennyes, becstelen, embertelen rendeleteket, amelyeknek kegyetlen végrehajtói — elsősorban — a Horthy-rendszer gyilkossá kitenyésztett csendőrpribékek voltak. Az ország megtelik bűnnel, az erkölcstelenség tetőfokra hág, az emberölést, a rablást, a kegyetlenkedést törvényesítik és a vérzivatarban, az állig felfegyverzett fasiszta-nyilas banditákkal szemben — egyedül, kiszolgáltatottan, védtelenül áll a magyar zsidóság. Ennek is csupán az a része, amely idős asszonyokból, elaggott férfiakból, kisgyermekes anyákból és apró gyermekekből állott, minthogy a fiatalságot, a fegyverképes és tetterős férfiakat, a családfőket, már évek óta kényszermunkára, az u.n. munkaszolgálatra hurcolták s akiknek nagy részét, Ukrajnában és a többi megsemmisítő lágerekben, kegyetlenül lemészárolták.

Ilyen volt a helyzet a német megszálláskor, az egész országban és ilyen volt a helyzet Ujpesten is.

A helybeli nyilas hatóságok — mintha más dolguk nem is lett volna —, teljes erejüket, a helybeli zsidóság guzsbakötésére, megnyomorítására, elpusztítására koncentrálták. Szünet nélkül ontották a kegyetlen rendelkezéseket, elkobozták a zsidóktól a rádiójukat, kikapcsolták telefonjaikat, kizárták őket munkájukból, megfosztották őket kenyerüktől, értékeik beszolgáltatására kötelezték őket és elkobozták tőlük élelmiszerjegyeiket is. Kijön a sárga csillag viselésére kötelező rendelet, megkezdődnek a kilakoltatások, néhány perc alatt, kidobják őket lakásaikból. Jön az összeköltöztetés kényszerű állapota. Felállítják a Zsidó Tanácsot, amelynek

feladatává teszik az embertelen, kegyetlen, becstelen rendelkezéseik végrehajtását. Kijelölik a zsidó házakat, oda zsufolják össze Ujpest zsidóságát. Megjelennek a városban a gyilkos, kakastollas csendőrharamiák, körülzárják a kijelölt zsidó házakat. Meggyalázzák az Istenházát, ide raktározzák a zsidóktól összerabolt ingóságokat és innen cibálja szét azokat, a koncraéhes söpredék. A kijelölt zsidóházakba terelt, összezsufolt testvéreink sorsa, ismét rosszabbra fordult. Kijárási tilalmat léptetnek életbe, napi 1—2 órára engedik ki őket, élelmiszervásárlás céljából, délfelé, amikor már jóformán alig találnak valami élelmiszerfélét a piacon, ami mégis van, az is silány és nagyobb részében élvezhetetlen, ami már senkinek sem kellett t.i. a keresztény vásárló közönségnek, de azt is, uzsoraáron voltak kénytelenek megvásárolni.

De baj van a főzési lehetőséggel is, nincs villanyáram, nincs gázszolgáltatás és a drága pénzen megvásárolt élelmiszer, romlásnak indul. Éhség, nyomoruság üti fel fejét! Elzárják a vízvezetéki főcsapokat, se főzni, se inni, se mosakodni, se mosni, se tisztálkodni nem lehet. De van naponta házkutatás, brutális személymotozás, kínvallatás. Elrabolnak mindent, aminek valami értéke van, lehúzzák — a rablógyilkos csendőrök — az asszonyok ujjáról, az egyetlen megmaradt értéküket, a jegygyűrűjüket is. Ilyen körülmények között tengődik, az ujpesti zsidóság a kijelölt zsidóházakban. Majd június 24-én kihajtják őket, a csendőrpribékek a magdolnavárosi pályaudvarra. Nem tudták, csak találgatták testvéreink, hogy hová, merre viszi őket a sors útja. Igy hagyta el az ujpesti zsidóság a várost, amelyet őseik alapítottak, s amelyet őseik és ők maguk tettek naggyá, az ország legnagyobb iparovárosává.

AZ UJPESTI ZSIDÓSÁG A BÉKÁSMEGYERI ÉS A BUDAKALÁSZI TÉGLAGYÁRBAN

A magdolnavárosi pályaudvarról zsufolt vagonokban, a békásmegyeri illetve budakalászi téglagyárba hurcolták testvéreinket. Itt, újabb gyötrelem, szenvedés és kín várt rájuk. E téglagyárakban, harmincötezer testvérünket (Ujpest, Kispest, Pesterzsébet, Pestújhely stb.), a pestkörnyéki zsidóságot zsufolták össze. Az eleven pokol szállott itt le a földre! Az éhség ,a szomjúság, a nyomoruság és a bestiális kegyetlenkedések, minden emberi képzeletet felülmultak. A szadista csendőrök — a hírhedt Andrási csendőrőrnagy, táborparancsnok vezetésével — puskatussal, korbáccsal, kardlappal ütik-verik, kínozzák testvéreinket. Értékek után kutatnak, kínzókamrákba hajtják azokat, akikről feltételezik, hogy van valami elrejtett értékük. Órákig tartó kínzás után, félholtan dobják ki a megkínzottakat. Itt van a tömeggyilkos Eichmann bizalmasa, a depor-

tálások vezető szakembere: Wyslizeny és itt van Ferenczy László csendőralezredes, a másik főhóhér, akiknek a parancsára folynak a kínvallatások. Az egész tábor, a rémségek és a pusztulás képét mutatja. Éjjel-nappal, a szabad ég alatt, sárban, szennyben, étlen-szomjan, a kegyetlen gyilkosok kénye-kedvének kiszolgáltatva — fetrengenek a betegek, az aggok, a gyermekes anyák, az apró gyermekek. Egyetlen kútja van a 35.000 főnyi tábornak, félnapi sorbanállás után juthatnak csak egy korty ivóvízhez és egyetlen, kétszemélyes latrinája van a tábornak, ahol hosszú sorban állottak az emberek, amig rájuk kerül a sor, hogy emberi szükségletüket, — egymás előtt, nyilvánosan, a becstelen, gaz csendőrök gúnyos, aljas, durva megjegyzései közepette —, elvégezhessék. A borzalmas téglagyári állapotok ,az éhség, a nyomoruság, a tisztálkodási lehetőség teljes hiánya következtében, már itt, sok idős testvérünk és apró gyermekek vesztették életüket. Ilyen volt a békásmegyeri- és a budakalászi téglagyárba koncentrált, agyongyötört testvéreink helyzete, amidőn ujabb rémhír terjedt el a táborban: Jön a deportálás!

MEGINDUL A DEPORTÁLÁS

A békásmegyeri- és a budakalászi téglagyárban sínylődő testvéreinket, július hónap elején, a békásmegyeri H.É.V. állomásra hajtották, onnan indították őket utolsó útjukra, a halálba. Kilencven-száz embert — vegyesen — zsufoltak be egy-egy vagonba a véreskezű haramiák. Naponta két vasúti szerelvényt indítottak útnak. Az utolsó deportáló vonatszerelvény július hó nyolcadik napján indult ki a H.É.V. állomásról. Ez a szerelvény július hó 11. napján — kedden éjjel érkezett Auschwitzba, de csak másnap, szerdán nyittatták ki a gyilkos S.S.-ek a vagonok ajtóit. A halottakat ledobálták a vagonokból, míg az agyongyötört, éhségtől, szomjúságtól, a vagonélet borzalmaitól megviselt, félájult állapotban levő testvéreinket, korbáccsal, husángokkal verték le a vagonokból és a vasúti rámpán „sorakoztatták" őket. Ott állott, S.S. banditáival és vérebeivel, a tömeggyilkos náci orvos: Mengele, aki kézlegyintésével, halálba vagy kegyetlen kényszermunkára parancsolta, az előtte elvonuló testvéreinket. (Jobbra mentek a munkára irányítottak, balra mentek a gáz- és tűzhalálra itéltek.) Itt, a vasúti rámpán váltak el egymástól — örökre — szülők gyermekeiktől, testvérek, szerető hitvesek egymástól. Szemük pillantásával, itt vettek végső búcsút egymástól a szétszakított családok tagjai, akiket a vérség kötelékei és a szeretett fűzött egymáshoz.

Isten adjon örök nyugodalmat szent mártirjainknak, akiket egy barbár korszak vérszomjas haramiái, szadista gyilkosai ördögi kgyetlenséggel fosztottak meg életüktől. (z.c.l.)

MÁRTIRJAINK

akiket Auschwitzban és a többi haláltáborban, valamint a munkaszolgálatban, az embertelen zsidógyűlölet pusztított el 1941—1945 években. *

* E névsor nem teljes, mert nem tartalmazza az apró kicsiny gyermekek neveit és azon családok tagjainak neveit, amelyek maradék nélkül pusztultak el s igy nem volt aki beszámoljon szomorú sorsukról, továbbá hiányzanak a 1941. évi K.E.O.K.H. deportálás áldozatainak nevei, valamint az Ukrajnába, a harctérre s halállágerbe hurcolt és ott legyilkolt muszos mártirtestvéreink nevei. Őrizze ezen emlékkönyvünk az ő szent emléküket is. (z.c.l.) A szerző.

A

Abarbanell Róbert 1907
Abonyi József 1923
Abonyi Józsefné
Szegedin Klára 1924
Abonyi Lajos 1869
Abonyi Lajosné
Schwartz Mária 1876
Abelesz Zsigmond 1886
Ackerman Henrikné
Rosenbaum Margit 1893
Ádler Adolf 1902
Ádler Adolfné, Pflug Margit 1901
Ádler Albert 1911
Ádler Ármin 1884
Ádler Ármin 1938
Ádler Béla 1892
Ádler Dezső 1888
Ádler Ernő 1914
Ádler Ferenc 1916
Ádler György 1943
Ádler Henrik 1882
Ádler Henrikné, Singer Róza 1884
Ádler Irén 1902
Ádler Jenő 1905
Ádler Jenőné
Kollman Karolin özv. 1892
Ádler József 1898
Ádler József 1909
Ádler Józsefné, Balog Julia 1914
Ádler Kálmán 1892
Ádler Kálmánné
Horovitz Erzsébet 1893
Ádler Livia 1923
Ádler Miksa 1883
Ádler Miksáné
Sonnenwirth Mária 1884
Ádler Manó 1913
Ádler Mórné, Berger Rozália 1910
Ádler Mórné
Goldstein Henrietta özv. 1869
Ádler Róza 1873
Ádler Sándor 1922
Ádler Sándor 1930
Ádler Sándor 1911
Ádler Sándor 1891
Ádler Rozália 1879
Ádler Sándorné
Hartstein Gizella 1890
Ádler Sándor 1888
Ádler Sándorné, Klein Berta 1885
Ádler Sándorné
Steiger Mária özv. 1882
Ádler Tibor 1942
Ádler Vera 1921
Ádler Zsófia 1940
Ádler Zsuzsanna 1941
Ádler Zsuzsanna 1925
Albert László 1908
Albert Lászlóné
Singer Józefin 1905
Alberti Jakab 1873
Alberti Jakabné
Völgyi Hajnalka 1874
Almási József 1893
Almási Róbert 1931
Alt Adolf 1886
Alt Adolfné, Ernst Berta 1890
Alt Lenke 1925
Alt Szerén 1931
Altberger Sándor 1920
Altfeld József 1904
Altman Gyuláné
Trebits Mária 1897
Altman József 1866

Altman Józsefné,
Krausz Amália 1892
Altman Julia 1912
Altman József
Altman Nándor 1907
Altman Vilmos 1877
Alsztler József 1904
Amman Jánosné, Bruck Szerén 1912
Amperszám Lászlóné
Weisz Mária 1901
Amster Adolfné
Gottlieb Regina özv. 1884
Amster Endre 1928
Amster György 1931
Amster Jenő 1912
Amster Károly 1939
Amster Lipótné, Stern Olga 1905
Amster Magdolna 1914
Amster Miksa 1884
Amster Miksáné
Reiter Karolin 1886
András Éva 1927
Andrási Ferencné özv. 1885
Angelus Jenő 1920
Angelus Mór 1887
Angelus Mórné
Schneller Sarolta 1883
Angyal Rezsőné, Singer Julia 1888
Angyal Magdolna 1911
Angyal Rezső 1903
Antal Endre dr. 1881
Antal Endréné,
Hartmann Irén dr. 1887
Antal Olga 1915
Appfel Árpád 1922
Appfel József 1868
Appfel Józsefné, Grün Fáni 1871
Arató Ödön 1923

Arató Samu 1885
Arató Samuné
Ingus Szidónia 1893
Ardai Lajos 1862
Arner György 1942
Arnstein Béla 1891
Arnstein Béláné,
Pretzermayer Teréz 1896
Arnstein Éva 1924
Arnstein Ilona 1925
Arnstein Sándor 1912
Arnstein Sándorné,
Gottfried Etel 1910
Asztalos Istvánné
Weisz Kornélia 1879
Augusztinovics Franciska 1900
Ausch Ábrahámné
Max Laura özv. 1885
Ausch Ármin 1894
Ausch Árminné, Welsz Frida 1902
Ausch Béla 1910
Ausch Benedek 1889
Ausch Zsuzsa 1942
Ausch Jenő 1944
Ausch Lajos 1882
Ausch Lajosné
Weisz Friderika 1886
Ausch László 1913
Ausch Lászlóné
Deutsch Julianna 1915
Ausch Vilmos 1895
Ausch Vilmosné
Reich Emma 1891
Auster Ármin 1910
Auster Miklós 1913
Auster Salamon 1884
Auster Salamonné
Würdiger Etelka 1885

Amster Tibor	1909
Austerweill Hermin	1896
Ábel Erzsébet	1920
Ábel Irén	1929
Áber Józsefné, Rosenfeld Ella	1890
Ábrahám Dezső	1883
Ábrahám Endre	1925
Ábrahámovits Netti	1866
Ács Ferenc	1903
Ács Ferencné	1910
Ács Lászóné	
Ács Péter	1936
Ádám Ábrahám	1874
Ádám Árpád dr.	1899
Ádám Árpádné,	
Székely Irén dr.	1909
Ádám Gábor	1936
Ádám Klára	1942
Ádám Tiborné, Sipos Olga	1921
Ádám Lászlóné	
Ehrenwald Johanna özv.	1883
Ádám Zsigmond	1879
Áronsfrau Imre	1931
Áronsfrau Jakab	1891
Aronsfrau Jakabné	
Vas Gizella	1892
Áronsfrau Klára	1920
Áronsfrau Rózsi	1923
Áronsfrau Sándor	1922
Aschner Dávid	1869
....	
....	
....	
....	
....	
....	
....	
....	

B

Bach Edit	1940
Bajor Béláné, Gelb Rózsi	1909
Bajor Gábor	1930
Bajor József	1931
Bajor Sándor	1898
Bak Dezső	1903
Bak Dezsőné, Fischler Ilona	1910
Balalik Károlyné	
Klein Margit	1913
Balasch Ede	1894
Balasch Edéné	
Blumenstock Irén	1904
Balasch Pál	1935
Balasch Simonné	
Traub Regina özv.	1868
Balassa Géza	1904
Balázs Éva	1933
Balázs Géza	1889
Balázs Gézáné	
Deckner Piroska	1882
Balázs György dr.	1914
Balázs Györgyné	
Gottlieb Irén dr.	1914
Balázs Ignáczné	
Klein Rozália	1885
Balázs Ignác	1882
Balázs Ignáczné	
Schweiger Ilona	1886
Balázs Imre	
Balázs Imréné	
Spiegel Gizella	1904
Balázs Izsó	1879
Balázs Izsóné	
Friedmann Emma	1891
Balázs Mátyás	1881
Balázs Mátyásné, Weisz Róza	1887

Bald Magda	1926
Bald Manó	1886
Balla Andorné	
Lusztig Borbála özv.	1886
Balló Gusztáv	1879
Balló Gusztávné	
Fornheim Emma	1894
Balló István	1923
Balló János	1921
Balog Ármin	1859
Balog Árpád	1889
Balog Árpádné	
Eisler Rebeka	1900
Balogh János	1933
Balog Livia	1924
Balogh Marcellné	
Letzter Róza	1907
Balog Márkusné	
Letzter Katalin	1907
Balog Piroska	1920
Balog Sámuel	1873
Band Bertalanné	
Briett Katalin	1885
Bandler Béláné	
Ganzl Erzsébet özv.	1907
Bandler Éva	1933
Bandler Miksáné	
Deutsch Malvin	1878
Bandler Zsuzsa	1934
Baneth Ignácné	
Jajtelesz Gizella	1895
Baneth Imre	1904
Baneth Imréné, Kohn Olga	1903
Bara Ede	1900
Bara Edéné, Weisz Katalin	1896
Baranovszky Pálné	
Gruber Erzsébet	1908
Barát Jenő	1880
Braun Irén	1902
Barát Jenőné, Kállai Alice	1894
Barát Sándor dr.	1888
Barát Sándorné	
Kohn Stefánia dr.	1899
Baraxa Béláné	
Wilheim Malvin özv.	1872
Barbóczi Jánosné	
Schwartz Mária	1909
Barna Árpád	1933
Barna Braun Gyula	1885
Barna Gyuláné, Barta Irén	1894
Barna Józsefné	
Steiner Erzsébet	1911
Barna Sándorné	
Márkus Erzsébet	1901
Barok Imre	1887
Barok Imréné	1896
Baron Andorné, Singer Róza	1899
Baron György	1930
Bart Anna	1930
Bart Miksa	1903
Bart Miksáné, Zacher Szerén	1899
Bart Tibor	1933
Barta Dezső	1879
Barta Dezsőné, Szántó Mária	1886
Barta Ferenc	1910
Barta Ferencné	
Schwartz Berta	1881
Barta István	1911
Barta Jenőné, Frisch Irma	1882
Barta László	1903
Barta Mórné	
Beck Katica özv.	1863
Bartsch Imre	1907
Baruch Amália	1862
Basch Regina	1874
Bauer Adolf	1889
Bauer Béla	1923
Bauer Éva	1932

Bauer Éva	1929
Bauer György	1930
Bauer Istvánné	1910
Bauer István	1909
Bauer Jenő	1936
Bauer Jenőné	
Schreiber Ilona	1889
Bauer József	1891
Bauer Lászlóné	
Porgesz Erzsébet	1908
Bauer Miklós	1905
Bauer Miklósné	
Blum Sarolta	1904
Bauer Miksa	1897
Bauer Miksáné	
Erdélyi Erzsébet	1904
Bauer Rezsőné	
Keller Anna özv.	1873
Bauer Tamás	1925
Bauer Zoltán	1912
Bauer Zsigmond	1886
Bauer Zsigmondné	1891
Bauer Zsuzsánna	1936
Baumann Simon	1866
Baumann Simonné	
Schlenger Paula	1869
Baumgarten Béláné	
Münz Ilona	1910
Baumgarten Dezső	1887
Baumgarten Dezsőné	
Juszkovits Helén	1901
Baumgarten Éva	1936
Baumgarten Éva	1906
Baumgarten Éva	1934
Baumgarten József	1934
Baumgartner Julia	1903
Baumgarten Kálmán	1931
Baumgarten László	1932
Baumgarten Pálné	
Berl Franciska	1889
Baumgarten Tibor	1924
Bayer Zsigmondné	
Jelinek Janka	1911
Bács Zsuzsa	1924
Bálint Ábrahámné	
Kohn Jozefin	1886
Bálint Árminné	
Kompf Róza	1876
Bálint Imréné	
Fischer Paula	1886
Bálint Márta	1919
Bán Géza	1902
Bánhidi Józsefné	
Fenyvesi Ilona	1909
Bánoczy Zoltán	1903
Bánsági Jenő	1887
Bánsági Jenőné, Haas Ilona	1894
Bányai Aladár dr.	1898
Bányai Elemér	1901
Bányai Éva	1925
Bányai Ida	1904
Bányai Lajos	1887
Bányai Lajosné	
Grünfeld Margit	1896
Bányai Miksa	1875
Bárd Erzsébet	1919
Bárd Jakab	1881
Bárd Jakabné, Heks Róza	1883
Bárd Miklósné	
Osterreicher Amália	1885
Bársony Anna	1929
Bársony Artur	1890
Bársony Arturné	
Ladányi Irma dr.	1892
Básthy Árpádné	
Schmiedl Gizella	1881

Bársony Mária	1932
Bász Elvira	1926
Bász Éva	1923
Bász Ignác	1872
Bász Ignácné, Engel Julia	1899
Bász Judit	1932
Bász Lajos	1938
Bász Magda	1933
Becher Dávidné	
Stern Erzsébet	1894
Beck Adolf	1883
Beck Adolf	1880
Beck Adolfné	
Schwartzbacher Amália	1885
Beck Dávidné	
Deutsch Netti özv.	1873
Beck Edit	1924
Beck Ernőné	
Baumgarten Eszti	1878
Beck Hermanné	
Reisch Amália özv.	1879
Beck László	1902
Beck Lászlóné	
Abonyi Erzsébet	1905
Beck Mórné	
Goldhammer Regina özv.	1885
Beck Tibor	1928
Beck Zoltán	1879
Beck Zoltánné	
Hersch Erzsébet	1898
Beck Zsigmond	1872
Beck Zsigmondné	
Hecht Julianna	1889
Beck Zsuzsanna	1930
Becski Jenő	1912
Becski Vilmos	1916
Bellák Gyula	1883
Bellák György	1921
Bellák Gyuláné	
Wellisch Friderika	1895
Bellák Judit	1941
Bellák Ödönné	1903
Bencze Sámuel dr.	1875
Bencze Sámuelné	
Hadl Gizella dr.	1882
Bencze Tibor dr.	1912
Benedek Dezső	1888
Benedek Dezsőné	
Weiner Szidónia	1890
Benedek Elek	1926
Benedek Jakab	1871
Benedek Jakabné	
Klein Szerén	1875
Benedek Sándor	1896
Benedek Zsigmondné	
Braun Irén	1902
Benedikt József	1903
Benedikt Józsefné	
Gestettner Erzsébet	1911
Benedikt Róbert	1937
Benkő Károly	1920
Benisz Henrikné	
Fiedler Emma	1868
Benisz Izsó	1896
Benisz Izsóné	1901
Benisz Jenő	1908
Benisz Márton	1907
Benisz Olga	1892
Benisz Rózsi	1925
Benisz Sándor	1903
Benisz Sándorné	
Tabán Zsuzsanna	1907
Benzál Sámuelné	
Rothstein Klára özv.	1876
Berceller Lászlóné	
Hadl Adél	1882

Beregi Gizella 1896
Beregi Imre 1902
Beregi Péter 1934
Bergel Arnold 1880
Berényi Gyuláné
Grünwald Hermin özv. 1890
Bergel Árminné
Nyiszli Ilona 1910
Berger Adolf 1896
Berger Adolfné, Herzl Ilona 1904
Berger Aladár 1919
Berger Arnoldné
Rosenberg Gizella 1895
Berger Artur 1900
Berger Arturné, Lőrinc Anna 1899
Berger Ármin 1909
Berger Benő 1870
Berger Benőné, Katz Cecil 1906
Berger Cecilia 1944
Berger Dávid 1942
Berger Endre 1910
Berger Erika 1942
Berger Erika 1938
Berger Ervin 1930
Berger Éva 1935
Berger Éva 1926
Berger Gabriella 1940
Berger György 1940
Berger Henrik 1908
Berger Henrik 1895
Berger Henrikné
Zimmermann Friderika 1908
Berger Ibolya 1925
Berger Ibolya 1940
Berger Ida 1928
Berger Ignác 1900
Berger Ignácné, Guth Margit 1900
Berger Ilona 1910

Berger Imre 1904
Berger Imréné
Friedmann Irén 1911
Berger István 1934
Berger István 1910
Berger Istvánné
Susitzky Irén 1906
Berger Jakab 1883
Berger Jakab 1913
Berger Jakabné, Klein Hanna 1870
Berger Jenő 1935
Berger Jenőné, Bogen Eszter 1894
Berger Jenő 1936
Berger József 1917
Berger Józsefné
Szántó Erzsébet 1904
Berger József 1901
Berger József 1907
Berger Józsefné
Jellinek Hermin 1904
Berger József 1939
Berger József 1942
Berger Józsefné
Langfelder Aranka özv. 1885
Berger Klára 1941
Berger Lajos 1913
Berger Lajos 1865
Berger Lajosné
Hartmann Aranka 1869
Berger László 1932
Berger László 1907
Berger László 1942
Berger László 1912
Berger Lászlóné
Berger Rezsin 1906
Berger Magda 1930
Berger Miklósné
Hochberger Regina 1873

Berger Miklós	1876	Berkovits György	1935
Berger Miksa	1892	Berkovits Gyuláné	
Berger Miksáné, Klein Frida	1893	Lichtmann Aranka	1891
Berger Mór	1875	Berkovits Imre	1909
Berger Ottó	1934	Berkovits Ignácné	
Berger Pál	1930	Kellner Hanni	1863
Berger Salamon	1939	Berkovits János	1935
Berger Samu	1886	Berkovits János	1922
Berger Sándor	1904	Berkovits Jenő	1939
Berger Sándor	1931	Berkovits Jenő	1928
Berger Sándor	1870	Berkovits Jenő	1915
Berger Sándorné		Berkovits Jenőné	
Grünwald Franciska	1870	Lebovics Klári	1915
Berger Simon	1862	Berkovits József	1930
Berger Szerén	1940	Berkovits Kornélia	1921
Berger Vera	1915	Berkovits Matild	1909
Berger Veronika	1936	Berkovits Miksa	1903
Berger Zsuzsa	1937	Berkovits Miksáné	1905
Bergl Mihály	1926	Berkovits Salamon	1913
Bergl Ottó	1924	Berkovits Salamonné	
Bergmann Józsefné		Friedmann Rezsin	1906
Grünwald Malvin	1907	Berkovts Samu	1866
Bermann Mária	1928	Berkovits Samuné	
Berkovits Artur	1878	Friedmann Gizella	1868
Berkovits Arturné		Berkovits Tibor	1926
Schimek Tini	1879	Berkovits Vilmos	1905
Berkovits Ábrahám	1872	Berkovits Vilmosné	
Berkovits Ábrahámné		Weisz Mária	1905
Mandl Hermin	1879	Berkovits Zoltán	1925
Berkovits Benő	1901	Berkovits Zsuzsanna	1930
Berkovits Benőné		Berl Lujza	1937
Lachmanovits Gizella	1896	Berl Mór	1893
Berkovits Béla	1871	Berl Mórné, Pressburger Irén	1898
Berkovits Edit	1927	Berl Piroska	1934
Berkovits Ernő	1882	Berl Sarolta	1926
Berkovits Ernőné		Bern Jánosné, Bern Eliz özv.	1873
Joldán Eugénia	1891	Bernstein József dr.	1904
Berkovits Éva	1941	Bernstein Endre	1915

Bettelheim Gyuláné	
Grosz Erzsébet	**1922**
Bettelheim Ibolya	**1905**
Bettelheim Margit	**1909**
Bettelheim Sándor	**1869**
Bettelheim Sándorné	
Klein Róza	**1883**
Békefi Béla dr.	**1880**
Békefi Béláné	
Székely Erzsébet dr.	**1896**
Békefi Tiborné	**1919**
Békés László	**1922**
Békési György	**1921**
Békési Györző	**1899**
Békési Györzőné	
Balázs Leona	**1895**
Békési Ignác	**1879**
Békési Ignácné	
Schreiber Hermin	**1889**
Béla György	**1913**
Béla Györgyné, Quitt Livia	**1919**
Bér Ármin	**1870**
Bér Árminné, Grüner Rózsa	**1875**
Bér Ernőné	
Szmatana Sarolta	**1896**
Bichler Dávidné	
Gróf Gizella özv.	**1881**
Bichler Margit	**1916**
Bichler Rózsa	**1914**
Bichler Sári	**1920**
Biedermann Dezső	**1882**
Biedermann Dezsőné	
Weisz Aranka	**1889**
Biedermann Ernő	**1901**
Biedermann István	**1926**
Biedermann Jenő	**1890**
Biedermann Margit	**1904**
Biedermann Mihály	**1896**
Biedermann Mihályné	
Ehrlich Irén	**1897**
Biedermann Nándor	**1894**
Biedermann Nándorné	
Steiner Laura	**1894**
Biedermann Nándorné	
Kiss Mária	**1896**
Bielitz Dezső	**1887**
Bielitz Dezsőné	
Schwartz Teréz	**1889**
Bielitz Erzsébet	**1924**
Bilitz István	**1907**
Bilitz László	**1910**
Bielitz Sándor	**1910**
Bier Éliásné	
Blum Jozefin özv.	**1868**
Bier Frida	**1889**
Bier Henrik	**1893**
Biermann Miksa	**1886**
Biermann Miksáné	
Böhm Julia	**1896**
Biermann Rezső	**1920**
Biermann Róza	**1868**
Bihari Henrikné	
Löffler Leontin özv.	**1885**
Biheller Nándor	**1873**
Biheller Nándorné	
Weisz Gizella	**1883**
Bilitz Árminné özv.	**1883**
Bilicz Béla	**1888**
Bilicz Béláné, Hajnal Jolán	**1891**
Binder Árpádné	
Mendelovits Ilona	**1904**
Binder Árpádné, Náthán Fáni	**1908**
Binder Sándor	**1929**
Bircsák Klára	**1924**
Birnbaum Izráel	**1891**
Birnbaum Jenő	**1924**

Birnbaum Izráelné	
Braun Fáni	1883
Birnbaum Lili	1920
Birnbaum Rózsi	1917
Biró Árpád	1902
Biró Árpádné	
Hochfelder Ilona	1907
Biró Dezső	1897
Biró Dezsőné	
Fuhrmann Sarolta	1905
Biró Éva	1932
Biró Gyula dr.	1870
Biró Gyuláné	
Bleier Hermin dr.	1874
Biró Ilona	1880
Biró István	1898
Biró Izidorné, Steiner Ilona	1902
Biró János	1939
Biró Klári	1921
Biró László	1911
Bischitz Gyula	1925
Bischitz Jakab	1866
Bischitz László	1910
Bisztricer Chane	1925
Bizám Edit	1939
Bizám Ernő	1915
Bizám Ernőné, Weisz Regina	1899
Bizám Ignác	1867
Bizám Izidor	1869
Bizám Izidorné, Wohl Berta	1889
Blasz Albert	1905
Blasz Józsefné	
Grosz Lina özv.	1871
Blass Rózsi	1909
Blander Ernőné	
Hoffner Jolán	1902
Blander Ervin	1930
Blatt Dezső	1903
Blatt László	1907
Blau Antalné	
Rosenthal Gizella	1900
Blau Artur	1920
Blau Béla	1901
Blau Béla	1881
Blau Béláné	
Brust Regina	1879
Blau Géza	1892
Blau Gézáné	
Springut Hermina	1889
Blau Gyula	1912
Blau Gyuláné, Fischer Róza	1914
Blau György	1941
Blau Gyuláné özv.	1890
Blau Imre	1899
Blau István	1937
Blau Jakabné Lőbl Berta özv.	1880
Blau Lidia	1910
Blau Livia	1924
Blau Klára	1921
Blau Lászlóné, Stein Lilla	1919
Blau Mór	1886
Blau Mórné	
Marmorstein Gizella	1890
Blau Péter	1943
Blau Péter	1944
Blau Tibor	1930
Blau Tibor	1911
Blau Tiborné	1915
Bleier Árminné özv.	
Bleier Ferenc	1911
Bleier Henrik	1874
Bleier Henrikné, Müller Lotti	1884
Bleier Iboly	1909
Bleier Istvánné	
Steiner Erzsébet	1905
Bleier József	1906

Bleier Józsefné	1907
Bleier Judit	1943
Bleier Sándor	1926
Blitz Miklós	1912
Blitz Miklósné, Reisz Józsa	1919
Blitz Mór	1891
Blitz Mórné, Schwartz Ilona	1894
Blitz Péter	1939
Blitzer Samu	1903
Bloch Jozefa	1886
Blockner Gyuláné	
Mautner Ilona	1892
Bluhon Lajosné, Beck Ilona	1900
Blum Anna	1920
Blum Árpád	1900
Blum Cecilia férjezett	
Endler Lászlóné	1913
Blum Emánuelné	
Redics Ilona özv.	1865
Blum Ignácné, Ádám Adél	1903
Blum Jenő	1923
Blum Kálmánné	
Hoffner Margit	1897
Blum Károlyné, Engel Berta	1899
Blum László	1919
Blum Manó	1908
Blum Mórné	
Bogdán Szidónia	1871
Blum Róbert	1931
Blum Salamon	1900
Blum Salamonné	
Schiffer Száli	1901
Blum Sámuelné, Fuchs Vilma	1883
Blum Tamás	1928
Blumberg Dezső	1911
Blumberg Károlyné	
Goldberger Irma özv.	1880
Blumenfeld Ármin	1895
Blumenfeld Árminné	
Brandenburg Margit	1897
Blumenstock Antal	1872
Blumenstock Rózsi	1905
Blumenstock Antalné	
Neugebauer Róza	1867
Blumenthal Béláné	
Heffner Izabella	1907
Blumenthal Etel	1905
Blumenthal Lajosné	
Tuna Sarolta	1900
Blumenthal Mária	1908
Blumenthal Márk	1876
Blumenthal Márkné	
Schwartz Anna	1879
Blumenthal Mór	1870
Blumenthal Mórné	1871
Blumenthal Sarolta	1900
Blumenthal Tamás	1943
Bock Ferenc	1911
Bock Ignácné	
Herzka Anna özv.	1870
Bock Margit	1890
Bock Mária	1906
Bock Márton	1887
Bock Mártonné	
Dorfmann Sarolta	1897
Boczán Ernő	1888
Boczán Ernőné, Herczog Etel	1888
Boczán Irén	1912
Bognár Edéné	
Reiter Berta özv.	1865
Bodnár Izidor	1894
Bodnár Izidorné	
Klauber Erzsébet	1898
Bodnár Zsuzsa	1925
Bodor Aladárné	1892
Bodor Jenő	1892

Bodor Jenőné, Janovits Julia	1898
Bodor Márkus	1868
Bodor Márkusné	
Leiner Malvin	1872
Bodor Vera	1930
Bogdán Antalné	
Silberschein Sarolta	1897
Bogdán Mór	1894
Bogdán Mórné	
Feldmann Ella	1898
Bogdán Veronika	1927
Bognár Ernő	1920
Bognár Lajosné	
Eisenberger Rózsi	1899
Bogner György	1920
Bogner Erzsébet	1901
Bogner Ilona	1903
Bogner Janka	1888
Bogner Julia	1922
Bogner Klára	1921
Bogner Manóné, Gerő Gizella	1889
Bokor Ernő	1889
Bokor Évike	1935
Bokor László dr.	1901
Bokor Lászlóné	
Elek Anna dr.	1909
Bokor Magdolna	1914
Bolgár Jenőné	
Schwartz Magda özv.	1886
Bondy Aranka	1898
Borbás Béláné	
Lukács Magda	1906
Borbás György	1928
Borgen Dávid	1879
Borgen Dávidné	
Mantel Regina	1878
Borgen Józsefné	
Weisz Szerén özv.	1887

Borgen László	1913
Borgen Sándor	1920
Boronkay Elemér dr.	1882
Boronkay Malvin	1906
Boros Bernát	1882
Boros Bernátné	
Schvan Sarolta	1892
Boross Dezsőné	
Kohn Aranka özv.	1891
Boros Gyula	1920
Boros Gyula	1885
Boros Gyuláné, Lőbl Lili	1893
Boros Klára	1915
Boros Lucza	1918
Boross Sándor	1907
Boros Sándorné	
Freund Katalin	1914
Bornstein György	1936
Bornstein Jenő	1904
Bornstein Jenőné	
Zehngebót Blanka	1906
Bornstein Marianna	1938
Bornstein Mária	1857
Bornstein Salamon	1863
Boschán Éva	1943
Boschán Ferencné	
Marberger Vera	1913
Boschán Lászlóné	
Messinger Irén	1905
Boschán Miksa	1894
Boschán Vera	1933
Boschán Zsuzsa Lucy	1931
Boskovits Andor dr.	1889
Boskovits Andorné	
Schönwald Jolán dr.	1896
Boskovits László	1920
Bóth Dezsőné	
Auspitz Berta özv.	1867

Boronkai Tibor	1908
Böhm Andor	1904
Böhm Andorné Mandl Olga	1910
Böhm Ágnes, anyja:	
Goldstein Katalin	1942
Böhm Ágnes, anyja:	
Mandl Olga	1942
Böhm Ernő	1914
Böhm Ernőné	
Goldstein Katalin	1923
Böhm József	1899
Böhm József	1890
Böhm Józsefné, Putz Ilona	1901
Böhm Lászlóné	
Groszmann Gizella	1909
Böhm Lázár	1905
Böhm Móricz	1877
Böhm Móriczné, Weisz Fáni	1882
Böhm Náthánné	
Wiesel Rozália özv.	1871
Böhm Sándor	1903
Böhm Salamonné, Beck Etel	1864
Böhm Simonné	
Pelczer Katalin özv.	1855
Böhm Tibor	1933
Böhm Zsigmond	1875
Böhm Zsigmondné	
Stern Fáni	1882
Bölec Istvánné	
Fischer Rózsa özv.	1886
Brack Sándor	1911
Brakl Mária	1939
Bramberg Erzsébet	1913
Bramauer Eszter	1925
Branauer Károlyné	
Csillag Ella	1903
Brand Hermann	1910
Brand Hermanné, Róth Klára	1914
Brandenburg Ica	1915
Brandenburg Izidorné	
Klein Laura özv.	1866
Brandenburg Zoltán	1913
Brandenburg Zoltánné	
Renner Ilona	1919
Brauch Sándorné	
Grünwald Margit	1911
Braun Adolfné	
Klein Hanni özv.	1880
Braun András dr.	1900
Braun András	1941
Braun Anna	1906
Braun Ábrahám	1886
Braun Ábrahámné	
Goldstein Kornélia	1893
Braun Árminné özv.	1897
Braun Bernát	1895
Braun Béla	1898
Braun Béla	1904
Braun Béla	1902
Braun Béláné	
Schwartz Magdolna	1909
Braun Dávid	1899
Braun Etel	1883
Braun Éva	1917
Braun Éva	1940
Braun Farkas	1860
Braun Ferenc	1888
Braun Győző	1910
Braun Győzőné, Róth Regina	1908
Braun Hermann	1876
Braun Hermin	1893
Braun Ilona	1894
Braun István	1886
Braun Izsóné	
Lőrincz Irma özv.	1896
Braun Jakab	1895

Braun Józsefné	
Schwartz Katalin	**1865**
Braun Lajosné, Steiner Jolán	**1917**
Braun László	**1929**
Braun László	**1942**
Braun Lipót	**1905**
Braun Lipótné, Bánsági Anna	**1913**
Braun Lujza	**1890**
Braun Miklós	**1942**
Braun Miksa	**1912**
Braun Mária	**1926**
Braun Márta	**1937**
Braun Mórné	
Rein Ilona özv.	**1877**
Braun Oszkár	**1895**
Braun Ödön	**1887**
Braun Róza	**1895**
Braun Samu	**1868**
Braun Sándor	**1862**
Braun Sándorné	
Klein Sarolta	**1875**
Braun Sándor	**1869**
Braun Sándorné, Lőbl Jolán	**1874**
Braun Sándor	**1911**
Braun Sándorné	
Schwartz Regina özv.	**1871**
Braun Sámuel	**1856**
Braun Sámuel	**1911**
Braun Sámuelné	
Schönberger Etel	**1909**
Braun Simon	**1873**
Braun Simonné	**1875**
Braun Teréz	**1898**
Braun Tiborné	
Grosz Piroska	**1915**
Braun Vera	**1906**
Braun Zsigmondné	
Boczán Ilona	**1905**
Braunstein Éliás	**1872**
Brandstein Éliásné	
Weiszmann Éva	**1882**
Breier Blanka	**1904**
Breier Ignác	**1905**
Breier Julia	**1907**
Breier László	**1909**
Breier Mórné, Steiner Szerén	**1890**
Breier Samuné	
Wolfner Teréz özv.	**1858**
Breier Samuné	
Schober Sarolta özv.	**1873**
Breiner Edit	**1928**
Breiner Józsefné	
König Elvira	**1900**
Breiner László	**1924**
Breiner Miksa	**1894**
Breitner Adolf	**1886**
Breitner Adolfné	
Wechsler Adél	**1884**
Breitner Leó	**1893**
Breitner Leóné, Róth Jeanette	
Breitner Rezső	**1897**
Breitner Rezsőné	
Keller Ilona	**1896**
Breitner Tibor	**1927**
Breier Dezsőné	
Krausz Ilonka	**1901**
Brenner Albertné	
Eisler Anna özv.	**1854**
Breszlauer Éva	**1934**
Breszlauer Tibor	**1907**
Breszlauer Tiborné	**1911**
Breuer Vilmosné	
Hevesi Ilonka	**1903**
Breuer Géza	**1900**
Breuer Gézáné, Kohn Szerén	**1895**
Breuer Gyula	**1912**

Breuer Jakab	1862
Breuer József	1929
Breuer Judit	1942
Breuer Árpád	1898
Breuer Jakabné	
Pintér Hermina	1870
Breuer Judit	1910
Breuer Miklós	1884
Breuer Miklósné	
Kelemen Erzsébet	1886
Breuer Károly	1897
Breuer Károlyné, Blau Julia	1898
Breuer László, anyja:	
Sugár Ella	1919
Breuer Lászlóné	1922
Breuer László, anyja:	
Pongrácz Teréz	1919
Breuer László	1933
Breuer Margit	1902
Breuer Márton	1862
Breuer Mártonné	
Fleischer Leonora	1873
Breuer Mór	1884
Breuer Mór	1879
Breuer Mórné, Breuer Mária	1881
Breuer Ottó	1926
Breuer Pál	1906
Breuer Samuné	
Schober Sarolta özv.	1873
Breuer Sámuelné	
Gerhard Franciska özv.	1870
Breuer Tibor	1928
Bricht Sándorné	
Hendl Erzsébet özv.	1883
Brichta Károlyné	
Grünwald Irma özv.	1876
Brichta Márta	1902
Brief Aranka	1931
Brief Ignác	1907
Brief Ignácné, Halpert Szerén	1906
Brief Márton	1937
Bródy Éva dr.	1918
Bródy Imre	1895
Bródy Imre dr. ing.	1891
Bródy Imréné	
Strausz Sára dr.	1891
Bromfein Jenő	1900
Bruck Ágnes	1921
Bruck Ede	1879
Bruck Edéné, Klein Jolán	1889
Bruck Ferenc	1901
Bruck Imre	1899
Bruck István Tamás	1943
Bruck Pál	1903
Bruck Pálné, Lefkovits Jolán	1906
Bruck Tibor	1910
Bruck Zoltánné	1906
Bruckner Samuné	
Singer Gizella özv.	1875
Bruder Henrikné	
Hadl Szerén	1883
Bruder Imre	1904
Bruder Imréné, Weisz Margit	1906
Bruder Izidorné	1880
Bruder Izrael	1887
Bruder Józsefné	
Frommer Teréz özv.	1901
Bruder Katalin	1931
Bruder Róbert	1930
Bruder Sándor,	1912
Bruder Sándorné	
Knap Jozefin	1915
Bruder Tamás	1935
Brummer Mórné	
Klein Johanna özv.	1864
Brust Jolán	1913

Brück Adolfné, Weisz Regina 1881
Brück Ármin 1920
Brück Ilona 1907
Brück József 1923
Brück Józsefné, Weisz Irma 1894
Brück Mária 1927
Brück Rozália 1918
Brüder Áronné
Reiszmann Matild 1879
Brüder Tamás 1935
Brüll Alajosné
Grünfeld Etelka özv. 1883
Brüll Ervinné
Biedermann Zsuzsa 1917
Brüll Éva 1926
Brüll Géza 1893
Brüll Gézáné, Neufeld Berta 1892
Brüll György 1939
Brüll Imre 1910
Brüll Imréné
Friedmann Szerén 1908
Brüll József 1910
Brüll Józsefné
Maroscher Vilma 1909
Brüll József 1901
Brüll Józsefné
Neumann Erzsébet 1901
Brüll Józsefné
Schreiber Katalin özv. 1861
Brüll Károly 1904
Brüll Magda 1924
Brüll Ödönné
Löwensohn Regina özv. 1865
Brüll Sándor 1935
Brüll Sándor 1886
Brüll Sándorné
Atlasz Aranka 1889
Brüller Józsefné
Lengyel Irén 1891
Brünn Márta 1925
Brünn Pál 1930
Brünn Sándor 1889
Brünauer Gézáné
Engel Szerén 1884
Brünauer Gizella 1888
Brünauer Ida 1879
Brünauer István 1907
Brünauer Géza 1880
Brünauer Jenő 1879
Brünauer Jenőné
Stern Elvira 1882
Brünauer Márk 1878
Brüster Johanna 1879
Brüszler Ágnes 1937
Brüszler Gyula 1897
Brüszler Gyuláné
Bauer Róza 1897
Brüszler György 1935
Buck Éva 1941
Buk Imréné, Kerekes Irén 1913
Buk Károly 1906
Buk Márta 1939
Budai Dávid 1865
Budai Dávidné
Krausz Gizella 1867
Budai Erzsébet 1919
Budai Géza 1904
Budai Ignácné, Beck Irén 1893
Budik Gabriella 1920
Budik György 1929
Budik József 1882
Budik Józsefné, Link Regina 1884
Budik Péter 1942
Budik Veronika 1925
Budik Vilmos 1889
Budik Vilmosné, Link Janka 1895
Budik Vilmosné
Fischer Irén ifj. 1914

Burger Árminné
Szerdahelyi Teréz 1889
Burger István 1921
Burger János 1939
Burger Nándorné
Herz Gabriella
Burger Zsigmond 1887
Burger Zsigmondné 1897
Busz Károlyné, Kálmán Vali 1914
Busztin Henrik 1878
Buxbaum Gusztáv 1888
Buxbaum Gusztávné
Szilasi Olga 1895
Buchsbaum József 1893
Buchsbaum Mártonné
Grünwald Róza özv. 1886
Buchsbaum Tibor 1920
Büchler Józsefné
Lengyel Irén özv. 1889
Büchler Lajos 1875
Büchler Lajosné
Lengyel Margit 1888
Büchler Márk 1870
Büchler Sámuel 1867
Büchler Sámuelné
Stauber Hermina 1869
Bürger Nárdorné, Haerz Ella 1910

C

Ceglédi Illés 1880
Ceglédi Illésné, Pollák Riza 1877
Ceglédi László 1909
Czeizler Ferencné
Weiszberger Róza özv. 1879
Czeizler Márton 1885
Czeizler Mártonné
Schwartz Szerén 1885
Czeizler Rózsi 1912
Czeizler Sarolta 1910
Czeizler Zsuzsanna 1928
Cziffer Ignácné, Stern Berta 1911
Czigler Józsefné
Öszterreicher G. özv. 1878
Czikk Ignác 1924
Czincz Sámuelné
Mayer Sarolta özv. 1873
Czinger Mór 1887
Czinger Mórné 1888
Czingráber Károlyné
Schmiedt Erzsébet 1891
Czinker Béla 1908
Czinker Olga 1910
Czinker Ignácné
Deutsch Róza özv. 1882
Czinner Zsofia 1874
Czitter Dezső 1897
Czitter Dezsőné
Kohn Friderika 1898
Czitter Zoltán 1924
Czucker Imre 1919
Czucker Miksa 1889
Czukker Miksáné
Breuer Piroska 1892
Czwik Józsefné
Pavelka Zsuzsanna özv. 1879

Czeisler Jakab	1866
Czeisler Jakabné	
Weiszberger Janka	1870
Csaplár Józsefné, Blatt Jolán	1905
Csapó Lászlóné	
Fleischer Róza	1909
Csapó Sámuel	1885
Csákvári Ottilia	1902
Csányi Ilona	1914
Császár Jenő	1883
Császár Jenőné	
Berkovits Olga	1888
Cseh Ede	1911
Cseh Edéné, Hádl Margit	1915
Cseh Jánosné, Weisz Mária	1894
Csech Miksa	1891
Csech Miksáné, Engel Janka	1894
Cselényi Artur	1881
Csengeri Béla	1915
Csengeri Mártonné	
Dunajetz Johanna özv.	1874
Cserhát Lenke	
Seres Sándorné férjezett	1921
Cserhát Mózesné	
Pick Katalin	1898
Csernyei József	1900
Csernyei Józsefné	
Harmat Ila	1901
Csillag Bernát	1880
Csillag Bernátné	
Deutsch Róza	1887
Csillag Elvira	1919
Csillag György	1936
Csillag Imre	1910
Csillag Lajosné	
Lefkovits Hermin özv.	1887
Csillag László	1915
Csillag Lászlóné, Grosz Sára	1894
Csillag László	1894
Csillag Lászlóné	
Dicker Karolin	1913
Csillag Leontin	1891
Csillag Mártonné, Burián	1888
Csillag Mártonné	
Weisz Riza özv.	1873
Csillag Pál	1912
Csillag Pál	1908
Csillag Pálné, Schneer Julia	1910
Csillag Péterné	
Hermann Jozefin özv.	1872
Csillag Sándorné	
Erlich Jolán	1902
Csillag Tamás	1937
Csillag Zoltán	1920
Csillag Zoltánné	
Klein Margit özv.	1881
Csillag Zsuzsanna	1931
Csók Béláné, Zádler Róza	1890
Csomós Jánosné	
Rechnitzer Johanna	1873
Csonka Albertné	
Ádler Verona özv.	1868
Czappert György	1929
Czappert Ferenc	1895
Ceglédi György	1909

D

Dálnoky Lajosné	
Lőwenbach Emma	1867
Dankner Benjámin	1871
Darányi Kálmánné	
Braun Gizella özv.	1873
Darocy Lajos	1875
Darocy Lajosné	
Epstein Jolán	1880
Darvas Béla dr.	
Darvas Béláné dr.	
Darvas Gábor György	1932
Darvas Miklós	1896
Darvas Miklósné	
Kun Julianna	1909
Danzinger Dezső	1878
Danzinger Dezsőné	
Balatin Etel	1881
Danczinger József	1933
Danzinger Sándor	1904
Danzinger Sándorné	
Silberg Róza	1904
Dániel Istvánné	
Ehrenfeld Irén	1892
Dániel Lajos	1899
Dániel Lipót	1894
Dániel Lipótné, Braun Irén	1894
Dános Dezső	1884
Dános Dezsőné	
Czukker Gizella	1895
Dános István	1920
Dános Pál	1921
Dávid Béláné, Ecker Magda	1912
Dávid Endre	1938
Dávid György	1934
Dávid Ignácné	
Büchler Regina özv.	1865
Dávid Iván	1935
Dávid Izsákné	
Zélinger Mária özv.	1879
Dávid Lajos	1902
Dávid Lajosné	
Trebits Margit	1903
Davidovits Adolfné	
Freund Karolin özv.	1866
Davidovits Ágnes	1943
Davidovits Béláné	
Lőbl Erzsébet	1915
Davidovits Blanka	1896
Davidovits Ernőné	
Reismann Irén	1914
Davidovits Fánni	1923
Davidovits Jozefa	1923
Davidovits Mór	1884
Davidovits Mórné	
Reiszmann Jolán	1891
Davidovits Sándorné	
Federer Klára	1905
Deckner Dávidné	
Schrank Janka özv.	1871
Deckner Miksa	1876
Deckner Miksáné	
Ceizler Ernesztin	1886
Deckner Zsigmondné	
Huber Róza	1880
Demény Vera	1920
Denner Márkus	1924
Dercze Pálné, Weisz Julia	1892
Deszberg Dezső	1882
Deszberg Hermanné	
Blich Zelma	1901
Deszberg László dr.	1911
Deszberg Lászlóné	
Kormos Edit dr.	1913
Deszberg Marcel	1897

Deszberg Marcelné	
Diamant Ilona	1904
Deszberg Márta	1933
Deucht Géza	1896
Deucht Jenő	1906
Deutsch Adolf	1873
Deutsch Adolfné özv.	1869
Deutsch Adolfné	
Rosenfeld Johanna özv.	
Deutsch Anna	1901
Deutsch Artur	1907
Deutsch Artur	
anyja: Kollmann Szidónia	
Deutsch Árpád	1896
anyja: Mannheim Etel	
Deutsch Ábrisné	
Singer Szidonia dr.	1895
Deutsch Ábrahám dr.	1902
Deutsch Árpád	1896
anyja: Wittman Zsófia	
Deutsch Árpádné	
Kaufmann Katalin	1896
Deutsch Árpádné, Lőwi Róza	1910
Deutsch Béla	1902
Deutsch Béláné	
Eisenberger Manci	1902
Deutsch Béla	1898
Deutsch Béla	1912
Deutsch Béláné	
Eckker Erzsébet	1909
Deutsch Dávid	1878
Deutsch Dávidné	
Weisz Ilona	1883
Deutsch Dezső	1896
Deutsch Dezsőné	
Dániel Riza	1896
Deutsch Elek	1904
Deutsch Endre	1941
Deutsch Erika	1939
Deutsch Ernő	1900
Deutsch Erzsébet	1895
Deichty Eszter	1903
Deutsch Éva	1931
Deutsch Éva	1938
Deutsch Ferenc	1917
Deutsch Ferencné, Klein Irén	1922
Deutsch György	1906
Deutsch Györgyné	
Apffel Ilona	1909
Deutsch György Iván	1935
Deutsch Gyula	1898
Deutsch Gyuláné	
Márkus Lujza	1904
Deutsch Hermann	1891
Deutsch Hermanné	
Weltner Julianna	1891
Deutsch Hermanné	
Jakobovits Teréz özv.	1874
Deutsch Hermanné	
Schiffrisz Laura özv.	1876
Deutsch Illés	1890
Deutsch Illésné, Fischer Irén	1897
Deutsch Imre	1900
Deutsch Irén	1890
Deutsch Irén	1920
Deutsch Irén	1907
Deutsch Istvánné	1908
Deutsch Izráelné, Hahn Frida	1909
Deutsch Jakab	1876
Deutsch Jakabné	
Berger Julia	1878
Deutsch Jakabné	1867
Deutsch Jakab	1873
Deutsch János	1902
Deutsch Jenő	1887
Deutsch Jenőné, Éliás Blanka	1896

Deutsch Jenő	1884
Deutsch Jenőné	
Kohn Regina	1887
Deutsch Jenő	1912
Deutsch József	1911
Deutsch József	1876
Deutsch Józsefné	
Ländler Sarolta	1878
Deutsch Katalin	1929
Deutsch Károly	1905
Deutsch Károly	1901
Deutsch Károlyné	
Lipkovits Róza	1910
Deutsch Lajos	1874
Deutsch Lajosné	1871
Deutsch László	1913
Deutsch Lipot	1863
Deutsch Manó	1900
Deutsch Manó	1875
Deutsch Manóné	
Abelesz Hermina	1872
Deutsch Manóné	
Mittelmann Stefánia	1902
Deutsch Margit	1897
Deutsch Márta	1929
Deutsch Mihályné	
Salamon Róza özv.	1885
Deutsch Olga	1900
Deutsch Oszkár	1925
Deutsch Pál	1912
Deutsch Regina	1900
Deutsch Salamon	1884
Deutsch Sándor	1923
Deutsch Sándor	1895
Deutsch Sándorné	
Herczfeld Sarolta	1901
Deutsch Sándorné	
Schönhauser Babette özv.	1873
Deutsch Tamás	1936
Deutsch Tiborné	
Frankl Katalin	1906
Deutsch Vilmosné	
Schlinger Betti özv.	1889
Deutsch Zsofia	1877
Dénes Ernőné	
Sichermann Szerén özv.	1881
Dénes György	1911
Dénes Mária	1907
Dénes Mártonné	
Bornstein Róza özv.	1865
Détsy Éva	1939
Détsy Ferencné	
Moskovits Ilona dr.	1908
Diamant Amália	
Weisz Jenőné férjezett	1904
Diamant Aranka	
Diamant Ágnes	
Diamant Edit	1924
Diamant Elekné	
Karpelesz Antonia	1880
Diamant György	1920
Diamant Gyula	1904
Diamant Ignác	1924
Diamant Ignácné	
Ulner Lina özv.	1863
Diamant Ilonka	1910
Diamant Janka	1890
Diamant Jenő	1902
Diamant Jenő	1903
Diamant Jenő	1896
Diamant Jenőné, Brüll Sára	1897
Diamant József	1874
Diamant Józsefné	
Steckerl Róza	1879
Diamant Józsefné	
Diamant Fánni özv.	1866

Diamant László	1928
Diamant Lipót	1860
Diamant Margit	1903
Diamant Oszkár	1927
Diamant Oszkár	1898
Diamant Oszkárné Klein Magdolna	1912
Diamant Samuné Serényi Erzsébet özv.	1898
Diamant Zoltánné Schwartz Sarolta	1899
Dibusz Lászlóné, Reich Adél	1898
Dicker Ervin	1944
Dicker Erzsébet	1921
Dicker György	1941
Dicker István	1907
Dicker Istvánné Eisler Hermin	1918
Dicker Izidorné Schimek Mária özv.	1878
Dicker Izsák	1915
Dicker Izsákné, Czeizler Sára	1910
Dicker József	1905
Dicker Józsefné, Eisler Ilona	1909
Dicker Károly	1913
Dicker Károlyné Stern Szerén	1906
Dicker László	1920
Dicker Marika	1936
Dicker Mária	1938
Dicker Péter	1936
Dikker Leó	1920
Dinovits Hermann	1868
Dischel Benjámin	1890
Dischel Henrik	1911
Dischel Sándor	1910
Dobai Andrásné Grosz Szerén	1902
Dobai Erzsébet	1927
Dobai Erzsébet	1927
Dobó Viktor	1886
Dobó Viktorné, Atlasz Jolán	1892
Dokmálik Lajosné, Klein Anna	1912
Dombauer Ferencné, Frühzeitig Mária	1906
Dományi Józsefné, Brüll Berta	1910
Donáth Andor	1907
Donáth Andorné, Lefkovits Erzsébet	1912
Donáth Blanka	1929
Donáth Edit	1921
Donáth Emilia	1923
Donáth Gézáné Roth Szidonia özv.	1877
Donáth György Dr. rabbi	1915
Donáth Gyula	1882
Donáth Gyuláné, Weisz Adél	1887
Donáth Henrik	1879
Donáth Józsefné, Goldstein Berta	1871
Donáth Miksa	1894
Donáth Miksáné, Braun Hermin	1899
Donáth Manóné, Gelbvas Julia özv.	1890
Donner Gyula	1903
Donner Jakabné, Weisz Mária	1879
Dorfmann Ágnes	1936
Dorfmann Jakab	1892
Dorfmann Jakabné, Schönberger Blanka	1897
Dorfmann Magda	1922
Doros György	1903
Doros Katalin	1944
Doros Szilvia	1936

Dózsa Éva	1923
Dózsa Lajosné, Brünsweig Anna	1908
Dózsa Márta	1937
Drách Henmanné, Drách Rozália özv.	1877
Drách Julianna, férj. Zsarnovits Mórné	1869
Drách László	1927
Drách Zsigmond	1891
Drách Zsigmondné, Spitzer Erzsébet	1907
Drechsler Bódogné, Horn Berta	1860
Drexler Ferenc	1920
Drexler György	1925
Drexler János	1920
Drexler Pálné, Ländler Piroska	1904
Drechsler Olga	1878
Drexler Sándor	1894
Drexler Sándorné, Goldner Eszter	1895
Dubb Izrael	1882
Dubb Izraelné, Schwartz Mariska	1882
Duba Károlyné, Kovács Ilona	1900
Dubenszky Ernő	1894
Dubenszky Ernőné, Wassermann Erzsébet	1897
Dubovetz Lajos	1879
Dubovetz Lajosné, Weiszmann Olga	1890
Dull Zsigmondné, Krausz Margit	1907
Dunai Ágnes	1927
Dunaitz Éva	1914
Dunaitz Jenő	1886
Dunaitz Jenőné, Schäffer Erzsébet	1887
Dunaitz Veronika	1922
Dunkler Györgyné, Stiasny Katalin	1910
Duray Károlyné, Lőw Ilona	1903
Duss István	1920
Dus Imre dr.	1894
Dus Imréné, Spitzer Olga	1899
Dus Samuné Labiner Erna dr. özv.	1894
Dux Imre	1931
Dux Jenő	1895
Dux Jenőné, Susitzky Margit	1902

....

....

....

....

....

....

....

....

E

Ecker Árpádné, Schmukler Lenke	1902
Ecker Manó	1882
Ecker Manóné, Wohlner Ernesztin	1886
Ecker Róbert	1934
Eckmann Éva	1929
Eckmann Pál	1899
Eckmann Pálné, Lőbl Ilona	1907
Eckstein László	1904
Eckstein Mercédes	

Eckstein Miksáné,	
Nógrádi Éva özv.	1863
Édelheit Márton	1881
Édelheit Mártonné	
Hirsch Rézi	1880
Édelstein Izráelné özv.	1882
Edder Béláné,	
Kander Jeanette	1896
Ehrenfeld András	1929
Ehrenfeld Béláné,	
Frühoff Ernesztin özv.	1873
Ehrenfeld Éva	1924
Ehrenfeld János	1893
Ehrenfeld Veronika	1934
Ehrenstein Adolf	1922
Ehrenstein Ilona	1919
Ehrenstein Márton	1884
Ehrenthál Eszter	1918
Ehrenthál Fülöp	1889
Ehrenthál Fülőpné	1899
Ehrenthál Gézáné,	
Spitz Janka	1917
Ehrenthál Iván	1940
Ehrenthal Klára	1932
Ehrenthál Sándor	1882
Ehrenthál Sándorné	
Deutsch Eugénia	1880
Ehrenthal Zsuzsanna	1933
Ehrenwald Berta	1875
Ehrenwald Károly	1912
Ehrenwald Lajosné,	
Bárth Róza özv.	1875
Ehrenwald László	1900
Ehrenwald Richárd	1893
Ehrenwald Richárdné	
Grünbaum Róza	1899
Ehrenwald Sándor	1869
Ehrlich Izidor	
Ehrlich Izidorné, Tombor Fánni	
Echlich Dezső	1901
Ehrlich Dezsőné,	
Gráner Ilona	1901
Ehrlich Dezsőné,	
Kohn Janka	1875
Ehrlich Elemér	1903
Ehrlich Ignác	1873
Ehrlich János	1916
Ehrlich László	1925
Ehrlich Miklós	1905
Ehrlich Miksáné,	
Mendelovits Jolán	1911
Ehrlich Nánádorné,	
Madár Olivia	1883
Ehrlich Péter	1936
Ehrlich Piroska	1901
Ehrlich Sándor	1912
Ehrlich Sándor	1885
Ehrlich Sándorné,	
Ehrenfeld Rózsi	1893
Ehrlich Vilmos	1902
Ehrlich Vilmosné,	
Steiner Jolán	1913
Ehrmann Dezső	1927
Eichbaum Árminné,	
Fuchs Zsofia	1879
Eichbaum Frida	1909
Eichbaum Herman	1881
Eichbaum Gyula	1883
Eichbaum Hermanné,	
Alt Sarolta	1882
Eichbaum Kálmán	1914
Eichbaum Károly	1914
Eichbaum Valéria	1918
Eichel Dezső	1884
Eischel Dezsőné, Sporer Ella	1893
Eichel Ernő	1912

Eichel Eszter	1896	Eisenberger Ignácné,	
Eichel Vilmosné,		Pfeffer Erzsébet	1904
Trender Ilona özv.	1879	Eisenstädter Sándor	1882
Eichler Jakab	1868	Eisler Albertné,	
Eichler Jakabné,		Neumann Julia	1892
Blander Eszter	1885	Eisler Gáborné,	
Eichner Endre	1904	Klein Margit özv.	1909
Einhorn Ábrahám	1916	Eisler Gyuláné,	
Einhorn Ernő	1926	Schwan Aranka	1887
Einhorn Farkas	1913	Eisler Imre	1920
Einhorn Farkasné,		Eisler Józsefné,	
Ellenbogen Erzsébet	1915	Feldmann Rozália özv.	1882
Einhorn Gizella	1921	Eisler Oszkár	1893
Einhorn Izsák	1882	Eisler Rudolf	1913
Einhorn Izsákné,		Eisler Salamon	1857
Simon Eszter	1885	Eisler Salamonné,	
Einhorn József	1924	László Gizella	1877
Einhorn Lipót	1924	Eisler Vilmos	1901
Einhorn Róza	1924	Eismann Salamon	1864
Einhorn Zsuzsa	1940	EismannSalamoné,	
Einzig Hermanné,		Kusbler Netti	1867
Berkovits Regina özv.	1874	Eisnitz Lajos	1857
Einzig László	1912	Ekkert Károlyné, Klein Jolán	1872
Eisenbach Aranka	1903	Elek Andorné,	
Eisenberg Edit	1936	Glaz Berta özv.	1889
Eisenberg Ilona	1931	Elek Ágnes	1924
Eisenberg Klára	1933	Elek Jenő	1888
Eisenberg Mór	1921	Elek Kálmán	1900
Eisenberg Náthán	1880	Elek Kálmánné,	
Eisenberg Náthánné,		Hevesi Sarolta	1902
Jellinek Szerén	1883	Elek Lipót	1861
Eisenberg Sámuel	1909	Elek Lipótné,	
Eisenberg Sámuelné,		Laufer Karolin	1864
Goldenberg Rózsi	1906	Elek Livia	1913
Eisenberg Teodora	1915	Elek Márta	1929
Eisenberger Adolfné		Elek Pál dr.	1879
Schwartz Hanna özv.	1864	Elek Pálné,	
Eisenberger Hajnalka	1930	Wiener Erzsébet dr.	1881

Elkenbart Leó 1892
Elkenbart Leóné
Hirschkovits Mária 1900
Elbogen Ignác 1871
Ellenbogen Fáni
anyja: Sternberger Giza
Ellenbogen Ilona 1924
Elsner Róbert 1865
Elsner Róbertné
Fleischer Aranka 1886
Emmer Józsefné,
Manderer Regina 1903
Emöd Jószefné
Kluger Klementin dr. 1907
Emöd György 1937
Emöd Sándor 1932
Endler László 1914
Engel Albertné
Sonnenheim Róza özv. 1885
Engel Bernát 1879
Engel Bernátné,
Strasser Elvira 1883
Engel Béla 1901
Engel Béláné,
Mészáros Erzsébet 1909
Engel Ervinné,
Hoffmann Ella 1905
Engel Ferencné,
Diamant Mária 1902
Engel Gábor 1924
Engel György 1907
Engel Györgyi 1934
Engel Imre 1924
Engel Jakab 1872
Engel Jakabné,
Hecht Malvin 1879
Engel Jenőné,
Eichner Kornélia 1886

Engel Jenő 1880
Engel Jenőné
Reinitz Berta 1893
Engel József 1931
Engel Józsefné,
Weltner Adél 1884
Engel József 1896
Engel Józsefné,
Fried Mária 1894
Engel Józsefné,
Weltner Hermin özv. 1885
Engel Judit 1935
Engel Károly 1937
Engel Lajos 1884
Engel Lajosné,
Náthán Gizella 1895
Engel Lászlóné,
Farkas Aranka 1898
Engel Miklós 1909
Engel Miklósné
Munk Magda 1905
Engel Miksáné,
Biedermann Berta 1872
Engel Olga 1915
Engel Ödön 1867
Engel Ödönné,
Grauer Margit 1889
Engel Rezsőné,
Schuschitzky Ilona 1885
Engel Richárdné,
Ungár Szerén 1899
Engel Róbert 1931
Engel Rózsa 1939
Engel Sámson 1870
Engel Sándor 1904
Engel Sándorné,
Müller Róza 1911
Engel Sándor 1870

Engel Sándorné, Reich Róza 1872
Engel Sándorné, Haan Mária 1903
Engel Sámuelné özv. 1883
Engel Veronika 1934
Engel Zoltán 1903
Engel Zoltán 1926
Engelmann Árminné,
Schreiber Regina özv. 1861
Engländer Oszkár 1915
Engländer Oszkárné,
Blau Zsuzsánna 1910
Engländer Róbert 1937
Epstein Albertné,
Hercz Aranka 1908
Epstein Ferenc 1889
Epstein Mercédes Mária 1931
Ehrber Lajos 1892
Erdei Károlyné 1912
Erdélyi Samuné,
Breuer Mária özv. 1876
Erdős Béla 1920
Erdős Béláné,
Weinberger Regina 1895
Erdős Gyula 1929
Erdős Gyuláné,
Gombos Erzsébet
Erdős Irén 1926
Erdős Jakabné,
Weiszmann Hermin 1886
Erdős Jenő dr. 1891
Erdős Jenőné dr. 1900
Erdős József 1898
Erdős Józsefné,
Pollák Teréz 1906
Erdős Józsefné,
Breitner Erzsébet 1899
Erdős Kálmán 1888
Erdős Kálmánné

Brüll Rozália 1892
Erdős László 1903
Erdős Lászlóné,
Lőwi Erzsébet 1905
Erdős Mária 1932
Erdős Tibor 1929
Erdős Zsuzsanna 1920
Ernst Gyuláné,
Lichtmann Aranka 1907
Ernszt József 1872
Ernszt Józsefné, Radó Janka 1877
Ernszt Józsefné,
Weisz Mária özv. 1858
Ernst Sándor 1900
Erős Ernőné,
Goldschmied Sára özv. 1886
Erős Géza 1911
Erős Gézáné, Somogyi Magda 1916
Erps Fülöpné,
Walter Sára özv. 1878
Erps Sándor 1910
Erps Zsófia 1923
Ettinger Ábrahám 1876
Ettinger Ábrahámné,
Pollacsek Frida 1885
Ettinger Elemér 1909
Ettinger Imre 1915
Ettinger Márkus 1876
Ettinger Márkusné 1885
Exelvirth Jakab 1871
Exelvirth Jakabné,
Deutsch Szidonia 1878
Exelvirth Jenő 1909
Exelvirth Oszkár 1904
Exelvirth Oszkárné,
Stern Julianna 1912
Exelvirth Zelma 1906
Exelvirth Zsuzsa 1928

Éliás Adolfné, Schwalb Róza
Éliás Ábrahám 1869
Éliás Ábrahámné,
Scheimann Emilia 1876
Éliás Éva 1924
Éliás István 1931
Éliás István dr. 1893
Éliás Jenő
Éliás József dr. 1915
Éliás Józsefné,
Ehrenwald Riza 1896
Éliás Károly dr. 1902
Éliás Márkuszné
Schwelb Rozália özv. 1860
Éliás Zsigmond 1880
Éliás Zsigmondné,
Neustadter Janka 1886

....
....
....
....
....
....

F

Fadgyas Gyula dr.
Fadgyas Gyuláné dr.
Faludi Bernát 1888
Faludi Bernátné,
Lebovits Aranka 1891
Faludi Dezső 1907
Faludi Dezsőné,
Fischer Julianna 1910
Faludi Edit 1940
Faludi Mária 1894
Faludi Márkus 1857
Faludi Tivadar 1915
Faludi Mártonné, Hecht Julia 1864
Fall Gyula 1901
Fall Gyuláné, Rózsa Ilona 1909
Falvas Freund Imre 1885
Faragó Bernát dr. 1882
Faragó Bernátné
Tausz Malvin dr. 1890
Faragó Istvánné,
Tardos Magda 1911
Faragó Jakab 1884
Faragó Jakabné,
Wiesel Jolán 1892
Faragó József 1904
Faragó Józsefné,
Nyiszli Adél 1908
Faragó Márton 1881
Faragó Mártonné
Heimann Margit 1888
Faragó Róbert 1918
Faragó Veronika 1933
Farkas Aladár 1909
Farkas Albert 1888
Farkas Albertné, Engel Ilona 1896
Farkas Bertalan 1865
Farkas Bertalanné,
Braun Sára 1869
Farkas Edit 1923
Farkas Ernő 1904
Farkas Gáborné özv. 1882
Farkas György 1924
Farkas Ignác 1879
Farkas Ignácné,
Schégerin Mária 1903
Farkas Imre 1930
Farkas Imréné,
Hendl Rozália 1886
Farkas István 1911

Farkas István	1932	Fehér Árpád	1888
Farkas Istvánné,		Fehér Árminné,	
Geiger Etelka	1889	Wágner Aranka	1886
Farkas József	1929	Fehér Bernát	1866
Farkas József	1893	Fehér Bernátné,	
Farkas Józsefné, Grosz Róza	1895	Weichler Lotti	1861
Farkas Judit	1937	Fehér Imre	1880
Farkas Lajos	1903	Fehér Imréné,	
Farkas Lipót	1889	Komlósi Ibolya	1890
Farkas Lipótné,		Fehér István dr.	1907
Lusztig Aranka	1898	Fehér Istvánné,	
Farkas Lőrinc	1899	Sammut Irma dr.	1912
Farkas Lőrincné,		Fehér Jenőné,	
Halász Margit	1903	Benedek Fánni	1875
Farkas Magda	1913	Fehér Julika	1925
Farkas Ruben	1890	Fehér Julianna	1917
Farkas Rubenné,		Fehér Miksáné,	
Hochfelder Eszter	1895	Rosenbaum Frida	1893
Farkas Sámuel	1855	Fehér Miksa	1885
Farkas Sándor	1919	Fehér Zsuzsanna	1922
Farkas Sándorné,		Fein Dávid	1880
Kácser Irén	1890	Fein Dávidné, Krausz Irma	1883
Farkas Sándor	1906	Fein Imre	1909
Farkas Vilmos	1869	Fein Ilonka	1929
Farkas Vilmos	1870	Fein Gabriella	1925
Farkas Vilmosné,		Fein Jenő	1886
Vitriol Helén	1863	Fein Jenőné, Weisz Szerén	1889
Farkas Endre	1941	Feiner Albert	1921
Fazekas Józsefné,		Feiner Andor	1923
Handel Katalin	1919	Feiner Ferenc	1895
Fábián Sándor	1886	Feiner Ferencné	1899
Fábián Sándorné,		Feiner Gábor	1931
Spitzer Margit	1888	Feiner Géza	1917
Fehér Andor	1894	Feiner László	1936
Fehér Andorné	1896	Feiner Manó	1893
Fehér Arnold	1891	Feiner Manóné	1895
Fehér Ármin	1885	Feiner Mihály	1903

Feiner Mihályné	1905
Feiner Sándorné,	
Lukács Róza	1910
Feiner Tibor	1925
Feiner Vera	1929
Feiner Zsigmondné,	
Fischer Berta özv.	1880
Feith Péterné,	
Feit Teréz özv.	1860
Fejér Andor	1905
Fekete Dénesné,	
Kohn Irma özv.	1910
Fekete Ferencné,	
Bruck Katalin	1913
Fekete Vilmos	1893
Fekete Vilmosné,	
Német Margit	1901
Felbert Nánádor	1870
Felbert Nándorné,	
Gertler Gizella	1881
Feldheim Albertné	
anyja Kolb Regina	
Feldmann Adolf	1894
Feldmann Adolfné	1897
Feldmann Adolfné,	
Morgenstein Aranka özv.	1897
Feldmann Bertalanné,	
Neumann Rozália özv.	1874
Feldmann Edit	1925
Feldmann Éva	1924
Feldmann Irén	1937
Feldmann József dr.	1892
Feldmann Józsefné,	
Surányi Irén dr.	1903
Feldmann Klára	1922
Feldmann Józsefné,	
Pollák Etelka özv.	1865
Feldmann Károly	1894
Feldmann Károlyné,	
Nagy Piroska	1905
Feldmann Lajos	1910
Feldmann Lajos	1894
Feldmann Lajosné,	
Grünfeld Margit	1900
Feldmann Lajos	1895
Feldmann Lajos	1900
Feldmann Olga	1923
Feldmann Péter	1930
Feldmann Samu	1892
Feldmann Samuné,	
Illés Lenke	1899
Feldmann Sándorné	1911
Feldmann Sándorné,	
Weisz Viola	1908
Feldmann Tamás	1936
Feldmann Tivadar	1906
Feldmann Veronika	1932
Feldmár Erzsébet	1928
Fellegi Istvánné,	
Spitzer Melitta	1912
Feller Miklósné,	
Neumann Erzsébet	1903
Fellner Weisz Hermann	1877
Felsner Matild	1890
Felschner Mórné,	
Czetter Rozália özv.	1855
Fenákel József	1905
Fenyő Ervin	1930
Fenyő Géza	1908
Fenyő György	1908
Fenyő László	1913
Fenyő Miklós	1893
Fenyő Miklósné	
Sulzbeck Ella	1899
Fenyő Sándorné	
Wágner Regina	1870

Fenyő Sándor	1869
Fenyvesi György	1921
Fenyvesi Ilona	1896
Fenyvesi József	1872
Fenyvesi Józsefné	
Lebovits Leona	1896
Ferber Vilmos	1912
Ferenc Éva	1932
Ferenc Gézáné	
Sámuel Julia özv.	1882
Ferenc Imre	1920
Ferenc Józsefné	1886
Ferenc Józsefné	
Komlós Erzsébet özv.	1895
Ferenc Rudolf	1928
Ferenc Sándor	1915
Ferenc Sándor	1909
Ferenc Sándorné	
Tébner Olga	1914
Ferenc Tamás	1942
Fericsán Györgyné	
Spitzer Gizella özv.	1876
Feszler Zsigmond	1886
Feuer Cecilia	1882
Feuer Gézáné	
Kellner Hermina özv.	1874
Feuer József	1903
Feurer Miksa	1888
Feuermann Lászlóné	
Scheimann Márta	1909
Feuermann Simonné	
Leindörfer Irma özv.	1882
Feuerstein Ágnes	1933
Feuerstein Erika	1938
Feuerstein Győző	1940
Feuerstein Jenő	1935
Feuerstein Jenő	1925
Feuerstein Judit	1942
Feuerstein József	1906
Feuerstein Józsefné	
Berger Matild	1903
Feuerstein József	1936
Feuerstein Margit	1909
Feuerwerker Arnold	1927
Feuerwerker Ervin	1925
Feuerwerker György	1929
Feuerwerker Ignác	1899
Feuerwerker Ignácné	1890
Feuerwerker Wolf Vilmos	1896
Feuerwarker Vilmosné	
Bisztritz Malvin	1897
Fényes Elek	1876
Fényes Elekné	
Czirring Róza	1883
Fényes Andor	1910
Fényes Andorné	
Friedmann Julia	1919
Fényes György	1921
Fényes Katalin	1940
Fiderer Eisig	1879
Fiderer Eisigné	
Kittil Zsófia	1891
Fiderer Rauchbach Szerén	1914
Fillgut Jakab	1854
Fillencz Béla	1890
Fillencz Béláné	
Rittler Margit	1903
Fillencz Zsigmond	1881
Fillencz Zsigmondné	
Neufeld Irén	1888
Fináli Lipótné	
Vogelhut Cecilia	1896
Finger Izidor	1877
Finger Izidorné	
Grünberg Jolán	1890
Finger Margit	1911

Finger Olga	1914
Fingerhut Ervin	1932
Fingerhut Izraelné	
Schönberger Margit	1903
Fingerhut Judit	1933
Fingerhut Róbert	1934
Finkelstein Endre	1931
Finkelstein Ignác	1880
Finkelstein Ignácné	
Kohn Gizella	1890
Finkelstein Lajos	1903
Finkelstein Lajosné	
Steinfeld Hanna	1905
Finker Katalin	1928
Finker Mór	1887
Finker Róbert	1930
Fisch Ede	1874
Fisch Edéné	
Rechnitzer Mariska	1880
Fisch Emánuelné	
Angyal Fánni özv.	1887
Fisch István	1912
Fisch József	1880
Fisch Józsefné, Weisz Hanni	1880
Fisch János	1906
Fisch László	1911
Fisch Sándor	1864
Fisch Zsigmondné,	
Kohn Jolán	1883
Fischer Antal	1904
Fischer Antal	1910
Fischer Antalné, Dub Gizella	1911
Fischer Ábrahámné	
Löwi Fánni özv.	1868
Fischer Ágnes	1939
Fischer Béla	1906
Fischer Béla	1907
Fischer Dániel	1883
Fischer Dánielné	
Heller Antonia	1889
Fischer Dávid	1906
Fischer Dávid	1899
Fischer Dávidné	
Würdiger Regina	1890
Fischer Dezsőné	
Schwartz Julia	1904
Fischer Dénes	1905
Fischer Ede	1901
Fischer Edéné, Radnai Ilona	1905
Fischer Ede	1933
Fischer Endre	1927
Fischer Emánuel	1865
Fischer Erika	1935
Fischer Erzsébet	1928
Fischer Erzsébet	1904
Fischer Éva	1930
Fischer Ferenc	1908
Fischer Ferenc	1939
Fisch Ferenc	1906
Fischer Géza	1887
Fischer Gézáné	
Frommer Erzsébet	1885
Fischer Gusztáv	1935
Fischer György	1913
Fischer Gyula	1891
Fischer Gyula	1935
Fischer Gyula	1911
Fischer Hedvig	1922
Fischer Hugó	1921
Fischer Ignácné	
Szlovák Irén özv.	1875
Fischer Ignácné	
Berger Róza özv.	1867
Fischer Imre	1914
Fischer Imréné	
Steiner Aranka	1913

Fischer Izidor dr.	1879
Fischer Izidorné Bergsmann Irma dr.	1892
Fischer János	1904
Fischer Jánosné, Hajos Róza	1905
Fischer Jenő	1896
Fischer Jenő dr.	1889
Fischer Jenő	1905
Fischer Jenőné Silbermann Zelma	1911
Fischer Jenő	1889
Fischer Jenőné, Glück Szerén	1890
Fischer Jenő	1882
Fischer Jenőné, Ariel Irma	1893
Fischer Jónás	1891
Fischer Jónásné Marmorstein Janka	1896
Fischer József	1901
Fischer Józsefné Abonyi Ilonka	1906
Fischer Józsefné Spitzer Ilona	1913
Fischer József	1897
Fischer Józsefné Trepper Mária	1896
Fischer József	1909
Fischer Józsefné, Weisz Ilona	1913
Fischer József	1885
Fischer Józsefné, Weisz Flóra	1888
Fischer József	1904
Fischer Judit	1935
Fischer Károly	1884
Fischer Klára	1920
Fischer Lajosné Friedmann Irma özv.	1884
Fischer László	1912
Fischer Lászlóné Weisz Veronika	1914
Fischer László	1908
Fischer Lászlóné, Weisz Róza	1909
Fischer László	1914
Fischer László	1928
Fischer Lipót	1896
Fischer Lipótné Krausz Katalin	1894
Fischer Lipótné özv.	1878
Fischer Magda	1921
Fischer Magda	1919
Fischer Márta	1924
Fischer Miklós	1876
Fischer Miklósné Lőwinger Róza	1880
Fischer Mór	1881
Fischer Pál	1911
Fischer Róza	1887
Fischer Salamonné	1878
Fischer Sándorné Schwartz Erzsébet	1906
Fischer Sándor	1912
Fischer Sándorné Kurcz Márta	1918
Fischer Sándor	1908
Fischer Sándor	1924
Fischer Tamás	1928
Fischer Tivadar	1915
Fischer Vera	1924
Fischer Veronika	1940
Fischer Zsigmondné özv.	1876
Fischer Zsigmond	1874
Fischer Zsigmondné Eisler Regina	1876
Feiner Zsigmondné	1879
Fischer Zsigmondné Tuchmann Fidel	1882
Fischer Zsuzsa	1939
Fischl Lászlóné, Heffer Józsa	1897

Fischl Zsuzsa	1925	Fleischer Mórné	
Fischer Borbála	1931	Spitzer Mariska	1880
Fitschler Edit	1939	Fleischer Regina	1882
Fischler Sámuel	1893	Fleischer Sándor	1912
Fischler Sámuelné		Fleischmann Edit	1928
Eusenbach Róza	1899	Fleischmann György	1933
Fischmann Imre	1906	Fleischmann Lászlóné	
Fischmann Miksáné		Klein Margit	1906
Fleischmann özv.	1883	Fleischmann Lipót	1866
Flach Sándor	1904	Fleischmann Miksáné	
Flamm Gábor	1926	Weisz Veron özv.	1880
Flammer Ágota	1932	Fleischmann Mór	1877
Flammer Imréné		Fleischmann Mórné	
Krausz Rózsa	1905	Speier Regina	1880
Fleiner Vilmos	1890	Fleischmann Mór	1888
Fleiner Vilmosné, Haas Elza	1896	Fleischmann Mórné	
Fleischhauer Ferencné		Vas Klára	1891
Kollmann Gizella	1884	Fleischmann Péter	1926
Flesch Jenő	1910	Fleischmann Zsuzsa	1935
Flesch Jenőné, Löbl Ilona	1913	Flesch Hermina	1944
Fleischer Adolf	1872	Flesch Jenőné, Bern Lenke	1915
Fleischer Adolfné		Floch László	1944
Kammermann Ilona	1877	Fodor Ambrusné	
Fleischner András	1901	Hajdu Zsuzsa	1916
Fleischner Andrásné		Fodor Ágota	1939
Lichtblau Róza	1910	Fodor Béla	1875
Fleischer Dezső	1913	Fodor Béláné, Klein Borbála	1882
Fleischer Ernő	1908	Fodor Béla	1906
Fleischer Éva	1930	Fodor Bálint	1938
Fleischer Gusztáv	1888	Fodor Bertalanné	
Fleischer Gusztávné		Kohn Hermin özv.	1873
Mandl Riza	1896	Fodor Endre	1898
Fleischer Gyula	1895	Fodor Endréné	
Fleischer Gyuláné		Schönfeld Jozefa	1909
Klein Szerén	1897	Fodor Ferenc	1936
Fleischer Jakabné	1864	Fodor Imréné, Weisz Jolán	1915
Fleischer János	1926	Fodor Istvánné	
Fleischer Mór	1879	Jakobovits Szerén	1917

Fodor Károlyné
Winkler Erzsébet özv. 1893
Fodor László 1925
Fodor Lászlóné
Jónász Katalin 1910
Fodor Magdolna 1931
Fodor Rezső 1903
Fodor Rezsőné
Steiner Erzsébet 1895
Fodor Róbert 1938
Fogel Béla 1936
Fogel György 1940
Fogel Magda 1916
Fogel Mihály 1881
Fogel Salamon 1894
Fogel Salamonné
Pallin Janka 1896
Fogel Sándor 1911
Fogel Vidor 1941
Foky Antalné, Führer Gizella 1893
Fonféder Endre 1928
Fonféder Sándor 1887
Fonféder Sándorné
Ungár Franciska 1896
Fonó József 1889
Fonó Józsefné, László Julia 1903
Fonó Magdolna 1926
Forgács Arnold 1894
Forgács Arnoldné
Róth Cecilia 1894
Forgács Hilda 1925
Foris Gyuláné
Deutsch Margit 1897
Frommer József 1902
Fornheim Ernő dr. 1887
Fornheim Ernőné
Lichtmann Klára dr. 1899
Fornheim Imre 1895

Fornheim Imréné
Hercz Jolán 1900
Fornheim Izidorné
Kohn Mária özv. 1867
Fornheim Pál 1889
Fornheim Pálné, Fürst Vera 1901
Forschner György 1911
Földes András 1933
Földres Árminné
Silberstein Erna özv. 1872
Földes Ernő dr. 1897
Földes Ernőné
Moskovitz Erzsébet dr. 1907
Földes Eszter 1882
Földes Erzsébet 1918
Földes György 1899
Földes Györgyné
Ardó Magda 1904
Földes György 1903
Földes Györgyné
Bandler Dorottya 1909
Földes György 1928
Földes György 1926
Földes Györgyi 1936
Földes Hermann 1898
Földes Hermanné
Winkler Ilonka 1906
Földes Ilona 1914
Földes János 1938
Földes Károly 1910
Földes Károly 1902
Földes Károlyné
Fuchs Hedvig 1909
Földes Lajosné
Waldmann Rózsi özv. 1889
Földes László 1902
Földes Lászlóné
Fleischmann Margit 1907

Földes László	1925	Franczoz Tibor	1930
Földes László Pál	1933	Franczoz Tibor	1936
Földes Marika	1935	Frank Alice	1920
Földes Mária	1935	Frank Árminné	
Földes Miklós	1928	Paszternak Margit	1892
Földes Miksa	1903	Frank Ármin	1890
Földes Mihályné		Frank Henrik	1875
Bellák Ibolya	1912	Frank Henrikné	
Földes Pál	1904	Elzász Franciska	1879
Földes Pálné		Frank Hugóné	1899
Bruder Erzsébet	1906	Frank Jenő	1926
Földes Pálné özv.	1880	Frank Miksáné, Blau Julia	1906
Földes Péter	1932	Frank Péterné	
Földes Tibor	1916	Rosenberg Rózsa özv.	1891
Földes Veronika	1934	Frank Tibor	1936
Földes Vilmos	1860	Fränkel Arnold	1893
Földes Zoltán	1895	Fränkl Ágnes Julia	1942
Földes Zoltánné	1897	Fränkl Győző	1910
Földes Zsuzsa	1936	Fränk Győzőné	
Földes Zsuzsa	1937	Handl Erzsébet	1917
Földes Zsuzsa	1935	Frankl Ignác	1880
Franczer Éva	1938	Frank Ignácné, Klein Józsa	1885
Franczer Lipótné		Fränkl István	1929
Sternfeld Janka	1880	Fränkl Jakabné	
Franczer Berta	1910	Feldmár Olga	1892
Franczoz Béla	1909	Frankl György	1928
Franczoz Béláné	1909	Fränkel Józsefné, Kohn Anna	1860
Franczoz Ernő	1940	Frankl Lajos	1877
Franczoz Ernőné		Fränkel László	1937
Herschkovits Kornélia	1914	Fränkel Mórné	
Franczoz Gizella	1904	Ferber Sarolta	1903
Franczoz Ernő	1921	Fränkel Mór	1895
Franczoz József	1902	Fränkel Nándorné	
Franczoz Lajos	1913	Günter Mária	1905
Franczoz Lajosné		Fränkel Vilmos	1921
Friedmann Sára	1914	Fränkel Zsuzsa	1940
Franczoz Lipót	1877	Frankfurter András	1923
Franczoz Róbert	1941	Frankfurter Béla	1914

Frankfurter Izidor	1887
Frankfurter Izidorné Weisz	1886
Frankfurter Sándor	1891
Fráter Albert	1893
Fráter Albertné Rusznyák Franciska	1902
Fráter Berta	1921
Fráter Irén	1896
Fráter Miksa	1891
Fráter Zsigmond	1896
Fráter Zsigmondné Lőwi Mária özv.	
Freibert Pál	1939
Freifeld Miklós	1901
Freifeld Róbert	1926
Freimann Áronné	1882
Freimann Ernő	1937
Freimann Jenő	1939
Freimann Judit	1935
Freimann József	1915
Freimann Márton	1905
Freimann Sándorné Kain Margit özv.	1892
Freimann Zoltán	1933
Freisinger Ármin	1882
Freisinger Árminné Schichtanz Ilona	1892
Freiszer Lipót	1902
Freiszer Lipótné Quitt Friderika	1904
Freller Miklós	1902
Freller Miklósné	1903
Freller Ervin	1932
Freml Lipót	1939
Freszner György	1909
Freund Miklósné özv.	1865
Freund Erzsébet	1935
Freund Árpádné Strausz Szerén	1899
Freund Éva	1932
Freund Jenő	1897
Freund Sándor	1875
Freund Sándorné, Tausz Sára	
Freundlich Ignácné Gránitz Irma	1882
Freundlich Márton	1890
Freundlich Száli Róza	1883
Friebert Béláné, Klein Regina	1917
Friebert György	1932
Friebert József	1941
Friebert Pál	1941
Friebert Vilmos	1905
Friebert Vilmosné Groszmann Jolán	1901
Fried Andor	1915
Fried Andorné Groszmann Klára	1919
Fried Ágnes	1943
Fried Bernát	1898
Fried Ferenc	1898
Fried Ferencné Klein Aranka	1902
Fried Béla	1900
Fride Béláné Ladányi Magda dr.	
Fried Béláné, Kende Róza	1891
Fried Dezsőné Farkas Gizella	1902
Fried Eleméme Sinkova Magdolna	1906
Fried Ernő	1920
Fried Ernőné	1917
Fried Erzsébet	1906
Fried Gyula	1907
Fried Ilona	1942

Fried Gyuláné
Ungerleider Matild 1910
Fried Ilona 1926
Fried Istvánné
Klein Magdolna 1914
Fried Izidorné özv.
Fried Jakab 1943
Fried Jakab 1887
Fried Jakabné 1898
Fried János 1933
Fried Jenő 1905
Fried József 1931
Fried József 1892
Fried Lajos 1900
Fried Lajosné
Farkas Rózsi 1907
Fried Lajos 1909
Fried Lajosné 1911
Fried Lajos Lázárné
Reismann Jenny 1871
Fried Manó 1869
Fried Manóné 1876
Fried Mária 1904
Fried Nándorné, Frank Róza 1907
Fried Ráchel 1938
Fried Rezső 1937
Fried Samu 1922
Fried Sándor 1933
Fried Sándorné 1907
Fried Sándorné 1917
Fried Tivadar 1905
Fried Tivadarné 1908
Fried Vilmosné
Fornheim Róza özv. 1865
Fried Zoltán Sándor 1932
Fried Zsigmond 1867
Fried Zsigmondné
Vogel Ernesztin 1874

Fried Zsuzsa 1940
Friedbauer Franciska 1895
Friedbauer Sándor 1898
Friedbauer Sándorné
Schwartz Piroska 1900
Friedenthál Simon 1910
Frieder Rauchbach Lajos 1911
Friedländer Andor 1914
Friedländer Andorné
Weinstock Hedvig 1901
Friedländer Ervin 1939
Friedländer Mórné
London Gizella özv. 1882
Friedländer Róbert 1935
Friedländer Tibor 1937
Friedmann Albert 1940
Friedmann Albert 1930
Friedmann Andor 1904
Friedmann Andor 1920
Friedmann Andor 1922
Friedmann Andor 1922
anyja: Goldstein Anna
Friedmann Ábrahámné
Grünberg Anna 1860
Friedmann Áronné
Rottmann Rozália 1866
Friedmann Árminné
Róth Lenke 1914
Friedmann Árminné
Früchzeitig Sarolta özv. 1891
Friedmann Béla 1906
Friedmann Dániel 1869
Friedmann Dánielné
Weisz Laura özv. 1874
Friedman Dénes dr. főrabbi 1903
Friedman Dénesné
Sauerteig Aranka dr. 1909
Friedmann Dóra 1914

Friedmann Edéné
Trepper Gizella 1885
Friedmann Efrájimné
Grünberg Anna özv. 1858
Friedman Emil Loránt 1932
Friedmann Endre 1913
Friedmann Ernő 1897
Friedmann Ferenc 1881
Friedmann Ferencné
Trattner Gabriella 1887
Friedmann Frigyes 1907
Friedmann Frigyesné
Kornstein Róza 1909
Friedmann Gabriella 1935
Friedmann Gézáné
Blau Róza 1899
Friedmann Gitta 1940
Fried Gizella 1934
Friedmann Gusztávné
Szigeti Róza özv. 1893
Friedmann György 1931
Friedmann György 1934
Friedmann Hajnalka 1938
Friedmann Henrikné
Freimann Gizella 1910
Friedmann Ilona 1903
Friedmann Imréné
Schwartz Margit 1906
Friedmann Irén 1912
Friedmann Jakabné 1917
Friedmann János 1938
Friedmann Jenő 1884
Friedmann Jenőné
Neumann Fánni 1887
Friedmann József 1927
Friedmann József 1903
Friedmann Józsefné
Rosenthál Lili 1907

Friedmann Julia
Friedmann Károly 1928
Friedmann Klára 1930
Friedmann Lajos
Friedmann Lajosné
Sternfeld Elvira 1908
Friedmann László 1915
Friedmann Lea 1933
Friedmann Loránt 1925
Friedmann Margit 1904
Friedmann Magda 1931
Friedmann Marianna 1936
Friedmann Mária 1929
Friedmann Mihály Márton 1884
Friedmann Márta 1837
Friedmann Márton 1874
Friedmann S. Márton 1907
Friedmann S. Mártonné
Schwartz Ilonka 1908
Friedmann Miklós 1927
Friedmann Mór 1870
Friedmann Mórné, Lőwi Etel 1872
Friedmann Ottó 1874
Friedmann Ottóné
Bérczi Aranka 1894
Friedmann Pál 1911
Friedmann Rachel 1937
Friedmann Salamon 1896
Friedmann Sándor 1925
Friedmann Sándor 1939
Friedmann Sándor 1938
Friedmann Sándor 1883
Friedmann Sándor 1913
Friedmann Sándorné
Egrenfeld Erzsébet 1912
Friedmann S. Sámuel 1887
Friedmann Sámuelné
Grosz Izabella 1899

Friedmann Szerén	1883
Friedmann Szerén	1873
Friedmann Tamás	1938
Friedmann Tamás	1943
Friedmann Tiborné Gombi Gizella	1920
Friedmann Zoltán	1931
Friedmann Zoltán	1936
Friedmann Zsuzsa	1935
Friedmann Zsuzsa	1940
Friedmanné, Klein Eszter	1909
Fries Gyula	1860
Fries Gyuláné, Weisz Eszter	1873
Fries Mariska	1896
Fries Márton	1902
Frim István	1907
Frisch Árpád	1906
Frisch Árpádné Hermann Ilonka	1912
Friss Ármin	1906
Frisch Árminné, Klein Helén	1905
Frisch Béla	1915
Frisch Edit	1942
Frisch Éva	1930
Frisch Jenő	1896
Frisch Jenőné Hochberger Paula	1899
Frisch Karolin	1893
Frisch Károly	1882
Frisch Károlyné	1893
Frisch Károly	1907
Frisch Károlyné Lőwinger Eszter	1903
Frisch László	1922
Frisch Mór	1878
Frisch Olga	1916
Frisch Rezső	1911
Frisch Rezsőné, Klein Irén	1914
Frisch Tamás	1928
Frisch Zoltán György	1934
Frommer Mórné özv.	1870
Frühof Andor	1893
Frühof Béla	1889
Frühof Béláné Schwartz Jolán	1897
Frühof György	1927
Frühof Gyula	1870
Frühof Gyuláné Frühanz Gizella	1878
Frühof József	1881
Frühof Józsefné Frühof Eszter	1891
Frühof Lajos	1886
Frühof Lajosné Silberstein Zsófia	1888
Frühauf Ferenc	1896
Frühauf Eszter	1900
Frühof László	1915
Frühof Rezső	1911
Fuchs András	1899
Fuchs Andrásné Fleischmann Emma	1907
Fuchs Ágnes Mária	1933
Fuchs Bella	1894
Fuchs Bernátné özv.	1867
Fuchs Béla	1874
Fuchs Dezső	1898
Fuchs Dezsőné, Frisch Berta	1879
Fuchs Ernőné Szabó Ilonka dr.	1899
Fuchs Géza dr.	1896
Fuchs Gézáné Steiner Teréz	1901
Fuchs György	1928
Fuchs Gyula dr.	1890
Fuchs Ilona	1909

Fuchs Imre 1898
Fuchs Imréné, Horn Ilonka 1904
Fuchs Irma 1888
Futó István 1918
Fuchs Jenő dr. 1889
Fuchs Jenőné
Mandl Julianna dr. 1902
Fuchs Katalin 1942
Fuchs Lajosné
Neumann Emma özv. 1868
Fuchs László 1898
Fuchs Lászlóné, Breier Irma 1905
Fuchs Márta Livia 1924
Fuchs Mátyásné özv. 1876
Fuchs Pál 1903
Fuchs Sámuelné
Fleine Róza özv. 1884
Funk Sándor 1908
Fuchs Sándor 1858
Fuchs Sándorné
Schön Ilona özv. 1881
Fuchs Szerén 1895
Fuchs Tibor 1917
Fuchs Zsuzsanna 1926
Funk Jenő 1925
Funk Sándorné, Munk Olga 1912
Futó Gyula (Renner) 1882
Futó Gyuláné,
Bierman Teréz 1893
Fürchgott Salamonné
Blitz Laura özv. 1875
Fürchgott Lipótné
Márer Gizella 1874
Führer Imre dr. 1896
Führer Imréné
Grosz Anna dr. 1908
Führer Daisy Margit 1933
Führer Katalin Zsuzsa 1935

Fügedi Róza 1920
Fülöp Éva 1934
Fülöp Dezső 1922
Fülöp József 1897
Fülöp Józsefné, Brüder Livia
Fülöp Mózes Lázár 1887
Fülöp Mózes Lázárné
Fülöp Eszter 1886
Fülöp Mihályné
Náthán Hanni özv. 1853
Fülöp Pál dr. 1911
Fülöp Zoltán 1923
Füredi Béla 1881
Füredi Béláné, Szabó Etel 1891
Füredi Péter 1890
Füredi Péterné 1892
Füredi Zsuzsanna 1941
Füredi Zsuzsanna 1929
Füzessi Friedmann Árpád 1888
Fürst Aladárné
Schön Janka 1891
Fürst Andor 1917
Fürst Ágnes 1933
Füzessi Árpádné
Zichermann Eszter 1898
Fürst Ferencné
Goldstein Irén 1896
Fürst Fülöp 1871
Fürst Fülöpné 1882
Fürst Gizella 1885
Fürst György 1932
Fürst Ilona 1892
Fürst István 1916
Fürst József 1905
Fürst Józsefné
Thébner Szerén 1899
Fürst Jenőné
Friedmann Katalin 1907

Fürst Jenő 1904
Fürst Magda 1922
Fürst Margit 1935
Fürst Mihály 1891
Fürst Mihályné
Kellner Emma 1886
Fürst Mihály 1879
Fürst Mihályné 1875
Fürst Miksa Mátyás 1872
Fürst Miksáné, Szamek Janka 1880
Fürst Mór dr. 1868
Fürst Mór 1889
Fürst Mórné, Kohn Olga dr. 1878
Fürst Oszkár 1880
Fürst Oszkárné
Goldmann Aranka 1891
Fürst Rezsőné, Fuchs Margit 1911
Fürst Sámuel 1884
Fürst Sándorné
Hausmann Anna 1907
Fürst Tibor 1927
Fürst Vilmos 1929
Fürst Veronika 1931
Fürst Veronika Ágnes 1938

....

....

....

....

G

Galambos Antalné
Venetiáner Ilona 1893
Galambos Erzsébet 1907
Galambos Győző 1925
Galamb Irma 1916
Galambos Jakabné
Goldstein Julianna özv. 1877
Galántai Endréné
Rosenfeld Dóra özv. 1876
Galetzky Jenőné
Rusz Karolin özv. 1882
Galgóczy Gyuláné
László Livia dr. 1908
Galotti Ferenc 1907
Ganz József 1940
Ganz Józsefné
Weisz Paula dr. 1903
Gancz Manó 1893
Gancz Manóné
Freund Etelka 1909
Gancz Mórné, Feith Jolán 1875
Gancz Mendel
Gandl Árpád 1899
Gandl Árpádné
Messinger Berta 1901
Gandl Edit 1926
Gandl József
Gandl Sándor 1932
Gansl Ágnes 1935
Gansl Magdolna 1940
Gansl Rózália 1914
Gansl Sándorné
Braun Margit 1907
Gara Béla 1901
Gara Béláné 1899
Garabi Gyuláné
Hamburger Erzsébet 1902
Garabi Margit 1923
Garai Jenő 1871
Garai Rózsi 1903
Garai Mihályné 1899
Garai Sándorné
Rubovits Regina özv. 1871

Gárfinkel Adolf	1860
Gártenfeld Gézáné	
Fleischhauer Friderika	1905
Gártenfeld György	1940
Gártenfeld Györgyi	1932
Gártenfeld László	1904
Gártenfeld Lászlóné	
Neumann Adél	1898
Gártenfeld Livia	1927
Gártenfeld Mária	1930
Gártenfeld Vilmosné	
Gubi Teréz	1908
Garzó Borbála	1915
Gattein Aladárné	
Tiffenbrunner Anna	1905
Gattein Sándorné	
Kahane Hanna	1892
Gábor András	1924
Gábor Ferenc	1909
Gábor Gusztávné	1896
Gábor Endre	1924
Gábor Ernesztin	1919
Gábor Ernő	1886
Gábor Ernőné	
Salamon Rózália	1890
Gábor Imre	1899
Gábor Imréné	
Kaufmann Sarolta	1901
Gábor Jenő	1878
Gábor Jenőné	
Hoffmann Erzsébet	1881
Gábor József	1894
Gábor Józsefné	
Schlésinger Karolin	1896
Gábor József	1896
Gábor Judit	1935
Gábor Magdolna	1931
Gádor György	1908
Gádor Györgyné, Kaposi Éva	1918
Gádor Ida	1914
Gádor László	1912
Gádor Lászlóné	
Donáth Blanka	1921
Gál Albertné	
Feldmann Anna	1893
Gárdi István	1909
Gárdi Istvánné	
Heisler Ilona	1911
Gárdi János	1921
Gárdy Jenő dr.	1886
Gárdi Sándor	1861
Gárdi Veronika	1938
Gárdonyi Gyula	1886
Gárdonyi Gyuláné	
Kornfeld Frida	1898
Gárdonyi József	1912
Gárdos Béla	1899
Gárdos Béláné, Lustig Klára	1908
Gárdos György	1907
Gárdos Györgyné	
Braun Magdolna	1916
Gárdos Jenő	1936
Gárdos Goldhammer Jenő	1883
Gárdos Jenőné	
Neumann Regina	1892
Gárdos József	1921
Gárdos Mária	1941
Gárdos Zsuzsanna	1932
Gáspár Adolf	1900
Gáspár Adolfné, Hajós Margit	1904
Gáspár Andor	1905
Gáspár Andorné	
Lenkei Vilma	1908
Gáspár Andorné	
Büchler Judit	1906
Gáspár Endréné, Garai Márta	1899

Gáspár Éva	1928
Gáspár Ferenc	1931
Gáspár Géza	1942
Gáspár György	1937
Gáspár József	1876
Gáspár Józsefné	
Léderer Szidi	1879
Gáspár József	1885
Gáspár Józsefné, Weisz Klára	1899
Gáspár Olga	1934
Gáspár Tibor	1930
Gärtner András	1928
Gärtner Miksa	1893
Gärtner Miksáné	
Goldstein Ilona	1895
Gecsei István dr.	1907
Gecsei Istvánné	
Antal Olga dr.	1915
Geczovits Jenőné	
Heitler Sára	1913
Gedalovits Hanna	1925
Geiger Gizella	1896
Geiger Sarolta	1904
Gelb György	1937
Gelb Jakab	1872
Gelb Jakabné	
Schwartz Regina	1877
Gelb Jónás	
Gelb Jónásné	
Gelb Józsefné	
Édelmann Fánni özv.	1886
Gelb Judit	
Gelb Piroska	1912
Gelb Sándorné, Blatt Paula	1911
Gelb Zoltánné	
Hochberger Ilona	1917
Gelb Zsuzsanna	1930
Goldberger Árpád	1896
Goldberger Árpádné	
Rosengárten Rezsin	1893
Gelbmann Ármin	1880
Gelbmann Árminné	
Steiner Kornélia	1888
Gelbmann Ignác	1877
Gelbmann Ignácné	
Kohn Margit	1882
Gelbmann László	1911
Gelbmann Lászlóné	
Braun Szerén	1902
Gelbmann Lázárné	
Pollák Paula	1897
Gelbmann Sándor	1913
Gellért Gábor	1928
Gellért Piroska	1918
Gellért Zsigmond	1885
Geng Józsefné, Klein Fánni	1892
Gere Antalné	1864
Gere Mária	1894
Gerendai Artur	1885
Gerendai Arturné	
Teitelbaum Rózsi	1887
Gerendai György	1915
Gerendás Sándorné	
Kohn Katalin	1899
Geréb Józsefné	
Lukács Renéé özv.	1897
Gergely Ágnes	1935
Gergely Dezső	1872
Gergely Dezsőné	
Kertész Olga	1897
Gergely Emil	1890
Gergely Emilné, Haan Paula	1899
Gergely Imre dr.	1913
Gergely Miksáné	
Stram Zsofia	1888
Gergely Móritz	1881

Gergely Móritzné	
Fischer Aranka	1883
Gerő Gyula	1877
Gerő Henrietta	1926
Gerő Ilonka	
anyja: Csákvárl Ottilia	
Gerő Ilona	1915
Gerő Ignác	1882
Gerő Ignácné	
Hamburger Anna	1878
Gerő László	1907
Gerő Lászlóné	
Weinberger Erzsébet	1909
Gerő Groszmann Miksa	1896
Gerő Mihályné, Horn Teréz	1896
Gerő Sándor	1913
Gerő Tibor	1897
Gerő Tiborné	
Csákvári Ottilia	
Gerő Tivadarné	
Fischer Margit özv.	1901
Gerstenfeld Henrikné	
Weiner Etel özv.	1890
Gestettner Imre	1895
Gestettner Imréné	
Schreiber Malvin	1900
Gestettner Stella	1928
Géber Ágnes	1940
Géber Gizella	1937
Géber György	1931
Géber Hermann	1904
Géber Hermanné	1906
Géber József	1902
Géber Józsefné	
Mészáros Aranka	1902
Géber Klára	1908
Géber Lászlóné, Weisz Berta	1913
Géber Magda	1928
Géber Zsigmond	1873
Géber Zsigmondné	
Fischmann Franciska	1872
Gémes Dávidné	
Breuer Erzsébet özv.	1893
Gémes László	1913
Giller Tamásné, Weisz Matild	1890
Glasberg Béla	1921
Glasberg Bernátné	
Bornstein Regina özv.	1890
Glasberg György	1941
Glasberg Györgyike	1939
Glasberg Gyula	1914
Glasberg Gyuláné	
Deutsch Regina	1916
Glasberg Tamás	1943
Glasner Imre	1907
Glasner Imréné	
Kálmán Jolán dr.	1904
Glatter Vilmos	1880
Glatter Vilmosné	
Natonek Berta	1881
Gleischmann Ernő	1925
Glöckner Éva	1922
Glöckner Sándor	1891
Glöckner Sándorné	
Henduska Erzsébet	1898
Glück Alice	1921
Glück Antonia	1944
Glück Hanni	1885
Glück Béláné	
Kohn Róza özv.	1879
Glück Sarolta	1914
Glück Gézáné, Bizám Margit	1914
Glück Gyula	1887
Glück Gyuláné	
Binetter Aranka	1885
Glück Ignác	1881

Glück Ignácné
Krausz Sarolta 1892
Glück Irén 1919
Glück Istvánné
Priszker Erzsébet 1920
Glück Irén 1912
Glück Jenő 1917
Glück Jenő 1926
Glück Józsefné
Weisz Klára özv. 1874
Glück Manó 1895
Glück Manóné 1892
Glück Margit 1923
Glück Miklós 1913
Glück Olga 1914
Glück Richárd 1913
Glückmann Judit 1931
Glückmann Lipót 1876
Glückmann Lipótné
Frojmovits Róza 1904
Glücksmann Mária 1887
Goiten Zsolt dr. 1897
Goiten Zsoltné
Schwartz Margit dr. 1901
Gold Emil 1931
Gold Jenő 1938
Gold Katica 1934
Gold Márta 1941
Gold Mihály 1902
Gold Mihályné, Heller Etel 1907
Gold Zsigmond
Gold Zsigmondné 1913
Goldák János 1898
Goldák Jánosné
Schwartz Sarolta 1903
Goldák Éva 1935
Goldberger Albertné
Löwi Cecilia özv. 1862

Goldberger Béla
Goldberger Éva 1933
Goldberger Gábor 1909
Goldberger Gábor 1884
Goldberger Gáborné
Frankl Róza 1890
Goldberger Ilona 1923
Goldberger Ilona 1896
Goldberger Iván 1936
Goldberger Klára 1929
Goldberger Lászlóné
Schreiber Gizella 1908
Goldberger Lea 1921
Goldberger Magda 1932
Goldberger Magda 1927
Goldberger Márton 1905
Goldberger Mártonné
Fekete Elza 1911
Goldberger Miklós 1912
Goldberger Miklósné
Blumberger Róza 1912
Goldberger Nándor 1897
Goldberger Nándorné
Lusztig Regina 1895
Goldberger Pál 1922
Goldberger Rebska 1921
Goldberger Regina 1893
Goldberger Róza 1888
Goldberger Sándor 1892
Goldberger Sándorné
Reismann Gizella özv. 1885
Godberger Sára 1919
Goldberger Simon 1902
Goldberger Zsigmond 1916
Goldenber Berta 1897
Goldenberg Béla 1910
Goldenberg Jenő 1938
Goldenberg József 1909

Goldenberg Józsefné
Galetzky Erzsébet 1912
Goldenberg Lajos 1895
Goldenberg Sándorné
Deutsch Róza özv. 1880
Goldfinger Dezső 1913
Goldfinger Erzsébet 1909
Goldfischer Ágota 1932
Goldfischer Sándorné
Kálmán Lili 1916
Goldfischer Izidor 1876
Goldfischer Izidorné 1885
Goldfischer Vilmos 1892
Goldfischer Vilmosné
Bock Flóra 1897
Goldfischer Zsuzsa 1938
Goldhammer Károlyné
Altmann Erzsébet 1901
Goldmann Adolfné
Schwartz Janka 1885
Goldmann Dénes Iván 1938
Goldmann Ede 1884
Goldmann Edéné
Kalmár Aranka 1893
Goldmann Eszter 1925
Goldmann György 1927
Goldmann György 1939
Goldmann Gyula 1913
Goldmann Helén 1934
Goldmann István 1923
Goldmann Istvánné
Ádler Margit 1903
Goldmann Izsák 1888
Goldmann Izsákné
Kohn Borbála 1902
Goldmann Janka 1929
Goldmann Jenő 1937
Goldmann Jenő 1914
Goldmann Jenőné 1919
Goldmann József 1905
Goldmann Józsefné
Indig Aranka özv. 1899
Goldmann Klára 1936
Goldmann Lipót 1907
Goldmann Lipótné 1905
Goldmann Livia 1919
Goldmann Matild 1920
Goldmann Mátyás 1892
Goldmann Mátyásné
Rosenthal Valéria 1888
Goldmann Mózes 1930
Goldmann Náthán 1930
Goldmann Olga 1929
Goldmann Rózsi 1931
Goldmann Tibor 1913
Goldmann Tiborné
Kohn Teréz 1909
Goldmann Zsigmond 1933
Goldner Béla 1918
Goldner Ferencné, Stern Róza 1920
Goldner Gizella 1941
Goldner Józsefné
Tauszig Ernesztin 1896
Goldner Sándor 1882
Goldner Sándorné
Lőwi Mária 1883
Goldreisch Adolf 1873
Goldreisch Adolfné
Goldreisch Berta 1894
Goldreisch Fánni 1883
Goldreisch Jenő 1927
Goldreisch Kálmán
Goldreisch Róbert 1931
Goldreisch Tibor 1918
Goldschein Hermann 1874
Goldschmiedt Erika 1941

Goldschein Hermanné	
Klein Vilma	1891
Goldschmiedt Erika	1937
Goldschmiedt Ferenc	1903
Goldschmiedt Ferencné	
Herczeg Ilona	1905
Goldschmied Jenő	1906
Goldschmied Jenőné	1911
Goldschmied Mária	
Szinyovszky Kálmánné	1877
Goldschmied Zsuzsa	1935
Goldreisch Tibor	1918
Goldstein Andor	1940
Goldstein Antal	1927
Goldstein Ágnes	1925
Goldstein Ágnes	1937
Goldstein Ármin	1875
Goldstein Árminné	
Schlésinger Malvin	1880
Goldstein Berta	1880
Goldstein Béla	1894
Goldstein Béla	1909
Goldstein Béláné	
Wilheim Katalin	1911
Goldstein Edéné	
Deutsch Margit	1909
Goldstein Edit	1933
Goldstein Ella	1906
Goldstein Erika	1943
Goldstein Ernőné	
Manheim Sarolta	1894
Goldstein Ervin	1930
Goldstein Eszter	1938
Goldstein Éva	1931
Goldstein Ferencné	
Weinberger Antonia	1870
Goldstein Géza	1898
Goldstein Gézáné	1898
Goldstein Gyula	1913
Goldstein Hermanné	
Klein Vilma	
Goldstein Hermann	1888
Goldstein Hermanné	
Altmann Irén	1890
Goldstein Hermann	1895
Goldstein Hermanné,	
Weinstock Irén	1907
Goldstein Ignácné,	
Rechnitzer Johanna özv.	1873
Goldstein Imre	1923
Goldstein Iván	1940
Goldstein Izráelné	
Manheim Sarolta	1896
Goldstein Jakabné,	
Grün Berta	1873
Goldstein Jakabné,	
Goldstein Frida	1892
Goldstein János	1929
Goldstein Jenő	1894
Goldstein Jenőné,	
Csillag Erzsébet	1901
Goldstein Vágó Jenő	1874
Goldstein Jenőné	
Stern Zseni özv.	1890
Goldstein Judit	1934
Goldstein József	1920
Goldstein Józsefné	
Strélinger Aranka özv.	1892
Goldstein Józsefné	
Schwartz Erzsébet	1889
Goldstein Katalin	1942
Goldstein Katalin	1921
Goldstein Lajos György	1937
Goldstein Lajos	1908

Goldstein Lajosné	
Weisz Ilona	1909
Goldstein Lajos	1904
Goldstein Lajosné	
Oberländer Szerén	1902
Goldstein Lajos	1912
Goldstein Lajos	1915
Goldstein László	1932
Goldstein László	1919
Goldstein Lászlóné	
Goldstein Lipót	1900
Goldstein Lipótné	
Schwann Franciska	1896
Goldstein Magda	1940
Goldstein Magda	1922
Goldstein Magda	1936
Goldstein Márton	1930
Goldstein Márton	1926
Goldstein Márton	1923
Goldstein Mátyásné	
Donáth Fánni özv.	1884
Goldstein Miksáné	
Fürst Katalin	1906
Goldstein Mórné	
Reich Gizella	1912
Goldstein Mórné,	
Künstlinger Olga	1909
Goldstein Renéé	1942
Goldstein Róbert	1937
Goldstein Samuné	
Ádler Erzsébet	1913
Goldstein Sámuel	1905
Goldstein Sándor	1941
Goldstein Sándor	1915
Goldstein Sándor	1896
Goldstein Sándorné	
Weisz Lina	1887
Goldstein Sándor	1899
Goldstein Tibor	1932
Goldstein Tibor	1925
Goldstein Zoltán	1923
Goldstein Zsuzsánna	1937
Goliger Dezső	1901
Goliger Dezsőné	1905
Goliger Jenő	1909
Goliger Lajos	1903
Goliger Mózesné özv.	1873
Gombos Jenő	1884
Gombos Jenőné	
Mandel Boriska	1889
Gonda József	1888
Gonda Józsefné	
Brüll Filipina	1884
Gottdenger Lipótné	
Grosz Antónia	1898
Gottfried Ferencné özv.	1879
Gottfried János	1937
Gottfried Margit	1911
Gottfried Márta	1906
Gottfried Márton	1906
Gottfried Mártonné	
Grosz Erzsébet	1905
Gottfried Péter Iván	1940
Gottfried Sándorné	
Horovitz Jolán	1912
Gottlieb Béláné özv.	1913
Gottlieb Dezsőné	
Schweitzer Aranka özv.	1883
Gottlieb Edit	1927
Gottlieb Edit	1916
Gottlieb Ernőné	
Lőrinc Olga	1907
Gottlieb Éva	1937
Gottlieb Géza	1897

Gottlieb Frigyesné	
Friedmann Elvira	1902
Gottlieb Gézáné	
Fleischer Vilma	1896
Gottlieb György	1910
Gottlieb Györgyné	
Kertész Szerén	1915
Gottlieb Gyula	1882
Gottlieb Gyuláné,	
Wild Regina	1888
Gottlieb Hermann	1888
Gottlieb Hermanné	
Rosenzweig Irén	1896
Gottlieb Ilona	1919
Gottlieb Katalin	1931
Gottlieb Kálmán	1911
Gottlieb Kálmánné	
Feldmann Edit	1925
Gottlieb László	1930
Gottlieb Ottilia	1930
Gottreich Lipót	1874
Gottreich Lipótné	
Domány Julia	1877
Gödinger Jakab	1868
Gödinger Jakabné	
Hercogovits Sarolta	1866
Gödinger József	1873
Gödinger Józsefné	
Renner Katalin	1873
Gödinger Kornélia	1900
Gödinger Vilmosné özv.	1885
Görög Árpád	1907
Görög Erika	1940
Görög Jakab	1882
Görög Jakabné,	
Hochenberg Rózsa	1890
Görög Lajos	1867
Görög Lajosné	
Grünfeld Jenka	1879
Görög László	1921
Görög Lászlóné	
Grünberger Gizella	1911
Görg Sándor	1915
Görög Sándorné, Weisz Klára	1916
Göttler Gézáné	
Friedmann Róza özv.	-872
Götzler Izsóné	
Neumann Debora özv.	1877
Grendpier Endre	1944
Graumann Simon	1872
Graumann Simonné	
Possel Paulina	1882
Gráner Éva	1936
Gráner Ferencné özv.	1898
Gráner Gyula	1909
Gráner Margit	1924
Gráner Nándorné	
Mayer Ilona	1903
Gráner Zsigmond	1866
Gránitz Árpád	1918
Gránizt Dávid	1881
Gránitz Dávidné	
Steiner Eugénia	1887
Gránitz Imre	1920
Gránitz József	1909
Gránitz Józsefné, Spitz Frida	1907
Gránitz László	1925
Gránitz Mártonné özv.	1873
Gránitz Vera	1940
Greguss Károlyné	
Fülöp Margit	1911
Greiner Artur	1881
Greiner Arturné	
Hermann Bella	1889

Greiner Edit	1888
Greiner György	1927
Greiner Henrikné, Reisz Róza	1887
Greiner Henrik	1883
Greiner Istvánné	
Hausmann Erzsébet	1905
Greiner Izidor	1886
Greiner Izidorné	
Heisler Margit	1894
Greiner László	1937
Greiner László	1907
Greiner Miklós	1940
Greiner Simonné	
Groszmann Szerén özv.	1866
Greiner Sándor	1943
Grensó Sándorné	
Fischer Margit özv.	1893
Gróf Béláné	
Groszmann Róza	1901
Gróf György	1935
Gróf László	1930
Grosz András	1930
Grosz Adolf	1878
Grosz Adolfné	
Rosenthal Margit	1883
Grosz Antalné,	
Steiner Cecilia	1881
Grosz Antal	1878
Grosz Ágnes	1932
Grosz Árpád	1901
Grosz Bernátné, Fischer Jolán	1899
Grosz Jeheszkel	1875
Grosz Jeheszkelné	
Schwimmer Fánni	1873
Grosz Dezső	1916
Grosz Dezső	1913
Grosz Dezsőné, Blum Ella	1922
Grosz Dezső	1898
Grosz Dezsőné	
Klein Erzsébet	1902
Grosz Edit	1923
Grosz Elza	1913
Grosz Erika	1936
Grosz Ervin	1935
Grosz Erzsébet	1925
Grosz Erzsébet	1922
Grosz Etel	1880
Grosz Éva	1924
Grosz Ferenc	1894
Grosz Ferencné, Kohn Ilona	1902
Grosz Ferenc	1931
Grosz Ferencné özv.	1872
Grosz Fülöp	1882
Grosz Fülöpné	
Kornfeld Regina	1899
Grosz Gábor	1940
Grosz Gusztáv	1867
Grosz Gusztávné	
Weisz Szidonia	1874
Grosz György	1936
Grosz György	1932
Grosz Henrik	1861
Grosz Hermina	1882
Grosz Ida	1923
Grosz Ilona	1907
Grosz Imre	1904
Grosz Imréné	1903
Grosz István	1920
Grosz Izabella	1928
Grosz Izidor Imre	1905
Grosz Janka	1916
Grosz János	1931
Grosz Jenő	1897
Grosz Jenő	1895
Grosz Jenőné	
Friedmann Klára	1893

Grosz József	1890
Grosz József	1909
Grosz Józsefné, Nóti Irén	1910
Grosz József	1870
Grosz Józsefné	
Kaufmann Berta	1878
Grosz József	1930
Grosz Józsefné	
Weiszhaus Margit özv.	1897
Grosz Károlyné, Zimmer Julia	1908
Grosz Klára	1909
Grosz Lajos	1875
Grosz Lajosné, Fenster Léni	1905
Grosz Lajos	1869
Grosz Lajosné	
Reinitz Katalin özv.	1867
Grosz Lajosné, Dicker Olga	1904
Grosz László	1920
Grosz László	1915
Grosz László	1918
Grosz László	1890
Grosz Lászlóné	
Schwartz Olga	1901
Grosz Lőrincné özv.	1890
Grosz Magda	1922
Grosz Magdolna	1926
Grosz Manó	1872
Grosz Mária	1921
Grosz Mária	1935
Grosz Márton	1869
Grosz Menyhért	1922
Grosz Mihály	1909
Grosz Miklós	1907
Grosz Miklós	1896
Grosz Miklósné	
Kohn Szidonia	1897
Grosz Miklósné	
Greiner Katalin	1911
Grosz Miksáné	
Schwartz Julia özv.	1882
Grosz Mór	1890
Grosz Mór	1889
Grosz Mór	1899
Grosz Mórné, Baljer Ilona	1902
Grosz Nándorné, Weisz Ilona	1900
Grosz Olivér	1934
Grosz Oszkár	1929
Grosz Oszkár	1911
Grosz Pál	1908
Grosz Péter	1941
Grozs Pálné, Háhn Edit	1911
Grosz Róbertné	
Deutsch Aranka	1896
Grosz Róza	1873
Grosz Samu	1878
Grosz Samu	1876
Grosz Samuné, Fränk Irma	1888
Grosz Sarolta	1923
Grosz Sarolta	1909
Grosz Sámuelné	
Klein Róza özv.	1863
Grosz Sámuel	1890
Grosz Sámuelné, Fried Fánni	1887
Grosz Sándor	1918
Grosz Sándor	1898
Grosz Sándorné	
Schwartz Mari	1867
Grosz Sándorné	
Kupferstein Gizella	1911
Grosz Sándorné	
Salter Berta özv.	1875
Grosz Sára	1909
Grosz Szerén	1907
Grosz Tamás	1936
Grosz Teréz	1878
Grosz Tibor	1924

Grosz Tiborné	
Rosenfeld Rózália	1914
Grosz Vilmosné	
Hoffmann Malvin özv. dr.	1886
Grosz Zsigmondné	
Blechrer Róza özv.	1872
Grosz Zsuzsa	1929
Groszberg Adolf	1908
Groszberg Adolfné	
Gonda Klára	1919
Groszberger Dezső	1895
Groszberger Dezsőné	1896
Groszberger Zoltán	1926
Groszmann Albert	1872
Groszmann Bernát	1895
Groszmann Bernátné	
Schwartz Etelka	1889
Groszmann Béla	1905
Groszmann Béláné	
Blau Mária	1907
Groszmann Dénes	1935
Groszmann Éva	1930
Groszmann Éva	1931
Groszmann György	1933
Groszmann Gyula	1911
Groszmann Gyuláné	
Weisz Magdolna	1918
Groszmann Hermann	1886
Groszmann Hermanné	
Steiner Auguszta	1879
Groszmann Ibolya	1920
Groszmann Imre	1903
Groszmann Imréné	
Kramer Berta	1910
Groszmann Jakab	1896
Groszmann Jenő	1924
Groszmann Jenőné	
Blau Margit	1903

Groszmann József	1881
Groszmann Józsefné	
Schlossberger Margit	1895
Groszmann Judit	1939
Groszmann Márta	1929
Groszmann Mihály	
Groszmann Mihályné	
Groszmann Miksa	1903
Groszmann Miksáné	
Sänger Jolán	1907
Groszmann Samuné	
Hauser Anna	1876
Groszmann Sámuel	1874
Groszmann Zoltánné	
Schweitzer Irén	1916
Groszmann Sándor	1907
Groszmann Sándor	1937
Groszmann Mária	1905
Groszmann Sándorné	
Engel Klára	1914
Groszmann Veronika	1919
Groszmann Zsigmond	1928
Groszmann Zsuzsanna	1933
Grottó Dávid	1869
Grottó Dávidné	
Kerpner Fánni	1874
Grottó Ödön	1902
Grottsmann Aladár	1913
Gruber Dezső	1925
Gruber Ferenc	1904
Gruber Ferencné	
Schlesinger Franciska	1906
Gruber Ferenc	1873
Gruber Ferencné, Löbl Irma	1883
Gruber Klára	1911
Gruber Klára	1932
Grusz Sámuel	1890
Grün Adolfné, Weisz Berta	1884

Grün Adolf	1860
Grün László	1938
Grün Miklós	1902
Grün Miklósné, Fränkl Margit	1909
Grün Vilmos	1905
Grünbaum Arnoldné	
Hirschler Irma özv.	1881
Grünbaum Ábris	1882
Grünbaum Ábrisné	
Trattner Erzsébet	1890
Grünbaum Edéné	
Friedmann Malvin özv.	1867
Grünbaum Ernő	1888
Grünbaum Ernőné	
Wild Julia	1892
Grünbaum Henrikné	
Salamon Róza	1877
Grünbaum Ilona	1907
Grünbaum Józsefné	
Polacsek Erzsébet	1916
Grünbaum Klára	1921
Grünbaum Simonné	
Kaiser Anna özv.	1882
Grünbaum Vera	1915
Grünbaum Vilmosné	
Grünbaum Amália	1872
Grünberg Ábris	
Grünberg Ábrisné	
Grünberg Ármin	1922
Grünberg Dávid	1882
Grünberg Dávidné	
Weisz Janka	1882
Grünberg Gáspár	1889
Grünberg Gáspárné	
Major Zsuzsanna	1896
Grünberg Hermann	1875
Grünberg Imre	1925
Grünberg László Ignác	1908

Grünberger Cecilia	1862
Grünberger Dávid	1887
Grünberger Dávidné	
Schwartz Róza	1887
Grünberger Ernő	1878
Grünberger Ernőné	
Brust Róza	1875
Grünberger Éva	1919
Grünberger Imre	1887
Grünberger Imréné	1888
Grünberger Jakab	1915
Grünberger József	1904
Grünberger Judit	1924
Grünberger Karolin férj.	
Urbanek Józsefné	1896
Grünberg László	1916
Grüner Géza	1925
Grüner György	1936
Grüner Henrik	1887
Grüner Izsák	1895
Grüner Izsákné	
Rothfeld Arabella	1902
Grüner Jakabné	
Dreichdinger Ceciia özv.	1853
Grüner Jenő	1930
Grüner Piroska	1919
Grüner Sándorné	
Freund Erzsébet	1903
Grüner Tibor	1933
Grünfeld Aranka	1897
Grünfeld György	1934
Grünfeld Istvánné	
Erthler Stefánia	1914
Grünfeld Józsefné	
Schwartz Johanna	1873
Grünfeld Manó	1861
Grünfeld Nándorné	
Perényi Anna	1908

Grünfeld Nándor	1893	Grünwald Irén	1912
Grünhut Ármin	1913	Grünwald Irén	1923
Grünhut Dezsőné		Grünwald István	1915
Engel Ibolya	1899	Grünwald István	1907
Grünhut Frida	1879	Grünwald István	1911
Grünhut György	1928	Grünwald Kálmán	1899
Grünhut György	1934	Grünwald Károlyné	
Grünhut József	1871	Blau Rózsi	1914
Grünhut Józsefné		Grünwald Lajos	1898
Fränk Janka	1879	Grünwald Lajosné	
Grünhut Lajos	1899	Lefkovits Gizella	1891
Grünhut Lajosné		Grünwald László	1903
Saphir Debora	1894	Grünwald László	1908
Grünhut László	1929	Grünwald Lászlóné	
Grünhut Magdolna	1920	Müller Anna	1907
Grünhut Miksa	1924	Grünwald Lipót	1866
Grünhut Miklós	1923	Grünwald Lipótné	
Grünhut Mór	1888	Krajnik Emilia	1881
Grünhut Mórné		Grünwald Mária	1941
Rothauser Berta	1888	Grünwald Miklósné	
Grünhut Zoltán	1915	Neufeld Fánni	1892
Grünstein Arnold	1872	Grünwald Rózsi	1874
Grünwald Annna	1929	Grünwald Rózsi	1914
Grünwald Barnabás	1911	Grünwald Salamon	1876
Grünwald Barnabásné		Grünwald Sándor	1886
Klein Cecilia	1912	Grünwald Sándor	1887
Grünwald Dávidné		Grünwald Sándorné	
Körpner Magda	1877	Rosenberg Róza	1891
Grünwald Dezső	1892	Günwald Szerén	1898
Grünwald Dezsőné		Grünwald Zsigmond	1890
Stern Margit	1898	Grünwald Zsigmondné	
Grünwald Dénes	1908	Schichtanz Adél	1895
Grünwald Farkas	1893	Grünzweig Boriska	1919
Grünwald Gyuláné		Grünzweig Gitti	1922
Wiener Aranka özv.	1886	Grünzweig Lajosné	
Grünwald Ilonka	1938	Szegedin Rózsi	1894
Grünwald Imre	1911	Gubernyák Jánosné	
Grünwald Imréné	1917	Kovács Erzsébet	1906

Gubics Adolfné	
Hirsch Mária	1862
Gubits Illésné	1888
Gubics Péter	1940
Gubics Sándorné	
Krebs Ilona	1911
Gubics Zoltán	1909
Gubics Zoltánné	1911
Gubics Zsuzsanna	1941
Gunsz Gáborné	
Berger Debora özv.	1882
Gutreund Matild	1880
Guth Ferenc	1917
Gutter Klára	1924
Gutter Leo Lázár	1884
Gutter Leoné	
Vegelhut Julianna	1887
Gutter Salamonné	
Bildner Frida özv.	1892
Guttmann Béla	1941
Guttmann György	1941
Guttmann Gyuláné	
Grozs Jolán	1901
Guttmann Ilona	1897
Guttmann Izidor	1880
Guttmann Izidorné	
Sterber Berta	1881
Guttmann József	1875
Guttmann Józsefné	
Radó Sarolta	1886
Guttmann Károly	1914
Guttmann Károlyné	
Herczegh Erzsébet	1917
Guttmann László	1924
Guttmann Márta	1921
Guttmann Oszkárné	
Reich Ilonka	1903
Guttmann Rezső	1872
Guttmann Rezsőné	
Wiener Berta	1874
Guttmann Sámuel	1874
Guttmann Sámuelné	
Spitzer Etel	1875
Guttmann Sándor	1915
Guttmann Sándor	1895
Guttmann Teréz	1905
Guttmann Zsigmond	1851
Gutweisz Ernőné	1892
Gutwein Lenke	1918
Güns Gáborné	1883
Günsberger Sámuel	1882
Günsberger Sámuelné	1889
Gürtler Kornélia	1922
Gürtler Lenke	1921
Gyárfás István	1904
Gyárfás Márton	1882
Gyenes Edéné	
Feith Frida özv.	1886
Gyenes József	1907
Gyenes László	1901
Gyenes Lászlóné	
Márkus Magda	1916
Gyémánt Henrik	1885
Gyémánt Henrikné	
Menczer Helén	1875
Gyémánt Lajos	1875
Gyémánt Lajosné	
Hoffmann Irén	1885
Gyémánt Róza	1912
Györi Lajosné	
Grünsberger Zsófia özv.	1888

H

Haas Ágnes	1942
Haasz Dezső	1898
Haasz Dezsőné, Zeisler Sári	1897
Haasz Dezsőné	
Csengeri Mária	1889
Haasz Dezső	1890
Haasz Ferencné	1921
Haasz László	1894
Haasz Lászlóné	1895
Haasz Mártonné	
Haasz Rózália özv.	1880
Haasz Dezső	1894
Haasz Róbert	1923
Haasz Rózsi	
Haasz Sámuel	1878
Haasz Sámuelné, Falk Katalin	1884
Haasz Sándorné	
Hermann Irén	1914
Haasz Sándorné özv.	1887
Hacker Márta	1927
Hahn Andor	1933
Hahn Ferenc	1911
Hahn Fülöpné	
Gertler Julia özv.	1885
Háhn Gizella	1915
Háhn Géza	1883
Hahn Gézáné	
Klein Aranka Ing.	1882
Hahn Imre	1902
Hahn Izsóné, Deutsch Sára	1905
Hahn Klára	1920
Hahn Lajosné	
Apter Piroska özv.	1902
Hahn Miklós	1909
Hahn Péter	1935
Hahn Róza	1931
Hahn Sándor	1905
Hadinger Gyuláné özv.	1868
Hadinger Imre	1892
Hadinger Imréné	
Hirschler Johanna	1905
Hadl Aladár	1873
Hadl Aladárné, Krieger Lotty	1897
Hadl Arnoldné	
Neumann Róza	1881
Hadl Arnold	1880
Hadl Dávidné	
Heller Fánni özv.	1874
Hadl Ede	1886
Hadl Edéné	
Künstler Franciska	1885
Hadl Hedvig	1928
Hadl Hugó	1875
Hadl Hugóné	
Spitz Julianna özv.	1880
Hadl Imréné	1903
Hadl Jenőné, Linka Margit	1881
Hadl Jolán	1894
Hadl Julianna	1935
Hadl Lajos	1877
Hadl Lajosné	1875
Hadl László	1910
Hadl Lászlóné, Salgó Edit	1920
Hadl Rezső	1892
Hadl Sándor	1903
Haimann Jánosné	
Neumann Margit	1907
Haimann Lajosné	
Schwartz Cecilia	1905
Hajdu Ágota	1917
Hajdu Miksa	1879
Hajdu Sámuel	1880
Hajdu Sámuelné	
Kasztner Mária	1883

Hajdu Zoltán	1884
Hajnal Ilona	1886
Hajós Edit	1931
Hajós Gábor	1941
Hajós Jenő	1886
Hajós Jenőné	
Somogyi Malvin	1888
Hajós János	1920
Hajós Lajos	1902
Hajós Lajosné	
Guttmann Frida	1911
Hajós Marcel	1886
Hajós Marcelné	
Klein Aranka	1887
Hajós Péter	1936
Hajós Sarolta	1908
Hajóssy Béla	1910
Halász Ágnes	1941
Halász Ignácné	1889
Halász Imréné, Heksch Olga	1900
Halász Lajos	1882
Halász Lajosné	
Földes Erzsébet	1885
Halász Miklós	1872
Halász Miklósné	
Eichbaum Julia	1878
Halász Péter	1938
Halász Sándor	1913
Halász Sándorné	
Káldi Angela	1915
Halász Sári	1910
Halász Tibor	1908
Halász Tiborné	
Pfefer Rózália	1915
Halbrohr Sándorné	
London Ilona özv.	1888
Halmágyi Józsefné	
Wellich Gizella	1898
Halmágyi József	1889
Halpert Emil	1935
Halpert Ignác	1934
Halpert Jakab	1890
Halpert Jakabné	1892
Halpert József	1941
Halpert Lipót	1904
Halpert Lipótné	
Feldmann Ilona	1906
Halpert Livia	1930
Halpert Miksa	1917
Halpert Mór	1939
Halpert Rózsi	1931
Halpert Salamon	1892
Halpert Salamonné	
Friedmann Berta	1892
Halpert Zoltán	1937
Hamburger Ervin	1937
Hamburber Éva	1932
Hamburger Tivadarné	
Leipniker Sára	1903
Hamzák Miklósné	
Krausz Janka	1902
Hanák György	1927
Hanák Irén	1923
Hanák Zoltánné	
Klein Mária özv.	1891
Handel Ernő	1910
Händel Henrikné özv.	1887
Handel Izidor	1881
Handel Izidorné	
Tiroler Jozsefin	1888
Handel Janka	1892
Handel Mór	1883
Handel Mórné	
Moskovits Eszter	1889
Handel Róza	1917
Händel Salamon	1888

Handel Tamás	1941
Handel Sándorné	
Wéber Aranka	1920
Handler Dezső	1896
Händler Endre dr.	1909
Händler György	1911
Händler Sarolta	1874
Händler Zsigmondné	
Seidner Gizella özv.	1884
Harsányi Géza	1936
Harsányi József	1901
Harsányi Kálmán	1931
Harsányi Miklós	1909
Harsányi Miklósné	
Csillag Anna	1912
Hancz Lászlóné	
Jäger Aranka	1910
Hanenwald Vilmos	1882
Haufmann Tibor	1931
Hauer László	1911
Hauptmann Bernát	1890
Hauptmann Bernátné	1893
Hauptmann Edit	1927
Haushiger Hermanné	1915
Hauszler Bernát	1924
Hauszler Ede	1892
Hauszler Veronika	1920
Hauszmann Adolfné	
Schwartz Katalin özv.	1870
Hauszmann Gyula	1913
Hauszmann László	1905
Hauszmann Leóné	
Grosz Gizella özv.	1882
Hauszmann Miklósné	
Fülöp Ilona	1913
Hauszmann Miklósné	
Horecky Jolán	1911
Hauszmann Sándor	1884
Hauszmann Sándorné	
Blau Teréz	1888
Hauszmann Tamás	1935
Havas Alajosné	
Steiner Erzsébet özv.	1906
Havas Ádám	1931
Havas Éva	1935
Havas György	1928
Havas Judit	1930
Havas László	1905
Havas Mór	1866
Havas Sándorné	
Beifeld Magda dr.	1906
Havas Tivadarné	1896
Havas Zsigmondné	
Stern Dorottya özv.	1869
Havasi János	1896
Havasi Jánosné	
Schwartz Sarolta	1898
Havrilla Istvánné	
Berger Cecilia	1892
Hámori Judit	1928
Hächt Éva	1920
Hecht Albert	1895
Hecht Albertné	
Leitner Szidonia	1894
Hecht Éva	1929
Hecht István	1929
Hecht József	1900
Hecht Józsefné, Reisz Ilona	1898
Hecht Károlyné	
Hochberger Gizella	1890
Hecht Lajos	1891
Hecht Lajosné	
Schwartz Irma	1895
Hecht Magda	1924
Hecht Miklósné	
Schönwald Józsa	1896

Hecht Miklós	1910	Hegyi Imréné, Szántó Margit	1915
Hecht Miksa	1877	Hegyi Irén	1907
Hecht Miksáné, Weisz Gizella	1882	Hegyi István	1944
Hecht Pál	1937	Hegyi Klára	1919
Hecht Sámuel	1872	Heifeld Árpád	1895
Hecht Sámuelné		Heifeld Árpádné	
Rottmann Regina	1876	Weisz Erzsébet	1898
Hecht Tibor	1898	Heifeld Jakab	1864
Hecht Tiborné		Heiman Andor	1917
Schultz Piroska	1900	Heimann György	1910
Hecht Zsófia	1876	Heimann Hugó	1882
Hechter Nándor	1876	Heimann Hugóné	
Hechter Róza	1883	Priesner Malvin	1884
Heffer Jolán	1907	Heimann Lajosné	
Heffer Sámuelné		Schwartz Cecilia	1905
Weisz Teréz	1865	Heimann László	1914
Heffner Ferenc	1898	Heimann Miklós	1913
Häffner György	1930	Heimann Sándorné	
Heffner Imre	1925	Marbreit Margit özv.	1889
Haffner Károly	1928	Heimler Ferenc	1902
Heffner László	1900	Heimler György	1937
Heffner Lászlóné		Heimler Imréné	
Jungreisz Sarolta	1898	Jakab Magda	1913
Heffner Richárd	1927	Heimler Jenőné	
Heffner Simonné		Lindenfeld Gizella	1896
Glück Julia özv.	1871	Heimler Sándor	1932
Hegedüs Árminné		Heimler Sándor	1898
Stern Ilona özv.	1882	Heimler Simon	
Hegedüs Ede dr.	1903	Heimler Vilmos	1900
Hegedüs Edéné		Heimler Vilmosné	1900
Gáspár Mária dr.	1901	Heincz Béla	1926
Hegedüs György	1933	Heinrich Lipótné	
Hegedüs Imre	1920	Weisz Sára özv.	1870
Hegedüs Miklós	1880	Heinrich Márton	1941
Hegedüs Miklósné		Heinrich Rozália	1937
Guttmann Margit	1892	Heinzien Józsefné	
Hegyi Aladárné	1878	Márkus Jolán	1911
Hegyi György	1939	Heitler Edit	1922

Heitler Emma	1927
Heitler Erzsébet	1918
Heitler Ignác	1875
Heitler Ignácné	
Wiesenberg Jolán	1886
Heitler József	1921
Heitler Klára	1917
Heitler Zoltán	1910
Heisler Franciska	1882
Heisler Jakab	1859
Heisler Jakabné, Braun Róza	1873
Heksch Irén	1926
Hecks Lajos	1897
Heksch Lajosné	
Veixler Jolán	1901
Heksch Mór	1869
Heksch Mórné, Éliás Sarolta	1868
Heksch Pál	1901
Heksch Sarolta	
Helfgott Edit	1923
Helfgott Emil	1886
Helfgott Éva	1927
Helfgott Leóné	
Rosenfeld Jozefin özv.	1854
Helfmann Dezső	1887
Heller Adolf	1868
Heller Adolfné, Izrael Frida	1884
Heller Bella	1902
Helfgott Emilné	
Gottlieb Sára	1895
Heller Erika	1940
Heller Ferenc	1935
Heller Ferencné	
Lőwi Szidonia özv.	1876
Heller György dr.	1911
Heller István	1929
Heller János	1921
Heller Jenő	1921
Heller Jánosné	
Kiss Rózália	1903
Heller Jenő	1896
Heller Jenőné	1897
Heller Laura	1878
Heller László	1908
Heller Lászlóné	
Kovács Eszter	1902
Heller Róza	1920
Heller Samuné	1889
Heller Sándor	1927
Heller Sándor	1936
Hende Sándor	1912
Hendl Árpád	1903
Hendl Dezső	1884
Hendl Dezsőné, Jónás Jolán	1894
Hendl Klára	1933
Hendl László	1942
Hendl Lipót	1872
Hendl Sándorné	
Lőwi Sarolta	1913
Hendl Sára	1907
Hendl Teodora	1879
Heltai Ottóné	
Grünbaum Teréz	1903
Henenwald Pál	1894
Herbeck Andrásné	
Hoffmann Eugénia	1888
Herbst Lászlóné	
Rosenberg Irén	1915
Hercz Berta	1888
Hercz Aliz	1922
Hercz Aranka	1898
Hercz Árpádné	
Singer Mária özv.	1899
Hercz Béláné, Feith Lenke	1914
Hercz Blanka	1906
Herz Ede	1887

Hercz Eleméné	
Hercz Terézia	1883
Hercz Imre	1907
Hercz Izidor	1879
Hercz Izidorné, Hercz Gizella	1882
Hercz Izidor	1893
Hercz Izidorné	
Sommer Ilona	1904
Hercz József	1891
Hercz Józsefné, Lusztig Olga	1900
Hercz Józsefné özv.	1865
Hercz Judit Veronika	1937
Hercz Lajos	1871
Hercz Lajosné, Fischer Adél	1878
Herz Marianna	1940
Hercz Mária	1891
Herz Mór	1860
Hertz Ödön	1895
Hercz Pál	1905
Hercz Pálné	1915
Hercz Samuné	
Herzka Róza özv.	1873
Hercz Szerén	1896
Hercz Tibor	1900
Hercz Tiborné, Fürst Sári	1905
Hercz Tiborné	
Váradi Erzsébet	1914
Hercz Vera	1940
Herczeg Endre	1933
Herczeg Ervin	1931
Herczeg Miklós	1903
Herczeg Miklósné	
Weisz Janka	1903
Herczeg Oszkár	1884
Herczeg Oszkárné	
Hecht Stefánia	1887
Herczeg Sándor	1918
Herczfeld Mór	1889
Herczog Adolfné	
Steiner Johanna özv.	1875
Herczog Gabriella	1938
Herczog György	1927
Herczog Gyuláné	
Herczog Aranka	1893
Herczog Jakubovits Hugó	1903
Herczog Janka	1902
Herczog Imre	1901
Herczog Imréné	
Weisz Gizella	1901
Herczog Imréné	
Wachsler Márta	1911
Herczog Jánosné	
Herczog Regina	1866
Herczog Lajos	1899
Herczog Marika	1935
Herczog Mihály	1910
Herczog Mihályné,	
Engel Erzsébet	1906
Herczog Miksa	1869
Herczog Miksáné,	
Wilhelm Szerén	1876
Herczog Mórné,	
Grünzweig Teréz	1880
Herczog Pál	1913
Herczog Pál	1901
Herczog Pálné,	
Eichel Margit	1910
Herczog Róza	1919
Herczog Samu	1899
Herczog Szerén	1904
Herczog Vilmos	1876
Herczog Vilmosné,	
Braunberger Berta	1880
Herczog Zsuzsanna	1938
Herkó Benő	1906
Hermann Aranka	1922

Hermann Árpádné,	
Schwartz Matild özv.	1896
Hermann Béla	1912
Hermann Frida	1917
Hermann Gyula	1910
Hermann Henrik	1883
Hermann Ilona	1912
Hermann Julia	1914
Hermann Lajos	1880
Hermann László	1922
Hermann Lina	1870
Hermann Magda	1918
Hermann Magdolna	1919
Hermann Simon	1882
Hermann Simonné	
Fráter Cecilia	1883
Hermann József	
Hern Hermanné, Kalmár Etel	1894
Herskovits Ernő	1915
Herskovits Irén	1915
Herskovits Judit	1937
Herskovits Lajos	1925
Herskovits Lajosné	
Blau Ilona	1905
Herskovits Mihály	1921
Hess Dávid	1870
Hess Dávidné	1876
Hevesi Pál	1889
Hicker László	1916
Hicker Nándor	1882
Hicker Rezső	1918
Hilgärtner Antal	1889
Himlauer Jenő	1868
Himlencz Jenőné	
Reichmann Janka	1877
Himmler Imre	1876
Himmler Lajos	1912
Himmler Pál	1882

Hír Józsefné, London Anna	1913
Hevesi Antal	1910
Hirsch Dávid	1892
Hirsch Dávidné	
Gleichmann Helén	1899
Hirsch Klára	1920
Hirsch Leó	1882
Hirsch Leóné, Kohn Lenke	1888
Hirsch László	1930
Hirsch Mihályné	
Mendel Róza	1876
Hirsch Sándor	1935
Hirschenstein Lajos	1875
Hirschenstein Lajosné	
Fehér Berta	1881
Hirschhorn Fülöp	1876
Hirschl Ilona	1920
Hirschl Jenőné	
Weisz Róza özv.	1884
Hirschl Klára	1917
Hirschl Valéria	1922
Hirschl Zsigmond	1907
Hirschkovits Árpádné	
Kohn Szerén	1905
Hirschkovic Ede	1906
Hirschkovic Edéné	
Spiegler Anna	1908
Hirschkovicz Gusztávné	
Klein Ilona	1897
Hirschkovicz György	1932
Hirschkovitz Márta	1939
Hirschkovits Róbert	1927
Hirschkovitz Salamon	1873
Hirschkovicz Salamonné	
Lőwy Katalin	1875
Hirschkovitz Zsuzsa	1925
Hirschler Dezsőné	
Hirschl Irén	1913

Hirschler Pál	1909
Hirschler Pálné	
Tolnai Magda	1915
Hirschler Péter	1934
Hirschler Rozália	1860
Hobor Jenőné	
Englender Szerén	1896
Hochberger Ármin	1855
Hochberger Ervin	1942
Hochberger Ignácz	1905
Hochberger Ignáczné	
Steiner Ilona	1908
Hochberger Károly	1942
Hochberger Klára	1932
Reismann Julia	
Hochberger László	1930
Hochberger Lipót	1870
Hochberger Lipótné	
Heifeld Sarolta	1871
Hochberger Rózsi	1906
Hochberger Sándorné	
Reiszmann Julia	1907
Hochberger Sándorné	
Galambos Janka	1901
Hochenberg Ferenc	1859
Hochenberg György	
Hochenberg Györgyné	
Pollák Klára	
Hochenberg Iván	
Hochfelder Adolf	1863
Hochfelder Adolfné	
Steiner Sarolta	1864
Hochfelder Andorné	
Kulka Ilona	1904
Hochfelder Bertalan	1876
Hochfelder Bertalanné	
Deutsch Ilona	1879
Hochfelder Erzsébet	1915
Hochfelder Éva	1931
Hochfelder Ferencné	
Grünberger Erzsébet	1920
Hochfelder Gyuláné	
Gerő Szeréna	1895
Hochfelder Ignác	1866
Hochfelder Ilona	1922
Hochfelder Imre	1904
Hochfelder Imréné	
Reiner Ilona	1910
Hochfelder Imre	1918
Hochfelder István	1902
Hochfelder József	1876
Hochfelder Józsefné	
Adler Irén	1886
Hochfelder Katalin	1922
Hochfelder Lajos	1908
Hochfelder Lajosné	
Blumenthal Irma	1916
Hochfelder Mariann	1934
Hochfelder Miklós	1904
Hochfelder Miksa	1870
Hochfelder Miksáné	1876
Hochfelder Mór	1894
Hochfelder Pálné	
Lefkovits Aranka	1898
Hochfelder Péter	1943
Hochmann Béla	1931
Hochmann Gábor	1897
Hochmann Gáborné	
Heinrich Olga	1906
Hochstädter István	1934
Hochstädter Lászlóné	
Mittelmann Katalin	1904
Hoffmann Adolf	1888
Hoffmann Adolfné	
Fesztinger René	1890
Hoffmann András	1922

Hoffmann Aranka 1909
Hoffmann Dávidné
Klein Róza özv. 1877
Hoffmann Erzsébet 1917
Hoffmann Éliás 1887
Hoffmann Éva 1928
Hoffmann Farkas 1900
Hoffmann Frida 1896
Hoffmann György 1929
Hoffmann Gyula 1908
Hoffmann Gyula 1872
Hoffmann Gyuláné, Spitz Ida 1892
Hoffmann Friderika 1900
Hoffmann Friderika 1900
Hoffmann Ilona 1921
Hoffmann Irén 1918
Hoffmann József 1873
Hoffmann Józsefné
Steiner Róza 1875
Hoffmann Józsefné
Kellner Fáni özv. 1892
Hoffmann Klári 1944
Hoffmann Lászlóné
Csillag Olga 1908
Hoffmann Margit 1898
Hoffmann Mária 1930
Hoffmann Mártonné
Farkas Kornélia 1910
Hoffmann Miklós 1926
Hoffmann Mór 1894
Hoffmann Mórné
Kohn Aranka 1902
Hoffmann Mórné
Eichenwald Hermina özv. 1891
Hoffmann Mórné
Sternfeld Mária 1867
Hoffmann Móric 1854
Hoffmann Regina 1886
Hoffmann Rózsi 1923
Hoffmann Samu 1878
Hoffmann Sándor 1941
Hoffmann Sándor 1891
Hoffmann Sándorné
Steiner Ilona 1901
Hoffmann Zsuzsanna 1929
Hoffner Hugó 1909
Hoffner Ignácz 1873
Hoffner Ignácné
Reiner Rozália 1871
Hoffner Izabella 1907
Holczer Gizella 1899
Holzer Győző 1885
Holzer Győzőné, Quitt Ilona 1888
Holczer Izidor 1894
Holczer Izidorné
Leitner Adél 1882
Holzer Klára
Holczer László 1909
Holzer Livia 1930
Holczer Magdolna 1911
Holczer Mór 1868
Holczer Mórné 1872
Holländer Adolfné
Weisz Hermin özv. 1877
Holló György 1924
Holló Miksa 1883
Holzmann Ede 1891
Holczmann Edéné
Silberstein Aranka 1895
Holzmann Margit 1923
Holzwéber Jakabné
Breiner Frida 1894
Holzwéber Klára 1932
Honenwald Jakab 1869
Horn József 1896
Horn Józsefné 1911

Horn József dr.	1903	Höflich Béla	1931
Horn Károlyné		Höflich Endre	1928
Keller Sarolta	1892	Höflich Gézáné	
Horn Magda	1920	Felber Katalin	1911
Hoffmann Józsefné		Höflich Irén	1933
Reitmann Janka özv.	1874	Höflich Izidor	1909
Horn Margit	1902	Hóflich Izidorné özv.	1862
Horn Mária	1937	Höflich Jenő	1943
Horn Vilmosné, Engel Livia	1910	Höflich Katalin	1928
Horn Zsuzsa	1941	Höflich László	1937
Hornstein Ottó	1931	Höflich Margit	1930
Hornstein Sámuel	1896	Höflich Olga	1915
Hornstein Sámuelné		Höflich Olga	1930
Brummer Rózsi	1894	Höflich Rezső	1930
Hornstein Valéria	1919	Höflich Zoltán	1922
Horovitz György	1939	Hölzl Ferencné, Hübsch Irén	1896
Horovitz Sándor	1905	Hölzl Hermann	1878
Horovitz Sándorné		Hölzl László	1938
Ehrenfeld Ilona	1907	Hölzler Adolf	1865
Horváth Béla	1897	Hölzler János	1890
Horváth Géza	1875	Hölzler Jánosné	
Horváth Gézáné, Haas Berta	1888	Kleinländer Regina	1890
Horváth Gyuláné		Hönigsberg Andor	1915
Eisnitz Berta	1897	Hönigsberg Rezső	1886
Horváth Béla	1898	Hönigsberg Rezsőné	
Horváth Imre	1905	Fürst Frida	1893
Horváth Imréné, Klein Rózsi	1907	Hrozenszky Ferencné	
Horváth Istvánné		Edelheit Ilona	1907
Szántó Magda	1916	Huth Andor	1890
Horváth Jakab	1860	Huth Ferenc	1920
Horváth Józsefné		Huth Wagner Béláné	
Neumann Irén	1909	Schal Etel	1905
Horváth Péter	1936	Husz Berta	1900
Hödl Gyuláné, Benzák Ilona	1905	Huszár Endre	1942
Höflich Anna	1923	Huszár Gyuláné	
Höflich Artur	1888	Grünwald Berta	1887
Höflich Arturné		Hübsch Irén	1896
Deutsch Vilma	1891	Hütter Arnold	1924

Hütter József 1887
Hütter Józsefné, Bér Paula 1889

....
....
....
....
....
....

I

Iczkovits Ármin 1895
Iczkovits Péter 1938
Iczkovits Sándorné 1903
Illés István 1906
Illés Jakabné
Sacher Ella özv. 1900
Illés Józsefné
Rosenbaum Hermina 1883
Immerblum Lajos 1907
Immerblum Lajosné
Beck Ibolya 1903
Immerblum Pál 1933
Immergut Lilia 1931
Indig Blanka 1911
Indig Jakabné 1906
Indig Margit 1908
Iricz Jenőné
Singer Malvin özv. 1868
Ivanek Margit 1893
Izrael Ignácné 1873
Izsák Oszkár 1893
Izsák Sándorné
Rosner Ilona özv. 1881

....
....
....
....

J

Jablonszky Dávid 1862
Jablonszky Éliás 1893
Jablonszky Éliásné
Thébner Regina 1897
Jablonszky Izidor 1901
Jablonszky Izidorné
Szarka Éva 1907
Jablonszky Rózália 1926
Jablonszky Sándor 1933
Jacker Franciska 1910
Jakab Márton 1883
Jakab Miklós 1880
Jakab Miklósné
Schwartz Verona 1884
Jakab Rezső 1904
Jakab Rezsőné 1910
Jakobovits Árpád 1893
Jakobovits Árpádné
Jusitzky Ráchel 1892
Jakobovits Ferenc 1920
Jakobovits Frida 1913
Jakobovits Hermann 1881
Jakobovits Hermanné
Indig Zseni 1884
Jakobovits Izidor 1869
Jakobovits Izidorné
Kroboth Mária 1884
Jakobovits László 1903
Jakobovits Lázár 1911
Jakobovits Lázárné
Kohn Magda 1914
Jakobovits Magdolna 1923
Jakobovits Mózes 1873
Jakobovits Mózesné
Ehrenfeld Paula 1865
Jakobovits Miklós 1944

Jakobovits Ödön	1914	Jäger Éva	1937
Jakobovits Rózsi	1909	Jäger Ferencné	
Jakobovits Tamás	1940	Rosenberg Rózsa	1913
Jampel Leó	1869	Jäger Franciska	1909
Jampel Leóné		Jäger Sándor	1919
Guttmann Malvin	1882	Jellinek Dániel	1891
Jamrézka Gyuláné		Jellinek Dánielné	1893
Steinberger Róza	1906	Jellinek Vilmos	1885
Janovits Bernátné		Jellinek Vilmosné	1887
Schwartz Lenke	1915	Jólesz Béla	1880
Janovits Edit	1925	Jólesz Béláné	
Janovits Jenő	1863	Gyarmat Sarolta	1885
Janovits Jenőné		Jólesz György dr.	1910
Neumann Amália	1874	Jólesz Joachim	1876
Janovits Jónásné		Jólesz Joachimné	
Grüner Regina özv.	1890	Birkenthál Szabina	1879
Janovics Klára	1923	Jólesz Lázár	1907
Janovics Olga	1928	Jólesz Márton	1904
Janovics Rózsi	1927	Jonás Dávidné	
Janovits Gulyás Károlyné		Kohn Ernesztin	1870
Stern Margit özv.	1894	Jonás Ödönné	
Jarmuth Mórné		Spitzer Rózsi özv.	1880
Fried Katalin özv.	1867	Jónász Béla	1888
Jóni Éva	1937	Jónász Béláné, Márkus Netti	1890
Jóni Gertrud	1934	Jónász Gyula	1901
Jóny Józsefné		Jónász Gyuláné	
Schön Gabriella	1881	Deutsch Erzsébet	1904
Jóni Józsefné, Engel Olga	1915	Jónász Lipót	1911
Járai Jarmuth Berta	1899	Jónász Róza	1928
Jász Imre	1928	Jonkler Fánni	1882
Jász Edit Judit	1935	Jonkler Lipót	1876
Jász Endréné		Jubek Zoltánné, Grüner Adél	1887
Friedmann Olga	1900	Junger Imre	1921
Jász Pál dr.	1908	Junger Sára	1917
Jäger Bernátné		Jungreisz Fülöp	1877
Kaufmann Jeanette	1887	Jungreisz Fülöpné, Alt Ilona	1880
Jäger Bernát	1883	Jungreisz Lajos	1906
Jäger Edit	1931	Jungreisz Miksa	1904

Justus Istvánné
Bogdán Erzsébet 1907
Justus Péter 1929
Jusztinyák Irén 1933
Jusztinyák Istvánné
Zsarnovics Fanny 1896
Jusztinyák Márta 1930
Jusztinyák Róbert 1934

....

....

....

....

K

Kaán Lajos 1903
Kaán Matild 1903
Kaán Sándor 1905
Kada Ágostonné
Schwartz Róza özv. 1884
Kafka Edit 1936
Kafka Edit 1935
Kafka Ervin 1933
Kafka István 1901
Kafka Istvánné
Jankler Ella 1905
Kafka Judit 1934
Kahán Bernát 1872
Kahane Ede 1903
Kahane Edéné, Apfel Emma 1902
Kahane Éva 1927
Kahane Gizella 1925
Kaán Henrik 1872
Kaán Irma 1899
Kahane Henrikné
Munk Karolin özv. 1873
Kahán Imre 1927
Kahane József 1896
Kahane Józsefné
Berkovits Elza 1906
Kahane Kálmán 1899
Kahane Kálmánné
Vohltein Janka 1909
Kahane Lajos 1892
Kahane Lajosné
Weinréb Jozefin 1892
Kahán Lajosné 1900
Kahán László 1937
Kahán Márkusz 1929
Kahane Márta 1930
Kahane Mórné, Berkovits Etel 1895
Kahán Sarolta 1934
Kahán Sándor 1926
Kahane Tibor 1923
Kahán Tivadar 1920
Kain Mihály 1866
Kain Mihályné, Flesch Katalin 1891
Kaiser Aladár 1913
Kaiser Imréné, Schönfeld Lilli 1900
Kaiser Lajosné, Fischer Etel 1905
Kalágyi Imre 1880
Kallus Jolán 1917
Kalfusz Andorné
Klein Ilonka özv. 1899
Kalmár Benő 1874
Kalmár Béláné
Mandl Erzsébet 1900
Kalmár Jenő 1900
Kalmár Manó 1891
Kalmár Marianna 1931
Kalmár Márta 1917
Kalmár Veronika 1935
Kammer Ernő 1920
Kammer Jakab 1855

Kammer Mór	1885	Kardos Miklós	1896
Kammer Vera	1925	Kardos Miklósné	
Kammermann Ignác	1898	Goldsand Róza	1897
Kammermann Ignácné		Kardos Sándor	1905
Horn Jolán	1898	Kardos Tamás	1929
Kammermann Iván		Kardos Tibor	1931
Kammermann Ivánné		Karpelesz Anna	1922
Horn Jolán		Karpelesz Jakab	1887
Kangyal Mihályné		Karpelesz Jakabné	
Grosz Piroska	1893	Spindler Éva	1896
Kanyó Pál	1915	Karpelesz Márton	1920
Knapp Béláné		Kasztreiner György	1932
Sonnenfeld Mária özv.	1874	Kasztreiner Ignácné	
Kapner Gyula	1907	Schick Hermina özv.	1878
Kapner Gyuláné		Kasztreiner Lászlóné	1904
Karsai Magda	1910	Kasztreiner Mór	1898
Kapner Fáni	1878	Kasztreiner Mórné	
Kapner Tamás	1937	Hochfelder Piroska	1900
Kaposi András	1920	Kasztreiner Zsuzsanna	1932
Kaposi Jenő	1883	Kassier Béla	1916
Kaposi Jenőné		Kassier Béláné, Róth Magda	1919
Löffler Malvin	1884	Kassier György	1935
Kaposi Márta	1911	Kassier József Ervin	1931
Karczog Jánosné		Kassier József	1931
Goldberger Gizella	1904	Kassier Károly	1939
Kardos Alfréd	1925	Kassier Magda	1930
Kardos Arnold	1886	Kassier Oszkár	1896
Kardos Arnoldné		Kassier Oszkárné	
Czakó Erzsébet	1899	Velencei Jolán	1899
Kardos Ágnes	1928	Kassier Richárd	1902
Kardos Árpádné		Kassier Richárdné	
Zeisler Ilona	1904	Pollák Paula	1903
Kardos Béláné		Kasz Mihályné	
Lichtig Róza özv.	1884	Lőw Matild özv.	1896
Kardos Emil	1937	Kaszás Géza	1900
Kardos Jenő	1927	Kaszás Hugó	1936
Kardos József	1899	Kaszás Imre	1901
Kardos Józsefné, Bern Róza	1896	Kaszás Imréné, Kohn Teréz	1905

Kaszás Mórné	
Hirsch Jetti özv.	1870
Kaszás Zoltán	1892
Kaszás Zoltánné	
László Lujza	1895
Kasztreiner Ignácné	
Schick Hermina	1878
Katona István	1935
Katona Vilmosné	
Fried Ilona özv.	1902
Katz András	1937
Katz Aranka	1922
Katz Ágnes	1934
Katz Benedek	1908
Katz Benedekné	
Rosenthal Berta	1903
Katz Dávid	1870
Katz Emil	1921
Katz Éva	1941
Katz Gerson	1931
Katz Hanni	1901
Katz Izsák	1897
Katz Izsákné	
Grünfeld Gizella	1900
Katz Jakabné	
Rosenfeld Rózsa özv.	1868
Katz Józsefné	
Halász Magdolna	1914
Katz József	1894
Katz Józsefné, Schwartz Irén	1899
Katz Lajosné, Donáth Ilona	1904
Katz László	1933
Katz Lázár	1904
Katz Lázárné, Reisz Margit	1912
Katz Márton	1913
Katz Mária	1903
Katz Miklósné, Weisz Ilona	1912
Katz Oszkár	1930
Katz Salamon	1880
Katz Sámuel	1901
Katz Sámuel	1910
Katz Sámuelné	1919
Katz Sándor	1919
Katz Sándorné	
Hochberg Róza	1910
Katz Tamás	1931
Katz Tibor	1933
Katz Tibor	1936
Katz Vilmos	1888
Katz Vilmosné, Breuer Irma	1889
Katz Zsuzsanna	1937
Katz Zsuzsanna	1943
Katzburg Nándor	1903
Katzburg Nándorné	
Berkovits Margit	1912
Katzburg Salamon	1936
Kanders József	1892
Kaufer Lajos	1891
Kaufer Lajosné, Éliás Ilona	1902
Kaufer Zsuzsanna	1931
Kaufmann Aranka	1896
Kaufmann Béla	1895
Kaufmann Béláné	
Ungár Regina	1893
Kaufmann Fülöp	1897
Kaufmann Fülöpné	
Kohn Róza	1887
Kaufmann Géza	1876
Kaufmann Gézáné	
Láng Frida	1884
Kaufmann Imre	1907
Kaufmann István	1892
Kaufmann István	1899
Kaufmann Jenő	1926
Kaufmann Józsefné	
Rosenzweig Olga	1896

Kaufmann József	1889	Kálmán Miksáné	
Kaufmann László	1909	Jellinek Gizella	1904
Kaufmann Magdolna	1921	Kálmán Ödönné	
Kaufmann Miklós	1902	Schwartz Riza özv. dr.	1882
Kaufmann Miksáné	1908	Kálmán Pál	1883
Kaufmann Simon	1871	Kálmán Pálné, Bigler Mária	1884
Kácser Gyuláné		Kálmán Péter	1938
Wassermann Dora	1893	Kálmán Tibor	1931
Kácser Ignácné		Károlyi Ágnes	1937
Fürst Ernesztin özv.	1882	Károlyi Dávid	1879
Kácser Rezső	1905	Károlyi Dávidné	
Kádár Bernátné		Steiner Janka	1885
Grünwald Erzsébet	1896	Károlyi Oszkár	1906
Kádár Lajos	1924	Károlyi Oszkárné	
Kádár Pál	1929	Schulczer Erzsébet	1915
Káldi Lajos	1885	Károvics Győzőné	
Káldi Lajosné, Földes Klára	1874	Soltész Jolán dr.	1894
Káldor Aladár	1887	Kárpáti Friderika	1936
Káldor Sándor	1914	Kárpáti Sándorné	
Káldor Sándorné		Náthán Sarolta	1903
Niedermann Regina	1917	Keitner Sándor	1911
Kállai Dávidné dr.		Keitner Sándorné	
Berger Katalin özv.	1872	Feit Erzsébet	1903
Kállai Vilmos	1897	Kelemen Mór	1879
Kállai Vilmosné		Kelemen Mórné	
Pollák Karolin	1904	Schlanger Ida	1884
Kálmán Éva	1941	Kelemen Sándorné	1914
Kálmán György	1910	Kell Ábrahámné	
Kálmán Ignácné		Hochfelder Margit özv.	1891
Grünwald Rózsa özv.	1863	Kell Gabriella	1921
Kálmán Imre	1935	Keller Éva	1932
Kálmán Istvánné	1920	Keller Matild	1902
Kálmán Weisz Izidor dr.	1898	Keller Sándor	1891
Kálmán Izidorné		Kellner Ádám	1941
Zilzer Mária dr.	1913	Kellner Gáborné	
Kálmán Jenő	1923	Messinger Borbála	1895
Kálmán Lipótné	1880	Kellner György	1909
Kálmán Miksa	1900	Kellner Johanna	1879

Kellner László 1905
Kellner Manó 1882
Kemény Emilné
Sommer Katalin 1914
Kemény Erzsébet 1923
Kemény Gyula 1895
Kemény Henrikné
Weisz Aranka 1890
Kemény Imréné
Schwartz Ibolya 1902
Kemény István 1936
Kemény József 1897
Kemény Józsefné
Neumann Matild 1900
Kende Gyuláné
Dubenszky Borbála 1896
Kengyel Ernőné
Flamm Mária dr. özv. 1900
Kenyér Aladárné
Somogyi Margit özv. 1891
Kepecs Olga 1916
Kepecs Sámuel 1882
Kepecs Sámuelné
Goldstein Dora 1886
Kepecs Zoltán 1925
Kepecs Ferencné
Kohn Regina özv. 1877
Kepes Helén 1922
Kepes Ignác 1908
Kepes Katalin 1939
Kerbesz Miklós 1933
Kerekes Antal dr. 1913
Kerekes Katalin 1918
Kerekes Károlyné 1915
Kerekes Lipót 1882
Kerekes Lipótné
Simonyi Matild 1884
Kerekes Vilmos 1884
Kerekes Vilmosné
Deutsch Aranka 1891
Kerékffy Gáborné
Wetzler Rózsi özv. 1886
Kern Istvánné, Schegerin Irén
Kertész Andor 1904
Kertész Andorné
Markert Gizella 1901
Kertész Adolf 1878
Kertész Arturné, Lac Éva 1916
Kertész Árpád 1896
Kertész Árpádné, Steiner Irén 1898
Kertész Éva 1924
Kertész Géza dr. 1885
Kertés Gézáné
Adler Aranka dr. 1890
Kertész István 1942
Kertész István 1922
Kertész Krausz István 1905
Kertész Krausz Istvánné 1904
Kertész Izabella 1913
Kertész Izsó 1882
Kertész Izsóné
Trebits Hacker Anna 1909
Kertész Károlyné
Friedmann Ilona
Kertész László 1928
Kertész Magda 1912
Kertés Marcellné
Adler Mária 1898
Kertész Miklós 1889
Kertész Miklósné, Solti Teréz 1897
Kertész E. Sámuel 1869
Kertész Sámuelné
Goldstein Emma 1873
Keszler Ferenc 1893
Keszler Ferencné 1896
Keszler György 1923

Keszler Márton	1892
Keszler Mártonné Löbl Zsófia	1890
Keszler Zsuzsa	1921
Kestler Józsefné Weisz Elvira özv.	1890
Kesztenbaum Alfréd	1938
Kesztenbaum Artur	1908
Kesztenbaum Arturné Singer Margit	1914
Kesztenbaum Béla	1910
Kesztenbaum Béláné Rosenberg Erzsébet	1914
Kesztenbaum Jakabné özv.	
Kesztenbaum Tibor	1936
Keureitler Jánosné Pertel Mária özv.	1886
Keve Miklós	1881
Kéval Adolf	1872
Kéval Adolfné Schwartz Flóra	1876
Kéval Rózsi	1902
Killer Józsa	1878
Kincler Nándorné Sproncz Olga özv.	1886
Kinyik Sándor	1925
Kiss Ágnes	1937
Kis Éva	1926
Kis A. Dávid	1873
Kis Gyuláné, Rédei Erzsébet	1896
Kis Ignácz	1890
Kiss Iván	1929
Kis Jakab	1877
Kis Ignácné, Auslender Ilona	1892
Kis Jakabné, Weisz Giza	1881
Kiss Józsefné Schön Mária özv.	1876
Kiss Jozefin	1930
Kiss Lajosné Wagner Berta özv.	1872
Kiss Lászlóné, Lábán Valéria	1922
Kiss Loránd	1922
Kiss Manóné özv.	1874
Kiss Mártonné, Stiaszny Sári	1905
Kiss Ödönné Deutsch Franciska özv.	1869
Kis Sándor	1902
Kis Sándorné Andrejkovics Mária	1901
Kiss Tibor	1902
Kiss Tiborné Brandenburg Erzsébet	1900
Kis Zoltán	1900
Kislődi Árpád dr.	1896
Kislődi Miklós	1928
Kiszter Rubin	1877
Kiszter Rubinné, Fuchs Anna	1884
Klauber Frigyes	1916
Klein Adolfné Robitsch Katalin özv.	1883
Klein Anna	1926
Klein Andor	1899
Klein Andorné Diamant Erzsébet	1904
Klein Andor	1894
Klein Andorné Holcz Lina özv.	1847
Klein Artur	1897
Klein Ábrahám Adolfné Bihari Lindenfeld Olga	1888
Klein Ágnes	1931
Klein Ágnes	1934
Klein Ágnes	1931
Klein Ágnes	1930
Klein Árpád	1895
Klein Árpádné, Tuna Eszter	1899

Klein Árpád	1901
Klein Árminné	
Stern Jolán özv.	1892
Klein Árminné	
Horn Berta özv.	1880
Klein Bertalanné	
Seidner Sarolta	1873
Klein Béla	1929
Klein Béla	1911
Klein Béláné, Schwartz Teréz	1885
Klein Cecilia	1908
Klein Dávid	1922
Klein Dávidné, Zeller Rózsi	1893
Klein Dezső	1893
Klien Dezsőné	
Klein Dezső	1882
Klien Dezsőné	
Deutsch Karolina	1886
Klein Dezső	1893
Klein Dezsőné	
Krausz Etelka	1893
Klein Dezsőné, Klein Jozefin	1900
Klein Dezsőné	
Schönstein Julia	1885
Klein Edit	1932
Klein Erika	1937
Klein Ernő	1914
Klein Ernő	1898
Klein Erzsébet	1891
Klein Etel	1900
Klein Etelka	1931
Klein Éliás főkántor	1891
Klein Éliásné, Krausz Irén	1897
Klein Éva	1934
Klein Éva	1932
Klein Éva	1939
Klein Éva	1941
Klein Éva	1941

Klein Farkas	1905
Klein Farkasné, Ungár Janka	1901
Klein Ferenc	1913
Klein Ferencné, Gelb Rózsi	1912
Klein Ferenc	1906
Klein Ferenc	1913
Klein Ferenc	1909
Klein Ferencné	
Haas Betty özv.	1863
Klein Frida	1901
Klein Frida	1917
Klein Gerzson	1868
Klein Géza	1878
Klein Gézáné	
Kellermann Hermin	1879
Klein Gizella	1922
Klein György	1922
Klein György	1913
Klein György	1938
Klein György	1914
Klein György	1928
Klein György	1934
Klein György Imre	1930
Klein Győzőné	
Fischer Margit	1907
Klein Gyula	1904
Klein Gyuláné, Kramer Ilona	1909
Klein Gyula	1891
Klein Gyuláné, Munk Róza	1897
Klein Gyula	1909
Klein Gyula	1921
Klein Hermann	1876
Klein Hermanné	
Klein Erzsébet	1881
Klein Hermann	1894
Klein Hermanné	
Weisz Gizella	1902
Klein Hermanné özv.	1872

Klein Ignác	1878
Klein Ignácné	
Eichbaum Gizella	1885
Klein Ignác	1874
Klein Ignácné, Weisz Emilia	1879
Klein Ignác	1904
Klein Ignác	1889
Klein Ignácné	
Hecht Erzsébet	1893
Klein Ignác	1882
Klein Ignácné	
Schwartz Matild	1888
Klein Ignácné	
Lőwy Janka özv.	1888
Klein Ignácné	
Jellinek Ilona özv.	1861
Klein Ignácné	
Stern Johanna özv.	1870
Klein Ilona	1923
Klein Ilona	1924
Klein Ilona	1928
Klein Ilona	1937
Klein Imre	1923
Klein Imre	1930
Klein Imre	1929
Klein Imre	1922
Klein Imre	1925
Klein Irén	1915
Klein Irén	1922
Klein Izidor	1901
Klein Izidorné, Éliás Szerén	1904
Klein Izidor	1879
Klein Izidorné, Seidner Teréz	1881
Klein Izrael	1886
Klein Izraelné, Weisz Rella	1894
Klein Jakab	1880
Klein Jakabné, Ecker Eszter	1888
Klein János	1936
Klein Jánosné	
Náthán Katalin	1898
Klein Jenő	
Klein Jenő	1900
Klein Jenőné, Reich Szerén	1900
Klein Jenő	1908
Klein Jenőné	
Weinstock Róza	1909
Klein Jenő	1905
Klein Jenő	1931
Klein Jenő	1926
Klein Jenő	1902
Klein Jenő	1900
Klein Jenőné	
Lederer Mária özv.	1891
Klein Jenő	1915
Klein Jenőné özv.	1895
Klein Jenőné	
Bródi Julia özv.	1887
Klein József	1922
Klein Józsefné	
Fleischmann Irén	1901
Klein József	1936
Klein Józsefné, Kis Rózsa	1914
Klein József	1871
Klein József	1900
Klein Józsefné	1901
Klein József	1894
Klein József	1886
Klein Józsefné, Windt Sarolta	1886
Klein Józsefné	
Stiaszny Olga	1910
Klein József	1928
Klein József	1864
Klein József	1929
Klein József	1905
Klein József	1932
Klein József	1924

Klein Judit	1932
Klein Judit	1920
Klein Julia	1896
Klein Julia	1910
Klein Julia	1938
Klein Julianna	1922
Klein Julianna	1932
Klein Karolin	1871
Klein Karola Klára	1903
Klein Katalin	1924
Klein Kálmán	1913
Klein Kálmánné	
Deutsch Róza	1911
Klein Kálmánné	
Adler Franciska	1920
Klein Károly	1903
Klein Károlyné	
Brück Berta özv.	1857
Klein Klári	1932
Klein Lajos	1888
Klein Lajos	1891
Klein Lajosné, Farkas Sarolta	1897
Klein Lajos	1890
Klein Lajosné, Zeisler Margit	1892
Klein Lajos	1915
Klein Lajos	1929
Klein Lajos	1924
Klein Lajosné	
Krausz Sarolta özv.	1882
Klein László	1919
Klein László	1902
Klein Lászlóné, Ungár Ilonka	1909
Klein Lászlóné	
Grünwald Erzsébet	1908
Klein Lászlóné	
Wrányik Cecilia	1909
Klein László	1911
Klein László	1920
Klein László	1903
Klein László	1922
Klein László	1898
Klein László	1939
Klein László	1892
Klein Lászlóné	
Klein Julianna	1902
Klein László	1897
Klein Lászlóné	
Spugát Aranka	1894
Klein Lászlóné	
Langer Cecilia	1922
Klein Lázárné	
Süss Emma özv.	1878
Klein Lipót	1886
Klein Lipótné	
Schlesinger Irma	1885
Klein Lipót	1869
Klein Livia	1919
Klein Magda	1926
Klein Magda	1939
Klein Manó	1864
Klein Margit	1899
Klein Margit	1925
Klein Margit	1913
Klein Margit	1910
Klein Margit	1890
Klein Margit	1906
Klein Matild	1906
Klein Mária	1923
Klein Mihály	1872
Klein Mihályné	
Krausz Karolin	1882
Klein Mihály	1905
Klein Mihályné	
Mannheim Aranka	1901
Klein Mihály	1905
Klein Mihály	1927

Klein Mihályné, Bárány Róza	1876	Klein Salamonné	
Klein Mihályné özv.	1895	Riva Feige özv.	1884
Klein Miklósné, Spisák Teréz	1907	Klein Samu	1862
Klein Miklós	1922	Klein Samu	1875
Klein Miklósné		Klein Samuné	1860
Schwartz Magdolna	1923	Klein Sarolta	1897
Klein Miksa	1876	Klein Sámuel	1879
Klein Miksáné	1894	Klein Sámuelné	
Klein Miksa	1897	Zohn Róza özv.	1861
Klein Miksáné, Grosz Irén	1899	Klein Sándor	1900
Klein Miksa dr.	1891	Klein Sándorné	
Klein Miksa	1865	Grünhut Jolán	1902
Klein Miksáné		Klein Sándor	1908
Morgenstern Berta	1873	Klein Sándorné	
Klein Miksa	1914	Krausz Erzsébet	1911
Klein Miksáné		Klein Sándor	1896
Fischer Ernesztin özv.	1876	Singer Regina	
Klein Mórné		Klein Sándorné	
Bornstein Aranka	1892	Herczog Borbála	1895
Klein Mór	1885	Klein Sándor	1888
Klein Mórné	1886	Klein Sándorné	
Klein Mórné, Klein Teréz	1871	Ungár Jozefin	1889
Klein Mór	1934	Klein Sándor	1896
Klein Mór	1915	Grünfeld Rezsin	
Klein Mórné		Klein Sándorné, Farkas Janka	1897
Grünfeld Fáni özv.	1876	Klein Sándor	1914
Klein Nándor	1914	Klein Sándor	1907
Klein Nelly	1911	Klein Sándorné	
Klein Olga	1940	Brandenburg Julia	1905
Klein Pál	1936	Klein Sándor	1911
Klein Pál	1926	Klein Sándorné	
Klein Pálné		Haas Stefánia	1913
Fuchs Flamhoft Aranka	1911	Klein Sándor	1895
Klein Rezső	1907	Klein Sándorné, Weisz Anna	1902
Klein Rózsa	1925	Klein Sándor	1894
Klein Rózsa	1927	Klein Sándorné, Klein Anna	
Klein Rózsi	1885	Klein Sándorné	
Klein Salamonné, Weisz Éva	1866	Brandenburg Olga	1906

Klein Sándor 1901
Klein Sándorné
Blumenstock Erzsébet 1901
Klein Sándor 1915
Klein Sándor 1925
Klein Sándor 1910
Weisz Emilia
Klein Sándor 1911
Klein Sándor 1882
Klein Sándor 1918
Klein Sándor 1927
Klein Sándor 1925
Klein Sándorné
Lebovits Irén 1921
Klein Sylvia 1942
Klein Simon 1883
Klein Simonné
Goldstein Gizella 1879
Klein Szerén 1890
Klein Szerén 1920
Klein Tamás 1941
Klein Tibor 1942
Klein Tibor 1904
Klein Tibor 1923
Klein Tibor 1933
Klein Tibor Péter 1940
Klein Veronika 1929
Klein Veronika 1939
Klein Viktor Györő 1902
Klein Vilmos 1879
Klein Vilmosné, Fogel Lina 1885
Klein Vilmos 1882
Klein Vilmos 1924
Klein Zakariás 1874
Klein Zoltán 1924
Klein Zsigmond 1894
Klein Zsigmondné
Klein Lina özv. 1871

Klein Zsuzsanna 1930
Klein Zsuzsanna 1934
Klein Zsuzsanna 1935
Klekner József 1924
Klempa Gizella 1938
Klempa Mihályné
Géber Klára ifj. 1907
Kling Gyuláné
Goldstein Szina özv. 1887
Kling Jenő 1916
Kling Klára 1911
Klinger Dezső 1875
Klinger Dezsőné
Friedmann Gizella 1883
Klopfer Hermann 1864
Klug Erzsébet 1923
Klug Károly 1878
Klug Károlyné
Reichenfeld Józsa 1884
Klug Károlyné
Laufer Betty özv. 1864
Kluger Debora 1903
Kluger Johanna 1902
Kmetz Miklósné
Berger Ernesztin özv. 1886
Knapp Mórné, Baron Jeanette 1867
Knisch Imréné, Jőrincz Janka 1900
Knobloch Józsefné
Langer Zelma özv. 1893
Knöpfelmacher Mártonné
Klein Malvin 1910
Knöpfelmacher Olga 1934
Knöpfler Andor 1901
Knöpfler Szidi 1890
Knöpfler Jakab 1883
Knöpfler Jakabné
Adler Gizella 1879
Knöpfelmacher Márton 1909

Koczkás Ferencné	
Klein Rozália	1908
Kohn Aladár	1902
Kohn Aladárné	1908
Kohn Ármin	1882
Kohn Ármin	1890
Kohn Árminné, Rusz Malvin	1900
Kohn Benő	1912
Kohn Benőné, Strasser Sári	1903
Kohn Béla	1904
Kohn Béla	1884
Kohn Béla	1915
Kohn Béla	1906
Kohn Béláné, Junger Sarolta	1909
Kohn Béla	1882
Kohn Béláné, Deutsch Róza	1897
Kohn Cecilia	1897
Kohn Éva	1929
Kohn Edit	1932
Kohn Edit	1929
Kohn Erzsébet	1927
Kohn Éva	1932
Kohn Éva	1926
Kohn Éva	1932
Kohn Ferencné	
Lőwy Janka özv.	1858
Kohn Friderika	1895
Kohn Gábor	1876
Kohn Gáspár	1889
Kohn Gáspárné	
Weisz Katalin	1892
Kohn György	1926
Kohn György	1934
Kohn György	1942
Kohn György	1903
Kohn Györgyné	
Höflich Piroska	1900
Kohn Győzőné, Kohn Sarolta	1908
Kohn Gyula	1925
Kohn Gyuláné	
Lőffler Erzsébet	1903
Kohn Gyula	1891
Kohn Gyuláné	
Kaszás Aranka	1893
Kohn Imre	1917
Kohn Imre	1905
Kohn Imre	1912
Reich Szeréna	
Kohn Imre	1891
Kohn Imréné	
Steinberger Karolin	1895
Kohn Imréné, Kaszás Margit	1902
Kohn Ignácné özv.	1876
Kohn Ignácné	
Dick Janka özv.	1883
Kohn Iván	1938
Kohn Jánosné, Salamon Berta	1888
Kohn Jakabné	
Kohn Fanny özv.	1878
Kohn Jenő	1894
Kohn Jenőné	
Ornstein Erzsébet	1898
Kohn Jenő	1902
Kohn Jenőné	
Koss Katalin özv.	1874
Kohn Jenő	1933
Kohn József	1890
Kohn József	1929
Kohn József	1922
Kohn József	1890
Kohn Józsefné	
Kohn József	1929
Kohn József	1922
Kohn József	1893
Kohn Józsefné, Kohn Julia	1899
Kohn József	1899

Kohn Józsefné	
Lőwy Erzsébet	1906
Kohn József	1910
Kohn Józsefné	1910
Kohn József	1880
Kohn Józsefné, Gráner Róza	1882
Kohn József	1912
Kohn Józsefné	
Herskovits Ilona	1895
Kohn Julia	1887
Kohn Katalin	1930
Kohn Katalin	1935
Kohn Károly	1896
Kohn Károlyné	
Schwartz Debora	1897
Kohn Károlyné	
Popper Jozefin özv.	1876
Kohn Károlyné	
Lőwy Anna özv.	1886
Kohn Lajosné, Klein Irma	1907
Kohn László	1924
Kohn László	1931
Kohn László	1870
Kohn Lászlóné	
Markovits Malvin	1874
Kohn László	1920
Kohn László	1909
Kohn Lipót	1932
Kohn Magda	1931
Kohn Margit, Lőffler Pálné	1914
Kohn Márkusz	1877
Kohn Márkuszné	
Wilhelm Berta	1879
Kohn Mártonné	
Weinmann Julia özv.	1858
Kohn Mihályné	
Erdős Katalin	1907
Kohn Miksa	1891
Kohn Mór	1877
Kohn Mórné, Frommer Fáni	1884
Kohn Mórné özv.	1878
Kohn Oszkárné	
Zinner Julia özv.	1880
Kohn Pál	1897
Kohn Péter Iván	1935
Kohn Rezső	1922
Kohn Rozália	1910
Kohn Samu	1889
Kohn Samuné	1898
Kohn Sámuel	1873
Kohn Sámuel	1872
Kohn Sámuelné	1874
Kohn Sámuel	1896
Kohn Sándor	1907
Kohn Sándorné, Fürst Gizella	1913
Kohn Sándor	1887
Kohn Sándorné	
Rosenberg Jolán	1900
Kohn Sándorné, Spiegel Róza	1879
Kohn Simonné	
Grünwald Anna	1863
Kohn Tibor	1923
Kohn Tivadar	1909
Kohn Tivadarné	
Singer Erzsébet	1918
Kohn Vilmos	1878
Kohn Vilmos	1896
Kohn Vilmosné	
Knöpfler Julianna	1900
Kohn Zsigmond	1900
Kohn Zsigmondné	
Müller Ilona	1900
Kohn Zuzsanna	1929
Kohn Zsuzsanna	1933
Kohut László	1919
Kohut Jenő	1887

Kohut Jenőné	
Gottlieb Margit	1896
Kollmann Béla	1890
Kollmann Gyuláné	
Schlesinger Cecil özv.	1872
Kolmann Irén	1886
Kolmann Károly	1913
Kolmann Károlyné	
Fischer Karola	1910
Kolmann Mór	1895
Kolmann Mórné	
Márkus Ibolya	1903
Kolmann Rezső	1921
Kolmann Vilmosné	
Robitsek Borbála	1920
Kolos Sándorné	
Glück Sarolta	1877
Kolsovszky Józsefné	
Blumberger Lili	1905
Komáromi Endre György	1942
Komáromi Józsefné	
Weisz Erzsébet	1914
Komáromi Lászlóné	
Boczán Irén	1912
Komlos Ferenc	1889
Komlos Ferencné, Elfer Mária	1899
Komlos Imre	1894
Komlos Imréné, Züsz Borbála	1904
Komlós Jánosné, Gandel Julia	1866
Komlós Jenő	1876
Komlós Jenőné, Weiner Róza	1883
Komlós László	1936
Komlós Miklós	1908
Komlós Miklós	1906
Komlós Sándor	1888
Komor Endre	1896
Komor Endréné, Grosz Irén	1896
Konda György	1927
Kondor Róza	1879
Koos Ignácné, Leipnik Olga	1880
Kósa Lajos	1901
Kósa Sámuel	1872
Kósa Sámuelné	
Rosenfeld Johanna	1875
Kopalovits Farkasné	
Amster Magda	1914
Kopp László	1915
Kopper Ferenc	1900
Kopper Ignácz	1864
Korai Ármin	1874
Korai Árminné	
Gutfreund Teréz	1879
Korai Endre	1913
Korai László	1905
Korányi Imre	1898
Korda Sándor	1896
Korda Sándorné	
Deutsch Jolán	1901
Koritz Lajos	1909
Kormos Adolfné	
Drexler Ilona özv.	1878
Kormann Jakabné	
Tiller Etel özv.	1870
Korn Béla	1896
Korn Béláné, Wollner Margit	1902
Korn Elemér	1927
Korn Levente	1933
Korn Rozália	1923
Korn Gyula	1901
Korn Gyuláné, Réti Ilona	1905
Kornfeld Eleméné	
Gelberger Piroska	1900
Kornfeld Edit	1931
Kornfeld Józsefné	
Deutsch Regina özv.	1873
Kornis Emil	1900

Kornis Emilné	
Kertész Erzsébet	1903
Kornis Gábor	1934
Kornis Gáspár	1939
Kornélly Árpádné	
Weisz Klára	1909
Kovalcsik Edit	1929
Kovalcsik Éva	1927
Kovalcsik Istvánné	
Schwartzwald Szerén özv.	1900
Kovács Adolf	1905
Kovács Adolfné	1914
Kovács Adolfné	
Kellermann Blanka özv.	1895
Kovács Aladár	1891
Kovács Aladárné, Fürst Alice	1899
Kovács Andrásné	
Grünfeld Hermin	1906
Kovács Andrásné	
Jónás Erzsébet	1909
Kovács Ágnes	1927
Kovács Ármin	1881
Kovács Árminné	
Wolf Gabriella	1888
Kovács Árminné	
Kohn Dora özv.	1869
Kovács Béláné	
Böhm Gizella özv.	1870
Kovács Dávid	1895
Kovács Dávidné	
Bárány Frida	1900
Kovács Edit	1922
Kovács Ernő	1892
Kovács Ernőné	
Kepes Erzsébet	1897
Kovács Emma	1938
Kovács Erzsébet	1927
Kovács Éva	1923
Kováts Ferencné	
Zoltán Hajnal özv.	1896
Kovács Gézáné, Wolf Ibolya	1914
Kovács Gizella	1887
Kovács Gusztáv	1888
Kovács Gusztávné	
Steinberger Sára	1887
Kovács Gusztávné	
Weisz Róza	1909
Kovács Gyuláné	
Gottfried Magda	1914
Kovács Gyuláné	
Schwartzwald Róza	1899
Kovács Gyuláné	
Züsz Ilona özv.	1881
Kovács Ignác	1874
Kovács Irén	1933
Kovács Iván	1940
Kovács Izidor	1873
Kovács Izsák Gézáné	
Neumann Helén	1900
Kovács Izsák Géza	1888
Kovács Jánosné	
Rosenbaum Magdolna	1916
Kovács Jenő	1897
Kovács Jenő ifj.	1921
Kovács József	1936
Kovács Józsefné	
Kohn Hermina	1875
Kovács Józsefné	
Klein Jozefin	1887
Kovács Julianna	1926
Kovács Lajos	1902
Kovács Lajosné	
Szatler Julianna	1886
Kovács László	1910
Kovács Magda	1922
Kovács Márton	1905

Kovács Marcellné
Singer Olga 1892
Kováts Mihályné
Mózes Anna 1887
Kovács Miklós 1942
Kovács Mór 1895
Kovács Nándor 1935
Kovács Sámuel 1875
Kovács Kohn Sámuelné
Weisz Szerén 1878
Kovács Tibor 1942
Kovács Kohn Zoltán 1908
Kozár Lajosné, Schütz Ilona 1903
Kozma György 1912
Kozma Klára 1909
Kozma Kohn Margit 1895
Kozma Móric 1873
Kozma Móricné
Fischer Cecilia 1873
Kölber Mátyás 1874
König Albertné
Geller Laura özv. 1868
König Richárd 1907
König Rózsi 1915
Körpel Richárdné
Prónai Margit 1890
Körpel Klára 1914
Körpner Piroska
f. Müller Istvánné 1922
Körpner Klára 1924
Körösi Erzsébet 1891
Körösi Ida 1912
Körösi István 1895
Körösi Béla 1893
Körösi Béláné, Windt Gizella 1900
Körösi Margit 1919
Körösi Lajosné
Schwartz Aranka 1876
Körösi Steiner Lajos 1866
Körösi Mór 1884
Körösi Pál 1920
Kővári Hermann 1873
Kővári Hermanné
Barta Katalin 1880
Kővári Lászlóné, Izsák Berta 1890
Köves Ilona 1920
Köves Lajos 1878
Köves Lajosné
Reichmann Fánny 1878
Kövesi József 1872
Krammer György 1893
Krammer Györgyné
Biermann Katalin 1889
Krammer Henrik 1891
Krammer Henrikné
Engel Rózsi 1893
Krammer Mórné
Neumann Margit 1882
Krasznai Mór 1878
Krasznai Mórné
Grüngold Ilona 1878
Krausz Adél 1923
Krausz Antal 1875
Krausz Antalné, Spitzer Berta 1880
Krausz Antal 1899
Krausz Antalné
Reich Leonora 1898
Krausz Arturné, Gránc Mária 1909
Krausz Ármin 1900
Krausz Árminné 1905
Krausz Ágnes 1938
Krausz Ágnes Mária 1937
Krausz Béla 1902
Krausz Béláné, Fried Johanna 1910
Krausz Béla 1906
Krausz Béláné, Grün Matild 1909

Krausz Béláné	
Weisz Ilona özv.	1881
Krausz Bernát	1933
Krausz Ernő	1866
Krausz Ernőné, Weisz Róza	1870
Krausz Ervin Tamás	1938
Krausz Éva	1937
Krausz Frida	1926
Krausz Georgina	1931
Krausz Géza dr.	1902
Krausz Géza	1935
Krausz Györgyi	1932
Krausz Györgyi	1939
Krausz Hermina	1879
Krausz Ilona	1921
Krausz Ilona	1901
Krausz Imre	1908
Krausz Imréné	
Zichermann Etelka	1911
Krausz Imre	1901
Krausz Imre	1876
Krausz Imréné, Weisz Irma	1902
Krausz Izsák	1899
Krausz Izsákné, Braun Teréz	1898
Krausz Jenő	1875
Krausz Jenőné	
Hoffmann Janka	1879
Krausz Jolán	1935
Krausz Józsefné	
Herczegh Chane özv.	1871
Krausz Julianna	1938
Krausz Julianna	1922
Krausz Károlyné	
Lőwy Sarolta	1900
Krausz Lajos	1909
Krausz Lajosné	
Rédlich Anna	1914
Krausz László	1905
Krausz László	1903
Krausz Lászlóné	
Szöllösi Blanka	1910
Krausz Lászlóné	
Leichtmann Erzsébet	1908
Krausz Márton	1906
Krausz Mártonné	
Gödinger Hilda	1907
Krausz Mihály	1874
Krausz Mihályné	
Krausz Erzsébet	1899
Krausz Miklós dr.	1899
Krausz Miksa	1910
Krausz Rezsőné	
Stabler Gizella	1893
Krausz Róbert	1933
Krausz Rózsa	1895
Krausz Rózsa	1932
Krausz Salamon	1928
Krausz Samu	1880
Krausz Samuné, Heksch Róza	1880
Krausz Sándor	1889
Krausz Sándorné, Kis Mária	1894
Krausz Sándor	1909
Krausz Sándorné	
Breuer Livia	1917
Krausz Sándor	1923
Krausz Sándor	1931
Kron Sándorné, Márkus Olga	1896
Krausz Sára	1914
Krausz Tamás Ödön	1934
Krausz Tobiás	1929
Krausz Zoltán	1936
Krausz Vilmos	1921
Krausz Zsuzsanna	1936
Krámer Béláné, Gáspár Mária	1913
Kramer Jenő	1905
Krámer Károly	1911

Krámer Mária	1902	Kulka Ilona	1905
Krámer Márkuszné Blumenthal Netti	1875	Kulka Imréné, Lőbl Ibolya	1907
Krámer Márkusz	1873	Kulka István	1902
Krámer Samu	1880	Kulka Istvánné, Spitzer Irén	1906
Krebs Hermin	1902	Kulka Veronika	1938
Krebs József	1913	Kulka Zsigmondné Oblath Fanni	1870
Krebs József	1902	Kult András	1880
Kreiczer Hermann	1893	Kult Andrásné, Klein Karolin	1879
Kreiczer Hermanné	1894	Kult Márton	1912
Krén Mihály	1901	Kun Ágnes	1925
Krén Mihályné Friedmann Ibolya	1904	Kun Ferenc	1898
Krieger Alice	1932	Kun Ferencné Polacsek Sarolta	1896
Krieger Ábrahámné	1909	Kun Ibolya	1931
Krieger Józsefné	1903	Kunyik Mihályné Schwartz Róza	1900
Krieger Lajos	1900	Kupferstein Hermann	1888
Krieger Salamon	1874	Kupferstein Hermanné Klein Jolán	1893
Krisch Imréné, Schönfeld Lili	1900	Kupferstein Hermann	1872
Krisháber Sándorné Katz Berta	1888	Kupferstein Janka	1897
Krisháber Erzsébet	1915	Kupferstein László	1926
Krón Samu	1891	Kupferstein Lilli	1923
Kronstein Ákos	1882	Kurtz Aladár	1896
Kronstein Ákosné Knöpfler Eszter	1887	Kurtz Aladárné Kohn Sarolta	1896
Kronstein Ervin	1937	Kurcz Béla	1929
Kronstein Ignác	1906	Kurcz Endre	
Kronstein Ignácné	1906	Kurcz Gyula	1915
Kronstein Judit	1931	Kurcz Gyuláné Kertész Ibolya	1912
Kronstein Kálmán	1935	Kurcz Ignác	1885
Kronstein Malvin	1914	Kurcz Ignácné Venetianer Jozefa	1891
Kronstein Ráchel	1930	Kurcz Márta	
Kronstein Sámuel	1921	Kurcz Miklós	1926
Kruger Salamon	1873	Kurcz Mór	1889
Kubi Ferenc	1922		
Kulcsár Erzsébet	1912		
Kulka Erzsébet	1904		

Kurcz Mórné, Szimpler Paula	1893
Kurcz Rózsi	1932
Kurcz Sándor	
Kurcz Tamás	1936
Kurcz Zsuzsanna	1929
Kurcer Katalin	1924
Kurzer László	1887
Kurzer Lászlóné	
Friedmann Emma	1896
Kuttner Miksa	1898
Kuttner Miksáné	
Weisz Aranka	1891
Kutni Lászlóné	
Király Julianna	1895
Künstlinger Ferenc	1898
Künstlinger Ferencné	
Hoffner Eszter	1899
Künstlinger Fülöpné	1915
Künstlinger Jakabné	
Grünfeld Róza özv.	1877
Künstlinger Jenő	1924
Künstlinger Róza	1911
Kürti Richard	
Kürti Richardné	
Herskovits Lili	
Kürti Nóra	
Kvasz Antal	1888
....	....
....	....
....	....
....	....

L

Ladányi Antalné	
Perlusz Gizella özv.	1878
Ladányi Ármin dr.	1878
Ladányi Árminné	
Deucht Margit dr.	1891
Ladányi Emilné	
Lőwy Hermin özv.	1863
Ladányi Imre	1914
Ladányi Imre Dezső	1913
Ladányi József	1884
Ladányi Loránt Elemér dr.	1904
Ladányi Józsefné	
Weisz Margit	1884
Ladányi Mária	1916
Ladányi Árpád dr.	1901
Ladányi Pál Tivadar	1911
Ladányi Péter Tamás	1934
Ladányi Zoltán	1900
Lajos Terézia	1944
Lampel Dávid	1904
Lampel Dávidné	
Friedmann Sarolta	1910
Lampel Edit	1934
Lampel Lajos	1906
Lampel Tibor	1944
Lampel Zoltán	1932
Landau Mátyás	1875
Landau Mátyásné	
Brünner Sarolta	1879
Landauer Istvánné	
Steiner Ilona	1906
Landauer László	1944
Landauer Miklós	1913
Landauer Sándorné	
Steiner Klári	1906
Lang Ágnes	1939
Lang Dávid	1854
Láng Dezsőné	
Goldstein Lujza	1893
Lang Ignác	1878
Láng Imre	1908

Lang Ignácné	
Rosenberg Teréz	1882
Láng Imréné	
Kramer Aranka	1909
Láng Iván	1933
Láng Lajos	1923
Láng Mór	1885
Láng Vilmosné	
Dávid Lenke	1882
Lánger Adof	1895
Lánger Adolfné	
Lichtenstein Rozália özv.	1872
Langer Cecilia	1922
Langer Erna	1890
Langer Éva	1925
Langer Izsák	1873
Langer József	1920
Langer László	1914
Langer Sámuel	1875
Länger Sándor	1879
Langer Sándorné	
Feldmann Lujza	1881
Langer Zsuzsanna	1929
Langfelder Ferenc	1882
Langfelder Ferencné	
Tordai Blanka	1884
Langfelder Szerén	1885
Lausmann László	1901
Lauzmann Miklós	1937
Lauzmann Miksáné	
Amsterdam Regina	1877
Lauzmann Tibor	1937
Lapajowker Artur	1900
Lapajowker Arturné	1902
Lapajowker György	1932
Lapajowker Oszkár	1927
Lantos Ervin Béla dr.	1919
Lauer H. Mihály	1905

Laufer Adolfné	
Wassermann Róza	1870
Laufer Ignácz	1879
Laufer Ignácné	
Grosz Jozefin	1881
Laufer Ilonka	1933
Laufer Salamon	1878
Laufer Salamonné	
Lőwy Hermin	1882
Laufer Sándorné	
Weisz Aranka özv.	1903
Lavicska Kálmánné	
Kaldor Paula	1880
Lax Jakabné	
Büchler Matild özv.	1856
Lábán Edit	1925
Lábán Márton	1894
Lábán Mártonné, Blau Rozsi	1902
Lábán Valéria	1922
Lándori Artur	1889
Lándori Gusztáv	1891
Lándori Gusztávné	
Korein Mária	1894
Lányi Ernő	1886
László Aladár	1880
László Aladárné, Szabath Lea	1883
László Győző	1899
László Imréné	
Baumgartner Eszter	1906
László Imréné	
Wilhelm Szidonia özv.	1879
László Jenő	1877
László Jenőné, Weisz Olga	1892
László Zsigmondné	
Mandel Regina özv.	1885
Lázár Hermann	1910
Lázár Hermanné	
Buchbinder Ilona	1912

Lázár Mihályné	
Karpelesz Rózsi	1906
Lázár Miklós	1906
Lázár Ottó Jenő	1925
Lázár Rezső	1897
Ländler Dávid	1884
Ländler Dávidné, Szilasi Olga	1891
Ländler Imréné	
Lichtblau Etel dr.	1913
Ländler Mihály	1872
Ländler Mihályné	
Hofmann Róza	1876
Lebovits Dávidné	
Schwartz Jozefa özv.	1865
Lebovits Ernő	1911
Lebovits Heinz	1927
Lebovits Irma	1927
Lebovits Lázár	1890
Lebovits Lázárné, Klein Irén	1895
Lebovits Livia	1922
Lebovits Lotte	1925
Lebovits Mártonné	
Kohn Karolin	1888
Lebovits Oszkár	1929
Lebovits Zsigmond	1887
Lebovits Zsigmondné	
Sámuel Ida	1894
Lefkovits Dávidné	
Kohn Róza	1876
Lefkovits József	1921
Lefkovits Józsefné	
Rosenberg Éva	1928
Lefkovits Katalin	1875
Lefkovits Rózsi	1887
Lefkovits Sámuel	1890
Lefkovits Sámuelné	
Schlesinger Pepi	1895
Lefkovits Tivadar	1904
Lehrmann Mórné, Stein Róza	1880
Lehrmann Mórné	
Grosz Emma	1882
Leibl Dezsőné, Géber Hanni	1903
Leibl Éva	1927
Leibl Gabriella	1915
Leibl György	1930
Leibl Zoltánné, Vajda Aranka	1906
Leibovits Cecilia	1891
Leichtag Aladár	1896
Leichtag Ádám	1899
Leichtag Ádámné,	
Weisz Ilka özv.	1872
Leichtag Mór	1870
Leichtag Mórné	
Ungár Zsófia	1876
Leichtmann Gábor	1875
Leichtmann Jenő	1894
Leichtner Izsák	1869
Leiner Zsigmondné	
Ringer Rózsa	1876
Leipniker Edit	1931
Leipniker Izidor	1874
Leitmann Ignác	1888
Leitmann Ignácné	
Reich Sarolta	1889
Leitner Jenő	1915
Leitner Sámuel	1922
Leitner Sámuelné	
Bellák Mária özv.	1879
Lencz Adolfné	
Popper Anna özv.	1862
Lengyel Dávid	1880
Lengyel Dávidné	
Neumann Dora	1876
Lengyel Ferencné	
Jellinek Irén	1906
Lengyel István	1925

Lengyel László	1924
Lengyel Livia	1931
Lengyel Péter	1934
Lengyel Sándor	1908
Lengyel Vilmosné Schwartz Janka	1887
Lenkey Gézáné, Hutter Laura	1905
Leonhardt A.-né Büchler Judit özv.	1905
Lerch Andor	1920
Lerch Edit	1925
Lerch Hugó	1877
Lerch Hugóné Schwartz Hermin	1890
Lerner József	
Lerner Manóné Deucht Hermin	1873
Lerner Márton	1882
Lessner Antal	1858
Lessner Antalné, Mayer Hani	1876
Letzter Iván Robert	1936
Letzter Jolán	1898
Letzter Lajosné Goldstein Margit	1908
Levitusz Hermina	1881
Lébl Izidorné Eichler Aulélia	1904
Léblang Manó	1881
Léblang Manóné Schwartz Aranka	1882
Léderer Ágnes	1939
Léderer Béla	1910
Léderer Béláné, Kohn Rózsi	1911
Léderer Éva	1935
Léderer György	1923
Léderer Ferenc	1892
Léderer Ilona	1925
Léderer József	1922
Léderer Katalin	1936
Léderer Lajosné Gansl Laura özv.	1875
Léderer László	1926
Léderer Miklós	1942
Léderer Miklós	1904
Léderer Rózsa	1931
Léderer Sándor	1899
Léderer Sándorné Munk Jozefin	1899
Léderer Teréz	1928
Légrádi Ábrahámné Mayer Léna özv.	1895
Lévai Edéné Deucht Lina özv.	1867
Lévai Éva	1919
Lévai Gyula	1893
Lévai Gyuláné, Weisz Ilona	1906
Lévai Jenőné Donner Regina özv.	1884
Lévai Judit Éva	1931
Lévai Zsuzsa	1929
Lichtenstein Adolfné Krausz Katalin	1878
Lichtenstein Béla	1889
Lichtensten Ede	1925
Lichtenstein Ferencné Erps Margit	1907
Lichtenstein Katalin	1902
Lichtenstein Andor	1900
Lichtenstein Samuné Weisz Janka özv.	1882
Lichtig László	1914
Lichtmann Adolf	1886
Lichtmann Adolfné Braun Mária	1885
Lichtmann Ágnes	1933
Lichtmann Cecilia	1893

Lichtmann Ervin	1939	Lindenfeld Éva	1926
Lichtmann Éva	1937	Lindenfeld Gyuláné	
Lichtmann Georgina	1941	Kemény Olga	1902
Lichtmann Ilona	1912	Lindenfeld Katalin	1934
Lichtman Jenő	1893	Lindenfeld Olga	1935
Lichtmann József	1878	Lindenfeld Sámuel	1899
Lichtmann Józsefné		Lindenfeld Sámuelné	
Friedmann Róza	1881	Saubermann Piroska	1901
Lichtmann Miklós	1911	Linhardt Frigyes	1920
Lichtmann Sándor	1916	Link Józsefné, Singer Lidia	1891
Lichtmann Sándor	1904	Link Károlyné	
Lichtner László	1932	Schwan Juliska özv.	1880
Liebermann Izrael	1911	Lipinger Hermanné	
Liebermann Izraelné		Kohut Matild özv.	1880
Davidovits Helén	1920	Lipinger Róza	1873
Liebermann Judit	1941	Lippner Árminné	
Liebermann Menyhért	1916	Volf Jolán özv.	1879
Liebermann Zoltánné		Lippner Éva Erika	1938
Davidovits Margit	1920	Lippner Gyuláné	
Liepstein Hajnal	1898	Ritter Magdolna	1913
Ligeti Dezső	1892	Lippner Jenő	1891
Ligeti Vilmos	1864	Lippner Jenőné	
Lilienfeld Katalin	1930	Davidovits Olga	1899
Lilienfeld Miklós	1896	Lissauer Arnold dr.	1892
Lilienfeld Miklósné		Lissauer Berta	1872
Singer Ilona	1906	Lissauer Lajosné	
Linczer Árminné		Weisz Aranka dr.	1881
Sehál Ilona özv.	1896	Littner Dávid	1877
Linczer Samu	1895	Littner Dávidné	
Linczer Samuné		Rosenberg Róza	1877
Weisz Katalin	1895	Littner Endre	1921
Lindenbaum György	1919	Linzenberg Oszkárné	
Lindenbaum József	1889	Spitzer Ida	1893
Lindenbaum Józsefné		London János	1919
Engel Henrietta	1895	London Margit	1892
Lindenberg Gyuláné		London Nachmann	1890
Kemény Irén	1903	London Nachmanné	
Lindenberg Ilona	1916	Kabolnyikov Mária	1891

Lóránd Endre 1908
Lóránd Judit Eszter 1940
Lóránd Lászlóné
Deutsch Ilona 1908
Lóránd Lőwy Miklós 1901
Lóránd Márta 1932
Losonczi Lipótné
Neumann Amália 1881
Losonczi Lipótné
Weisz Teréz 1883
Losonczy Nándorné
Grosz Edit 1912
Lovag István 1927
Lovag Simonné
Szener Gizella 1898
Lovász Lőwinger Géza 1882
Lovász Gézáné, Weisz Sarolta 1890
Lőbl Gyula 1909
Lőbl Hermann 1884
Lőbl Hermanné
Keszler Cecilia 1882
Lőbl Izidor 1901
Lőbl Jenő 1906
Lőbl József 1913
Lőbl Magdolna 1919
Lőbl Olga 1915
Lőbl Vera 1884
Lőffler Árpád 1893
Lőffler Árpádné
Grünberg Berta 1892
Lőffler Béláné, Weisz Ilona 1872
Lőffler Ede 1921
Lőffler Gizella 1880
Lőffler Gyula 1915
Lőffler Henrik 1902
Lőffler Jolán 1921
Lőffler Jolán 1921
Lőffler József 1882
Lőffler Józsefné
Schweitzer Stefánia 1886
Lőffler László 1920
Lőffler László 1939
Lőffler Pál 1911
Lőffler Zsigmond 1880
Lőffler Zsigmondné
Weinberger Ilona 1886
Lőrincz Ágnes 1936
Lőrincz Gábor 1879
Lőrincz Gáborné
Klein Franciska 1878
Lőrincz József 1908
Lőrincz Józsefné
Feitbaum Róza 1913
Lőw Árpád 1896
Lőw Árpádné, Grosz Erzsébet 1896
Lőw László Ervin 1939
Lőw Sándorné, Kiszler Julia 1912
Lőwengrátz Leóné
Singer Ilona 1898
Lőwengratz Szonja 1922
Lőwinger Bertalanné 1880
Lőwinger Béláné
Berger Teréz 1877
Lőwinger Endréné
Hecht Aranka 1906
Lőwinger Géza 1892
Lőwinger Kálmán 1882
Lőwinger Kálmánné
Grottó Teréz 1897
Lőwinger Klára 1934
Lőwinger László Frigyes 1927
Lőwinger Péter 1879
Lőwinger Péterné
Frisch Mária 1881
Lőwinger Rezső 1900
Lőwinger Veronika 1931

Lőwinger Rezsőné	
Müller Karolin	1905
Lőwengartz Gizella	1920
Lőwy Ágnes	1938
Lőwy Adolfné, Farkas Janka	1895
Lőwy Aranka	1877
Lőwy Aranka	1901
Lőwy Ármin	1886
Lőwy Árminné	
Friedmann Aurélia	1894
Lőwy Árminné, Varga Teréz	1897
Lőwy Árminné	
Fantusz Julianna	1886
Lőwy Bernát	1876
Lőwy Bernátné	
Fischer Gizella	1875
Lőwy Béla	1897
Lőwy Béláné, Krausz Lenke	1912
Lőwy Béláné	
Berger Teréz özv.	1877
Lőwy Béláné	
Grünwald Ernesztin özv.	1878
Lőwy Emma	1909
Lőwy Erzsébet	
f. Erdős Lászlóné	1905
Lőwy Eszter	1915
Lőwy Éva	1941
Lőwy Éva	1933
Lőwy Ferenc	1922
Lőwy Gáborné	
Traubkatz Fani	1906
Lőwy Géza	1879
Lőwy Gézáné, Gádor Eszter	1885
Lőwy György	1940
Lőwy Gyula	1886
Lőwy Gyuláné, Hahn Laura	1892
Lőwy Henrik	1893
Lőwy István	1937
Lőwy Imréné	
Rosenfeld Ilona	1900
Lőwy Istvánné	
Czucker Ibolya	1913
Lőwy Jenő	1907
Lőwy Jenőné, Weisz Magda	1921
Lőwy Józsefné	
Fuchs Erzsébet özv.	1902
Lőwy Judit Sonja	1935
Lőwy Judit	1943
Lőwy Katalin	1939
Lőwy Klára	1915
Lőwy Lajos	1898
Lőwy Lajos	1892
Lőwy Lajosné, Blau Ella	1898
Lőwy Lajos	1873
Lőwy Lajosné, Grün Amália	1873
Lőwy László	1907
Lőwy László	1929
Lőwy László	1903
Lőwy Lászlóné	
Weltner Sarolta	1914
Lőwy Lászlóné, Glück Margit	1909
Lőwy Lászlóné, Fürst Mária	1924
Lőwy Márkusné, Kohn Teréz	1878
Lőwy Márta	1942
Lőwy Miklós	1919
Lőwy Miklós	1903
Lőwy Miklósné	
Weinstock Margit	1901
Lőwy Miksa	1875
Lőwy Miksa	1902
Lőwy Miksa	1901
Lőwy Miksáné, Nyul Julianna	1872
Lőwy Ödönné, Hahn Szerén	1913
Lőwy Róbert	1938

Lőwy Róza 1901
Lőwy Salamonné
Deckner Róza özv. 1871
Lőwy Sándor 1927
Lőwy Sándor 1910
Lőwy Sándorné
Fischer Margit özv. 1910
Lőwy Sándorné
Klein Olga özv. 1914
Lőwy Sándorné
Schwartz Magda 1918
Lőwy Sándor 1875
Lőwy Vilmosné
Deutsch Mária 1893
Lőwy Vilmosné
Weisz Róza özv. 1888
Lőwy Zsigmond 1882
Lőwy Zsigmondné
Klein Jolán 1881
Lőwy Zsuzsanna 1936
Ludvig Endre 1875
Ludvig Endréné
Preisach Szerafin 1878
Lugos Hugó 1871
Lugos Hugóné
Boschkovitz Emma 1875
Lukács Aladár 1900
Lukács Mártonné
Kreisler Bella özv. 1887
Lukács Mór 1874
Lukács Mórné
Eisler Franciska 1876
Lunger Adolf 1882
Lunger Adolfné, Krausz Irén 1893
Lunger Alajos 1884
Lunger Alajosné
Braun Regina 1893

Lunger Rozália 1924
Lusztig Béla 1895
Lusztig Béláné, Katz Berta 1898
Lusztig Gizella 1930
Lusztig Gyula 1911
Lusztig Gyuláné
Guttman Márta 1919
Lusztig Judit 1937
Lusztig Józsefné
Ungár Lina özv. 1871
Lusztig László 1903
Lusztig Lászlóné
Vajda Erzsébet 1907
Lusztig Márton 1887
Lusztig Márkusné
Deutsch Róza özv. 1870
Lusztig Mihály 1934
Lusztig Rezső 1904
Lusztig Rezsőné
Gruber Antonia 1898
Lusztig Rózsika 1935
Lusztig Sándor 1907
Lusztig Sándorné
Benedek Teréz 1893
Lux Ármin 1884
Lux Ernőné
Waldmann Gizella 1891
Lux József 1910
Landsmann Miksáné
Landsmann Miki 2 éves
Landsmann Tibi 3 éves
Landsmann László Muszos

M

Machner György	1914
Magán József	1873
Mahler Ferencz	1931
Mahler Győző	1894
Maixler Lajos	1881
Maixler Lajosné	
Ladányi Margit	1887
Major György	1920
Majorovits Hermanné	
Schwartz Amália	1862
Majorovits Katalin	1927
Majorovits Mór	1889
Majorovits Mórné	
Stenfinger Erzsébet	1899
Majorovits Tamás	1925
Majorovits Zsuzsa	1926
Malek Adél	1925
Malek Andor	1923
Malek Ábrahám Léb	1890
Malek Ábrahámné	
Katz Mária	1893
Malek Ernő	1919
Malek Éva	1925
Malek Irén	1930
Malek Ernőné	
Fischer Genendi	
Malek Boriska	1942
Malek Rózsi	1915
Malek Samu	1887
Malin Salamonné	
Singer Sarolta	1886
Malinás Edit	1927
Malinás László	1922
Malinás Miklós	1931
Malmos Dezső	1888
Malinás Dezsőné	
Kricsek Jozefin	1898
Malcz Árminné	
Wagner Ilona	1911
Malz Béláné, Ehrlich Kamilia	1907
Malz Anikó	1938
Malz Jenőné	
Friedmann Mária özv.	1880
Malcz József	1939
Malz Lipót	1886
Maltz Mórné özv.	1876
Malcz Mórné	
Dintenfoss Regina özv.	1865
Mandel Géza	1904
Mandel Gézáné, Reich Róza	1896
Mandel Gusztávné	
Reich Márta	1909
Mandel Henrikné	
Reinitz Jozefin	1884
Mandel Jenő	1886
Mandel Jenőné, Nadel Sarolta	1893
Mandel Jenőné	
Dischel Lenke	1913
Mandel Jenő	1907
Mandel József	1864
Mandel Józsefné	
Reich Regina özv.	1873
Mandel Mihály	1876
Mandel Pál	1911
Manderer Miksa	1902
Manderer Petrovella	1898
Manderer Pinkászné	
Reig Róza	1869
Mandl Jenő	1906
Mandl József	1868
Mandl Józsefné	
Radinger Cecilia özv.	1862

Mandl Lipót	1884
Mandl Lipótné, Amster Berta	1890
Mandl Miksa dr.	1865
Mandl Miksáné Kohn Ilka dr.	1871
Mandl Oszkár	1904
Mandl Sándor	1900
Mangold Fülöpné Schwartz Erzsébet özv.	1895
Mann Árpád	1896
Mann Salamonné Singer Sarolta	1882
Mann Zsigmond	1874
Mann Zsigmondné Bornstein Hani	1889
Mannheim Ágnes	1938
Mannheim Dezső	1898
Mannheim Dezsőné Fürst Mária	1904
Mannheim Ernő	1934
Mannheim Erzsébet	1930
Mannheim Erzsébet	1925
Mannheim Ferenc	1936
Mannheim Józsefné Mannheim Hermina özv.	1884
Mannheim Lajos	1885
Mannheim Lajosné Winter Etel	1889
Mannheim László	1931
Mannheim László	1932
Mannheim Pál	1923
Mannheim Sándor	1904
Mannheim Sándorné Adler Regina	1887
Mannheim Sándor	1899
Mannheim Sándorné Szamek Janka	1904
Mannheim Szerén	1928
Mannheim Szigfridné Weisz Sarolta	1904
Mannheim Zsigmond	1895
Mannheim Zsigmondné Neufeld Rózsi	1898
Marcinus Sándorné Steiner Margit	1903
Mardex Aladárné Lévi Janka özv.	1886
Margulits Edit	1926
Margulics Janka	1921
Margulics Lázár	1897
Margulics Lázárné Jäger Sarolta	1897
Markert Jánosné Róth Jozefin özv.	1876
Markovics Adolf	1921
Markovits Farkas	1888
Markovits Farkasné Lichtmann Eszter	1891
Markovits Henrik	1894
Markovits Henrikné Zichermann Ilona	1901
Markovits Izidor	1889
Markovits Jenő	1890
Markovits Jenőné Blechner Ilona	1895
Markovits Jenőné Teichner Anna	1892
Markovits László	1912
Markovits László	1927
Markovits Miklós	1923
Markovits Nándorné Weisz Erzsébet	1902
Markovits Pál Tamás	1930
Markovits Róza	1916

Markovits Sámuel	1920
Markovits Sándor	1882
Markovits Sándorné	
Hohenberg Kornélia	1886
Markovits Sándorné	
Weisz Lili	1893
Markovits Sándorné	
Diamant Edit	1924
Markstein Sándor	1875
Markenstein Sándorné	
Frank Patronella	1885
Markstein Tibor	1901
Marmorstein Adolf	1891
Marmorstein Adolfné	
Marmorstein Vilma	1898
Marmorstein Ármin	1908
Markstein Imre	1908
Marmorstein Árminné	
Müller Lujza	1908
Marmorstein Blanka	1926
Marmorstein Ernő	1910
Marmorstein Gabriella	1927
Marmorstein Ignácné	
Horn Róza özv.	1872
Marmorstein Ilona	1923
Marmorstein Jolán	1920
Marmorstein Judit	1944
Marmorstein Kató	1924
Marmorstein Károly	1883
Marmorstein Károlyné	
Deutsch Szerén	1884
Marmorstein Klára	1925
Marmorstein Lidia	1923
Marmorstein Miklósné	
Czeisler Margit	1913
Marmorstein Saulné	
Deutsch Teréz özv.	1857
Marmorstein Sándor	1914
Marmorstein Simon	1886
Marmorstein Zsuzsi	1939
Marschik Ferenc	1874
Marschik Ferencné	
Feldmann Eszter	1880
Martinka Ernőné	
Trebits Gizella	1895
Marton Károly	1908
Mauksch Anna	1943
Mauks Anna	1891
Mauks Klára	1925
Mauks Olga	1927
Mautner Andor	1929
Mauthner Albertné	
Mandl Jolán özv.	1886
Mautner Árpád	1893
Mautner Árpádné	1895
Mautner Béla	1895
Mautner Béláné	
Känzler Ilona	1900
Mautner Dezső	1926
Mautner Emánuel	1893
Mautner Ernő	1895
Mautner Erzsébet	1921
Mautner Frigyes	1911
Mautner Gézáné	
Szidon Margit	1895
Mautner Gyöző	1896
Mautner Gyözőné	
Grüner Hajnalka	1901
Mautner József	1909
Mautner Margit	1930
Mayer Benőné	
Spiegel Julia özv.	1873
Mayer Ignácz	1886
Mayer Ignáczné	
Frank Karolin	1887
Mayer Istvánné, Pick Lenke	1919

Mayer Jakab 1881
Mayer Jakabné
Schwartzenberg Margit 1890
Máhler Győzőné
Harsányi Róza 1903
Márkus Arnold 1887
Márkus Arnoldné, Rezső Irén 1897
Márkus Ágnes
Márkus Béla 1896
Márkus Béláné, Winter Teri 1900
Márkus Béláné
Márkus Mária özv. 1873
Márkus Erzsébet 1900
Márkus Ferenc 1913
Márkus Géza
Márkus Gézáné, László Szerén
Márkusz Gáborné
Weisz Zsófia 1871
Márkus Imre 1907
Márkus István dr. 1907
Márkus Imréné, Adler Ilona 1913
Márkus Jakabné
Steiner Katalin özv. 1872
Márkus Jenő 1875
Márkus Jenőné
Hochfelder Ludmilla 1880
Márkusz Jenő 1882
Márkusz Jenőné
Lichtig Antonia 1882
Márkus Jolán 1909
Márkusz József 1866
Márkus Józsefné
Lefkovits Betti 1875
Márkusz Józsefné
Eisler Mária 1878
Márkusz József 1873
Márkusz József 1931
Márkusz Lajos 1893
Márkusz Lajosné
Bischitz Adél 1901
Márkus László dr. 1910
Márkusz Miklós 1934
Márkus Pál
Márkusz Rezső 1879
Márkus Rezsőné 1881
Márkus Sándor
Márkus Tibor dr. 1898
Márkus Tiborné
Reiner Klára dr.
Márkusz Tibor 1913
Márton Károly 1933
Márton Sándor 1907
Márton Sándorné
Gold Dreikurs Jolán 1902
Márton Vera 1936
Márton Lázár 1881
Mechner Istvánné
Prober Rózsi özv. 1890
Mechner József 1919
Medák László 1913
Mehr Jónás 1895
Mehr Jónásné, Teich Rezsin 1895
Meider Béla 1897
Meider Béláné, Leblang Klára 1909
Meirovits Sámuelné
Szécsi Paula özv. 1889
Meisels Mózes 1926
Melniczky Józsefné
Bogner Malvin 1897
Mende Jenő 1886
Mendelovits Cecilia 1904
Mendelovits Edit 1930
Mendelovits Salamonné 1867
Mendelovits Tibor 1927
Mendrikovits Leoné
Huber Amália özv. 1876

Mendelovits Zoltánné 1899
Menczer Jenő 1890
Menczer Jenőné
Szamek Julia 1898
Mercigán Ferencné
Deutsch Margit 1900
Merényi Árpád 1903
Merluszt Oszkárné
Weisz Szerén 1909
Merluszt Sándor 1937
Mermelstein Hugó 1920
Messinger Ernő 1907
Messinger Fülöp 1875
Messinger György 1930
Messinger Károlyné
Meszes Margit 1902
Messinger László 1935
Messinger Lipót 1868
Messinger Lipótné
Hoffer Mária 1868
Messinger Miklós 1938
Messinger Ödönné
Schwartz Margit 1907
Messinger Szerén 1891
Mezei Dávidné
Rosenberg Berta özv. 1866
Mezei Elek 1871
Mezei Elekné, Perlesz Jolán 1878
Mezei György 1927
Mezei Jenő 1900
Mezei László 1912
Mezei Mór 1875
Mezei Mórné, Arnstein Ida 1876
Mezei Simon 1879
Mezei Zoltán 1909
Mezei Vilmosné
Popper Margit özv. 1891

Mélesz Edit 1938
Mélesz Manó 1889
Mélesz Manóné, Éliás Berta 1899
Mélesz Sándor 1909
Mérai Pál 1900
Mérei Pálné, Wilhelm Mária 1901
Mérő Jenő dr. 1892
Mérő Jenőné
Zwilling Friderika dr. 1904
Mérő Judit 1933
Mérő Tamás Gábor 1939
Mészáros Hugóné
Kellner Margit özv. 1883
Mészáros Sándorné
Feldmann Antonia 1901
Miglitzer Mária 1868
Mihlbazer Miksa 1920
Mieselbach Antal 1884
Mieselbach Antalné
Weichsler Gizella 1896
Mietelback Ede 1864
Miklós Ferencz 1913
Milch Éva 1922
Milch Magdolna 1920
Minck Sándorné
Kurcz Margit özv. 1898
Miskolczi Pálné, Apfel Mária 1913
Mittelmann Ágnes 1926
Mittelmann Gyula 1974
Mitzky Ferencné
Gestettner Sarolta özv. 1886
Mohr Mihályné
Czinker Sára özv. 1884
Moldován Mária 1941
Moldován Edit 1931
Moller Simonné
Klein Róza özv. 1873

Molnár Dezsőné, Binder Erzsi	1914
Molnár Dezsőné	
Tiefenbrunner Berta	1896
Molnár Ferencné	
Schwartz Margit	1905
Molnár Györgyné	
Schwartz Regina özv.	1883
Molnár Jánosné	
Fleischmann Etel	1894
Moos Józsefné, Zeiner Margit	1899
Moos Katalin	1927
Morgenstern Dávid	1888
Morgenstern Erika	1934
Morgenstern Etel	1914
Morgenstern Jenő	1887
Morgenstern Jenőné	
Berger Eszter	1893
Morgenstern Nándor	1913
Moskovitz Erna	1910
Moskovitz Hajnalka	1929
Moskovitz Hermann	1880
Moskovits Hermanné	
Lefkovits Margit	1883
Moskovits Ilona	1912
Moskovics Jenő	1907
Moskovics Jenőné	
Ungár Jolán	1912
Moskovitz József	1911
Moskovits Julianna	1914
Moskovits Lajos	1879
Moskovits Lajosné	
Fülöp Pepi	1883
Moskovits Mór	1870
Moskovits Mórné	
Kohn Hermina	1882
Moskovitz Samuné	
Hell Mária özv.	1855
Mózer Dávidné özv.	1859
Moskowitz Zoltánné	
Hermann Erzsébet özv.	1908
Moskowitz Zoltán	
Mostel Berkovits Márton	1877
Mostel Berkovits Mártonné	
Kolin Józsa	1884
Mózes Leó	1889
Mózes Leóné, Donáth Berta	1889
Mózes Magdolna	1927
Munk Józsefné	
Schlesinger Berta özv.	1870
Munk László	1921
Munk Lipótné, Stein Gizella	1880
Munk Tamás	1944
Munk Tibor	1925
Munk Sándorné	
Kurcz Margit özv.	1898
Munk Károlyné, Löbl Magda	1921
Munk Vilmos	1898
Muráth Józsefné	
Knötlermayer Berta	1892
Muszkál Imre	
Muszkál Izsó	1885
Muszkál Izsóné, Muszkál Sári	1889
Muszkál Szerén	1929
Mühlrád András	1930
Mühlrád Jenő	1898
Mühlrád Jenőné	
Eckstein Aranka	1896
Mühlrád Sarolta	1885
Müller András	1938
Müller Ágnes	1932
Müller Árminné	
Mühlrád Klára	1910
Müller Árpád	1904
Müller Árpádné, Grosz Etel	1905
Müller Benedekné	
Taudlich Lenke	1901

Müller Bernátné	
Neufeld Leonora	1877
Müller Bernát	1874
Müller Bernátné	
Stiglitz Ilona	1898
Müller Carmen	1935
Müller Bernátné, Mandl Julia	
Müller Erzsébet	1914
Müller Ferenc	1910
Müller Hermanné	
Kopp Emilia özv.	1872
Müller Ignác	1894
Müller Ignácné	
Schultz Regina	1894
Müller Ignác	1868
Müller István	1920
Müller Jakabné, Klein Sári	1868
Müller Jenő	1892
Müller Jenőné	
Kluger Dolora dr.	1903
Müller Györgyi	
Müller Jenő	1891
Müller Jenőné	
Kuttner Gizella	1896
Müller Jenőné, Egri Szerén	1896
Müller József	1884
Müller Józsefné	
Neufeld Sára	1880
Müller Klára	1918
Müller Manó	1923
Müller Margit	1910
Müller Rózsi	1901
Müller Sándor	1900
Müller Sándorné	
Ehrenfeld Katalin	1899
Müller Sándor	1923
Müller Sándorné	
Schwartz Mária	1875
Müller Sándorné	
Velencei Julia	1900
Müller Sándor	1900
Müller Tibor	1935
Müncz Anna	1917
Münz Arnoldné, Klein Ella	1908
Münz Ágnes	1932
Münz Gyula	1913
Müncz Vincéné	
Reinfeld Angéla özv.	1886

N

Nadán Henrikné	
Beck Szidonia	1895
Nagy Ernő	1884
Nagy Ernőné	
Szekulesz Riza özv.	1883
Nagy István	1943
Nagy Jenő	1867
Nagy Jenőné, Brenner Ilona	1883
Nagy Józsefné	
Winkler Teréz	1899
Nagy Józsefné	
Grünwald Mária özv.	1884
Nagy Károlyné	
Redlich Sarolta	1914
Nagy Lajos	1898
Nagy László	1927
Nagy László	1899
Nagy Mária	1904
Nagy Sándor	1944
Nasser András György	1927

Nasser Dezsőné	
Marmorstein Georgie	1904
Nasser Károlyné	
Blau Erzsébet	1901
Nasser Manó	1860
Nasser Péter Attila	1943
Nasser Samuné	
Weisz Irma özv.	1871
Naszheiner Mór	1898
Nádas Ernő	
Nádas Ernőné, Fischer Rózsi	1900
Nádas Marika	1928
Nádas Andor	1900
Nádel Gusztáv dr.	1892
Nádel György	1920
Nádel Hilda	1890
Nádel Ilona	1936
Nádel Józsefné	
Boschám Jolán	1900
Nádel Zsuzsa	
Nádas Mária	1928
Nádel Márta	1926
Nádler Livia	1920
Nádor Dezsőné	
Klein Hermin dr.	1896
Nágel Ignácné, Klein Paula	1887
Nágler Ervin	1941
Náth Adolf	1895
Náth Adolfné	1890
Náthán Gyula	1913
Náthán Gyuláné	
Grosz Margit	1913
Náthán László ifj.	1937
Náthán Lászlóné	
Klein Katalin	1914
Náthán Mária	1888
Náthán Rozália	1918
Náthán Sándor	1875
Náthán Sándorné	
Kohn Hermina	1879
Náthán Szerén	1912
Nemes Ábrahámné	
Himer Róza	1883
Nemes Károly	1887
Nemes Károlyné	
Kishonti Mária	1892
Nemes Lázár	1911
Neu Ignác	1873
Neu Ignácné	1879
Neiger Adolf	1910
Neiger Dezső	1902
Neiger Róza	1908
Neubauer István	1928
Neubauer Lilla	1933
Neubauer Oszkárné	
Lőwy Ilona	1902
Neubauer Sándor	1893
Neubauer Sándorné	
Schächter Sári	1896
Neufeld Bernát	1887
Neufeld Bernátné	
Tyrnauer Kata	1903
Neufeld Endre	1927
Neufeld Ervin	1930
Neufeld Éva Zsuzsa	1940
Neufeld Fülöp	1897
Neufeld Fülöpné	
Schossberger Lujza	1902
Neufeld Fülöpné	
Fantusz Ilona özv.	1871
Neufeld Görgy	1937
Neufeld Jenő	1893
Neufeld József	1886
Neufeld Józsefné	
Neufeld Fanny	1889
Neufeld Lipót	1890

Neufeld Józsefné
Schwartz Janka özv. 1881
Neuger Gizella 1867
Neuger Jakab 1871
Neuger Jakabné, Spatz Róza 1876
Neuger Tibor 1903
Neuhausz Pál 1878
Neuhausz Pálné, Perl Olga 1888
Neuhauser Jenő 1891
Neuländer Aranka 1934
Neuländer Dezsőné
Fischer Rózsi 1903
Neuländer Ernő 1928
Neuländer Györgyi 1937
Neuländer Éva 1943
Neuländer Hugó 1939
Neuländer Imréné
Zacher Irma 1903
Neuländer Klára 1932
Neuländer Mária 1935
Neuländer Regina 1897
Neuländer Zoltán 1929
Neuländer Zsigmond 1898
Neuländer Zsigmondné
Grünbaum Margit 1901
Neumann Árpád 1884
Neumann Ármin 1891
Neumann Árminné
Schwartz Ilona 1895
Neumann Árminné
Kohn Julia özv. 1864
Neumann Béla 1908
Neumann Dezső 1871
Neumann Edit 1939
Neumann Endre István 1927
Neumann Ervin 1931
Neumann Gézáné
Farkas Fáni 1885

Neumann Gáborné
Schreiber Emilia 1914
Neumann György 1934
Neumann Ignácné
Grosz Cecilia özv. 1867
Neumann Imre 1892
Neumann Imréné
Kertész Julia 1905
Neumann Irén 1913
Neumann István 1929
Neumann István 1924
Neumann Jakabné
Tauszig Róza özv. 1868
Neumann János 1937
Neumann János 1921
Neumann Jenő 1916
Neumann Klára 1917
Neumann Lajos dr. 1900
Neumann Lajosné
Welwárth Lidia dr. 1911
Neumann László 1923
Neumann László 1902
Neumann Lászlóné
Ferenczi Ida 1904
Neumann László 1937
Neumann László 1917
Neumann Lászlóné
Sidlauer Róza 1921
Neumann Margit 1900
Neumann Márton 1888
Neumann Mártonné
Neuman Mária 1930
Neumann Samu 1874
Neumann Samuné
Grünsberger Pepi 1872
Neumann Sámuel 1882
Neumann Sámuelné
Grünwald Szerén 1887

Neumann Sándor 1912
Neumann Sándor 1886
Neumann Sándor 1883
Neumann Sándorné
Redlich Róza 1879
Neumann Sándorné
Ländler Ilona özv. 1898
Neumann Vilmos 1906
Neumann Zsigmond 1877
Neumann Zsigmondné
Bauer Olga 1891
Neuer Bernát 1890
Neuspieler Aladárné
Rosenberg Irén özv. 1887
Neuspieler Nemes Béla 1899
Neuspieler Erzsébet 1910
Neuwirth Lajos 1904
Neuwirth Lajosné
Schönhausler Frida 1899
Neuwirth Márta 1929
Neuwirth Samu 1926
Németh Ella 1901
Németh László 1899
Németh Vilmosné
Schwartz Emma 1909
Némety Ernőné, Bárna Márta 1917
Nieger Joachimné
Elsner Sarolta özv. 1873
Nikola Antalné
Márkus Hermina 1891
Nikola György 1922
Nikolsburger Katalin 1915
Nikolsburger Ödön 1908
Nikolsburger Sándorné özv. 1865
Nikolsburger Zoltán 1937
Nobl Antal 1907
Nobl László 1901
Nobel Iván 1929
Nobel Istvánné
Teichner Berta 1902
Noéh Béla 1925
Noftenholc Lipótné
Menczer Mária özv. 1879
Nográd Andorné
Steiner Irma 1914
Nográd Bözsi 1929
Nográd Dániel 1892
Nográd Dánielné, Róth Ilona 1905
Nográd Ignác 1886
Nográd Ignácné
Szegedi Lenke 1891
Nográd Ilona 1917
Nográd Jenő 1915
Nográd Katalin 1936
Nográd Lina 1937
Nográd Miksáné
Lichtenstein Olga 1912
Nográd Mórné
Schwarzt Róza özv. 1883
Nográd Rózsi 1933
Nográd Tamás 1937
Nográdi Miklósné
Menderer Ilona 1907
Nóti Béla 1902
Nóti Béláné, Kácser Ella 1904
Nóti Adolf 1897
Novi Béla 1897
Novi Béláné, Frenk Berta 1906
Novi György 1927
Nussbaum Nándor 1925
Nuszdorf Jenő 1912
Nutovitz Fáni 1920
Nyiszli Károlyné
Stern Eszter özv. 1877
Nyiszli Magda 1912
Nyéki György dr. 1898

O

Oberländer Áron	1928
Oberländer Dezső	1933
Oberländer Imre	1937
Oberländer Jenő	1941
Oberländer Lajos	1939
Oberländer Lajos	1913
Oberländer Lázár	1901
Oberländer Lázárné Ausch Eszter	1903
Oberländer Magdolna	1934
Oberländer Margit	1915
Oberländer Mihály	1930
Oberländer Mór	1911
Oberländer Salamon	1936
Oberländer Salamonné Menczer Cecilia özv.	1874
Oberländer Sándor	1931
Oblath Margit	1899
Obstler András	1940
Obstler Dénes	1939
Obstler Józsefné Frisch Lenke	1907
Obstler Katalin	1943
Obstler Robert	1936
Ochs Rosenberg Sára	1921
Olandel Mihályné Onodi Róza	1880
Oleár Zsuzsanna	1937
Onderics Józsefné Fischer Laura	1902
Orgel Iván	1933
Orgel Lászlóné Friedländer Regina	1898
Orgel Sándor	1899
Ortner Sándor	1886
Oroszlán György	1905
Ország Jenő dr.	1895
Ország Mórné Schönwald Gizella özv.	1872
Oszmann Miklósné Kertész Lidia	1915
Oszmann Mórné Ackermann Margit özv.	1892
Oszmann Sándor	1917
Öhlmacher Ferencné Schönfeld Erzsébet	1909
Öhlmacher Janka	1935
Öesterreicher Adolfné Lőwi Teréz özv.	1877
Öesterreicher Alajos	1893
Öesterreicher Alajosné Neumann Erzsébet	1901
Öesterreicher Ferenc	1904
Öesterreicher László	1912
Öesterreicher Sándor	1882
Öesterreicher Sándorné Öesterreicher Sarolta	1889

P

Pajor András Pál	1934
Pajor Aladár	1897
Pajor Aladárné	
Róthbaum Elza	1906
Pajor Ervin	1929
Pajor Ferencné	
Balázs Boriska	1909
Pajor Jenő	1933
Pajor Julianna	1938
Palkovicse Lajos	1918
Paschlesz Móriczné	
Rudolf Mária	1897
Paszter Lajos	1897
Paszternák Lajos	1866
Paszternák Lajosné	
Braunberger Netti	1878
Paszternák Miksáné	
Klein Teréz	1865
Paszternák Szerén	1883
Pataki Gyula	1897
Pataki Gyuláné, Ertler Margit	1904
Pataki Ilona	1883
Patek Jánosné	
Lusztig Johanna	1885
Pánczél Árpádné, Ádler Irén	1899
Páni Pálné, Freund Sarolta	1875
Pápai Miklósné	1902
Pásztó Henrik	1881
Pászló Henrikné	
Schwartz Anna	1887
Pásztor Izsóné	
Schlesinger Olga	1878
Pásztor József	1904
Pásztor Sándorné, Weisz Judit	1902
Pável Anna	1932
Pável Ernő	1924
Pável Endre	1921
Pável Magda	1925
Pável Samu	1894
Peiger Ágostonné	1901
Peizler Jánosné	
Klein Aranka	1909
Peizler Rózsi	1936
Pelczer Ernő	1896
Pelczer Ernőné, Rein Irén	1900
Pelczer Jakabné	
Kellner Netti özv.	1866
Pelczer Tamás	1929
Perényi Imre	1915
Perényi Jenő	1909
Perényi Miksáné	
Grünspan Lina	1884
Perly Borbála	1923
Perl Emil	1870
Perl Károly	1892
Perl Károlyné, Csillag Ilona	1896
Perl Miklós Péter	1924
Perl Sándor	1922
Perlesz Rudolfné	
Goldstein Franciska	1875
Perlmutter Józsefné	
Schwartz Erzsébet	1914
Perlmutter Olga	1936
Perlmutter Robert	1909
Perlmutter Tibor	1933
Perls Éva	
Perls Ferenc	
Perls Ferencné	
Perls Ilonka	
Petényi Pálné, Füredi Piroska	1919
Pető Károlyné, Fisch Erzsébet	1907
Petri Endréné, Rákos Etel	1909
Petri Éva	1932
Petrovics Mihályné	
Krausz Rozália	1902
Pék Jánosné, Vajsz Rozália	1907

Péter Mór	1873
Péter Mórné, Klein Regina	1876
Péteri Ervin dr.	1912
Péteri Ervinné	
Reményi Edit dr.	1921
Pfeifer Adolf	1878
Pfeifer Adolfné	
Deutsch Etelka	1889
Pfeifer Gábor	1939
Pfeifer Gyula	1906
Pfeifer Gyuláné	1910
Pfeifer Károly	1941
Pfeifer Margit	1921
Pfeifer Tibor	1931
Pick Gusztáv	1901
Pick Ilona	1915
Pick Lajos	1889
Pick Lajosné, Pelczer Rozália	1888
Pick Lenke	1912
Pintér Ágnes	1917
Pintér Jenő	1879
Pintér Nándor	1888
Pintér Nándorné	
Ornstein Róza	1884
Piszkás Izsák	1869
Platscher Franciska	1909
Platschek Józsefné	
Schönfeld Paula özv.	1874
Platschek Károly	1913
Plestyák Jánosné	
Rosenfeld Olga özv.	1888
Plestyák Livia	1915
Pogány Lajosné, Éliás Margit	1898
Poler Nándorné	
Krausz Margit	1905
Polgár Béla	1892
Polgár Béláné, Kovács Julia	1891
Polgár Ferenc	1886
Polgár Ferencné	
Reinitz Anna	1897
Polgár János	1928
Polgár László	1903
Polgár Lászlóné, Braun Rózsi	1906
Polgár Leoné, Stern Ilona	1888
Polgár Lipotné	
Menczer Katalin özv.	1873
Polgár Margit	1937
Polgár Simon	1877
Polgár Simonné	
Strausz Gizella	1883
Politzer Erika	1924
Politzer János	1929
Politzer Sándor	1896
Politzer Sándorné	
Mittelmann Julia	1902
Politzer Zsigmondné özv.	1902
Pollatschek András	1940
Polacsek György	1912
Pollatschek Györgyné	
Révész Jolán	1912
Pollatschek Imre	1900
Pollatschek Imréné	
Neufeld Magda	1905
Pollatschek Irma	1921
Pollatschek József	1898
Pollatschek Józsefné	
Frisch Erzsébet	1906
Pollacsek Lajosné, Süss Mária	1898
Pollatschek László	1906
Pollatschek Lászlóné	
Pollák Anna	1915
Pollatschek Lehelné	1887
Pollatschek Mór	1873
Pollatschek Ödön	1907
Pollatschek Ödönné	
Ehrlich Piroska	1910

Pollák Anna 1927
Pollák Anna 1938
Pollák Arnoldné
Grünwald Teréz özv. 1857
Pollák Ármin 1893
Pollák Árminné
Fischer Helén 1893
Pollák Dávid 1920
Pollák Dezső 1901
Pollák Dezsőné, Weisz Józsa 1905
Pollák Elemérné, Breuer Ilona 1905
Pollák Emil 1904
Pollák Emilné, Ländler Julia 1900
Pollák Éva 1933
Pollák Géza 1871
Pollák Györgyi 1929
Pollák György 1939
Pollák György 1928
Pollák György 1912
Pollák Györgyné 1920
Pollák Gyula 1906
Pollák Gyuláné, Ungár Róza 1899
Pollák Gyula 1879
Pollák Henrikné
Weisz Irma özv. 1882
Pollák Ignác 1873
Pollák Ignácné
Schönberger Berta 1883
Pollák Ignácné
Jakubovics Karolin özv. 1888
Pollák Imre 1892
Pollák István 1911
Pollák Istvánné, Lévai Mária 1916
Pollák Jakabné
Kohn Anna özv. 1870
Pollák Jenőné, Spitzer Lenke 1902
Pollák József 1907
Pollák Józsefné 1878

Pollák Józsefné
Pollák Sarolta 1902
Pollák Julia 1919
Pollák Katalin 1936
Pollák Lajos 1922
Pollák Lajos 1901
Pollák Lajosné, Grosz Elenora 1900
Pollák László 1876
Pollák Lászlóné, Kohn Száli 1879
Pollák László 1906
Pollák Lászlóné, Zorn Margit 1910
Pollák Margit 1894
Pollák Márta 1916
Pollák Miklós 1923
Pollák Mór 1866
Pollák Mór 1933
Pollák Mórné
Beck Franciska özv. 1859
Pollák Mórné, Freund Róza 1879
Pollák Nándor 1897
Pollák Olga 1917
Pollák Pál 1930
Pollák Péter 1943
Pollák Sarolta 1915
Pollák Salamonné
Wirtheim Gizella 1894
Pollák Sándor 1891
Pollák Sándorné, Baron Jolán 1900
Pollák Sándor 1886
Pollák Sándorné, Nyul Emma 1887
Pollák Sándor 1924
Pollák Simon 1935
Pollák Simon 1914
Pollák Tamás 1935
Pollák Tibor 1934
Pollák Zsuzsanna 1940
Polnik Andrásné, Rácz Mária 1915
Pongrácz Sándor 1882

Pongrácz Salamonné	
Schlesinger Szerén	1891
Popper Áron	1920
Popper Gyuláné	
Zinner Lina özv.	1861
Popper Lea	1916
Popper Pálné	
Svanovszky Janka özv.	1873
Popper Róza	1876
Popovics Aranka	1924
Popovics Jenő	1929
Popovics Salamonné	
Teszler Róza	1894
Popovics Zsigmond	1931
Porgesz Olga	1924
Porgesz Rezső	1894
Porgesz Rezsőné, Blau Sarolta	1904
Porpolcz Arnoldné	
Farkas Berta	1890
Porzsolt Andor	1881
Porzsolt Arnoldné	1890
Porzsolt György	1913
Práger Ágnes	1924
Práger Rudolf	1871
Pretka Sándor	1892
Preisler Ernő	1893
Preisler Ernőné	
Weinréb Eszter	1898
Preisler Ferenc	1931
Preisler Zsuzsa	1929
Preszner Márta	1932
Preczán Jánosné	1923
Prisznyák Jánosné	
Steiner Szerén özv.	1879
Priszler Pál	1911
Priszker Józsefné	
Goldschmidt Borbála	1899
Priszker Károly	1902
Priszker Károlyné	
Diamant Janka	1901
Priszker Lajos	1895
Priszker Lajosné	
Czuczák Ilona	1901
Priszker Márta	1929
Priszker Miksáné	
Baumgarten Fánni	1914
Priszker Pál	1908
Priszker Robert	1939
Priszker Sámuel özv.	1875
Priszker Tibor	1914
Propper Berta	1897
Prossner Györgyné	
Strasser Aranka	1904
Prossner Tamás	1939

Q

Qwitt Géza	1879
Qwitt Gézáné, Qwitt Karolin	1881
Qwitt Vilmos	1858
Qwitt Vilmosné, Stier Katalin	1861

R

Raab Imréné
Fleischmann Rózsi 1904
Rabinek Aladár dr. 1899
Rabinek Aladárné
Herzfeld Piroska dr. 1907
Radár László 1903
Radics Artur 1896
Radics Dávidné
Schneller Janka özv. 1865
Radics Jolán 1895
Radics Mihály 1895
Radics Mihályné
Goldmann Mária 1900
Radó Frigyes 1869
Radó Frigyesné
Susitzky Katalin 1875
Radó Gáborné, Laufer Malvin 1874
Radó Lajos 1896
Radó Lipot Lajos 1871
Radó Lipótné, Bauer Aranka 1894
Radócz László 1903
Radócz Lászlóné, Ungár Julia 1908
Radócz Borbála 1929
Radócz Zsuzsanna 1942
Radnai Leó 1890
Rafael István 1924
Rafael József 1910
Rafael Tibor 1936
Rajos Erzsébet 1940
Rajos Ferencné
Freund Franciska 1921
Rakovszky Aurél 1889
Rakovszky Aurélné
Braun Mariska 1894
Rakovszky Miksa 1854
Rapoch Klára 1921
Rapoch Rezső 1897
Randers Józsefné
Klein Ilonka 1896
Rauschnitz Árpád 1912
Rausnitz Erika 1939
Rauchwerger Náthánné
Gestettner Jenny özv. 1889
Rácz Ervin 1927
Rácz György dr. 1912
Rácz Péterné
Gombos Erzsébet 1876
Rácz Sándor 1874
Rácz Sándorné
Singer Eugénia 1883
Rákóczi Józsefné
Kornfeld Teréz 1894
Rákos Dezső 1906
Rákos Miksa 1878
Rákos Miksáné
Háhn Julianna 1880
Rátkay Lászlóné
Beregi Vilma özv. 1894
Rebovitz Judit 1935
Rechnitzer Aliz 1930
Rechnitzer Árpád 1888
Rechnitzer Hermanné
Veiser Regina özv. 1879
Rechnitzer Klára 1934
Rechnitzer József 1911
Rechnitzer László 1870
Rechnitzer Lászlóné
Kohn Szidi 1880
Rechnitzer Lázár 1870
Rechnitzer Zoltánné
Ellenberg Sári 1910
Rehberger József 1876
Rehberger Józsefné 1876
Breier Jozefin 1873

Rehberger Miklós	1898
Rehberger Miklósné Jellinek Mariska	1899
Rehberger Tamás	1928
Rehovitz Jenőné, Hanák Klára	1915
Rehovitz Judit	1935
Reich Áron	1870
Reich Edda	1937
Reich Endre	1910
Reich Éva	1837
Reich Fülöp	1880
Reich Fülöp Ferencné Bauer Margit	1888
Reich Ignác	1900
Reich Ignác	1884
Reich Ignácné Neubauer Hermin	1891
Reich Izidor	1875
Reich Izidorné, Reich Teréz	1878
Reich Imre	1925
Reich István	1913
Reich István	1910
Reich István	1912
Reich Jenő	1913
Reich Jenőné, Kacskó Ilona	1914
Reich Jenő	1884
Reich Jenőné, Deucht Margit	1889
Reich József dr.	1904
Reich Julia	1912
Reich Julia	1905
Reich László dr.	1909
Reich Lászlóné, Adler Éva dr.	1914
Reich László	1910
Reich Lipót	1903
Reich Lipótné, Zoldán Eszter	1908
Reich Lipót	1905
Reich Malvin	1916
Reich Mátyásné Manda Margit özv.	1892
Reich Miklós	1910
Reich Miklós	1913
Reich Miksa	1874
Reich Miksáné Neubauer Szerén	1895
Reich Miksa	1872
Reich Miksáné, Takács Mária	1876
Reich Oszkár	1906
Reich Pál	1940
Reich Sándor	1914
Reich Sándorné Büchler Johanna	1860
Reich Zoltánné Vértes Ibolya dr.	1915
Reichárd János Ervin	1929
Reichárd Sándor	1886
Reichárd Sándorné Deutsch Margit	1893
Reichenfeld Ella f. Weisz Béláné	1913
Reichenfeld Pál	1880
Reichenfeld Pálné Weisz Flóra	1890
Reichenberg György	1926
Reichmann Béla	1901
Reichmann Béla	1894
Reichmann Béláné Rosenberg Etelka	1897
Reichmann Joachimné Müller Róza özv.	1876
Reichmann József	1874
Reichmann László	1917
Reichmann Magda	1921
Reichmann Piroska	1914
Reichmann Rezső	1908
Reichmann Rezsőné Speizer Klára	1911

Reichmann Sándorné Wilheim Katalin özv.	1877
Reichmann Veronika	1930
Reichmann Vilmosné Handgriff Janka	1902
Reichsmann Gyuláné Fedvist Jenny	1868
Reichsmann Jenő	1889
Reichsmann Lajos	1896
Reichsmann Lajosné Wagner Teréz	1910
Reichsmann Vera	1932
Refi Géza	1872
Reif Miklós	1911
Reif Miklósné Wilheim Gabriella	1918
Reif Nándor	1874
Reif Nándorné, Klein Ilka	1873
Rein Aladár	1883
Rein Aladárné, Rein Teréz	1887
Rein Mária	1919
Reinhard Lenke	1925
Reiner Adolf	1899
Reiner Adolfné Krenczer Gizella	1895
Reiner Gyula	1900
Reiner Henrik	1885
Reiner Henrikné Goldmann Teréz	1889
Reiner István	1926
Reiner Izidor	1881
Reiner Izidorné Deutsch Laura	1893
Reiner László	1898
Reiner Lászlóné Deutsch Erzsébet	1899
Reiner Mártonné Goldfinger Ilona	1891
Reiner Iván	1931
Reiner Mártonné Kaiser Amália özv.	1858
Reinkopf Jánosné Steiner Mária özv.	1865
Reinitz Jenő	1885
Reinitz Margit	1915
Reinitz Nándorné	1887
Reinitz Sámuel	1923
Reinitz Sámuelné özv.	1861
Reimann Mártonné Goldfinger Ilona	1891
Reiser Jakab Jenőné Stern Róza	1893
Reiser Mártonné Lipner Teréz	1902
Reisinger László	1899
Reisz Alice	1934
Reisz Ernő	1902
Reisz Ernőné Schlesinger Ilona	1908
Reisz Ignácz	1865
Reisz Jakab	1883
Reisz László	1872
Reisz Lászlóné, Tisch Sarolta	1886
Reisz László	1909
Reisz Lászlóné, Gross Gizella	1914
Reisz Margit	1893
Reisz Miksa	1873
Reisz Miksáné	1875
Reisz Paula	1874
Reisz Rezső	1895
Reisz Rezsőné, Kohn Erzsébet	1902
Reisz Sándor	1901
Reisz Teréz	1927
Reisz Zsigmond	1894
Reisz Zsigmondné Schlesinger Sári	1902

Reiszmann Gézáné		Révész Hugóné	
Lőbl Margit	1894	Frommer Teréz	1888
Reismann Lili	1916	Révész Imre dr.	1885
Reismann Róza	1906	Révész Imréné	
Rendes Ödönné, Weisz Ibolya	1912	Weil Szidonia dr.	1894
Reiter István	1904	Révész Izor	1862
Reiter Istvánné		Révész Izorné	
Reichenfeld Izabella	1912	Silbermann Anna	1877
Reiter Jutka	1940	Révész Józsefné	
Reiter Róza	1890	Hirschl Jolán	1882
Reiter Simon Lovag	1892	Révész Sándor	1884
Reiter Simonné		Révész Zoltán	1899
Szercz Gizella Lovag	1897	Révész Zoltánné, Varga Elza	1898
Reiter István Lovag	1927	Ribner Miksáné	
Reiter Samu	1920	Schönberg Fülöpke özv.	1866
Reiter Tamás	1939	Richtmann Adolf	1895
Renner Adolf	1889	Richtmann Béláné	
Renner Adolfné		Peischel Fanny	1906
Kreuczer Gizella	1895	Richtmann Henrik	1932
Renner Ignácz	1866	Richtmann Hermanné	
Renner Imréné, Tuna Mária	1902	Weisz Róza özv.	1872
Renner Zoltán	1896	Richtmann Vilmos	1889
Resch Antalné, Grosz Lenke	1905	Richtmann Vilmosné	
Rezső Gézáné		Lager Julia	1904
Szamborszky Hadassa	1894	Riesz Samu	1901
Rédlich Gábor	1872	Riesz Judit	1925
Rédlich Gáborné		Rifold Gyula	1929
Lindenberg Janka	1880	Rifold László	1924
Rédlich Gábor	1904	Rifold Mihály	1894
Rédlinger Márkné özv.	1885	Rifold Mihályné	
Régner Árpád	1906	Willmann Anna	1903
Rér Ármin	1870	Riemer Nándor	1899
Rér Árminné, Grüner Róza	1875	Riemer Sámuelné	
Réti Géza	1870	Schillinger Ilona özv.	1875
Réti Gézáné, Farkas Katalin	1876	Rinder Ármin	1912
Réti Sándor	1881	Ringer Ignácz	1880
Révész Ferenc	1875	Ringer Ignáczné	
Révész Hugó	1886	Winter Antonia	1875

Ringer József	1907
Ringer Rózsa	1916
Ringwald Izidor	1872
Ringwald Izidorné	
Weisz Recha	1877
Ritter Jenőné	
Ehrenwald Sarolta özv.	1888
Ritter László	1921
Ritter Sándor	1912
Ritter Sománé, Deutsch Etel	1873
Robinsohn Gyula	1910
Robinsohn Gyuláné	
Kassai Magda	1910
Robinson Izabella	1928
Robinson Lajos	1912
Robinson Mór	1883
Robinson Tamás	1940
Robitschek Sándor dr.	1880
Robitsek Sándorné	
Hoffer Rózsa dr.	1893
Robitsek Zsuzsa	1914
Roger Dénes	1920
Roger Jenő	1876
Roger Jenőné	
Fleischer Szerén	1885
Románszky Antalné	
Kohn Erzsébet	1902
Róna Anna	1917
Róna Éva	1930
Róna György	1920
Róna István	1929
Róna István	1915
Róna Jenő	1902
Róna Jenőné	
Komáromi Anna	1902
Róna József	1886
Róna Lajos	1891
Róna László	1904
Róna Józsefné	
Schwartz Julia	1890
Róna Lászlóné, László Eszter	1905
Róna Miksa	1870
Róna (Rechnitzer) Miksáné	
Singer Hermin	1879
Róna Márk	1883
Róna Márkné, Windt Szeréna	1892
Róna Zoltánné, Erdős Rózsa	
Róna Zoltán	1910
Róna Zoltánné	
Prolos Rozália	1915
Rónai Oszkár	1884
Rosenbaum Emma	1932
Rosenbaum György	1927
Rosenbaum Gyula	1904
Rosenbaum Hermann	1880
Rosenbaum Károly	1937
Rosenbaum Lajosné	
Schulzer Szeréna	1904
Rosenbaum László	
Rosenbaum Miklósné	
Reichmann Piroska	1905
Rosenbaum Mór	1891
Rosenbaum Mórné	
Schlesinger Szerén	1898
Rosenbaum Sándor	1927
Rosenbaum Zoltán	1896
Rosenbaum Zsuzsa	1936
Rosenberg Adolf	1875
Rosenberg Adolfné	
Mandel Hermina	1878
Rosenberg Ábris	1876
Rosenberg Ágnes	1922
Rosenberg Ármin	1896
Rosenberg Dezső	1914
Rosenberg Edit	1931
Rosenberg Endre	1929

Rosenberg Erika	1936
Rosenberg Éva	1928
Rosenberg Farkas	1877
Rosenberg Ferencz	1911
Rosenberg Ferencné	
Schwartz Erzsébet	1910
Rosenberg Fülöp	1881
Rosenberg György	1932
Rosenberg Gyula	1886
Rosenberg Gyuláné	
Herz Jolán	1895
Rosenberg Gyula	1913
Rosenberg Gyuláné	
Csillag Margit	1913
Rosenberg Henrikné	
Viesel Janka özv.	1876
Rosenberg Imre	1893
Rosenberg Imréné	
Spernáth Erzsébet	1906
Rosenberg István	1934
Rosenberg Izidor	1899
Rosenberg József	1912
Rosenberg József	1902
Rosenberg József	1898
Rosenberg Józsefné	
Rusznák Etel	1900
Rosenberg Józsefné	
Rosenberg József	1901
Malcz Ilona	1900
Rosenberg Kálmán	1898
Rosenberg Kálmánné	1904
Rosenberg Károly	1892
Rosenberg Károlyné	
Stock Minel	1900
Rosenberg Károly	1906
Rosenberg Károlyné	1907
Rosenberg Károlyné	
Lichtmann Etel	1915
Rosenberg Károly	1913
Rosenberg Klára	1931
Rosenberg Lujza	1921
Rosenfeld Margit	1900
Rosenberg Mária	1936
Rosenberg Márta	1921
Rosenberg Mkilósné	
Krausz Irén	1905
Rosenberg Ödön	1911
Rosenberg Pál	1888
Rosenberg Samu	1889
Rosenberg Samuné	
Schichtanz Sarolta	1900
Rosenberg Sándor	1898
Rosenberg Sándorné	
Lichtenstein Róza	1900
Rosenberg Sándor	1919
Rosenberg Sándorné	
Vammer Lujza	1907
Rosenberg Teréz	1929
Rosenberger Fülöpné	
Brüll Margit	1892
Rosenberger Lajosné özv.	1887
Rosenblatt Áronné	
Ludwigh Ida özv.	1885
Rosenblum Agika	
Rosenblum Juditka	
Rosenblum Éva	1939
Rosenblum Géza	1905
Rosenblum Gézáné	
Marmorstein Ilona	1912
Rosenblum Marianna	1940
Rosenfeld Béla	1882
Rosenfeld Béláné, Bloch Ilona	1882
Rosenfeld Ede	1904
Rosenfeld Edéné	
Herczog Szerén	1906
Rosenfeld Edit	1930

Rosenfeld Ernő	1899	Rosenfeld Sámuel	1900
Rosenfeld Ernőné		Rosenfeld Sándor	1884
Steiner Mária	1910	Rosenfeld Sándorné	
Rosenfeld Éva	1934	Wollner Kornélia	1892
Rosenfeld György	1911	Rosenfeld Sándor	1886
Rosenfeld Györgyné		Rosenfeld Sándorné	
Klauber Ilona	1914	Szidon Jozefin	1893
Rosenfeld Henrik	1881	Rosenfeld Sándor	1901
Rosenfeld Henrikné		Rosenfeld Sándorné	1903
Diamant Róza	1883	Rosenfeld Vilmos	1881
Rosenfeld Ibolya	1903	Rosenfeld Vilmosné	
Rosenfeld Ida	1922	Goldschmied Gizella	1891
Rosenfeld Ilonka	1939	Rosengarten Aranka	1923
Rosenfeld István	1930	Rosengarten Edit	1923
Rosenfeld Jakab	1865	Rosengarten László	1925
Rosenfeld Jenő	1900	Rosengarten Leóné	
Rosenfeld Jenőné		Schönberger Fáni özv.	1863
Ivanovszky Erzsébet	1901	Rosengarten Miklós	1925
Rosenfeld József	1891	Rosengarten Miksa	1897
Rosenfeld József	1899	Rosengarten Miksáné	
Rosenfeld Józsefné		Berger Blanka	1896
Einzig Rózsi	1905	Rosengarten Teréz	1904
Rosenfeld Judit	1933	Rosenschein Arnold	1906
Rosenfeld Juliska	1881	Rosenschein Arnoldné	
Rosenfeld Lajos	1889	Slanger Ilona	1901
Rosenfeld László	1898	Rosenspitz Dezsőné özv.	1885
Rosenfeld Lászlóné		Rosenspitz Klára	1916
Robicsek Rózsi	1906	Rosenthal Béla	1923
Rosenfeld László	1914	Rosenthal Dezső	1894
Rosenfeld Lipót	1887	Rosenthal Dezsőné	
Rosenfeld Mária	1932	Heksch Aranka	1902
Rosenfeld Mária	1877	Rosenthal Edit	1932
Rosenfeld Menyhért	1914	Rosenthal Ella	1895
Rosenfeld Rezső	1886	Rosenthal Gyuláné	
Rosenfeld Rezsőné		Deutsch Berta	1875
Gansl Lina	1893	Rosenthal Sándorné	
Rosenfeld Róza	1896	Bischitz Irén	1902
Rosenfeld Rózsa	1933	Rosenthal Gábor	1930

Rosenthal Gyula	1874	Róth Berta	1880
Rosenwasser Sándorné		Róth Béla	1944
Tikk Mária	1895	Róth Béni	1876
Rosenzweig Ernő		Róth Béniné, Trebits Fáni	1878
Rosenzweig Ernőné		Róth Edit	1925
Rosenzweig Gábor	1910	Róth Emánuel	1903
Rosenzweig Izidorné		Róth Ernő	1905
Kohn Helén özv.	1866	Róth Ervin	1932
Rosenzweig Ignácz	1882	Róth Éva	1938
Rosenzweig Ignáczné		Róth Éva	1922
Frank Róza	1884	Róth Ferencné, Kertész Teréz	1907
Reosenzweig Jakabné		Róth Ferencné	
Weisz Róza	1873	Gertler Gizella özv.	1884
Rosenzweig Róbert	1936	Róth Gabriella	1926
Rosenzweig Samuné		Róth Ilona	1921
Kohn Malvin	1880	Róth Imre	1891
Rosenzweig Sándor	1905	Róth István	1909
Rosenzweig Simon	1879	Róth Jenő	1896
Rosenzweig Simonné		Róth Jenő	1890
Kohn Malvin	1879	Róth Jenőné	1895
Rosinger Jenő	1924	Róth József	1871
Rosinger József	1893	Róth Kálmán	1876
Rosinger Józsefné		Róth Kálmánné, Zelinka Olga	1882
Schwitzer Netti	1895	Róth Kálmán	1875
Rosner Éva	1933	Róth Kálmánné	
Rosner Ferenc	1914	Lickmann Szerén	1888
Rosner Iván	1932	Róth Klára	1890
Rosner Ödön	1902	Róth Lajosné, Blitz Frida	1896
Rosner Ödönné		Róth László	1885
Friedmann Julia	1910	Róth László	1911
Rosner Zoltán	1889	Róth László	1909
Rózsa Sándor	1891	Róth Lászlóné	
Rózsa Tivadarné		Heimann Ilona	1907
Róth Róza özv.	1878	Róth Lászlóné, Gottlieb Edit	1920
Róth Adolf	1854	Róth Lipót	1898
Róth Adolfné, Deutsch Vilma	1878	Róth Lipótné, Brichta Márta	1902
Róth András	1938	Róth Mária	1939
Róth Áron	1885	Róth Márkné, Lázár Janka	1859

Róth Miklósné	
Breitner Magda	**1907**
Róth Miksa	**1905**
Róth Miksáné, Róth Regina	**1907**
Róth Mór	**1904**
Róth Mórné, Singer Regina	**1894**
Róth Samu	**1868**
Róth Sándor	**1910**
Róth Sándor	**1883**
Róth Sándorné	
Weingarten Hilda	**1911**
Róth Tamás	**1939**
Róth Tibor	**1920**
Róth Tibor	**1924**
Róth Tibor	**1905**
Róth Tiborné	
Rosenfeld Margit	**1910**
Róth Veronika	**1932**
Róthbart Artur	**1898**
Róthbart Arturné	
Urbanek Mária	**1916**
Róthbart Gyula	**1893**
Rótbart Hedvig	**1933**
Rótbart Józsefné	
Müller Fáni dr.	**1861**
Róthbart Lászlóné	
Rosenfeld Ida	**1923**
Róthbart Miksa	**1886**
Róthbart Miksáné	
Wollner Irén	**1900**
Róthbart Péter	**1941**
Róthbart Tamás	**1944**
Róthbart Vera	**1896**
Róthmann Amália	**1924**
Róthmann Béla dr.	**1908**
Róthmann József	**1900**
Róthmann Józsefné	
Weinberger Sarolta	**1903**
Rottmann Lipót	**1867**
Rothmann Mayerné	
Würdiger Hani özv.	**1864**
Rothmann Péter	**1934**
Rothmann Samuné	
Kellner Katalin özv.	**1889**
Rotics Erzsi	**1937**
Rotics Jenő	**1892**
Rotics Jenőné	
Wertheimer Frida	**1898**
Rotics József	**1927**
Rotics Róza	**1924**
Rotschild Ernő	**1910**
Rotschild Jakabné	
Márkus Mária özv.	**1875**
Rotschild József	**1904**
Rotschild Miksa	**1872**
Rotschild Miksáné	
Krausz Karolin	**1871**
Rotschild Pál	**1902**
Rotschild Pálné, Back Irén	**1910**
Rotschild Péter	**1939**
Rotschild Sándorné	
Fráter Piroska	**1900**
Rotschild Tamás	**1943**
Rotstein Emma	**1925**
Rotstein Sándor	**1901**
Rotstein Sándorné	
Márkus Irén	**1902**
Rotstein Tibor	**1930**
Rottstein Werner	**1914**
Rotter Aladár	**1895**
Rotter Elkánné	
Ritter Katalin özv.	**1869**
Rotter Magda	**1923**
Rotter Sándor	**1894**
Rotter Sándorné	
Grünhut Ilona	**1900**

Rotter Tibor	1920
Rotter Tiborné	
Hochfelder Kató	1922
Römer Izidorné	
Kaufmann Malvin	1877
Römer János	1930
Rösl Magda	1919
Rudolf Mór	1872
Russz Árminné	
Tandlich Margit	1906
Rusz Árpád	1898
Rusz Árpádné, Szalai Frida	1904
Rusz Klára	1931
Rusz Tibor	1926
Rusznák Ilonka	1913
Rusznyák József	1943
Rusznák Józsefné	
Groszmann Regina özv.	1877
Rusznyák Manóné	
Kohn Betti	1855
Rusznyák Rudolf	1897
Rutharf Ignácné	
Visner Etel özv.	1886
Rück Anna	1934
Rusznyák Mártonné	
Hermann Magda	1919
Rusznyák Márton	

S

Salamon Dezső	1943
Salamon Erika	1942
Salamon Éva	1931
Salamon Gerson	1905
Salamon Gersonné	
Rosenfeld Terézia	1907
Salamon György	1923
Salamon Ignácné özv.	1848
Salamon Irén	1943
Salamon Jenő	1943
Salamon Lajos	1898
Salamon Lázár	1907
Salamon Lázárné	
Deutsch Regina	1904
Salamon Manó	1885
Salamon Náthánné	
Dávid Róza özv.	1885
Salamon Ottó	1940
Salamon Sándor	1930
Salgó Ferenc	1889
Salgó Izidorné	
Szántó Irén özv.	1890
Sacher Éva	1925
Sacher Mórné	
Lusztig Ilona özv.	1862
Sacher Sámuelné	
Weisz Rózsi	1897
Sajgó Józsefné, Junger Anna	1894
Salamon Bertalanné	
Rosenzweig Szerén	1899
Salamon Béla	1908
Salamon Béláné	
Manheim Margit	1915
Salgó Lenke	1900
Salgó Sándor	1870
Salgó Sándorné	1872

Salzberger Dezsőné	
Spitzer Berta	1887
Salzberger Mária	1923
Salzer Mózes	1890
Salzer Mózesné, Weisz Ilona	1902
Sandauer Éva	1923
Sandauer Jakab	1875
Sandauer Jakabné	
Kammerman Teréz	1889
Sarkadi Ferenc	1888
Sarkadi Ferencné	
Szidner Szerén	1891
Sarkadi Izidor	1882
Sarkadi Izidorné	
Goldstein Regina	1887
Sarkadi Tibor	1926
Sámuel Árminné	
Rosenfeld Erzsébet	1906
Sámuel Ilona	1885
Sámuel Izsó	1889
Sámuel Janka	1892
Sámuel Jolán	
f. Hoffmann Éliásné	1891
Sámuel Kornél	1871
Sándor Albert	1911
Sándor Gyula	1879
Sándor Gyuláné, Kun Ilona	1885
Sándor Hugóné, Fürst Malvin	1878
Sándor Józsa	1912
Sándor Magda	1909
Sándor Pál dr.	1907
Sándor Pálné	
Pápa Márta dr.	1919
Schatz Alice	1928
Schatz Ágnes	1924
Schatz Béla	1900
Schatz Erzsébet Erika	1938
Schatz Ferenc	1943
Schatz Béláné	
Hirschl Erzsébet	1908
Schatz Miksa	1890
Schatz Miksáné	
Laufer Leontin	1894
Schächter Salamon	1920
Schechter Árminné	
Kovács Klára	1913
Schechter Ignácné	
Ungár Berta özv.	1880
Schechter István Péter	1938
Schechter Tamás	1935
Schechter Zoltán	1906
Schechter Zoltánné	
Mahlberg Sarolta	1912
Scheer Mária	1898
Schefer Jenő	1902
Schefer Jenőné, Weisz Jolán	1902
Scheibel Dezsőné	
London Szerén özv.	1887
Scheibel Mihály	1892
Scheiber Nátán Ignác	1882
Scheiber Nátán Ignácné	
Gansl Paula	1894
Scheimann László	1908
Scherl Manó	1865
Schegerin Béla	1908
Schegerin Béláné, Lebovits N.	1912
Schegerin Gézáné	
Schweitzer Margit	1914
Schegerin Henrik	1879
Schegerin Henrikné	
Éliás Jolán	1888
Schegerin Imre	1909
Schegerin László	1907
Schegerin Miksa	1872
Schegerin Miksáné	1878
Schegerin Sándor	1883

Schegerin Tamás	1940	Schick Gizella	1932
Schegerin Tibor	1912	Schick István	1898
Schegerin Zuzsanna	1943	Schick Istvánné	
Schichtanz Béláné		Schütz Aranka	1904
Neuspieler Erzsébet	1910	Schick Jakabné	
Schichtanz Ernő	1903	Stern Gizella özv.	1875
Schichtanz Ernőné		Schick Mór	1869
Rusznyák Mária	1907	Schick Mórné, Braun Regina	1871
Schichtanz Ferenc	1905	Schidlauer Lipótné özv.	1880
Schichtanz Ferencné		Schiff Sámuel	1893
Böhm Margit	1907	Schiff Sámuelné	
Schichtanz Imre	1898	Elek Katalin	
Schichtanz Imréné		Schiffer Gyuláné	
Rosenberg Ella	1901	Frankl Ilona	1916
Schichtanz Janka	1911	Schiffer József	1926
Schichtanz Lajosné		Schiffer Gyula	1914
Schwartz Janka	1884	Schiller Jenő	1908
Schichtanz Lászlóné özv.	1873	Schiller Jenő	1892
Schichtanz Margit	1918	Schiller Jenőné	
Schichtanz Melani	1913	Lustig Borbála	1899
Schichtanz Sándor	1909	Schiller Nándor Náthán	1876
anyja: Glauber Antónia		Schiller Nándorné	1878
Schichtanz Sándor	1909	Schimmel Illésné	
anyja: Schwartz Janka		Mlotkovszka Eszter	1863
Schichtanz Sándorné		Schimmel Irén	1926
Reiner Dóra	1917	Schimmel Izsóné	
Schichtanz Szidónia	1896	Goldfinger Sarolta	1907
Schichtanz Tamás	1931	Schimmel Károly	1927
Schichtanz Zsuzsanna	1942	Schimmel Rudolf	1924
Schick Adolf	1875	Schlaghammer Antal	1937
Schick Adolfné		Schlaghammer Antalné	
Weitzenhoffer Vera	1892	Schichtanz Aranka özv.	1903
Schick András	1941	Schlander Mórné özv.	
Schick Ágnes	1933	Silbermann Katalin	1863
Schick Edit	1938	Schleer Balázsné	
Schick Ferenc	1905	Lichtenstein Sarolta	1884
Schick Ferencné		Schlésinger Adolf	1874
Holländer Éva	1910	Schlésinger Aladár	1901

Schlésinger Adolfné
Goldstein Berta 1878
Schlésinger Aladárné 1906
Schlésinger Andor 1890
Schlésinger Andorné
Wurczel Rózsi 1891
Schlésinger Évi 1939
Schlésinger György
Schlésinger Györgyike 1933
Schlésinger Ilona
Schlésinger Imre 1920
Schlésinger József 1888
Schlésinger Józsefné
Keller Sarolta 1891
Schlésinger Lajos 1897
Schlésinger Margit 1901
Schlésinger Margit 1914
Schlésinger Péter 1901
Schlésinger Péterné
Fürst Sarolta 1904
Schlésinger Róbert 1935
Schlésinger Salamon 1927
Schlésinger Sándorné
Singer Ilona 1904
Schlésinger Tivadar 1936
Schlésinger Vilmos 1889
Schlésinger Vilmosné
Spitzer Rózsa 1893
Schlésinger Zsigmond 1861
Schlésinger Zsigmondné 1863
Schlieszer Lajos 1889
Schlieszer Lajosné
Forgács Margit 1896
Slomovits Samu 1920
Schlägel Jánosné
Grünwald Erzsébet 1897
Schmideg Dezső 1880
Schmiedl Ernő 1882

Schmideg Dezsőné
Krausz Róza 1883
Schmiedl Ernőné
Keszler Berta 1881
Schmiedl Ida 1943
Schmiedl Jenő 1919
Schmiedl László 1935
Schmiedl Magdolna 1918
Schmiedl Pál 1910
Schmiedl Pálné
Birnbaum Sarolta 1908
Schmiedt Adolf 1882
Schmiedt Adolfné
Rauschnitz Borbála 1883
Schmidt Ervin 1935
Schmidt Ferenc 1914
Schmidt László 1893
Schmidt Lászlóné
Wellisch Katalin 1905
Schmidt Lipótné, Klein Janka 1911
Schmidt Róbert 1933
Schmidt Veronika 1932
Schnaps Hermanné
Leichtling Janka özv. 1868
Schneer István 1913
Schneider Eugénia 1885
Schneller József 1884
Schneller Józsefné
Steiner Regina 1887
Schneller Zoltán 1911
Schnitter Károlyné
Winkler Gizella 1888
Schonnensein Dezsőné
Kohn Ilonka 1906
Schossberger Hugóné 1880
Schöfer Dávid 1877
Schäffer Dávidné
Számek Paula 1889

Schöffer Ferencné	
Binder Bella özv.	1876
Schöffer György	1924
Schäffer György	1935
Schäffer Imre	1908
Schäffer Imréné	
Kubacsik Margit	1906
Schäffer László	1943
Schäffer László	1912
Schäfer Pálné	1924
Schöffer Péter	1938
Schäffer Dezsőné	
Welwart Lenke	1886
Schäffer Róza	1904
Schöffer Simonné	
Lustig Franciska özv.	1876
Schäffer Tamás	1940
Schön Bernát	1881
Schön Bernátné	
Schwartz Zsófia	1894
Schön Erzsébet	1898
Schönberg György	1936
Schönberger Aliz	1930
Schönberger Ignácné	
Grünfeld Ida	1907
Schönberger Imréné	
Singer Irén	1907
Schönberger Jenő	1937
Schönberger József	1867
Schönberger Józsefné	1872
Schönberger Judit	1938
Schönberger Judit	1934
Schönberger László Imre	1942
Schönberger Magda	1938
Schönberger Márton	1938
Schönberger Samu	1900
Schönberger Samuné	
Zampel Ilona	1905
Schönblum Lotti	1915
Schönfeld Béla	1908
Schönfeld Béláné	
Bettelheim Ilona	1912
Schönfeld Dávid	1871
Schönfeld János	1901
Schönfeld József	1874
Schönfeld Józsefné	
Schönfeld Lajos	1913
Schönfeld László	1926
Schönfeld Mária	1942
Schönfeld Sándor	1905
Schönfeld Sándorné	
Böhm Margit	1916
Schönfeld Tibor	1926
Schönhaut Áron	1893
Schönhaut Áronné	
Sildkraut Helén	1900
Schönhaut Ilona	1922
Schönhaut Jenő	1931
Schönhaut Klára	1925
Schöntheil Gábor	1901
Schöntheil Gáborné	1904
Schönthail György	1941
Schönstein Erzsébet	1887
Schöntag Béla	1931
Schöntag Géza	1906
Schöntag Gézáné	
Krausz Hedvig	1905
Schöntag Marika	1933
Schönwald Ágnes	1935
Schönwald Erzsébet	1910
Schönwald György	1929
Schönwald Mór	1863
Schönwald Mórné	
Bruck Helén	1862
Schönwald Sándor	1902
Schönwald Sándorné	1903

Schönwald Sára	1902
Schrantz Géza	1884
Schreckbausz Sándor	1909
Schreiber Adolf	1891
Schreiber Adolfné Brenner Gizella	1892
Schreiber Antalné Klein Ilona özv.	1878
Schreiber Béla	1899
Schreiber Béláné Ehrenfeld Irén	1899
Schreiber Béláné Herczeg Gizella	1903
Schreiber Béláné Deutsch Cecilia	1895
Schreiber Dávid	1905
Schreiber Dávidné Ungár Ilona	1906
Schreiber Ervin	1926
Schreiber Éva	1921
Schreiber Frédi Ferenc	1934
Schreiber Frigyesné Sámuel Lilli	1907
Schreiber Gizella	1893
Schreiber Gyula	1905
Schreiber Gyuláné Semmel Erzsébet	1913
Schreiber Gyula	1883
Schreiber Gyuláné Weisz Irén	1891
Schreiber Henrik	1864
Schreiber Henrik	1874
Schreiber Henrikné Nemes Hermina	1880
Schreiber József Péter	1940
Schreiber Klára	1938
Schreiber Lajos	1909
Schreiber Livia	1926
Schreiber Livia	1942
Schreiber Magdolna	1930
Schreiber Mór	1943
Schreiber Pál	1926
Schreiber Pálné Grünwald Katalin	1908
Schreiber Renée	1940
Schreiber Sándor	1925
Schreiber Veronika	1929
Schtroch Lujza	1888
Schubert Ernő dr.	1898
Schubert Ernőné Alexander Edit dr.	1916
Schubert Ignácné	1864
Schuller Jakabné Leichner Paula	1897
Schulter Jakab	1887
Schultheisz Jenő	1932
Schultheisz József	1900
Schultheisz Józsefné Csillag Margit	1901
Schultheisz Tamás	1937
Schulz Edéné Schwartz Eugénia	1869
Schulz Rudolf	1896
Schulzer Dávid	1878
Schulzer Dávidné Handl Berta	1874
Schulczer Gizella	1905
Schuszter Mórné Schlésinger Janka özv.	1903
Schütz Gyula	1905
Schütz Gyuláné, Ländler Edit	1914
Schütz Marietta Éva	1936
Schütz Miksa	1879
Schütz Miksáné, Pollák Vilma	1879
Schwán András	1936
Schwán Katalni	1903

Schwán Emma	1932
Schwán Lipót	1898
Schwán Lipótné, Kohn Ilonka	1903
Schwalb Miklós	1911
Schawannenfeld Emil	1865
Schwartz Adolfné	
Schwartz Zseni	1876
Schwartz Adolfné	
Berger Róza	1899
Schwartz Albert	1934
Schwartz Aladár	1889
Schwartz Aladárné	
Lichtmann Mária özv.	1874
Schwartz Alice	1916
Schwartz Andor	1900
Schwartz Andorné	
Klein Hanna Janka	1908
Schwartz Andor	1906
Schwartz Andorné	
Farkas Ilonka	1911
Schwartz András	1936
Schwartz Antal	1892
Schwartz Antalné	
Ungár Teréz	1898
Schwartz Aranka	1905
Schwartz Arnold	1902
Schwartz Arturné	
Tausig Sarolta	1898
Schwartz Ábrahám	1888
Schwartz Ádámné	
Kopper Sári özv.	1873
Schwartz Ármin	1892
Schwartz Árminné	
Gutfreund Regina	1894
Schwartz Árminné özv.	1873
Schwartz Árpád	1899
Schwartz Benő	1852
Schwartz Benő	1903
Schwartz Benőné	1907
Schwartz Bernát	1898
Schwartz Bernát	1867
Schwartz Bernátné	
Grünbaum Riza	1879
Schwartz Bernát	1874
Schwartz Bernátné	
Sinkova Sarolta	1911
Schwartz Berta	1897
Schwartz Bertalan	1900
Schwartz Béla	1905
Schwartz Béla	1901
Schwartz Dezső	1899
Schwartz Dezsőné	1908
Schwartz Dezső	1897
Schwartz Dezső	1899
Schwartz Dezsőné	
Steiner Anna	1909
Schwartz Dénes	1938
Schwartz Edit	1938
Schwartz Edit	1928
Schwartz Edit	1935
Schwartz Edit	1931
Schwartz Ede	1902
Schwartz Ede	1908
Schwartz Edéné	
Oberländer Ilona	1906
Schwartz Emma	1903
Schwartz Endre	1906
Schwartz Endre	1936
Schwartz Ernőné	
Weisz Teréz	1914
Schwartz Ervin	
Schwartz Erzsébet	1920
Schwartz Erzsébet	1912
Schwartz Éva	1939
Schwartz Éva	1926
Schwartz Éva	1938

Schwartz Éva	1930
Schwartz Farkasné	
Kohn Irén özv.	1889
Schwartz Fáni	1880
Schwartz Ferenc	1898
Schwartz Ferencné	
Engel Margit	
Schwartz Ferencné	
Weisz Gizella özv.	1879
Schwartz Gábor	1936
Schwartz Gábor	1880
Schwartz Gáborné	1883
Schwartz Gergely	1905
Schwartz Gergelyné	
Róth Erzsébet	1908
Schwartz Géza	1883
Schwartz Gézáné	
Iczkovits Anna	1904
Schwartz Gézáné	
Linzenberg Margit	1900
Schwartz Gizella	1907
Schwartz György	1919
Schwartz György	1906
Schwartz György Róbert	1929
Schwartz György	1931
Schwartz Gyula	1935
Schwartz Gyula dr.	1901
Schwartz Gyula	1911
Schwartz Gyula	1888
Schwartz Gyuláné dr.	
Schwartz Gyuláné	
Gross Róza özv.	1879
Schwartz Hani	1861
Schwartz Henrik	1877
Schwartz Henrikné	
Neumann Róza	1875
Schwartz Henrikné	
Elfer Szidónia	1873
Schwartz Henrik	1872
Schwartz Hermann	1877
Schwartz Hermanné	
Schulhof Eszter	1881
Schwartz Hermanné	
Bayer Piroska	1906
Schwartz Hermanné	
Schwartz Róza özv.	1864
Schwartz Ibolya	1924
Schwartz Ignác	1870
Schwartz Ignácné	
Schlenger Hermina	1875
Schwartz Ignác	1866
Schwartz Ignácné	
Sommer Julia	
Schwartz Ilona	1896
Schwartz Ilona	1886
Schwartz Ilona	1914
Schwartz Ilona	1917
Schwartz Ilonka	1905
Schwartz Imre	1915
Schwartz Imre	1911
Schwartz Imre	1895
Schwartz Irén	1937
Schwartz Irma	1895
Schwartz Izidor	1895
Schwartz Izidorné	
Ötvös Leontin	1897
Schwartz Izidor	1867
Schwartz Izidorné	
Schwartz Berta	1872
Schwartz Jakabné	1889
Schwartz Janka	1893
Schwartz János	1937
Schwartz János	1859
Schwartz Jónásné özv.	1878
Schwartz Jenőné	
Szamborszky Haja	1899

Schwartz Jenő	1892	Schwartz Lajosné	
Schwartz Jenő	1891	Schwán Katalin	1903
Schwartz Jenőné		Schwartz Lajos	1924
Schwartz Lilla	1894	Schwartz Lajosné	
Schwartz Jenő	1884	Hendl Karolin	1875
Schwartz Jenő	1897	Schwartz László	1921
Schwartz Jenőné		Schwartz László	1914
Herczog Ilona özv.	1899	Schwartz László	1913
Schwartz Jenőné		Schwartz Lászlóné	
Bauer Baranyai Berta özv.	1885	Lukács Erzsébet	1911
Schwartz József	1900	Schwartz Lászlóné	
Schwartz Józsefné		Schwartz Magda	1919
Hochfelder Margit	1902	Schwartz Lászlóné	
Schwartz József	1937	Weisz Ilona	1910
Schwartz Jenőné		Schwartz Lipót	1882
Kovács Róza	1912	Schwartz Lipótné	
Schwartz József	1911	Grosz Katalin	1880
Schwartz Józsefné		Schwartz Lipót	1862
Oesterreicher Katalin	1913	Schwartz Lipótné	
Schwartz József	1896	Weisz Berta	1862
Schwartz József	1925	Schwartz Magda	1918
Schwartz József	1942	Schwartz Magda	1923
Schwartz Józsefné		Schwartz Magda	1918
Klein Berta özv.	1870	Schwartz Magda	1925
Schwartz Józsefné		Schwartz Magdolna	1941
Kurcz Regina özv.	1877	Schwartz Manó	1883
Schwartz Józsefné		Schwartz Manóné	
Cziffer Katalin	1899	Fellner Anna	1889
Schwartz Józsefné		Schwartz Margit	1901
Guttmann Mária özv.	1854	Schwartz Margit	1937
Schwartz Judit	1939	Schwartz Mária	1937
Schwartz Julia	1895	Schwartz Márkus	1881
Schwartz Katalin	1865	Schwartz Márkusné	
Schwartz Kálmán	1914	Schubert Sugár Ilona	1893
Schwartz Kálmán	1876	Schwartz Márkus	1895
Schwartz Kálmánné		Schwartz Márkusné	
Kohn Irma	1878	Jonász Margit	1897
Schwartz Lajos	1902	Schwartz Márta	1929

Schwartz Márta	1925
Schwartz Márta	1937
Schwartz Márton	1871
Schwartz Mártonné	
Zinner Sarolta	1870
Schwartz Miklós	1903
Schwartz Miklósné	
Grünhut Rózsi	1904
Schwartz Miklós	1920
Schwartz Miklós	1891
Schwartz Miksa	1883
Schwartz Miksa	1917
Schwartz Mór	1868
Schwartz Mórné, Pick Berta	1872
Schwartz Mórné	
Engel Teréz özv.	1872
Schwartz Mórné	
Steiner Jozefin özv.	1871
Schwartz Náthánné	
Händel Berta	1885
Schwartz Nelly	1916
Schwartz Ödön	1870
Schwartz Ödönné	
Rechnitzer Katalin	1874
Schwartz Pál	1922
Schwartz Pál	1939
Schwartz Pál Tibor	1923
Schwartz Pálné özv.	1873
Schwartz Regina	1922
Schwartz Rezső	1904
Schwartz Rezsőné, Fried Éva	1921
Schwartz Robert	1939
Schwartz Rózsi	1894
Schwartz Samu	1886
Schwartz Samuné, Böhm Julia	1895
Schwartz Sámuel	1906
Schwartz Sámuelné	
Lichtenstein Vilma	1901
Schwartz Sámuel	1892
Schwartz Sámuelné	
Duhovnyi Veron	1886
Schwartz Sándor dr.	1902
Schwartz Sándorné	
Klein Klára dr.	1906
Schwartz Sándor	1907
Schwartz Sándor	1910
Schwartz Sándorné	
Szász Margit	1919
Schwartz Sándor	1906
Schwartz Sándorné	
Márkus Irén	1907
Schwartz Sándor	1905
Schwartz Sándor	1896
Schwartz Sándor	1937
Schwartz Sándor	1915
Schwartz Sándor	1908
Schwartz Sándor	1924
Schwartz Sándor	1904
Schwartz Sándorné	
Winkler Janka	1868
Schwartz Sándorné	
Holczer Margit	1904
Schwartz Sándorné	
Böhm Julia	1896
Schwartz Sándorné	
Grossmann Etel özv.	1878
Schwartz Simonné	
Gradenitz Flóra	1866
Schwartz Tamás	1938
Schwartz Tibor	1901
Schwartz Tiborné, Weisz Etus	1898
Schwartz Tibor	1904
Schwartz Tiborné	
Wassermann Piroska	1908
Schwartz Tibor	1926
Schwartz Tibor	1927

Schwartz Tibor	1922
Schwartz Tibor	1937
Schwartz Tibor	1931
Schwartz Tiborné, Papp Edit	1915
Schwartz Veronika	1922
Schwartz Vilmos	1895
Schwartz Vilmos	1926
Schwartz Zoltánné Lőwy Rózsa	1902
Schwartz Zoltánné Kronstein Magda	1913
Schwartz Zsigmond	
Schwartz Zsigmondné Klein Helén	1892
Schwartz Zsuzsanna	1933
Schwartzwald Ilona	1895
Schwartzwald Jenő	1915
Schwartzwald József	1903
Schwartzwald Józsefné Ausch Róza	1912
Schwartzwald Náthánné Kleinspitz Róza özv.	1875
Schwager Olga	1915
Schweiber Lajos	1912
Schweitzer Alfréd	1936
Schweitzer Ede	1865
Schweitzer Frigyes	1939
Schweitzer Ignác	1879
Schweitzer Irén	1916
Schweitzer Jenő	1893
Schweitzer Jenőné Herszky Irén	1905
Schweitzer Julika	1920
Schweitzer Miksáné Grünfeld Lidia	1893
Schweitzer Sándor	1875
Schweitzer Sándor	1884
Schweitzer Tibor	1923
Schwimmer Izidor	1920
Schweitzer Sándorné Amster Jozefa	1888
Schwitzer Samuné Reinitz Szerén	1899
Schwitzer Sámuel	
Schwartzenthal Árminné Schwartzenthal Janka	1879
Schwartzwald Debora	1902
Schwartzwald Henrik	1901
Sebestyén Oszkár	1879
Sebestyén Oszkárné Kohn Etelka	1879
Sebestyén Pál Zoltán	1906
Sebestyén Pálné, Faragó Lili	1919
Sebők Gyula	1887
Sebők Gyuláné Rusznyák Paula	1888
Sebők Gyuláné Popper Hedvig	1897
Sebők László	1913
Sebők Livia Magda	1930
Seemann Vilmos	1876
Sägelbaum Sándorné Neumann Kornélia	1914
Seidler Ármin	1908
Seidler Árminné Klein Margit	1908
Seidler Áron	1870
Segelbaum Sándor	1906
Seidler Áronné, Safir Sára	1875
Seidler Hermann	
Seidler Hermanné	1906
Seidler Malvin	1868
Seidner Adolf	
Seidner Géza	
Seidner Gézáné	1904
Seidner Gyula	1881

Seidner Józsefné
Weisz Katalin
Seidner Magda 1931
Seidner Rózsi 1926
Seidner Sándor 1888
Seidner Sándorné
Weisz Sarolta 1898
Sepsz Cecilia 1923
Sepz Ágnes 1935
Sänger Hermanné
Eisenberger Malvin özv. 1891
Sänger Józsefné
Haffner Márta 1908
Sichermann Géza 1869
Sichermann Gézáné
Klein Regina 1870
Sichermann Mátyásné
Spatz Mária özv. 1880
Sichermann Miksa 1904
Sidlauer Endre 1922
Sidlauer Jakab 1888
Sidlauer József 1890
Sidlauer Józsefné, Kurcz Róza 1885
Sidlauer Rózsi 1921
Sigmond Amália 1924
Sigmond Aranka 1925
Sigmond László 1928
Sinkovits Ignác 1922
Sinkovits Ignácné
Wieder Fanny özv. 1895
Silber Tivadar 1909
Silbermann Éva 1920
Silbermann Jenőné
Stern Aranka 1890
Silbermann Lipót 1879
Silbermann Lipótné
Weisz Johanna 1882
Silberschein Jenő 1931
Silberschein Dezsőné
Seemann Ilona 1911
Silberschein Izraelné
Berger Hiron Klára özv. 1870
Silberschein Judit 1935
Silberschein Sámuel 1900
Silberstein György 1931
Sinbergstein Kálmán 1935
Silberstien Rezső 1903
Silberstein Rezsőné
Goldstein Aranka 1905
Sildkraut Ábrahám 1919
Sildkraut Éva 1907
Sildkraut Imréné
Eidlisz Ilona 1907
Sildkraut J. Salamon 1868
Sildkraut S.-né
Dorfmann Rifke 1872
Sildkraut Tibor 1933
Simkó Gyula dr. 1893
Simkó István 1922
Simon Frida 1920
Simon Imréné, Ausländer Etel 1883
Simonyi Erzsébet 1903
Simonyi Gézáné
Baumgarten Gizella özv. 1886
Simonyi György 1920
Simonyi Gyuláné 1888
Simonyi Katalin 1921
Simonyi Sándor 1878
Simonyi Sándorné
Hauer Vilma 1882
Singer Aladár 1904
Singer Aladárné
Ceisler Ilona 1911
Singer Aladárné
Freistadt Hanni özv. 1878
Singer Ármin 1879

Singer Árminné, Freud Klára	1884
Singer Bernát	1870
Singer Bernátné	
Fleischer Franciska	1866
Singer Berta	1891
Singer Béla	1905
Singer Dezső	1940
Singer Dezső	1895
Singer Dezsőné, Singer Ilona	1897
Singer Eszter	1919
Singer Etel	1904
Singer Éva	1938
Singer Ferenc	1909
Singer Ferencné, Weisz Irma	1902
Singer Fülöpné	
Götzler Katalin özv.	1871
Singer György	1921
Singer Györgyné	
Vermes Györgyi	1926
Singer Győző	1905
Singer Győzőné, Fischer Edit	1920
Singer Hermann	1874
Singer Hermanné	
Richtmann Róza	1878
Singer Ibolya	1926
Singer Ignác	1872
Singer Ignácné	
Weisz Katalin	1876
Singer Imréné	
Spitzer Ilona özv.	1897
Singer István	1911
Singer Jakab	1858
Singer Jakabné	
Tauber Mária özv.	1894
Singer József	1889
Singer Józsefné	
Lipner Emma	1899
Singer Judit	1941
Singer Józsefné	
Häffner Márta	1908
Singer Julia	1900
Singer Lajos	1928
Singer Lajos	1896
Singer Lajosné	1887
Singer Lajosné	
Braun Erzsébet	1888
Singer László	1912
Singer H. László	1910
Singer László	1909
Singer László	1921
Singer Lipót	1920
Singer Magdolna	1921
Singer Mária	1912
Singer Irén f. Havasné	1898
Singer Márk	1884
Singer Márkus	1891
Singer Márkusné, Grosz Etel	1898
Singer Márton	1868
Singer Mártonné	1872
Singer Miklós	1903
Singer Nándor	1883
Singer Nándorné	
Neumann Malvin	1887
Singer Náthán	1883
Singer Náthánné	
Neumann Erzsébet	1884
Singer Oszkár	1908
Singer Ödön	1905
Singer Ödön	1898
Singer Ödönné	
Kempfner Margit	1901
Singer Rózsa	1930
Singer Sámuelné	
Glück Gizella özv.	1878
Singer Sámuelné	
Grosz Julianna özv.	1860

Singer Sándor	1913
Singer Sándorné	
Rosenberg Ágnes	1915
Singer Sándor	1895
Singer Sándorné	
Márkus Berta	1889
Singer Tibor	1919
Singer Tivadar	1925
Singer Zsigmond	1889
Singer Zsigmondné	
Kaufmann Jolán	1894
Singer Zsuzsanna	1936
Sinkova Dezső	1905
Sinkova Dezsőné	
Weisz Margit	1913
Sinkova Imre	1931
Sinkova Náthán	1877
Sinkova Náthánné	
Baumerzweig Róza	1875
Sinkova Piroska	1902
Sinkova Valéria	1934
Sipos Ernő	1886
Sipos Erzsébet	
Sipos Iván	1928
Sipos Jenő	1900
Sipos Lajosné	
Rozenberg Paula	1905
Sipos Rezső Rudolf	1890
Sipos Rezsőné	
Krausz Aranka	1889
Skalitzer M. Emil	1894
Skalitzer M. Emilné	
Schlenger Judit	1897
Skilzer László	1944
Skilzer Zsuzsanna	1942
Skivraha Jolán	1924
Soltész Nagy Zoltánné	
Böhm Sarolta	1916
Solti Margit	1894
Somló Edit	1921
Somló Gábor	1925
Somló György József	1932
Somló József	1880
Somló Józsefné	
Schwartz Sarolta	1895
Somló Samu	1892
Somló Sarolta	1906
Somló Sándor	1891
Somló Zoltánné, Lábán Edit	
Sommer Anna Mária	1939
Sommer István Sándor	1912
Sommer Izidorné	
Eisenstädter Karolin özv.	1879
Sommer Jenőné, Fürst Berta	1886
Sommer Józsefné, Hadl Ilona	1908
Sommer Judit Ágnes	1932
Sommer Julia	1901
Sommer László dr.	1899
Sommer Lászlóné	
Blum Klára dr.	1902
Sommer Pál	1915
Sommer Róbert	1931
Sommer Szerén	1883
Sommer Zoltán	1909
Sommer Zoltán	1901
Sommer Zoltánné	
Tychs Ilona	1911
Somogyi Jenő	1885
Somogyi Jenőné	1887
Somogyi Veronika Judit	1941
Sonnenfeld Dezső	1903
Sonnenfeld Dezsőné	
Markovits Etel	1899
Sonnenfeld Ella	1892
Sonnenfeld Imre	1896
Sonnenfeld Jenő	1888

Sonnenfeld József	1924
Sonnenfeld Miklós	1900
Sonnenfeld Róza	1931
Sonnenfeld Sándor	1925
Sonenfeld Tibor	1927
Sonnenschein Endre	1910
Sonnewald Pál	1941
Sonnewald Miklósné	
Havas Teri	1909
Sonnenwirth András	1940
Sonnenwirth Árpád	1940
Sonnenschein Dezső	1917
Sonnenwirth Eleméme	
Deutsch Erzsébet	1912
Sonnewirth Piroska	1910
Sonnenwirth Samuné	1878
Sonnenwirth Vilmos	1907
Sor Manó	1866
Sors Pál dr.	1904
Sparber Farkasné	
Sikloss Teréz özv.	1879
Spatz Ármin	1890
Spatz Magda	1922
Spatz Malvin	
Sperling Stefánia	1906
Sperling Dezső	1894
Sperling Mórné	
Kohn Mária özv.	1871
Spiegel Fülöp	1870
Spiegel Fülöpné, Holzer Paula	1882
Spiegel Jekel Gizella	1918
Spiegel Ilona	1905
Spiegel Iván	1929
Spiegel Izsák	1886
Spiegel Izsákné	
Schwitzer Janka	1887
Spiegel Jakab	1871
Spiegel Jenő	1916
Spiegel Jakabné	
Neufeld Anna	1884
Spiegel Jekel Julia	1914
Spiegel Magda	1910
Spiegel Miklós	1905
Spiegel Miksa	1914
Spiegel Olga	1902
Spiegel Jekel Salamon	1877
Spiegel Jekel Salamonné	
Eichel Sarolta	1887
Spiegel Sándor	1922
Spiegel S. Tivadar	1901
Spiegel Vilmos	1875
Spiegler Gyula	1879
Spiegler Gyuláné	
Márkus Lenke	1885
Spiegler Margit	1912
Spielmann Bernátné özv.	1866
Spielmann György	1932
Spielmann Jozefin	1900
Spielmann Károly	1918
Spielmann Mihályné	
Münz Margit	1912
Spielmann Mihály	1905
Spielmann Mór	1887
Spielmann Mórné	
Klopfer Erzsébet	1889
Spindler Gusztáv	1869
Spira Edit	1929
Spira Zsigmond	1896
Spira Zsigmondné	
Hamburger Ilona	1902
Spitz Aliz	1913
Spitz Anna Mária	1941
Spitz Ferenc	1912
Spitz Imre György	1921
Spitz József	1885
Spitz Józsefné, Spitz Amália	1894

Spitz Károlyné	
Steiner Leonora özv.	1874
Spitz Lajos	1894
Spitz Lajosné, Lengyel Ida	1894
Spitz László	1943
Spitz Magda	1918
Spitz Margit	1904
Spitz Sándor	1899
Spitz Sándorné	
Sessler Izabella	1907
Spitzer Adolf	1877
Spitzer Adolfné, Müller Ilona	1882
Spitzer Adolfné	
Spitzer Irma özv.	1875
Spitzer Anna	1919
Spitzer Anna	1918
Spitzer Andor	1881
Spitzer Andorné	
Heimann Róza	1883
Spitzer Andor	1906
Spitzer Andorné	
Freulich Fáni	1907
Spitzer András	1922
Spitzer Ábrahám	1867
Spitzer Ábrahámné	
Schneller Rebeka	1874
Spitzer Ármin	1876
Spitzer Árminné	
Schwartz Anna	1876
Spitzer Béla	1934
Freulich Margit	
Spitzer Béla	1934
Treulich Margit	
Spitzer Béla	1912
Spitzer Béláné	
Hermann Szidonia	1905
Spitzer Berta	1896
Spitzer Dezső	1885
Spitzer Dezsőné	
Hochberger Rozália	1884
Spitzer Edit	1924
Bloch Sarolta	
Spitzer Edit	1930
Altmann Margit	
Spitzer Endre	1905
Spitzer Endréné	
Ausch Regina	1905
Spitzer Erzsébet	1924
Spitzer Fülöpné	
Steiner Zsófia	1879
Spitzer György	1924
Spitzer György Ödön	1937
Spitzer Hanna	1868
Spitzer Henrik	1892
Spitzer Henrikné	
Reichsmann Matild	1890
Spitzer Henrikné	
Altmann Margit	1903
Spitzer Ibolya	1923
Spitzer Imre	1907
Spitzer Izsák	1862
Spitzer Jakab	1880
Spitzer Jakabné	
Rosenberg Berta	1888
Spitzer Judit	1939
Spitzer Jenő fuvaros	
Spitzer József	1862
Spitzer József	1904
Spitzer Józsefné, Klein Ilona	1896
Spitzer József	1913
Spitzer Józsefné, Munk Lenke	1912
Spitzer József	1922
Spitzer Klára	1937
Spitzer Klára	1923
Spitzer Klára	1924
Spitzer Lajos	1899

Spitzer Lajosné		Sréger Árpád	1903
Manderer Margit	1904	Sréger Julianna	1942
Spitzer Lajos	1884	Sréter Ábrahám	1897
Spitzer Lajosné, Hadl Róza	1872	Stadler Aladár	1891
Spitzer Lenke	1882	Stadler Aladárné, Kohn Irén	1893
Spitzer Magda	1933	Stadler Ágnes	1937
Spitzer Miksa	1876	Stadler Magda	1926
Spitzer Miksáné, Glasel Irma	1882	Stadler Mártonné	
Spitzer Miksáné		Steiner Paula	1902
Schwáb Szidonia özv.	1872	Stark Ella	1900
Spitzer Miksáné	1873	Stark Gyula	1900
Spitzer Mór	1878	Stark Gyuláné, Neumann Edit	1907
Spitzer Mórné, Deák Cecilia	1880	Stark László dr.	1915
Spitzer Olga	1915	Stark Miklós	1898
Spitzer Ödönné özv.	1879	Stark Sámuel	1880
Spitzer Pál	1922	Staub Gusztávné	
Spitzer Rózsi	1911	Lőwinger Erzsébet	1919
Spitzer Salamonné, Alisz Ida	1902	Stegmann Alfréd	1926
Spitzer Samu dr.	1888	Stegmann Bernát	1925
Spitzer Samuné		Steiermann Magda	1920
Goldschmied Anna dr.	1893	Steiermann Vilmos	1885
Spitzer Sándorné		Steiermann Vilmosné	1893
Bloch Sarolta	1901	Steiger Izidor	1891
Spitzer Tamás	1938	Stein Andor	1921
Spitzer Zoltán	1904	Stein József	1924
Spitzer Zsuzsanna	1942	Stein Józsefné, Salamon Janka	1892
Sporer Ernő	1886	Stein Kálmán	1925
Sporer Ernőné, Singer Rózsi	1888	Stein Lilla	1919
Sporer Veronika	1920	Stein Miklós	1942
Springer György	1927	Stein Nándor	1889
Springer Jenőné		Stein Nándorné	
Hoffmann Klára	1897	Schirmann Hermina	1894
Springer László	1922	Stein Ödön	1926
Springer Lászlóné		Stein Ödön	1903
Porgesz Olga	1924	Stein Sámuel	1901
Springer Sándor	1906	Stein Tiborné, Weisz Katalin	1916
Sproncz Sándor	1916	Stein Zoltán	1921
Sréger Manó	1876	Steinberger Béla	1934

Steinberger Ede	1890
Steinberger Edéné	
Gruber Karolin	1897
Steinberger Éva	1920
Steinberger Évi	1936
Steinberger Ibolya	1944
Steinberger Judit	1932
Steinberger Lajos	1905
Steinberger Lajosné	
Freimann Eszter	1906
Steinberger László	1919
Steinberger Lászlóné	
Groszmann Katalin	1924
Steinberger Lászlóné	
Korn Ilona	1921
Steinberger Lea	1924
Steinberger Mór	1885
Steinberger Mórné	
Berger Adél	1889
Steinberger Sándor	1910
Steinberger Sándorné	
Steinberger Sarolta	1910
Steinberger Zoltán	1938
Steiner Adolf	1886
Steiner Adolfné, Fried Róza	1891
Steiner Adolf	1891
Steiner Adolfné	
Lebovits Hermina	1900
Steiner Adolf	1865
Steiner Adolfné	1896
Steiner Adolf	1865
Steiner Adolf	1870
Steiner Albertné	
Buchsbaum Bella	1889
Steiner Alfréd	1907
Steiner Alfrédné, Nemes Éva	1915
Steiner Andor	1933
Steiner Anna	1877
Steiner Anna	1922
Steiner Aranka	1915
Steiner Ágnes	1937
Steiner Ármin	1872
Steiner Árminné	
Schönstein Aranka	1877
Steiner Árpád	1925
Steiner Árpád	1904
Steiner Benő	1902
Steiner Bernát	1873
Steiner Bernátné	
Moskovits Sarolta	1883
Steiner Béla	1900
Steiner Béla	1892
Steiner Béla dr.	1902
Steiner Dezső	1902
Steiner Dezsőné	
Schwartzenberg Erzsébet	1900
Steiner Dezső	1908
Steiner Dezső	1911
Steiner Dezsőné, Glück Olga	1910
Steiner Ede	1910
Steiner Emil	1940
Steiner Ernő	1911
Steiner Ernőné, Kaiser Olga	1909
Steiner Ernő	1886
Steiner Ernőné, Fákler Janka	1876
Steiner Ernő	1904
Steiner Ernőné	
Schwartz Aranka	1900
Steiner Erzsi	1906
Steiner Ferenc	1887
Steiner Ferencné	
Goldberger Etelka	1888
Steiner Ferenc	1887
Steiner Ferencné	
Bildner Klára	1894
Steiner Frida	1912

Steiner Gáspár	1871	Steiner Ilona	1929
Steiner Gáspárné		Steiner Imre	1913
Steiner Géza	1871	Steiner Imre	1923
Steiner Gézáné		Steiner Imre	1907
Budik Cecilia	1884	Steiner Imre	1921
Steiner Géza	1879	Steiner Imréné	
Steiner Gézáné		Hoffer Berta özv.	1872
Kohn Ernesztin	1884	Steiner Irén	1912
Steiner Gézáné		Steiner István	1900
Weinberger Róza özv.	1884	Steiner István	1940
Steiner György	1914	Steiner Izidorné	
Steiner György	1929	Weiszberg Etel özv.	1882
Steiner György	1931	Steiner Izráel	1879
Steiner György	1930	Steiner Jakab	1867
Steiner György	1908	Steiner Jakabné,	
Steiner György	1935	Spitzer Betti	1879
Steiner Györgyné		Steiner Jakab	1878
Klein Erzsébet	1915	Steiner Jakab özv.	1885
Steiner Györgyike	1936	Steiner Janka	1900
Steiner Gyula	1915	Steiner Janka	1899
Steiner Gyula	1882	Steiner János	1905
Steiner Gyuláné		Steiner János György	1928
Wetzler Berta	1880	Steiner Jenő	1922
Steiner Hedvig	1921	Steiner Jenő	1908
Steiner Henrikné		Steiner Székely Jenő	1884
Fischmann Teréz dr.	1877	Steiner Jenőné	
Steiner Henrik	1899	Schlesinger Lidia	1901
Steiner Henrikné		Steiner Jolán	1920
Lőwbeer Teréz	1900	Steiner József	1875
Steiner Henrikné		Steiner József	1872
Steiner Rozália özv.	1879	Steiner József	1878
Steiner Hermann	1877	Steiner József	1902
Steiner Hermanné		Steiner Józsefné	
Márkusz Teréz	1880	Neubauer Rózsi	1901
Steiner Hermina	1885	Steiner Lajosné	
Steiner Ignác Jenő	1922	Schlesinger Gizella	1877
Steiner Ignácné		Steiner Lajosné	
Reichard Margit	1892	Markovits Julia	1850

Steiner Katalin	1921	Steiner Sándorné	
Steiner Károly	1918	Csillag Etelka	1880
Steiner Lajos	1871	Steiner Sándor	1905
Steiner László	1898	Steiner Sándorné	
Steiner László	1910	Nográd Ilona	1912
Steiner Lászlóné		Steiner Sándor	1927
Fischer Erzsébet	1911	Steiner Sándorné	
Steiner László	1928	Lampl Matild	1875
Steiner Lászlóné, Stark Ilona	1907	Steiner Simon	1883
Steiner Lenke	1901	Steiner Simonné	
Steiner Magda	1908	Jellinek Ilona	1884
Steiner Manóné	1878	Steiner Simon	1909
Steiner Margit	1917	Steiner Simonné	
Steiner Marianna	1933	Rosenfeld Sarolta	1910
Steiner Mariann	1935	Steiner Tamás	1937
Steiner Miksáné		Steiner Tiborné	
Hirschler Fáni özv.	1863	Temin Katalin	1911
Steiner Mórné, Heksch Szerén	1896	Steiner Tibor	1912
Steiner Mórné, Weisz Teréz	1872	Steiner Tibor	1930
Steiner Mórné		Steiner Tibor	1907
Heksch Rozália	1893	Steiner Tibor	1914
Steiner Mórné		Steiner Tibor	1940
Klein Anna özv.	1862	Steiner Tiborné	1921
Steiner M. Moritz	1871	Steiner Zoltán	1941
Steiner Náthán	1908	Steiner Zoltánné, Róth Etel	1908
Steiner Náthánné		Steiner Zsofia	1885
Schönberger Rozália	1912	Steiner Zsuzsanna	1939
Steiner Noémi	1931	Steiner Zsuzsanna	1932
Steiner Ödön	1868	Steinfeld Samu	1877
Steiner Pál	1907	Steinhof Sámuel	1874
Steiner Péter	1944	Steinhof Sámuelné	
Steiner Rudolf	1934	Pollák Paula	1872
Steiner Salamon	1872	Steinmann Géza	1912
Steiner Samu	1880	Steinmann Róza	1910
Steiner Samuné, Bruder Anna	1890	Steinmann Samu	1901
Steiner Sámuel	1873	Sterényi Géza	1872
Steiner Sándor	1943	Stern Adolfné, Wohl Margit	1916
Steiner Sándor	1876	Stern Aranka	1920

Stern Artur 1866
Stern Árpád 1900
Stern Beáta 1931
Stern A. Ernő 1897
Stern Ernőné, Stern Leona 1901
Stern Éva 1943
Stern Éva 1937
Stern Éva 1922
Stern Éva 1923
Stern Franciska 1907
Stern Fülöp 1872
Stern Fülöp 1864
Stern Fülöpné, Eisler Borbála 1870
Stern Géza 1898
Stern Gézáné, Böhm Lujza 1914
Stern Géza 1893
Stern Gézáné, Spitzer Lenke 1905
Stern Géza 1933
Stern György 1935
Stern György 1931
Stern György 1910
Stern Györgyné, Lőwy Gizella 1914
Stern György 1921
Stern Györgyné
Feldheim Margit 1922
Stern Henrik 1891
Stern Henrikné
Willner Regina 1897
Stern Hermann 1883
Stern Ilona 1903
Stern Ilona 1921
Stern Imre 1927
Stern István 1938
Stern Istvánné
Schegerin Julianna 1904
Stern Iván 1930
Stern Jakab 1902
Stern Jenő 1888
Stern Jenőné, Weisz Erzsébet 1899
Stern Jenő 1899
Stern Jenő 1887
Stern József 1890
Stern József 1879
Stern Józsefné
Fleischmann Berta 1882
Stern Józsefné, Keller Ilona 1906
Stern Józsefné, Steiner Janka 1890
Stern Karola Julia 1939
Stern Lajos 1874
Stern Lajosné, Deutsch Emilia 1876
Stern László 1937
Stern László 1940
Stern Manó 1907
Stern Margit 1933
Stern Márton 1909
Stern Mihály 1906
Stern Miklós 1898
Stern Miklósné
Gerber Katalin 1898
Stern Mórné, Klein René özv. 1879
Stern Rachel 1935
Stern Richard 1942
Stern Róza 1928
Stern Salamon 1877
Stern Salamonné
Weisz Regina 1895
Stern Sámuelné
Fischer Laura 1906
Stern Sámuel 1871
Stern Sándor László 1943
Stern Sándor 1894
Stern Sándorné
Goldstein Matild 1892
Stern Sándorné
Fornheim Ella 1890
Stern Zsigmond 1885

Stern Sándorné	
Feldmann Janka	1873
Stern Zsigmondné	
Willner Ilona	1894
Sternberg Gézáné	
Berger Borbála	1912
Sternberg Judit	1944
Sternberg Miksa	1922
Sternfeld György	1938
Sternfeld Lajos dr.	1905
Sternfeld Lajosné	
Alt Mária dr.	1916
Sterner Arnold	1883
Sterner Arnoldné, Weisz Sára	1885
Sterner Ilona	1911
Sternthal Éva	1939
Sternthal Istvánné	
Wassermann Katalin	1913
Sternthal Miksa	1873
Sternthal Miksáné	
Breuer Riza	1872
Stiszny Miksáné	
Heffner Márta özv.	1909
Stob Józsefné	
Weiszberger Katalin özv.	1870
Stolzer Miksa	1904
Stolzer Miksáné, Kulga Olga	1898
Streher Jakabné	
Weiser Hermin özv.	1901
Strasser Béla	1886
Strasser Béláné, Fürst Jozefin	1882
Strasser Elvira	1881
Strasser Ferenc	1895
Strasser Fülöp	1901
Strasser Gyula	1903
Strasser László	1920
Strasser Lászlóné	
Fischer Márta	1923
Strasser Rudolf	1890
Strasser Rudolfné	
Polgár Janka	1907
Strasser Sándor	1927
Straszler József	1898
Straszler Józsefné	1907
Straszler Robert	1934
Strassmann Magda	1921
Strausz Johanna	1873
Strausz László	1910
Strausz Lászlóné	
Fischer Márta	1918
Strausz Miksáné	
Kácsér Paula özv.	1873
Strausz Miksáné	
Schwartz Gizella özv.	1866
Strenger Rezső	1890
Stolzer Gábor	1904
Strömer Kálmánné	
Frankl Berta	1885
Strompf György	1935
Strompf Judit	1938
Strompf Sándor	1903
Strompf Sándorné	
Adler Magda	1910
Stross Salamon	1876
Stross Salamonné	
Schlesinger Natália	1888
Sturm Endre	1934
Sturm Mór	1893
Sturm Mórné, Braun Kornélia	1896
Sugár Árminné	
Berger Franciska	1882
Sugár Ella	1923
Sugár Ernő	1914
Sugár Éva	1927
Sugár Ferenc	1890
Sugár Jakab	1894

Sugár Jenő	1890	Süss Hermina	1889
Sugár Jenőné, Haasz Janka	1895	Süsz Ilona	1898
Sugár Margit	1917	Süsz István	1900
Sugár Miklós	1929	Süsz Istvánné	
Sugár Miklós	1923	Schwartz Margit	1905
Sugár Menyhért	1887	Süsz Leóné	
Sugár Sándor	1884	Fleischmann Gizella	1882
Sugár Sándorné		Süsz Regina	1890
Berkovits Mária	1895	Süsz Tibor	1911
Sugár Tivadar	1889	Svéd László	1941
Sugár Tivadarné		Szabados Lajosné, Blau Irén	1911
Munk Janka	1892	Szabados Olga	1941
Sulczbek Lipótné		Szabados Sándorné	
Rusznyák Berta özv.	1874	Neumann Stefánia	1899
Sulyok Józsefné, Vogel Ilona	1911	Szabados Pápay Géza	1906
Surányi Imre	1903	Szabados Pápay Gézáné	
Surányi Imréné		Farkas Lidia	1908
Schweitzer Kornélia	1903	Szabados Pápay Gábor	1940
Surányi Jolán	1931	Szabados Pápay Lenke	1929
Surányi Lipótné		Szabados Pápay Miklósné	
Winkler Margit özv.	1898	Hochfelder Borbála	1902
Surányi Simon	1875	Szabó Andor	1904
Surányi Simonné		Szabó Árpád	1928
Gejzinger Katalin	1879	Szabó Árpádné	
Sussmann Dávid	1915	Friedmann Zita	1914
Sussmann Dávidné		Szabó Géza	1902
Altmann Irén	1919	Szabó György	1924
Sussmann Dezső	1913	Szabó János	1942
Süszmann Ferenc	1911	Szabó Jenő	1878
Sussmann Margit	1921	Szabó Jenőné	
Süssmann Tivadarné		Lőwinger Janka	1879
Fion Eszter özv.	1880	Szabó Józsefné, Fürst Frida	1895
Süsz Dezső	1888	Szabó Károly	1903
Süsz Dezsőné, Grün Laura	1888	Szabó Lajosné	
Süsz Endre	1920	Krausz Erzsébet	1902
Süsz Erzsébet	1908	Szabó Mózes	1884
Süsz György	1931	Szabó Mózesné, Wolf Regina	1890
Süsz Hermann	1895	Szabó Sándor	1892

Szabó Tamás	1931
Szakáll Rudolfné, Weisz Irma	1901
Szalai Jenő	1909
Szamborszky Hermanné	
Feuerstock Szidi	1869
Szamborszky Simon	1901
Szamek Andor	1912
Szamek Erzsébet	1917
Szamek Ignác	1875
Szamek Ignácné, Freud Ilona	1886
Szamek László	1908
Szamek Mórné özv.	1871
Szarvas József	1880
Szattler György	1940
Szattler Károly	1905
Szattler Károlyné	
Kapner Ilona	1911
Szattler Tibor	1939
Szán Istvánné	
Frachmann Erzsi	1905
Szántó Éva	1922
Szántó Ignác	1890
Szántó Ignácné	
Helfmann Sarolta	1874
Szántó Istvánné	
Schwartz Sarolta	1915
Szántó László	1912
Szántó Lászlóné	
Sproncz Ibolya	1917
Szántó Pálné, Braun Ilona dr.	1902
Szántó Sándor	1894
Szántó Sándorné, Ungár Jolán	1896
Szász István	1905
Szegedin Ernő	1895
Szegedin Ernőné, Klein Olga	1897
Szegedin Hajnalka	1920
Szegő Béla	1881
Szegő Géza	1888
Szegő Béláné	
Biermann Margit	1886
Szegő Gézáné, Klein Erzsébet	1903
Szegő Ili	1921
Szegő Zsigmondné	
Neumann Margit özv.	1895
Szeidner Géza	1898
Szeidner Gézáné	
Kohn Regina	1899
Szeidler Edit	1929
Szeidler Lajos	1896
Szeidler Lajosné	
Leichtner Regina	1897
Szeidler Magdolna	1926
Szekeres János Jenő	1937
Szekeres Sándorné	
Lipner Borbála	1905
Szekulesz Károlyné	
Rosenzweig Mária özv.	1893
Szemelka Miklósné	
Weisz Erzsébet	1894
Szemere Ernőné	
Grünbaum Ernesztin özv.	1878
Szemere Miklósné	
Tandlich Aranka	
Szemerédi Ferenc	1896
Szemerédi Ferencné	
Grünberger Teréz	1901
Szende Gyula	1923
Szende Ignácz	1892
Szende Ignácné	
Deutsch Julia	1897
Szende Imre	1925
Szenderovits Izrael	1943
Szendrő Ágnes	1937
Szendrő Béla	1908
Szendrő Béláné	
Hochfelder Kornélia	1911

Szendrő Gyula 1866
Szendrői Magdolna 1921
Szenes Pálné, Bihari Ilona 1889
Szepesi Aladárné, Huszár Etel 1875
Szepesi Hedvig 1920
Szepesi Imréné
Szepessi László dr. 1900
Szeszler Henrik 1865
Szeszler Henrikné
Prober Ilona 1875
Szeszler Miksa 1880
Szeszler Miksáné
Frank Teréz 1888
Szeszler Mór 1880
Szeszler Mórné
Schlesinger Regina 1883
Szeszler Tibor dr. 1911
Szever Antalné
Singer Julia özv. 1863
Szécsi Manóné
Wilheim Katalin 1898
Székács Tivadar 1914
Székács Tivadarné
Spiegel Ibolya 1918
Székely Árpád 1906
Székely Béla 1894
Székely Béláné
Deutsch Mária 1895
Székely Jenő 1890
Szinai Bernátné, Popper Róza 1869
Szinai Lipótné
Schönberg Berta 1899
Szinai Mária 1900
Szinai Mór 1889
Szinai Mórné, Tropper Helén 1889
Szinai Vera 1927
Szinetár Edit 1933
Szinetár Gizella 1924
Szinetár Imre 1927
Szinetár Sámuel 1877
Szinetár Sámuelné
Goldstein Szeréna 1884
Szinetár Sándorné
Leblang Margit 1899
Szinetár Tibor 1926
Szipszer Gábor 1895
Szipszer Gáborné
Berger Klára 1894
Szklemár Rezsőné, Berl Anna 1896
Szlovik Lászlóné
Grosz Magda 1913
Szmuk Jakabné
Grünfeld Johanna özv. 1886
Szomori Stross Sándor 1876
Szomori Stross Sándorné 1888
Szőke Adolfné
Weisz Franciska özv. 1882
Szőke Lászlóné
Lőwy Franciska özv. 1893
Szöllösi Béla 1885
Szöllösi Béláné, Stern Eszter 1880
Szőnyi Jánosné, Widder Lujza 1913
Szunyog László 1913
Szügyi Ágnes 1938
Szügyi Ármin 1900
Szügyi Árminné
Fischer Anna 1911
Szügyi Árpád 1906
Szügyi Zoltán 1908
Szücs András dr. 1888
Szücs Andrásné
Tauber Erna dr. 1903
Szücs Ernesztina 1922
Szücs Istvánné
Sámuel Regina 1885
Szücs János 1915

Szücs János 1885
Szücs Jánosné, Schreiber Olga 1897
Szücs Józsefné
Steiner Franciska 1879
Szücs Zsigmondné
Schönberg Mária özv. 1896
Szydlover Berta 1924
Szydlover Klára 1930
Szydlover Lázár 1887
Szydlover Lázárné 1902
Székely Béla 1879
Székely Béláné, Mezei Mária 1880
Székely Ferenc 1921
Székely György dr. 1894
Székely Györgyné
Aradi Boriska dr. 1904
Székely János 1923
Székely Jenőné, Ladányi Ilona 1892
Székely Lászlóné
Forell Gizella özv. 1892
Székely Sándor 1892
Székely Sándor 1897
Székely Tibor 1921
Székely Miksáné özv.
Székely Vilmos 1894
Szidner Gyuláné
Landauer Irén 1909
Szidon Adolfné
Friedmann Karolin 1867
Szidon Ella 1897
Szidon Ervin 1924
Szidon Éva 1943
Szidon Henrik dr. 1895
Szidon Henrikné dr. 1910
Szidon József 1892
Szidon Rózsi 1902
Szidon Sándor 1900
Szidon Tivadar 1898

Szigeti Ferenc 1915
Szigeti György 1941
Szigeti Imre 1904
Szigeti Imre 1910
Szigeti Imréné
Hegedüs Ágnes 1917
Szigeti Lajosné, Zinner Lenke 1900
Szigeti Lajosné
Goldstein Rebeka 1878
Szigeti Tiborné
Sinkova Szeréna
Sziklás Ilona 1933
Sziklás Marianna 1933
Sziklás Sándor 1888
Sziklás Sándorné, Brasch Ilma 1900
Szikora Józsefné 1908
Szilas Béláné özv. 1887
Szilasi Béla 1905
Szilasi Béláné, Rusznyák Ilona 1913
Szilasi Jenőné 1897
Szilasi Károly 1932
Szilasi Aladár 1892
Szilasi Zsuzsanna 1935
Szilágyi Árpád 1897
Szilágyi Árpádné
Sonnenfeld Erzsébet 1898
Szilágyi Julianna 1940
Szilágyi Péter 1901
Szilágyi Teréz 1900
Szinai Aranka 1896
Szinai Ármin 1898
Szinai Árminné, Lőwy Elza 1889
Szinai Bernát 1860

T

Tabák Manóné özv.	1886
Tabák Zsigmond	1912
Tabák Zsigmondné	
Wéber Olga	1913
Takács Győzőné	
Schlesinger Irén	1906
Takács Miksáné	1871
Tamási Tihamérné	
Hecht Magda	1908
Tamási Zsuzsanna	1933
Taub Dezsőné	
Fischer Aranka	1901
Taub Ferenc	1909
Taub Ferencné	
Rosenberg Rózsi	1907
Taub József	1920
Taub Klára	1936
Taub Sándor	1895
Tauber Dezső	1885
Tauber Dezsőné	
Geitein Aranka	1891
Tauber Miklós dr.	1914
Tauber Sándor	1897
Tausz Lajosné	1862
Taussig Antal	1892
Taussig Antalné	
Harsányi Janka	1895
Tauszig Elemérné	
Grosz Bella	1901
Tauszig Fülöp	1911
Tauszig Gyula	1896
Tauszig Gyuláné	1896
Tauszig Józsefné	
Weisz Berta özv.	
Tauszig Józsefné	
Pfeiffer Johanna özv.	1869
Tauszig Károly	1919
Tauszig Károlyné	1924
Tauszig Mór	1894
Tauszig Mórné	
Harsányi Eszter	1895
Tauszig Sándor	1898
Tauszig Sándorné	
Grosz Gizella	1894
Tauszig Tivadar	1924
Tauszky Albertné	
Spitzer Franciska özv.	1865
Tatai Istvánné	
Wohlstärter Etel	1917
Tánczos Istvánné	
Heifeld Margit	1889
Tánczos László	1927
Tänzer Imre Ferenc	1909
Tänzer Jenőné	
Krausz Karolin	1881
Teichler Jakab	1876
Teichler Jakabné	
Ehrmann Jenni	1885
Teichner Artur	1890
Teichner Arturné	
Deucht Irma	1895
Teichner Árminné	
Lőwy Cecilia	1903
Teichner Endre	1923
Teichner Győző	1921
Teichner Henrik	1864
Teichner Henrikné	
Teichner Emma	1868
Teichner Samu	1889
Teichner Samuné	
Schwartz Mária	1892
Teichner Samuné	
Lánger Kornélia	1896
Teichner Veronika	1927

Teitelbaum Dora	1893
Teitelbaum Hermin	1929
Telcser Mátyás	1873
Teleki Árpád	1909
Teleki Árpádné, Szántó Livia	1909
Teleki Ernő dr.	1898
Teleki Lajosné	
Kassler Ida özv.	1877
Teleki László	1906
Temin Zsigmond	1915
Tennenbaum Simon	1877
Tennenbaum Simonné	
Lengyel Berta	1886
Terner Piroska	1906
Tébner Béla	1910
Tébner Béláné, Donáth Anna	1913
Tébner Gábor	1922
Tébner Ilona	1924
Tébner Ilona	1905
Tébner Jakab	1865
Tébner Jakabné	
Tébner Janka	1866
Tébner Judit	1940
Tébner Benő	
Tébner Lajos	1902
Tébner Mórné, Tébner Emma	1895
Tébner Tibor	1929
Tébner Zoltán	1907
Tébner Zoltánné	
Ferenc Stefánia	1909
Téglássy Andrásné	
Kaan Matild özv.	1900
Tieff Józsefné, Gruber Sára	1904
Tieff Tamás	1934
Tiegermann Adolfné	
Novák Hermina özv.	1874
Téri Benőné	
Wachtel Lily özv.	1892

Téri György	1919
Tihanyi Géza	1880
Tihanyi Ignácné	
Müncz Laura	1862
Tihanyi István	1924
Tihanyi Lajosné	
Weisz Katalin dr.	1896
Tihanyi Lajos dr.	1884
Tihanyi Miklós	1911
Tihanyi Kálmán	1884
Tihanyi Miklósné	
Vajda Gizella	1904
Tihanyi Vilmosné	
Goldstein Anna özv.	1891
Timár Bertalan	1914
Timár Henrik	1891
Timár Henrikné	
Hecht Erzsébet	1900
Tisch Adolf	1870
Tisch Adolfné	
Weidlinger Leopoldina	1879
Tisch Ferencné	1921
Tisch László	1904
Tischler László	1931
Tischler Mór	1885
Toczy Ilona	1925
Togel László	1914
Tomaj Márton	1892
Tomaj Mártonné, Ungár Lili	1911
Tambor Hermanné	
Junger Berta	1898
Tambor Ida	1882
Tambor Klára	1932
Tombor Miksa	1911
Tombor Sarolta	1926
Tomis Mihályné	
Guttmann Teréz	1904
Topper Ignác	1882

Topper Ignácné	1883
Topper Tivadar	1910
Topper Tivadarné	
Birnbaum Rózsa	1910
Torkonics Ibolya	1939
Torkonics Rudolfné	
Stern Aranka	1922
Tóth Albertné	
Diamant Boriska	1902
Tóth Aurélné, Göttler Juliska	1903
Tóth Ferencné, Jéger Dora	1896
Tóth Gézáné, Grünfeld Eszter	1888
Török Emilné, Kaiser Hermin	1890
Török Sándor	1888
Törs Tibor Tamás	1932
Trau Edit	1928
Trau Etel	1897
Trau Miksa	1894
Trau Miksáné, Halpert Irén	1900
Traub Aranka	1929
Traub Jolán	1934
Traub Magda	1924
Traub Miksa	1887
Traub Miksáné, Weisz Ilona	1904
Traubermann István	1922
Trebitsch Rozália	1902
Trencsiner Sándorné	1871
Triszt Károlyné	
Klein Erzsébet	1911
Trisztler Irma	1869
Trosztler Vilmos	1877
Trosztler Vilmosné	1875
Tuma Koppel Éliásné özv.	1872
Turi Gábor	1920
Turi Lajosné	
Goldstein Ilona özv.	1884
Turi Miksáné, Pollák Erzsébet	1899
Tusák Boldizsárné	
Tusák Erzsébet	1902
Tusák Gézáné	
Weisz Matild özv.	1879
Türkisch Sándorné	
Krausz Rachel özv.	1887

....

....

....

....

....

....

....

....

U

Udvarosi Éva	1938
Udvarosi József	1904
Udvarosi Józsefné	
Schwartz Rozália	1902
Ungár András	1936
Ungár Ármin	1878
Ungár Árminné	
Krausz Teréz	1885
Ungár Árpád	1897
Ungár Árpádné	
Freund Erzsébet	1902
Ungár Béla	1887
Ungár Béláné, Wollner Janka	1897
Ungár Ervin	1935
Ungár György	1932
Ungár Gyula	1931
Ungár Henrik	1932
Ungár Ignácz	1896
Ungár Ignáczné	
Schlesinger Vilma	1901

Ungár Ilonka	1935
Ungár Imre	1932
Ungár Jenő	1900
Ungár Jenő	1894
Ungár Jenő	1906
Ungár Jenőné	
Wilheim Erzsébet	1909
Ungár József	1901
Ungár Józsefné	
Meitzner Ernesztin	1912
Ungár József	1887
Ungár Józsefné, Kandel Fánni	1888
Ungár József	1889
Ungár Józsefné, Klein Ibolya	1899
Ungár Karola	1923
Ungár Kálmán	1904
Ungár Károly	1896
Ungár Károlyné	
Smeidler Bella	1893
Ungár Klára	1931
Ungár László	1939
Ungár László	1900
Ungár Lászlóné	
Lőwy Erzsébet	1908
Ungár Lenke	1933
Ungár Magda	1914
Ungár Miksa	1885
Ungár Miksáné	
Berkovits Malvin	1893
Ungár Miksáné, Weisz Berta	1872
Ungár Olga	1936
Ungár Olga	1899
Ungár Pál	1932
Ungár Péter	1937
Ungár Renéé	1932
Ungár Sándor	1898
Ungár Sándorné	
Rosenzweig Julia	1906
Ungár Sándor	1898
Ungár Sándorné	
Deutsch Elvira	1909
Ungár Zoltán	1903
Ungár Zsigmond	1882
Ungár Zsigmondné	
Pollák Francika	1883
Ungár Zsuzsa	1936
Ungerleider Jenőné	
Schwarztz Anna	1884
Ungvár Mórné	
Feldmann Cecilia özv.	1876
Urai Jenő	1890
Urai Jenőné, Klein Szerén	1900
Urai Olga	1928
Urbancsek Gyuláné	
Fränkel Ibolya	1903
Ürge Árpád	1911
Ürge Árpádné, Spitzer Edit	1914
Ürge Sándor	1883
Ürge Sándorné, Mecher Mária	1888
Ungvár Edit Tomay Sándor f.	

....

....

....

....

V

Vadász Wirtschaffer Ferenc	1890
Vadász Artur Ing.	1891
Vadász Arturné,	
Velencei Erzsébet	1892
Vadász Ferencné	
Grünberger Piroska	1895
Vadász Henrik	1892
Vadász Imre	1881

Vadász Imréné dr.	1915	Varga Lajosné, Auchán Berta	1904
Vadász Imréné		Varga László	1908
Seidner Margit	1890	Varga Pál	1914
Vadász Márta Klára	1920	Varga Sándorné özv.	1861
Vadász Sándor	1916	Varsányi Judit	1929
Vagányi Béláné		Varsányi Károlyné	
Kaufmann Margit	1908	Ábrachám Gizella	1905
Vajda Ágnes Vera	1933	Vas Éva	1917
Vajda Gézáné, Gyémánt Ica	1891	Vas Éva	1881
Vajda György	1935	Vas Gézáné, Sondl Borbála	1889
Vajda Imre	1897	Vas Mátyás	1924
Vajda Imréné, Engel Róza	1915	Vas Miksa	1887
Vajda Lajos	1890	Vas Miksáné, Löffler Melánia	1882
Vajda Lajosné		Vas Miksáné	
Groszmann Malvin	1904	Lerner Klára özv.	1885
Vajda Rezsőné, Berger Ella	1887	Vas Péter	1920
Vajda Róbert	1943	Vas Klára	1930
Vajda Sándor	1903	Vágó Jenő, Spitzer Gizella	1883
Vajda Sándorné		Vágó Rezső Rudolf	1875
Guttmann Mária	1905	Vágó Rezsőné, Pintér Izabella	1885
Vajda Zoltán	1930	Vágó Zoltán	1896
Vaktor Gábor	1943	Vámos Béla	1910
Vaktor Imréné		Vámos Béláné, Spitzer Klára	1915
Kramer Róza	1919	Vámos Gyula	1905
Valcz Jánosné		Vámos Weinberger Jakab	1893
Jakobovits Klára	1911	Vámos István	1943
Valcz Judit	1925	Vándor Mártonné	
Valcz Edit	1935	Schwartz Rózsi	1897
Valcsicsák Mátyásné		Vándor Tibor	1929
Weisz Helén	1885	Váradi Andrásné	
Varga Endre	1909	Rotthauser Szerén özv.	1892
Varga Endréné		Várkonyi Ervin	1927
Bricht Erzsébet	1915	Várkonyi Rothmann Károly	1904
Varga Györgyné		Várkonyi Illés Mózesné	
Kárpáti Anna	1895	Grosz Szerén	1888
Varga János	1907	Várkonyi Rothmann Mórné	1877
Varga Józsefné, Weisz Aranka	1897	Várkonyi Edit	1922
Varga Karolin	1910	Várkonyi Samu	1888

Várkonyi Samuné	
Donáth Ernesztin	1890
Várnai Elekné	
Reisch Magdolna	1908
Várnai György	1938
Veinberger Teréz	1912
Venetianer Ernő dr.	1886
Venetianer Ernőné dr.	1890
Vengebauer Jakabné	
Jakobovics Ernesztin	1878
Venyik Imréné	
Csernyánszky Emerencia özv.	1893
Veres Denise	1919
Veres Dezső	1886
Veres Dezsőné	
Marmorstein Emma	1895
Vermes Ferencné	
Reichard Janka özv.	1875
Vermes Jakab	1878
Vermes Jakabné, Weisz Róza	1887
Vermes Jenőné	
Mautner Jolán	1898
Vermes Józsefné	
Fleischer Margit özv.	1898
Venetianer György dr. ing.	1901
Vermes Miklós	1900
Vermes Robertné özv.	
Veszprémi Jenő	1893
Veszprémi Jenőné	
Kovács Emma	1895
Veszprémi László	1920
Vértes József	1876
Vértes Józsefné	
Mezei Hermina	1879
Vészi Weinberger József	1888
Vészi Józsefné, Simon Róza	1891
Vészi Mihály	1914
Viechmann Emma	1932
Vidéki Imre	1897
Vidor Winkler Áron	1884
Vidor Lajos	1900
Vidor Lajosné	
Leichtmann Gizella	1907
Viesel Vilmosné	
Blanzberger Laura	1878
Vig Mariann	1933
Vig Pál	1902
Vig Pálné, Funk Teréz	1904
Vig Tibor	1899
Vig Tiborné, Boschán Olga	1905
Vig Zsuzsa	1943
Vinczel Vilmos	1874
Világi Károlyné	
Biedermann Márta	1880
Vilheim Simonné	
Braun Katalin özv.	1873
Vincsek Lőrinczné	
Turkl Vilma	1885
Vitál Sándor dr.	1884
Vitt György	1930
Viszlay Jánosné özv.	1874
Vogel Béla	1909
Vogel Béláné	1912
Vogel Ignác	1879
Vogel Ignácné	
Kaufmann Róza	1881
Vogel Jolán	1912
Vogel József	1874
Vogel Józsefné	
Wohlstein Cecilia	1883
Vogel Józsefné	
Steiner Teodora özv.	1866
Vogel Lászlóné	
Schwartz Edit	1918
Volgai Gusztávné	
Neuspiller Margit	1901

Voloski Bernát 1906
Vontszemü Jánosné
Blumberger Jolán 1919
Vörös Béláné, Hermann Julia 1898
Vörös Erzsébet 1923
Vörös Gyuláné, Braun Ida 1881
Vörös László 1910
Vörös Olga 1921
Vörös Sándor 1911
Völgyesi István 1904

....

....

....

....

....

....

....

....

W

Wacher Ernőné
Kovács Cecilia özv. dr. 1896
Wachs József 1892
Wachs Józsefné
Surányi Erzsébet 1902
Wachs Róbert 1932
Wachs Tibor 1928
Wachsler Hugóné
Szamek Etel 1883
Wachsmann-Leichtag Ábrahám
rabbi 1890
Wachsmann-Leichtag Ábrahámné
Taub Bressel rabbanit 1891
Wachsmann Ilona 1911
Wachsmann Miksa 1883
Wachsmann Miksáné
Frommer Sarolta 1885
Waldmann Andor 1932
Waldmann Edit 1923
Waldmann Izidorné
Spitzer Janka özv. 1872
Waldmann Mór 1891
Waldmann Mórné
Friedmann Rózsa 1895
Waldmann Oliver 1921
Waldmann Tibor 1927
Wachsmann Ábrahám
rabbi Leichtag 1890
Wachsmann Ábrahámné
Taub Bressel rabanit Leichtag 1891
Waldner Árpád 1885
Waldner Árpádné 1889
Waldner Józsefné
Reiter Ilona özv. 1878
Waldner Judit 1939
Waldner Sarolta 1880
Walfisch Jenő 1913
Waltersdorfer Ignácné
Klein Mária 1883
Waltersdorfer István dr. 1915
Waltersdorfer József 1893
Waltersdorfer ... 1894
Wanderstein Árminné
Rosenzweig Ilona 1898
Wanderstein Imre 1933
Wanderstein Károlyné
Rosenzweig Mária 1897
Wantuch Mihály 1883
Wassermann Ferenc 1924
Wassermann Gizella 1909
Wassermann Henrik 1878
Wassermann Henrikné
Weisz Berta 1882

Wassermann Jenő rabbi, hittanár dr.	1910
Wassermann Jenőné dr.	
Wassermann Márton	1887
Wassermann Mártonné Geiger Aranka	1893
Wassermann Zsigmond	1883
Wassermann Zsigmondné Blau Szerén	1882
Wagner András	1941
Wagner Ármin	1914
Wagner Bertholdné Kohn Ilona	1882
Wagner Béláné	1877
Wagner Ignác	1880
Wagner Matild	1913
Wagner Mór	1882
Wagner Mórné, Seiden Adél	1893
Wagner Rózsi	1912
Wagner Tiborné Wagner Klára dr.	1920
Weichsler Artur	1880
Weichsler Arturné	1885
Weichsler Jolán	1901
Weichsler Miklósné Blum Anna	1920
Weichsler Kálmánné özv.	1867
Weichsler Zsigmond	1871
Weichsler Zsigmondné	1873
Weigmann Éva	1941
Weigmann László	1904
Weigmann Lászlóné Spitz Magda	1914
Weinberger Adolf	1913
Weinberger Adolfné Berger Lujza	1910
Weinberger Ármin	1914
Weinberger Blanka	1910
Weinberger Dora	1908
Weinberger Emánuel	1878
Weinberger Erzsébet	1917
Weinberger Katalin	1915
Weinberger Miklósné Güncz Emma	1892
Weinberger Miksáné Sohr Jozefa özv.	1864
Weinberger Roza	1916
Weiner Bernát	1882
Weiner Bernátné Berkovits Hermin	1892
Weiner Edit	1923
Weiner Erzsébet	1923
Weiner József	1915
Weiner Károly	1905
Weiner Károlyné Winter Lenke	1910
Weiner Lipótné Reichmann Janka özv.	1904
Weiner Marianna	1935
Weiner Mórné	1897
Weiner Péter	1930
Weinfeld Julianna	1910
Weingarten Ábrahám	1895
Weingarten Dezső	1913
Weingarten Dezsőné Waschter Magda	1913
Weingarten Erika	1940
Weingarten Franciska	1926
Weingarten Györgyi	1940
Weingarten Jenő	1911
Weingarten Jenőné Schönberger Ilona	1910
Weingarten Jeremiás	1897
Weingarten Lina	1892
Weingarten Márton	1915
Weingarten Mártonné	1912

Weingarten Simon	1919
Weingarten Zsigmond	1888
Weinmann Ferencné	
Rechnitzer Erzsébet	1907
Weiner Mórné, Faludi Mária	1897
Weinréb Ágnes	1937
Weinréb Ernő	1901
Weinréb Ernőné	
Schwartz Aranka	1907
Weinréb József	1909
Weinréb Miksáné	
Kohn Johanna özv.	1873
Weinstein Ferencné	1915
Weinstein Géza	1920
Weinstein Gézáné	
Schwartz Berta özv.	1880
Weinstein György	1922
Weinstein Gyuláné	
Friedmann Helén özv.	1888
Weinstein Ilonka	1915
Weinstein Judit	1938
Weinstein Samu	1880
Weinstein Samuné	1886
Weinstein Sándor	1910
Weinstein Sándorné	
Weinberger Ilona	1912
Weinstein Zoltán	1920
Weinstock Ignácné	
Neumann Márta	1882
Weinstock Rubin	1876
Weinstock Rubinné	
Kappner Frida	1876
Weinstock Sarolta	1914
Weinstock Vilmosné	1922
Weintraub György	1929
Weintraub Jenő	1890
Weintraub Jenőné	
Fürst Rozália	1901
Weiser István	1897
Weiser Istvánné	
Csillag Julianna	1897
Weiser József	1884
Weiser Józsefné, Klein Ilona	1886
Weiser Magda	1923
Weisz Adolf	1876
Weisz Adolf	1865
Weisz Adolf	1874
Weisz Adolfné, Steiner Irma	1910
Weisz Adolf	1870
Weisz Adolfné, Ecker Jolán	1880
Weisz Adolf	1877
Weisz Adolfné, Hirsch Lina	1877
Weisz Adolfné, Weisz Gizella	1879
Weisz Aladárné	
Tandlich Jolán	1902
Weisz Albert	1880
Weisz Andor	1927
Weisz Andor	1902
Weisz Andorné, Eisler Margit	1904
Weisz András	1938
Weisz András	1931
Weisz András	1918
Weisz András	1910
Weisz Andrásné	
Schweitzer Gizella	1910
Weisz Anni	1919
Weisz Antal	1933
Weisz Antal	1875
Weisz Aranka	1906
Weisz Ágnes	1939
Weisz Ágnes	1930
Weisz Árpád dr.	1890
Weisz Árpád	1883
Weisz Árpádné	
Schweiger Hermin	1883
Weisz Árminné, Steiner Lina	1860

Weisz Bernát	1911
Weisz Bernát	1889
Weisz Bernátné, Vigodni Ella	1896
Weisz Bertalan	1873
Weisz Bertalanné	
Glück Róza özv.	1878
Weisz Rezsi	1929
Weisz Béla	1909
Weisz Béla	1912
Weisz Béla	1910
Weisz Béla János	1934
Weisz Béla	1894
Weisz Béláné	
Messinger Márta	1903
Weisz Béla	1900
Weisz Béláné	
Waldmann Lenke	1896
Weisz Béláné, Reich Emma	1912
Weisz Boriska	1914
Weisz Dávid	1906
Weisz Dezső	1882
Weisz Dezső	1889
Weisz Dezsőné, Pfeiffer Olga	1894
Weisz Dezső	1902
Weisz Dezsőné	
Csajakovits Kornélia	1905
Weisz Dénes	1914
Weisz Dora	1900
Weisz Edit	1926
Weisz Edit	1932
Weisz Edit	1909
Weisz Efrájim	1901
Weisz Egon	1925
Weisz Elemér	1892
Weisz Elemérné, Weisz Etel	1895
Weisz Elvira	1923
Weisz Emánuelné	
Waldmann Mária özv.	1885
Weisz Emilné	
Grün Franciska	1882
Weisz Endre	1900
Weisz Endréné	
Léblang Erzsébet	1906
Weisz Endréné	1910
Weisz Erika	1941
Weisz Ernő	1905
Weisz Ernőné	
Hirschkovits Erzsébet	1908
Weisz Ernőné	
Hadl Ilona	1900
Weisz Erzsébet	1919
Weisz Erzsébet	1909
Weisz Erzsébet	1897
Weisz Etel	1938
Weisz Éva	1923
Weisz Éva	1921
Weisz Éva	1939
Weisz Ferenc	1917
Weisz Ferenc	1938
Weisz Ferenc	1880
Weisz Ferencné	1878
Weisz Ferencné	
Krausz Sarolta	1866
Weisz Ferencné	
Porgesz Etelka	1893
Weisz Fred	1904
Weisz Frida	1888
Weisz Frigyes	1905
Weisz Frigyesné	
Mendelovits Ilona	1904
Weisz Frigyesné, Grosz Ilona	1907
Weisz Gábor	1922
Weisz Gábor	1927
Weisz Gábor	1882
Weisz Gáborné	
Márkus Netti özv.	1859

Weisz Gáborné ,Weisz Gizella	1896
Weisz Géza	1944
Weisz Géza	1885
Weisz Géza	1909
Weisz Géza	1888
Weisz Gézáné Brummer Mária	1887
Weisz Géza	1892
Weisz Gézáné Jakobovits Erzsébet	1899
Weisz Gizella	1880
Weisz Gizella	1904
Weisz György	1927
Weisz György	1923
Weisz György	1920
Weisz György	1928
Weisz György	1932
Weisz György	1912
Weisz György	1918
Weisz György	1931
Weisz György	1942
Weisz György	1941
Weisz Győző	1942
Weisz Gyula	1912
Weisz Gy.-né, Sommer Ibolya	1902
Weisz Henrik	1887
Weisz Hermann	1872
Weisz Hermanné, Schön Ida	1882
Weisz Hermanné Frankl Hermina özv.	1881
Weisz Hugóné, Weisz Juliska	1896
Weisz Ibolya	1901
Weisz Ibolya	1917
Weisz Ignác	1889
Weisz Ignác	1912
Weisz Ignác	1906
Weisz Ignácné, Appel Emma	1905
Weisz Ignác	1872
Weisz Ignácné Deutsch Regina	1873
Weisz Ignác	1881
Weisz Ignácné, Rusz Riza	1887
Weisz Ilona	1927
Weisz Ilona	1913
Weisz Ilona	1895
Weisz Ilona Irén	1910
Weisz Imre	1907
Weisz Imre ifj.	1927
Weisz Imre	1903
Weisz Imréné Schwartz Erzsébet	1901
Weisz Imre	1898
Weisz Imréné Morgenstern Ilona	1900
Weisz Imre	1911
Weisz Imréné, Blum Margit	1914
Weisz Imréné	1910
Weisz Irén	1899
Weisz István	1926
Weisz István	1921
Weisz István	1907
Weisz István	1895
Weisz Istvánné, Fischer Ilona	1898
Weisz Izabella	1915
Weisz Jakab	1870
Weisz Jakabné Schwartz Regina	1873
Weisz Jakabné, Gellei Klára	1914
Weisz Jakabné Feith Sára özv.	1862
Weisz Jakabné Rosenák Laura özv.	1869
Weisz János	1939
Weisz Jenő	1906

Weisz Jenő	1902
Weisz Jenő	1877
Weisz Jenő	1904
Weisz Jenő	1890
Weisz Jenő	1939
Weisz Jenő	1884
Weisz Jenő	1896
Weisz Jenő	1904
Weisz Jenő	1890
Weisz Jenőné	
Buchwald Cesariana	1895
Weisz Jenő	1888
Weisz Jenőné	1892
Weisz Jenő dr.	1889
Weisz Jenőné	
Lukács Erzsébet dr.	1901
Weisz Jenőné	
Pollacsik Sarolta	1912
Weisz Jenőné	
Thobner Rozália özv.	1874
Weisz Jetti	1868
Weisz Jolán	1899
Weisz Jolán	1908
Weisz József	1902
Weisz József	1944
Weisz József	1910
Weisz József	1887
Weisz Józsefné, Weisz Teréz	1895
Weisz József	1876
Weisz Józsefné	
Mandelbaum Katalin	1885
Weisz József	1906
Weisz József	1894
Weisz Józsefné	1894
Weisz József	1910
Weisz József	1908
Weisz József	1893
Weisz Józsefné	
Berger Erzsébet	1916
Weisz Józsefné, Klein Ilona	1899
Weisz Józsefné	
Manderer Paula	1895
Weisz P. Józsefné	1864
Weisz Józsefné	
Gáspár Rebeka özv.	1883
Weisz Józsefné	
Márkus Szidonia özv.	1890
Weisz Judit	1938
Weisz Julianna	1933
Weisz Julianna	1907
Weisz Julianna	1929
Weisz Karolin	1899
Weisz Katalin	1927
Weisz Katalin	1941
Weisz Katica	1924
Weisz Kálmán	1911
Weisz Kálmán	1899
Weisz Károly	1895
Weisz Károlyné	
Hochmann Ilona	1895
Weisz Klára	1939
Weisz Klára	1924
Weisz Klára	1923
Weisz Klára Valéria	1934
Weisz Klára	1916
Weisz Klára	1944
Weisz Lajos	1890
Weisz Lajos	1906
Weisz Lajos	1938
Weisz Lajos	1924
Weisz Lajosné	
Stern Jozefin özv.	1880
Weisz László	1935
Weisz László	1911
Weisz László	1938

Weisz László	1903
Weisz László	1911
Weisz László	1898
Weisz László	1908
Weisz László	1940
Weisz László	1913
Weisz Lászlóné	
Neumann Irma	1918
Weisz Lászlóné, Deckner Elza	1904
Weisz László	1909
Weisz Lászlóné, Stern Ella	1917
Weisz László	1908
Weisz Lászlóné	
Mannheim Margit	1905
Weisz Lilly	1933
Weisz Lipót	1882
Weisz Lipót	1891
Weisz Lipótné, Windt Berta	1887
WeiszLipótné, Schnapp Rózsi	1898
Weisz Lipót	1890
Weisz Lipótné, Meister Mária	1891
Weisz Lipótné özv.	1882
Weisz Lóránt	1942
Weisz Lujza	1893
Weisz Magda	1910
Weisz Magda	1915
Weisz Magdolna	1943
Weisz Malvin	1898
Weisz Manó	1883
Weisz Manó	1892
Weisz Manóné, Kósa Irén	1898
Weisz Manó	1872
Weisz Manóné	
Hoffmann Johanna	1879
Weisz Manóné, Ehrlich Irén	1896
Weisz D. Manóné özv.	1866
Weisz Marianna	1928
Weisz Margit	1910
Weisz Margit	1890
Weisz Margit	1909
Weisz Mária	1930
Weisz Mária	1932
Weisz Márta	1938
Weisz Márta	1922
Weisz Márta	1925
Weisz Mártonné	1891
Weisz Miklós	1930
Weisz Miklós	1928
Weisz Miklós	1903
Weisz Miklós	1931
Weisz Miklós	1932
Weisz Miklós	1912
Weisz Miklós	1897
Weisz Miklósné	
Kálmán Erzsébet	1896
Weisz Miklós	1904
Weisz Miklósné, Vajda Ilona	1903
Weisz Mihály	1907
Weisz Mihály	1885
Weisz Mihályné, Weisz Szera	1885
Weisz Mihályné	
Fried Piroska özv.	1884
Weisz Miksa	1861
Weisz Miksa	1879
Weisz Miksa	1889
Weisz Miksáné	
Kálmán Blanka	1896
Weisz Miksa	1904
Weisz Miksáné, Braun Róza	1907
Weisz Miksa	1881
Grünbaum Gizella	1889
Weisz Miksa	1897
Weisz Miksáné	
Fleischmann Jolán	1900
Weisz Miksáné	
Steiner Julia özv.	1874

Weisz Miksáné, Herz Rozália 1863
Weisz Mór 1894
Weisz Mórné, Strasser Cecilia 1871
Weisz Mórné, Fürst Cecilia 1870
Weisz Mórné
Ösztreicher Leontina 1877
Weisz Mórné, Katz Róza 1872
Weisz Mórné, Steiner Regina 1871
Weisz Mórné
Lőwy Janka özv. 1880
Weisz Mórné
Klein Franciska özv. 1868
Weisz Mórné
Stark Regina özv. 1877
Weisz Mórné özv. 1881
Weisz Mózes 1905
Weisz Nándor 1903
Weisz Nándor 1897
Weisz Nándorné
Blum Julianna 1898
Weisz Olga 1920
Weisz Olga 1910
Weisz Olga 1930
Weisz Oszkár 1932
Weisz Oszkár 1913
Weisz Pál 1924
Weisz Pál 1907
Weisz Pál 1892
Weisz Pál 1888
Weisz Pálné, Pollák Aranka 1894
Weisz Pálné
Huber Gizella özv. 1886
Weisz Péter 1895
Weisz Pálné, Braun Szerén 1897
Weisz Rezső 1876
Weisz Rezsőné
Perlusz Sarolta 1879
Weisz Robert 1935
Weisz Robert 1939
Weisz Róza 1939
Weisz Rózsi 1912
Weisz Rózsa 1937
Weisz Rózsa 1915
Weisz Salamon 1871
Weisz Salamon 1891
Weisz Sarolta 1892
Weisz Sarolta 1920
Weisz Sándor 1905
Weisz Sándor 1928
Weisz Sándor 1924
Weisz Sándor 1914
Weisz Sándor 1911
Weisz Sándor 1927
Weisz Sándor 1894
Weisz Sándor 1880
Weisz Sándorné, Klein Etel 1887
Weisz Sándor 1906
Weisz Sándorné, Klein Irén 1903
Weisz Sándor 1904
Weisz Sándorné, Münz Sára 1908
Weisz Sándor 1901
Weisz Sándorné
Berkovits Irén 1906
Weisz Sándor 1907
Weisz Sándorné, Lőwy Sára 1900
Weisz Sándorné
Walter Aurélia 1906
Weisz Sándor 1912
Weisz Sándorné, Munk Márta 1914
Weisz Sándor 1902
Weisz Sándorné 1909
Weisz Sándor 1906
Weisz Sándorné
Kovács Ilona 1912
Weisz Sándorné
Herskovits Margit 1901

Weisz Sándorné, Fried Kató	1914
Weisz Sándorné Mendelovits Ilona	1904
Weisz Sándorné Weisz Fanny özv.	1863
Weisz Sári	1908
Weisz Szerén	1893
Weisz Tamás	1940
Weisz Tamás	1942
Weisz Tamás	1936
Weisz Teréz	1874
Weisz Tibor	1931
Weisz Tivadar	1929
Weisz Veronika	1923
Weisz Vilmos	1894
Weisz Vilmos	1908
Weisz Vilmos	1871
Weisz Vilmosné Winkler Regina	1874
Weisz Vilmos	1901
Weisz Vilmosné Schwartz Ibolya	1905
Weisz Vilmosné Hoffmann Kati	1880
Weisz Vilmosné Diamant Aranka	1894
Weisz Vilmosné, Lőwy Zseni	1893
Weisz Sidlauer Andorné Weisz Margit	1916
Weisz Zoltán	1937
Weisz Zoltánné, Körösi Róza	1904
Weisz Zoltán	1881
Weisz Zoltánné Rehberger Olga	1887
Weisz Zsofia	1930
Weisz Zsigmond	1855
Weisz Zsigmondné Grünbaum Hermina	1866
Weisz Zsigmondné Kohn Julianna özv.	1891
Weisz Zsigmondné Betán Margit özv.	1885
Weisz Sidlauer Katalin	1943
Weisz Sidlauer Miklós	1940
Weisz Sidlauer Zsuzsi	1937
Weiszberger József	1881
Weiszberger Józsefné Schön Jolán	1886
Weiszbrum Lászlóné Steiner Margit	1913
Weiszbrum Robert	1935
Weiszbrum Vilmos	1900
Weiszbrum Vilmosné Rosenfeld Erzsébet	1904
Weiszfeld Jenő	1893
Weiszfeld Jenőné Riemer Julianna	1900
Weiszgäber Aranka	1919
Wiszhaus Edit	1935
Weiszhausz Erzsébet	1922
Weiszhausz Józsefné Breuer Sarolta	1907
Weiszhaus László	1927
Weiszhaus Miklós	1900
Weiszhaus Miklósné Schneller Julia	1902
Weiszhaus Sándor	1899
Weiszhaus Tibor	1932
Weiszhaus Valéria	1893
Weiszkopf Ilona	1910
Weiszmann Béla	1892
Weiszmann Erzsébet	1920
Weiszmann György	1923
Weiszmann Ignác	1888
Weiszmann Ignácné Braun Flóra	1893

Weiszmann Irén	1922
Weiszmann István	1922
Weiszmann Menyhért	1886
Weiszmann Sándor	1895
Weiszmann Sándorné	
Feith Erzsébet	1897
Weiszmann Szerén	1890
Weiszmann Tibor	1928
Weitzner Miksa	1886
Weitzner Miksáné	
Grünschlag Debora	1888
Weitzenhoffer Teréz	1878
Wellesz Adolfné	
Blitz Regina özv.	1879
Wellesz Béla	1909
Wellesz Béláné	
Weisz Magdolna	1914
Wellisch Ernőné, Éliás Irén	1903
Wellisch Éva	1922
Wellisch János	1939
Wellisch Lajos	1928
Wellisch Lázárné özv.	1871
Wellisch Vilmosné	
Kemény Erzsébet	1898
Weltmann Iván	1937
Weltmann József	1906
Weltmann Józsefné	
Fürst Irén	1905
Weltner Béla	1901
Werczel Miksáné,	
Weisz Irma	1901
Werner Sándor	1886
Werner Sándorné	
Nikolsburger Janka	1888
Werczberger Adolf	1924
Werczberger Aranka	1922
Werczberger Fülöpné	
Winkler Rebeka	1887
Werczberger Fischl Fülöp	1893
Werczberger Lenke	1932
Werszel Károly	1912
Wessel Albert	1882
Wessel Albertné	
Waltersdorfer Ilona	1890
Wessel Gyuláné	
Sternberg Margit özv.	1888
Weszer Gizella	1906
Weszler Izidorné özv.	1873
Wettenstein Henrikné	
Lőwi Regina özv.	1883
Wéber Béla	1935
Wéber Henrikné	
Weisz Borbála	1884
Wéber Józsefné	1908
Wéber Ottó	1931
Wéber Salamon	1914
Wéber Sándor	1930
Wéber Szerén Berta	1934
Wéber Zoltán	1902
Wéber Zoltánné	
Lebovits Gizella	1907
Wébner József	1901
Wégner Lipótné	
Schönberger Berta	1870
Wieder Erzsébet	1930
Wieder Izsák	1898
Wieder Izsákné	
Eckstein Friderika	1903
Wiener Gyuláné	
Holczer Ilona	1916
Wiener Jolán	1888
Wiener József	1915
Wiesel Bernát	1934
Wigner Ágota	1935
Wigner Györgyné	
Oppermann Berta	1909

Wigner Miklós	1912
Wild Edit	1942
Wild Gabriella	1927
Wild Ibolya	1938
Wild Salamonné	
Mendelovits Jolán	1908
Wildmann Andor	1930
Wildmann Gábor	1935
Wildmann Imre	1893
Wildmann Imréné	
Lippe Mária	1894
Wilheim Henrik	1904
Wilheim Henrikné, Róth Fáni	1901
Wilheim Julia	1931
Wilheim Jenő	1893
Wilheim Jenőné	
Czinner Frida	1898
Wilheim Józsefné	1911
Wilhem Kató	1925
Wilheim Klára	1936
Wilheim L. László	1906
Wilheim L. Lászlóné	
Friedmann Magdolna	1916
Wilhem Sándor	1934
Wilheim Sándor	1886
Wilheim Sándorné	
Blitz Regina	1893
Wilhelm Simon	1875
Wilhelm Simonné	
Rosenfeld Sarolta	1875
Willi Imre Károlyné	
Maltz Gizella	1890
Willmann Gyuláné	
Weisz Flóra	1886
Willmann Jenő	1913
Willmann Mórné	
Weisz Teréz	1870
Willner Dezső	1904
Willner Adolfné	
Herzfeld Jozefin özv.	1867
Winkler Aranka	1900
Winkler Ármin	1902
Winkler Dávid	1906
Winkler Dávidné	1913
Winkler Endre	1887
Winkler Ervin	1930
Winkler Henrikné	
Ungár Sarolta özv.	1871
Winkler István	1906
Winkler Jenőné, Perl Erzsébet	1902
Winkler Lipót	1882
Winkler Lipótné, Singer Jolán	1889
Winkler Miklós	1934
Winkler Miksa	1904
Winkler Móritz	1881
Winkler Móritzné, Katz Fánni	1879
Winkler Róza	1884
Winkler Rózsi	1921
Windt László ifj.	1920
Windt Mihály	1904
Windt Gyula	1895
Windt Miklós	1885
Windt Miklósné	1890
Winter Béla Bernát	1897
Winter Béla Bernátné	
Kohn Margit	1892
Winter Henrik	1898
Winter Izabella	1908
Winter Mór	1898
Winter Mórné, Renner Klára	1885
Winter Nándor	1912
Winter Sándor	1929
Winternitz András	1943
Winternitz Ágota	1934
Winternitz Árminné	
Engel Gizella özv.	1884

Winternitz Béláné 1907
Winternitz Lipót 1883
Winternitz Miklós 1909
Winternitz Miklós 1906
Winternitz Miklósné
Klein Matild 1906
Winterstein Ibolya 1934
Winterstein Jenőné
Harschstein Helén 1908
Winterstein Károly 1935
Winterstein Ottó 1932
Wittenberg Ferenc 1894
Wittenberg Ferencné
Friebert Franciska 1906
Wittenberg Ágnes 1937
Wittenberg József 1907
Wittenberg Józsefné
Schwartz Juliana 1909
Wittmann Endre 1915
Wittmann József 1895
Wohl Dezső 1893
Wohl Dezsőné Reinitz Paula 1897
Wohl Edit 1933
Wohl Gyula 1889
Wohl Ignácné, Kohn Rozália 1864
Wohl Margit 1916
Wohl Miklós 1911
Wohl Sándor 1908
Wohl Sándorné, Enyingi Róza 1913
Wohlgang Ferenc 1912
Wohlstein József 1860
Wohlstein Józsefné
Wittelbaum Julia 1868
Wolf Farkas 1885
Wolf Farkasné, Ingus Józsa 1889
Wolf Ferenc 1912
Wolf Gyuláné
Schwartz Aranka 1911

Wolf Hedvig 1913
Wolf Hugóné
Boschán Margit özv. 1887
Wolf Ilona 1914
Wolf József 1882
Wolf Lajosné
Weisz Karolin özv. 1870
Wolf Sándor 1912
Wolf Tamás 1940
Wolfner Mór 1858
Wolfner Mórné, Krausz Flora 1895
Wolkenstein Imréné
Löbl Lidia 1869
Wollner Alice 1932
Wollner Ábrahám 1886
Wollner Ábrahámné
Kohn Eszter 1896
Wollner Eleméréné
Friebert Irma 1910
Wollner Endre 1909
Wollner Erzsébet 1924
Wollner Éva 1931
Wollner Frigyesné
Oblath Valéria 1917
Wollner Fülöp 1876
Wollner Fülöpné 1880
Wollner György 1936
Wollner György 1937
Wollner Gyula 1891
Wollner Gyuláné
Grosz Margit 1907
Wollner István 1931
Wollner István 1939
Wollner Izsák 1890
Wollner Izsák Sámuelné
Löwinger Cecilia 1895
Wollner József 1914
Wollner László 1935

Wollner Lipótné Rothbart Sári	1872
Wollner Lipótné özv.	1889
Wollner Márton	1904
Wollner Miklós	1911
Wollner Miklósné, Blau Rózsi	1912
Wollner Rezsőné Büchler Mária	1913
Wollner Vilmos	1928
Wolovszky Bernátné Engel Mária	1907
Wolovszky István	1935
Wolovszky Tamás	1939
Worczel György	1930
Worczel Józsefné Blitz Margit	1903
Worczel Miksa	1897
Wurm Márkus	1871
Wurm Márkusné	1889
Wurm Piroska	1909
Würdiger Ida	1875

Z

Zacharovits Dezső	1892
Zacharovits Dezsőné Reismann Erzébet	1908
Zacher Etel	1888
Zacher Zsigmondné Lusztig Fanny	1859
Záhler László	1896
Záhler Lászlóné Heller Rózsa	1920
Záhler Éva	1944
Zajcser Berta	1909
Zakulnik Mayer Hilné Weisz Hanni	1867
Zalcer Miksa	1894
Zalcer Miksáné Wesz Ilonka	1900
Zaun György	1932
Zaun Sándor	1900
Zaun Sándorné Mautner Irén	1902
Zádor Zsigmond	1857
Zégelbaum Róbert	1934
Zehngebot Endre	1935
Zehngebot Julia	1903
Zehngebot Miksa	1899
Zehngebot Miksáné Goldenberg Anna	1906
Zehngebot Róza	1906
Zeisler Aladár	1895
Zeisler Aladárné Bárdos Aranka	1901
Zelikovits József	1914
Zelikovits Mór	1915
Zelmanovits Alber	1923
Zelmánovits Aranka	1922
Zelmánovits Edéné özv.	

Zelmánovits Etel 1925
Zelmanovits Jenő 1934
Zelmanovits József 1876
Zelmanovits Józsefné
Ádám Berta 1875
Zelmanovits Lipótné özv.
Brahinszky Anna 1860
Zelmanovits Lyuba 1921
Zelmanovits Malvin 1928
Zelmanovits Mórné
Bederova Olga 1896
Zelmanovits Tibor 19 34
Zentai Károlyné
Teichner Hermin 1894
Zichermann Albert 1901
Zicherman Lászlóné dr.
Várkonyi Edit 1922
Zichermann Mária 1941
Ziegler Adolf 1890
Ziegler Adolf Rezső 1887
Zilahi Anna 1904
Zilahi Ármin 1878
Zilahi Árminné,
Deutsch Franciska 1882
Zimmermann Béla 1903
Zimmermann Béláné
Takács Borbála 1902
Zimmermann Erzséber 1905
Zimmermann Éva 1937
Zimmermann Imre 1931
Zimmermann M. József 1873
Zimmermann Józsefné
Ungár Róza 1869
Zimmermann Lajos 1906
Zimmermann Manóné özv.
Klein Teréz 1866
Zimmermann Salamonné
Izralovits Sarolta 1876

Zimmermann Salamon 1863
Zimmermann Sándor 1938
Zimmermann Sándor 1891
Zimmermann Vilmosné özv.
Klein Teréz 1907
Zinner Adolfné özv.
Mezei Hermin 1881
Zinner Antal 1872
Zinner Antalné, Kohn Róza 1882
Zinnner Fáni 1877
Zinner Gyula 1906
Zinner Gyuláné, Weisz Ilona 1917
Zinner György 1908
Zinner Imre 1933
Zinner Julianna 1938
Zinner Károly dr. 1903
Zinner Lajosné
Weisz Teréz 1909
Zinner Manó 1868
Zinner Manóné
Grünbaum Franciska 1871
Z'nner Mórné özv.
Grünwald Róza 1872
Zinner Pál 1903
Zoldán Józsefné özv.
Weisz Cháje 1869
Zol!ner Ágnes 1912
Zollner Vilmosné özv.
Schön Mária 1888
Zoltán Jenő 1878
Zoltán Jenőné, Feiner Paula 1879
Zoltán Károly 1901
Zoltán Károlyné
Köves Erzsébet 1904
Zoltán Vera 1927
Zorn Józsefné
Blau Ernesztin 1888
Zorn József 1882

Zorn Márkusné, Vámos Irén	1897	Wolfner György	
Zorn Sándor	1908	Wolfner Gyula ifj.	1868
Zucker Gyula	1881	Wolfner János báró	
Zucker Gyuláné, Blau Fáni	1883	Wolfner László báró	
Zucker Tikor	1909	....	
Zuckermann Béla	1898	....	
Zuckermann Jolán	1933	....	
Zuckermann Magda	1925	....	
Zuckermann Pál	1903	....	
Zuckermann Pálné		....	
Czakó Mária	1906	....	
Züsz Zsuzsanna	1921	....	
Zwirn Anna	1924	....	
Zwirn Samuné özv.	1893	....	
Zweig Aranka	1889	....	
Zweig Kornélia	1890	....	
Wolfner András báró	1898	....	

ÁLDOTT LEGYEN SZENT EMLÉKÜK! (z.c.l.)

IRGALMAS ISTEN !

Adj örökkétartó nyugodalmat dicsőséged sugarai közt szeretteink vértanu-lelkének, akik az iszonyat éveiben meghaltak, mert zsidók voltak.

Irgalom Atyja, védőszárnyaid oltalmába fogadd be őket örök időkre. Foglald megszenvedett lelküket az örök élet kötelékébe, örök békesség legyen osztályrészük.

Isten, Te légy lelküknek menedéke s a mi fájó szívünknek vigasztalása.

Te, kinek kezében az élők és holtak lelke, vedd irgalmadba és oltalmadba mártirjainkat! ÁMEN.

HŐSIES ÉLETMENTÉSI AKCIÓK UJPESTEN

Tartozunk az igazságnak azzal a történeti megállapítással, hogy nem volt mindenki náci, illetve nyilas, mert voltak — ha kevesen is — jóérzésű emberek, akikben az igazi humánum, az emberszeretet nemes érzése élő valóság volt, akik az embertelenség korszakában, az üldözöttek segitségére, védelmezésére keltek, saját életük és szabadságuk kockáztatása árán is. Ujpesten, a legnagyobb zsidó-életmentési akciót **Jahoda Károly** fémöntő iparos fejtette ki, aki a Szántó-féle asztalosárúgyárban (Jókai u. 32.) annak raktárhelyiségeiben, 1944-ben, a féktelen fasiszta-nyilas vérengzések idején, nyolcvanhat üldözöttet rejtegetett, akikről a felszabadulásig gondoskodott, amiáltal életüket mentette meg. Jahoda Károly hősies, áldozatos életmentő munkájában, hathatósan közremüködött, a hozzá méltó nemesérzésű hitvese, aki erejét sokszorosan meghaladó, nagy körültekintést igénylő, nehéz küldetést vállalt magára, ugyanis ő látta el az elrejtett üldözötteket élelemmel, ő gondoskodott, jóformán mindennemű életszükségletükről. Külön ki kell emelnünk Jahoda Károlynénak, egy nagyszerű asszonyi, illetve emberi gesztusát s pedig azt, hogy amidőn egy másállapotos üldözött asszony — Bán István ujpesti gépészmérnök neje — került Jahodáék rejtekhelyére, — Jahodáné nem engedte, hogy ez az asszony, a bútorraktár padlózatán feküdjön, hanem saját ágyát bocsátotta rendelkezésére, míg ő maga meghúzódott a raktárhelyiség egyik zúgában, a padlózaton.

Jahodáékhoz hasonló hőslelkű, nemesérzésű humanista volt Ujpesten: **Balla Gyula** szabómester, aki a nyilas terror uralma alatt, Erzsébet-utca 65. szám alatti családi házában — harmincöt zsidó polgártársát, asszonyokat, gyermekeket rejtegetett, élelmezett és mentett meg a gyilkosok elől, teljes önzetlenséggel, éppen úgy, mint Jahodáék. Az időközben elhunyt Balla Gyula nevét — örök emlékezetül — a mártir emlékmű márványtáblájára vésték. Legyen áldott szent emléke!

Az üldözöttek mentési akcióiból kivették részüket, a derék, hős ujpesti partizánok is — **Földes László** bátor vezetésével. Az ujpesti partizánok, haláltmegvető elszántsággal vették fel a nehéz küzdelmet, az állig felfegyverzett nyilas gyilkosokkal szemben, amelynek során több ujpesti üldözött testvérünk életét mentették meg.

Meg kell emlékeznünk, Ujpest város egykori tiszti főorvosáról: **Dr. Pesta Lászlóról is**, aki a legnehezebb időkben nyujtott segítséget — ahol lehetett — üldözött testvéreinknek.

Ugyanigy kötelességünk megemlékezni **Gobby Ede** századosról (Gobby Hilda kiváló színművésznő édesatyjáról) is, valamint **Horváth Imre** inárcs-

kakucsi iskolaigazgatóról — az ujpesti hadiüzemekben dolgozó zsidó testvéreinkből felállított munkásszázad-parancsnokairól, akik emberségesen bántak a század tagjaival szemben, mindenben segítettek rajtuk, sőt **Horváth Imre** százados, személyesen járt el a Vadász-uccai üvegházban (a svájci követség épületében), hogy a százada részére a svájci védettséget megszerezze.

Végül, de nem utolsó sorban, meg kell emlékeznünk **dr. Seress László** ujpesti ügyvédről, — Jahoda Károly vejéről — aki az 1944-es vérzivataros esztendőben, mint tartalékos főhadnagy, egy zsidó munkásszázad századparancsnoka volt, aki e minőségében, századának tagjaival szemben, a legemberségesebben viselkedett, mindenben segítségükre volt, óvta, védelmezte őket, a fenyegető veszedelmekkel szemben, amiáltal hozzájárult ahhoz, hogy százada túlélte a borzalmakat. E monográfia szerzője — Izráel Államában, véletlenül jött össze, Seress László volt századának néhány tagjával —, igy például Zeller Dániel hidalmási , Szabó Imre szászrégeni, Feuerstein Lajos füzesabonyi származásu, izráeli lakosokkal, akik a beszélgetés során, lelkes hangon, hálás szívvel emlékeztek meg nagy jótevőjükről, emberséges parancsnokukról: Dr. Seress Lászlóról!

Némi büszkeség tölt engem is — e monográfia szerzőjét, — amikor Seress főhadnagy nemes emberbaráti magatartását örökítem meg, e monográfiámban, minthogy Seress László a polgári életben, ügyvéd kollégám, akivel a kartársi kapcsolaton kivül, baráti kapcsolatban is állok, — mindketten régi ujpesti ügyvédek vagyunk, akik alapítói lettünk az ujpesti ügyvédi munkaközösségnek, munkaasztalaink is egymás mellett állottak. A köztünk fennálló baráti viszonyra való tekintettel, a tárgyilagosság kötelező elvét figyelembevéve, Seress László emberséges, illetve életmentő magatartását — az általa készített, idevágó feljegyzések alapján, az alábbiakban ismertetem, illetve örökítem meg. (Megjegyzem, hogy Seress László — az őt annyira jellemző szerénységénél fogva — a most részletesen ismertetendő humánus magatartásáról, soha említést nem tett, sem előttem, sem más kollégánk előtt, a vele való együttműködésünk folyamán.)

Dr. SERESS LÁSZLÓ TARTALÉKOS FŐHADNAGY, SZÁZADPARANCSNOK FELJEGYZÉSEI

Feljegyzések a 110/60 tábori munkásszázad életének utolsó hónapjairól. 1944. február 28-án, másodszor hívtak be a gödöllői 9. honvéd bevonulási központhoz. Itt és ekkor a nagybányai X. kmsz.-zászlóaljhoz tartozó 110/60 tábori munkásszázad parancsnokául osztottak be. Birkás Já-

nos fhdgy. századparancsnokot kellett felváltanom, mert őt felmentették a katonai szolgálat alól. A század, abban az időben, a szentkirályszabadjai (Veszprém-megye) repülőtérépítési munkálatoknál dolgozott s ott — több zsidó — és nemzetiségi munkásszázaddal együtt — egy nagy baraktáborban volt elhelyezve. Március 7-én utaztam el Szentkirályszabadjára és másnap vettem át a század parancsnokságát. A táborban, a század, a táborparancsnokság alá volt rendelve, a századparancsnoknak alig volt önálló rendelkezési joga. Mindent a táborparancsnok tartott a kezében. Ennek ellenére minden kedvezményt megadtam a munkaszolgálatosoknak. Igy pl., ha a század egy bizonyos százalékának (1944. március 19-ét megelőző időben) lehetett eltávozást engedélyezni, néhány emberrel többet is elengedtem. Mózes Miksa muszosnak több napi szabadságot adtam, hogy Nagyváradon, a gettóba zárt családját meglátogathassa! Korlátlan levelezést engedtem, a muszosok által kapott csomagokat nem ellenőriztem. A gyengébb testi erőben levőket, könnyebb munkára osztotttam be. Az előirt motozást, elnézően végeztettem. 1944. tavasza nagyon nehezen bontakozott ki. Május közepéig, szinte állandóan hideg, zimankós idő volt, állandóan esett a csipős, széltől hajtott havas eső, alig vártuk, hogy a munkaidő leteljen és a deszkából tákolt barakkjainkba húzódhassunk. Különben a muszosok barakkjai minden kritikán aluli nyomorszállások voltak, egyesek a föld alá vájt vermekben voltak, ahol test-test mellett feküdtek az emberek, élősdiektől, egymástól, a bűztől és a rabságtól szenvedve. Ilyen körülmények között örömmel vettük 1944. május 15-én azt a parancsot, hogy a budapesti-ferihegyi honvéd-repülőtér parancsnokságához kell települnünk. Másnap indultunk vonattal a táborból s 18-án érkeztünk meg a vecsési vasutállomásra. Szállásul a repülőtér nyugati szélén, a budapesti—szolnoki vasútvonal és a vele párhuzamos gyorsforgalmi út közvetlen közelében volt két modern német barakkot kérte el részünkre a német repülőtér parancsnokságától, Eperjessy József repülő-ezredes, repülőtér-parancsnok, aki a későbbiekben is mindig megértő, emberséges, nemesen gondolkodó parancsnokunknak bizonyult. Ez a két épület szűknek bizonyult a kb. 200 ember számára, ezért kérésemre az ezredes hozzájárult, hogy mintegy 40 főt a közeli Csáky-ligeti iskolában helyezzek el. Igy a szentkirályszabadjai elszállásoláshoz képest előnyös és jó helyzetbe került a század s az emberek meg is voltak elégedve. Gondoskodtam, hogy a századnak megfelelő konyhája legyen és fürdési- és tisztálkodási lehetőségről is gondoskodtam, állandóan melegvíz állott — e célból — a század tagjai részére. Bombatámadáskor megengedtem, hogy a század tagjai a polgári lakosság óvóhelyeit keresse fel, minthogy a katonai óvóhelyekre muszos be nem mehetett s a századnak külön óvóhelye

nem volt. 1944. november 2-án indulási parancsot kaptunk Vác irányába és Vácnál átkeltünk kompon a Dunán és Budafokra jutottunk el. Innen elengedtem a század több tagját Budapestre azzal, hogy a svájci követségen szerezzék meg a svájci védettséget a század részére. Ez meg is történt, én pedig bevezettem a századot, a budapesti Aréna-uti laktanyába. Itt elbúcsúztam a századtól s arra biztattam őket, hogy tartsanak össze, mert egységben jobban ellen tudnak állni a rájuk leselkedő veszedelmeknek. Igy mutatta ezt helyesnek az a példa is, amit Csákyligetről elindulva, az uton éltünk át. Az történt ugyanis, hogy elindulásunk előtt, Csákyligeten, mintegy 20—25 emberem, korareggel eltünt, elszakadt a századtól. Nem sokáig jutottak, a nyilasok elfogták őket s bevitték a Mária Terézia laktayába. Amikor a laktanya közelébe érkeztünk, az Üllői-úton, embereim valamiként megtudták, hogy a csoportot ott tartják fogva. Bementem a laktanyába, megkerestem az ügyeletes tisztet s érdeklődtem az embereim után. Kitünt, hogy valóban itt vannak. Kértem az ügyeletes tisztet — egy főhadnagy volt — hogy adja ki nekem embereimet. Azt felelte: „Éppen most akartam őket agyonlövetni. Kiadom őket neked, intézd el őket magad." Normális körülmények között, bármennyire hihetetlenül és bizarrul, hagzik is ez, az akkori őrült helyzetben, ez akkor nagyon is valóságosnak hatott. Átvettem az embereimet, s a századommal együtt vittem be őket is, a védett századokhoz, az Aréna-úti laktanyába. Itt búcsúztam el a századtól!

dr. Seress László s.k.

Eddig szól dr. Seress László beszámolója. Amint ebből is láthatjuk, hogy — ha kevés számban is — voltak bátor, önfeláldozó, jóérzésű, humánus gondolkodásu emberek, akik a válságos időben, az embertelenség korszakában, szívvel-lélekkel, az üldözöttek mellé állottak, akik emberi életeket mentettek, akik segédkezet nyujtottak a bajbajutottaknak, ott, ahol kellett és lehetett. Isten áldása legyen rajtuk!

IV. FEJEZET

A ZSIDÓ KÖZÖSSÉG TÖRTÉNETE A FELSZABADULÁSTÓL — NAPJAINKIG

A szövetséges hatalmak, Hitler fasiszta hadigépezetét szétzúzták, a második világháború — 1945. május 9. napján — végetért, a náci haláltáborok csontig fogyott, de még élő rabjai felszabadultak s azok, akik az átélt borzalmak után, valamennyire magukhoz tértek s akiknek jártányi erejük volt, elindultak gyalogszerrel, a hazatérés utján. Szórványosan és vontatottan tértek vissza a kényszermunkára hurcolt és a koncentrációs táborba zárt és véletlenül életben maradt testvéreink, egykori lakóhelyükre, ahol ujabb keserves csalódás, gyász, lelki megrázkódtatás várt rájuk. Se család, se otthon! Be se engedték őket a lakásaikba. Lesújtott lelkiállapotban is reménykedtek még, hátha valaki hazatér az elhurcolt családból de az idő egyre múlott és a remény egyre fogyott. Nehezen indul meg a keserűséggel, bánattal teli új élet, család nélkül, otthon nélkül, nincstelenül, kenyértelenül, gyászoló lélekkel. A mindennapi kenyérért való küzdelem mellett, a vallási élet ujjáélesztésének előfeltételeiről is gondoskodnak. Rendbehozzák a meggyalázott templomot, amelyet ujonnan szentelnek fel s igy adják át azt rendeltetésének. Igy indul meg a hitélet. Ujjáalakul a hitközség is. A hitközség hazatért tagjai, 1945. február első napjaiban, ideiglenes vezetőséget választanak, amely valósággal a romokon kezdte meg ujjáépítő munkáját. Ez az ideiglenes vezetőség, 1945. november 25-ig működött, majd az e napon megtartott tisztujító választáson az alábbi hitközségi vezetőséget választották meg:

Elnök: **Szekulesz Béla,** később **Schwartz Jenő.**
Elnökhelyettes: **dr. Benedek Jenő.**
Alelnök: **Hartmann János** (később elnök lett.)
Kultuszelőljáró: **dr. Kulka Gyula.**
Gazdasági előljáró: **Donáth Gyula.**
Pénzügyi előljárók: **Pogány Lajos, Szepesi Zoltán.**
Templomi előljárók: **Brichta László, Rádi Márton.**
Chevra Kadisa előljáró: **Zichermann Ignác.**
Jótékonysági előljáró: **Bógner Manó.**
Ellenőrök: **Várnai Sándor, Eichbaum Gyula.**
Titkár: **Nádai János.**

A KÉSŐBBIEK SORÁN VEZETŐSÉGI, ILLETVE ELŐLJÁRÓSÁGI TAGOK VOLTAK:

Hartmann János, Schwarz Jenő elnök.

Kerti László alelnök.

Worzell Imre előljáró.

Lőwy Adolf előljáró.

Osmann Miklós előljáró.

Ádám Tibor előljáró

Lichtmann Imre titkár.

Kemény Emil titkár.

Herczog Gyula titkár.

Ádám Tibor

AZ UJJÁALAKULT HITKÖZSÉG ELSŐ RABBIJA. AZ ISKOLA, A NŐEGYLET UJJÁSZERVEZÉSE

1945-ben, az ujjáalakult hitközség rabbit is választott és pedig a deportálásból hazatért dr. Kepecs Imre fiatal rabbi személyében, majd később megnyitották a zsidó iskolát is, Lőcsei-Lebovics Ferenc igazgató-tanító vezetésével, a véletlenül életben maradt, csekélyszámu iskolai tanuló számára, sőt hitközségi havi folyóirat is indult „Szabad Ujpesti Zsidó Élet" címen. A Nőegyletet is ujjászervezik.

MEGALAKUL A „FRIEDMANN DÉNES IFJUSÁGI KÖR"

A kényszermunkára hurcolt ifjúság tagjai közül, a véletlenül életben maradt és hazakerült kevésszámú fiatalság megalakította a mártirhalált halt főrabbinkról elnevezett ifjúsági kört, amelynek célkitűzése a zsidó kultúra ápolása és a sportélet fejlesztése volt. E kör vezetőségének tagjai a következők voltak: Kallós Pál elnök, Ádám Tibor ügyvezető elnök, Kollmann György titkár. A kulturális bizottság tagjai voltak: Halász Vera zongoratanárnő, Vadász Gyula, Tébner Benő, Czeisler Sándor, Molnár György, Kaposi János, Kévál József, Weisz Imre, Pollák Juda. A kör ma is müködik.

A HITKÖZSÉG UJ FŐRABBIT VÁLASZT. A HITKÖZSÉG MÁRTIR-EMLÉKMÜVET ÁLLIT FEL A TEMPLOM UDVARÁN

Dr. Kepecs Imre rabbi 1946. júniusában Izráelbe alijjázik, utódjául dr. Murányi Miklós főrabbit választották meg. Dr. Murányi Miklós főrabbi és Schwartz Jenő hitközségi elnök müködése idején, a hitközség Aggokházát állított fel, amely ma is áldásos tevékenységet fejt ki. Ugyancsak az ő müködésük idején, a hitközség, mártirjainak emlékére, a Nagytemplom udvarán, monumentális Emlékművet állított fel, amelyet dr. Murányi Miklós főrabbi avatott fel, 1948. évi július 25-ik napján. Az avatási ünnepségen jelen voltak a Magyar Népköztársaság elnöke: Tildy Zoltán, továbbá a magyar kormány, a helyi hatóságok és az országos zsidó szervezetek képviselői, valamint a maradék ujpesti zsidóság.

Az ujpesti Aggokháza avatása (1947)

(A képen: dr. Murányi Miklós főrabbi, Schwartz Jenő elnök, Kerti László alelnök és az amerikai zsidóság képviselője látható.)

Az első jelképes mártiremlékmű az Aggokháza udvarán.

(Deák Ferenc-u. 26.)

Dr. MURÁNYI MIKLÓS FŐRABBI BESZÉDE A MÁRTIR-EMLÉKMŰ FELAVATÁSÁN. (1948.VII.25.)

„מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה את חללי בת־עמי".

„Bár lenne főm víznek forrása, szemem könnyeknek kiapadahtatlan árja, hogy éjjel-nappal sirathatnám népem elesetteit." Jeremiás próféta szavaival ajkunkon állunk itt az avatandó emlékmű előtt, amikor a tegnapnak borzalmai megelevenednek a mának emlékezetében. „ואבכה יומם ולילה".

Mert az emberi élet minden nappala és éjjele sem lenne elegendő egyetlen esztendő pusztulásának siratására. Hozzád szól a próféta, Te zsidó ember, aki eljöttél ma ide egy négyéves évfordulóra. Eljöttél, hogy lelked zokogva emlékezzék az 1944. évi júliusi napokra, mikor e városból több mint tizenhétezer embert, a te véreidet indították el a halálnak útjára. Mint a gyilkosokat, úgy vitték véreinket csendőrszuronyok között végig e városon. Hol van költő, ki szavakba foglalná, hol van festői ecset, mely megörökítené e menetnek képét? Siró csecsemők, anyjukba kapaszkodó kicsiny gyermekek, roskadozó öregek és gyönge asszonyok végeláthatatlan sora vonult reszkető félelemmel a bizonytalanság felé. Ezekkel a védtelenekkel szemben voltak hősök, a gyűlölet katonái, rajtuk aratták a fasiszta hordák győzelmüket. Férfiaink munkatáborokban sinylődtek és rabláncra fűzve,, értesültek róla, mint viszik vágóhidra szüleiket, asszonyaikat ás gyermekeiket. „ויקרא יהוה אלהים אל האדם ויאמר לו איכה".

Istennek hangja kiáltott végig a megtébolyodott világon: „Ember! Hová lettél? Hová tünt az Isten képmására teremtett ember, a szívnek könyörülete és a léleknek érzése? Hol voltak a gyermekeket világrahozó anyák, hogy tiltakozzanak zsidó csecsemők legyilkolása ellen? Hol voltak a mozdonyvezetők, kik megtagadhatták volna a deportáló vonatok indítását? Hol volt a nemzsidó lakosság együttérzése és közösségvállalása, a sárga csillagot önként hordók serege, az üldözöttek tömegét elbujtató és a sátáni rendeleteket szabotáló igazi felebarát? Isteni hang kiáltotta, hol vagy ember? De a hang a pusztába kiáltott, a lelkek pusztaságába. Az isteni szót nem hallották meg Istenek papjai, a templomi szószéken nem hirdettek átkot a hatodik parancsolat lábbal tipróira és nem küldték el áldó szavukat azok felé, akik életük kockáztatásával vállalják az életmentés, az igazi felebaráti szeretet parancsának teljesítését. Kicsiny, apró fénypontok akadtak csupán a nagy sötétségben. Néhány igaz ember találtatott a bűnös Szodomában, kiknek lelkében visszhangra lelt az isteni szó, akik követték e szó parancsait és segítségére siettek embertársaiknak. Mert voltak vértanui nemcsak az üldözésnek, hanem az üldözöttek megmentésének is és az ő emlékük nekünk épp oly drága, mint véreinké.

De, óh fájdalom, a szeretet ereje csak itt-ott feltünő, alig látható sziget volt a gyűlölet tengerében, elmosta azt az emberi kegyetlenség iszonyú áradata. A föld, mit Isten Édenkertnek adott az embernek, átkozottá vált a temérdek ártatlan vértől, mellyel megitatták. Négy esztendő telt el a mi tragédiánk óta. Négy esztendő tépelődése és lelki fájdalma, életküzdelme és halottsiratása állította fel ezt az emlékművet. Akit a természet rendje ragad el az élők sorából, arra négy év után csendes megnyugvással emlékezik vissza a hátramaradott. De a mi halottainkat életünk határáig a lelkeknek fájdalmával siratjuk, mert ujra és ujra átéljük borzalmas halálukat. Lidércnyomásos álmokban felriadunk a vagonok csikorgására, korbácsok csattogására, szenvedő véreink utolsó jajára. És a holtak mellett gyászoljuk önmagunkat, az élőket is. A gyermekkorukat elvesztett fiatalokat, az aggastyánlelkű ifjakat és mindazokat az életre itélteket, kiknek megrendült hitük magában az életben is. De mégis, testvéreim, négy év után meg kell találnunk a múltra emlékezés gyászában a jövőre gondolás hitét is. Meg kell találnunk azt az utat, mely a fájdalmas érzéseken túl a tanulságok levonásához is elvezet. Ez a sokezer, táblára vésett név nem a halálra, hanem az életre figyelmeztet minket. Az emlékművet nem a temetőben, hanem a közösségi élet színhelyén, templom mellett állították fel. Mert vértanuink nem egyedül azt várják tőlünk, hogy évfordulókon, emléknapokon a fájdalmas gyász szavával idézzük őket. Ők velünk vannak a mindennapi élet robotos hétköznapjain, ott voltak az új családok alapításánál, új életek születésénél. Láthatatlan kezük letörli könnyeinket, lelket önt a csüggedőkbe és sikerre viszi életet építő munkánkat. Mert az ő emléküket csak egyféleképpen lehet igazán megörökíteni: új életet építeni, szebbet, jobbat, mint ami nekik osztályrészül jutott. Ezt az új életet azok építik, akik egykor fegyverrel, ma a meggyőzés erejével küzdenek a múlt szelleme ellen. Mert tudnunk kell és meg kell értenünk világosan, hogy a mi tragédiánkért, elsősorban azok felelősek, akik az elmúlt évtizedekben, az ország lakosságának sorsát irányították. A vékony uralkodóosztály, mely más emberek verejtékéből élt, az antiszemitizmus mesterséges szításával vakította el a dolgozó milliók szemét, hogy azok ne lássák nyomoruságuk igazi okát. Ha félő volt, hogy a nép haragja elnyomói ellen fordul, akkor a zsidók elleni gyűlölet mérgét csepegtették a tömegek szívébe, mondván: mindennek a zsidó az oka. És a gyűlölet lángját a zsákmány reményével hevítették, mondván a népnek: nem kell tovább nyomorognod, éhbérért dolgoznod, mert szabadon rabolhatod a meggyilkolt zsidók elhagyott otthonát.

Gyászoló Testvéreim! Ez volt a múlt, a nép ámításának és felbujtásának égbekiáltóan bűnös múltja, melynek nemcsak az ujpesti ezrek let-

tek tragikus áldozatai, hanem az országnak százezrei, Európának milliói tették vértanuságukkal e kort az emberiség örök szégyenévé. E múlt ellen küzdenek ma azok, akik a nép felszabadításával, az emberi jogoknak nem álszent hírdetésével, hanem megvalósításával és egy társadalom nevelésével irtják ki a gyűlöletet az emberek szívéből. Nem lehet ma más útja Izráel maradékának, a halálból megmenekülteknek sem, mint beállni a múlt szelleme ellen küzdők táborába. Vértanuink emléke kötelez minket, hogy sohasem az elnyomók, hanem az eddig elnyomottak oldalán építsük az új életet, mely a demokrácia jegyében biztosítja minden becsületes ember szabad életét és melynek nem lehetnek Auschwitz nevű állomásai. De a mártirok szelleme új utat jelöl ki számunkra zsidóságunkban is. Szakítanunk kell a múltnak átkos örökségével, az évszázados elnyomásból fakadó kisebbségi érzéssel. A béke és a szabadság világát, a demokrácia félelelemmentes életét csak akkor építhetjük sikeresen, ha öntudatosan valljuk magunkat zsidóknak. Ne kövessük a gyöngéknek útját, kik ma sem tudják elképzelni, hogy a zsidó embernek szabadsága egyként biztosíttatik mindenki más szabadságával. A mai nap, Tamuz 17-e nemcsak az ujpesti zsidóságnak gyásznapja. Egész Izráel siratja a 2.000 év előtti Jeruzsálemnek, az ókori zsidó államnak pusztulását. Meg kell értenünk nekünk is, hogy 2.000 év minden tragédiájának, a mi szeretteink borzalmas pusztulásának is végső fokon az ókori zsidó állam pusztulása az okozója. Azóta zsidónak lenni egy sorsot jelentett a föld minden pontján, mert az emberiség egymással viszálykodó, egymást maró népei közösen őrölték a hazát vesztett szétszóratásban élő Izráelt. Az új Izráel, a mának zsidó állama van hivatva megszüntetni a harmadik Galut átkát. Izráel országa küldi ma felénk a vigasztalás szavát, otthont nyujtván a hontaloknak, védelmet a védteleneknek, hitet, életkedvet és zsidó kultúrát árasztván a világ minden pontján élő zsidóság felé. Nem véletlen, hogy az új Izráel megalakulását elsősorban a népi demokráciák támogatják, híven az emberiség, a népek szabadságának gondolatában! A magyar kormány elnöke, mikor elsők között ismerte el Izráelt, ezt mondotta: „Ennyivel tartozunk a mártirok emlékének". Nekünk és a mártirok felejthetetlen emlékével szívünkben, zsidóságunkhoz hűen kell teljesítenünk kötelességünket Izráellel szemben. A vértanuk mghaltak zsidóságukért, nekünk megadatott a lehetősége annak, hogy éljünk érte. Csak ezen a kettős uton, a népi demokrácia és a pozitiv zsidóság útján haladva, nyerhetjük vissza lelki egyensúlyunkat, nézhetünk bizakodással a jobb jövő felé. A gyilkosoknak soha megbocsájtani nem tudunk, de békejobbot nyujtunk mindazoknak, akiket a népámító, gyűlöletet szitó uralom félrevezetett és közömbösségükkel segítették tragédiánk okozóit. Békejobbot

nyujtunk azoknak, kik a múlt szellemével szakítva, a megértés jegyében nézik a gyászoló zsidóság problémáit. Vessék hát ki a gyűlöletet a szívükből, hogy együtt építhessük a szeretetnek, az igazságos társadalmi rendnek világát.

Én Édes Testvéreim! Jeremiás próféta sirató szavai törtek ajkunkra a fájó emlékezés első perceiben. De a tragédia tanulságának levonása után halljátok a vigasztalás prófétájának, Jezsajásnak is szavát:

„הנה לקחתי מידך את כוס התרעלה".

„Elveszem Izráel kezéből a fájdalmas keserűségek poharát mert fenékig ürítette azt". Legyen ez az emlékmű, Testvéreim, szimbolum, a prófétai szó beteljesedésének. A kőbe vésett fájdalom enyhítse a szívnek fájdalmát és az avatás órájában Istenbe vetett hittel és jövőnk reménységével imádkozzunk a sorsok Irányítójához:

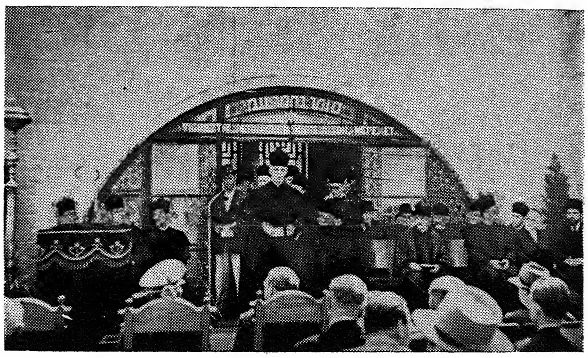
„אבינו מלכנו עשה למען הרוגים על שם קדשך".

„Atyánk Királyunk! Tedd meg azokért, kik irántad való hűségükben vértanúhalált haltak". Add, hogy ne legyen többé zsidó-sors a szenvedés, hogy a gyermekét vesztett agg szülő új gyermeket, a szülőt vesztett árva új szülőt találjon a zsidó közösségben és azontúl az emberi megértésben. Nekünk pedig adassék meg a fájdalmak enyhülésének, a hit megerősödésének lehetősége a Te kegyelmedből. Ámen!

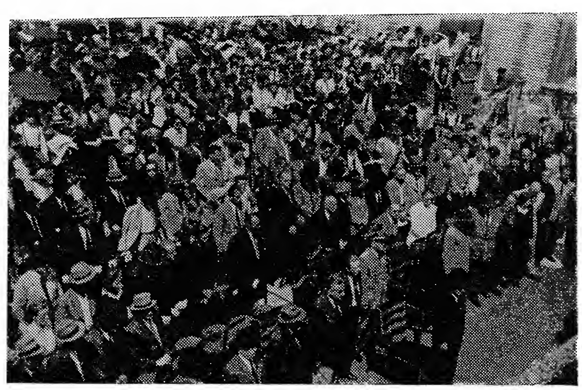
★

Az avatóbeszéd elhangzása után **dr. Pesta László** államtitkár és **Döbrentei Károlyné** ujpesti polgármester szólaltak fel, majd **Kerti László**, az emlékmű-bizottság nevében átadta az emlékművet **Schwartz Jenő** hitközségi elnöknek.

A MÁRTIREMLÉKMÜ KÉPEI:

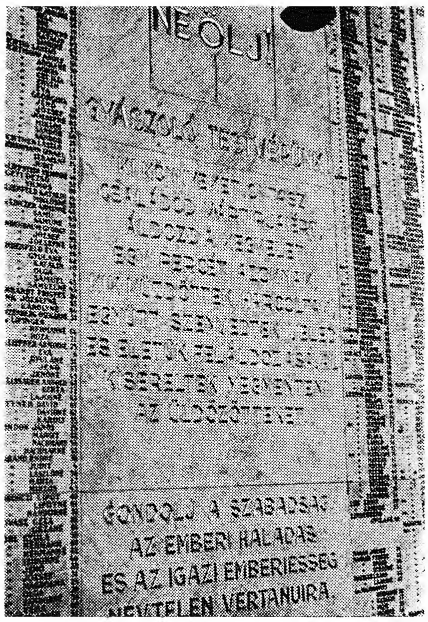

A mártir emlékmű avatása, LINETZKY BERNÁT **főkántor közreműködésével**

A mártir emlékmű avatásának közönsége

NE ÖLJ!

GYÁSZOLÓ TESTVÉRÜNK!

KI KÖNNYEKET ONTASZ
CSALÁDOD MÁRTIRJAIÉRT,
ÁLDOZD A KEGYELET
EGY PERCÉT AZOKNAK,
KIK KÜZDÖTTEK, HARCOLTAK
EGYÜTT SZENVEDTEK VELED
ÉS ÉLETÜK FELÁLDOZÁSÁVAL
KISÉRELTÉK MEGMENTENI
AZ ÜLDÖZÖTTEKET.

- - - - - - - - - - -

GONDOLJ A SZABADSÁG
AZ EMBERI HALADÁS
ÉS AZ IGAZI EMBERIESSÉG
NÉVTELEN VÉRTANUIRA.

A ZSIDÓÉLETEK MENTŐINEK EMLÉKTÁBLÁJA

Ujpest — Rakospalota mártirjainak emléktáblája Jeruzsálemben a mártirok Cion-hegyi pincéjében

Gyászolók a mártirok névtáblái előtt

MEMENTÓKÉNT

Szakadj szét szív, szaggass sokakat
sebes szókkal szakadatlanul:
Isten gyermekei, ezrek ezrei
haltak meg ârtatlanul
Tiltakozz ész, lázadj
tiszta emberi érzület
Ami itt történt: maga
az ördögi őrület!
...Költő szólt így: élve
égő lelkiismeret,
mit semmi sötét erőszak
soha el nem vehet.

BERDA JÓZSEF *

A HITKÖZSÉGI ÉLET A MÁRTIREMLÉKMŰ FELAVATÁSA UTÁNI IDŐKBEN

A mártir emlékmű felavatásától 1950-ik évig, a hitközség életében, különösebb esemény nem történt. 1950-ben a hitközség főrabbija: Dr. Murányi Miklós, lemondott papi tisztségéről és családjával együtt Izráelbe vándorolt. Ekkor a hitközség, **Dr. Teichmann Jakab** budapesti rabbit választotta Ujpest főrabbijává. Dr. Teichmann Jakab főrabbi, úgy, mint elődei a papi hivatásban, a hitélet megerősítésének feladatát tüzte ki maga elé és e nemes feladatát siker is koronázta. Eredményes papi tevékenységének, az 1956. októberben kitört felkelés vetett véget, ugyanis, e

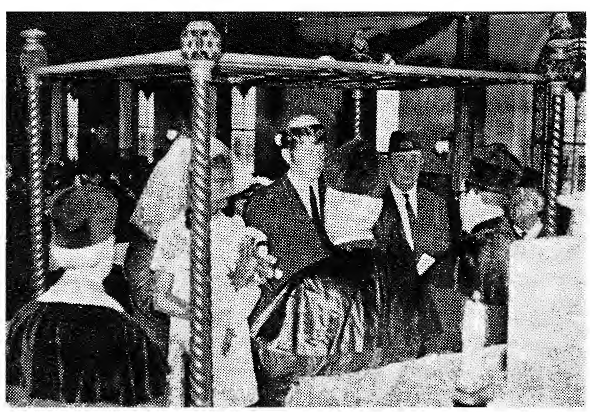
* **Berda József** (1902—1966) a humanista, filoszemita ujpesti költő, a letünt fasiszta-nyilas barbár korszak nyilt ellensége —, aki bátran kiállott az embertelen zsidóellenes törvények („zsidó törvények") behozatalával szemben —, irta ezt a megrenditő költeményt, az ujpesti mártirok Emlékművének felavatásához. (A szerző.)

felkelés nyomán kialakult zsidóellenes áramlat miatt, kénytelen volt papi tisztéről lemondani, müködésének színhelyét elhagyni és családjával együtt Izráelbe vándorolt, majd ottani küldetése során a zürichi hitközség főrabbijává választották.

Az 1956. októberi felkeléssel kapcsolatban, meg kell említenem, hogy e felkelés során zsidóellenes atrocitásokra került a sor, a nyilas csőcselék ismét garázdálkodni kezdett, a házak falaira zsidóellenes jelszavakat mázoltak, templomaink ablakait betörték és a házakban, a zsidó lakók neveit kezdték összeírni, sőt egyes zsidó lakásokban, felfegyverzett nyilas banditák jelentek meg, ahol fenyegető magatartást tanusítottak. A feszült helyzetben több zsidó-család jónak látta, hogy az országból eltávozzon és külföldön szerezzen a maga számára letelepedési lehetőséget. Sokan az új őshazába Izráelbe alijjáztak.

Dr. Teichmann Jakab főrabbi lemondása után, a hitközség nem választott főrabbit, hanem mint körzeti rabbi dr. Geyer Artur rabbi látta el a hitközség papi funkcióit.

1967 óta, mint körzeti rabbi: **Raj Ferenc** rabbi látta el az ujpesti papi teendőket, egészen 1972-ig, amikor is a nagytudású, fiatal lelkipásztort, New York egyik hitközsége főrabbijává választották. Az ő helyébe került, mint körzeti rabbi: **dr. Domán István** rabbi, aki jelenleg is az ujpesti hitközség papja.

Keller Éva és Somogyi György esküvője az ujpesti nagytemplomban (1971) eskető rabbi: Raj Ferenc

A HITKÖZSÉG JELENLEGI VEZETŐSÉGE:

Rabbi: **Dr. Domán István** körzeti rabbi.

Elnök: **Illés Vilmos.**

Alelnök: **Fodor Ambrus.**

Előljárósági tagok: **Fehér Sándor, Steinberger Sándor, Nádel József Kallós Pál, Pataki István.**

Főkántor: **Gáti Sándor.**

A ZSIDÓ ISKOLA RÖVID TÖRTÉNETE

Az első zsidó iskolát a hitközség 1840. évben létesítette. Az iskola tanítói voltak: **Stern Márkusz** rabbihelyettes és **Kőnig** tanító. Az utóbbi nem sokáig működött az iskolában, lemondott állásáról és elköltözött Ujpestről. A hitközség Kőnig tanító helyett **Löffler Zsigmondot** és **Fornheim Dávidot** választotta meg tanítókul. Majd 1858-ban, Stern Márkusz megvált a tanítói állásától, mert időközben a rabbinusi teendői felszaporodtak, azonkivül koránál fogva sem birta a kétirányu tevékenységet elvégezni. A hitközség új tanítóról gonsdokodott, **Schwartz Mór** tanítót választotta meg, aki a következő évben, a Helytartó Tanács 35.395 számú leirata alapján **„vezető tanító"** lett. 1867. óta **Liszer Ignác** tanító is működött az iskolában, majd később **Feldmann Mór** tanítóval bővült a tanszemélyzet. 1870. kezdve, az iskola anyagi nehézségekkel küzdött s végül 1875. évben a hitközség beszüntette az iskola müködését. Ezután 1921-ig a hitközségnek nem volt külön iskolája. Ez évben, dr. Venetianer Lajos főrabbi új iskolát szervezett, amely még ugyanezen év szeptember havában megnyilt. A négyosztályú koedukativ-rendszerű iskola első igazgatója Venetianer Lajos főrabbi volt. Ez az iskola 1944. tavaszáig, a német megszállás idejéig müködött, amikor is a politikai helyzet rohamos rosszabbodása következtében az iskola müködését beszüntették. Ennek az iskolának tanítói voltak: **Antalné, Engelberg Ernő, Wiener Jolán, Schwartz Ilonka, Lőwy Sára** és **Vas Ilona.** A felszabadulás után, 1947. évben, dr. Murányi Miklós főrabbi javaslatára, a hitközség ismét megnyitotta az iskolát, amelyet a b.e. Venetianer főrabbi (z.c.l.) nevéről neveztek el. Ez az iskola, mindössze két évig működött, mert a Kultuszminisztérium, 1949-ben megszüntette. A most említett iskolában, az alábbiak tanítottak: **Lőcsei-Lebovits Ferenc** igazgató-tanító, **Róna László, Murányi Éva, Szemere Béla.** Itt kell megemlítenem, hogy az ujpesti állami elemi- és középiskolában **Feldmann Mór** és **Simonyiné Baumgarten Gizella** hitoktatóként működött, több évtizeden át.

KÉPEK A ZSIDÓ ISKOLÁBÓL

A ujpesti Venetianer-iskola IV. osztálya 1948. évben

Ujpest város polgármestere meglátogatja a Venetianer iskolát (1947.)

A képen láthatók az iskola növendékei, Murányi Éva tanárnő, dr. Murányi Miklós főrabbi, Döbrentei Károlyné polgármester, Lőcsei Ferenc igazgató, Löwy Adolf hitközségi elöljáró, Schwartz Jenő hitközségi elnök

A ujpesti Venetianer-iskola III. osztálya 1934 évben

CIONISTA ÉLET UJPESTEN

Az 1920-as éveket megelőző időben még szervezett cionista életről, Ujpesttel kapcsolatban nem beszélhetünk. Számos cionista érzelmü zsidó egyéniség élt ugyan már ezen időkben is Ujpesten, akik adományaikkal támogatták a Keren Kájemet Lejiszrael magyarországi szervezetét, sőt tagjai voltak a budapesti Makkabeának, igy többek között a Salpeter Grottó, Tisch, Bernstein, Balázs, Eichbaum családok tagjai, valamint dr. Weisz Árpád, dr. Kislödi Árpád, Drexler Pál, Löffler Zsigmond, Löffler Ede. Létezett egy „Kadima" elnevezésü cionista szellemű cserkészcsapat, amelynek parancsnoka: Grottó Ödön mérnök volt. A „Hásomér" elnevezésü cionista ifjúsági mozgalmat, Engelberg Ernő tanító szervezte meg Ujpesten. Az első szervezett cionista élet Ujpesten, a Bernstein-családhoz kapcsolódott, azt lehet mondani, hogy az ő házuk volt a cionista munkásmozgalom központja. Bernstein Ezra, Bernstein Ávrám és a Pongrác fiúk voltak a mozgalom vezetői, akik kapcsolatban állottak a b.e. dr. Grottó Mose orvossal, aki később az izráeli „Zori" Gyógyárugyár alapítója lett, s aki már 1933-ban Izráelbe alijjázott. A Magyar Cionista Szövetség ujpesti helyi szervezete 1933. évben alakult meg s ezáltal legalizálta a túlnyomórészt munkásjellegü cionista ifjúsági mozgalmakat, mint például a „Hásomér"-t és a „Noár Oved"-et. Az első elnöke **Salpeter Zsigmond** volt, majd utána következett dr. Kislödi Árpád, akit Drexler Pál, majd a második világháború után dr. Murányi Miklós és Pollák Jenő követett az elnöki székben. A harmincas évek végefelé megalakult a Klál cionista mozgalom, valamint a Betár csoport. Aktivisták voltak: dr. Jász Pál, dr. Kévál Lipót, Eichbaum Gyula, Várnai János, Komáromi László,

dr. Balázs György, dr. Goiten Zsolt és még sokan mások. 1939-ben, dr. Goiten Zsolt tanár vezetésével héber tanfolyam indult s átképző- és előkészítő tanfolyamok, az u.n. hachsarák létesültek, Pallagpusztán, Zebegényben, Rákospalotán, sőt már Várnán keresztül — dr. Goitein Zsolt szervezésével — többen alijjáztak is. Igy például Bernstein Ezra és Várnai János. A második világháború kitörésekor, az összes cionista ifjúsági szervezetek — és mozgalmak illegalitásba kényszerültek, de éppen akkor meg is erősödtek, mennyiségben és minőségben egyaránt. A német megszállás ideje alatt, az ifjúsági mozgalmak, a kárpátaljai chalucok irányításával, résztvettek titkos bunkerek építésében, a Romániába való szöktetésekben és nyilas egyenruhában való életmentési akciókban. Az ifjúsági mozgalmak keretében müködő vezetők közül kiemelkedett bátorságával a legendáshírű **Gárdos József** ujpesti cionista vezető, a Dror Hábonim mozgalom szervezője, aki résztvett az életmentési- és az Izráelbe való szöktetési akciókban, amelynek során szerzett érdemeiért, Izráelben, nevéről kibucot neveztek el a Galilban. (Lásd életrajzát a Személyi adattárban.)

Ujpesti cionisták egyik csoportja (1939). Bernstein Ávrám, Pongrácz Eliezer, Rosenzweig Kató, Bernstein Imre, Spitzer Jicchák

A második világháború után, a cionista szervezkedés és a cionista munka nagy mértékben felendült, miután maga a hitközség főrabbija: dr. Murányi Miklós is lelkes cionista volt. Ugyanakkor újjáalakult a W.I.Z.O. helyi szervezete is, **Várnai Margit**, dr. Kislödi Árpádné, valamint Steinberger Rózsi vezetésével és lelkes szívvel folytatják azt a nemes célkitüzésü társadalmi és kulturális tevékenységet, amelyet a fasisztanyilas korszakot megelőző időszakban **Donáth Józsefné, Ehrenwald Lászlóné, Futó Gyuláné, Bernstein Mórné, Pongrácz Józsefné** vezetése mellett,

a W.I.Z.O.-hölgyek végeztek. A Magyar Cionista Szövetség helyi csoportja, **Pollák Jenő** elnök és Löcsei-Lebovits Ferenc titkár vezetésével a legaktivabbnak bizonyult a vidéki fiókszervezetek között. Hetenkénti előadások, hébernyelvű tanfolyamok, ifjúsági hachsarák, műsoros esték jelentették a cionista életet, amelynek eredményeképpen sokan alijjáztak.

Bernstein Mór és családja, a zsidó nemzeti eszme harcosai Ujpesten

A hitközségi szemle, a Szabad Ujpesti Zsidó Élet is cionista szellemű cikkeket, tanulmányokat, értekezéseket közölt a felmerülő nap-napi cionista problémák köréből. (Dr. Murányi Miklós és Bernstein Ezra adatai alapján.)

A ZSIDÓK SZEREPE UJPEST GAZDASÁGI ÉLETÉBEN

Nem célom, hogy e munka keretében az ujpesti gazdasági élet fejlődésének történeti képét adjam, mert hiszen ez külön tanulmányt igényelne, azonban annak illusztrálására, hogy milyen jelentős szerepe volt az ujpesti zsidóságnak, az ujpesti ipar- és kereskedelem kifejlesztésében, csupán rövid áttekintést nyujtok, ama nagyobb ipari- és kereskedelmi vállalatokról, amelyeket zsidók alapítottak és amelyek Ujpestet, az ország egyik legnagyobb gazdasági centrumává tették. Az eddigiekben ismertettük Ujpest keletkezése, valamint az ujpesti hitközség történetét. Ennek során rámutattunk arra, hogy Ujpest gazdasági fejlődésének alapját a **Lőwy, Neuschloss** és **Wolfner családok** ipari- és kereskedelmi vállalkozásai vetették meg. A **„zsidó gyarmat”** eme három nagy vállalatához, egyre több iparos és kereskedő csatlakozott a telepen és így indult el a kicsiny település a nagy gazdasági fejlődés útjára. 1840. évben **Wolfner Gyula** és társa, illetve **Wolfner Lajos** ujabb bőrgyárat létesít, amely a század végére, az ország legnagyobb bőripari üzeme lett. 1844-ben, **Blum Ignác**

vállalkozó — ujpesti lakos — gyorskocsi fuvarozási vállalatot létesít, amiáltal Ujpest és a Főváros közötti személyforgalmat biztosította. 1847. évben alakul meg a **Lőwy Dávid és fiai** famegmunkáló vállalat és a **Lőwy Ármin és fiai** fűszer- és gyarmatáru Kereskedelmi vállalat. 1850-ben **Bernauer Lajos** növényi olajgyárat létesitett, amely országos viszonylatban, a második helyen állott, repceolajat, repcepogácsát, ásvány-kenőolajat és gépzsírt gyártott. A század végén, e gyár termékeit európai államokba exportálta. 1856-ban létesült a **Weisz Ármin és fia** bőrgyártó üzem. 1860. évben létesült az első ujpesti enyvgyár: **Leiner-testvérek enyvgyára,** amely az első nagyüzemű enyvgyár volt Magyarországon. E gyárat **Leiner Simon, Leiner József** és **Leiner Samu testvérek** létesítették. A gyár leginkább exportra dolgozott. 1862-ben létesült **Stern Ignác** szesz- és szeszfinomító gyára. Az üzem nyers-, finomított és denaturált szeszt állított elő. Az üzemet Stern Ignác fia: **Egyedi Lajos** nagy szakértelemmel fejlesztette tovább. 1864-ben létesült Ujpest másik nagy enyvgyára, a **Leiner Fülöp és fiai** Enyvgyár, amely a bőrenyv mellett zselatint is készített. A gyár termékeinek 90%-át exportálta európai államokba. 1872-ben létesült Ujpesten Egger Béla távirógépépítő üzeme, amelyből az Egyesült Izzólámpa és Villamossági R.t. és a Standard-gyár vette eredetét. Az **Egger Béla**-féle üzem, 1887. évben Pestre a Huszár-utcába költözött, majd onnan 1901. évben mint Egyesült Izzólámpa és Villamossági R.T. tért vissza Ujpestre. Az Egyesült Izzó, a század elején, izzólámpákat, telefon- és távíró cikkeket, valamint vasutbiztosító berendezéseket gyártott. Majd 1906-ban, a korábbi szénszálas izzólámpa helyett áttért a wolframszálas izzók gyártására. A gyár dolgozói sorából, nagy szaktudásával, szervező talentumával kiemelkedett **Aschner Lipót,** akinek vezetése alatt az Egyesült Izzólámpa és Villamossági-gyár, világviszonylatban elismert hatalmas ipari üzemmé fejlődött. 1880-ban létesült a **Krayer Ede** és Társa Festékgyár, amely festékeket, lakkokat és ablaktapaszt állított elő. 1882-ben alakult a Magyar Pamutipar-gyár, amely **Szurday-Weisz Robert** és **Gomperz Ervin** szakszerű vezetése alatt, országos jelentőségű üzemmé emelkedett. 1889-ben jött létre a **Mauthner-Testvérek** és Társai bőrgyára. Ez az üzem talpbőrök, felsőbőrök, gépszijak előállításával foglalkozott. Az üzem termékeinek nagy részét külföldre exportálta. 1884-ben létesült a **Kohn és Fried** vegyészeti gyár, amely kocsikenőcsöt, vegyi- és kátránytermékeket állított elő. 1894-ben létesült **Sternthal Miksa** bútorgyára és famegmunkáló ipartelepe. 1897-ben létesült **Arányi Adolf** rézművességi üzeme, ahol szeszgyári berendezéseket, mosó- és pálinkafőző üstöket állítottak elő. A gyár, a hazai szükségleten felüli termékeket Ausztriába, Bulgáriába és Szerbiába exportálta. A szá-

zad elején (1903-ban) létesült a **Keleti és Murányi** vegyészeti gyár, a **Werkner Artur** Vas- és acélöntvény-gyár (1906), a **Winternitz**-féle bőrgyár, **Ehrenwald László** famegmunkáló telepe, **Weisz Adolf** bőrgyára, **Strasser és Schönfeld** bőrgyár, **Fuchs Henrik** bőrfestő telepe, **Gerő Zsigmond** bádoglemez és dobozgyára, **Grünbaum Ede** első magyar forrasztócsős-öntvény kefegyára, **Winternitz Gyula** szappan- és szódagyára, **Schreiber Henrik** ecetgyára, **Elsner Rezső és Társa** vegyipari vállalat, **Kaufer Lajos** bőrgyára, **Fürchgott**-féle bőrgyár, **Kikár Adolf** faszerszám- és faárugyára, **Polláck Hermann** vászonárugyára, **dr. Wolf Emil** vegyészmérnök által 1912-ben alapított **Chinoin** gyógyszer- és vegyészeti termékek gyára, **Diamant Samu és Fia: Dán Károly** szőrmeiparosok által alapított Pannónia báránybőrnemesítő gyár, 1929-ben létesült. Ez a felsorolás nem teljes, csupán a zsidó tehetség és a zsidó szakértelem, a zsidó alkotó szellem által létrehozott egyes nagyobb ipari üzemeket és kereskedelmi vállalkozásokat foglalja magában s amelyek gazdasági bázist nyujtottak ahhoz, hogy Ujpest hatalmas ipari, illetve gazdasági centrummá fejlődjék.

UJPEST ZSIDÓ DISZPOLGÁRAI

Itt említem meg, hogy Ujpest község, illetve város képviselőtestülete, a község, illetve város fejlődése érdekében kifejtett értékes tevékenységük alapján, az alábbi ujpesti zsidó lakosokat választotta meg a község, illetve a város díszpolgárává: ujpesti **Wolfner Lajost**, báró ujpesti **Wolfner Tivadart**, **dr. Kiss Sándort**, **Kollár Miklóst**.

Az O.M.ZS.A. (Országos Magyar Zsidó Segítő Akció) UJPESTI KÖRZETÉNEK MÜKÖDÉSE

1938. tavaszán alakult meg az O.M.Zs.A., azon célból, hogy az első zsidó törvény hatása következtében a kenyerüktől megfosztott zsidó dolgozókon és családjukon segítsen. Az O.M.Zs.A., az anyagi segítségen felül, a hatóságok túlkapásaival, jogfosztó törekvéseivel szemben is hathatós segítséget, támogatást nyujtott az arra rászoruló hittestvéreinknek. Országszerte megindult az O.M.Zs.A. széleskörű munkája, így nálunk Ujpesten is. A Pártfogó Irodával karöltve, szoros kapcsolatot tartva, önzetlen segítő munkát fejtett ki az O.M.Zs.A. ujpesti körzete is. E munkában mint jogügyi tanácsadók, önzetlen tevékenységet fejtettek ki, a legnehezebb időkben is **dr. Lengyel Sándor** és e monográfia szerzője: **dr. Szilágyi Windt László** helybeli ügyvédek, akik bátran, sokszor szabad-

ságuk kockáztatásával végezték nehéz feladatukat. Meg kell emlékeznem **Hölzl Magda** jegyzőkönyvvezetőnőről, illetve gépírónőről is, aki csaknem teljesen önzetlen tevékenységet fejtett ki a zsidó testvéreink érdekében végzett jogvédelmi munka terén.

AZ UJPESTI ZSIDÓK A HELYI SPORTÉLETBEN

Az ujpesti sportélet történetében, jelentős esemény zajlott le az 1885-ös esztendőben. Ekkor alakult meg az U.T.E. (Ujpesti Torna Egyesület), amelynek alapításában résztvett **Óváry Lipót, Szterényi József, Wolfner Lajos,** akiket az Egyesület első tisztikarába is beválasztottak. A következő évben **Sonnenfeld Lajos** és **Grünbaum Ede** veszik át az U.T.E. vezetését. A későbbiek során **dr. Neményi Imre, dr. Führer Simon, Egyedi Lajos, Berger Rezső, Vágó Miksa, Szemere Ernő, Pásztor Samu, Langfelder Ferenc, Schwartz Jenő, Szűcs János, Mauthner Zoltán, Wolfner Tivadar, Ehrenwald László, Ladányi Antal, Aschner Lipót** vettek részt az egyesület vezetésében és a sportélet különböző területén. Az 1899. évben megalakult az **„Ujpesti Fotball Club"**, amelynek alapítói közé tartoztak: **Schön Jenő, Ladányi Dezső, Bier Dezső,** majd ugyanezen évben alakult meg az **„Ujpesti Atlétikai Club"**, amelynek alapítói között ott találjuk **Ladányi Dezső** csapatkapitányt, valamint **Langfelder Ferencet, Fürst Oszkárt** és **Herczeg Oszkárt**. Ugyancsak az 1899. évben alakult meg a **„Haladás Torna Club"** is, amelynek alapításában a két **Pollatschek testvér** is részt vett. 1899-ben az ujpesti kerékpár sportolók versenygárdájában **Fürst Oszkár** és **Gyémánt Lajos** tüntek ki. Az 1900. évben történt meg az első fuzió, amikor is az Ujpesti Atlétikai Club beolvadt az Ujpesti Fotball Club-ba, majd az Ujpesti Fotball Club beolvadt — **Várnai Dezső** kezdeményezésére, az Ujpesti Torna Egyesületbe, amely ekkor az **Ujpesti Torna Egylet** nevet vette fel. Ennek első elnökévé **Berger Rezsőt** választották, majd ennek elköltözése után **Vágó Miksát,** alelnökévé **Szemere Ernőt** és **Sonnenfeld Lajost,** mig titkárává **Pásztor Samut** választották meg. 1903-ban felállították a fotball szakosztályt, amelynek titkárává **Lengfelder Ferencet** választották.

A vízisport is fellendült az 1903—1904-es években. A sikeres versenyzők sorában szerepelt **Grünbaum Ede** és **Vágó Miksa.** Az uszósport üzői a népszigeti pályán kezdték szereplésüket, majd 1910-ben megalakult hivatalosan is ez a szakosztály, amelynek aktiv sportolói, illetve mecénásai között ott találjuk: **Szűcs Jánost, Szemere Ernőt, Schreiber Gyulát, Ehrenwald Vilmost,** s **Ehrenwald Lászlót,** akik az ujpesti téli kikötőben — az ország első 100 méteres uszás versenypályáját létesítették. Az első

világháború után, az ujpesti sportélet ismét fellendült. Az U.T.E. élére **Szűcs János** került, akinek vezetése alatt az U.T.E. — az ország sportéletében kiemelkedő szerephez jutott és a szakosztályok is élénk tevékenységet fejtettek ki. (Turisztika, atlétika, birkozó, vívó, torna, tenisz, stb.).

1922. évben új szakosztály létesült, az evezős szakosztály, amelyet **dr. Szűcs András** hozott létre. Ez a szakosztály, később — **Wolfner Lászlóval** az élen kivált az U.T.E.-ből és Ujpesti Evezős Egylet néven, önállóan müködött.

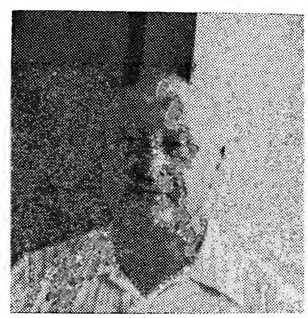
Az ujpesti sportélet nagy eseménye volt a **„Stadion"** létrehozása, felépítése, ami főleg **Aschner Lipót, Szűcs János, Mauthner Zoltán, Wolfner Tivadar, Ehrendwald László, Szemere Ernő, Ladányi Antal, Salgó Jenő** érdeme volt.

Az U.T.E. vezetését — Szűcs János után — Aschner Lipót vette át, aki éppen úgy mint Szűcs János, a legnagyobb áldozattal törekedett arra, hogy az U.T.E. mindenkor a legjobb eredményeket érje el, a sportélet minden területén. Ez a törekvésük sikerrel is járt, ami az elért bajnokságokban meg is mutatkozott. Nincs elég terünk arra, hogy a zsidók részvételét az ujpesti sportéletben, teljes részletességgel közölhessem, ezért csupán vázlatos ismertetést nyujtok, amelyből azonban kiviláglik a zsidók kiemelkedő szerepe, munkássága, érdeme az ujpesti sportélet minden területén.

AZ UJPESTI ZSIDÓ CSERKÉSZCSAPAT RÖVID TÖRTÉNETE

1919-ben alakult meg Ujpesten a „Kadima" cionista szellemű cserkészcsapat, amelynek alapítói voltak a **Grottó-fivérek, Salpéter Gyula, dr. Halpert Salamon, Dávid Lajos** és a **Lőwy-fivérek**. A csapat tagjai ünnepélyeket rendeztek, tornagyakorlatokat folytattak, előkészültek a nyári táborozásra. 1920-ban, a Magyarkút, Nógrádverőce-i nagytáborban rendezték meg a többi **„Kadima"** csapattal, valamint az időközben, **Lőwy Sári** vezetésével, megalakult ujpesti leány cserkészcsapattal együtt, a nagytáborozást. Ugyanitt tartották meg a nagytáborozást az 1921 és az 1922-es években is. A cserkészcsapat első vezetője **Grottó Mose** volt, akitől a vezetést előbb **Sándor** majd **Ödön** fivére vette át. 1923. évben Szobon, 1924-ben Balatonaligán volt a nagytáborozás. 1925. év nyarán, **dr. Halpert Salamon** csapatparancsnok ötven főnyi **„Kadima"** csapattal a balatonlellei táborba indult, de a Magyar Cserkész Szövetség vezetői, a pályaudvaron, rendőri segédlettel a cserkészfiúk kalapját és nyakkendőjét elkobozták. Ezután a fiúk, mint az ujpesti hitközség ifjúsági csoportja

indult a táborba. A későbbiek során, Rákospalotán is megalakult a zsidó cserkészcsapat, Schönfeld Lajos és Bencze-Blum Miklós vezetésével. 1927-ben a Magyar Cserkész Szövetség, az ujpesti zsidó cserkészcsapatot — mint a néhai dr. Venetianer Lajos nevét viselő 921. számú cserkészcsapatot —, elismerte. A rákospalotaiak pedig mint e csapat III. raja csatlakoztak hozzájuk. Az elismertetés és igazolás elnyerésének érdeme **Grottó Ödön** érdeme volt. Grottó Ödön ujjászervezte a csapatot, amelyben segítőtársai voltak: **Lippner Gyula**, **Reich László**, **Kulka István** cserkésztisztek. Ezután következtek az állandó nyári táborozások. 1929-ben a csapat négy tagja — **Reich László**, **Lippner Gyula**, **Heller György** és **Spitzer Lajos** résztvett a londoni Jamboreen. Ez évben **Weingarten Dávid**, **Füredi László** és **Heller György** vezetésével megalakult a farkaskölyök csapat is. Közben a vezetőgárda is kiszélesedett: **Boczán Albert**, **Götzler Sándor**, **Goldstein János** csapattisztek lettek, míg **Becher Hugó**, **Goldstein Lajos**, **Radnai Ede** és **Weisz Tibor** segédtisztekké léptek elő. 1931-ben megalakult az öreg cserkészek csapata (19—20 éven felüliek) **Bencze Blum Miklós** vezetésével. 1933. nyarán, a csapat válogatott gárdája részt vett a gödöllői nagy táborozáson. A gödöllői táborban zsidó imaházat állítottak fel, a tábor zsidó tagjai számára. A tábor zsidó lelkésze: **dr. Vidor Pál budai rabbi**, cserkésztiszt volt. A gödöllői táborozás után, Grottó Ödön megvált tényleges parancsnoki tisztétől és tiszteletbeli parancsnok lett, míg a csapat vezetését **dr. Sommer László** parancsnok vette át. Ekkor már 350 tagja volt a csapatnak, amely az előírt gyakorlatokon kivül ünnepélyeket rendezett, diszőrséget adott, bizonyos ünnepélyes alkalmakkor.

Bencze Miklós v. cserkésztiszt

1935-ben megalakult a Magyar Zsidó Cserkészférfiak Társasága, **Bencze Blum Miklós** elnöklete alatt. A Magyar Cserkész Szövetség elismerte ezen Társaság szervezési és vizsgáztatási jogát. A Társaság őrsvezetői és tiszti tanfolyamokat rendezett. A szép és hasznos ifjúsági nevelőmunkának a kegyetlen zsidóellenes törvények és a kényszermunkát jelentő munkaszolgálat bevezetése vetett véget. Teleki Pál gróf főcserkész halála után, a zsidó cserkészcsapatokat, a Magyar Cserkész Szövetség kizárta soraiból.

Igy szünt meg a szépen fejlődő zsidó cserkészélet Ujpesten.

(Bencze Blum Miklós adatai nyomán)

V. FEJEZET

Az anyahitközség intézményeire, valamint társadalmi, kulturális és karitativ szerveire vonatkozó történelmi adatok csoportosítása. Az ujpesti zsidóság statisztikája. Ujpest zsidó őslakói. (Családfők). Az állami népszámlálás adatai.

AZ ANYAHITKÖZSÉG RABBIJAI:

Stern Márkus rabbihelyettes (1836—1860)
Dessauer Gyula Jehuda Hálévi főrabbi (1860—1867)
Stern-Szterényi Albert-Áron főrabbi (1867—1884)
Scheiber Salamon rabbihelyettes (1869—1894)
Schwartz Jicchák-Cvi rabbihelyettes (1888—1896)
Venetianer Lajos dr. főrabbi (1896—1922)
Lichtmann Mór dr. főrabbi (1898—1941)
Friedman Dénes dr. főrabbi (1927—1944)
Wassermann Jenő dr. rabbihelyettes, hittantanár (1935—1944)
Kepecs Imre dr. rabbi (1945—1946)
Murányi Miklós dr. főrabbi (1946—1950)
Teichmann Jakab dr. főrabbi (1950—1956)
Geyer Artur dr. körzeti rabbi (1956—1967)
Raj Ferenc körzeti rabbi (1967—1972)
Domán István dr. körzeti rabbi (1973 óta)

AZ ORTHODOX HITKÖZSÉG RABBIJAI:

Friedmann Ármin Mose-Cvi rabbi (1894—1933)
Goldmann József főrabbi (1910—1938)
Wachsmann-Leichtag Ábrahám dáján (1930—1944)
Goldmann Lipót Chananja-Jom-Tov-Lippa főrabbi (1938—1944)

AZ ANYAHITKÖZSÉG KÁNTORAI:

Scheiber Salamon, rabbihelyettes is (1869—1894)
Weisz Jakab (1897—1899). Innen bécsi főkántor lett.
Mátyás Mátyás (1899—1905). Előbb a Balassagyarmati Orthodox Hitközség főkántora volt, majd Ujpestről bécsi főkántor lett.

Friedrich Márkusz (1905—1912). Innen new-yorki főkántor lett.

Fischer Henrick (1922—1924). Előbb debreceni főkántor volt. Amerikába ment.

Grünwald Sámuel (1924). Innen new-yorki főkántor lett.

Linetzky Bernát (1920—1921). Innen a pesti Dohány-utcai templom főkántora lett.

Stark Sámuel kántor, 1944-ben mártirhalált halt (z.c.l.)

Klein Éliás (1924—1944). Főkántor, 1944-ben mártirhalált halt (z.c.l.)

Stern József (1940—1956). Innen az USÁ-ba ment főkántornak.

Gáti Sándor, a jelenlegi főkántor.

AZ ANYAHITKÖZSÉG ELNÖKEI, A HITKÖZSÉG ALAKULÁSÁTÓL NAPJAINKIG: (1838—1973)

Lőwy Izsák
Neuschloss Simon
Neuschloss Bernát
Ehrenwald Simon
Friedmann Ármin
Lőwy Ármin
Fornheim Dávid
Kőnig Adolf
Weisz Mór
Wittmann Miksa
Lichtmann Henrik dr.
Führer Simon dr.
Kálmán Ödön dr.
Arányi Adolf
Mezei Elek dr.
Szekulesz Béla
Schwartz Jenő
Hartmann János
Illés Vilmos

AZ ANYAHITKÖZSÉG CHEVRA KADISÁJÁNAK ELNÖKEI, MEGALAKULÁSÁTÓL — 1944-ig: (1844—1944.)

Lőwy Bernát
Fornheim Dávid
Hadl József
Lippner Izrael
Schwartz Izsák
Wittmann Miksa
Klein Ármin
Arányi Adolf
Czeisler Jakab

AZ ANYAHITKÖZSÉG TITKÁRAI:

Ziffer Ede
Lichtmann Mór dr. (rabbi is)
Walles Antal dr.
Zilahi Ármin
Wassermann Jenő dr. (rabbihelyettes és hittantanár is)
Nádai János
Lichtmann Imre
Kemény Emil
Herczog Gyula

Lichtmann Imre
hitközségi titkár

AZ UJPESTI IZRAELITA NŐEGYLET

Az Ujpesti Izraelita Nőegylet, Stern-Szterényi Albert ujpesti főrabbi kezdeményezésére, 1871. november 20. napján alakult meg, hatvan alapító taggal.

A Nőegylet lelkes tagjai, nemes érzésből fakadó elhatározással vettek részt a hitközség szegénysorsú családjainak támogatásában, de jótékonyságot gyakoroltak a községben élő másvallásu rászoruló nincstelenekkel szemben is. A Nőegylet rendezvényeinek, kultúrelőadásainak bevételeit, mindenkor e nemes célra fordította. A Nőegyletet, jótékonysági munkájában, annakidején maga Erzsébet királynő is támogatta, nemkülönben báró Hirsch Móricz, a nagy zsidó filantróp, valamint Bischitz Dávidné szül. Fischer Johanna, a budapesti Nőegylet egykori elnöknője, a jótékonyság fáradhatatlan munkása. A Nőegylet által rendezett hangversenyek és színielőadások Ujpest kulturális életének jelentős eseményei voltak. Az 1898. évben rendezett műsoros estélyen **Jászai Mari** is fellépett, Kiss József és Radó Antal verseit szavait. Itt említjük meg, hogy a Nőegylet 1888-ban népkonyhát alapított, ahol — felekezeti különbség nélkül — száz meg száz rászorulónak nyujtottak meleg ételt emberbarátságból.

A NŐEGYLET ELNÖKEI, MEGALAKULÁSÁTÓL A DEPORTÁLÁS KORSZAKÁIG (1871—1944)

Lőwy Dávidné
Ehrenwald Simonné
Sonnenfeld Lina
Spitz Fánny
Hédervary Sománé dr.
Leiner Józsefné
Quittner Katalin
Friedmann Árminné
Kálmán Ödönné dr.

A NŐEGYLET LEÁNYCSOPORTJÁNAK ELNÖKEI

Az 1922. évben a Nőegyelet keretében megalakult Leány-csoport elnökei a következők voltak:

Venetianer Piroska
Ladányi Irma
Székely Ella
Lőwy Margit
Kőrössy Erzsébet
Deutsch Ilona
Lichtmann Aranka

AZ ANYAHITKÖZSÉG INTÉZMÉNYEI

TALMUD-TÓRA EGYLET. Utolsó elnöke: Grünbaum Lázár.

BIKUR CHOLIM, **a betegeket látogató és segélyező egylet.** Alakult 1895. január havában 136 tagal. (Ebből 97 rendes tag, 39 pártoló tag volt). Utolsó elnöke: Arányi Adolf volt.

MÁSZKIL EL DAL, **kamatmentes kölcsönt nyujtó egylet.** Alakult 1900-ban. Utolsó elnöke: Friedmann Ármin volt.

SÁLOS SZEUDOT EGYLET. A szombat délutáni összejövetelről, s a szombat-búcsúztatóról gondoskodott. Utolsó elnöke: Lőcsei Géza volt.

KOMA-EGYLET. Az egylet tagjai a szegénysorsuak paszitáinak költségeit vállalták magukra. Utolsó elnőke: Lőcsei Géza volt.

AGGOK HÁZA. A Chevra Kadisa kebelében alakult meg 1924-ben. Létesítője: Arányi Adolf volt. A hitközség, a felszabadulás utáni időben ismét megnyitotta az Aggok-házát, amely ma is fennáll és teljesíti nemes hivatását.

UJPESTI IZRAELITA IPAROS- ÉS KERESKEDŐ IFJAK EGYLETE („Legényegylet")

Dr. Venetianer Lajos főrabbi alapította 1897. évben. Minden szombat este, zsidó vonatkozásu ismereteket terjesztő előadásokat tartottak. Ebből a legényegyletből alakult ki a dr. Venetianer Lajos Közművelődési Kör. Első tisztikara a következőkből állott:

Elnök: Süss Samu

Alelnökök: Hadl Lipót, Kahán Henrik

Titkár: Wachsler Izidor

Pénztárnok: Deutsch Béla

Ellenőrök: Lichtenstein Jenő, Stern Ármin, Deucht Lajos

Háznagyok: Kohn Dávid, Dicker József

Könyvtárosok: Hadl Hugó, Eichel József

Számvizsgálók: Dicker Izidor, Krausz Lajos, Winkler Soma

Választmányi tagok: Ehrental Gyula, Wachsler Hugó, Ritter Jakab Krausz Géza, Goldfischer Samu, Salpéter Zsigmond, Gottlieb Zsigmond, Hamburger Sándor, Lőwy Mór, Neumann Samu, Rosenthal Gyula, Steiner Mór, Teichner Henrik.

AZ UJPESTI ZSIDÓSÁG STATISZTIKÁJA

Az ujpesti zsidóság lélekszámának megállapítására nézve, a „zsidó gyarmat" alapításától — 1835-től egészen az első állami népszámlálás idejéig 1869-ig, elfogadható forrás nem áll rendelkezésünkre, minthogy azon források * amelyek figyelembe vehetők lennének, egymástól eltérő,

* Dunakeszi r.k. Plébánia irattára. Váci püspöki Levéltár. Uradalmi összeirások. A Váci Egyházmegye sematizmusa. Fényes: Magyarország leirása. (A szerző.)

egymásnak ellentmondó tartalmuak, azonkivül nemcsupán a tulajdonképpeni Ujpest lakosaira vonatkoznak, hanem magukban foglalják a nem Ujpesthez tartozó területek lakóit is. Ennélfogva a tulajdonképpeni Ujpest („Zsidó gyarmat", Uj Megyer, Ujpest) zsidó lakosságáról, a fentjelzett történelmi időszakban, pontos kimutatásunk nincsen. Ehelyett, az alábbiakban közlöm azon ujpesti zsidó őslakók (családfők) neveit, amelyeket részben az ujpesti hitközség — 1944 év előtti, — irattárában, részben a rendelkezésünkre álló forrás-művekben, a sajtóban, a zsidó hitfelekezeti lapokban találtam. Természetesen az ujpesti zsidó őslakók eme összeállítása nem tekinthető teljesnek, — különösen nem statisztikai szempontból — azonban nevüket mégis helyesnek tartom közölni a még élő leszármazottaikra való tekintettel is.

UJPEST ZSIDÓ ŐSLAKÓI (Családfők)

Lőwy Izsák (1793--1847) timármester, Ujpest alapítója, első főbírája, az Ujpesti Izr. Hitközség alapítója és első elnöke.

Lőwy Bernát (1793—1857) timármester. Résztvett Ujpest alapításában, Izsák fivérével egyetemben, az Ujpesti Chevra Kadisa alapítója és első elnöke, a községi elöljáróság tagja, esküdt, tanácsnok, pénztárnok, községi biró, képviselőtestületi tag.

Lőwy Joáchim
Neuschloss Izsák
Neuschloss Bernát
Neuschloss Simon
Neuschloss József
Neuschloss Salamon
Schwartz Mór
Frommer Mózes
Stern Márkus
Milich Simon
Kunitzer Sámuel
Stöck Adolf
Rechnitzer Izsák
Schwartz Izsák
Poppa Rozália
Paulovics Ignác
Hoffmann Ignác
Heymann Ignác
Litman Fisl
Izrael Mayer
Frommer Dávid
Fornheim Dávid

Schlesinger Hermann
Róth Károly
König N.
Pergen Salamon
Laufer Ignác
Zóbel Ignác
Rechnitzer Móric
Deutsch Bernát
Heisl Izsák
Perlgrund Ignác
Deucht Dávid Adolf
Löffler Zsigmond
Hoffmann Jozefa
Pollák Lázár
Wilhelm Jakab
Rechnitzer Ádám
Wolfner Gyula
Wolfner Lajos
Lents József
Friedländer József
Bloch Ignác
Lőwy Ignác

Lőwy Salamon
Strelitzky Dávid
Deutsch Mózes
Schwartz Márkus
Braun Mose
Wilhelm Sámuel
Lederer Dávid
Katz József
Boem József
Denijsz Simon
Kirchmayer József
Blum Márk
Bruh József
Krausz Mayer
Blum Ignác
Seligmann Mór dr.
Böhm Sámuel
Ehrenwald Salamon
Frommer János
Lőwy Emánuel
Lőwy Adolf
Ehrenwald Simon
Spitzer Salamon
Neumann Izsák
Strelitzky Náthán
Lederer Adolf
Weiser Pál
Gráb Dávid
Frommer Hermann
Steiner Jakab
Landeszmann József
Hoffmann Ferenc
Felber Joáchim
Wenzel Joáchim
Hoffmann Ignác
Ehrenwald Lipót
Fuchs Emánuel
Lőwy Dávid
Reiter Márk
Benjámin József
Deutsch Jakab
Hoffmann Sándor

Fellner József
Cziczel Ignác
Rosenberg Móric
Kohn Móric
Spitzer Móric
Beer Móric
Lőwy Hermann
Loebl József
Schwartz Mór
Feuertag József
Hermann József
Ehrenwald Simon
Klepl Lipót
Lőwy Miksa
Goldstein Adolf
Rosenzweig Heléna
Rosenberg Jakab
Schwartz Ede
Liszer Ignác
Boskovitz Alajos dr.
Müller Adolf
Lőwy Ármin
König Adolf
Fisch Márton
Perzán Leopold
Filipovics Dávid
Grünhut Móric
Rosenfeld Hermann
Kohn Pinkász
Brükszik Jakab
Kirchknopf Ignác
Sternberg Joáchim
Deutsch Zsigmond
Leiner Simon
Hédervári-Hadl Soma dr.
Stern Ignác
Schwartz Jakab
Basch Fülöp
Flesch Móric
Weisz Adolf
Eppinger Farkas

AZ ÁLLAMI NÉPSZÁMLÁLÁS ADATAI UJPEST ZSIDÓ LAKOSSÁGÁRA VONATKOZÓAN:

1869	évben	1.484	zsidó lakos
1880	évben	2.002	„ „
1890	évben	3.915	„ „
1900	évben	7.331	„ „
1910	évben	10.140	„ „
1920	évben	11.344	„ „
1930	évben	11.396	„ „
1941	évben	10.882	„ „

Meg kell jegyeznünk, hogy a fentebbi népszámlálási kimutatások általában pontatlanok, éppenséggel Ujpest viszonylatában, ahol 1924. évig nem is volt bejelentési kötelezettség, illetve bejelentési hivatal. Az 1941. évi népszámlálási kimutatásnál pedig meg kell állapítanunk, hogy az teljesen hamis képet ad a való helyzetről. Az 1941-es évben a fasizmus napról-napra egyre erősebb lett, a hatóságok egyre jobban fasizálódtak, a zsidóüldözések fokozódtak, a hatóságok, állami szervek ténykedéseit az embertelenség, a kegyetlenség, a becstelenség alantas indulatai irányították, jogfosztások, csalások, hamisítások eszközeivel törekedtek elhomályosítani az igazságot, minden téren. Ez a nemtelen törekvésük okozta azt is, hogy a zsidóvallásu lakosság számát igyekeztek lecsökkenteni, így az 1941. évi népszámlálás alkalmával nem vették fel azokat, akiket az u.n. K.E.O.K.H. razzia során összefogdostak, s Galiciába, Kamenec-Podolskba, Majdanekbe stb. hurcoltak és ott legyilkoltak, valamint kihagyták a népszámlálásból, a még akkor katonai szolgálatot teljesítő zsidókat és azokat, akiket munkaszolgálat címén kényszermunkára, aknamezőkre, az ukrajnai frontra hurcoltak és ott lemészároltak, holott ezeknek száma többezerre rúgott. Mindezeknél fogva az 1941. évi népszámlálási „kimutatást" nem fogadhatjuk el.

SZEMÉLYI ADATTÁR

Ugy vélem, hogy nem lenne teljes az ujpesti zsidóságról szóló monogrófia, ha nem emlékeznék meg azokról, akik Ujpesten születtek vagy ott éltek, vagy ott működtek és a tudományban, a művészetben, az irodalomban, a gazdasági életben, a közéletben, avagy a zsidó hitfelekezeti életben, alkotásaikkal, tevékenységükkel érdemeket szereztek, miért is a rájuk vonatkozó adataimat, az alábbiakban ismertetem.

ÁDÁM-BRANDENBURG ÁRPÁD dr.

Született 1899. évben, Ujpesten. Belgyógyász-szakorvos, az Ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület ellenőrző főorvosa, a József főherceg Szanatórium Egyesület és a Phöbusz-Művek orvosa volt. Elemi- és gimnáziumi tanulmányait szülővárosában végezte, majd annak befejezése után, — az első világháború során —, katonai szolgálatra vonult be és az orosz fronton teljesített szolgálatot. Orvosi tanulmányait a bécsi egyetemen végezte. Orvosi gyakorlata mellett irodalmi munkásságot is fejtett ki, **Ádám Gábor** írói álnéven. 1925. évben irodalmi pályadíjat nyert **„Megremegő szellő”** címen irott novellájával, majd ugyanezen évben novellás kötete jelent meg, amelyet a kritika nagy elismeréssel fogadott. Orvosi szakelőadásaival is nagy elismerésben volt része. 1944. évben, Ukrajnába vitték, ahol a gyilkos magyar keretlegények halálra kinozták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.).

ADLER HENRIK

Született Ujpesten, 1882. évben. Ipari vállalkozó, vízvezeték szerelő és központi fűtés berendező volt. Iskolai tanulmányai után a budapesti Technológián és különböző gyári üzemekben szerzett képesítést, amelynek bővítésére külföldi tanulmányutra ment. Később a M.Á.V. építkezéseinél, mint művezető működött. 1909-ben önállósította magát Ujpesten, ahol 35 éven át fejtett ki szakipari tevékenységet. A felekezeti- és társadalmi életben, hasznos és értékes munkásságot fejtett ki. Több izben volt városi képviselő. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c.l.).

ANTAL ENDRE dr.

Született 1881-ben, Debrecenben, városi tiszti főügyész, Pestmegye t.b. tiszti főügyésze és városi képviselő, megyei törvényhatósági bizottsági tag, az ujpesti izr. hitközség elöljárója, a dr. Venetianer Lajos izr. Közművelődési Egyesület társelnöke, a Teleia egyesület elnöke volt. 1910. óta

a városi képviselőtestület választott tagja volt s azóta állandóan résztvett a városi politika irányításában. Értékes közéleti munkássága mellett a felekezeti életben is jelentős tevékenységet fejtett ki. Haladó szellemű, minden szépért és jóért lelkesülő ember volt, aki mindenkor a város és a lakosság érdekeit tartotta szeme előtt. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c.l.).

ARÁNYI ADOLF

Született 1869-ben, Szatmárott. Rézműves iparos, az ujpesti izr. hitközség és az ujpesti Chevra Kadisa elnöke, Pest-megye Törvényhatóságának bizottsági tagja, a Jószív Gyermekbarát Egyesület díszelnöke volt. 1895-ben, mint rézművessegéd jött Ujpestre, ahol szaktudásával, szorgalmával rézműves üzemet létesített. Ujpesti működése kezdetétől fogva részt vett a helybeli iparosok szakmai és gazdasági mozgalmában. A hitközségi életben mindenkor áldásos, hasznos munkát végzett. Minden jótékonysági akcióból kivette részét. Közhasznu, értékes felekezeti munkásságának kiemelkedő eseménye volt az ujpesti Aggok Háza létesítése, ahol elaggott, nincstelen hittestvéreink találtak meleg otthonra, életük alkonyán. 1943. évben adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. (Z.c.l.).

ASCHNER DÁVID

Született Assakürtön (Nyitramegye), 1869-ben. Az ujpesti gazdasági élet kiváló tényezője volt. A Tokodi Üveggyár és az Egyesült Izzólámpa Gyár egyik vezetője volt. Kiváló szaktudással rendelkezett. Kivette részét a város kulturális és közjótékonysági akcióiból. Résztvett a felekezeti élet munkájában, mint hitközségi elöljáró. Különösen a Pro-Palesztina Szövetség célkitüzéseinek lelkes támogatója és pártfogója volt. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c.l.).

ASCHNER LIPÓT

Született Assakürtön (Nyitramegye), 1872. január 27-én. Az Egyesült Izzó vezérigazgatója volt. Az iskolai tanulmányai befejezése után, mint hivatalnok lépett még 1892-ben, a Villanygyár köteléké-

be, ahol hamarosan felismerték kiváló képességeit és rövidesen vezetői poziciót ért el, kiváló munkássága révén. Oroszlánrésze volt abban, hogy az Egyesült Izzó, az ő szakszerű vezetése alatt, exportra dolgozó világcég lett. 1921-ben lett az Izzó vezérigazgatója. Nagyvonalu gazdasági tevékenységén kivül a sportélet terén kifejtett áldozatos munkásságával is elévülhetetlen érdemeket szerzett magának. Hosszú időn át az U.T.E. elnöke is volt. A testnevelés terén, országosan elismert nevet vívott ki magának. 1944-ben, a német megszállás után, a Gestapo Dachauba hurcolta, majd a felszabadulás után Svájcba került. 1948-ban, a magyar kormány hazahivta és haláláig, ismét az Egyesült Izzóban fejtett ki hasznas, értékes irányító gazdasági tevékenységet. 1952. január 18-án halt meg Budapesten. (Z.c.l.).

BALÁZS GYÖRGY dr.

Született 1914. március 21. napján, Ujpesten. Okleveles rabbi volt. Középiskolai tanulmányai után a budapesti Rabbiképző Intézet növendéke volt. 1940-ben, a budapesti Tudományegyetemen avatták bölcsész doktorrá, míg 1943-ban, a budapesti Rabbiképzőben rabbivá. 1942. óta a Magyar Zsidó Múzeum tudományos őreként működött, mindaddig, amig munkaszolgálatra be nem hivták. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c.l.). Ismert tudományos műve: „Egy feltárt bibliai város" (Budapest, 1940. d.)

BÁLINT LAJOS

Született 1886-ban, Ujpesten. Iró, dramaturg volt. Előbb a Magyar Hirlap, majd a „Világ" szinházi kritikusa volt. 1914-ben, többedmagával megalapította a Thalia Társaságot. 1915-ben pedig a Nemzeti Szinház titkára és dramaturgja lett, egyszersmind irodalmi vezetője volt a Genius-könyvkiadó társaságnak. Sok regényt és drámát fordított magyarra. Önállóan megjelent művei: Táncosok és artisták. Tanulmányok (1920). Szinpadi művei: Baskircsev Mária (Andai Ernővel, 1935), Támár (1942), Csinom Palkó (Dékány Andrással), Bihari nótája (Oláh Gusztávval, 1955.) Meghalt Budapesten, 1974. február havában. (Z.c.l.).

BÁNKI DÉNES dr.

Született 1905-ben, Budapesten. Ügyvéd. Középiskolai tanulmányiat az ujpesti Könyves Kálmán főgimnáziumban végezte. Gimnazista korában, mint előadóművész

tünt ki és az országos középiskolai szavalóversenyen első díjjal tüntették ki. Fiatal korában a város minden ifjúsági, kulturális és társadalmi mozgalmában tevékenyen részt vett. Elnöke volt a Jószív Egyesület ifjúsági csoportjának és a Renaissance-körnek. A sportból is kivette részét, mint az U.S.K. jóideig volt elnöke. Jogi tanpulmányait a pécsi Tudományegyetemen végezte. 1928-ban avatták a jog- és államtudományok doktorává, majd 1933-ban tette le az egységes birói- és ügyvédi vizsgát és azóta Ujpesten folytat ügyvédi gyakorlatot. A politikai életben mindenkor a haladó irányzat képviselője volt. A felszabadulás után Ujpest város tiszti főügyésze, az Országos Ügyvédi és Bírói Vizsgálóbizottság tagja, a Budapesti ügyvédi Kamara főügyésze, majd elnöke lett. 1951-ben, többedmagával megalakította Ujpesten, a budapesti 11. számú Ügyvédi Munkaközösséget, amelynek mai napig is vezetője. A jogéletben, a közéletben, a társadalmi életben, értékes, hasznos munkásságot fejt ki.

BARÁT SÁNDOR dr.

Született 1888-ban, Budapesten. Évtizedeken át folytatott ügyvédi gyakorlatot Ujpesten és mint tudós magánjogász, országos viszonylatban elismert nevet vívott ki magának. Igazgatósági tagja

volt az Országos Ügyvéd Szövetségnek, ügyésze az ujpesti Közművelődési Körnek, titkára a Pest-vidéki Ügyvédi Kamarának, ügyésze volt az Országos Orvosszövetség ujpesti szervezetének. Az első világháborúban mindvégig tűzvonalban teljesített katonai szolgálatot. A háború végén, mint tartalékos százados szerelt le. Háborús kitüntetései: Signum laudis, Nagy ezüst, Kis ezüst, Károly-csapatkereszt. Jogirodalmi tevékenységet is fejtett ki, jogi szaklapokban megjelent tudományos cikkei magas jogászi képzettségről tesznek tanuságot. 1932-ben, a Magyar Jogászegylet pályadiját nyerte el: „A gépjármű baleseti felelőssége” című munkájával, amelyet a Magyar

Jogászegylet adott ki nyomtatásban. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c.l.).

BARNA IMRE dr.

Született 1898-ban, Ujpesten. Ügyvéd, a Budapesti Ügyvédi Kamara főtitkára, a B.Sz.K.R.T. vezérigazgató helyettese volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, egyetemi tanulmányait a budapesti és a szegedi Tudományegyetem jogi karán végezte. 1924-ben avatták a jogtudományok doktorává, 1928-ban tette le az egységes birói- és ügyvédi vizsgát és attól kezdve Ujpesten folytatott ügyvédi gyakorlatot. Az ujpesti Járásbiróságon ügyészi megbizottként fejtett ki közvádlói tevékenységet. A vészkorszakban munkaszolgálatra hivták be, majd a német megszállás után illegalitásba vonult és csatlakozott az ellenállási mozgalomhoz. A felszabadulás után, rövid ideig, ismét ügyvédi gyakorlatot folytatott, majd a B.Sz.K. R.T. vezérigazgató helyetteseként, és a Budapesti Ügyvédi Kamara főtitkáraként fejtett ki értékes és hasznos tevékenységet. 1965. évben, rövid ideig tartó betegség után, elhalálozott. (Z.c.l.).

BARTA DEZSŐ

Született 1879-ben, Ujpesten. Gimnáziumi tanár volt. Évtizedeken át müködött az ujpesti Könyves Kálmán Gimnázium tanáraként. Résztvett az első világháborúban, mint főhadnagy s számos katonai kitüntetéssel tért haza. Az ujpesti kulturális életben kiemelkedő munkásságot fejtett ki, hasonlóképpen a hitfelekezeti életben is. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c.l.).

BAUER SOMA

Született Ujpesten. Festőművész, kiváló arcképfestő, rajztanár volt. Évtizedeken át tanított az ujpesti Leánypolgári Iskolában. Ő készítette — az ujpesti községi képviselőtestület megbizásából — 1889 évben Kossuth Lajos díszpolgári oklevelét. Tagja volt annak a kulturális bizottságnak, amelyet az „Ujpesti Közművelődési Kör" a gimnázium létesítése tárgyában felállított, s amelynek tevékenysége folytán az ujpesti gimnázium létrejött.

BELLÁK GYULA

Született 1883-ban, Budapesten. Nyomdász iparos volt, aki szakképzettségét, a főváros nagyobb nyomdáiban sajátította el, ahol később ő maga is, vezető állást töltött be. Nyomdaüzemét, az előnyösen ismert „Attila-nyomdát", 1912-ben alapította Ujpesten. Az első világháborúban részt vett, ahol számos katonai kitüntetésben részesült, majd a háború után, a Frontharcos Szövetség ujpesti csoportjának társelnöke és számos ujpesti jótékonysági egyesü-

let áldozatkész vezetőségi tagja volt. A hitfelekezeti életben is, áldásos tevékenységet fejtett ki. 1944-ben mártírhalált halt. (Z.c.l.)

BENCZE SAMUEL dr.

Született 1875-ben, Ujpesten. Főállatorvosként müködött a fővárosban, de Ujpesten lakott és tevékenyen részt vett Ujpest társadalmi, kulturális és testnevelési életében. Részt vett az első világháborúban, ahol számos kitüntetésben, köztük az arany érdemkereszt adományozásában részesült. Az U.T.E. elnöke, az Országos Állatorvosi Egyesület vezetőségi tagja volt. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c.l.).

BENCZE TIBOR dr.

Született 1910-ben, Ujpesten. Állatorvos volt és ezen hivatása mellett, zeneszerzéssel is foglalkozott. Sok értékes szerzeményével nagy sikert ért el. A vészkorszakban, mint munkaszolgálatost Ukrajnába hurcolták és ott a magyar honvédségi keretlegények halálra kinozták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.).

BENEDEK JENŐ dr.

Született 1910-ben, Ujpesten. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, jogi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. Az ügyvédi vizsga letétele után, Ujpesten nyitotta meg ügyvédi irodáját. A felszabadulás után a lakásügyi kormánybiztosságon müködött, majd a Magyar Jogász Egylet elnökévé választották. Számos nemzetközi konferencián képviselte a magyar jogászok eme testületét. 1966-ban, külföldi hivatalos útjáról hazatérőben, repülőgép szerencsétlenség áldozatául esett. Korai halála nagy veszteség a magyar jogász társadalomnak. (Z.c.l.).

BERNSTEIN JÓZSEF dr.

Született 1904-ben, Ujpesten. Ügyvéd volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait Ujpesten, mig jogi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. Az ügyvédi vizsga letétele után, Ujpesten nyitotta meg ügyvédi irodáját. Részt vett a felekezeti életben és a zsidó nemzeti eszme propagálásában. A vészkorszakban munkaszolgálatra hivták be, majd a német megszállás után illegalitásba vonult, csatlakozott az ellenállási mozgalomhoz, azonban a nyilas gyilkosok elfogták és halálra kinozták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.).

BERNSTEIN PÁL dr.

Született 1911-ben Ujpesten. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte. Az érettségi vizsgája után beiratkozott a berlini Tudományegyetem orvosi karára, ahol orvostudományi tanulmányait 1937-ben vé-

gezte be. Ezután Budapesten, a Zsidó Kórház Kaszab klinikáján kezdte el orvosi gyakorlatát. Majd 1939-ben Izráelbe alijjázott és a Hadassza kórházban, majd a haifai Kupát Cholimban működött. 1952-ben állami szolgálatba lépett, amelynek során Haifa tisztiorvosává nevezték ki, amely tisztet a mai napig is — közmegelégedésre — tölti be. A második világháború idején az angol hadseregben szolgált századosi rangban, később a felszabaditó háborúban teljesített katonaorvosi szolgálatot. Ifjú korában, Ujpesten a cionista ifjusági mozgalom tevékeny tagja volt.

BOKROSI-BIERMANN DEZSŐ

Szül. 1899. nov. 10-én, Ujpesten. Szobrász, festőmvész, grafikus volt. 1949 óta Kossuth-díjas, 1964 óta érdemes művészi kitüntetés birtokosa volt. Az első világháború után feltünt szobrásznemzedék egyik legegyénibb utakat járó tagja volt. Gyermekkorát Ujpesten töltötte. Az expresszionizmus leghatásosabb magyar képviselője. A K. É. V. E. Művészegyesület 1918. évi kiállításán állították ki rajzokból és néhány szoborból álló gyüjteményét. Márvány leányfejét a Főváros vette meg. Később Berlinben, majd megint Budapesten rendezett gyűjteményes kiállítást szobraiból. 1922-ben, Jób című litográfiai sorozata jelent meg. 1957-ben a Műcsernokban rendezett gyűjteményes kiállitást. Meghalt. 1965. január 14-én Budapesten. (Z.c.l.)

BOSCHÁN HENRIK

Szül. Ujpesten. Cipőgyáros volt. Régi ujpesti család sarja volt. 1900. évben alapított meg modern cipőkészitő üzemét Ujpesten, a Tavasz-utca 77-79. szám alatti telepén. Évtizedeken át résztvett Ujpest társadalmi, kultúrális és karitativ életében, ahol hasznos, értékes tevékenységet fejtett ki a közjó érdekében.

BOSKOVITS ALAJOS dr.

Orvos, községi orvos, községi vezető főtisztviselő volt Ujpesten. Az 1860-as évektől, Ujpest község esküdtje, 1865-től községi pénztárnoka, 1870 óta pedig községi orvosként működött. A községi képviselőtestület tagja volt évtizedeken át. Az 1874. évi ujpesti zendülés idején, az uzsoráskodó, korrupt Weltz Károly községi biróval szemben, az ellenzéket képviselte és a zendülésből kifolyólag ellene is vádat emeltek, de a biróság, bűncselekmény hiányában, felmentette. Igazságszerető, puritán lelkü közéleti férfiú volt, aki Ujpest felvirágoztatása körül nagy érdemeket szerzett. 1898 dec. 18-án halt meg Ujpesten. (Z.c.l.)

BRAUN ÉVA

Született 1917-ben, Budapesten. Tisztviselőnő volt. Atyja Braun

Róbert szociológiai író volt. Középiskolai tanulmányait jeles eredménnyel végezte. A Chinoin vegyészeti gyár kisérleti osztályán dolgozott. Tagja volt a Magyarországi Magántisztviselők Szövetségének, valamint a Szociáldemokrata Párt országos ifjusági bizottságának, majd az illegális kommunista Pártnak. A nyilasok 1944. május 23-án, munkahelyéről elhurcolták és ismeretlen helyen kivégezték. (Z.c.l.)

BRÓDI IMRE dr.

Szül. 1891-ben, Gyulán (Békésmegye). Fizikus, mérnök, kiváló tudós, neves feltaláló volt. Tanulmányait a budapesti és párizsi Tudományegyetemen végezte. Számos értekezése jelent meg az elméleti fizika köréből. 1924-től — deportálásáig, az Egyesült Izzó kutató laboratóriumában dolgozott. Kutatásai során feltalálta, majd kivitelezte a kriptonlámpát, amely a legtökéletesebb s egyben a legfehérebb fényt adja. E találmánya ma már az egész világon elterjedt, minthogy az Egyesült Izzó milliós tételekben exportálja az egész világra. 1944-ben, a nyilasok lefogták, majd egy koncentrációs táborba deportálták. 1944. december 20-án a mühldorfi lágerben meggyilkolták (Z. c. l.) Mártiromságot szenvedett eme testvérünkről, utcát neveztek el a felszabadulás után s a gyulai szülőházát, halálának 25. éves évfordulóján, emléktáblával jelölték meg és az Egyesült Izzó kutató leboratóriumát róla nevezték el. (dr. Vajda Pál: Magyar tudósok, magyar találmányok, 24. oldal).

CZINNER MANÓ

Szül. 1872-ben, Mátészalkán (Szatmár-megye). Fakereskedő, városi képviselő, az O.K.I.Sz. vezetőségi tagja, az újpesti hitközség elöljárólja volt. Az első világháború alatt az orosz és szerb fronton harcolt, mint huszárőrmester. 1917-ben, az orosz fronton sulyosan megsebesült és mint 66%-os hadirokkant szerelt le. Harctéri szolgálataiért számos katonai kitüntetésben részesült. Ujpest városának valamint hitfelekezetének karitativ munkájában mindenkor áldozatkészen vett részt. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c.l.)

DEUCHT E. LAJOS

Szül. 1863-ban, Ujpesten. Szakképzett és államilag vizsgázott kovács mester, az Ujpesti Ipartestület és az Ujpesti Chevra Kadisa alelnöke, az ujpesti izr. hitközség elöljárója, a Venetianer

Lajos Képzőművelődési Egyesület alapitó- és igazgatósági tagja volt. Számos jótékonysági és kultúrális intézménynek áldozatkész tagja és lelkes támogatója volt. Ősrégi újpesti család sarja volt. Édesatyja: Deucht Dávid Adolf 1839-ben telepedett le Ujpesten és élénk tevékenységet fejtett ki a hitközségi életben is. Deucht Lajos 70-ik születésnapját, 1932-ben ünnepelték, amely alkalommal az újpesti hitközség és a Chevra Kadisa meleg ünneplésben részesítette és önzetlen, áldozatkész, lelkes felekezeti munkásságának elismeréséül, művészi kivitelü ezüst serleggel ajándékozta meg. Nemes lelkét 1941.-évben adta vissza Teremtőjének. (Z.c.l.)

DÉVÉNYI JENŐ dr.

Szül. 1879. ápr. 12-én, Ujpesten. Régi családi neve Deutsch volt. Költő, író, ügyvéd volt. Jogi tanulmáényait a budapesti Tudományegyetemen végezte, majd Ujpesten nyitott ügyvédi irodát. A Szociáldemokrata Párt tagja volt s mint városi képviselő résztvett az újpesti városi politikai életben. Az 1919.-i proletár diktatúra idején, a városi végrehajtó tanács tagja volt. A proletár diktatúra leverése után Bécsbe emigrált. Versei a bécsi lapokban és a pesti Népszavában jelentek meg. Költészetét mély lirai érzés és egyszerűség jellemezi. Önálló kötetei: Bécsi erdő (1923.), Bécsi miniatűrök (1925.), Bécsi csendes muzsika (1926.). Megírta a bécsi emigráció történetét is. 1927-ben tért vissza Magyarországra. 1944-ben mártírhalált halt. (Z.c.l.)

DIAMANT JÓZSEF

Szül. 1874-ben, Ujpesten. Szalámigyáros, mészáros mester, városi képviselő, az újpesti Chevra Kadisa képviselőtestületének tagja volt. Szakképesítését Bécsben nyerte. 1900-ban alapította ujpesti üzemét, amelyet a modern technika minden vívmányával szerelt fel. Az első világháborúban, mint tűzmester frontszolgálatot teljesített, melynek során több kitüntetésben részesült. 1944-ben mártirhalált halt. (Z. c. l.)

DIÓSYNÉ HANDEL BERTA

Szül. 1869. szept. 30-án, Ujpesten. Operaénekesnő, mezzoszoprán. A pudapesti Zeneakadémián és Bécsben tanult. Lipcsében, Berlinben, Hamburgban és más német város operaszinpadján lépett fel, emellett kiváló hangversenyénekesnő is volt. 1892-től—1911-ig a Magyar Királyi Operaház tagja volt, majd 1912-től—1916-ig az Operaház játékmestere volt. 1916 után énektanítással foglalkozott. Meghalt Budapesten, 1927-ben. (Z.c.l.)

DOMÁN ISTVÁN dr.

Született Budapesten 1926-ban. Rabbi, hittanár, tankönyvíró.

Elemi- és középiskolai tanulmányai elvégzése után, a budapesti Rabbiképző Intézetbe iratkozott be, ahol 1945—1950-es években folytatta teológiai tanulmányait. Egyidejüleg a budapesti Tudomány egyetem bölcsészeti karán is tanult. 1949-ben nyerte el a filozófiai doktorátust. Disszertációjának címe: Jónás próféta történetének ábrázolásai. Az egyetem elvégzése után tanári és tankönyvírói tevékenységet fejtett ki. Rabbi oklevelét 1965-ben nyerte el. Az U.S.A.-ban hittanári tevékenységet fejtett ki, majd hazatér külföldi tanulmányútjáról s Nagykanizsán, Kaposvárott és Szegeden fejt ki rabbi tevékenységet. 1972-óta Ujpest- és Rákospalota körzeti rabbijaként müködik. Ezen tevékenységén kivül, több ízben végez ünnepi papi funkciót, európai államok hitközségeiben.

Hébernyevü művének címe:

להזהר על השחיטה ועל המצוות התלויות
בה, דיקדוקיה ופרטיה

míg magyar nyelvű dolgozatának címe: Magyar Zsidók az amerikai kontinensen.

DONÁTH GYÖRGY DR.

Szül. 1915 november 24-én, Ujpesten. Okleveles rabbi és vallástanár. A budapesti Rabbiképző Intézetben tanult, ahol 1943-ban avatták rabbivá. Ugyanazon évben a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen bölcsész doktorrá avatták. 1943 óta az újpesti izr. hitközség vallástanára volt. Ismert tudományos műve: „A kigyó és babonás jelentősége a Szentirásban". (Budapest, 1943 d.) 1944-ben mártirhalált halt. (Z.l.c.)

DONÁTH GYULA

Szül. 1896 aug. 10-én, Ujpesten. Okleveles gépészmérnök. Iskolai tanulmányait szülővárosában végezte; a Könyves Kálmán Főgimnáziumban tett kitüntetéssel érettségi vizsgát. Főiskolai tanulmányait, az első világháború befejezése után, fejezte be. Az első világháborúban résztvett, zászlósként szerelt le, többszörös kitüntetéssel. A mérnöki diplomájának megszerzése után, édesatyjával, Donáth Józseffel együtt, megalapították a Donáth József Gépgyár és Vasöntődét, amelynek aktiv vezetésében, kezdettől fogva részt vett. Jelentős része volt a gyárüzem sikeres fejlesztésében. Üzemük főbb gyártmányai voltak: Bőripari, famegmunkáló, textilipari gépek, hydraulikus présberendezések, öntöttvas nyomócsövek, csatornázási vasszerelvények. A szakmai tudásukon kivül, személyi értékeik, közmondásos becsületességük, üzleti korrektségük, jótékonyságuk és igazságszeretetük is hozzájárult ahhoz, hogy az üzem, komoly tényezője lett a magyar vas- és gépiparnak. Donáth Gyula,a talpig humanista, nemcsak szakmai tekintély, hanem emberséges, jólel-

kü vezetője volt az üzemének, aki gondoskodott üzemi munkatársainak; munkásainak jólétéről. Eme tényt, minden szónál ékesebben bizonyitja, ama ritka történelmi esemény, hogy amidőn, az ujpesti zsidóság deportálása már folyamatban volt és a csőcselék, a fasiszta-nyilas horda, az uccán, őrjöngve ünnepelte a zsidók elhurcolását, és amidőn Donáth Gyulát s a gyárban levő családját, a gyilkos csendőrök el akarták hurcolni, az üzem dolgozói nem engedték be a csendőröket és csak a sortűzzel való fenyegetés hatása alatt, engedtek az erőszaknak, de előbb becsukták az összes ablakokat, leállitották a gépeket és néma csendben, keményen szembenézve a haramiákkal, tüntettek az istentelen gaztett ellen. Donáth Gyula, súlyos betegen tért vissza a deportálásból, s mivel üzemét államosították, megélhetése már nem volt. Azok a volt munkásai, akik a csendőrökkel szemben törekedtek megakadályozni az elhurcolásukat, azok, önszántukból, nyugdijat kértek számára! 1949. nov. 19-én Manchesterben (Anglia) halt meg, az ottani zsidó temetőben van eltemetve. (Z.c.l.)

DONÁTH ISTVÁN

Szül. 1891-ben Budapesten. Üzemi főtisztviselő. Az újpesti Wolfner-gyárban müködött évtizedeken át. Részt vett a városi politikai életben, mint városi képviselő, ezenkivül, mint megyebizottsági tag a megyei közéletben is. Az U.M.A.C. elnöke, a Teleia Egyesület igazgatósági tagja volt. Középiskolai tanulmányait Temesvárott végezte és 1914-ben lépett be a Wolfner-gyár kötelékébe. Alapítója és elnöke volt az ujpesti motorosok klubjának. A város és a hitfelekezet kulturális, társadalmi és közjótékonysági akcióiból mindenkor kivette részét.

DONÁTH JÓZSEF

Szül. 1869. okt. 2-án, Várinban (Trencsén megye). A lakatosipart tanulta ki, Bécsben. 1896-ben az Egyedi-féle szeszgyár főgépészeként müködött Ujpesten. E gyár területén alapította meg az első világháború után, Gyula fiával együtt a Donáth József Gépgyár és Vasöntödét. A gyár az Egyedi-szeszgyár telepéről rövidesen az ujpesti Baross-utcába költözött, ahol ma is üzemben van. Az üzem nagy befolyást gyakorolt az ujpesti bőr, textil, fa- és gyógyszeripar fejlődésére, mert mindezen iparok számára, modern és célszerü gépeket épített. (Sok ilyen eredeti gép ma is üzemben van és dolgozik sok ujpesti üzemben.) Kiváló szaktanácsot adott vevőinek, javító-szolgálatot is szervezett, cserealkatrészeket is gyártott. „Józsi bácsi"-ként nevezték munkatársai, munkásai, hittestvérei, aki az ujpesti zsidóság egyik legnépszerübb alakja volt, a maga

idejében. Szerették és tisztelték a városban, az üzemében, a városi és hitfelekezeti életben egyaránt. Jókedélyű, humorban gazdag ember volt a társaságban s e kellemes tulajdonságait, még a korán kezdődő betegsége idején is megőrizte. A mind súlyosabbá váló betegsége, igen erősen korlátozta szakmai munkájában, csupán a hitközségnél viselt pénztárnoki tevékenységét folytatta haláláig. Felesége, Goldstein Berta, régi ujpesti család sarja volt. Donáth József, mindenkor résztvett Ujpest társadalmi, kulturális és jótékonysági tevékenységében és mint az ujpesti gépipar megteremtője és fejlesztője adta vissza nemes lelkét Teremtőjének 1943. jûlius 31-én. (z.c.l.)

DREXLER PÁL

Szül. 1898. február 3-án Lugoson (Krassó-Szörény megye). Szakképzett kertész. A M.I.K.É. F.E. budapesti kertészképző telepén tanulta szakmáját. Az első világháború alatt az orosz, majd az olasz fronton teljesített szolgálatot, amelynek során olasz hadifogságba esett, ahonnan a háború végén került haza. Harctéri szolgálataiért számos katonai kitüntetésben részesült. Már kora ifjúságában bekapcsolódott a magyarországi cionista mozgalomba. 1931-től 1941-ig a Magyar Cionista Szövetség ujpesti fiókjának volt az elnöke. Ez évben, munkaszolgálatra hivták be, ahonnan a második világháború végén rokkantként tért vissza.

1949-ben Izráelbe alijjázott, ahol is az új zsidó állam érdekében kifejtett önzetlen és bátor tevékenységéért állami kitüntetésben részesült. Haifa város nyugdijas dolgozójaként, Haifán, Kirját Chájimban él.

EICHBAUM GYULA

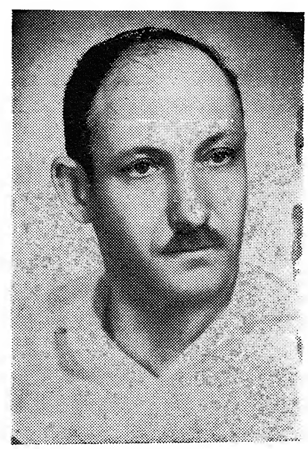
Szül. 1912-ben, a pestmegyei Tinnye községben, azonban már 1914-ben, szüleivel együtt Ujpestre került. Ott végezte iskolai tanulmányait és ott szerezte szőrmekészítő és szűcsipari képzettségét. Már kora ifjúsága óta résztvett az ujpesti zsidó ifjúság kulturális életében, tagja volt a Venetianer-cserkészcsapatnak, majd buzgó tevékenységet fejtett ki az ujpesti cionista mozgalomban. 1942-ben munkaszolgálatra hivták be, de a német hadsereg bevonulása után, eltávozott a munkaszolgálatból, illegalitásba vonult

és árja papírokkal beférkőzött a nyilas-pártba. A nyilasok a pesti gettó nyilas őrségébe osztották be s ezen minőségében, bátor elhatározással, nagy körültekintéssel, nagy segítséget nyujtott a gettó falai közé zárt szerencsétlen, éhező, nyomorgó hittestvéreinek. A felszabadulás után, mint az ujpesti orthodox hitközség tagja, résztvett a megrongált orthodox templom romjainak eltakarításában és a hitközségi élet ujjászervezésében. Majd, amidőn az orthodox hitközség maradványa kivándorolt az ősi új hazájába, ő is eltávozott onnan és családjával együtt Izráelbe vándorolt, hogy egyetlen fiát, Cvit, a Szentföld szeretetében és a szent Tóránk szellemében nevelhesse. Néhány évvel ezelőtt súlyos betegség támadta meg szervezetét, aminek következtében 1971. év november havának 14-ik napján, visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Legyen emléke áldott. (Z.c.l)

EISLER LÁSZLÓ dr.

Középiskolai tanár, grafikus művész. Szül. Ujpesten, 1920. évben. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, majd a budapesti Rabbiképző Intézetben folytatta tanulmányait. Párhuzamosan dr. Naményi Ernő, a Zsidó Múzeum akkori igazgatója, dr. Goldzieher Károly és dr. Waldapfel József egyetemi taná-

rok pártfogásával, az „Atelier" Művészeti iskolában, képzőművészeti tanulmányokba kezdett. Tanárai itt és később Kolozsvári, Orlai, Reichenthal, Irsai és Pauler festőművészek voltak. A zsidótörvények behozatala idején, a Zsidó egyetemi hallgatók egyesületén belül, megszervezte a fiatal

zsidó művészek körét, amelynek elnökévé választották. E kör keretében rendezte első rajzművészeti kiállításait. Majd 1943-ban, mint tábori lelkész Ukrajnába került s onnan századával együtt, gyalogmenetben, a Mauthausen-i és Gunskirchen-i haláltáborba hajtották. A nácik rabságából kiszabadulván, visszatért Magyarországra, ahol befejezte tanulmányait. Bölcsész-doktori értekezésének címe ez volt: „Egy kéziratos, illusztrált szombati imakönyv kiadása és magyarázata". Alijjázásáig mint rabbi és tanár müködött és részt vett ujból a cionista mozgalomban. 1950-ben alijjázott. Eleinte kibucban dolgozott, majd visszatért a neveléshez. Az Alijját Hánoár, majd a vallásos iskolahálózat keretén belül fejtett ki értékes tevékenységet. Ezidőszerint, mint rajztanár müködik egy haifai iskolában, azonkivül a vallásos Tanító- és Óvónőképző Szemináriumban is tanít.

A Közoktatásügyi minisztérium és a Tanítók szakszervezete nyári továbbképző tanfolyamának állandó előadója. Képzőművészeti munkásságát is tovább folytatja és részt vesz a haifai művészek kiállításain is. A rajztanárok országos egyesületének vezetőségi tagja. Pedagógiai és művészeti munkásságával nagy megbecsülést, kitünő nevet vívott ki magának úgy a nevelési hatóságaink, mint a művészvilág és a nagyközönség széles körében.

ELEK PÁL dr.

Szül. Szirákon 1879-ben. Gyógyszerész, gyógyszertár-tulajdonos volt Ujpesten, ahol városi képviselő, vármegyei törvényhatósági bizottsági tag volt. Gyógyszertárát, Ujpesten 1900-ban nyitotta meg. A város kulturális, társadalmi és közjótékonysági mozgalmaiból mindenkor kivette részét. 1944-ben, a zsidó gettó felállítása, illetve a zsidó házak kijelölése idején, családjával együtt öngyilkosságot követett el, mártirhalált halt. (Z.c.l.)

ÉLIÁS ISTVÁN dr.

Szül. 1892-ben Ujpesten. Ügyvéd volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, jogi tanulmányait a pesti Tudományegyetemen végezte. Az első világháború alatt az orosz fronton teljesített katonai szolgálatot, amelynek során orosz hadifogságba esett. Az orosz hadifogságból, hosszú évek multán került haza. Az ügyvédi vizsga letétele után Ujpesten nyitotta meg ügyvédi irodáját. Fiatalon kapcsolódott be a munkásmozgalomba. 1944-ben Auschwitzba deportálták, ahol mártirhalált halt. (Z.c.l.)

ÉLIÁS KÁROLY dr.

Szül. 1902-ben, Ujpesten. Ügyvéd volt. Elemi- és középiskolai

tanulmányait Ujpesten, míg jogi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. 1931-ben tette le az egységes birói és ügyvédi vizsgát s azóta Ujpesten müködött, mint gyakorló ügyvéd. Kitünően képzett jogász volt. Ő is, mint István fivére, résztvett a munkásmozgalomban. A vészkorszakban munkaszolgálatra hivták be, amelynek során 1944. október 15. napján, a nyilas gyilkosok, Budapesten meggyilkolták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

ÉLIÁS ZSIGMOND

Szül. 1880-ban, Kétbodonyban. Postatakarékpénztári tisztviselő volt. Az első világháborúban a szerb fronton teljesített katonai szolgálatot s az ennek során szerzett betegsége folytán hadirokkanttá nyilvánították. 1944-ben deportálták, mártirhalált halt. (Z. c.l.)

ELLINGER JOZEFA,
férjezett Maleczky Vilmosné

Szül. 1852. május 25-én, meghalt Budapesten 1920. április 11. (Z.c.l.) Operaénekesnő volt. Édesatyja, Ellinger József, a Nemzeti Színház dalműénekese volt. 1884-ben, az akkor megalakult Operaház tagjai sorába került. Ragyogó technikáju koloraturaénekesnő volt, aki fényesen magas hangjával elragadta a közönséget. Lipcsében, Berlinben, Drezdában is nagy sikerrel vendégszerepelt. 1886-ban megvált az Operaháztól, amelynek tiszteletbeli tagja lett és évtizedeken át, mint az Országos Zeneakadémia énektanára kitünő módszerével fejlesztette számos tanítványának tehetségét.

ELLINGER JÓZSEF

Szül. 1820-ban, meghalt 1891-ben. A Nemzeti Színház dalműénekese volt. 1845-ben kórista volt Pozsonyban, majd ugyanabban az évben a Norma és Belizár c. operákban lépett fel, amelyekben nagy sikert aratott. 1846-ban, Pestre szerződött „kardalnok"-nak 1847-ben Bécsbe ment, 1851-ben a müncheni udvari operában vendégszerepelt, ahol Lajos bajor királytól kitüntetést kapott. Frankfurtba, majd Grátzba szerződik. 1852—1853-as években Bécsben az udvari színháznál első tenorista, 1854-ben tér vissza Budapestre. Először az akkori Erzsébettéri német színházban lépett fel a Stradella c. operában. A nagy siker felbátorította gróf Ráday Gedeont, a Nemzeti Színház akkori intendását és szerződést ajánlott fel Ellingernek. Hét éven át volt tagja a színháznak, ekkor differenciái támadtak az igazgatósággal és Rotterdámba költözött. Négy év mulva azonban viszszatért és ismét a Nemzeti Színház tenoristája lett, egyike volt az akkori idők legnépszerübb énekeseinek.

ERDŐS JENŐ dr.

Szül. 1891-ben, Budapesten. Ügyvéd, városi képviselő, Pestmegyei törvényhatósági bizottsági tag, az ujpesti izr. hitközség alelnöke, az ujpesti Ipartestület ügyésze volt. Az első világháborúban, mint főhadnagy, 40 hónapon át teljesített harctéri szolgálatot, az orosz, román és olasz frontokon. Kitüntetései: Signum Laudis kétszer, Nagy ezüst, Bronz vítézségi érem, Károly csapatkereszt. 1944-ben, katonai kitüntetései alapján kivételezettséget kapott, azonban a huligán nyilas horda mégis elhurcolta lakásáról és a Dunaparton meggyilkolták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

FELDMANN JÓSZEF dr.

Szül. 1892-ben, Ujpesten. Orvos az ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület igazgató főorvosa, az U.T.E. pályaorvosa volt, valamint a Bethesda és a Rókus-kórház orvosa volt. 1909-től — 1918-ig a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület szolgálatvezető főorvosa volt, majd 1919. óta az Ujpesti Mentők főorvosa volt. Az első világháborúban részt vett és harctéri szolgálata során, a következő kitüntetésekben részesült: Signum Laudis, Nagy ezüst hadiszallaggal, Vöröskereszt Érem, Károly csapatkereszt. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

FISCHER IZIDOR dr.

Szül. 1879-ben, Miskolcon. Gimnáziumi tanár volt. Évtizedeken át tanított az ujpesti Könyves Kálmán Gimnáziumban. Tevékenyen részt vett Ujpest kulturális életében. Az első világháborúban részt vett és Przemisl körülkerítésekor orosz hadifogságba került, ahonnan csak a világháború végén tudott hazatérni. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

FISCHER JENŐ dr.

Szül. 1889-ben, Budapesten. Orvos, fogorvos volt. Orvosi diplomáját a budapesti Tudományegyetemen szerezte. Évtizedeken át fogorvosi gyakorlatot folytatott Ujpesten. Résztvett Ujpest társadalmi, kulturális és hitfelekezeti életében. Felesége, dr. Éliás Szeréna fogorvosnő, akivel a deportálásig együtt müködött. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

FISCHER SÁMUEL JISSZÁSZ-CHÁR BEN JISZRÁÉL

Szül. 1846-ban, Zádorfalván, (Borsod megye) meghalt 1917-ben. (Z.c.l.). Héber költő volt, a miskolci zsidó iskola volt tanítója, Aszód Juda (Z.c.l.) dunaszerdahelyi főrabbi kiváló tanítványa volt. Anyai nagyapja: Lőwy Ezekiel Hálévi trencséni főrabbi, a „Torát Jechezkel” című vallástudományi mű szerzője volt. Fia:

dr. Fischer Izidor ujpesti gimnáziumi tanár volt, akinél Ujpesten, huzamosabb időn át lakott. Hébernyelvű költeményeit, most nevezett fia és dr. Friedman Dénes (Z.c.l.) ujpesti főrabbi, „Imré Széfer” cím alatt, 1932-ben, Ujpesten rendezte sajtó alá. Egyike volt azoknak a magyar zsidó költőknek, akik küzdöttek a héber nyelv életjogáért, amikor már oly sokan halottnak nyilvánították a Biblia nyelvét. Lefordította Petőfi, Arany verseit héber nyelvre: „Mivchár Siré Hágár” c. művében.

FISCHER MÓR

Szül. 1872-ben, Baracskán. Textilkereskedő, városi képviselő, az Ujpesti Chevra Kadisa és az ujpesti hitközség elöljárósági tagja, az U. T. E. igazgatósági tagja, Pestmegye Törvényhatósági bizottságának tagja, az Ujpesti Kereskedők Társulatának elnöke, a II. Rákóczi Ferenc Egylet vezetőségi tagja, a Gyermekbarát Egylet elnökségének tagja volt. Az első világháborúban résztvett, mindvégig harctéri szolgálatot teljesített, őrmesteri rangban szerelt le. Kitüntetései: Nagy ezüst, Kis ezüst, Bronz-érem, Károly csapatkereszt. Lelkes sportbarát és nagy sport-mecénás volt. Minden kulturális és közjótékonysági akció áldozatkész résztvevője és támogatója volt. Meghalt Ujpesten, 1940. évben. (Z.c.l.)

FORNHEIM DÁVID

Szül. 1819-ben Pesten. Ősrégi ujpesti lakos, 1840-ben a zsidó iskola tanítója volt. 1868-ban községi közgyám, majd községi ovoda-felügyelő bizottsági tag, iskolaszéki elnök, községi képviselőtestületi tag, a hitközség és a Chevra Kadisa elnöke volt. Meghalt 1898. november 18-án Ujpesten (Z. c. l.). Végrendeletében, 20.000 forintot hagyományozott az ujpesti hitközségre, illetve különféle közjótékonysági célokra.

FORNHEIM ERNŐ dr.

Szül. 1887-ben, Ujpesten. Ügyvéd, az Egyesült Izzó jogtanácsosa, a Szociáldemokrata Párt helyi szervezetének vezetőségi tagja, az ujpesti hitközség elöljárója és jogtanácsosa, városi képviselő, Pest-megyei törvényhatósági bizottsági tag, a Pest-vidéki Ügyvédi Kamara választmányának tagja volt. A jogtudományban, a munkajog területén fejtett ki széleskörű tevékenységet. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

FÖLDES ERNŐ dr.

Szül. 1897-ben Oravicabányán. Orvos, városi kerületi tiszti orvos, az Orvosszövetség ujpesti fiókjának titkára, az Ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület ellenőrző főorvosa volt. Orvosi diplomájának elnyerése után, a budapesti Korányi-klinikán, majd öt éven

át az ujpesti Járványkórházban teljesített orvosi szolgálatot. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

FÖLDES GYÖRGY

Szül. 1899-ben Ujpesten. Építészmérnök. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, míg egyetemi tanulmányait a budapesti Műegyetemen végezte. Diplomájának elnyerése után az ujpesti Ehrenwald László Fakereskedelmi és Építészeti Vállalat kötelékébe lépett, ahol édesatyjával, Földes Ármin építésszel együtt működött. Jelentős építkezései voltak a következők: A Váci Süketnéma Intézet, dr. Fadgyas Gyula ujpesti tiszti főorvos háza (Ujpest, Kassai-u.), a hatvani M.Á.V. pályaudvar állomása és még sok más középület, vidéki szinház, villa, stb. Résztvett édesatyjával együtt, Ujpest társadalmi, kulturális és felekezeti életében és közjótékonysági akcióiban. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

FÖLLES ISTVÁN dr.

Szül. 1880-ban Budapesten. Ügyvéd volt. 1911. óta müködött mint ügyvéd Ujpesten. Ujpesten való letelepedése óta tagja volt a város képviselőtestületének. 1918-ban, az ujpesti Néptanács tagja volt. Az 1919-es proletár diktatura leveretése után Bécsbe emigrált, onnan 1925-ben tért haza és azóta Budapesten folytatott ügyvédi gyakorlatot. A hitfelekezeti életben tevékenyen vett részt, különösen a vészkorszakban fejtett ki önzetlenül, bátor zsidómentő akciót. A német megszállás idején a Pesti Izr. Hitközség elnökhelyettese volt s e minőségében végzett bátor munkásságával, elévülhetetlen érdemeket szerzett. Kiváló jogász volt, a jogi szakirodalom terén is értékes tevékenységet fejtett ki. Tanulmányai, cikkei a jogi szaklapokban jelentek meg. A felszabadulás után a budapesti Rabbiképző Intézet Vezérlő Bizottságának volt tagja. Meghalt 1946-ban Budapesten. (Z.c.l.)

FÖLDES LÁSZLÓ

Szül. 1914-ben Kiskunhalason. Famunkás. 1932-ben került Ujpestre. A famunkások sztrájkjai idején kapcsolódik be a munkásmozgalomba. 1937-ben megszervezte a Vörös Segélyt. 1942-ben Horthy rendőrsége letartóztatja, majd kiszabadulása után az illegális párt ujpesti területi bizottságának vezetésével bizzák meg. Ismét letartóztatják és a csillaghegyi táborban bevagonirozzák, hogy Németországba deportálják. Komárom környékén kiugrik a robogó vonatból és visszatér Ujpestre. Ettől kezdve az ujpesti ellenállási mozgalom szervezője és vezetője. Az ő és partizántársainak bátor fellépése akadályozta meg a Phöbusz és az ujpesti Víz-

torony felrobbantását, ők mentettek ki üldözötteket a Vigadó-épületben garázdálkodó nyilas gyilkosok karmai közül. Ők ostromolták meg és robbantották fel az ujpesti nyilasházat, az Árpád-út és Kassai utca sarkán levő Radó-féle Vigadó-épületben.

GÁRDY JENŐ dr.

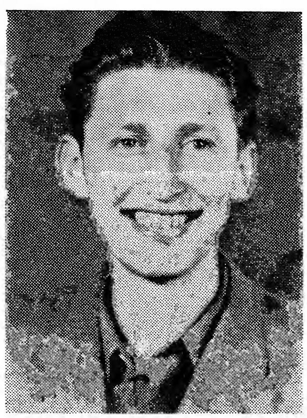
Szül. 1886-ban, Felsődabason. Orvos, tüdőspecialista volt. Diplomájának elnyerése után Ujpesten telepedett le. A szagényemberek orvosának nevezték, mert készségesen kezelte azokat is, akik nem tudták megfizetni az orvosi honoráriumot. Neki köszönhető, hogy ingyenes tüdőgondozó létesült Ujpesten, amelynek ő lett a főorvosa. Ő hozta létre A TB-cés felnőttek részére, Ujpesten az első munkaterápiás tüdőbeteg intézetet. 1933-ban, ezen intézet megszünt és ennek helyén a Tbcés gyermekek részére, gyógyiskolát létesített. Ez 1936-ban nyilt meg 3—16 éves gyermekek részére, 25 bentlakó és 65 bejáró gyermek kapott itt oktatást és állandó, lelkiismeretes kezelést. Ezt az intézetet, dr. Gárdy főorvos 1944-ig vezette, amikor őt is, a szegényemberek orvosát, munkahelyéről, a békásmegyeri téglagyárba hurcolták, ahol tovább folytatta orvosi müködését, de most már a szegényeknél szegényebb, szabadságuktól is megfosztott szerencsétlen emberpáriák érdekében. Ezen év július havában, 17.000 sorstársával együtt Auschwitzba deportálták, majd innen a kauferingi lágerbe vitték, ahol a felszabadulás előtt néhány órával adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. A felszabadulás után, Ujpest város Tanácsa, egyhangu határozata értelmében, dr. Gárdy Jenő emlékére, — aki egész életét az ujpesti szegény betegek gyógyítására áldozta —, utcát neveztek el és a volt Tüdőszanatórium épületén, (Baross utca 105—107.) emléktáblát helyeztek el. Megemlítjük még, hogy dr. Gárdy az első világháborúban, mindvégig frontszolgálatot teljesített és ennek során szerzett érdemeiért magas katonai kitüntetésben részesült s pedig: A Ferencz József Rend lovagkeresztje, Koronás Arany Érdemkereszt, I. o. Vöröskereszt érem, Károly csapatkereszt. Melegszívű, a zsidóság tudományban is járatos, az ősi szent hagyományainkat tisztelő hittestvérünk volt. (Z.c.l.)

GÁRDOS BÉLA

Szül. 1899-ben Ujpesten. Elektrotechnikai műszerész volt. A

technológiai tanulmányait a budapesti Technológiai Intézetben végezte, majd a rádió-szakmát is kitanulta. 1922-ben alapította üzemét Ujpesten, ahol fémáru cikkeket is állítottak elő, majd 1927-ben rádió- és villamossági cikkek és szigetelő anyagok gyártására is berendezkedett. Résztvett az ujpesti társadalmi, kulturális és hitfelekezeti életben is. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

GÁRDOS JÓZSEF

Szül. 1921-ben Ujpesten. Szülei ezidőtájt költöztek Budapestről Ujpestre, ahol Édesatyja: Gárdos-Goldhammer Jenő (Z.c.l.) a Dreher-sörgyár ujpesti (Árpád-uti) telepének lett a vezetője, majd később megalapította Ujpesten az Excelsior Likörgyárat. Gárdos József elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte. Már 16 éves diákkorában csatlakozik a cionista mozgalomhoz. Megalapította Ujpesten a „Dror Hábonim" chaluci szervezetet, majd később a Magyar Cionista Szövetség ujpesti csoportjának főtitkárává választották. A cionista mozgalomhoz való csatlakozása után, rövidesen kitűnt tehetségével, szervező és pedagógiai képességeivel és csakhamar az ifjúsági mozgalom vezetője, nevelője lett. Ezt a feladatot töltötte be a megrendítően tragikus korai elmúlásáig. Szerteágazó, széleskörű, sokoldalú munkássága mellett, saját magát is tovább képezte, kevés ráérő idejében pszichológiát, szociológiát, történettudományt tanult. Szemináriumot szervezett, ahol maga is oktatott és nevelőgárdát képezett ki a mozgalom fiataljai számára. Résztvett a lengyelországi, kárpátaljai és a szlovákiai zsidó menekültek bujtatásában, ellátásában, majd a német megszállás idején, a lezárt vidéki gettókból mentett ki mozgalmi embereket, hamis papírokkal, akiket azután Romániába csempészett át és onnan Izráelbe való alijjáztatásukat szervezte meg. A felszabadulás után megszervezte a Joint élelmiszer szállításait, a pesti gettó felszabadítottjai számára, majd felkutatta az árván maradt, elhagyott gyermekeket, akiket Izráelbe alijjáztatott. Hálás megmentettjei, Izráelben, a Felső Galileában levő, talmudkorabeli ősi zsidó település: Párod helyén létesült kibucot nevezték

el nevéről. A magyar zsidóságnak eme bátor, nemesszívű fia, aki fiatal életét adta oda a cionista eszme megvalósításáért és az elárvult, magáramaradt zsidó gyermekek életét mentette meg, nemes lelkét, 1946. január 20. napján adta vissza Teremtőjének. (Z.c.l.).

GÁRDOS MIHÁLY dr.

Szül. 1925-ben Ujpesten. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte. Az érettségi vizsgája után, az ujpesti Donáth-gépgyárban lakatos ipart tanult és egyidejüleg bekapcsolódott, József fivérével együt a cionista mozgalomba. A német megszállás után munkaszolgálatra hívták be, amelynek során a bori rézbányába vitték. A bori rézbányából való szabadulása után, Erdélybe került, ahol véletlenül összetalálkozott József fivérével, s ettől kezdve, ismét együtt dolgoztak a cionista mozgalomban és a zsidómentő akciókban. A felszabadulás után, mindketten Budapestre kerültek, ott a cionista szervezetet ujjászervezték, gyermeknevelő intézetet létesítettek, ahová egybe gyüjtötték az általuk felkutatott árva gyermekeket, akiket átképzés után, Izráelbe alijjáztattak. Ezután kezdte el hivatásbeli tanulmányait a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karán. Psychológiát tanult, majd 1949-ben alijjázott és egyetemi tanulmányait a jeruzsálemi Tudományegyetemen fejezte be. Izráelben, mint kórházi psychológus működik. Tudományos irodalmi tevékenységet is fejt ki, lélektani problémákról irott tudományos cikkei, értekezései, különböző szaklapokban jelennek meg. Felesége Ehrenfeld Judit, „Aszirat Cion" volt Magyarországon.

GELLÉRT-GOTTLIEB ZSIGMOND

Szül. 1887-ben, a biharmegyei Margittán. Elemi iskolai tanulmányait szülővárosában, középiskolai tanulmányait a nagyváradi gimnáziumban végezte és ugyancsak Nagyváradon, az ott müködő hírneves Jesiván szerezte nagy talmudtudományi ismereteit, amelyet élete végéig, bővíteni törekedett. 1915-ben Budapestre került, a Phöbusz Villamossági Vállalat kötelékébe lépett, ahol csakhamar kitünt nagy szervező képességével és széles-

körű tudásával, amelynek folyományaképpen, rövidesen a vállalat vezetői sorába küzdötte fel magát. 1932-ben költözött Ujpestre, a Phőbusz újpesti Telepének főkönyvelője, majd igazgatója lett. 1943-ban, 28 eszten-

dei kiváló és lelkiismeretes munkássága után, a zsidótörvények következtében, nyugdijazták. Az ujpesti működése idején bekapcsolódott a hitközség életébe s mint elöljáró, valamint a Chevra Kadisa elöljárója, hasznos, értékes munkásságot fejtett ki a hitfelekezeti élet felvirágoztatása érdekében. A hittudományban szerzett negy ismereteivel, az emberekkel való bánni tudásával, rokonszenves magatartásával általános közbecsülésnek és tiszteletnek örvendett. Dr. Murányi Mkilós főrabbi éveken keresztül látogatta, mint diák héber tudományokban jártas idősebb pártfogóját.

1944-ben, családjával együtt deportálták, amelynek során, — 16 éves Gábor fiával együtt —, mártirhalált halt. (Z.c.l.)

GEYER ARTUR dr.

Született Budapesten, 1894. II. 13-án. Budapesti kerületi főrabbi. 1907-től 1917-ig a budapesti Rabbiképző Intézet növendéke volt. A budapesti Tudományegyetemen, a bölcsészeti fakultást végezte el és a bölcsészettudományi doktorátusát 1916. évben nyerte el. 1918. II. 15-én avatták rabbivá a budapesti Rabbiképző Intézetben. 1918. óta középiskolai hittantanár volt Budapesten 1920. évig, amikor más életpályára ment, azonban a második világháború befejezése után ismét a rabbi-pályára ment. Dr. Teichmann Jákob ujpesti főrabbi távozása után, 1956-ban ujpesti körzeti rabbivá nevezték ki, s e helyen, Raj Ferenc ujpesti körzeti rabbi működésének megkezdéséig, fejtett ki rabbiműködést, azóta pedig a budai hitközség főrabbijaként fejt ki rabbi tevékenységet. Kiváló hitszónok, elismert nagy talmudtudós. Ismert művei : „Gaoni responsumok" (B-pest, 1916), „A magyarországi fasizmus zsidó-üldözésének bibliográfiája".

GOITEIN ZOLTÁN dr.

Született 1897-ben, a tolnamegyei Hőgyész községben. Középiskolai tanár volt. A híres hőgyészi Goitein rabbi-család sarja volt.

Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, míg egyetemi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. Évtizedeken át tanított az ujpesti Leánygimnáziumban. A zsidó nemzeti eszme lelkes híve és harcosa volt. Résztvett a cionista mozgalom ifjúsági tagozatában, mint a hébernyelvű tanfolyam megszervezője és vezetője, azonkivül ő szervezte meg a két világháború közötti időben, a bulgáriai Várnán keresztül lebonyolított ifjúsági alijját. Nevelésügyi tanulmányai és cikkei, a tudományos szaklapokban jelentek meg. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

GOLDBERGER NÁNDOR

Született 1895-ben Budapesten. Cipészmester, cipőkereskedő, városi képviselő, az ujpesti Piaci Árusok Egyesületének elnöke, az Egyetértés jótékonysági egyesület elnöke, a Nemzeti Demokrata Párt helyi csoportjának igazgatósági tagja volt. Az első világháborúban részt vett és több kitüntetésben részesült. A helyi társadalmi és közjótékonysági akciókból mindenkor kivette részét. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

GOLDFISCHER IZIDOR

Született 1876-ban Budapesten. Asztalos mester volt, aki műhelyét 1906-ban alapította Ujpesten. Vasszorgalmával, szakértelmével kicsiny műhelyét, a modern kor követelményeinek megfelelő gépekkel dolgozó, bútorgyárrá fejlesztette. Hosszabb időn át tagja volt a hitközségi elöljáróságnak és a városi képviselőtestületnek.

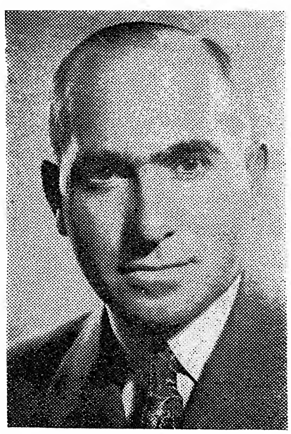
Az első világháborúban, katonai szolgálatot teljesített, amelynek során több kitüntetésben részesült, s pedig: Nagy ezüst, Kis ezüst, Bronz érem, Károly csapatkereszt. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.) Sándor fia, aki édesatyja üzemében tanulta az asztalos ipari szakmát, Ausztráliában él, ahol bútorgyára van, s részt vesz a zsidó közélet munkájában is és számos zsidó karitatív intézmény lelkes támogatója helyi és izráeli vonatkozásban egyaránt.

GÖMÖRI VILMOS

Született 1880-ban Nagyveszverésen (Gömör-megye). Állatorvos, 1918. óta az ujpesti Vágóhíd igazgatója volt. Tagja volt az ujpesti Izraelita Hitközség elöljáróságának. 1908. óta lakott Ujpesten. Részt vett az első világháborúban, mint főhadnagy. Kitüntették

a Hadügyminiszter dicsérő oklevelével és az Arany Érdemkereszttel, a Vitézségi Érem szalagján. A város kulturális és humanitárius egyesületeiben, intézményeiben jelentős szerepet töltött be. Az Ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület társelnöke és városi képviselő volt. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

GROTTÓ ÖDÖN

Született 1901-ben Nagyszombatban (Pozsony-megye). Gépészmérnök. Műszaki tisztviselőként kezdte pályafutását, majd az Egyesült Izzó anyagbeszerző osztályának volt a vezetője. Lelkes hive volt Mose és Sándor fivéreivel együtt, a zsidó nemzeti eszmének. Részt vett, mint ujpesti cserkésztiszt, az ujpesti Kadima cserkészcsapat szervezésében, s e csapatnak parancsnoka lett, majd az ujpesti Venetianer cserkészcsapat parancsnokává nevezték ki. A hitleri vészkorszakban munkaszolgálatra hívták be, amelynek során a mauthauseni koncentrációs lágerbe került, ahol az SS-ek meggyilkolták 1945 év elején. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

GROTTÓ SÁNDOR dr.

Született Nagyszombatban (Pozsony-megye) 1902. évben. Elemi- és középiskolai tanulmányait Ujpesten, egyetemi tanulmányait az

akkor Budapesten működő pozsonyi Erzsébet Tudományegyetem orvosi karán kezdte, majd a prágai Egyetemen fejezte be. Fiatalon, diákéveiben részt vett a cionista ifjúság mozgalmában. Orvosi diplomáját 1928-ban kapta meg. Orvosi praxisát Gömör-megyében kezdte el, majd 1939-ben Izráelbe vándorolt, ahol Petach Tikván telepedett le és ott folytat orvosi praxist, letelepedése óta. Izráelben, mint a magyar jisuv ki-

emelkedő tagja, értékes, hasznos kulturális és társadalmi tevékenységet fejt ki.

GROTTÓ MOSE dr.

Született 1895-ben Nagyszombatban. (Pozsony-megye). Orvos, gyógyszerész, gyógyszergyári igazgató volt. A zsidó nemzeti eszme lelkes hive és harcosa volt, Ödön és Sándor fivéreivel együtt. Elemi- és középiskolai tanulmányait Budapesten végezte, míg orvosi- és gyógyszerészi diplomáját a prágai Tudományegyetemen nyerte el. A Makkabea budapesti Egyletének vezetőségi tagja volt. Orvosi gyakorlatot Prágában folytatott, 1933-ban Izráelbe vándorolt, ahol harmadmagával megalapította az első izráeli gyógyszergyárat, amely „Zori" néven működött, s amelynek élete végéig vezető igazgatója volt. E gyár termékeit az egész világra exportálták. Grottó doktor, az izráeli magyar jisuv kiemelkedő egyénisége volt, aki már fiatal korában is értékes és hasznos tevékenységet fejtett ki a zsidó nemzeti eszme terjesztése érdekében, amivel elévülhetetlen érdemeket szerzett magának. Az útban levő Állam első képviselőtestületének, az „Ászéfát Hánivcharim"-nak is tagja volt. A zsidóság eme kiváló fia, 1967. március 4-én, rövid szenvedés után, visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. (Z.c.l.) Ismert műve: „A zsidó Renaissance", amely 1924-ben, Budapesten jelent meg nyomtatásban.

HAHN GÉZA

Született 1882-ben Bácskossuthfalván. Okleveles gépészmérnök, vízvezetékszerelési és központi fűtés berendezési vállalkozó volt. Az első világháború alatt a szerb és az olasz fronton teljesített katonai szolgálatot. A háború végén főhadnagyi rangban szerelt le. Kitüntetései: Signum Laudis a kardokkal, Nagy ezüst, Kis ezüst, Bronz érem, Károly csapatkereszt. Részt vett Ujpest társadalmi és kulturális életében, azonkivül az ujpesti hitközség elöljáróságában is tevékenyen részt vett. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

HAJDU HENRIK

Született 1890-ben Ujpesten. Középiskolai tanár, iró, műfordító, tanulmányíró volt. Egyideig a Nyugat titkára volt, majd a Fővárosi Könyvtár szolgálatába lé-

pett, ahol később igazgató lett. Az első világháború idején csatlakozott a baloldali szocialistákhoz, majd a huszas években jelentős szerepet játszott a Szociáldemokrata Párt ujpesti csoportjában. A skandináv irodalom alapos ismerője, fordítója és népszerüsítője volt. Lefordította Ibsen, Nexő, Hamsun és Pontoppidán és más skandináv irók alkotásait magyar nyelvre. Munkássága elismeréséül a Norvég Tudományos Akadémia a Szent Olav Rendjellel tüntette ki s egyben tagjai közé választotta. Meghalt Budapesten 1969. június 27-én. (Nyugodjék békében.)

HAJDU ZOLTÁN

Született 1886-ban Enyingen. Csokoládégyáros, városi képviselő, az Ujpesti Közművelődési Kör elnöke, az Ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület társelnöke volt. Ujpest társadalmi és kulturális életében jelentős szerepet töltött be. Részt vett, mint választmányi tag a hitközség életének munkájában is. 1944-ben deportálták, mártirhalált halt. (Z.c.l.)

HANÁK ZOLTÁN

Született 1889-ben Kiskunfélegyházán. Gyógynövénykereskedő volt Ujpesten. Részt vett az első világháborúban, az orosz fronton teljesített katonai szolgálatot, majd hadifogságba esett és csak 1922-ben tért haza. Gyógynövénykereskedése ismert volt az egész országban és külföldön is. Részt vett az ujpesti hitfelekezet életének munkájában is. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

HARTMANN JÁNOS

Született 1897. március 27-én Kecskeméten. Asztalos mester volt. Részt vett az első világháborúban, mindvégig harctéri szolgálatot teljesített. A fronton tanusított bátor magatartásáért magas katonai kitüntetésekben részesült. Kitüntetései: Az Arany vitézségi érem, a Nagy ezüst, a Kis ezüst, a Bronz érem, a Károly csapatkereszt. Mint tiszthelyettes szerelt le a háború végén. Az ujpesti hitközség elöljárója, majd elnöke volt. A hitleri vészkorszakban, katonai kitüntetései alapján, kivételezettséget kapott ugyan, azonban mégis bujkálnia kellett a gyilkos nyilasok elől. A felszabadulás után, Szekulesz Bélával, Schwartz Jenővel és még néhány társával együtt hozzáfogott az ujpesti hitközség újjászervezéséhez, majd később a Pesti Izraelita Hitközség munkájába kapcsolódott be és tevékenyen részt vett annak irányitó munkájában. Később a pesti Chevra Kadisa temetési osztályának igazgatója lett és e minőségében, élete végéig tevékenykedett. Meghalt Budapesten, 1968-ban. (Z.c.l.)

HAVAS TIBOR

Született 1887-ben Budapesten. Vegyészeti gyáros, a Pest-megyei Olaj és Vegyipari művek tulajdonosa volt. Üzemében, mosószappant, pipere, textil- és káli kenőszappant gyártott. Ősrégi ujpesti családból származott, nagyatyja: néhai Fornheim Dávid az első zsidó iskola tanítója, községi esküdt, községi közgyám, hitközségi és szentegyleti elnök volt. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

hévizgyörki
HÉDERVÁRY LEHEL dr.

Született 1876-ban Ujpesten. Ügyvéd, közjegyző, publicista, politikus volt. Atyja: hévizgyörki Hédervány Soma dr., Ujpest tiszti főorvosa volt. Főiskolai tanulmányait a kolozsvári Tudományegyetem jogi karán végezte, majd megalapította Kolozsvárott az „Ujság" című politikai napilapot, amelynek vezércikkeiben a magyar állameszme érdekében harcolt. Később ügyvédi oklevelet szerzett és Budapesten ügyvédi gyakorlatot folytatott. 1905-ben függetlenségi programmal, az ujpesti választókerület országgyűlési képviselővé választotta. Kossuth Ferenc legmeghittebb köréhez tartozott. 1914-ben Károlyi Mihály gróf társaságában, több függetlenségi képviselővel, propaganda útra az Egyesült Államokba indult, ahonnan az időközben kitört világháború miatt csak nagynehezen tudott hazatérni. Későbbi éveiben visszavonult a politikai élettől és közgazdasági és jogi tevékenységet fejtett ki. 1929-től Ujpesten működött, mint közjegyző. Meghalt 1933-ban Budapesten. (Z.c.l.)

hévizgyörki
HÉDERVÁRY (Hadl) SOMA dr.

Szül. 1841-ben, Budapesten. Orvos, tiszti főorvos volt. Orvosi tanulmányait Bécsben végezte, ott is kapta diplomáját. Ujpesten 1868 óta működött, mint községi halottkém és ezen kívül szabad orvosi gyakorlatot folytatott. 1871. ben községi orvossá választották meg, ugyanezen év óta tagja volt a községi képviselőtestületnek, majd 1907-től városi tiszti főorvosként működött. 1908-ban, a közegészségügy érdekében kifejtett orvosi tevékenységének elismeréseül, hévizgyörki előnévvel, magyar nemességet kapott. 1921-évben ment nyugalomba. Meghalt 1924-évben. (Z.c.l.)

HELFGOTT ÁRMIN

Szül. 1878 május 25-én, Ujpesten. Okl. vegyészmérnök, a magyar munkásmozgalom harcosa volt. Fiatalon csatlakozott a Galilei-körhöz. Alapítója és első elnöke volt az ipari- és közlekedési tisztviselők országos szövetségének. Szervezője és vezetője volt az Alkalmazott Mérnökök Orsz. Szövetségének. Az 1919-es proletár diktatura idején az Egyesült Izzó egyik műszaki vezetője volt. A Tanácsköztársaság leveretése után börtönbe került, ahonnan, csereakció révén, a Szovjetunióba került, ott gazdasági vezetői állásban dogozott, de a Sztálin éra alatt, törvénytelenül börtönbe zárták, ott halt meg. A felszabadulás után, a munkásmozgalomban szerzett érdemeiért, újpesti lakóházának homlokzatán, (Fóti-u. 56.) domborműves emléktáblát állítottak fel.

HORVÁTH-HANDEL ELEMÉR

Szül. 1881-ben, Ujpesten. Festőművész volt. Előbb a Mintarajz Iskolában, majd Münchenben Hollósy Simonnál és 1903-tól Nagybányán, Ferenczy Károly és Réti István vezettése alatt folytaatta tanulmányait. Leginkább arcképeket festett. Könyvdíszítéssel és plakátfestéssel is foglalkozott. Meghalt 1911-ben, Budapesten. (Z.c.l.)

ILLÉS BÉLA dr.

Szül. 1895 március 22-én, Beregszászon. Ügyvéd, Kossuth-dijjal kitüntetett író és lapszerkesztő. 1910-ben — gimnazista korában — került Ujpestre, az Őszuccában lakott, szüleivel együtt. Jogi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. Irodalmi munkáival, 1916-ban jelentkezik a „NYUGAT" c. lapnál. Fiatalon kapcsolódik be a szocialista munkásmozgalomba. 1918-ban, a Forradalmi Katonatanács tagjává választják, majd az 1919-es Tanácsköztársaság idején, kultúrális munkát fejt ki. Majd a Tanácsköztársaság bukása után, Bécsbe emigrált, onnan Kárpát-Ukrajnába került, ahol lapot szerkesztett, s irodalmi tevékenységet fejtett ki. 1945-ben, mint a Szovjet Hadsereg őrnagya, résztvett a budapesti gettó felszabaditásában. Termékeny, népszerü író, novellái is kitünőek. Nevezetesebb munkái: Ég a Tisza, Kárpáti Rapszódia, Fegyvert és vitézt éneklek, a Vigszinházi csata, Honfoglalás, amelyekben említi a régi újpesti emlékeit. Ujpesten, a Löwy-ucca 13. sz. a. házban lakott. Meghalt 1974 januárban, Budapesten. (Nyugodjék békében.)

JÁSZ PÁL dr.

Szül. 1908-ban, Jászberényben. Iskolai tanulmányait szülővárosában, jogi tanulmányait, a buda-

pesti Tudományegyetemen végezte. Mint ügyvédjelölt került Ujpestre, ahol később önálló ügyvédi gyakorlatot folytatott. A zsidó nemzeti eszme kiváló harcosa volt, s mint ilyen a Magyar Cionista Szövetség ujpesti csoportjának titkáraként fejtett ki buzgó tevékenységet. A vészkorszakban, mint munkaszolgálatost, kényszermunkára hurcolták és Ukrajnában, a gyilkos keretlegények halálra kinozták. Mártírhalált halt. (Z.c.l.)

JÓLESZ BÉLA

Szül. 1880-ban, Ujpesten. Gimnáziumi tanár volt. Évtizedeken át tanított az újpesti Könyves Kálmán gimnáziumban. Tagja volt az 1905-ben megnyilt újpesti községi Gimnázium első tanári karának. Résztvett a város és a hitfelekezet kultúrális és társadalmi életében. 1944-ben mártirhalált halt. (Z.c. l.)

JÓLESZ GYÖRGY dr.

Szül. 1910-ben, Ujpesten. Atyja: Jólesz Béla gimnáziumi tanár volt. Jogászi pályára lépett. Ügyvédi diplomája megszerzése után, Ujpesten nyiltotta meg ügyvédi irodáját, majd a hitleri vészkorszakban munkaszolgálatra hívták be, amelynek során, 1944 december havában, Balf községben a nyilas gyilkosok halálra kínozták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

KÁLMÁN ÖDÖN dr.

Született 1869-ben, Gyöngyösön. Ügyvéd, hitközségi elnök, Pestmegyei törvényhatósági bizottsági tag volt. Az újpesti zsidó közösség életében kiemelkedő tevékenységet fejtett ki és a helybeli jótékonysági és emberbaráti intézmények minden akciójából, áldozatkészen vette ki mindenkor részét. Meghalt 1929-ben. (Nyugodjék békében).

KÁLMÁN ÖDÖNNÉ szül. SCHWARTZ RIZA dr.

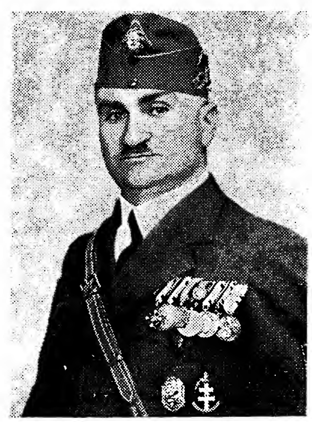
Szül. 1882-ben, Ujpesten. Az újpesti Izr. Nőegylet elnökasszonya, a Stefánia Szövetség és a Szülőotthon Egyesület alelnöke. Az első világháború után résztvett a Vöröskereszt Egylet ujjászervezési munkálataiban, majd a Vöröskereszt Egylet helyi csoportjának elnökévé választották. Az első világháború alatt megszervezte az ujpesti Károlyi-Kórházban az önkéntes ápolónők tanfolyamát, amelynek vezetésében is résztvett. Gróf Károlyi Lászlónéval együtt résztvett a Stefánia Szövetség alapításában és működésének irá-

nyításában. 1917-ben Kollár Miklósnéval együtt, 100.000 koronát gyüjtött, a Kollár Miklós ujpesti hittestvérünk által alapított Hadiárvák és Hadiözvegyek Otthona céljaira. A szociális nevelés szempontjából megalapította a Nőegylet leánycsoportját. Az ő vezetése alatt, a Nőegyleti Népkonyhán naponta ingyenebédet osztottak ki a rászorultak között, felekezetre való tekintet nélkül, de ezenfelül is minden emberbaráti és közjótékonysági akcióból kivette részét. Ő volt a Nőegylet utolsó elnöke. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

KALLÓS EDE

Született 1866-ban Hodmezővásárhelyen, meghalt 1950 III. 11-én, Budapesten. (Z.c.l.) Szobrász volt. Az első magyar naturalista impresszionista szobrászok közé tartozott. Évtizedeken át Ujpesten lakott és ott volt a műterme is. Budapesten 1891-ben állított ki először, de feltünést naturalista egyszerégű Dávid szobrával keltett (1892). Egész sor dijat nyert a különböző szoborpályázatokon. Számos kiváló nyilvános emlékszobrot alkotott. Gyulán: Erkel Ferenc (1896), Nagykárolyban: Kölcsey Ferenc (1897), Palánkán: Szent István király (1897), Nyiregyházán: Bessenyei György (1899) szobrát. Legjobb alkotásai: Irányi Dániel mellszobra Budapesten (1904), a makói és vásárhelyi Kossuth-szobor, valamint a Telcs-csel együtt alkotott Vörösmarty-szobor Budapesten (1908). Vörösmarty szobráért 1908-ban, Telcs szobrásszal és Márkus Géza építésszel együtt, a király, Ferenc József Renddel tüntette ki.

KAPOSI-KLEIN ERNŐ

Született 1889-ben, Heves községben. Textilmérnök. Ifjú korában a sportélet aktiv szereplője volt. Az U.T.E. csapatában tornász és súlyemelő bajnok volt és több első dijat nyert. Az ujpesti Jutagyár mérnöke volt. Az első világháború kitörésekor — 1914-ben —, mint egyéves önkéntes került a frontra, a 44-es somogyi gyalogezreddel. Megjárta Galiciát, Szerbiát és Doberdót. 72 izben sebesült meg. A kórházból mindig visszakerült a frontra és többek között megkapta az arany és

ezüst vitézségi érmet, a Signum Laudist a kardokkal, majd a világháború végén századosi rangban szerelt le. Visszament a Jutagyárba, ahol a fonóda vezetője lett. Néhány hónapos működése során a munkások annyira megszerették, és tudását, valamint emberi magatartását oly nagyra becsülték, hogy a Tanácsköztársaság alatt a gyár termelési biztosává választották. Ennek a megbecsülésnek nagy ára lett. A Tanácsköztársaság bukása után, hatósági utasításra, azonnali hatálylyal elbocsájtották állásából s kenyértelenné vált. Majd amidőn, Kollár Miklós, az általa megalapított Hadirokkant és Hadiözvegy Munkatelepen, a szőnyeg és szövetkészítő üzemrészleg vezetésével bizta meg, Kaposi azt virágzó üzemmé fejlesztette. Ennek ellenére, a nyilas főhóhér Endre László mégsem türte, hogy egy üzem élén zsidó álljon, miért is — 1941-ben — eltávolíttatta az üzem éléről. Ezután következtek az üldöztetés keserves évei Kaposi számára is, bár a harctéren szerzett magas katonai kitüntetései alapján mentességet élvezett a zsidó törvények hatálya alól. Kaposi, végül is megérte a felszabadulást és kiváló szakmunkájáért, valamint a hadirokkantak, hadiözvegyek, hadiárvák érdekében végzett önzetlen, áldozatos munkájáért a Szocialista Hazáért Érdemrend Arany fokozatával tüntették ki. Az üldöztetés során szerzett szívbaja következtében 1971 június havában adta vissza nemes lelkát Teremtőjének. (Z.c.l.)

BRICHTA LÁSZLÓ

Született Ujpesten, 1900 évben. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, majd a kereskedelmi pályára lépett. Évtizedeken át müködött Ujpesten, mint cipőkereskedő, s mint ilyen jónevet vívott ki magának. Résztvett a helyi zsidó közösség közéletében, mint a hitközség előljáróságának tagja. Ugyancsak választott tagja volt a városi képviselőtestületnek és mindenkor kivette részét a város és a hitfelekezet kulturális, társadalmi munkájából. Számos helyi jótékonysági egyesület lelkes támogatója és vezetőségi tagja volt. 1948-ban Izráelbe alijjázott s azóta Rison Lecion városában lakik családjával együtt.

KELEN JÓZSEF dr.

Született Ujpesten, 1915 évben. Gyakorló ügyvéd. Alsófokú iskolai tanulmányait szülővárosában, jogtudományi tanulmányait a pesti Egyetemen végezte. Ügyvédi diplomájának elnyerése után, szülővárosában nyitotta meg irodáját. 1951-ben, mint alapító tag, résztvett az első ujpesti Ügyvédi Munkaközösség megalapításában és

azóta is ott fejt ki értékes, lelkiismeretes jogvédői tevékenységet. A fasiszta-nyilas időkben u. n. munkaszolgálatra hivták be, amelynek során az ukrajnai harctérre került, ahol a gyilkos keretlegények kinzásaitól sok szenvedést kellett elviselni, amig a szovjet hadsereg fogságába került. Ifjúkorában résztvett a város és a hitfelekezeti élet kultúrális és sportéletében.

KELLÉR ANDOR

Született Budapesten, 1903-ban. Iró, hírlapíró volt. Fiatal korában, szüleivel és Dezső öccsével együtt Ujpesten, az Erzsébet utca 10. számú házban lakott. Már fiatalon eljegyzi magát az újságírással, 18 éves korában már belső munkatársa Az Ujság című napilapnak. 1923-ban rövid ideig Revű címmel színházi és irodalmi hetilapot is szerkesztett. 1924—1925-ben a Világ, majd újból Az Ujság munkatársa. A harmincas években a 8 órai újság sorozatosan közli folytatásos életrajzait, közben különböző napilapoknak is dolgoz;k, köztük a Reggelnek és a Népszavának is. Első kötetben közölt hosszabb regénye a Szakszofon, 1929-ben jelenik meg. A fasizmus 1942-től 1944-ig munkatáborba számüzi. 1945-ben a Világosság című napilap olvasó szerkesztőjeként kapcsolódik be az új életbe. 1957-től haláláig az Esti Hirlap főmunkatársa. Ebben az időszakban 5 év alatt négy kötete jelenik meg: a Szemere Miklósról írt „Zöld gyep, zöld asztal", a Beöthy László körül zajló szinházi világot feltáró „Bal négyes páholy", a tárcáit, emlékezéseit egybegyüjtő „A titkos lakó" és az „Iró a toronyban", amely három irói portrét tartalmaz: Szomory Dezsőét, Palásthy Marcellét és Markovics Rodionét. Ezekben a műveiben kikristályosodott sajátos műfaja: a regényes életrajznak és esszének eredeti vegyítése. Hatvan éves születésnapját még megünnepelték barátai; néhány hónap mulva szívroham következtében váratlanul elhunyt. Posztumusz irásait „Déliposta" címmel 1964-ben jelentették meg, szinte egyidőben népszerű műveinek ujabb kiadásával. 66-ban ujból kiadják a „Rulettkirály" című regényét, amely Gály Lajos életútját örökíti meg. Meghalt 1963-ban. (Z.c.l.)

KELLÉR DEZSŐ

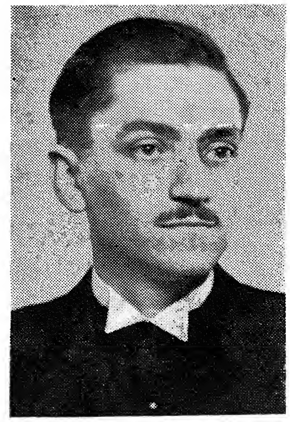
Született 1905-ben Budapesten. Iró, újságíró, konferanszié. Fiatal korában, szüleivel és Andor bátyjával együtt, Ujpesten, az Erzsébet utca 10. számú házban lakott. 1926-ban, mint újságíró kezdi pályáját. Az újságírást csakhamar felcseréli a színpaddal: felcsap kabarészerzőnek. Egyidejüleg dalszövegeket is ír, operett színlapján is szerepel a neve, mint a szövegkönyv írójáé. Mint konferánszié 1933-ban a Terézköruti Szín-

padon áll ki először a függöny elé. Ezután főleg nyáron, vidéki turnékon működik közre. 1943—1944: munkatáborban van. Hazatérve, 1945-ben az új Pódium kabaréhoz szerződik és ettől kezdve válik a konferálás főfoglalkozásává. 1951-ben a Vidám Színpadhoz kerül és ott tizenkét évig szerepel. 1966-ban, a kabaré tizenötéves jubileuma alkalmából, örökös tagjává fogadja. 1964-ben és 1968-ban a Thália Színházban prezentál egy-egy kabaréműsort, drámai művészek közremüködésével. 1972-ben a Kiskapu című műsorban visszatér a Vidám Színpadra, amelynek egyik alapítója volt. 1955-ben Érdemes Művész lett, 1965-ben pedig megkapta a Kiváló Művész címet. Megjelent könyvei: Az én kabarém, Kedves közönség, Pomócsi kalandjai, Kis ország vagyunk, Pest az Pest és a visszaemlékezéseit tartalmazó Kortársak és sorstársak.

KEMÉNY LAJOS

Született Ujpesten, 1882. III. 27-én. Vegyészmérnök, textilvegyész volt. 1911-ben kékfestő gyárat létesített. A felekezeti életben jelentős szerepe volt. Az óbudai hitközség elnöke volt hosszú ideig. Óbudán — néhai Édesanyja: Kohn Péterné — nevén, Népkonyhát s óvodát létesített. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

KEPECS IMRE dr.

Született Nyirbátorban, 1915. április 18-án. Rabbi, középiskolai tanár. Elemi- és középiskolai tanulmányait részben szülővárosában, részint Ujpesten végezte. Az érettségi vizsga letétele után a budapesti Rabbiképző Intézet és a budapesti Tudományegyetem hallgatója lett. 1942-ben doktorrá avatták a budapesti Egyetemen, míg rabbivá 1946-ban avatták a budapesti Rabbiképzőben. Ismert műve: A Leviticus Jismael-i tannaitikus midrásai. (Budapest, 1942.) Ujpesten müködött, mint rabbi 1945—1946-os években. 1946-ban, önként megvált rabbitisztségétől, Izráelbe vándorolt, ahol mint középiskolai tanár, illetve igazgató müködik. Nevét Cevi Kedmi-re hebraizálta.

KÉRI LAJOS dr.

Született 1906-ban, Vácott. Gyakorló ügyvéd. Elemi- és középis-

kolai tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte, 1930 ban avatták a jogtudományok doktorává, s ügyvédjelölti joggyakorlatának letelte után, 1934-ben, kitüntetéssel tette le az egységes bírói- és ügyvédi vizsgát. Irodáját szülővárosában nyitotta meg, s kiváló jogászi képzettségével, lelkiismeretes munkájával, elismerést, megbecsülést szerzett magának a jogkereső közönség körében. Részt vett 1951-ben, mint alapító tag az első ujpesti Ügyvédi Munkaközösség megalapításában, amelynek azóta is müködő tagja. Ügyvédi munkássága mellett, tevékenyen közremüködik a budapesti zsidó közösség irányitó munkájában, mint a Pesti Izraelita Hitközség elöljáróságának tagja és a Budapesti Községkerület elnöke.

KERTÉSZ GÉZA dr.

Született 1886-ban, Szabadkán. Orvos, urológus, a Teleia Egyesület igazgató főorvosa, a Szent István-kórház urológus főorvosa, az ujpesti Szociális Telep vezető főorvosa volt. Az első világháborúban az olasz és az orosz fronton, mint főorvos és kórházparancsnok vett részt. Katonai kitüntetései: Signum Laudis, a Vöröskereszt I. osztályu Érdemrend, Károly-csapatkereszt. Hazai és külföldi orvostudományi szaklapok munkatársa, az Ujpesti Hirlapirók Szindikátusának orvosa volt. Részt vett a város és a zsidó hitfelekezet kulturális és társadalmi életében. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

KERTÉSZ ISTVÁN

Született Ujpesten, 1905-ben. Festőművész volt. Középiskolai tanulmányainak befejezése után ipari pályára lépett, majd nagy mesterektől festeni tanult. Elismert portréfestő volt. Élethű portréi sok kiállításon feltünő sikert hozott számára. Ujpest város több izben vásárolt tőle festményeket. Néhai Mády Lajos református esperes portréját is ő festette a helybeli református egyház részére. 1944-ben munkaszolgálatra hívták és ennek során gyilkolták meg. Mártithalált halt. (Z.c.l.)

KINMNACH LÁSZLÓ

Született 1857. július 1-én, Budán. Meghalt 1906. nov. 9-én, Budapesten. (Z. c. l.) Festőművész, rajzoló művész, rajztanár volt Ujpesten. A Mintarajz Iskolában, majd Münchenben, Benczur Gyulánál tanult. Népszerüek voltak katonákat ábrázoló festményei és rajzai. A tabáni templom freskóját, Nagy Lázárral együtt alkotta. Erzsébet királynő kitüntette azzal, hogy a Műcsarnok őszi tárlatán kiállított népies tárgyu **Játszó gyermekek** című festményét, 1882-ben megvásárolta.

KISS SÁNDOR dr.

Született 1858-ban Ujpesten, meghalt 1932. évben Ujpesten. (Z.c.l.) Ügyvéd volt Ujpesten, hosszú évtizedeken át. Tagja volt a községi, illetve városi képviselőtestületnek, a megyei törvényhatósági bizottságnak, valamint az ujpesti hitközség választmányának. Minden társadalmi, kulturális és közjótékonysági akcióban résztvett. Különösen kulturális téren szerzett hervadhatatlan érdemeket, így például az ujpesti gimnázium létesítése érdekében kifejtett kezdeményező és szervező munkásságával, amelynek alapján az ujpesti gimnázium felállításának gondolata megvalósult. Hasznos, értékes közéleti munkásságát Ujpest város nagy megbecsüléssel értékelte, amidőn **1927-ben, a város diszoplgári oklevelével tüntette ki.**

KISS ZOLTÁN

Született Ujpesten, 1900. évben. Az Egyesült Izzó főtisztviselője volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte. Az Egyesült Izzó szolgálatába lépett, ahol kiváló képességével és szorgalmával hamar a vállalat cégvezetője, majd a gyárnak és a vevérigazgatónak — **Aschner Lipótnak** — lett a titkára. Résztvett a városi közéletben is, mint városi képviselőtestületi tag. Az ujpesti sportéletben is kiemelkedő szerepe volt. Előbb, mint az U.T.E. uszószakosztályának vezetője, majd az U.T.E.-nek lett a titkára. Nagy érdemei voltak az ujpesti Stadion létrehozása tekintetében. A vészkorszakban munkaszolgálatra rendelték be és a honvédsági keret gyilkos tagjai halálra kinozták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

KISLŐDI ÁRPÁD dr.

Született 1896. május havában Kislődön (Veszprém-megye). Orvos, kiváló belgyógyász volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait Györben végezte, ott is érettségizett, a Bencésrend Gimnáziumában 1914-ben. Alighogy leérettségizett, katonai szolgálatra vonult be és az első világháború végéig harctéri szolgálatot teljesített, ahol a következő kitüntetésben részesült: Nagy ezüst, kis ezüst, Bronz érem, Károly csapatkereszt. Az első világháború befejezése után a budapesti Tudományegyetem orvostudományi karán tanult és ott nyerte el orvosi diplomáját 1922. évben. Orvosi pályáját az ujpesti Mentőknél kezdte, majd orvosi rendelőt nyitott Ujpesten, ahol 1944-ig orvosi praxist folytatott. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Résztvett az ujpesti társadalmi, kulturális életben, valamint a hitközség vezetésében, ahol mint hitközségi elöljáró, érdemekben gazdag tevékenységet fejtett ki. A zsidó nemzeti eszme harcosaként, a Magyar Cionista Szövetség ujpesti fiókjának elnöke volt. 1945.

év elején, a kauferingi koncentrációs táborban mártirhalált halt. (Z.c.l.)

KISLŐDI ÁRPÁDNÉ dr.
szül. Kluger Berta dr.
(Később férjezett Pollákné)

Született 1897. július 19-én Pápán (Veszprém-megye). Orvos, fogorvos volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait Győrben, orvosi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. Ujpesten 1923-ban telepedett le, ahol fogorvosi gyakorlatot folytatott. Részt vett az ujpesti Izr. Nőegylet társadalmi és kulturális munkájában, majd a W.I.Z.O. ujpesti csoportjának elnöki tisztét töltötte be. 1944-ben Auschwitzba deportálták, ahonnan a Rawensbrücki lágerbe került. A második világháború befejezése után, súlyos betegállapotban tért vissza Ujpestre, ahol továbbra is fogorvosi gyakorlatot folytatott. 1950. évben, Izráelbe vándorolt, ahol, mint fogorvos müködött élete végéig. 1970. évben Kfár Ata községben halálozott el. (Z.c.l.)

KLEIN MIKSA dr.

Született Heves községben (Heves-megye) 1891. évben. Orvos, laboratóriumi szakorvos, több humanitárius és jótékonycélú intézmény orvosa volt. Elnöke volt az Ujpesti Gyermekbarát Jószív Egyesületnek, elöljárója volt az ujpesti hitközségnek. Az első világháborúban az orosz fronton teljesített szolgálatot, mint ezredorvos. Évekig volt mint hadifogoly Szibériában. Katonai kitüntetései: A Ferenc József Rend lovagkeresztje, Signum Laudis, I. osztályu Vöröskereszt, Sebesülési Érem, Károly csapatkereszt. 1944-ben Auschwitzba deportálták, majd deportálása során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

KLEIN TIBOR dr.
Főrabbi, középiskolai hittantanár

Született Megyaszón (Zemplén-megye) 1923. január 1-én. Kicsiny gyermekkorában került szüleivel Ujpestre, ahol 1944. évig lakott. Ujpesten végezte elemi- és középiskolai tanulmányait. Bölcsészeti tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. 1947-ben nyerte el a filozófiai doktorátust. Vallástudományi tanulmányait a budapesti Rabbiképző Intézetben végezte, ahol 1949-ben avatták rabbivá. Első állása a budapesti Wesselényi utcai Izr. Leánypolgári iskolában volt, ahol mint hittanár és a héber nyelv tanára müködött. 1948-tól 1951-ig bajai főrabbi volt, 1951-től 1956-ig győri főrabbi volt. 1957-ben az U.S.A.-ba került, ahol Springfield, Claremont, Waukegan városok zsidó közösségében, majd 1964-től kezdve Manchester városában mint az ottani konzervativ hitközség rabbija fejt ki papi müködést.

Kiválóan képzett Bibliakutató és

kitünő hitszónok. Több amerikai Rabbi-szervezet és tudós társaság vezetőségi tagja. Papi teendői mellett családi és házassági tanácsadóként müködik, mint psychológus és klinikai therapist, és gazdag irodalmi tevékenységet fejt ki. Megjelent művei a következők:

The Junior Artist's Haggadah, The Dispute Between the Body and Soul in Medieval Hebrew and World Literature From Sinai to the Catskills (Sermons), A Manuel for Dialoguers (Magen Āvraham by A. Pharissol), Yahveh Who Never Was (inpreparation), Who Is Who in World Jewry, Who is Who in Religion, Who is who in the East.

Neje, a debreceni származásu Berkovits Anna, héber tanárnő a manchesteri zsidó iskolában. Két gyermekük van, Leslie építészmérnök, Judit psychológusnő.

KOLLÁR MIKLÓS

Született 1859-ben Ujpesten, meghalt Budapesten 1933-ban. (Z.c.l.) 1884-ben Ujpesten, vegyészeti gyárat létesített, ahol kocsikenőcsöt, vegyi- és kátránytermékeket állított elő, amelyek nagy részét külországokba — Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Szerbiába exportálta. A nyolcvanas évek óta vett részt a községi, illetve városi közéletben, valamint a hitközség életében. Volt községi, illetve városi képviselő, megyei törvényhatósági bizottsági tag. Minden közjótékonysági akcióból kivette részét. Az első világháború kitörése után, 1914. őszén megalakult a város polgárainak és a városi képviselőtestület tagjainak sorából, a „Polgári Segítő Bizottság", a hadbavonultak hátramaradottjainak segélyezésére. E bizottság legtevékenyebb és áldozatkészebb tagja Kollár volt. 1915--ben, a városi képviselőtestületben, a lábadozó katonák részére ajánlotta fel a Kossuth-utca 5. sz. a. levő házát, ahol 100 katonát helyeztek el. 1916.-ban, a Baross-utca 105 sz. a. levő, vagyontérő ingatlanán megalapította, a legnagyobb bőkezüséget tanusító áldozatkészség mellett, a hadiözvegyek, hadiárvák, hadirokkantak lakó- és munkatelepét, amelyet szerszámgépekkel is felszerelt és az ott elhelyezetteket, állandó anyagi támogatásban részesítette, majd végül is, az egész telepet, Ujpest városának adományozta. Kollár Miklóst, hosszú közéleti munkássága során, mindenkor a közérdek vezette és minden erejét és képességét a közjó előmozdításának szolgálatára fordította. A nemes érzésből fakadó áldozatos életművének elismeréséül, **Ujpest városa, — 1927. évben —, egyhangulag, diszpolgárává választotta.**

KŐRÖSSY FERENC dr.

Szül. 1906.-ban, Budapesten. Vegyészmérnöki diplomáját a karlsruhei Műegyetemen nyerte el 1927-

ben. Vegyészettudományi doktorátusát, a budapesti egyetemen kapta 1929. évben. A Karlsruhei Műegyetem tanársegédeként működött 1928—1931-es években.

1931—1939-es években Ujpesten, az Egyesült Izzó kutató laboratóriumában folytatott vegyészettudományi kutatásokat. Nevezetes gyógyszer találmánya az Optacid nevű készítmény, amely az emberi gyomorsavat szabályozza, azaz az erőset gyengiti, a gyengét erősíti. E fontos találmányát, 1932-ben, Normogastrin néven hozták forgalomba, míg az Egyesült Államokban, 1939-ben vezették be, a gyógyítás területén. 1946-ban, a budapesti Tudományegyetem magántanárává nevezték ki, „alkalmazott fizikai kémiából", 1948—1950. években Gyógyszervegyészeti Laboratóriumot vezetett, 1951—1956. években, gyógyszervegyészeti és híradástechnikai kutató intézetekben, szakértői minőségben fejtett ki tudományos munkásságot. 1938 óta résztvett a magyarországi cionista mozgalomban, a KKL. alelnöke, a Magyar Cionista Szövetség elnökségének tagja volt. 1957-ben alijjázott. Alijjázása után a haifai Műegyetem, majd a Jeruzsálemi Tudományegyetem előadója volt. A francia és magyarnyelvü tudományos szaklapokban jelennek meg cikkei. Ezidőszerint, már hosszú évek óta a Beér-Sévai Tudományos Kutató Intézetben fejt ki szakmai tudományos tevékenységet, a tengervíz édesítésének racionális megoldása érdekében.

KULKA BÉLA

Született Ujpesten, 1908. évben. Géptechnikus, Diesel-specialista. Elemi- és az alsó gimnáziumi iskolai tanulmányait szülővárosában, míg felső gimnáziumi tanulmányait a budapesti Árpád Reálgimnáziumban végezte. Az iskolai tanulmányainak befejezése után az Egyesült Izzóba került, ahol a mérnöki osztályon dolgozott. Résztvett az újpesti ifjusági cionista mozgalomban, hosszabb ideig titkára volt a Magyar Cionista Szövetség ujpesti szervezetének, ezenkívül cserkésztisztként működött a Venetianer Lajos cserkészcsapatban. Tagja volt egyideig a Magyar Cserkészcsapat becsületügyi Bizottságának is. 1939-ben, többedmagával alijjázott. Izraelben kibucokban dolgozott, majd az Izraeli Posta Főműhelyének osztályvezetője lett s e minőségben működött nyugalomba vonulásáig.

KULKA GYULA dr.

Szül. 1896-ban Budapesten. Orvos, belgyógyász szakorvos. Édesatyja, a MÁV ujpesti — Istvántelki Műhelyének főmérnöke volt s így került a család Ujpestre, a század első éveiben. — Elemi- és gimnáziumi tanulmányait Ujpesten végezte. Az érettségi vizsgájának

letétele után, beiratkozott a budapesti Tudományegyetem orvosi karára, azonban az időközben kitört világháború miatt tanulmányai félbeszakadtak s bevonult katonai szolgálatra. Az orosz fronton teljesített frontszolgálatot a háború végéig. 1918. októberében szerelt le főhadnagyi rangban. Kitüntetései: Signum Laudis, Ferenc József lovagkeresztje, Károly-csapatkereszt. A háború után tovább folytatata orvosi tanulmányait. 1924-ben avaatták orvossá. Praxisát a Főváros különböző kórházaiban kezdte el, majd Ujpesten nyitott orvosi rendelőt. Ellenőrző főorvosa volt az Ujpesti Önkéntes Mentőegyesületnek, tiszteletbeli főorvosa volt az újpesti izraelita hitközségnek és a Szent Egyeletnek, ahol vezetőségi tagként fejtett ki buzgó tevékenységet. 1950-ban, orvosi működésének 40-ik évfordulója alkalmával, mint „érdemes orvos", állami kitüntetésben részesült. 1964-ben adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. (Z.c.l.)

KULKA ISTVÁN

Született Ujpesten, 1902. évben. Könyvszakértő, vállalati főkönyvelő. Elemi- és középiskolai tanulmányai befejezése után a Standard Villamossági vállalat könyvelési osztályára került, ahol szakértelmével, pontosságával, lelkiismeretes munkájával osztályvezetői beosztást ért el. Résztvett az újpesti ifjúsági cionista mozgalmakban, tagja volt a Kadima cserkészcsapatnak, majd a Venetianer Lajos cserkészcsapat tisztje és parancsnoka volt. 1942-ben, a tömeggyilkos pestmegyei alispán, Endre László parancsára, az újpesti nagy üzemek zsidó dolgozóiból alakított úgynevezett büntető századba osztották be és Ukrajnába hurcolták, ahol őt és századtársait a vérengző magyar keretlegények lemészárolták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

LADÁNY ÁRMIN dr.

Szül. Ujpesten, 1878-ban. Városi tiszti orvos volt. Gimnáziumi tanulmányait Veszprémben végezte. Orvosi diplomáját a budapesti Tudományegyetemen nyerte el. Hosszas kórházi szolgálat után az újpesti gróf Károlyi kórház orvosa volt. 1914-töl — 1918-ig Ujpest városi tiszti orvosa volt. Az első világháború alatt a Viola-utcai hadikórház és járványkórház vezetője is volt. Résztvett Ujpest társadalmi és kultúrális életében. 1944-ben deportálták, melynek során mártirhalált halt. (Z.l.c.)

LADÁNYI ÁRPÁD dr.

Szül. Békésen, 1901-ben. Orvos, egészségtan tanár, az Orvos Szövetség újpesti Csoportjának vezetőségi tagja, az újpesti Önkéntes Mentőegyesület ellenőrző főorvosa, volt. Előbb a Bethesda-kórház belgyógyászati osztályán működött, onnan került ki Ujpestre. A

hitleri vészkorszakban, munkaszolgálatra rendelték be és ennek során Ukrajnába hurcolták, ahol a gyilkos keretlegények halálra kínozták. Mártirhalált halt. (Z.l.c.)

LADÁNYI ZSIGMOND

Született Ujpesten, 1864-ben, — — meghalt 1927-ben Ujpesten. (Z.c.l.). Állatorvos, vágóhidi igazgató, városi képviselőtestületi tag volt. 1886. óta állott Ujpest község illetve város szolgálatában. Régi újpesti család sarja volt. Résztvett a községi illetve város poitikai, társadalmi és kultúrális életében és résztvett a hitközség vezetőségének munkájában is, mint elöljárósági tag. Az új vágóhidi üzem akadálytalan megindításában nagy érdemei voltak, miután nagy szaktudásával és páratlan szorgalmával nemcsak hogy kiküszöbölt minden kezdeti nehézséget, hanem mindenkor arra törekedett, hogy a vágóhidat tovább fejlessze és jövedelmét fokozza, amiáltal a város érdekeit előmozdította. Résztvett a város kultúrális munkájában is, a gimnázium felállitása érdekében, időt és fáradságot nem kimélve harcolt, amely törekvése áldozatos tevékenysége folytán meg is valósult. Nemes lelkét — 1927-ben, adta vissza Teremtőjének. (Z.l.c.)

LAKOS ALFRÉD

Született 1870-ben, Budapesten. Festőművész, karikaturista, illusztrátor, képzőművészeti író volt. Sokáig élt Ujpesten. Budapesten és Münchenben tanult. Rajzai, francia és magyar élclapokban jelentek meg. A Nemzeti Szalonban, 1897-ben állított ki először, kisebb, főleg zseidótárgyu képeket festett. Gyűjteményes kiállítása volt képeiből a Nemzeti Szalonban és a Pesti Izr. Hitközség dísztermében. Művészi tárgyu cikkei a magyar és külföldi művészlapokban jelentek meg.

LÁNYI ALBERT

Szül. Temesvárott, 1875-ben. A Wolfner-bőrgyár igazgatója, városi képviselő, az Ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület elnöke, a dr. Venetianer Lajos Közművelődési Egyesület társelnöke volt A város kultúrális, társadalmi és közjótékonysági munkájából, mindenkor kivette részét. 1940-ben, Budapesten hálálozott el. (Z.l.c.)

LÄNDLER DÁVID

Szül. 1884-ben, Ujpesten. Fűszer- és gyarmatáru nagykereskedő, az Ujpesti Fűszer- és Gyarmatárú Kereskedők Testületének elnöke, az Ujpesti Chevra Kadisa, az újpesti hitközség elöljáróságának tagja, a helybeli jótékonysági és emberbaráti intézmények, egyesületek áldozatkész támogatója volt. Résztvett az első világháborúban, ahol harctéri szolgálatot teljesített és számos katonai kitüntetésben részesült. 1944-ben

deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

LÄNDLER MIHÁLY

Szül. 1872-ben, Ujpesten. Fűszer- és Gyarmatáru nagykereskedő, városi képviselő, az újpesti Kereskedők Társulatának, az Ujpesti Fűszerkereskedők egyesületének igazgatósági tagja, a Jószív Gyermekbarát Egyesület elnöke volt. A hitközség előljáróságának tagja volt. Az első világháború alatt a montenegrói és az olasz fronton harcolt és számos katonai kitüntetésben részesült. 1944-ben deportálták, amelynek során mártírhalált halt. (Z.c.l.)

LENGYEL SÁNDOR dr.

Szül. 1889-ben, Révujfalun (Torontál-megye). Ügyvéd, város képviselő, az újpesti Nemzeti Szabadelvű Párt elnöke, az újpesti Stefánia Szövetség ügyvezető elnöke, az újpesti Piaci Kiskereskedők és Kisiparosok Egyesülete s az Ujpesti Iparos Kör ügyésze volt. A városi közéletben is intenziv tevékenységet fejtett ki. Az újpesti hitközségi élet irányitásában is jelentős szerepe volt. Az 1938. évben megalakult O.M.Zs.A. újpesti körzetének egyik jogtanácsosa volt. A deportálás előtti időben az Ujpesti Zsidó Tanács tagja volt. A békásmegyeri téglagyárból sikerült kiszabadulnia és onnan a pesti Columbusz-utcai internáló táborba került, végül is illegalitásba ment és különböző rejtekhelyeken való bujkálás után érte meg a felszabadulást. A felszabadulás után folytatta ügyvédi praxisát, majd 1951-ben résztvett a budapesti 11. számu Ügyvédi Munkaközösség megalapitásában,a melynek — haláláig — működő tagja volt. Meghalt, munkaközben, a működési helyén, az újpesti 11. számu Ügyvédi Munkaközösségben, iróasztalára borulva, 1959. évben. Egyetlen fiát, a fasiszták meggyilkolták. (Z.c.l.)

LENKEI LÁSZLÓ

Szül. Ujpesten, 1901. április 7. napján. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, majd tisztviselői pályára került, mint kereskedelmi könyvelő. Már fiatalon került a munkásmozgalomba. A Szocdem. Pártban aktiv tevékenységet fejtett ki. A felszabadulás után, amidőn a két munkapárt fuzionált, az egyesülés mellett foglalt állást, sőt annak létrejötte érdekében, tevékenyen közreműködött. A felszabadulás után Ujpest város szolgálatába

lépett, s az 1950—1954-es években Ujpest polgármestere, illetve a IV. kerület, azaz Ujpest Tanácsának elnöke volt. Jelenleg nyugállományban van, azonban résztvesz a város társadalmi életének irányitásában. Évek óta a Hazafias Népfront Ujpesti Csoportjának elnöke.

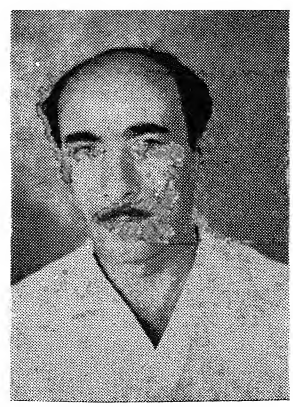
LICHTMANN MÓR dr.

Született 1864-ben, Óvárin. Meghalt 1941 október 2-án Ujpesten. (Z.c.l.). Rabbi, hitközségi titkár volt. 1886—96-ig a budapesti Rabbiképző Intézet növendéke volt, 1895-ben, a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karán, avatták bölcsész doktorrá, majd 1897. február 12-én avatták rabbivá, a budapesti Rabbiképző Intézetben. 1898. óta segédrabbi és hitközségi titkár volt Ujpesten. 1922: óta rabbiként működött Ujpesten. Ismert műve: Zakariás viziói (Budapest, 1895). Cikkei az Ujpesti Izr. Hitközség Értesítőiben jelentek meg. Negyvenhárom évig állott az újpesti hitközség szolgálatában. Az első világháború alatt jelentős része volt az újpesti hitközség által létesített hadisegély akció megszervezésében, vezetésében, amiáltal lehetővé vált az izraelita hadbavonultak hátramaradottjainak segélyezése. Résztvett a felekezeti élet minden munkájában és a város kultúrális életében is.

LISSZAUER LAJOS dr.

Szül. Sárospatakon, 1869-ben. Itélőtáblabíró volt, akinek Ujpest társadalmi és kultúrális életében, valamint az újpesti hitközség irányitásában kiemelkedő szerepe volt. Számos kultúrális és jótékonysági intézmény áldozatkész tagja és lelkes pártfogója volt. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

LŐCSEI-LEBOVICS FERENC

Szül. 1921-ben, Budapesten. A budapesti Izr. Tanitóképző Intézet növendéke volt. 1940-ben kapta meg tanitói oklevelét. 1940—1947-es esztendőkben a budapesti Izr. Fiúárvaházban nevelő-tanitóként működött. 1942—1944-es esztendőkben munkaszolgálaton volt. 1944. október havától — a felszabadulásig, a pesti Munkácsy-uccai gyermekotthonban és a pesti gettóban kétezer zsidó gyermek megmentéséért folytatott küzdelmet,

az akkor uralkodó gyilkos áramlattal szemben. A felszabadulás után tovább működött a Fiúárvaházban, majd 1947. szeptember havától az újpesti Venetianer Lajos zsidó iskola igazgató-tanitója volt, egészen az Izráelbe való alijjázásáig, azaz 1949. március haváig. Izráelben tovább folytatta tanitói tevékenységét, 1964. óta a haifai „Tel-Cháj" iskola igazgatója. Az ifjuság számára, feldolgozta — tanitványaival együtt, a magyar zsidóság rövid történetét és a pesti zsidóság történetét. E kiváló történeti becsü és jeles ifjuságnevelő tevékenységét az izráeli Kultuszminiszter azzal értékelte, hogy azt, díszes kiadásban, az öszszes elemi iskolák számára kiadta. Nekünk, a magyar jisuv tagjainak, minden reményünk meg van arra, hogy Lőcsei Ferenc, nagyszerü pedagógiai munkásságán felül, még sok, értékes alkotásaival fogja gazdagítani a tankönyv irodalmat és a pedagógia tudományát. Egyetemi tanulmányait most fejezi be.

LÖFFLER ZSIGMOND

Szül. 1880-ban, Szakolcán (Nyitra-megye). Okleveles rabbi, szakképzett üveges mester. Papi pályára készült, talmudi tanulmányait Steiner Jesája bodrogkereszturi, Grünwald Mose huszti, Ehrenfeld Jesája nagysurányi és Grünwald Juda szatmári rabbik (Z.c.l.) jesivájában tanulta és rabbi diplomáját Grünwald Juda szatmári rabbitól nyerte el. Apósa: Weinberger Ignác (Z.c.l.) szentendrei talmudtudós volt. A rabbi diplomájának elnyerése után több magyarországi ortodox hitközség hívta rabbijául, azonban ő nem akarta rabbinikus tudományát existeciális bázisává tenni, így nem fogadta el a hitközségek meghívásait, hanem kitanulta az üvegezés szakmáját s mint üveges iparos kereste meg kenyerét s abból tartotta fenn népes családját s abból nevelte gyermekeit is a szent hagyományok mélységes tiszteletének és megtartásának szellemében. Az újpesti ortodox hitközség vezetőségének tagja volt s nagy talmudikus tudományával a hitközség irányitó munkájában, mindenkor kivette részét. Az 1944. évben Auschwitzba deportálták s ennek során — I.-ten nevének megszentelésével mártirhalált halt (Z.c.l.). Édesatyja: Néhai Löffler Leó (Z.c.l.) üveges mester, résztvett az újpesti ortodox hitközség megalakitásában és vezetésében haláláig. (Z.c.l.)

LŐWY BERNÁT

Szül. Nagysurányban (Nyitramegye), 1793.-évben, — meghalt 1857. febr. 1-én, Ujpesten. (Z.c.l.) Tímármester, Ujpest egyik alapítója, az újpesti Chevra Kadisa alapítója és első elnöke. Atyja vallásos szellemben nevelte őt és testvéreit. Dunaszerdahelyen és

Prágában tanult. 1817-ben hazatért Prágából és megnősült. Ezután enyvgyárat létesített Vágujhelyen, amely azonban 1823-ban leégett. Ezután Komáromba ment, ott, sógorával együtt, bőrgyárat létesített és tehetségével és szorgalmával, 10 év alatt szép eredményt ért el. De Komárom kicsiny volt terveinek, amelyek Pest felé vonzották. 1835-.év elején, el is ment Pestre, de itt, fájdalommal értesült arról, hogy Pesten gyárat, üzemet nem állíthat fel, mert a pesti timárcéh zsidót nem fogad be kebelébe. Majd, amidőn arról értesült, hogy Rákospalotán Károlyi gróf birtokán egy zsidó, már az előző évben (1834) posztógyárat állított fel (Kánitz-féle posztógyár), Izsák és Joáchim testvéreivel felkereste a Károlyi gróf uradalmi jószágigazgatóját: Burg Károlyt, akit még Nagysurányból ismertek. Burg szivesen fogadta őket és azt mondta nekik: válaszszanak maguknak Rákospalotán telket letelepedésük és bőrgyáruk felállítására, míg a gróf engedélyét ő majd kieszközli számukra. A telket ki is jelölték, azonban amidőn a Burggal való tárgyalásuk után Pest felé utaztak, Izsák fivérének nagyon megtetszett a Dunához közeleső „Jegyzőcsárda" körül elterülő térség, amely a pesti határnál feküdt. Ezután ismét felkeresték Burg Károlyt és közölték vele elhatározásukat s e tárgyalások azzal az eredménnyel végződtek, hogy a rákospalotai letelepedés gondolatát elvetették és a fenti térséget szerezték meg maguknak, letelepedés és bőrgyár létesítése céljából. Itt, a Duna mentén, a pesti határtól északra elterülő, terméketlen homoksivatagban építették fel 1835-ben bőrgyárukat, és itt építették fel családi házukat. Lőwy Bernát résztvett Izsák fivére valamennyi vállalkozásában és része volt Ujpest alapításában is. A zsidó gyarmaton, a hitfelekezeti élet megalapozásában, a Chevra Kadisa létrejöttében s az új község közéletében kiemelkedő szerepe volt.

LŐWY IZSÁK

Született 1793. évben Nagysurányban (Nyitra megye), meghalt Ujpesten 1847. április 8-án. (Z.c.l.). Timármester, **Ujpest alapítója.** Jámbor szülők gyermeke volt, akit gyermekkorától fogva a szent tanokra taníttatták. Előbb Dunaszerdahelyen Deutsch Dávid rabbinál, majd a Chátám Szófer (Schreiber Mózes) pozsonyi jesiváján, és végül Trebitschben tanult, de az utóbbi helyen a világi tudományokkal is foglalkozott. 1823-ban átvette édesatyja nagysurányi talpbőrgyárát, amelyet Pestre akart áthelyezni, mert a legközelebbi piacon Érsekujvárott, zsidósága miatt állandóan zaklatták. Pesten sem volt szerencséje, mert a pesti timárcéh nem akarta tagjai közzé felvenni zsidósága

miatt. Majd 1835. év elején kapóra jött neki a hír, hogy a fóti uradalom ura: gróf Károlyi hajlandó birtokán, letelepülés céljaira földet eladni, illetve bérbeadni. Igy jutott el Lőwy Izsák testvéreivel, a Károlyi uradalom tiszttartójához, Burg Károlyhoz, aki őket — sőt édesatyjukat is - még Nagysurányból, jól és előnyösen ismerte. A letelepedésre és gyáralapításra vonatkozások tárgyalások későbbi folyamán jutott el Lőwy Izsák ahhoz az elhatározáshoz, hogy a Duna mentén, a főváros és a Váci-út és a Rákospalotai (a mai Árpád-út) út által határolt földterületen építi fel bőrgyárukat és családi házukat. Az elhatározást tett követte és a terméketlen homoksivatagban az u.n. „**zsidó gyarmat**"-on, egy új város: **Ujpest** alapjait rakta le. Ebből a „zsidó gyarmat"-ból keletkezett Ujpest, így lett Lőwy Izsák timármester **Ujpest alapítója.** Lőwy Izsák mindjárt nevet is adott az új településnek: Uj Pestnek nevezte el s e nevet használta az ipari és kereskedelmi életben és postai címében egyaránt a település kezdetétől fogva, annak dacára, hogy a település neve 1840. évig, Uj-Megyer volt hivatalosan. De 1840. évtől, hivatalosan is Ujpest lett a település neve. Lőwy Izsák letelejedésétől kezdve a zsidó gyarmat felekezeti ügyeivel is törődött, már 1836. évtől, saját házában imaházat rendezett be, ahol rendszeresen napi istentisztelet volt, a célra alkalmazott előimádkozó vezetésével. 1839-ben Lőwy Izsák, a Neuschloss-családdal együtt, templomott épített a zsidó közösség számára. A gyors fejlődésnek indult új község első főbirájává őt választották, mindazon nemes cselekedeteinek kiértékelésével amelyet az új település lakossága érdekében önzetlenül és lelkes odaadással kifejtett. Ujpest község utcát nevezett el róla és pedig először az Aradi utcát, majd később az Árpád-utat, a Bocskay utcával összekötő utcát. 1941-ben, Pestmegye tömeggyilkos főispánja: Endre László, becstelen intézkedésére, ezen utcanevet is elkobozták.

LŐWY SÁNDOR

Született Ujpesten 1875-ben. Ujpest város tanácsnoka volt. A városalapító Lőwy-családból származott. Az iskolai tanulmányai befejezése után Ujpest községéhez került, az Árvaszéknél nyert beosztást, majd az Árvaszék elnök-helyettese lett s e minőségben az ujpesti Árvaszéket az ország legelső árvaszékei sorába fejlesztette. Az első világháború kitörésekor a szerb frontra került, ahol súlyosan megsebesült. Mint rokkant foglalta el ismét hivatalát. 1921. tóa gazdasági tanácsnok volt. Ebben a hatáskörében is városfejlesztő tevékenységet fejtett ki, átszervezte a város köztisztasági hivatalát, a köztisztaságot moto-

rizálta és modern alapokra fektette. Ujpest társadalmi és kulturális életében kiemelkedő szerepet játszott. 1944-ben deportálták, amelynek során mártihalált halt. (Z.c.l.).

LUDWIG H. ENDRE

Született 1875-ben Kecskeméten. Divatáru kereskedő, városi képviselő, a városi jogügyi bizottság tagja, az Ujpesti Kereskedők Társulatának örökös tiszteletbeli elnöke, az O.M.K.E. elnöki tanácsosa, az ujpesti izraelita hitközség elöljárója volt. Üzletét 1905-ben alapította, amely az első modern divatüzlet volt Ujpesten. 1908-ban megalapította az Ujpesti Kereskedők Társulatát, melynek hosszú évekig vezető elnöke volt. Több izben választották városi képviselővé. Szociális gondolkozására jellemző, hogy még azokban az időkben harcolta ki a 8 órai zárórát, amikor még törvény nem szabályozta a kötelező zárórát és este 10 óráig voltak nyitva Ujpesten az üzletek. Az első világháborúban mindvégig harctéri szolgálatot teljesített. Katonai kitüntetései: Nagy ezüst, Kis ezüst, Bronz vitézségi érem, Károly csapatkereszt. 1944-ben deportálták Németországba és ennek során mártirhalált halt. (Z.c.l.).

MAGYAR ELEMÉR

Szül. Ujpesten 1881. IX. 23-án. Iró, hírlapíró. Tanulmányai befejezése után, előbb a „Magyar Szó" belső munkatársa és kritikusa, majd a „Pesti Hirlap" munkatársa volt, később a Neues Pester Journal tárcairója lett. Ő szerkesztette az „Ujpesti Hirlap"-ot. Önálló kötete: Vágyak katonái.

MANDEL MIHÁLY

Született 1876-ban, Nyiradonyban (Szabolcs megye). Cipészmester volt. Szakmáját Nyiradonyban tanulta, majd Debrecenben, Budapest és Bécs voltak állomáshelyei, ahol tovább fejlesztette szakmai tudását. 1901-ben önállosította magát Ujpesten, később felhagyta üzemét és üzletét s a Wolfner gyárban dolgozott, mint rajzoló és szabász. Az első világháborúban résztvett és több katonai kitüntetésben részesült. Majd 1920-ban ismét cipőüzemet létesített s ugyanakkor cipőüzletet is nyitott. Résztvett Ujpest város közjótékonysági akcióiban s a helybeli izraelita hitközség vezetésében. 1944-ben Auschwitzba deportálták és ennek során mártirhalált halt. (Z.c.l.).

MÁRKUS ALFRÉD

Született 1890-ben Ujpesten. Zeneszerző. A budapesti Zeneakadémián tanult. A Royal Orfeum zenei vezetője volt. Sok népszerü sanzonja és táncdarabja jelent meg nyomtatásban. Fred Márkus néven külföldön is ismerték és sok sikert aratott.

MÁRKUS ISTVÁN dr.

Született Ujpesten 1907-ben. Ügyvéd volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, míg jogtudományi tanulmányait a szegedi Tudományegyetemen végezte. 1932-ben avatták a jogtudományok doktorává, az ügyvédi vizsgáját 1937-ben tette le és azóta Ujpesten folytatott ügyvédi gyakorlatot. Résztvett az ujpesti társadalmi és kulturális életben. Ügyésze volt az Ujpesti--Rákospalotai Vívók Egyesületének. A hitleri vészkorszakban munkaszolgálatra hívták be, amely nek során Ukrajnában a magyar nyilasérzelmű honvédségi keretlegények halálra kínozták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

MÁRKUS TIBOR dr.

Született Ujpesten 1898-ban. Orvos, gyermek-szakorvos volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, míg orvosi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. Orvosi gyakorlatát a budapesti Bródy Adél gyermekkórházban kezdte, majd Ujpesten nyitott orvosi rendelőt és mindvégig ott működött. Tagja volt az ujpesti hitközség választmányának, azonkivül a Teleia, valamint az Ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület orvosa volt. Tagja volt a Természettudományi Társulatnak, valamint Ujpest város képviselőtestületének. Résztvett Ujpest társadalmi és kulturális életében és kivette részét minden közjótékonysági akcióból. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.).

MENDE JENŐ

Született Bátorkeszin, 1883. évben. Főgimnáziumi tanár, neves fizikus volt. Tanári diplomáját, fizika és matematika szakban, 1905-ben nyerte el a pesti Egyetemen. 1905-től 1912-ig a ceglédi főgimnáziumban, majd 1912-től 1944. tavaszáig, a pesti István-uti főgimnáziumban tanított, egyidejüleg pedig a pesti Rabbiképző Intézetben is tanított, valamint tudományos kutatómunkát végzett Ujpesten, az Egyesült Izzó Kutató laboratóriumában. 1944-ben a pesti gettóban, éhhalált szenvedett, mártirhalált halt. (Z.c.l.) Isten adjon örök nyugodalmat, a magyar zsidóság eme tudós fiának, aki felekezetének a szent hagyományokat tiszteletben tartó hűséges tagja, disze volt. Mint egykori tanítványa, nagy tisztelettel örökítem meg, drága tanárom szent

emlékét. Nyomtatásban megjelent művei: „Elektron és atom", „Rádióaktiv anyagok", „A rádiótelefon". Lefordította Flammarion, „Séta a csillagok alatt" c. munkáját.

MEZEI ELEK dr.

Született 1871-ben Óbecsén (Torontál megye). Gyógyszerész, gyógyszertár-tulajdonos, városi képviselő, Pest-megyei törvényhatósági bizottsági tag, a Magyar Gyógyszerész Egyesület igazgató tanácsának tagja, az ujpesti hitközség elöljáróságának tagja, majd 1943—1944-es években elnöke volt. 1909. óta vezette Ujpesten gyógyszertárát. A város jótékonysági intézményeinek munkájából mindenkor kivette részét. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.).

MURÁNYI MIKLÓS dr.
(Hebraizált neve:
MENÁCHEM MERON dr.)

Született Szombathelyen, 1921. február 28-án. Főrabbi, középiskolai igazgató. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte. Hittudományi tanulmányait Gestätner Gusztáv-Gábriel szombathelyi és Austerlitz Sámuel miskolci főrabbi jesivájában végezte. 1941—1946-os években a pesti Rabbiképző Intézet növendéke volt. 1946-ban, a budapesti Tudományegyetemen bölcsész doktorrá avatták, míg rabbivá 1947. március havában avatták a pesti Rabbiképző Intézetben. Ismert műve: „A zsidó vallás psychológiája a gyermek- és ifjúkorban" (disszertáció) 1947—1950-es években Ujpest főrabbija volt, de már az előző évben, 1946-ban is, mint ideiglenes rabbi működött Ujpesten. 1950-ben alijjázott Izráelbe, ahol 1950—1954-es években, a Hitachdut Ole Hungária országos főtitkára volt, majd 1954-ben, Tel-Avivban gimnáziumi tanár lett s még ugyanezen évben a Bat Jami gimnázium igazgatójává nevezték ki, s azóta ezen tanintézetet vezeti. Ujpesti működése során a cionista mozgalom irányítója

és eredményekben sikeres vezetője volt. Izráelben résztvesz a magyar jisuv kulturális munkájában és az Ujpestiek Izráeli Körének vezetésében. Az évenként megrendezendő mártir gyászünnepségek (azkarák) szervezője és ünnepi szónokaként fejt ki áldozatos és ál-

dásos tevékenységet. Ezen monográfia történeti részének héber fordítója.

MÜLLER JENŐ dr.

Született 1899-ben Budapesten. Orvos, fogorvos. Évtizedek óta folytat fogorvosi gyakorlatot Ujpesten. Elemi- és középiskolai tanulmányait Budapesten, míg orvostudományi tanulmányait Pécsett végezte. Ott is nyerte el orvosi diplomáját. Ujpesten csaknem valamennyi humanitárius intézménynek, jótékonysági szervezetnek vezetőségi tagja volt, azonkivül az újpesti Önkéntes Mentő Egyesületnek ellenőrző főorvosa, a Teleia Egyesület igazgatóságának tagja. Az orvosi szaklapokban jelennek meg szakmai vonatkozásu cikkei. „Semmelweiss szerepe a sebészetben" cimű tudományos értékezésével pályadijat nyert. Résztvesz a hitközség munkájában is.

MÜLLER REZSŐ

Született Ujpesten 1900-ban. Kereskedő volt. Résztvettt az ujpesti közéletben s a hitfelekezeti életben. A Magyarországi Zsidók Szövetségének adminisztrativ vezetője, a lakásügyek legfőbb irányítója volt 1944-ben, a budapesti Zsidó Tanács megbizásából. Mindenütt segített ahol lehetett. Jólelkü, bátorkiállásu közéleti férfiú volt. Mártírhalált halt, a nyilas gyilkosok ölték meg. (Z.c.l.).

NEMÉNYI IMRE dr.

Szül. 1862. aug. 21. Rákospalotán -- meghalt Budapesten, 1942-ben. Pedagógus. Tanitói pályára lépett, majd elvégezte a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti fakultását és állami tanügyi adminisztráció szolgálatába lépett. 1893-ban Csanádmegyei tanfelügyelő lett. 1900-ban, a Kultuszminisztériumba osztották be és miniszteri tanácsossá léptették elő. 1918-ban, kultuszminiszteri államtitkárrá nevezték ki. Művei: Az elvesztett irány (1891), Leányiskoláink fogyatkozásai (1891), Állami népoktatás (1903). Résztvett annakidején, mint az újpesti polgári leányiskola igazgatója, az újpesti kultúrális és sportélet fejlesztésében.

NEUMANN LAJOS dr.

Született Ujpesten, 1900. évben. Ügyvéd volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, jogi tanulmányait pedig a budapesti Tudományegyetemen fejezte be, 1925-ben avatták a jogtudományok doktorává, mig az ügyvédi vizsgát 1929-ben tette le s azóta Ujpesten folytatott ügyvédi gyakorlatot. Tagja volt a városi képviselőtestületnek, valamint az újpesti Árvaszék jogügyi bizottságának. Ügyésze volt az újpesti Ipartestület nemesfémipari szakosztályának, valamint titkára és ügyésze volt az újpesti Teleia Egyesületnek. A hitleri vészkor-

szakban munkaszolgálatra hívták be és ennek során a gyilkos keretlegények halálra kinozták. Mártírhalált halt. (Z.c.l.)

NEUMANN MÁRTON

Szül. 1888-ban, Érmihályfalván, (Bihar-megye). Szakképzett órás- és ékszerész volt Ujpesten. Az Ujpesti Kereskedők Társulatának alelnöke, a Nemesfémiparosok Országos Szövetségének igazgatósági tagja, a Jószív Gyermekbarát Egyesület elnöke, az újpesti hitközség választmányának tagja volt. Kivette részét a város minden kultúrális közjótékonysági munkájából. 1944-ben deportálták és ennek során mártírhalált halt. (Z.c.l.)

NEUSCHLOSS IZSÁK

Vágvecsei (Nyitra-megyei) ácsmester, fakereskedő, aki családjával, s Bernát nevű fivérével együtt, 1836-ban telepedett le, a Lőwy Izsák és családja által létesített ipartelepen, az un. „zsidó gyarmat"-on s pedig a Váci-út és a Palotai-út (a mai Árpád-út) sarkán állitották fel falerakatukat, ácstelepüket, fakereskedelmi vállalatukat, majd a Váci-úton, a Duna partján felépítették családi házukat. A családi fakereskedelmi cég ekkor már csaknem 50 éve fennállott Vágvecsén. A cég ezidőtájt a **„Neuschloss Izsák és fiai"** nevet viselte. A felvidéki üzleteket Neuschloss Izsák és Simon nevű fia irányították Vágvecséről, ahol több lerakatuk és házuk volt. Ide tartozott a végsellyei és párkányi lerakatuk is. Az utóbbi lerakatot Károly fia vezette. A fővárosi és dunántuli üzletek vezetését Izsák két fia: Salamon és Bernát vette át. Ennek lett a központja, az újpesti, dunaparti új házuk, illetve telepük, míg az újpesti üzlet alá tartoztak az iváncsai és adonyi (Fejér-megye) telepeik. A fakereskedés mellett 1839-ben, birkabőr kereskedelmi vállakozásba is kezdett a cég, amely üzletrész átmeneti anyagi zavart idézett elő a cégben, 1841-ben csődöt is nyitottak a cég ellen, azonban a cég kiegyezett hitelezőivel és tovább működött, sőt fejlődött. A családi cégnek, az újpesti asztalosipar kifejlődésében, nagyjelentőségü szerepe volt, mig a család Ujpesten élő tagjai, a községi és felekezeti élet irányitásában szereztek érdemeket, így Neuschloss Bernát a község első pénztárnoka és községi tanácsosa volt, 1853-ban pedig községi másodbíró, valamint a hitközség elnöke is volt, mig Neuschloss Simon 1851-ben, községi bíró és a hitközség elnöke volt.

NYÉKI GYÖRGY dr.

Szül. Kápolnásnyéken, 1898-ban. Orvos, orr- gége- és fülszakorvos, az újpesti Önkéntes Mentő Egyesület ellenőrző főorvosa, az U.T.E.

orvosa volt. 1926-ban doktorált a szegedi Egyetemen. A pestujhelyi kórház sebészeti osztályán 2 évig, a pesti Uzsoki-uccai kórházban, megnyitásától kezdve dolgozott. Az első világháborúban, mint hadnagy, 28 hónapig teljesített szolgálatot az olasz fronton. Katonai kitüntetései: Signum Laudis, Nagy ezüst, Kis ezüst, Bronz vitézségi Érem, Károly csapatkereszt. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

OSSMANN ADOLF

Szül. Kaposvárott, 1875-ben, — meghalt Ujpesten 1930. évben (Z.c.l.). Csavargyáros volt. Középiskolai tanulmányainak befejezése után, hosszabb külföldi tanulmányútra indult, ahonnan visszatérve az Első Magyar Csavaráругyárban dolgozott. 1912-ben megalapította a Precizió Fémcsavar és Vasárúgyárat, amelyet szaktudásával és szorgalmával magasnívóju üzemmé fejlesztett. Közhasznú, értékes munkájával vett részt az újpesti társadalmi és kultúrális életben.

OSSMANN MÓR dr.

Orvos, az Ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület igazgató főorvosa volt, annak megalakulásától, 1912. okt. 12-től — haláláig. Meghalt 1930. okt. 29-én, Ujpesten (Z.c.l.). Jelentős társadalmi és kultúrális tevékenységet fejtett ki Ujpesten.

PALOTAI HUGÓ

Szül. Ujpesten, 1876-ban. Hírlapíró volt. Iskolai tanulmányai után újságíró lett és a „Függetlenség" c. napilap szerkesztője volt. Önálló munkái: Versek, A magyar Alkotmány.

PAPIR SÁNDOR

Szül. Kecskeméten 1877. február 5-én, — meghalt Ujpesten, 1911. dec. 6-án. (Z.c.l.) Szinész, szinházigazgató volt. Ujpesten töltötte gyermekkorát és életének utolsó periódusát. Pályafutását vidéken kezdte, majd a Pesti Magyar Szinházhoz, később pedig a Király Szinházhoz szerződött. 1911. évben megalapította az újpesti Népszinházat, azonban még ugyan azon év december 6-án meghalt, a Szinház vezetését a neje vette át. Néhány évadon át ő volt a legkedveltebb operettkomikusok egyike.

PERLMUTTER IZSÁK

Szül. 1886. júli. 2-án, Pesten, meghalt 1937 ápr. 12-én Budapesten. Festőművész volt. Első oktatója Magyar-Mannheim Gusztáv volt, azután Karlovszky. 1891-ben Párizsban, a Julien iskolában tanult. Végül otthon, Bihari iskolájában fejezte be tanulmányait. 1899-ben állított ki a Műcsarnokban hollandi tárgyu figurális képeket (Hollandi halász, Ima, mindkettő a Szépművészeti Múzeum-

ban). 1921-ben nagy gyüjteményes kiállítás keretében mutatta be egész munkásságát az Ernst Múzeumban. Művészi felfogásait mély komolyság jellemzi. Holland tárgyu figurális képei bensőséges felfogásukkal és monumentálitásukkal hatnak. Festő látása viszont erőteljes előadásu tájképein, szinte a tárgytalanságig fokozódik. Hollandiai utca c. festménye, 1905-ben az állami nagy aranyérmet nyerte. Magyar tárgyu képei az alakok monumentális térbehelyezésével, a berendezés széles előadású, festő visszaadásával kapnak meg. A st. Lousi kiállitáson ezüst érmet, Münchenben aranyérmet, Brüsszelben, a világkiállitáson ezüst érmet nyert. Igen nagy sikerei voltak a római (1911) és velencei (1914) nemzetközi kiállitásokon, ahol képeket vettek tőle olasz múzeumok részére. 1926-ban a firenzei Uffizi híres gyűjteménye számára önarcképét kérte. Ugyanezen évben az International Society of Painters tiszteletbeli tagjává választotta. Hasonló nagy sikere volt az 1928-i római magyar kiállításon, melyen Magyar szoba c. képét vette meg az olasz állam. Falu naplementekor, a Terrasszon c. képei a Szépművészeti Múzeumban vannak. Perlmutter egyike a külföldön is ismert és nagyrabecsült festőinknek, akik a magyar művészet hírét messze külföldre vitték. Ujpesten a Vécsey-uccában lakott.

PFEIFER IGNÁC

Szül. Szentgálon, 1867. IX. 30-án, meghalt Budapesten, 1941. IX. 7-én. (Z.c.l.) Vegyészmérnök, műegyetemi tanár. A budapesti Műegyetemen 1892-ben szerezte meg vegyészmérnöki diplomáját. 1912-ben a budapesti Műegyetem kémiai technológiai tanszékére nevezték ki. 1920-ban átvette az Egyesült Izzó Kutató Laboratóriumának a vezetését. Az itt végzett tudományos munkája nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a magyar izzólámpagyártás világviszonylatban is jelentős iparággá fejlődött. A Magyar Kémikusok Egyesületének, 1906-tól — haláláig elnöke volt. A „Magyar Chémia" c. filyóirat és a Kémikusok Lapjának volt szerkesztőségi tagja. Művei: Modern világító eszközeink. (1899). A földgázok és ipari jelentőségük Magyarországon. (B. 1910.), Tüzeléstan (Bp. 1920), Eljárás nyers vas előállitására szegény vasércekből vagy vastartalmu bauxitból.

RADÓ SÁNDOR dr.

Szül. Ujpesten, 1898. nov. 5-én. Régi újpesti család sarja. Egyetemi tanár a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a földrajztudományok tanára. A gazdasági földrajz és a térképészet művelője. A második világháború idején Svájcban, a nácik ellen szervezett hírszerző szolgálat vezető-

je volt s e téren végzett nácielle-nes tevékenységével értékes és hasznos munkát végzett, amiért magas kitüntetésben részesült. Ismert műve: Arbeiter Atlas. (Berlin, 1929.), Atlas of to day and tomorrow. (London, 1928). Édsatyja: Néhai Radó Gábor, az egykori Vigadó kávéház tulajdonosa volt.

RAJ FERENC

Szül. Budapesten, 1942. aug. 27-én. Rabbi, középiskolai tanár. 1961—1966-os években a budapesti Rabbiképző Intézet növendéke volt. 1967. III. 27-én avatták rabbivá, a budapesti Rabbiképző Intézetben s azóta Ujpesten, körzeti rabbiként működött 1972-ig, amikor is New-York rabbijává választották. 1966—1971-es években a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karán tanult. 1971. december havában, ugyanott bölcsészettudományi oklevelet kapott. (M. A.) Ismert műve: „Hébernyelvü költészet Magyarországon" (B. Pest, 1966)

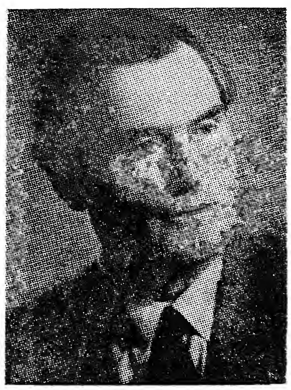
RÉVÉSZNÉ, STEINBERGER RÓZSI

Szül. Abádszalókon, 1912-ben. Elemi- és középiskolai tanulmányait Ujpesten végezte, ahol édesatyja: Steinberger Mór ismert szabó mester és az ortodox hitközség vezetőségi tagja volt. Ő maga is korán bekerült az újpesti ortodox hitközség ifjusági mozgalmába, ahol jelentős kultúrális, társadalmi és karitativ tevékenységet fejtett ki. Elnöke volt a Rachel-Leány-egyesületnek és a Vöröskereszt Egylet helyi leány-csoportjának. A vészkorszakban Auschwitzba deportálták. A deportálásból hazatért és hozzáfogott a zsidó közösségi élet ujjászervezéséhez, amelynek során a Várnai Margit és lelkes asszonytársai által megindított W.I.Z.O. ujjáalakitási munkálatokban, tevékenyen közremü? ködött. Később Torontóba került, ahol szintén a zsidó közösség érdekében fejt ki lelkes, értékes, hasznos társadalmi, kultúrális és karitativ munkásságot, a Torontói Zsidó Nőegylet elnöknőjeként. A

zsidó nemzeti eszme lelkes híve, és terjesztője. Ujpesti müködése idején irodalmi munkásságot is fejtett ki, novellái, versei a hely lapok irodalmi rovataiban jelentek meg.

SALPÉTER GYULA

Szül. Ujpesten, 1902. március 15-én. Elemi- és gimnáziumi tanulmányait szülővárosában végezte. Az érettségi vizsgája letétele után Izráelbe vádorolt és a legelső héber városban: Tel-Avivban telepedett le és azóta is ott lakik. Az izráeli közélet kiváló reprezentánsa, akinek legfőbb törekvése az, hogy keresztülvigye a magyarországi jisuv beolvasztását az egységes izráeli társadalomba. Az ő Édesatyja (z.c.l.) Salpéter Zsigmond volt az, aki Ujpesten a zsidó nemzeti eszme és a zsidó nemzeti otthon gondolatának híve és harcosa volt már akkor, amidőn a cionizmus gondolatának oly kevés híve volt. Az ő Édesatyja volt az Ujpesti cionista szervezet megalapozója és létrehozója, majd a Cionista Szövetség újpesti fiókjának elnöke. Az apa által megjelölt úton haladt a fia, Salpeter Gyula is, aki már kora ifjuságában csatlakozott a zsidó nemzeti eszme harcosaihoz, alijjázott és az elhivatottak lelkesedésével, töretlen lélekkel végig küzdötte az Erec Jiszráél feltámadásáért küzdő chalucok országépítő munkájának minden fázisát. Mint a Független Liberális Párt kiváló vezetője és képviselője vesz részt, évtizedek óta Tel-Aviv város politikai és társadalmi életében, városi tanácsosi minőségben.

SÁNDOR KÁLMÁN

Szül. Ujpesten, 1903. jan. 14-én, — meghalt Budapesten, 1962. dec. 24.-én (Z.c.l.) Iró, hírlapíró volt. Ifjúkorát Ujpesten töltötte. Édesatyja, Schön Miksa főkönyvelő volt a Lőwy Ármin és Fiai ősrégi ujpesti cégnél. Elemi- és középiskolai tanulmányait Ujpesten végezte. Később Párisba ment, ahol az Egyetemen közgazdasági tanulmányokat végzett. Szépirodalmi munkásságát 1929-ben kezdte. Művei: A legsoványabb tehén esztendeje (1930), Ártatlanok (1935), Kórház az őserdőben (1941), A neandervölgyi főkönyvelő (1947), Tolvajok kertje (1949), Szégyenfa (1951), A harag napja- (dráma, 1952), Néphadsereg Szinháza (film is), Senki városa (dráma,

1955), Széplányok sisakban (válogatott novellák, 1957), Díszes esküvő (novellák, 1961), Éjszaka Európában (összegyüjtött novellák, 1965). Kossuth-dijjal tüntették ki irodalmi munkásságáért. — Felesége: Thúry Zsuzsa, a hírneves írónő.

SCHÜCK ENDRE

Szül. Karcagon, 1906-ban. Hírneves magyar rabbicsalád sarja. Édesatyja karcagi főrabbi volt, sőt nagyatyja is ott működött, mint főrabbi. A világi tanulmányai mellett, talmudi tanulmányokat is folytatott, amelynek befejezése után, a nyomdászipart tanulta ki. 1943-ban került Ujpestre. A hitleri vészkorszakban munkaszolgálatra hívták be, amelynek során sok megpróbáltatáson ment keresztül. A felszabadulás után, mint a zsidó nemzeti eszme lelkes híve és harcosa, az ifjusági alijja megszervezése terén sok érdemet szerzett. Végül 1956-ban, ő maga is, feleségével, Bruder Irénnel együtt alijjázott és Izráelben is fontos társadalmi tevékenységet végzett az Ujpestiek Izráeli Körének megszervezése terén. Az ujpesti mártirok emléktáblájának felállitása, a Cion-hegyen levő Mártirok Pincéjében, nagyrészben, az ő érdeme volt. 1970. évben gyilkos kór támadta meg, amelynek következtében fiatalon sirbaszállott. (Z.c.l.)

SCHWARTZ JENŐ

Szül. Ujpesten, 1897. junius 6-án. Ősi újpesti családból származik. Fuvarozási vállalkozó, az újpesti zsidó hitközség elnöke volt. Elemi- és középiskolai tanulmányai befejezése után a közlekedési iparban helyezkedett el. Fuvarozási vállalatot létesített Ujpesten és mint fuvaros, szakmai pontosságával, korrektségével tekintélyes nevet vívott ki magának. Mindenkor résztvett Ujpest társadalmi, kultúrális életében és kivette részét a közjótékonyság minden akciójából is. Az újpesti zsidó közösség irányitásában kiemelkedő szerepe volt s mint a hitközség elnöke, a felszabadulás utáni korzskaban, a romokból építette újjá a nagymultú hitközséget. Az Ő nevéhez fűződik a hitélet újjáteremtése és az Ujpesti Mártirok Emlékművének a felállitása is. Áldásos és áldozatos hitéleti tevékenysége, mindenkor példamutató és felejthetetlen marad

Schwartz Jenő hitközségi elnök és neje

előttünk. Érdemekben gazdag életét, 1964. nov. 22.-én fejezte be Bécsben és ott is helyezték örök nyugalomra, a ottani ortodox zsidó temetőben. (Z.c.l.)

SIPOS REZSŐ

Szül. Sarkadon, 1890-ben. Divatárú kereskedő, az Ujpesti Kereskedők Társulatának főtitkára volt. 1925-ben alapította divatárú üzletét, Ujpesten, majd 1931-ben, Ujpesti Divatcsarnok néven ujabb üzletet alapított. Az első világháborúban tűzérezredben teljesített katonai szolgálatot az orosz fronton. Kitüntetései: Nagy ezüst, Kis ezüst, Bronz érem, Károly-csapatkereszt. 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z. c. l.)

SOMOS SÁNDOR dr.

Szül. Ujpesten, 1905-ben. Ügyvéd, vállalati jogtanácsos. Régi újpesti család leszármazottja. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, egyetemi tanulmányait, a budapesti Tudományegyetemen végezte, ott is avatták a jogtudományok doktorává. Az ügyvédi vizsga letelte után, ügyvédi irodát nyitott Ujpesten. Résztvett Ujpest társadalmi és kultúrális életében és az újpesti izr. hitfelekezeti életben is, ahol érdemdús kultúrális tevékenységet fejtett ki.

SOMMER LÁSZLÓ dr.

Szül. Ujpesten, 1899-ben. Orvos, s mint ilyen Ujpesten folytatott orvosi gyakorlatot. Résztvett a zsidó közösség kultúrális és társadalmi életében. A hitközség elöljáróságának tagja volt, s e tisztén kivül, a Venetianer cserkészcsapat parancsnoka volt s e minőségében, tevékenyen résztvett a helyi zsidó cserkészek megszervezésében és kiképzésében. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.).

SPITZER MIKSA

Szül. Vágdebrődön, 1876-ban. Faesztergályos, bútorkészítő üzem tulajdonosa, az ujpesti Iparos Kör alelnöke volt. Szakmáját Bécsben sajátította el, majd Berlin, Leipzig és több más német városban képezte magát tovább, később Londonban és New Yorkban gyarapította szakmai tudását. Üzemét Ujpesten 1919. őszén alapította. Kiváló szakmai képességével, több oly bútordarabot gyártott, amelyet eladdig, külföldről kellett importálni. Gyártmányaival nevet, megbecsülést szerzett magának és a magyar faiparnak. A hitéletben,

a társadalmi életben jelentős szerepet játszott. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

SPITZER SAMU dr.

Szül. 1888-ban Kisfaludon. Ügyvéd, Pestmegye tb. főügyésze, városi képviselő, ujpesti tiszti főügyész-helyettes, az ujpesti Nemzeti Demokrata Párt társelnöke, az ujpesti Kereskedők Társulata ügyésze, az ujpesti hitközség választmányának tagja, az ujpesti Szentegylet ügyésze volt. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

STARK LÁSZLÓ dr.

Szül. Ujpesten 1915. II. 26-án. A munkácsi Héber Gimnázium tanára volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, majd a pesti Rabbiképző Intézet növendéke lett. 1938-ban a Pesti Tudományegyetemen filozófiai doktorrá avatták, míg rabbivá 1944 évben, a pesti Rabbiképző Intézetben avatták. Ismert műve: „Tanchum Jerusalmi al-Mursid al-Kafi c. szótárának Szade betűje". (Budapest, 1938). Atyja az ujpesti hitközség főkántora volt. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

STEINBERGER MÓR

Szül. 1885-ben Nagyváradon. Szabómester, az ujpesti Piaci Árusok Egyesületének alelnöke volt. Az első világháborúban harctéri szolgálatot teljesített, ahol több katonai kitüntetésben részesült. Negyven százalékos hadirokkantként szerelt le. Az ujpesti orthodox hitközség vezető tagja volt. 1944-ben deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

STERNFELD LAJOS dr.

Szül. Ujpesten 1905-ben. Ügyvéd, az ujpesti orthodox zsidó ifjak Körének megalapítója és elnöke volt. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, míg egyetemi tanulmányait a pécsi Tudományegyetemen végezte. Az ujpesti orthodox hitközség keretében jelentős, hasznos, értékes kulturális tevékenységet fejtett ki. 1944-ben mint munkaszolgálatost deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

STERNTHAL MIKSA

Szül. Kisbéren 1873-ban. Bútorgyáros és városi képviselő volt Ujpesten. Az iskolai tanulmányai befejezése után, a faipari szakiskolában tanult, majd 1890-ben, hosszabb időre Bécsbe ment, ahol szakmai ismereteit egészítette ki.

1894-ben. megalapította az első ujpesti gépüzemű bútorgyárat, ahol saját tervei és rajzai szerint dolgozott. Ujpest város képviselőtestületének tagja volt 40 éven át. Minden ujpesti humanitárius és közjótékonysági intézménynek bőkezü támogatója volt. Ugyancsak nagy mecénása volt az ujpesti iróknak, művészeknek is. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

SZÉKELY GYÖRGY dr.

Szül. 1894-ben Budapesten. Ügyvéd, jogtudományi iró, az Ujpestvidéki Takarékpénztár jogtanácsosa, az Ügyvéd Szövetség helyi szervezetének elnöke, az ujpesti Nemzeti Demokrata Párt ügyvezető elnöke, városi képviselő, Pest megye Törvényhatósági Bizottságának tagja, a Hadirokkantak Országos Szövetségének helyi ügyésze volt. Számos ujpesti kulturális, egészségügyi és sport-egyesület és intézmény elnöke és vezetőségi tagja volt. 1929-ben jelent meg nagybecsű jogtudományi műve: „Az új jelzálogtörvény magyarázata" cimen. Emléklapos tartalékos főhadnagy. Az első világháborúban az olasz fronton teljesített harctéri szolgálatot. Katonai kitüntetései: Signum Laudis, Nagy ezüst, Kis ezüst, Vitézségi érem, Károly csapatkereszt. A deportálás előtti időben az ujpesti hitközségi Négyes Zsidó Tanács tagja volt. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z. c.l.)

SZÉKELY JÁNOS

Szül. 1901-ben Ujpesten. Vaskereskedő, városi képviselő, az ujpesti Sonnenfeld Lina és Fiai vaskereskedelmi cég társtulajdonosa. Tanulmányait 1918-ban, a budapesti Kereskedelmi Akadémián fejezte be. 1920 óta aktivan résztvett a fenti cég vezetésében. 1929 óta tagja volt Ujpest város képviselőtestületének, valamint az ujpesti hitközség választmányának. Ujpest város és a zsidó hitközség jótékonysági akcióiból mindenkor kivette részét. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

SZÉKELY MIKSÁNÉ

Az ujpesti Izr. Nőegylet alelnöknője,a Sonnenfeld Lina és Fiai Vaskereskedelmi cég társtulajdonosa volt. Ujpest város minden irányu jótékonysági mozgalmaiban, évek hosszú során át, fáradhatatlan buzgalommal vett részt. 1921-ben választották meg az ujpesti Izr. Nőegylet alelnöknőjévé, majd 1930-ban ugyszólván egye-

dül vezette az ujpesti Izr. Nőegylet ügyeit és gondoskodott arról, hogy a szegénysorsuak megkapják mindazt az értékes támogatást, amelyre rászorultak. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

SZEKULESZ BÉLA

Szül. 1885. III.31-én Dunapentelén — meghalt 1970 aug. 25-én Gederán (Izráelben). (Z. c. l.) Anyai ágon a hires „Ger Cedek" azaz a zsidó-hitre tért Potoczky lengyel gróf egyenes leszármazottja volt. Az elemi- és középiskolai tanulmányait Ujpesten végezte, majd a budapesti Keleti Akadémián nyerte el diplomáját. Fiatalon került a Magyar Folyam és Tengerhajózási Vállalathoz. Több éven át Bulgáriában, a Ruszcsuki dunai kikötőben volt kiküldetésben, majd az Ujpesti dunai kikötő állomásfőnökévé nevezték ki. 1952-ben került nyugdijba. Régi cionista volt, aki nemcsak a cionista mozgalomban fejtett ki érdemes tevékenységet, hanem az ujpesti hitközség irányításában is közreműködött. A felszabadulás után a hitközség elnökévé választották és a hitközségi élet ujjászervezésében, a mindennapi istentisztelet megvalósításában a helyi zsidó népjóléti intézmények megszilárdításában hervadhatatlan érdemeket szerzett.

Szekulesz Béla hitközségi elnök és neje

SZEMERE ERNŐ

Szül. Ujpesten 1870-ben, meghalt 1940-ben Ujpesten (Z.c.l.) Postatanácsos volt, dee hivatali elfoglaltsága mellett, a sport terén igen jelentékeny müködést fejtett ki az ujpesti Stadion létrehozása körül. Lelkes sportbarát volt, aki sokat tett az ujpesti sportélet fejlesztése körül.

SZEPESI-SCHWARTZ ZOLTÁN

Szül. Kenderesen 1910 január 28-án. Iskolai tanulmányait Ujpesten végezte, az Ujpesti Könyves Kálmán Gimnáziumban érettségizett. Mint tisztviselő az Egyesült Izzóban dolgozott, ahol fon-

tos beosztásu főtisztviselőként müködött. Résztvett az ujpesti sportéletben és az ujpesti zsidó hitközség életében is, ahol pénzügyi előljáró volt. A felszabadulás után aktiv résztvevője volt az alijja bét ifjúsági mozgalomnak, majd 1949-ben emiatt kénytelen volt az országot illegálisan elhagyni, amikor is Bécsbe távozott s ott is folytatta a cionista ifjúság alijjájának szervezését és útbaindítását Izráelbe, majd rövid idő multán ő maga is alijjázott. Izráelben egy állami áruház főtisztviselőjeként müködik és élénk tevékenységet fejt ki az izráeli magyar jisuv kulturális és társadalmi életében.

SZIDON HENRIK dr.

Szül. Ujpesten 1896-ban. Orvos, a Charité Poliklinika, az Országos Társadalombiztosító Intézet orvosa, az ujpesti Önkéntes Mentő Egyesület ellenőrző orvosa, az ujpesti Nemzeti Demokrata Párt igazgatósági tagja volt. Résztvett az első világháborúban, az orosz fronton teljesített szolgálatot, ahol számos kitüntetésben részesült. A város és a zsidó közösség kulturális és közjótékonysági akcióiban mindenkor résztvett. 1944-ben Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

SZIGETI GYULA dr.

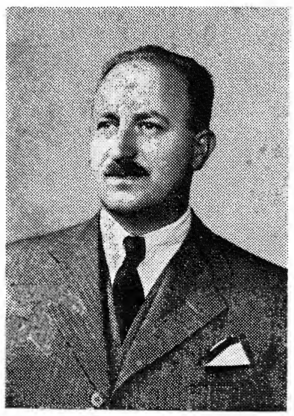
Szül. Aszódon 1879-ben, meghalt 1928 év július 28-án Ujpesten. (Z.c.l.) Tanár, klasszikus filológus, szótáriró volt. A bölcsészdoktori oklevelét és a görög-latin nyelvekből való tanári képesítését a pesti Egyetemen szerezte meg. Számos klasszika- filológiai tanulmánya jelent meg. A Magyar Tudományos Akadémia adta ki görög-magyar szótárát. Évtizedeken át az ujpesti Könyves Kálmán Főgimnázium tanára volt.

SZILÁGYI JULIA
férjezett FRIEDMAN CHÁJIMNÉ

Született Ujpesten, 1951 február 16-án. 1957 február 16-án alijjázott szüleivel Izráelbe és Haifán telepedtek le. Itt végezte elemi- és gimnáziumi tanulmányait, amelynek befejezése után a Tel-Avivi Tudományegyetem bölcsészeti karán az arab nyelv- és irodalomból valamint a semi filológiából nyert tanári oklevelet. E monográfia szerzőjének leánya.

SZILÁGYI-WINDT LÁSZLÓ dr.

Szül. Nagykállón (Szabolcs megye), 1902. augusztus 9. napján. Ügyvéd, történetiró, jelen monográfia és több, más történelmi és jogtudományi mű szerzője. Elemi- és középiskolai tanulmányait, részben szülővárosában, részben Budapesten, míg jogtudományi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karán végezte. 1926-ban avatták a jogtudományok doktorává, 1930-ban tette le az egységes birói- és ügyvédi vizsgát. 1928-ban került mint ügyvédjelölt Ujpestre, dr. Führer Imre ügyvéd irodájának vezetőjeként. 1930. év óta müködött mint ügyvéd Ujpesten. Az O.M.Zs.A. (Országos Magyar Zsidó Segítő Akció) ujpesti körzetének egyik jogtanácsosaként fejtett ki, önzetlenül jogtanácsosi tevékenységet és bátran védelmezte az egyre fasizálódó hatóságok túlkapásaival szemben az üldözött zsidó testvéreinek létérdekeit. Diák kora óta résztvesz a zsidó közösség életében s mint ügyvéd és mint ember, mindenkor az üldözöttek és nincstelenek érdekében fejtett ki áldozatos munkásságot. A vészkorszakban, a fasiszta-nyilas terror idején, partizán tevékenységével több zsidó MUSZ-os bajtársa életét mentette meg, amiért Izráel Államától, a Honvédelmi Minisztériumtól partizán kitüntetésben részesült. A deportálás során a mauthauseni koncentrációs láger rabja volt és 1945 május hó 4-én Gunskirchen nevű haláltáborban szabadult fel. 1957. február 17. óta Izráelben él, családjával együtt. Hivatali munkáján kivül, történetirói és hírlapirói tevékenységet fejt ki. Nyomtatásban megjelent történelmi monográfiai: 1. „A Kállói Cádik", „A nagykállói zsidóság története" (Tel-Aviv, 1959. magyar nyelven), 2. „Hácádik Mékállów Ukehilátó" (Tel-Aviv, 1970 héber nyelven. (Dr. Murányi Miklós).

szurdai SZURDAY RÓBERT

Szül. Budapesten 1877-ben, meghalt 1938. II.8. Az Ujpesti Pamut-

gyár vezérigazgatója volt. Az ő müködése alatt a Pamutgyár felvirágzott. A magyar textilipar vezető egyénisége volt. A múlt század utolsó évében vette át a Pamutipar vezetését. Szaktudásával a vállalatot fellendítette, míg szociális gondolkodásával a munkásjóléti intézmények hosszú sorát valósította meg. Munkáslakóházakat építtetett, munkásfürdőről, csecsemőotthonról, betegsegélyző pénztárról, modern orvosi rendelő felállításáról gondoskodott. Sportpályát építtetett a munkásoknak, munkásüdülőket, wikendtelepeket, könyvtárat, olvasótermet létesített az üzem dolgozói számára. Az ujpesti községi, illetve városi képviselőtestületnek 1906 óta tagja volt. 1935 óta országgyülési képviselő volt. 1937-ben került nyugalomba.

SZÜCS JÁNOS

Szül. Ujpesten 1885-ben. Az ujpesti ipari- és kereskedelmi tevékenységén kivül. az ujpesti sportélet egyik legnagyobb fejlesztője és kiválósága volt. Már 1910-ben résztvett az U.T.E. uszó-szakosztályának létrehozásában, majd a népszigeti versenypálya létesítésében. Az első világháborút követő időkben az ujpesti sport terén óriási fejlődés, fellendülés következett be. Ekkor állították Szücs Jánost az U.T.E. élére és az ő vezetése alatt az U.T.E. az ország legszámottevőbb sport egyesületévé fejlődik, amelynek különböző szakosztályai létesülnek, amelyek

azóta sok országos és európai bajnokságot szereztek Ujpestnek. Kiemelkedő érdemeket szerzett az ujpesti Stadion létrehozásában is A vészkorszakban, a deportálás előtti időben, az ujpesti Zsidó Négyes Tanács tagja volt' s mint ilyen, igyekezett valamit enyhíteni a borzalmas helyzetbe került ujpesti zsidó testvéreink oly kegyetlen sorsán. 1944. júliusában az ujpesti zsidó közösséggel együtt Auschwitzba deportálták. Mártirhalált halt. (Z.c.l.)

TEICHMANN JAKAB dr.

Főrabbi. (Szül. 1915. I. 15-én Tállyán (Zemplén-megyében.) Elemi iskolai tanulmányait szülővárosában, középiskolai tanulmányait Miskolcon és Budapesten végezte. Az érettségi vizsgája letétele után, a budapesti Rabbiképző In-

tézet növendékei sorába lépett, s egyidejüleg a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karán folytatott tanulmányokat. 1940-ben avatták filozófiai doktorrá, rabbivá pedig 1942-ben. Ugyanez évben a Pesti Izraelita Hitközség ifjusági rabbija és vallástanára lett. 1945-ben a budapesti Szent Egylet megválasztotta rabbijává, majd 1950-től 1956-ig az uj-

pesti Hitközség főrabbijaként működött. Érdemekben gazdag magyarországi lelkészi és pedagógiai munkássága után, 1956-ban alijjázott és itt tovább folytatta pedagógiai munkásságát, mint a talmudi tudomány gimnáziumi tanána, azonkivül az Izráeli Emlékhatóság; a „Jád Vásém" tudományos munkatársaként is működött. 1959-ben, a zürichi Izraelita Hitközség választotta főrabbijává és azóta is ott működik. Ismert tudományos művei: „A szinek a Bibliában" (Budapest, 1940. dissertátio), „A zsidóság szelleme" (Budapest, 1941.), „Unser Gebet - der jüdische Gottes-dienst der Werktage" (Zürich, 1969.)

TEICHNER SAMU

Szül. Ujpesten, 1889-ben. Bútorgyáros volt Ujpesten. A műbútor iparban Ujpesten nyert képesítést. 1908-ban önállósította magát. Több ipari tárlaton és nemzetközi vásáron vett részt, ahol kiállított bútoraiért magas kitüntetésben részesült. Az első világháborúban harctéri szolgálatot teljesített. Kitüntetései: Nagy ezüst, bronz vitézségi érem, Károly-csapatkereszt. 1944-ben Auschwitzba deportálták, ahol mártirhalált halt. (Z.c.l.)

TIHANYI GÉZA

Szül. Ujpesten, 1880-ban. Mészáros mester volt Ujpesten. Tagja volt az Ujpesti Közművelődési Körnek, a városi képviselő testületnek. Tevékenyen résztvett a Húsiparosok gazdasági szervezésében, mint a Húsiparosok szakosztályának elnöke. Az első világháborúban a szerb és orosz fronton küzdött s a háború végén századosi rangban szerelt le. Kitüntetései: Koronás arany Érdemkereszt vitézségi érem, nagy ezüst, bronz érem, Károly-csapatkereszt. A város kultúrális és humanitárius egyleteinek áldozatkész támogatója és pártfogója volt. 1944-ben Auschwitzba deportálták, ahol mártiromságot szenvedett. (Z.c.l.)

TIHANYI KÁLMÁN

Szül. Ujpesten, 1884-ben. Vendéglős, kesztyűs-mester, városi képviselő, a Függetlenségi Párt (Kossuth-párt) elnöke, Pestmegye Törvényhatósági Bizottsági tagja volt. Az 1919-es proletár diktatura leveretése után ujjászervezte a régi Függetlenségi Pártot s az 1922-es városi választások alkalmával, pártja jelentékeny sikert aratott. Az iparosság gazdasági helyzetének megjavítása érdekében fejtett ki fáradhatatlan munkásságot. Az első világháborúban, a szerb, orosz és az olasz fronton teljesített harctéri szolgálatot. Kitüntetései: Nagy ezüst, kis ezüst, bronz vitézségi érem, Károly-csapatkereszt. 1919-ben az újpesti Nemzeti Tanács tagja volt. A város kultúrális és karitativ tevékenységében résztvett. 1944-ben deportálták, amelynek során mártírhalált halt. (Z.c.l.)

TIHANYI LAJOS dr.

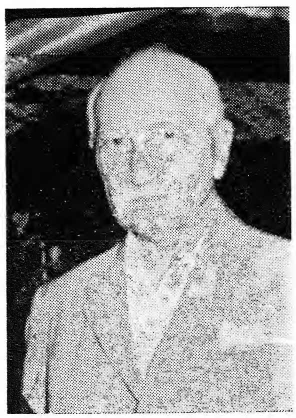
Szül. Ujpesten, 1884-ben. Ügyvéd, Pestmegye tb. tiszti ügyésze, Pestmegyei törvényhatósági bizottsági tag, városi képviselő, a Kuria Ügyvédi Tanácsának tagja, a Magyar Jogászegylet igazatósági tagja, a Hadviselt Ügyvédek Országos Szövetsége intéző bizottságának, a Budapesti Ügyvédi Kör választmányának tagja volt. Egyetemi tanulmányait a budapesti és berlini egyetemen végezte. Jogtudományi műveit, részben a M. Tudományos Akadémia, részben a Magyar Jogász Egylet adta ki. Jogi, közgazdasági, pénzügyi publicisztikai tanulmányai a Budapesti Szemlében, a Jogállamban, a Jogtudományi Közlönyben, a Magyar Jogi Szemlében jelentek meg. Az első világháborúban, mint tűzérszázados az orosz és román frontokon szolgált. Kitüntetései Signum Laudis, nagy ezüst, kis ezüst, Károly-csapatkereszt, bronz vitézségi érem. 1944-ben, Auschwitzba deportálták Mártírhalált halt. (Z. c. l.)

VAÁLY (VENETIANER) ILONA

Szül. Ujpesten. Szinművésznő. Az ujpesti Colosseumban lépett fel először. Rákosi Szidi iskolájában tanult 1921-ig, a Revü Szinház (Blaha Lujza Szinház), később a Királyi Szinház operett primadonnája lett. Behízelgő hangja, ügyes tánca, ügyes játéka szerzett neki sikereket. Nagyobb szerepei: Repülj fecském (Liesel), Mersz-e Margit? (Sonzy), Aranyhattyu (Balogh Zsuzsi), Chopin (Eliza rercegnő), a legkisebbik Horváth lány (Horváth Rózsi), Királynő rózsája (Grófnő), Gyere be Rózsám (Zonzon), A rózsalány (cimszerep), Kitty és Kati (Kitty), A feleségem babája (Ciprián), A pesti lány (Máthé Bözsi), Dé-dé (Odette), Árvácska (Sárika), Marica grófnő (Liza), Régi jó Budapest (Lizike), A fekete huszár (Eliza), Szép asszony kocsisa (Ma-

rianne), Diákszerelem (Particia), Puszipajtás (Kitty Brown).

VÁMOS BÉLA

Szül. Ujpesten, 1901. okt. 12-én. Okleveles középiskolai tanár. 1957 óta Izráelben él s mint jónevü orvosi műszerész és ortopéd specialista működik Tel-Avivban. E szakmában elismert nevet vívott ki magának. A szakirodalomban is tevékenyen működik. A hitleri vészkorszakban, mint munkaszolgálatost, Mauthausenbe deportálták, majd onnan a gunskircheni halál-lágerbe hurcolták, ott szabadult fel, 1945. május 4-én, a nácik rabsága alól. Régi ujpesti családból származik. A mártírhalált halt édesatyja: Weisz Vilmos (Z. c. l.) textilkereskedő, éveken át elnöke volt a helybeli ortodox hitközségnek, Ede fivére pedig az ortodox hitközség vezetőségének tagja volt.

VARGA ANTAL

Szül. 1874-ben, Szamoskrassóban. Meghalt 1943-ban, Ujpesten. (Z.c.l.). Tanító, ipariskolai tanár volt. 23 éven át müködött, mint tanitó Szentendrén. Nyugalomba menetele után bőrkereskedéssel foglalkozott Ujpesten. Eme üzleti tevékenységében munkatársai voltak fiai: József, jelenleg nahariai lakos és a felszabadulás után mártírhalált halt László, akit Neubau-Hörsching nevü osztrák község temetőjében helyeztünk örök nyugalomra. Varga Antal, az újpesti zsidó közösség életében, élénk és igen érdemes hitéleti tevékenységet fejtett ki haláláig, amely szombati istentisztelet közben érte utól a jámborlelkü, nemesérzésü férfiut, aki az ujpesti hitközség veeztőségi tagja és a Józsiv Gyermekbarát Egyesület elnökeként fejtett ki áldásos tevékenységet a közösség javára. (Z.c.l.)

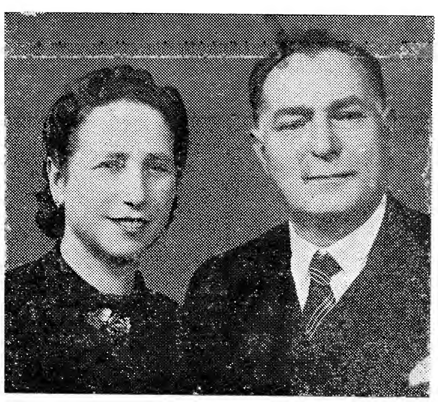
VÁRNAI SÁNDOR

Szül. 1885-ben, Győrben. Okleveles optikus, az Ujpesti Kereskedők Társulatának vezető egyénisége, az újpesti izr. hitközség elöljáróságának tagja, az U.T.E. Turisztikai osztályának vezetőségi tagja, majd elnöke volt. A város kultúrális, és jótékonysági akcióiból mindenkor kivette részét. A hitközség kebelében értékes, hasznos és karitativ munkásságot fejtett ki. Az 1956. évi felkelés an-

tiszemita megnyilvánulásai folytán, Izráelbe alijjázott, ahol szintén érdemes munkásságot fejtett ki a magyar jisuv érdekében, egészen haláláig. (Z.c.l.)

VÁRNAI SÁNDORNÉ szül. GÄRTNER MARGIT

Ujpesten született, mint régi újpesti család sarjaként. Az ujpesti Nőegylet vezető tagjaként, áldozatos, értékes és hasznos munkát végzett. Hitéleti munkájának kiemelkedő része volt az, hogy a felszabadulás után ujjászervezte a Nőegyletet és a W.I.Z.O. újpesti Szervezetét, ahol lelkes, érdemdús munkásságot fejtett ki, amellyel nevét, az újpesti zsidó közösség női tagozatában felejthetetlenné és megbecsültté tette. 1956-ban, családjával együtt Izráelbe alijjázott, azóta az izráeli magyar jisuv életében végez hasznos társadalmi és kultúrális tevékenységet.

Várnai Sándor és neje szül. Gärtner Margit

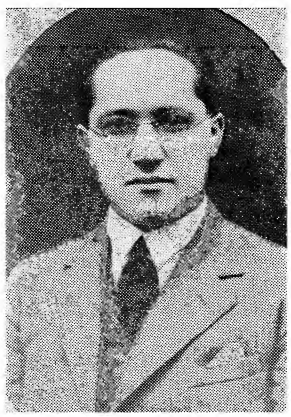
VEDRES MÁRK

Született Ungvárott, 1870. szept. 13-án, meghalt, 1961. aug. 13-án Budapesten. (Z.c.l.) Szobrászművész. Eredetileg a drezdai műegyetemen építésznek készült. Azután 3 évig Lilleben, majd Münchenben, Hollósy Simon iskolájában és Biermann szobrásznál tanult. Innen Párizsba ment a Julien akadémiára. Első munkái a Párizsban mintázott Káin szobra, mellyel 1899. a Műcsarnak Rudics-díját nyerte el és a Budapesten készüt Ádám és Éva és a Kaszaverő még a naturalizmus fölfogását mutatják. 1902-ben Firenzébe költözött, hol az olasz reneszánsz és részben az antik szobrászat hatása alatt fejlődött kis bronzainak és siremlékeinek egyéni stilusa. Ezek egyszerü mozdulatokban novellisztikus tartalom és heves emóciók nélkül állitják elénk az emberi alakot. Ilyenek: Éneklő fiú, Táncosnő stb. A zárt egységet feltüntető kompoziciói: Fürdőből kilépő nő, Fatörzsre támaszkodó leány-akt. Klasszikus hatásokra vezethető vissza Sarbó Leó siremléke, fáradt vándor alakjával. A Tnácosnő, Milánóban aranyérmet, Ádám és Éva, Bécsben kis aranyérmet nyert. Évtizedeken át Ujpesten lakott.

VENETIANER GYÖRGY dr.

Szül. Ujpesten, 1901. február 23-án. Édesatyja: dr. Venetianer Lajos főrabbi volt. Elemi- és kö-

zépiskolai tanulmányait, Budapesten végezte, ott is érettségizett. Utána a brünni Főiskolán tanult, majd a Charlottenburgi egyetemen végezte tanulmányait és itt nyerte el vegyészmérnöki diplomáját. Édestyja halála után, hazatért szülőföldjére, majd a pécsi Erzsébet Tudományegyetemen tett kémiai dokorátust. Ettől fogva az

Egyesült Izzólámpa ás Villamossági Gyár vegyészeti kutató laboratóriumában dolgozott, egészen 1942. éprilisáig, amikor is behívták munkaszolgálatra (kényszermunkára), a hirdedt nagykátai kiegészitő parancsnokságra, ahol Murai-Metzler a főhóhér parancsnok, bűntető századba osztotta be, minek folytán Ukrajnába, a frontra került. Ott gyilkolták meg a gyilkos keretlegények. Kiválóan képzett vegyészmérnök volt, akinek szakmai értekezései angol, német, francia és magyar nyelvü szaklapokban jelentek meg. Mártírhalált halt. (Z.c.l.) A megboldogultnak hitvese és gyermekei Izráelben élnek.

VÉRTES MARCELL

Szül. Ujpesten, 1895. aug. 10, meghalt 1961 nov. 1-én Párisban. (Z.c.l.) Grafikus, festőművész, rajzoló volt. Már 17 éves korában tünt fel tehetséges rajzaival, melyek napilapokban és szatirikus képes újságokban jelentek meg. Művészi pályafutását először a világháború, majd a Tanácsköztársaság szakította meg, a háború alatt katona volt, a Tanácsköztársaság leveretése után emigrált, először Bécsbe, majd Párisba. Az „őszi rózsás" forradalom idején rajzolta a legszenzációsabb plakátokat, ami miatt a fehér terror elől menekülnie kellett. Párisban, 1924. táján jelent meg első színes rajzos albuma, amelynek Danzing volt a neve. Egy kicsit Toulouse-Lautrec nyomán járt, ezt mutatják albumainak címei is: Ők, Őnagysága napja, Vénus titkos hete, Rejtélyes krónikák, stb. Egymásután illusztrálja neves francia irók könyveit: Francis Cargo „Megvásárolt szerelem", „A nagy Colette", „Gigi", és „Chéri" című műveit, majd másokét, összesen mintegy ötvenet. A harmincas években már magánpalotában lakik, csodás műterme van. Francia állampolgárságot kap, nevét francia hangzásuvá változtatja át olymódon, hogy az első szótag „é"

betűjének kezdetét átteszi a második szótag „e" betűjére: így lesz a magyar Vértes „é" betűjéből francia Vertés, aki a Becsület Rendnek nem is lovagjaként, hanem tisztjeként fejezi be életét. A második világháború idején, a német megszállás elől az USA-ba menekül. New-Yorkban milliomosok palotáit dekorálja, majd a második világháború végén, visszatér Párisba, ahol tovább folytatja művészi munkásságát. 1960-ban kiállítást rendezett Budapesten műveiből. Ez alkalommal hazalátogatott Budapestre. Művei a Magyar Nemzeti Galériában, a Legujabbkori Történeti Múzeumban, valamint több külföldi múzeumban vannak.

VINCZE PÁL

Szobrászművész, világhírű éremtervező. Született 1907-ben Budapesten. Időközben, szüleivel Ujpestre költözött és elemi iskolai tanulmányait már Ujpesten végezte. Iskolai tanulmányai befejezése után az Ujpesti Faipari Szakiskolában szobrászati tanulmányokat folytatott. Ezen tanulmányainak elvégzése után a budapesti Festőművészeti Akadémiára vették fel és az ottani tanulmányait kitüntetéssel fejezte be. 1938. óta Londonban él, s remek művészi alkotásaival világhírt vívott ki magának. Művészi alkotásai ott láthatók a Világ leghíresebb Múzeumában, többek között, a British Museumban. Legismertebb érméi között található Trumannak, az USA volt elnökének portréja, Shakespeare 400 éves születésnapját ünneplő érméje és a legujabb munkája, amely megörökiti az első ember leszállását a Holdon. Vincze Pál készítette, Izráel kormányának megbizásából, az izráeli parlament (Kneszet) inaugurálására készült emlékérmet, valamint ő alkotta a Balfour-deklaráció 50.-ik évfordulójára készült emlékérmét. 1973-ban leplezték le a haifai Műegyetemen (Technion) M. Maurice & R. Rueben P. Rosen életnagyságu portréját, amely alkalomra, a művészt és hitvesét személyes részvételre hivták meg. A beérkezett, nagy tehetséggel megáldott művésztől még sok kiváló alkotást vár a művészvilág és a műértő közönség.

WALLESZ ANTAL

Szül. Füzesabonyban 1874. jún. 21-én. A középiskolai tanulmányai befejezése után a budapesti Tudományegyetem jogi fakultását végezte el, ott is avatták doktorrá. Állami szolgálatba lépett, az állami árverési csarnok vezetője volt. 1922-ben nyugdijazták. Ekkor az ujpesti hitközség titkárává választották, amely minőségben éveken át működött. Ezen idő alatt ő szerkesztette az ujpesti izr. hitközség Értesítőjét. Mártírhalált halt. (Z.c.l.)

WASSERMANN JENŐ dr.

Szül. 1910. VII.2. Ujpesten. Rabbi, hittanár. Elemi és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, míg az érettségi letétele után belépett a budapesti Rabbiképző Intézetbe és egyidejüleg a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti fakultásának hallgatója lett. 1933-ban avatták bölcsész doktorrá, míg 1935-ben rabbivá. Tudományos műve: „Lurja Izsák" (Budapest, 1933.) 1935. óta az ujpesti hitközség hittanára volt. 1944-ben deportálták, mártirhalált halt. (Z.c.l.)

WEINGARTEN DÁVID

Szül. 1909-ben Ujpesten. Kereskedő volt. Vezetőségi tagja volt az ujpesti ortodox hitközségnek. Egyik parancsnoka volt az ujpesti Venetianer cserkészcsapatnak. Sok érdemet szerzett az ifjúság vallásos szellemben való nevelése körül. Résztvett Ujpest város társadalmi és kulturális életében. A vészkorszakban kényszermunkára hurcolták, s deportálták, ahonnan súlyos betegen, rokkant állapotban tért haza, majd később az Egyesült Államokba vándorolt.

WEINGARTEN ZSIGMOND

Szül. 1886-ban Ujpesten. Kereskedő, az ujpesti ortodox hitközség gondnoka, majd elnöke volt. 1911. óta önálló kereskedő volt Ujpesten. Az első világháborúban résztvett és harctéri szolgálataiért több kitüntetésben részesült. 1944-ben deportálták, mártirhalált halt. (Z.c.l.)

WEISZ ÁRPÁD dr.

Szül. 1890-ben, Halmiban. Ügyvéd, kiváló jogász, a cionista mozgalom lelkes hive volt, számos előadást tartott a zsidó nemzeti eszme jelentőségéről és az izráeli országépítés úttörő tevékenységéről. 1944-ben, Budapesten a nyilas banditák meggyilkolták, mártirhalált halt. (Z.c.l.)

WINKLER ERNŐ dr.

Szül. Ujpesten, 1894. január 20-án. Nagykanizsa főrabbija volt. 1908—1918-ig a budapesti Rabbiképző Intézet növendéke volt. Közben egy évig a berlini Rabbiner-Seminár hallgatója volt. 1917-ben avatták bölcsész doktorrá a pesti Egyetemen, 1919. III. 19-én avatták rabbivá a pesti Rabbiképzőben. 1919. óta Nagykanizsán működött, mint megválasztott főrabbi. Ismert tudományos műve: „Adalékok a zsidó eskű középkori történetéhez" (Budapest, 1919.) 1944-ben deportálták, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

WITTMANN FERENC dr.

Szül. 1860. I.16. Hódmezővásárhelyen. Műegyetemi ny.r. tanár, fizikus a Műegyetem rektora volt. Főiskolai tanulmányait a budapesti Tudomány- és a Műegyetemen végezte. Schuller és Stoczek taná-

rok asszisztense, majd az utóbbi utóda lett. Tagja volt a M. Tudományos Akadémiának, amelynek sokáig alelnöke volt. Tagja volt az Országos Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottságnak. Főbb művei: A kanon alapokról (1881), Az erős villamáramok technikája (1898), A hangzó lángokról (1902), Az Auer-féle villamos osmium (1906), Periódikus áramok optikai vizsgálata, Az induktiv torzitásról, Budapest elektromos világítása stb. Az Egyesült Izzóban, annak tudományos kutató laboratóriumában hosszú időn át dolgozott, amely időben, Ujpesten is lakott. 1932. III.23-án halt el Budapesten. (Z.c.l.)

WOLFNER ANDRÁS
ujpesti báró

Szül. 1898. dec. 22-én Budapesten. Bőrgyáros, szakképzett timár. Az ujpesti Wolfner-bőrgyár vezérigazgatója volt. Atyja: Wolfner Tivadar báró volt. 1944-ben, a német megszállás után, a Gestapo letartóztatta és Dachauba deportáltatta, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l.)

WOLFNER GYULA id.

1841-ben telepedett le, Lajos nevű testvéröccsével együtt, Ujpesten, ahol ugyanezen évben bőrgyárat létesített, ahol bőrcserzéssel, bőrkikészítéssel és gyapjúmosással is foglalkozott. Birkabőr gyártmányai, finom minőségű szattyánbőrei külföldön is keresett cikkek voltak. Az általa alapított bőrgyár, a század végére az ország legnagyobb üzeme lett e szakmában. Meghalt 1889-ben. (Z.c.l.) Végrendeletében, Ujpest községre, kórházalapítás céljára, háromezer forintott hagyományozott, míg az ujpesti izraelita hitközségre és egyéb közjótékonysági célra, szintén igen tekintélyes összegeket hagyományozott. Az ujpesti községi képviselőtestület, az 1889/116 számú jegyzőkönyvében, az alábbiakban örökítette meg emlékét:

„Néhai Wolfner Gyula Ujpest községben nemcsak virágzó gyárat alapított és évtizedeken keresztül nagyszámu munkásnak adott kenyeret, a községi szegényeket és minden jótékonysági és közcélt folytonosan nagylelküleg segélyezett, emberbaráti szeretetét folytonosan s így végrendeletében is kifejezésre juttatta, miért nagybecsű emlékének megörökítése jegyzőkönyvben veendő és családjának pedig az őszinte részvét és köszönet jeléül, a jegyzőkönyv kivonata megküldendő".

WOLFNER GYULA ifj. ujpesti

Szül. Ujpesten, 1868. ápr. 19-én. Bőrgyáros, szakképzett timár volt. Iskolai és szakipari tanulmányainak befejezése után belépett atyja: Wolfner Lajos és nagybátyja: id. Wolfner Gyula által alapított ujpesti bőrgyárba és annak to-

vább fejlesztése érdekében, értékes munkásságot fejtett ki. A német megszállás után a Gestapo Németországba deportálta, amelynek során mártirhalált halt. (Z.c.l)

WOLFNER JÓZSEF ujpesti

Szül. Ujpesten, 1857-ben, meghalt Budapesten 1932 március 11-én (Z.c.l.) A Magyar Országos Központi Takarékpénztár elnöke, az Első Magyar Részvényserfőzde alelnöke volt. Kiváló gazdasági és pénzügyi szakértő volt. Atyja: Wolfner Lajos ujpesti bőrgyáros volt, míg fia György, a Wolfner Gyula és Társa bőrgyár beltagja volt. Másik két gyermeke: Erzsébet (von Ternes Hattburg Frigyesné) és Emilia (dr. Geber János egyetemi tanár neje) volt.

WOLFNER LAJOS ujpesti

Szül. 1824-ben. 1841-ben telepedett le — Gyula testvérbátyjával együtt, Ujpesten. Iskolái elvégzése után timár mesterséget tanult. 1848-ban, mint Kossuth honvéd résztvett a szabadságharcban. A szabadságharc leveretése után belépett testvérbátyja, id. Wolfner Gyula által alapított ujpesti bőrgyárba, mint bátyjának cégtársa. Egyidejüleg résztvett Ujpest község közügyeinek irányításában. 1851-ben községi esküdté választották, majd 3 év mulva a község törvénybirói tisztségébe választották. E tisztséget 1873-ig tölti be, a község lakosságának és a felettes hatóságoknak legnagyobb megelégedésére. Ez a tehetséges és kiválóan képzett iparos, haláláig fáradhatatlanul dolgozott Ujpest gazdasági, kulturális és közéletének irányításában. Értékes, hasznos városépítő, iparfejlesztő munkásságával, valamint a közjó érdekében, kiváltképpen az elesettek, a szegényszorsú társadalmi rétegek támogatásával kifejtett emberbaráti tevékenységével nevét Ujpest történelmének legfényesebb lapjára írta be. Emelkedett szellemű, bölcs, igazságszerető, puritán gondolkodásu ember volt. Gazdag érdemei jutalmául, 80-ik születésnapjára, 1904. aug. 9. napján, ujpesti előnévvel magyar nemességet kapott, míg Ujpest képviselőtestülete díszpolgárrá választotta, egyhangu lelkesedéssel. Ujpest eme kiválósága, 1912-ben, 88 éves korában fejezte be áldásdús életét. (Z.c.l.) Gyermekei: 1. József (1857—1932), 2. Nándor (meghalt 1923 z.c.l.), 3. Ilona (férjezett dr. Sámuel Lázárné), 4. Sándor (gazdálkodó), 5. Tivadar (1864—1929), 6. Gyula, 7. Ignác, akik valamennyien hasznos, értékes gazdasági munkásságukkal, a nagy gyárváros, Ujpest fejlődését segítették elő.

WOLFNER TIVADAR
ujpesti báró

Szül. 1864-ben Ujpesten. A középiskolai tanulmányait és a Tech-

nológiát Budapesten végezte, míg a timár mesterséget édesatyja: Wolfner Lajos és nagybátyja, id. Wolfner Gyula ujpesti bőrgyárában sajátította el. Ezután hosszabb külföldi tanulmányutra ment, szakmai ismereteinek kibővítése céljából. Külföldi utjáról hazatérve, belépett a családi bőrgyárba és ott tevékenyen résztvett a gyár korszerű fejlesztésében, azonkivül bekapcsolódott a helyi- és fővárosi politikai életbe is. Későbbi munkássága során, elnöke lett a Kereskedelmi és Iparkamarának. Alapító- és igazgatósági tagja volt a Gyáriparosok Országos Szövetségének. 1896-ban a gödöllői választókerületben, szabadelvű programmal, országgyűlési képviselővé választották és több cikluson át képviselte ezt a kerületet a parlamentben. 1904-ben, atyjával együtt ujpesti előnévvel, magyar nemességet kapott és ugyanezen alkalommal, tartalékos huszárszázadossá léptették elő. Majd 1914. június 17-én Ujpest város diszpolgárává választotta. 1918. IX. 16-án báróságot nyert. Meghalt 1929. V. 16-án Budapesten. (Z.c.l.) Gyermekei: 1. János, 2. Vera-Henriette (férjezett báró Dirsztay Andorné), 3. Lilly (férjezett halmi Halmy Józsefné), 4. András.

ZÁRSZÓ

A szorgos munkával összegyűjtött történelmi adatok egybevetésével, — Isten segítségével —, munkám végéhez értem és most, amidőn szerény munkámat az ujpesti zsidóság monográfiáját útjára bocsájtom, hálás köszönetemet nyilvánítom mindazok irányában, akik e munkámban segítségemre voltak, így dr. Scheiber Sándor professzor úrnak, a budapesti Rabbiképző Intézet Rektorának, aki munkámat átvizsgálta, s azt előszavával kíséri az olvasó elé, dr. Murányi Miklós volt újpesti főrabbi úrnak, aki e munkám történeti részét héber nyelvre átültette és munkámhoz bevezető sorokat írt, Raj Ferenc rabbi úrnak, Lőcsey-Libovits Ferenc haifai tanár úrnak, Bencze-Blum Miklós úrnak, az ujpesti zsidó cserkészmozgalom egykori vezetőjének, Bernstein-Anver Ezra úrnak, az ujpesti cionista mozgalom egykori harcos vezetőjének, akik adataik közlésével voltak segítségemre. Továbbá ezuton mondok köszönetet mindazoknak, akik anyagi hozzájárulásukkal elősegítették e monográfiám megjelentetését. Olvasóimtól és bírálóimtól azt kérem: Fogadják szeretettel munkámat, amelyben az ujpesti zsidóság történelmi múltját igyekeztem felvázolni és ennek keretében, a fasiszta-nyilas rablógyilkosok által elpusztított ujpesti mártirjaink soha el nem múló szent emlékét megörökíteni. (Z.c.l.)

SZILÁGYI WINDT LÁSZLÓ dr.

TÖRTÉNELMI FORRÁSOK JEGYZÉKE

Reich Ignáz: Bét-Él. (Pest, 1859.)
Lőw Lipót: Gesammelte Schriften. (Szeged, 1889.)
Dr. Blau—Dr. Hevesi—dr. Friedman: Emlékkönyv a Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet 50 éves évfordulójára. (B-pest, 1927.)
Dr. Venetianer Lajos: A magyar zsidóság története. (B-pest, 1922.)
Katzburg Avigdor: Papi kiválóságok. (Ujpest, 1925.)
Schwartz Pinchász Zélig: Sém Hágdolim. (Paks, 1913.)
Ujvári Péter: Magyar Zsidó Lexikon. (Budapest, 1929.)
Sós Endre: Zsidók a magyar városokban. (Budapest, 1940.)
Dr. Ugró Gyula: UJPEST 1831—1930. (Budapest, 1932.)
Lederer Ottó: A 100 éves Ujpest története. (Ujpest, 1936.)
Kempelen Béla: Magyarországi zsidó- és zsidóeredetű családok. (Budapest, 1939.)
Hegedüs Márton: A Magyar Zsidó Hadviseltek Aranyalbuma. (Budapest, 1942.)
Fischer Jiszászchár: „Imré Széfer". Héber nyelvű költemények. (Vác, 1932.)
Földes Mihály: Pillanatképek az ujpesti partizánharcokról. (Ujpest, 1945.)
Vihar Béla: Sárga könyv. (Budapest, 1945.)
Munkácsi Ernő: Hogyan történt? Adatok és okmányok a magyar zsidóság tragédiájához. (Budapest, 1947.)
Lévai Jenő: Zsidósors Magyarországon. (Budapest, 1948.)
Lévai Jenő: Zsidósors Európában. (Budapest, 1948.)
Lévai Jenő: Fekete könyv. (Budapest, 1946.)
Mérei Gyula: Magyar iparfejlődés 1790—1848. (Budapest, 1951.)
Kubinyi András: Adatok Ujpest 1848. előtti történetéhez. (Budapest, 1956.)
Beneschofsky—Karsai: Vádirat a nácizmus ellen. (Budapest, 1960.)
Karsai Elek: Fegyvertelen álltak az aknamezőkön. (Budapest, 1962.)
Bokor László: Ujpest története. (Budapest, 1969.)
Moess Alfréd: Pest-megye és Pest-Buda zsidóságának demográfiája. (Budapest, 1968.)
Keresztury Dezső és Sík Csaba: „S két szó között a hallgatás..." Magyar mártir Irók Antológiája. (Budapest, 1070.)
Galili-Gemeiner Ervin: Tanuk vagyunk. (Tel-Aviv, 1969.)
Gács Teri: A mélységből kiáltunk Hozzád. (Budapest, 1946.)
Dr. Szalai György: Az ujpesti Munkásotthon története. (Budapest, 1963.)
Magyar Zsidó Szemle.
Egyenlőség.
Mult és Jövő.
IMIT-Évkönyvek.
Ben Chananja.
Révai Lexikon.
Pallas Nagy Lexikon.
Jüdische Lexikon.
The Univ. Jew. Encycl.
Az Ujpesten megjelent folyóiratok, havi, heti és napilapok.

החדשה. לזכר הקדושים הוקמה מצבה מונומנטלית בחצר בית הכנסת, בית הכנסת עצמו שופר ורוהט מחדש, הוקם אולם הרצאות, מושב זקנים והקהילה החדשה היתה מאחת התוססות ביותר בין קהילות הונגריה אחר המלחמה. הופיע גם ירחון הקהילה במשך שנתיים („סבד אויפשט זידו אלט"). עד שלא באה „שנת המפנה"... בשנת 1949 החלו הקומוניסטים והיבסקציה ההונגרית לקצץ את כנפי ההתפתחות של החיים היהודיים, הציונות הפכה לפשע נגד המשטר ופעולות רבות נאלצו להיפסק או להפוך למחתרתית. הרב מוראניי עצמו ניהל פעולה ציונית במחתרת ובמיוחד היה פעיל בעליה הבלתי חוקית (ה„בריחה") משטח הונגריה. הוא עצמו היה ברשימת העסקנים הציוניים, שקיבלו היתר מיוחד מהשלטונות לעלות ארצה על פי הסכם בין מדינת ישראל והונגריה (רשימת ה„40") אבל לא הספיק לנצל זכות זו... כשהשלטונות רצו לעצרו בשנת 1950 הצליח לעזוב את הונגריה ביחד עם אשתו ולהגיע ארצה בשלום.

בשנת 1950 נבחר רב חדש לראש הקהילה, ד"ר יעקב טייכמן. הרב החדש השקיע עבודה רבה ב„שמירת הגחלת" ובהעמקת חיי האמונה והדת. אולם התנאים השתנו... המשטר הקומוניסטי נתן שהות ו„סובלנות" לחיי הדת בשביל הזקנים. הנוער עלה ארצה או שהיפנה את דרכו להתבוללות האדומה. לבסוף גם ד"ר טייכמן לא נשא בעול של „קבורת היהדות" ובמהפכה הונגרית בשנת 1956 שדוכאה באכזריות על ידי הרוסים, עזב גם הוא את הונגריה ועלה ארצה. (היום הוא רב בשווייץ בעיר ציריך). מאז אין רב ראשי באויפשט ומאות המספר של היהודים מקיימים חיי קהילה מצומצמים בעזרת רבנים שליחים לעתים מבודפשט.

אחרי עלית ד"ר טייכמן לישראל כיהן באויפשט הרב ד"ר גייר ארטור בתור רב המחוז. משנת 1967 החליפו בתפקיד הרב הצעיר פרנץ ראי; אולם הרב ראי נבחר לרב ראשי באחת הקהילות של ניו־יורק בשנת 1972. מאז ועד היום מכהן בקהילה הרב ד"ר דומן אישטוואן כרב המחוז.

ואלה הם חברי ההנהלה של הקהילה הנוכחיים:

רב: ד"ר דומן אישטוואן.
ראש הקהל: איללש וילמוש.
סגנים: פודור אמברוש, פהיר שאנדור.
חברי הנהלה: נדל יוסף, קאללוש פאל, פאטקי אישטוואן.
חזן ראשי: גאטי שאנדור.
שמש ואדמיניסטרטור: הוכפלדר פאל.

קיצור תולדות השנים שלאחר המלחמה

אחרי המלחמה החלו לחזור חברי הקהילה לשרידי השואה: הראשונים שהגיעו היו אלה שהסתתרו בבודפשט בתעודות מזויפות, או אלה שברחו מיחידותיהם במחנה עבודה. הם היו חלוצי העזרה לחוזרים ממחנות ההשמדה או מחנות העבודה של הגרמנים. אולם 16,000 לא חזרו לעולם...

מארגני העזרה הראשונה היו האחים שווארץ, סקולס, חיים הרטמן, דויד ומשה וינגרטן ואחרים. הקהילה החלה את ארגון חייה מחדש בעזרת הג'וינט, שנתן תמיכה כלכלית לכל חוזר. בראשותו של החזן י. שטרן חידשו את התפילות ובעזרת החברים האורתודוקסיים חודשה השחיטה הכשרה. שני סמינריסטים צעירים, ד"ר קפץ' אימרה וד"ר מוראני מיקלוש סיפקו לחברי הקהילה בתורנות שרותי רבנות ובמשך השנים 1945—1946 התאוששה הקהילה, שמנתה אז כ־1000 חברים (מתוך 18,000!). ילדים כמעט ולא היו... שני התאומים של הזוג בריכטה ניצלו בנס באושביץ והם גם „סיפקו" את חגיגת הבר־מצוה הראשונה אחרי המלחמה. בכל זאת רצון החיים היה חזק ורבים מהניצולים הקימו משפחות חדשות וגם נולדו ילדים חדשים (כ־100 חתונות נערכו בשנים 1946—1950 וכ־200 ילדים נולדו באותה תקופה). פתחו מחדש את בית הספר היהודי על שם ונציאנר תחת הנהלתו של המנהל א. ליבוביץ', הוקמו חוגים על שם פרידמן דנש ז"ל והחלו בפעולתם מועדוני הנשים של יצ"ו בהנהגת הגברות ורנאי וברנשטיין. גם ההסתדרות הציונית ארגנה מחדש את שורותיה או יותר נכון לומר, הקהילה כולה הפכה להסתדרות ציונית. חוגים ללימוד עברית, קיטנות קיץ להכשרת עולים, הרצאות אין ספור של פעילים ושליחים מא"י סימנו את החיים החדשים של שרידי השואה באויפשט, אשר למדו לקח מהעבר על הדרך האפשרית היחידה של היהודים היא דרך הציונית.

בשנים מלפני המשטר הקומוניסטי היו כל הפעולות הציוניות חוקיות בהחלט. השלטונות אפילו עזרו להקים „הכשרה" לצעירים העולים ארצה. גם בבית הספר היהודי לימדו מספרים המחנכים לציונות. באווירה זו ניגשה הקהילה לבחירת רב ראשי חדש, שמתפקידו היה לנצח על פעולת הבניה ברוח החדשה. מאחר שד"ר קפץ'/אימרה עלה ארצה (אחד מפעילי האוניה „אקסודוס"), נבחר ד"ר מורניי מיקלוש לרב הראשי החדש. (היום ד"ר מנחם מירון, מנהל בית ספר תיכון בבת־ים). הרב הצעיר, תלמידו של ד"ר פרידמן דנש הי"ד, מילא את התקוות, שתלו בו חברי הקהילה, ועמד בכשרון ובהתלהבות בראש הפעולות של חיזוק היהדות והחינוך היהודי בקהילה

לצאת מהגטו רק לשעתיים־שלוש לקניות צרכיהם, לפעמים נסגרו צנורות המים והגז וגם אספקת החשמל הוגבלה. מדי יום נערכו חיפושים אחרי כסף וזהב תוך כדי עינויים. ההתעללות נמשכה עד אחד ביולי 1944. ביום זה (יום שבת!) הוצאו כל היהודים מבתיהם — כשהאוכלוסיה המקומית עומדת משני צדי הכביש ומסתכלת בהנאה גלויה על הצועדים — והובלו לתחנת הרכבת הקרובה. 90—80 איש נדחסו לקרון אחד ביום קיץ חם ולוהט, כשחולים, נשים הרות, תינוקות, כולם יחד, נאלצו לעמוד בדרך הייסורים עד ביקאש מדיאר. אלא באותן השעות לא ידעו אחינו לאן מובילים אותם. רק הרגשתם היתה שהסוף מתקרב...

יהודי אויפשט בביקשמדיאר (ביח״ר ללבנים)

מתחנת הרכבת הועברו היהודים לבית חרושת ללבנים אשר בביקאש־מדיאר. כאן רוכזו כ־40,000 יהודים מסביבת בודפשט. (קישפשט, אויפשט, פשט־אויהלי, פשט־ארז׳בט וכו׳), ללא מזון, ללא מים ותנאים סניטריים, בחום הלוהט של חודש תמוז נאלצו היהודים לחכות במשך ימים עד שהגיע תורם לעלות לרכבת המובילה לאושביץ. רק מעטים ברחו לתוך העיר. הז׳נדרמים הסדיסטיים עינו רבים במכות ובעינויים שונים כדי למצוא כסף וזהב מוסתרים. במחנה המעבר הסתובבו עוזרו של אייכמן בשם ויזליצ׳ני והמפקד האכזרי של הז׳נדרמים, פרנצי לסלו (נתלה אחרי המלחמה).

המסע לאושביץ

הפרק האחרון בטרגדיה מוכר לכולנו... בימי יולי הלוהטים נסעו 90—80 נפשות בקרון אחד שלושה ימים ולילות, כשרבים מתו בדרך. 40,000 איש מסביבות בודפשט הועברו תוך 6—5 ימים לאושביץ. הרכבת האחרונה יצאה בשמונה ביולי בליל שלישי ביום 11.7.44. רק למחרת בבוקר נפתחו הקרונות כשמכל קרון פונו מתים רבים... החיים הועמדו במפקד לפני התליין, ד״ר מנגלה (עד היום לא נמצא ארכי־רוצח זה!) ש„מיין״ את העוברים לפניו ל„חיים״ או למוות בתנופת יד אחת...

כך בא הסוף ל־17,000 אחינו, יהודי אויפשט, תוך 3—2 חודשים. ה׳ ינקום את דמם וזכרם לא ימוש לעולם!

אל מלא רחמים, שוכן במרומים, המצא מנוחה נכונה תחת כנפי השכינה, במעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע מאירים ומזהירים, לנשמות רבבות עמך בית ישראל, אנשים ונשים, אבות ואמהות, אחים ואחיות, נערים ונערות, תינוקות ויונקי שדים, שנהרגו שנחנקו, ושנשרפו על קידוש שמך הגדול.

בעל הרחמים! נקום דמם השפוך, ותסתיר אותם בצל כנפיך לעולמים, ותצרור בצרור החיים את נשמתם, בגן עדן תהא מנוחתם, ה׳ הוא נחלתם, וינוחו בשלום בעולמם עם כל אחינו שנאספו אל-עמם, ונאמר אמן!

יהודי אופשט בתקופת השואה

השואה שפקדה את יהודי הונגריה שרשיה נעוצים בהתחלת שלטונו של הורטי, בתקופת „הטרור הלבן" (1919). אז התחילה ההסתה האנטי־יהודית, שבסופו של דבר הסתיימה בהשמדתה של רוב יהדות הונגריה. את הפרעות ואת הרציחות המאורגנות התחילו עוזריו של הורטי, הייש, פרונאי, אוסטנבורג וכו׳. הם רצחו באכזריות מאות יהודים בערים שיאופוק, אורגובאניי, קצ׳קמט וכו׳, בתום מלחמת העולם הראשונה. המשבר הכלכלי בעקבות ההפסד במלחמה מצא את השיער לעזאזל בדמותו של היהודי. העתונות הימנית החלה בהסתה פראית נגד היהודים, הוקמו אגודות אנטישמיות ואורגנו פראות. האספסוף של שודדים, טפילים־בוגדנים, היו מבשרי הפשיזם ההונגרי עוד בטרם תקופת היטלר. בהונגריה נולד החוק הפשיסטי הראשון באירופה, הנומרוס קלאוזוס המפורסם, שסגר את שערי האוניברסיטאות בפני רוב היהודים הצעירים. חוק זה בוצע במלואו בשנות ה־20 וה־30 ובעקבותיו באו „חוקי יהודים" שונים בשנות 1938, 1939 וחוקי נירנברג בשנת 1941. הכיבוש הגרמני רק השלים את מלאכתם של הפשיסטים ההונגריים...

בשנת 1941 (3 שנים לפני כיבוש הונגריה ע"י הגרמנים!) גורשו מהונגריה 35,000 יהודים, אלה אשר לא יכלו להוכיח את אזרחותם ההונגרית. ביניהם היו כאלה שכבר הסבא שלהם נולד בהונגריה... הם הובלו לקמניץ־פודולסק אשר בגליציה ובאותה שנה בחודש אוגוסט נרצחו ע"י פלוגות ס"ס גרמניים וע"י ז׳נדרמים הונגריים. הקרבנות הופשטו ערומים והוכרחו לכרות את קברם. בין הנרצחים היו 4—3 משפחות גם מאויפשט.

יהודי אויפשט בתקופת הכיבוש הגרמני

25 שנות שלטונו של הורטי ובמיוחד השנים האחרונות היוו הכנה טובה לכל מה שהתרחש בכיבוש הגרמני ביום 19.3.44... הכיבוש שם קץ לכל התקוות ואשליות של יהודי הונגריה. הגסטפו ועוזריו, הפשיסטים ההונגריים, הזדרזו לעצור אלפי יהודים כבר בימים הראשונים של הכיבוש. יהודים הורדו מהרכבות, הוצאו ממקום עבודתם או נתפסו בדירתם והובאו למחנות הסגר בבודפשט. יום־יום פורסמו גזרות חדשות, ביניהן ענידת מגן דוד צהוב. הגברים היהודים היו במחנות עבודה באוקראינה והרוצחים הפשיסטים השתוללו והתעללו בזקנים, נשים וטף. כזה היה המצב בכל הונגריה וכמובן, גם באויפשט.

היהודים גורשו מדירותיהם והוכרחו לעבור לשטח צר שבין הרחובות בארוש ודרך וואץ (שכונת „מדיאר"). הקלגסים הנאצים חיללו את בית הכנסת, הרסו את הריהוט בפנים והשתמשו בו כמחסן לרכוש הגזול מבתים יהודיים. היהודים לא הורשו

משנת 1935 נמנה ד"ר פרידמן דנש עם מורי בית המדרש לרבנים בבודפשט ומשנת 1943 נבחר גם לוועדה המנהלת של המוסד. הוא הורה היסטוריה ופילוסופיה יהודית. אחד מצעירי הרבנים של אויפשט, ד"ר וסרמן ינו, הוציא לאור את הרשימה הביבליוגרפית על עבודתו המדעית של ד"ר פרידמן. מתוך יצירותיו: זרמים בספרות היהודית, „לזכרו של ד"ר ונציאנר, „בעית הכוזרים", „תולדות העם היהודי", וכו'. מספר המאמרים, הספרים והחוברות שהופיעו בדפוס: 1419. כתבי יד שלא הודפסו: 34.

ד"ר פרידמן דנש מת מות קדושים

הרב הדגול, שהיה דור רביעי לחתם סופר מצד האם, עמד בראש קהילתו 18 שנים. כאישיות בעלת אופי חזק ביותר הוא לא ידע פשרות בדעותיו. הוא היה למופת בשני התפקידים של הרב היהודי בגולה: הנהגת הקהילה וטיפוח מדעי היהדות. היתה לו הזדמנות להינצל בימי השואה ולעבור עם משפחתו לבודפשט — כפי שהציעו לו רבים — אבל הוא רצה להשאר עם בני קהילתו עד הסוף ואמנם הלך אתם בדרך הייסורים עד סוף הדרך, עד אושביץ...

בתקופה הקצרה של הגטו באויפשט הלך הרב מבית לבית ועודד את המיואשים, החדיר אמונה ותקוה בלב רבים. ביחד עם כולם הוא עצמו לא ידע מה צפוי להם... אבל נאמן לתפקידו ולשבועתו „עתם היה בצרה". ביום הגירוש צעד בראש קהילתו לבוש גלימת שרד בקומה זקופה... באושביץ הצליח ד"ר פרידמן להשאיר בחיים כמה חדשים ביחד עם בנו, אמיל ז"ל, שנראה מבוגר מגילו. בערב יום הכפורים נלקח הבן בכח מהאב ואנשי הס"ס לא שעו לתחנוני הרב לקחת אותו ביחד עם בנו יחידו למוות... ובאותו ערב היה על האב השכול לנחם את שותפיו לגורל, כשצלילי ה„כל נדרי" בוכים מהלב של הנידונים לחיים לעת עתה.

ביום 6.10.44 הועבר הרב למחנה קאופרינג. הוא הרגיש שסופו מתקרב, אבל גם שם המשיך לנחם אחרים ולהחדיר כח רצון לחיות ללבם של החזקים ממנו בגוף. בחודש יאנואר 1945 הלך האב אחרי הבן... הרב הדגול של אויפשט מת מות קדושים ביחד עם רוב בני קהילתו.

יהי זכרו וזכר כל הקדושים ברוך!

תקופת ד״ר פרידמן דנש

(1927—1944)

ד״ר פרידמן דנש נולד בבודפשטב שנת 1903. הוא גמר את לימודיו התיכוניים בבודפשט ונתקבל בשנת 1921 לבית מדרש לרבנים. בשנת 1927 הוסמך לרב ובאותה שנה גם נבחר לרב ראשי באויפשט. הפרופסור בלאו, רקטור בית מדרש לרבנים, נאם בטקס ההכתרה של תלמידו המוכשר. הרב הראשי החדש הבטיח בנאום ההכתרה שלו, שישתתף בשמחתם ובצערם של חברי הקהילה וידריכם ברוח מסורת האבות, באהבת ישראל ואהבת אדם. „גם אם ירד מלאך המשחית, גם כן אהיה אשאר תמיד אתכם...״, אמר בין היתר — כאילו רוח נבואה שרתה וראה את הסוף כשהלך ביחד עם בני קהילתו למחנה ההשמדה באושביץ... הרב החדש הבטיח לטפח את מדעי היהדות, כי הוא ראה בזה תפקיד חשוב של רב בישראל. דמותם של בלוך, קאופמן, גולדציהר וכוכבים אחרים של המדע היו לו לדוגמה להתמיד בלימודיו. כך גם מחייבת אותו צוואתו הבלתי כתובה של קודמו, הרב ונציאנר. בדרכה הארוכה של ההיסטוריה היהודית היתה שרפת התלמוד והתורה אסון לא פחות גדול מהרציחות של האינקביזי־ציה. הוא גם הבטיח להיות נאמן לחיי הרוח של המדיארים ולתרום את תרומתן בשם יהודי הקהילה לפיתוח המולדת. אולם אין מולדת זו דורשת וגם לא דרשה מעולם לוותר על ערכי היהדות...״.

ד״ר פרידמן דנש היה ראוי להיות יורשו של הרב ונציאנר. הוא ניגש במרץ לחיזוק חיי הדת והאמונה, שהיו בירידה מדאיגה אחרי מותו של ונציאנר. אגודות נוער הוקמו להכרת התרבות והדת של היהדות, הורחבה פעולתו של החוג על שם ונציאנר.

דגש מיוחד הושם על צורתה החיצונית של התפילה בבית הכנסת. הרב ביקר יום־יום בבתים רבים של חברי הקהילה, והשתתף בצרתם ובשמחתם של כולם. הוא אסף סביבו עשרות מבני הנוער הלומד והשפיע עליהם להרשם בבית המדרש לרבנים או לבית המדרש למורים היהודי אשר בבודפשט. הוא תמך בצעירים אלה תמיכה מוסרית וכספית והיה להם כאב מדריך ומחנך. אמנם יצאו מאויפשט הרבה רבנים צעירים, שקיבלו השראה ממנו. (ביניהם גם תלמידו ויורשו על כסא הרבנות, ד״ר מ. מירו־מוראניי). את בית הספר העממי על שם ונציאנר ראה כמקור חשוב ביותר לחינוך ילדי הקהילה ברוח היהדות ועשה רבות לפיתוחו. לא פחות דאג ללימודי הדת בבתי ספר ממלכתיים השונים ובמיוחד בבתי ספר התיכוניים.

תולדות הקהילה ממות ונציאנר עד תקופת השואה

(1922—1944)

בשנת 1922, ביום שבת, ב־25 בנובמבר, פקד אבל כבד את קהילת אויפשט במות עליו הרב האהוב, ד״ר ונציאנר. יהדות כל הונגריה וגי׳ האוכלוסיה הלא־יהודית של אויפשט השתתפו באבל הקהילה. בטקס האשכבה הספידו, בין היתר, ד״ר הבשי שמעון, הרב הראשי של בודפשט, ראש העיר, ד״ר שמשאי אלדר, ואישי ציבור רבים. לפי הצעת ראש העיר נקרא רחוב על שם המנוח. (רחוב ונציאנר ; השם הוסר בשנת 1941, בתקופת הפשיסטים).

במשך שנים לא הוזמן רב ראשי חדש לאויפשט, אלא הרב ד״ר ליכטמן מור כיהן בתור ממלא מקום. השנים היו שנות שפל מבחינה כלכלית, אבל פרנסי הקהילה עשו מאמצים רבים בניהול תקין של הקהילה. בעצם השנים הקשות הקימה חברה קדישא בהנהלתו של היו״ר **אראניי אדולף** מושב זקנים למופת, שפעל בהצלחה רבה עד תקופת השואה וגם אחריה.

רק בתקופת ראש הממשלה, בטלן אישטוואן, כשחלה הטבה במצב הכלכלי, נבחר רב ראשי חדש לקהילה. בשנת 1926 הוזמן להיות יורשו של ונציאנר, הרב הצעיר והמוכשר, ד״ר פרידמן דוד־דנש.

הנוער היהודי. הוא היה רב ומורה לא רק בבית הכנסת אלא בכל שעות היום. ביקר בביתם של חברי הקהילה, השתתף בחיים הציבוריים של העיר ובמיוחד היה פעיל בהפעלת חיי החברה של הנוער היהודי.

הוא היה איש עני, בעל השקפה קונסטרוקטיבית, אבל ביחד עם זאת היתה לו נטיה לחידושים. הוא נחשב לאביהם הרוחני של כל בני הקהילה, והנוער העריץ אותו כמופת. טוב לבו הפך לאגדה בחייו, לקח על עצמו דאגתם של רבים ובמשך כל פעולתו היה הדוגמה לרב הנערץ והאהוב ביותר.

להלן קורות חייו בקצרה:

הוא נולד בשנת 1867 בעיר קצ׳קמט, בה כיהן אביו כדיין הקהילה. הוא למד בגימנסיה העירונית של עיר מולדתו ובאותה עת למד תלמוד ומדעי יהדות מהרב הראשי של העיר. בשנת 1881 נתקבל לבית מדרש הרבנים בבודפשט למחלקה התיכונית. כבר כתלמיד תיכון פרסם מאמרים בשבועון היהודי „אדינלושג". בשנים 1888—89 למד בבית מדרש לרבנים בברסלאו וגם באוניברסיטה המקומית שם. ב־1892 הוסמך לרב ומיד נשלח לעיר סגד לכהן כעוזרו של הרב עמנואל לב. כמה שנים כיהן כרב בערים ציורגו ולוגוש. (טרנסילבניה), משם הוזמן לאויפשט בשנת 1896 ונבחר לרב הראשי של הקהילה. הוא נפטר בשנת 1922 ביום 25.11.

פעילותו הספרותית והחברתית של ד"ר ונציאנר

הרב ונציאנר השתתף בפעילותם של מוסדות ציבור רבים בבודפשט עצמה. היה פעיל באגודות הסופרים היהודיים בהונגריה (א.י.מ.ט.), באגודת הרבנים וכו׳.

הוא היה גם מורה בבית מדרש לרבנים והורה שם מקרא, היסטוריה יהודית, דידקטיקה להוראת דת ופילוסופיה דתית. פרסם מאות מאמרים, ספרי דרוש, וספרים שונים בשטחי ההיסטוריה היהודית. ספריו החשובים הם: תולדות הונגריה, אהבת הזולת באטיקה היהודית, אידיאות ורעיונות בתורת היהדות ועוד.

חיי הקהילה במלחמת עולם הראשונה

מלחמת עולם הראשונה היתה סופה של תקופה עשירה בהישגים. רוב הגברים של הקהילה התגייסו למלחמה והמצב הכלכלי של שנות החרום פגע בהרבה משפחות יהודיות. מוסדות הקהילה נאלצו לתמוך בהרבה משפחות שסבלו חרפת רעב. הם הקימו טמחוי ציבורי, חילקו ארוחות חמות ובגדים לנצרכים. בימי המלחמה עמדו בראש הקהילה ד"ר ליכטמן הנריק וד"ר פיהרר שמעון. בראש אגודת הנשים עמדה הגב׳ ד"ר קלמן והיא היתה הנפש החיה של כל פעולות הגמ"ח של הקהילה. גם משפחת וולפנר העשירה תרמה תרומה ניכרת לפעולות אלה בחלוקת 1000 ארוחות יום־יום למשפחות הנצרכות.

במלחמה הגדולה נפלו בשדה הקרב למעלה ממאה גברים מבין חברי הקהילה. (שמותיהם בחלק ההונגרי של הספר).

תולדות הקהילה עד מותו של הרב ד״ר ונציאנר
(1886—1922)

בחירת הרב ד״ר ונציאנר

אחרי פרישת הרב שטרן־סטרניי לא מילאו את משרת הרבנות הראשית באויפשט במשך 12 שנים. בתקופה זו כיהנו זמנית הרב שייבר שלמה (היה גם חזן) והרב שוורץ יצחק. הרב הראשי היה חסר מאד כמנהיג רוחני של קהילה, אשר מספר חבריה הלך וגדל מדי שנה. הנהלת הקהילה חיפשה רב מלומד, בקיא בתלמוד, במדעי היהדות ויחד עם זאת בעל השכלה כללית, שינהיג את הקהילה בהתאם לזמנים החדשים. מועמדים רבים נענו למכרז שהוצא ומביניהם נבחר הרב של לוגוש, ד״ר ונציאנר ליוש־יהודה בשנת 1896.

להלן נביא קטעים מכתבה שנכתבה בעתונות על ההכתרה שלו:

„ברוב פאר והדר נתקבל הרב הראשי החדש של אויפשט, ד״ר ונציאנר ליוש, ע״י יהודי המקום וגם ע״י רבים מהתושבים הלא־יהודים. הקהל העצום יצא לתחנת הרכבת ראקושפלוטה לקראת בואו של הרב מבודפשט. בין מקבלי פניו היו ראש המחוז, מזכיר העיר, ראש המשטרה ואישי ציבור שונים של אויפשט. ראש המחוז קמני גוסטב, היה ראשון המברכים. הרב ונציאנר ענה בנאום קצר. בשם הקהילה ברכו ד״ר בוסקוביץ, ראש הקהילה וד״ר איזנר, ראש אגודת הנשים. הרב עבר בראש תהלוכה חגיגית ברחוב הראשי (ארפאד־אוט) כשבשני צדי הכביש עומדים שוטרים במדי שרד. בכניסה לביהכ״נ ברחוב בניצקי חיכו לו ילדי בית־הספר היהודי בבגדי לובן, חברי המועצה של הקהילה, נציגי הדתות השונות של העיר וכו׳. הרב ונציאנר נשא נאום נלהב בבית הכנסת וקבע תכנית פעולה לחנך את קהילתו לאהבת המולדת, לטפח ערכי היהדות, לפיתוח יחסי אנוש בין יהודים ולא־יהודים וכו׳.

אחרי הטקס בבית הכנסת נערכה קבלת פנים חגיגית למשלחות שונות של מועצת העיריה, קהילות שכנות ונציגי הדתות בעיר. בסעודה החגיגית השתתפו למעלה מ־200 איש והושמעו ברכות רבות.

פעילותו של הרב ונציאנר

בדמותו של הרב ונציאנר ליוש קיבלה הקהילה של אויפשט רב גדול בתורה, פידאגוג מעולה ואדם נעים הליכות, שהיה מקובל על חברי הקהילה ועל העיר כולה. במשך 25 שנה חינך, דרש דרשות, לימד את תורת היהדות והחדיר ללבות של אלפים את אהבת המסורת הקדושה של עמנו. פעילותו בקהילה היתה בעלת חשיבות מכרעת והשפעתו הורגשה לדורות. מוסדות תרבות ודת, אגודות גמ״ח, מועדונים ללימודי היהדות נוסדו על ידיו. חיי הדת התעמקו, הקשר עם העבר היהודי נעשה מודע בקרב

ההונגרית כינסה בשנת 1868 קונגרס יהודי ארצי בבירת הונגריה בבודפשט. בקונגרס השתתפו גם נציגי הקהילה מאויפשט והם קיבלו את החלטת הרוב ומאז נקראה קהילת האם של אויפשט „הקהילה היהודית הקונגרסאית".

העיר אויפשט מועצה מקומית עצמאית

בשנת 1868 קיבלה העיר אויפשט מעמד של מועצה מקומית עצמאית. הנהלת המועצה כללה גם כמה חברים יהודים: וולפנר ליוש (שופט), ד"ר בוסקוביטש ליוש (גזבר), פורנהיים דוד וכו'. בשנת 1871 נבחר ד"ר הדל שומה לרופא העיר והוא מילא את התפקיד עד 1921. בשנת 1908 קיבל הרופא היהודי אות הצטיינות מהמלך על זכויותיו הרבות בפיתוח שרותי הבריאות בעיר. הוא זכה גם בתואר אצילות הונגרית ושינה את שמו ל„הדרוארי".

תופעות אנטישמיות בימי עלילת טיסאסלר

הזרמים האנטישמיים של **אישטוצי־אונודי** הגיעו בתקופת עלילת הדם של טיסאסלר גם לאויפשט. תושבי המקום אירגנו הפגנות אנטישמיות, הודבקו פלקטים נגד יהודים וניסו להצית את בית החרושת לכוהל של שטרן איגנץ. הנהלת המועצה ציוותה להסיר את הפלקטים ולפזר את ההפגנות. משרד הפנים הוציא צו ושלח רגימנט הוסרים לאויפשט לשמור על בטחונם האישי של היהודים ועל רכושם. אחרי הופעת החיילים שככו הרוחות הסוערות בקרב הקהל המוסת ונפסקו התופעות האנטישמיות.

הקהילה בונה בית־כנסת חדש

בשנות ה־80 של המאה הקודמת גדל מספר חברי הקהילה במידה כזאת, שבית התפילה הישן ברחוב בוצ'קאי, שנבנה בשנת 1839 כבר לא היה מסוגל לשרת את המתפללים. לכן הוקם בשנת 1886 בבית כנסת גדול מפואר ברחוב בניצקי, שהיו בו 1000 מקומות ישיבה. על חנוכת בית הכנסת הופיעה בשבועון היהודי „אדינלושאג" ביום 26.9.1886 הכתבה הבאה:

„ביום ג' לפנה"צ (23.9.1886) נערכה חנוכת בית כנסת **באויפשט**. בחגיגה נוכחו לא רק מאות רבות יהודים מאויפשט ומהבירה, אלא גם נוצרים רבים, שהפגינו בכך את הרוח הליברלית של הסובלנות הדתית. המועצה של אויפשט שלחה תזמורת ומשמר כבוד לטקס החנוכה. הטקס נפתח בבית התפילה הישן בנאומו של ד"ר רוזנברג אלקסנדר, הרב הראשי של העיר ארד. משם לקחו את ספרי התורה תחת חופה אל בית הכנסת החדש. **משה בלוך**, הרקטור של בית המדרש לרבנים, נתכבד ע"י ראש הקהילה, **וויס מור**, לקבל את מפתחות בית הכנסת. משה בלוך חנך את בית הכנסת בנאום מרשים ואז הכניסו את ספרי התורה לארון הקודש. הרב הראשי של ארד הדליק את נר התמיד ובדבריו נסתיים הטקס. מקהלת בית הכנסת של רח' דוהאניי (טאבאק גאססע) שרה שירים דתיים וגם שירי מולדת הונגריים".

תקופת הרב אהרון שטרן־סטרנ׳י
(1867—1884)

אחרי התפטרותו של הרב דסאואר נבחר הרב אהרון שטרן לכס הרבנות של אויפשט בשנת 1867. הוא נולד בשנת 1826 בעיר נאדי־קניז׳ה. אביו היה רב בעיר מולדתו ודיין בעיר שרבר; גם חותנו היה רב. הוא היה תלמידו של ה„כתב סופר" המפורסם בפרסבורג והחליף אתו מכתבים זמן רב. אחרי פרסבורג למד בישיבת או־בודה ואחרי סיום לימודיו הוא נבחר לרב בעיר לנדילטוט. משם הוא נלקח לאויפשט בשנת 1867. הוא הצטיין בהשכלה כללית רחבה והיה תלמיד חכם מופלג, נואם בחסד וזכה באהדה רבה מכל בני הקהילה לפחות בראשית דרכו. אולם בהמשך פעולותיו הוא הלך בדרך של רפורמות קיצוניות בפולחן הדתי במידה כזאת, שחברי הקהילה אילצו אותו להתפטר בשנת 1884. אז הוא עבר לגור לבירה כאדם פרטי והפסיק לכהן כרב. בשנת 1885 הוא רצה להקים „כנסיה יהודית ריפורמית", אבל שר החינוך והתרבות, טריפורט אגושט, דחה את בקשתו. (לפי חוות דעתו של בית מדרש הרבנים!). בעקבות דחיה זו הוא חלה בלטרגיה כרונית ונסגר במוסד לחולי רוח ושם הוא גם נפטר.

הוא ייסד בשנת 1871 את אגודת הנשים היהודיות. מבין בניו היה הברון סטרניי יוסף, שר המסחר והתעשיה בממשלה ההונגרית וגם פעיל ביותר בחיי התרבות של אויפשט.

מתוך פעולתו הספרותית יש להזכיר את עריכת הירחון „המחקר" (צייטשריפט פור יודישע תיולוגיע). הוא כתב על מקורות של שמות יהודיים, על בעיית שריפת הגוויות וכו׳.

השתתפות הקהילה בקונגרס היהודי הארצי בשנת 1868־69

במחצית הראשונה של המאה ה־19 התחזקו נטיות ריפורמיות בקרב היהדות ההונגרית ונטיות אלה היו מקור לריב וסכסוך פנימי בקרב היהודים. כדי להשיג את האמנציפציה מהממשלה ההונגרית רצו יהודים רבים להנהיג ריפורמות נועזות בחיי הפולחן הדתי. לעומתם רבים מבני עמנו נאמני המסורת נלחמו בנטיות אלו בחירוף נפש. בעקבות ההתנגשויות החריפות של שני המחנות נתפלגה היהדות ההונגרית לשני פלגים: ה„ניאולוגי" („מחדשים") והאורתודוקסים. שנת 1867 הביאה אמנם את האמנציפציה כמתנת השלטונות, אבל מלחמת האחים לא נסתיימה, הממשלה

הנשיאות ישב קוריין דוד, יו"ר הארצי של היהדות האורתודוקסית. בכנס השתתפו נציגי כל הקהילות האורתודוקסיות של הונגריה, והרוח החיה שבו היה יו"ר הקהילה באויפשט שמואל וולנר.

חברי ההנהלה של הקהילה לפני הגירוש

יו"ר: שמואל וולנר.

סגן: זיגמונד וינגרטן.

גבאי: פישר ארנסט.

גזבר: יחזקאל גרוס.

חברי המועצה: ברגר בנו, ברגר שמואל, וויס וילהלם, לופלר אדה, וויס אדה, ד"ר ל. שטרנפלד, הרצוג דיולה, קליין איגנץ, קליין מור, ניילנדר דוד.

מוסדות הקהילה

1) בי"ס לתלמוד תורה.
2) „מחזיקי הדת".
3) „תפארת בחורים" מלאה מילאה תפקיד חשוב ביותר בחיי הקהילה. (ההנהלה האחרונה: וינגרטן דוד, פרידלנדר ב., ניילנדר דוד, לופלר אדה).
4) אגודת נשים אורתודוקסיות. (בעיות סוציאליות).

הקהילה אחרי המלחמה

בתום מלחמת העולם השניה ניצלו מהשואה כ־80 נפשות מהקהילה האורתודוקסית. ניצולי המחנות ניסו להקים מחדש את מוסדות הקהילה: בנו בית תפילה, ארגנו מנין כל יום ופתחו אטליז כשר לשתי הקהילות יחד. המאמצים האלה — גם אם נשאו פרי — לא עמדו במבחן העול הכבד של זכרונות העבר... לא יכלו לשבת זמן רב במקום, שהוריהם, ילדיהם וקרוביהם נרצחו על־ידי הנאצים הגרמנים וההונגרים. כשגבר גם הלחץ של המשטר החדש הגרו רוב אנשי הקהילה האורתודוקסית לארצות חוץ. חלק מהם עלה ארצה ורק משפחה אחת נשארה עד היום באויפשט.

מחברי ההנהלה של הקהילה האורתודוקסית קליין זאב וניילנדר דוד — שניהם חיים היום בארץ.

והיה מנהיגם הרוחני של אנשי הקהילה בכל שטחי החיים. את „התרת ההוראה" שלו הוא קיבל מרבנים מפורסמים בהונגריה (הרבנים של „צלם" ושל בוניהאד). הוא הצליח לחזק את חיי הדת והתורה בקהילתו. הקים מסגרות רבות לשעורי תלמוד, ייסד ישיבה קטנה, חברת ש"ס וכו'. הוא נפטר בשנת 1938.

הדיין רבי אברהם וקסמן־לייכטג

בשנת 1930 הוזמן לקהילה האורתודוקסית הרב א. וקסמן־לייכטג מהולנד. הרב וקסמן כיהן בקהילת בנינגן כרב וזכה לאות הצטיינות גבוהה ממלכת הולנד. הוא נולד בטרנססילבניה בשנת 1890 ואחרי הרבה שנות לימודים בישיבות שונות בהונגריה הוזמן להולנד לכהן בכס רבנות. משנת 1924 עד 1930 היה רב בבנינגן. עד גירוש היהודים ע"י הנאצים בשנת 1944 כיהן כדיין בעיר אויפשט. הרב לייכטג היה תלמיד חכם מובהק, איש שאר רוח ואוהב בריות, שזכה לחיבת כל חברי הקהילה ולהערצה כללית מצד כל אחד שהכיר אותו. שמו הי' מוכר בעולם הספרות ההלכתית והתלמודית. „גיא חזיון", „הנותן דרך בים" היו ספריו הראשונים. יצירתו הגדולה היא הקונקורדנציה התלמודית, שהופיעה בשנת 1932 ועל מאורע זה כתב העתון היהודי בבודפשט מאמר מפורט מלא שבחים.

הדיין הרב וקסמן־ליכטג הקים גם תלמוד תורה, שלמדו בו לא רק צעירים, אלא גם מבוגרים שוחרי תורה. היתה לי הזכות להכיר אישית את הדיין. הוא היה צנוע, ענו, נעים הליכות ורודף שלום. הוא היה מקובל על כל מי שהכיר אותו והיה נערץ ביותר ע"י אנשי קהילתו.

האיש הקדוש הלך ביחד עם קהילתו בדרך היסורים לקראת מות הקדושים באושוויץ. אולי במקום הזה כדאי להזכיר, שבנו של הרב וקסמן ז"ל, הרב חיים צבי לייכטיג, מכהן היום כרב בארה"ב וממשיך את פעולתו המדעית של אביו בשטח התלמוד. (את הנתונים הנ"ל מסרה לי בתו של הרב וקסמן־לייכטיג ז"ל, הגב' רכניצר, תושבת בני־ברק).

הרב יומטוב ליפא גולדמן

אחרי מותו של הרב יוסף גולדמן ז"ל בחרה הקהילה האורתודוקסית את בנו, יומטוב ליפא גולדמן לירש כסא הרבנות של אביו (ביום 1.12.1938). הרב הצעיר מילא את תפקידו לשביעות רצונם המלאה של חברי הקהילה עד שנת 1944, כשהצליח לברוח מפני הגרמנים ולהשאר בחיים בגטו של בודפשט. הוא מכהן היום כרב בארה"ב.

אגודת שומרי שבת

העתון היהודי האורתודוקסי מוסר לנו בגליון 15.3.1929 על הקמת האגודה של שומרי שבת באויפשט. באולם הסוחרים מאות שומרי שבת מהקהילה באויפשט, כשבראש

חיי היהודים בתקופה שלאחרי מלחמת החרות
(1849—1867)

דיכוי ההתקוממות של ההונגרים ותקופת „באך" שבאה אחריה העמידה קשיים רבים גם בדרכם של תושבי אויפשט, אבל לא יכלה לעצור את המשך ההתפתחות של המקום. האוכלוסיה הלכה וגדלה וגם מספר היהודים עלה כל שנה. בהנהלת המקום המשיכו לכהן יהודים ממשפחת לוי ובלום. אחרי מינוי רופא רשמי יהודי נתמנה גם שופט מקומי יהודי בשם וולפנר ליוש. הוקמו בתי־חרושת מודרניים, התפתח מסחר לשיווק התוצרת ובשני השטחים גם יחד רב היה חלקם של היהודים. היהודים פיתחו גם את חיי קהילתם ובגלל זקנתו של הרב הראשון, שטרן מרקוס, החלו לחפש רב חדש שיהיה מסוגל להנהיג הנהגה רוחנית את הקהילה ההולכת וגדלה. כך מצאו ובחרו לתפקיד את הרב המפורסם, יהודה הלוי דססאואר.

דסאואר דיולה הרב הראשי הראשון של אויפשט

הרב דססאור נבחר בשנת 1860 לרבה הראשי של קהילת אויפשט. אולם הוא כיהן בתפקיד זה רק 7 שנים, כי רצה להקדיש את חייו לעבודה מדעית בשטח היהדות. הוא היה מצאצאי רבנים מפורסמים בהונגריה. סבו היה רב בעיירה „צלם" (שופרון־קרסטור) וגם בעיר נייטרה. הוא עצמו נולד בנייטרה בשנת 1832 ונפטר בבודפשט בשנת 1883. הוא למד מדעי יהדות קודם אצל אביו והמשיך ללמד בישיבות שונות. מעבודתו הספרותיות הופיעו בדפוס ספרים רבים.

ייסוד הקהילה האורתודוקסית

בשנת 1886 פרשו כמה משפחות מקהילת האם וייסדו את הקהילה האורתודוקסית של אויפשט בהנהלתו של איגנאץ רייך. מיד עם היווסדה היו לקהילה החדשה בית תפילה קבוע וחזן משלה. הקהילה, שמספר חבריה היה מועט, פעלה זמן רב ללא רב. רק בשנת 1894 נבחר הרב הראשון שלה בדמותו של הרב משה צבי פרידמן. הוא כיהן במשרתו עד יום מותו בשנת 1933. הרב פרידמן היה בנו של הרב בנירדיהאזה, תלמיד חכם מובהק, דרשן מפורסם והוא זכה לאהדה רבה מבני קהילתו.

הרב הראשי הראשון בקהילה האורתודוקסית

הרב הראשי הראשון, יוסף גולדמן ז"ל, נבחר לכהונתו בשנת 1910 והוא כיהן בתפקידו במשך 28 שנים. הוא הקפיד הקפדה רבה על האופי האורתודוקסי של קהילתו

רשימת תושבי אויפשט שתרמו לחיילי מלחמת הקוממיות

שם התורם	פורינט	קריצר
שפיטצר שלמה	3	45
לוי ברנט	12	30
וולפנר ליוש	10	—
ניימן יצחק	12	30
לוי עמנואל	10	—
שטרליצקי נתן	2	30
בלום איגנץ	2	30
הופמן איגנץ	2	30
ב־1849 :		

ועוד ועוד...

ייסוד „חברה קדישא"

בשנת 1844 נוסדה במסגרת הקהילה ה„חברא קדישא", שהיו"ר הראשון שלה היה לוי ברנט. ה„חברה" לא עסקה בעניני קבורה והנצחה בלבד, אלא הרחיבה את פעולתה בשטח גמילות חסדים ועזרה סוציאלית ללא הבדל דת וגזע ברוח אהבת רעים מסורתית.

מותו של מייסד העיר

בשנת 1847 ביום 8 באפריל ביום ו' לחג פסח מת לוי יצחק בהיותו בן 54. תושבי אויפשט קראו על שמו רחוב. השם הזה הורחק מהרחוב על פי פקודת ראש מחוז פשט הנאצי, אנדרה לסלו, בשנת 1941. בשורות אלה רצוני להקים „מצבה" צנועה לזכרו של מייסד העיר אויפשט, שהיתה לפאר ולתפארת לעירו ולמופת לאזרחיה בחריצותו ובפעולותיו המבורכות. יהי זכרו ברוך!

הרופא הראשון

בשנת 1846 כבר היה רופא לישוב. בשנה זו התישב במקום רופא יהודי, ד"ר זליגמן מור, שנבחר לרופא רשמי של המועצה המקומית. הוא מילא את תפקידו זה במשך עשרות בשנים לשביעות רצונם של התושבים.

השתתפות יהודי אויפשט במלחמת החרות ב־1848

בתקופת ההתקוממות הגדולה של שנת 1848 נגד אוסטריה השתתפו יהודי אויפשט מעבר ליחסם המספרי בקרב האוכלוסיה הלא־יהודית. מבין 10 החיילים (הונבד) ששלחה המועצה לקרב, היו 6 יהודים, שהצטרפו למחנהו של קושוט ליוש (מנהיג המרד).

ואלה שמות החיילים היהודים:

לוי אדולף	אהרנוולד שלמה
לוי עמנואל	אהרנוולד שמעון
וולפנר ליוש	פרוממר יאנוש

לאלה הצטרפו במשך המלחמה עוד שני יהודים: ברקוביץ פרנץ ונוימן שמואל.

ההשתתפות הכספית של יהודי אויפשט בתמיכת מלחמת הקוממיות ההונגרית

לא רק בהצטרפות אל מחנה הלוחמים אלא גם בהבטחת האספקה בשבילם הצטיינו יהודי המקום. הרשימה המובאת להלן מעידה על כך. היא נמצאת בגנזך הרשמי של עירית אויפשט.

בנתה הקהילה בשנת 1839 בית כנסת ברחוב בוצ׳קאי על מגרש שניתן בחינם על ידי בעל האחוזה לצורך זה. עוד באותה שנה הוקם בית ספר יהודי, שגם לצורך זה נתן הרוזן קארולי מגרש משלו.

בשנת 1840 נבחר הרב שטרן מרקוס לרבה הראשון של הקהילה. ביה״ס הראשון הוקם באותה שנה ובהנהלתו של הרב שטרן לימדו בו המורים קוניג, לופלר זיגמונד ודוד פורנהיים.

המושבה היהודית הופכת למועצה מקומית

בגלל ריבוי האוכלוסיה היה צורך להגדיר את מעמד המקום בחוזה בין בעל האחוזה ובין התושבים. אחדים היה להם גם מקודם חוזה פרטי עם הרוזן. אבל החוזה שנחתם ב־6.4.1840 בין בעל האחוזה ובין כלל התושבים, מקנה ל„מושבה היהודית" מעמד של מועצה מקומית בשם אוי מדיאר. החוזה הזה, „מיסמך היסוד" כוללל נקודות חשובות, המשקפות את הרוח הליברלית של הרוזן קארולי, שהשפיעה על התפתחות המקום בעתיד.

ואלה הן הנקודות העיקריות:

לכל תושבי המקום יובטח שוויון זכויות — ללא קשר עם השתייכות דתית — חופש הדת וחופש הפעולה הכלכלית. החוזה מקנה לתושבים זכויות יסוד באותה תקופה, כשהיהודים עמדו בכל מקום מחוץ לחוק והיו משוללי זכויות בכל רחבי המדינה! תקנות נבונות וליברליות אלה,שהיו כה חשובות מבחינת התפתחותה של העיר אויפשט, משבחות לנצח את אנושיותו ואת תפיסת עולמו הליברלית של הרוזן קארולי אישטוואן.

תושבי המקום בחרו לראש המועצה הראשון את המייסד, לוי יצחק, שהיה בהחלט ראוי להיות הפקיד הראשי הראשון על פי כשוריו האישיים ופעולותיו למען הציבור. לגזבר המועצה נבחר ניישלוס ברנט. כך החלה עצמאותה של אויפשט.

גם בשנה השניה לעצמאות המועצה ב־1841, נבחרו לוי יצחק וניישלוס ברנט לפרנסי הישוב. בשנה זו השתקעה במקום משפחת וולפנר, שבתקופה יותר מאוחרת היו לה זכויות עצומות בפיתוחה של אויפשט. על פעילותה של משפחה זו ידובר בהמשך הספר.

אוי־מדיאר הופכת לאויפשט

בשנת 1844 הוחלף שם המועצה לאויפשט באופן רשמי. המייסד לוי יצחק נלחם בעד השם הזה מראשית קיומו של הישוב. הוא גם השתמש בשם זה — לא רשמית — בחיי המסחר, התעשיה ואפילו לצרכי דואר. גם בכך הוא רצה להדגיש, שכוונתו היתה מאז ומתמיד לייסד מקום ישוב חדש, עיר חדשה — „פשט חדשה".

חיי הקהילה מהקמת היישוב עד חנוכת בית הכנסת הראשי

(1835—1886)

(מיסדי הקהילה, בית התפילה הראשון, חזן ראשון, בניית בית־כנסת וקביעת בית עלמין)

בעקבות ייסוד העיר אויפשט בשנת 1835 התישבו יהודים נוספים במקום, שבאו מהעיר **נאדי־שוראני**. משפחת ניישלוס הקימה מפעל לעיבוד ולשווק עץ וגם בנתה לעצמה בית מגורים. כבר בימים הראשונים קיימו המתישבים תפילה בצבור יום־יום. מיסד הישוב, לוי יצחק, ארגן את התפילה בביתו. המנהיג הרוחני והחזן הראשון היה **הרב שטרן מרק**, שעסק גם בהוראת ילדי הקהילה במקצועות היהדות ובנושאים כלליים כאחד. הוא המשיך בפעילות ההוראה עד הקמת בית הספר הראשון של הקהילה.

ייסוד הקהילה הרשמית

קהילת אויפשט נוסדה בשנת 1838, ז"א עוד לפני שהיישוב קבל מעמד של מועצה מקומית עצמאית. לראש הקהילה הראשון נבחר פה אחד יצחק לוי. להלן נביא את שמם של ראשי המשפחה, מיסדי הקהילה:

לוי יצחק	נישלוס שמעון	מוליך שמעון
לוי ברנט	נישלוס יוסף	שטרן מרק
לוי יואכים	שוורץ מוריץ	שטרליצקי דוד
לוי שלמה	פרומר משה	צובל איגנאץ
נישלוס יצחק	פרומר דוד	פרלגרונד איגנאץ
נישלוס ברנט	ברוקסיק יעקב	קורכקנופפ איגנאץ
נישלוס שלמה	קוניטצר שמואל	שטרנברג יואכים

נהול ספרי הקהילה, בנית בית הכנסת הראשון, בחירת רב, הקמת בית ספר יהודי

מיום הווסדה היו לקהילה ספרי רשום רשמיים („מטריקולה"). עד 1848 כתבו באותיות עבריות ובשפה גרמנית. משנת 1848 רשמו כל דבר — פרוטוקול, רישומי לידה או פטירה וכו', בשפה ההונגרית בלבד.

מספר התושבים היהודים ב„מושבה היהודית" עלה תוך כמה שנים במידה כזאת, עד שבית התפילה בביתה של משפחת לוי כבר לא היה מתאים לעריכת התפילות. לכן

יש להניח שגם אוגרו דיולה ידע עובדות אלה, אלא **רצה לטשטש את האמת, שהעיר נוסדה ע"י יהודים.** (גם שליטי העיר הנוכחיים במשטר הקומו-ניסטי הולכים בעקבותיו. המתרגם) לכן גם כותב בספרו, שמילדנברגר מ., בעל בית חרושת לבירה, כורם על הר „אישטוואן", היה בעל הבית הראשון באויפשט. הוא כותב (עמ' 11—9) שמילדנברגר בנה את ביתו בשנת 1831 ליד פונדק הדרכים. נבדק נא, מה היתה בעצם „בנית בית" זו ומה היתה מטרתה. מילדנברגר הקים צריף קטן ליד בית המרזח בדרך המובילה לפשט ובתוך הצריף חדרון בשביל העובדים במפעל הבירה שלו. הוא עצמו היה גר בעיר פשט ורק בשנות ה-50 עבר לגור ביישוב החדש. הצריף העלוב בודאי לא שימש מקום מגורים למשפחת מילדנברגר האמידה והעשירה.

נעבור נא לבעיות ההתפתחות של „המושבה היהודית". מספר התושבים הלך וגדל. חנוונים ובעלי מלאכה חדשים הצטרפו לוותיקים ושטח היישוב הלך והתרחב. אחרי 5 שנים היה צורך להגדיר את מעמדם של התושבים מבחינה מוניציפאלית. בעל האחוזה והמתישבים חתמו על „מיסמך ייסוד" אשר לפיו הוכרזה המושבה היהודית כמועצה מקומית עצמאית וקבלה את השם **אוּי מדיאר** (מדיאר החדשה).

הודות לחריצותם, מסירותם ועבודתם הנלהבת של המתישבים הפך הכפר הקטן תוך עשרות בשנים לעיר תעשייתית גדולה. בפעילות הכלכלית המסועפת המשיכו היהודים לקחת חלק מעל ומעבר למספרם. כמובן, עמדו היהודים בראש הפיתוח של חיי התרבות והחברה וגם דאגו להקמת מוסדות שונים לעזרה הדדית. שיתוף הפעולה בין האוכלוסיה היהודית והלא-יהודית היה תקין ממש עד תקופת הנאצים.

יהדות אויפשט היתה לא רק בין מייסדי המקום אלא המשיכה להיות הקבוצה החלוצית לפיתוחו הכלכלי והתרבותי. נוסף לכך נתנה היהדות הזאת אישים רבים שעסקו במדעי היהדות, מוסדות קהילה וחברה שחנכו דורות רבים לערכי אמונתנו, תורתנו וקשרנו עם מורשת האבות. ספר צנוע זה ינציח את זכרם של יהודי אויפשט בין יתר הקהילות, שנפלו קרבן לחיה הנאצית.

חייתי למעלה מ-30 שנה בעיר זאת ופעלתי כמשפטן להגנת זכויותי של האדם הקטן. הכרתי את תושבי המקום יהודים וגויים כאחד והשתתפתי בחיי הציבור של הקהילה ושל העיר עד גרושי ע"י הנאצים ביחד עם אחי היהודים. בהשפעת ימי השואה שעברו עלי ובהרגשת הקשר הנפשי ההדוק עם הקהילה רבת התהילה ניגשתי לעבודה זו בחרדת קודש מתוך כוונה להקים מצבה צנועה לאחינו הקדושים. זכרם לא ימוש מלבנו ומלבם של הדורות הבאים.

ד"ר טוביה סילאג'י-ווינדט

עלינו לציין, כי ד"ר אוגרו דיולה, ראש העיר לשעבר, כתב מספר טעויות בספרו „אויפשט 1930—1831". הוא כותב בין השאר (עמ' 159), שהעיר נוסדה ע"י הרוזן קארולי אישטוואן, בעל האחוזה הגדולה ליד המקום פוט. דברי אוגרו משוללים כל יסוד. גם אם היו זכויות לרוזן בייסוד העיר, בכל זאת לא הוא היה המייסד. הרוזן לא היה בדעתו לייסד ישוב חדש, אלא ראה לפניו מטרה מצומצמת: להפיק תועלת כלשהיא מהחולות באמצעות החכרה או השכרה או אפילו מכירה. הוא עשה נסיון בשנת 1834 להחכיר שטחים ליהודים, אבל לא הצליחה, כי תכניתו היתה קשורה בחלקה השייכת לראקוש-פלוטה, והיא „לא מצאה חן בעיני עם ישראל". בשנה לאחר מכן, ב-1835, הופיעו האחים לוי ברנט ויצחק אצל מנהל המשק של הרוזן, קרול בורג, שהכיר אותם ואת הוריהם עוד מקודם. הם הציעו לפניו את תכנית ההתישבות שלהם, שלפיה אינם רוצים בחלקה השייכת לראקושפלוטה, אלא רוצים להקים את מפעלם לעיבוד עורות בקרבת הנהר דנובה, בגבול הצפוני של עיר הבירה.

אמנם המקום שנבחר ע"י האחים לוי היה בהחלט מתאים להתפתחות יישוב חדש — הן בגלל האפשרויות של תחבורה על הנהר, והן בגלל קרבתו לכביש הראשי פשט—וואץ, שחיבר את הבירה עם הרמה הצפונית של המדינה. אפשרויות תחבורה נוחות אלה, וכמו כן קרבת השווקים של הבירה עצמה נתנו יסוד סביר לתכניות ההתישבות של האחים לוי. בעל האחוזה, הרוזן אישטוואן קארולי, הסכים עם התכנית וחתם על חוזה עם האחים לוי; כך התיישב לוי יצחק בשנת 1835 בשטח הנ"ל ובחוזה נקרא השטח המוחכר „מושבה יהודית".

בעל האחוזה הפיק תועלת מהחכרת השטח המדברי, ותושבי ה„מושבה היהודית" מצאו את פרנסתם בפעולות כלכליות שונות באין מפריע. כך הקימו האחים לוי יישוב חדש. ברור, שבעל האחוזה, הרוזן קארולי, עזר להם להגשים את התכניות להקמת היישוב, אבל **לא הוא, אלא האחים לוי, יותר נכון היהודי יצחק לוי היה מייסד העיר אייפשט.**

אוגרו דיולא טעה גם בקביעת הזמן וגם בקביעת המקום של ייסוד היישוב. הוא כותב בספרו (עמ' 9) שאויפשט נוסדה בשנת 1830, כשבעל האחוזה נטע כרמים על ההר „אישטוואן" (מקודם „הר הכרמים") והחכיר את הכרמים למעונינים בכך. אויפשט ההיסטורית לא התפתחה מכרמים, אלא ממרכז תעשייתי, שהוקם ע"י הבורסקאי י. לוי ב-1835. הר „אישטוואן" היה חלק מהעיר ראקושפלוטה ורק בשנת 1864 סופח לאופשט. (זו גם דעתו של ההיסטוריון קובאני אנדראש בספרו „נתונים להיסטורית אויפשט מלפני 1848 וגם דעתו של ההיסטוריון בוקור ל. בספרו „היסטורית אויפשט" עמ' 18.)

פתח דבר

לא בקלות לקחתי על עצמי — לבקשת רבים — את התפקיד להנציח את זכרם של כ-18,000 בני אחינו באויפשט ולגולל בפני הדורות הבאים את תולדות העיר התעשייתית, שנוסדה ע״י יהודים במאה הקודמת. להיות רחוק מהעיר עצמה וממקורות ההיסטוריה שלה בודאי לא הקלו על הנסיון הנועז להוציא לאור ספר זכרון זה.

החומר העומד לרשותי הגיע אלי ממקורות שונים. פרסומי העיריה והמחוז נוסף למאמרים שונים ופרסומים ספרותיים או פובליציסטיים נאספו ע״י חברים תושבי המקום גם היום. כמו כן נסעתי מספר פעמים להונגריה ואספתי אישית נתונים רבים על הנושא.

לצערנו, חומר דוקומנטרי רב מארכיב הקהילה אבד לנו בתקופת השואה, ואם כי חלק ממנו נשאר, גם הוא לא היה במצב תקין. כך שאינני מתימר לראות בספר זה יצירה מושלמת מבחינת ערכו ההיסטורי.

המיוחד בתולדות הקהילה הזאת, כי היא לא התחילה את חייה בישוב קיים, **אלא היא עצמה הפכה ליסוד של ישוב חדש.** קבוצת יהודים קטנה, בעלי מלאכה שונים הקימה בראשותו של בורסקאי, **יצחק לוי**, מושב קטן בשם „המושבה היהודית״. מהישוב היהודי הזה התפתחה העיר בת 120,000 תושבים בשם **אויפשט.**

„המושבה היהודית״ הוקמה בחולות, שהשתייכו לאחוזות של הרוזן אישטוואן קררולי, על שפת הדנובה בין הגבולות הבאים: ממערב הדנובה, מצפון הדרך המובילה לראקושפלוטה (היום דרך „ארפאד״), מדרום החלק הצפוני של פשט, וממזרח רחוב לוי, שנקרא היום רח׳ ארדי. זה היה שטחה של „המושבה היהודית״, שהוקמה ב-1835 ע״י יצחק לוי ואחיו, וכאן הוקם בית המלאכה לעיבוד עורות וגם ביתם הפרטי. יצחק לוי קרא לישוב החדש „פשט חדשה״ — בהונגרית: אויפשט.

שנה לאחר מכן ב-1836 התישבה משפחה יהודית נוספת, **יצחק וברנט ניישלוס**, והם הקימו ברח׳ ארפד פינת רח׳ ואץ מפעל לשווק עץ ועל שפת הדנובה בנו את חוילתם בת 13 החדרים. עוד באותה שנה הצטרפו לשתי המשפחות יהודים סוחרים ובעלי מלאכה, שמספרם היה כמאה נפשות, והם הם שהקימו את היסוד למרכז התעשייתי הגדול שנקרא היום בשם אויפשט. (בשנת 1949 היא סופחה לבודפשט רבתי).

הקדמה

„בנו בתים ושבו ונטעו גנות ואכלו את פריָן" — דברי הנביא ירמיהו היו לנגד עיני יצחק לוי ובני משפחתו, כשיסדו את העיר אויפשט בשנת 1835 בחולות המדבר ליד העיר פשט. הם בודאי לא חלמו על כך, שאחרי יותר ממאה שנים יעלו את זכרם במדינה היהודית החדשה, בארץ הקדושה.

מחבר הספר, ד"ר סילאדי־וינדט ל. עו"ד מהעיר אויפשט, מגלם באישיותו את כושר החיות העצום של שרידי השואה, שלא נתן להשכח לערכי רוח יהודיים בים השנאה של עמי אירופה. ערכים אלה לא נעלמו בהשמדת יוצריהם, כי „הגוילין נשרפיו והאותיות פורחות". ירושת המושמדים בשטח התרבות והרוח היא חלק מהתהליך הנפלא של ההתחדשות הלאומית.

לכן, עלינו להביע את הערכתנו — את הערכת ההיסטוריאוגרפיה היהודית — למחבר הנכבד, שזה שנים רבות אוסף, חוקר ומעבד חומר על תולדות הקהילה אויפשט ומוסר לנו בספר זכרון זה את פרי עבודתו. המחבר בקר בשנים האחרונות מספר פעמים באויפשט והצליח ללקט פרטים אין ספור לספרו. בזה עשה שרות רב לא רק לשרידי הקהילה — מוקירי זכרם של האבות, אלא גם לכתיבת ההיסטוריה של העם היהודי בתפוצות. נברך אותו בברכה מסורתית:

יישר כחך!

ד"ר מירון (מורני) מנחם
הרב הראשי לשעבר באויפשט
(כעת מנהל בי"ס תיכון בבת־ים)

ב"ה

דברי פתיחה

חוקרי ההיסטוריה של יהדות הונגריה לא יחסכו שבחים מד"ר סילד'י־וינדט ל., שהוציא לאור את תולדות הקהילה אויפשט מיד אחרי חבור המונוגרפיה על קאלו. עבודה זו תתן לקורא תמונה מקיפה ביותר על ישוב יהודי בן 150 שנה בהונגריה, גם אם עדיין חומר רב של ערכי הקהילה והעיריה מצפה למחקר.

יצחק לוי יסד לא רק את הקהילה, אלא גם את העיר בשנת 1835. הישוב היהודי נעשה מפורסם ברחבי אירופה הודות לפעילות המדעיות של הרב ונציאנר. אגב, עוד לפני ונציאנר רצה גם שמעון הוושי (רב ראשי של בודפשט) לזכות במשרת רבנות בעיר. ואחרי מותו של הרב ונציאנר היו שאיפות דומות לד"ר בוכלר (רב בק"ק קסטהלי ואיש מדע מובהק).

אחרי מלחמת עולם השניה היה לי הכבוד לבקר מספר פעמים בקהילה וגם הרציתי הרצאות מספר בקהילה שחידשה את פעולתה אחרי השואה. השתתפתי בחנוכת מצבה לזכר הקדושים וגם נתכבדתי באינסטלציה של הרב ד"ר מ. מורני, תלמידי לשעבר. כשהשלטונות חיסלו את בית הקברות היהודי וגופות הרבנים ליכטמן וונציאנר הועברו לבודפשט, הספדתי את זכרם בטקס ההעברה.

הופעת המונוגרפיה הרצינית בודאי תוסיף לבנה יקרה במבנה ההיסטוריה של יהדות הונגריה ולכבוד הוא בשבילי לכתב שורות אלה כפתח דבר.

ד"ר אלכסנדר שייבר
רקטור בית המדרש לרבנים בבודפשט

ספר זכרונות של ק"ק
אויפשט

כתב וערך:
ד"ר טוביה סילאג'י-ווינדט

התרגם לעברית:
הרב ד"ר מנחם מירון

תל-אביב תשל"ה — 1975

ספר זכרונות של ק"ק

אויפשט